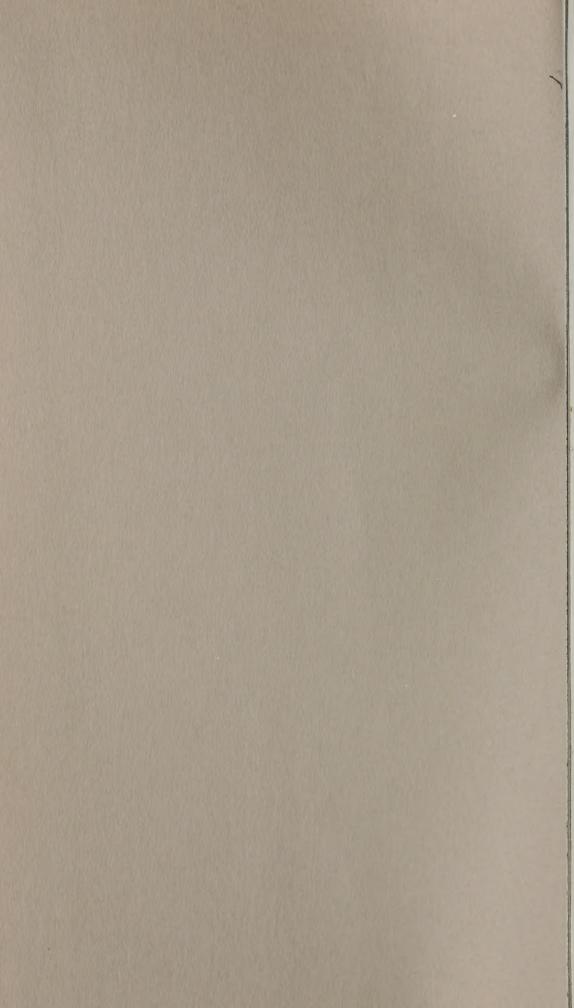

- You

Digitized by the Internet Archive in 2008 with funding from Microsoft Corporation

GREEK READER.

CONSISTING OF SELECTIONS FROM

XENOPHON, PLATO, HERODOTUS, AND THUCYDIDES.

With Notes

ADAPTED TO THE REVISED AND ENLARGED EDITION OF GOODWIN'S GREEK GRAMMAR,

AND COPPERPLATE MAPS.

EDITED BY

WILLIAM W. GOODWIN, Ph.D., ELIOT PROFESSOR OF GREEK LITERATURE IN HARVARD COLLEGE.

Second Edition.

BOSTON:
GINN AND HEATH.
1881.

Sift 99 B Prisotto

Entered according to Act of Congress, in the year 1877.

BY WILLIAM W. GOODWIN,
in the Office of the Librarian of Congress, at Washington.

PA260 G66 1881 MAIN

PREFACE TO THE FIRST EDITION.

This Reader is designed to supply an equivalent for Xenophon's Anabasis, which is now almost universally read in preparation for American colleges. It surely needs no argument to show that a better knowledge even of the elements of a language is gained from a variety of styles than from a single author, or that even the briefest course of reading is the better for exhibiting the higher qualities of the literature which it represents. The fact that the Anabasis is accessible in carefully prepared editions has given it a prominence in our schools which neither its literary merit nor its historic importance could justly claim; and its exclusive reign has not been without its injurious effect on our scholarship.

Xenophon and Herodotus are perhaps the only strictly classic prose-writers of Greece who can be studied with success by beginners, except in selected passages. Demosthenes and Thucydides are by no means as well adapted as Cicero and Caesar to the attainments of young students; and Plato must be divested, to a great extent, of his philosophic robes before he can enter our schoolrooms. It will therefore surprise no one that so large a part of the present work is given to Xenophon and Herodotus.

We have attempted to select characteristic passages from

the four authors included in the work, and at the same time to admit nothing which a diligent scholar cannot reasonably be expected to master in the first two years of his Greek studies. We have given the Third and Fourth books of the Anabasis entire, as being the most interesting part of the Retreat of the Ten Thousand, and as admirably adapted by its simplicity of style for elementary drill. Then follows the greater part of the Second Book of the Hellenica, describing the capture of Athens by the Spartan Lysander, the tragic end of the long Peloponnesian war in the destruction of the Piraeus and of the Long Walls of Athens — the pride of Themistocles and Pericles — to the insulting music of flutes, the odious rule of the Thirty Tyrants, with the expulsion of the oligarchy and the restoration of the democracy by Thrasybulus and his band of exiled patriots from Phyle; to which are added the last sections of the Hellenica, describing the battle of Mantinea and the death of Epaminondas.

Next comes the first chapter of the Memorabilia, giving the character of Socrates as drawn by Xenophon, followed by the last section of the same work. The short extracts from Plato which follow consist of the final address of Socrates to his judges from the Apology, and the narrative part of the Phaedo describing the last hours of the great philosopher.

The selections from Herodotus are in four parts. The first contains the account of the invasion of Darius and the battle of Marathon. The three others contain the most important passages in the Seventh and Eighth books, forming a continuous account of the invasion of Xerxes,—the pomp of the Great King's preparation; the march of the mighty host from Asia to Greece, including bridging

the Hellespont and cutting the canal through Athos; the preparations of the terrified Greeks; the wisdom of the Delphic oracle and the craft of Themistocles; the battles of Thermopylae, Artemisium, and Salamis; and finally the ignominious retreat of Xerxes from Salamis to Asia. The campaign of Mardonius in the following year, with the battles of Plataea and Mycale, is omitted for want of space. In thus condensing two long books of Herodotus into so small a compass, great pains have been taken to avoid abrupt transitions; and often single sentences have been taken from a chapter to keep up the continuity of the narrative. It is hoped that the wonderful story of the campaign of Xerxes has thus been presented to the pupil in greater vividness and completeness than it could have been by detached extracts.

The passage from Thucydides has been abridged by omitting the speeches, and such parts of the narrative as are not essential to the main account. As there is no continuous passage of this length in Thucydides which does not contain difficulties of construction or style too great for beginners, occasional liberties have been taken in omitting sentences or even clauses which are not essential to the story, simply to avoid difficulties. There is perhaps no other part of Thucydides from which so simple a narrative passage of equal interest with this story of Pylus could have been taken.

Although this Reader is especially designed for those who are preparing for college, with a view of giving them the best material afforded by the Greek literature to enliven the course of their earlier studies, it is yet hoped that it may be of use also to those whose study of Greek must be confined to the school or academy. It is especially

hard for such persons to spend a year or more in reading Greek, but to see nothing except the Anabasis,—a story of an expedition saved from oblivion chiefly by a skilful retreat,—when the great deeds of Marathon, Thermopylae and Salamis, Leonidas and his Three Hundred, Miltiades. Themistocles, Aristides, Socrates, and Epaminondas are equally within their reach. For such, and indeed for all who may use the work, we desire that it may "enlarge and not belittle the notion of what a classic language and literature mean. The best justification of classical study, after all, is not its value as a means of mental discipline, but that it combines that discipline with some guiding of the mind towards the higher interpretation of history and the deeper lessons of human life."

The notes make no pretension to learning, and aim merely at aiding beginners in laying a solid foundation for future scholarship. The grammatical aid is given chiefly in the form of references, in which alone it can be systematic. No notes can supply all the collateral information needed for the full understanding of an ancient historian. Constant reference should be made to a classical dictionary and to some Greek history. It may be too much to expect of school-boys in these days that they should read a history like that of Grote; but we cannot too strongly recommend all who wish to catch the true spirit of the history they are studying, to read Grote's graphic account of the Persian wars with Herodotus, his story of Pylus and Cleon with Thucydides, and his chapters on the Thirty Tyrants and on Epaminondas with Xenophon's Hellenica. Many parts too of his chapter on Socrates (in vol. viii.) would be appreciated by every thoughtful reader of the extracts here made from the Memorabilia and from Plato. We

believe, further, that the time spent in reading these chapters of Grote would be more than saved by their aid as a commentary to the Greek text, while the increased interest which they would awaken might often change the study from a task to a pleasure.

It is of course impossible in notes like these to give special credit for every remark which is wholly or partly borrowed. We must therefore express, once for all, our obligations to the long and familiar line of commentators on Xenophon, Herodotus, Thucydides, and Plato; and last, not least, to Grote, from whose notes many valuable hints have been derived which could not be acknowledged by quotation-marks. The maps at the end of the volume are chiefly copied from larger maps in Kiepert's "Atlas von Hellas."

No Poetry has been added to this Reader, partly because the masterpieces of Greek Poetry are nearly all accessible in a convenient form, but chiefly because no ancient poetry is so well adapted to the minds of youth as the Homeric poems, which every scholar should carry with him to college without abridgment. One great advantage of the extended course of preparatory study which, it is to be hoped, all our best colleges will soon expect of those who intend to be classical scholars will be the more thorough acquaintance with Homer which young men will thereby gain before they enter college.

In the extracts from Xenophon, the chapters and sections are numbered as they are in recent editions. The other selections are divided into new sections as they stand, and numbered accordingly. In all cases (except in Plato), the numbers of the original chapter and section with which the right-hand page ends are given at the top of the page.

No special lexicon is added to the volume, partly from the impossibility of making a really complete small lexicon to such a variety of authors, but chiefly from the belief that the use of a partial lexicon is injurious to sound scholarship. We do not refer to such special works as are really more full than a general lexicon, which are often invaluable in reading a difficult author; but to such imperfect glossaries as are sometimes expected at the end of a Greek Reader. The abridgment of Liddell and Scott's Greek-English Lexicon, which admirably combines convenience in size with completeness and exactness in definitions, is now so easily accessible, that all difficulty in this respect is happily removed.

THE EDITORS.

CAMBRIDGE, MASS., July, 1871.

PREFACE TO THE SECOND EDITION.

THE first edition of this Reader, which was published in 1871, was prepared by the undersigned and the Rev. Joseph H. Allen of Cambridge, Mass. The Preface to that edition, which is here reprinted without change, shows the general plan of the work and the purposes at which it aimed. In the present edition the First and Second Books of the Anabasis have been substituted for the Third and Fourth, and the notes on the Anabasis here given contain more than twice as much matter as those belonging to the same amount of text in the former edition. This change has been made in deference to the opinion of many practical teachers, whose views on the nature of a commentary intended for beginners seemed to the Editor entitled to the highest respect. It will be seen that the notes on the First Book of the Anabasis, which it is assumed will be used for giving pupils a solid foundation in the general principles of Greek Syntax, are especially copious; while those on the Second Book of the Anabasis, like those on the following extracts, are written for pupils who are supposed to have mastered the rudiments. In the opinion of the Editor, it is highly desirable to use as small a portion as possible of the classic literature as a corpus vile for the

more minute dissection, and to enable pupils at the earliest possible moment to read Greek and Latin with an appreciative mind. The notes on the Anabasis have been prepared in great part by my colleague, Professor John W. White, with whose "First Lessons in Greek" the students of this Reader have, it is hoped, already become acquainted. The notes on the remainder of the work are, with few changes, the same as those which appeared in the former edition. A map designed to illustrate the Anabasis, copied chiefly from Kiepert's map in Rehdantz's Anabasis (1873), has been added in this edition.

W. W. GOODWIN.

HARVARD COLLEGE, March, 1877.

CONTENTS.

	XENOPHON.	
• т		PAGE
	Anabasis, Books I. and II	1
II.	FALL AND RESTORATION OF ATHENS	61
III.	THE BATTLE OF MANTINEA	86
IV.	Character of Socrates	90
	77 J m 0	
	PLATO.	
I.	Socrates before his Judges	96
II.	THE DEATH OF SOCRATES	101
	HERODOTUS.	
I.	INVASION OF GREECE BY DARIUS	112
II.	MARCH OF XERXES: PREPARATIONS OF THE GREEKS .	120
III.	THE PASS OF THERMOPYLAE	136
	ARTEMISIUM: MARCH OF XERXES TO ATHENS: SALAMIS:	100
41.	RETREAT OF XERXES TO ASIA	156
		100
	THUCYDIDES.	
PYL	US AND SPHACTERIA	192
Nот	res	159
PAR	ALLEL REFERENCES	160
		160

XENOPHON.

I. ANABASIS.

BOOK FIRST.

Ι. Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίγνονται παίδες δύο, πρεσβύτερος μεν 'Αρταξέρξης, νεώτερος δε Κύρος. δε ήσθένει Δαρείος καὶ ύπώπτευε τελευτην τοῦ βίου, έβούιετο τω παίδε άμφοτέρω παρείναι. 2. ό μεν οὐν πρεσβύ--ερος παρων ετύγχανε. Κύρον δε μεταπέμπεται από της ίρχης ής αὐτον σατράπην ἐποίησε, καὶ στρατηγον δὲ αὐτον ἐπέδειξε πάντων ὅσοι εἰς Καστωλοῦ πεδίον ἀθροίζονται. ίναβαίνει οὖν ὁ Κῦρος λαβων Τισσαφέρνην ώς φίλον, καὶ ων Έλλήνων δε έχων όπλίτας ἀνέβη τριακοσίους, ἄρχονα δε αυτών Ξενίαν Παρράσιον. 3. έπεὶ δε έτελεύτησε Ιαρείος καὶ κατέστη εἰς τὴν βασιλείαν 'Αρταξέρξης, Τισαφέρνης διαβάλλει τον Κύρον προς τον άδελφον ώς έπι-^βουλεύοι αὐτῷ. ὁ δὲ πείθεταί τε καὶ συλλαμβάνει Κῦρον ις αποκτενών ή δε μήτηρ εξαιτησαμένη αυτον αποπέμπει άλιν έπὶ τὴν ἀρχήν. 4. ὁ δ' ὡς ἀπῆλθε κινδυνεύσας καὶ τιμασθείς, βουλεύεται όπως μήποτε έτι έσται έπὶ τῷ δελφώ, άλλ', ην δύνηται, βασιλεύσει άντ' έκείνου. Παρύατις μεν δη ή μήτηρ ύπηρχε τῷ Κύρῳ, φιλοῦσα αὐτον άλλον ἢ τον βασιλεύοντα 'Αρταξέρξην. 5. όστις δ' άφινείτο τῶν παρὰ βασιλέως πρὸς αὐτὸν, πάντας οὕτω διατιείς απεπέμπετο ώστε αυτώ μαλλον φίλους είναι η βασιλεί. τὶ τῶν παρ' ἐαυτῷ δὲ βαρβάρων ἐπεμελεῖτο ὡς πολεμεῖν ε ίκανοι είησαν και ευνοϊκώς έχοιεν αυτώ. 6. την δε Έληνικην δύναμιν ήθροιζεν ώς μάλιστα έδύνατο επικρυπτόμενος, Επως ότι απαρασκευότατον λάβοι βασιλέα. Εδε οθν έποιείτο την συλλογήν. όπόσας είχε φυλακας έν ταίς πόλεσι, παρήγγειλε τοις φρουράρχοις έκάστοις λαμβάνειν άνδρας Πελοποννησίους ότι πλείστους καὶ βελτίστους, ώς έπιβουλεύοντος Τισσαφέρνους ταις πόλεσι. και γαρ ήσαν αί Ἰωνικαὶ πόλεις Τισσαφέρνους, το άρχαῖον ἐκ βασιλέως δεδομέναι, τότε δ' άφειστήκεσαν προς Κυρον πάσαι πλην Μιλήτου τ. ἐν Μιλήτω δὲ Τισσαφέρνης προαισθόμενος τὰ αὐτὰ ταῦτα βουλευομένους, ἀποστήναι πρὸς Κυρον, τοὺς μεν αυτών ἀπέκτεινε τους δ' έξέβαλεν. ὁ δὲ Κύρος, ύπολαβων τους φεύγοντας, συλλέξας στράτευμα έπολιόρκει Μίλητον καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, καὶ ἐπειρᾶτο κατάγειν τους έκπεπτωκότας. καὶ αύτη αὖ ἄλλη πρόφασις ην αὐτῷ τοῦ ἀθροίζειν στράτευμα. 8. πρὸς δὲ βασιλέα πέμπων ηξίου άδελφος ων αυτου δοθήναι οἱ ταύτας τὰς πόλεις μαλλον η Τισσαφέρνην ἄρχειν αὐτῶν, καὶ ή μήτηρ συνέπραττεν αὐτῷ ταῦτα· ώστε βασιλεὺς τὴν μεν πρὸς έαυτου ἐπιβουλην οὐκ ἡσθάνετο, Τισσαφέρνει δὲ ἐνόμιζε πολεμούντα αὐτὸν ἀμφὶ τὰ στρατεύματα δαπανᾶν· ώστε οὐδεν ήχθετο αὐτῶν πολεμούντων. καὶ γὰρ ὁ Κῦρος ἀπέπεμπε τους γιγνομένους δασμούς βασιλεί έκ τῶν πόλεων ων Τισσαφέρνης ετύγχανεν έχων. 9. άλλο δε στράτευμα αὐτῷ συνελέγετο ἐν Χερρονήσῷ τῆ καταντιπέρας 'Αβύδου τόνδε του τρόπου. Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φυγάς ήν. τούτω συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἡγάσθη τε αὐτον καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικούς. ὁ δὲ λαβὼν τὸ χρυσίον στράτευ. μα συνέλεξεν ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων, καὶ ἐπολέμει ἐκ Χερρονήσου όρμώμενος τοις Θραξι τοις ύπερ Έλλήσπον. τον οἰκοῦσι, καὶ ἀφέλει τοὺς Έλληνας · ὥστε καὶ χρήματι συνεβάλλοντο αὐτῷ εἰς τὴν τροφὴν τῶν στρατιωτῶν α Έλλησποντιακαὶ πόλεις έκοῦσαι. τοῦτο δ' αὖ οὕτω τρε

φόμενον ελάνθανεν αὐτῷ τὸ στράτευμα. 10. Αρίστιππος δε ό Θετταλος ξένος ων ετύγχανεν αὐτώ, καὶ πιεζόμενος ὑπὸ των οίκοι άντιστασιωτων έρχεται προς του Κύρον καὶ αίτεῖ αύτον είς δισχιλίους ξένους καὶ τριών μηνών μισθον, ώς ούτω περιγενόμενος αν των αντιστασιωτών. δ δε Κύρος δίδωσιν αὐτῷ εἰς τετρακισχιλίους καὶ εξ μηνῶν μισθον, καὶ δείται αὐτοῦ μὴ πρόσθεν καταλῦσαι πρὸς τοὺς ἀντιστασιώτας πρὶν ἂν αὐτῷ συμβουλεύσηται. οὕτω δὲ αὖ τὸ ἐν Θετταλία ἐλάνθανεν αὐτῷ τρεφόμενον στράτευμα. 11. Πρόξενον δε τον Βοιώτιον ξένον όντα αὐτῷ ἐκέλευσε λαβόντα ἄνδρας ὅτι πλείστους παραγενέσθαι, ὡς εἰς Πισίδας βουλόμενος στρατεύεσθαι, ώς πράγματα παρεχόντων των Πισιδών τη έαυτου χώρα. Σοφαίνετον δε τον Στυμφάλιον καὶ Σωκράτην του 'Αχαιον, ξένους όντας καὶ τούτους, ἐκέλευσεν ἄνδρας λαβόντας ἐλθεῖν ὅτι πλείστους, ὡς πολεμήσων Τισσαφέρνει σύν τοις φυγάσι των Μιλησίων. καὶ ἐποίουν ούτως οὖτοι.

ΙΙ. 'Επεὶ δ' εδόκει ήδη πορεύεσθαι αὐτῷ ἄνω, την μὲν πρόφασιν ἐποιεῖτο ὡς Πισίδας βουλόμενος ἐκβαλεῖν παντάπασιν ἐκ τῆς χώρας καὶ ἀθροίζει ὡς ἐπὶ τούτους τό τε βαρβαρικὸν καὶ τὸ 'Ελληνικόν. ἐνταῦθα καὶ παραγγέλλει τῷ τε Κλεάρχῷ λαβόντι ἡκειν ὅσον ἢν αὐτῷ στράτευμα, καὶ τῷ 'Αριστίππῷ συναλλαγέντι πρὸς τοὺς οἴκοι ἀποπέμψαι πρὸς ἑαυτὸν ὁ εἶχε στράτευμα καὶ Εενία τῷ 'Αρκάδι, ὁς αὐτῷ προειστήκει τοῦ ἐν ταῖς πόλεσι ξενικοῦ, ἡκειν παραγγέλλει λαβόντα τοὺς ἄνδρας πλην ὁπόσοι ἱκανοὶ ἦσαν τὰς ἀκροπόλεις φυλάττειν. 2. ἐκάλεσε δὲ καὶ τοὺς Μίλητον πολιορκοῦντας, καὶ τοὺς φυγάδας ἐκέλευσε σὺν αὐτῷ στρατεύεσθαι, ὑποσχόμενος αὐτοῖς, εἰ καλῶς καταπράξειεν ἐφ' ὰ ἐστρατεύετο, μὴ πρόσθεν παύσασθαι πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαδε. οἱ δὲ ἡδέως ἐπείθοντο 'ἐπίστευον γὰρ

αὐτῷ καὶ λαβόντες τὰ ὅπλα παρῆσαν εἰς Σάρδεις.
3. Ξενίας μὲν δὴ τοὺς ἐκ τῶν πόλεων λαβῶν παρεγένετο εἰς Σάρδεις ὁπλίτας εἰς τετρακισχιλίους, Πρόξενος δὲ παρῆν ἔχων ὁπλίτας μὲν εἰς πεντακοσίους καὶ χιλίους, γυμνῆτας δὲ πεντακοσίους, Σοφαίνετος δὲ ὁ Στυμφάλιος ὁπλίτας ἔχων ὡς πεντακοσίους, Σωκράτης δὲ ὁ ἀχαιὸς ὁπλίτας ἔχων ὡς πεντακοσίους, Πασίων δὲ ὁ Μεγαρεὺς τριακοσίους μὲν ὁπλίτας, τριακοσίους δὲ πελταστὰς ἔχων παρεγένετο την δὲ καὶ οὖτος καὶ ὁ Σωκράτης τῶν ἀμφὶ Μίλητον στρατευομένων.
4. οὖτοι μὲν εἰς Σάρδεις αὐτῷ ἀφίκοντο. Τισσαφέρνης δὲ κατανοήσας ταῦτα, καὶ μείζονα ἡγησάμενος εἶναι ἡ ώς ἐπὶ Πισίδας τὴν παρασκευὴν, πορεύεται ὡς βασιλέα ἡ ἐδύνατο τάχιστα ἱππέως ἔχων ὡς πεντακοσίους.
5. καὶ βασιλεὺς μὲν δὴ, ἐπεὶ ἤκουσε Τισσαφέρνους τὸν Κύρου στόλον, ἀντιπαρεσκευάζετο.

Κύρος δὲ ἔχων οθς είρηκα ώρμᾶτο ἀπὸ Σάρδεων καὶ έξελαύνει διὰ τῆς Λυδίας σταθμούς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσι καὶ δύο ἐπὶ τον Μαίανδρον ποταμόν. τούτου το εὖρος δύο πλέθρα · γέφυρα δὲ ἐπῆν ἐζευγμένη πλοίοις ἐπτά. 6. τούτον διαβάς έξελαύνει διά Φρυγίας σταθμον ένα παρασάγγας όκτω είς Κολοσσας, πόλιν οἰκουμένην, είδαίμονα καὶ μεγάλην. ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας ἐπτά· καὶ ήκε Μένων ο Θετταλος οπλίτας έχων χιλίους καὶ πελταστας πεντακοσίους, Δόλοπας καὶ Αἰνιανας καὶ 'Ολυνθίους. 7. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμούς τρεῖς παρασάγγας είκοσιν είς Κελαινάς, της Φρυγίας πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. ἐνταῦθα Κύρφ βασίλεια ἢν καὶ παράδεισος μέγας άγρίων θηρίων πλήρης, à έκεινος έθήρευεν άπο ίππου, όπότε γυμνάσαι βούλοιτο έαυτόν τε καὶ τους ίππους. διὰ μέσου δὲ τοῦ παραδείσου ρεῖ ὁ Μαίανδρος ποταμός · αί δὲ πηγαὶ αὐτοῦ εἰσιν ἐκ τῶν βασιλείων · ρεῖ ANAB. 1, II.]

δὲ καὶ διὰ τῆς Κελαινών πόλεως. 8. ἔστι δὲ καὶ μεγάλου βασιλέως βασίλεια έν Κελαιναίς έρυμνὰ έπὶ ταίς πηγαίς τοῦ Μαρσύου ποταμοῦ ὑπὸ τῆ ἀκροπόλει · ῥεῖ δὲ καὶ οὖτος διὰ τῆς πόλεως καὶ ἐμβάλλει εἰς τὸν Μαίανδρον τοῦ δὲ Μαρσύου τὸ εὖρός ἐστιν εἴκοσι καὶ πέντε ποδῶν. ἐνταῦθα λέγεται 'Απόλλων ἐκδεῖραι Μαρσύαν, νικήσας ἐρίζοντά οί περὶ σοφίας, καὶ τὸ δέρμα κρεμάσαι ἐν τῷ ἄντρῳ ὅθεν αί πηγαί· διὰ δὲ τοῦτο ὁ ποταμὸς καλεῖται Μαρσύας. 9. ἐνταῦθα Ξέρξης, ὅτε ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἡττηθεὶς τῆ μάχη άπεχώρει, λέγεται οἰκοδομήσαι ταῦτά τε τὰ βασίλεια καὶ την Κελαινών ακρόπολιν. ένταῦθα έμεινε Κῦρος ήμέρας τριάκουτα· καὶ ἦκε Κλέαρχος ὁ Λακεδαιμόνιος φυγὰς ἔχων όπλίτας χιλίους καὶ πελταστάς Θράκας όκτακοσίους κοὶ τοξότας Κρήτας διακοσίους. άμα δε καὶ Σώσις παρήν ό Συρακόσιος έχων όπλίτας τριακοσίους, καὶ Σοφαίνετος ό 'Αρκὰς ἔχων ὁπλίτας χιλίους. καὶ ἐνταῦθα Κῦρος ἐξέτασιν καὶ ἀριθμον τῶν Ἑλλήνων ἐποίησεν ἐν τῷ παραδείσω, καὶ ἐγένοντο οἱ σύμπαντες ὁπλῖται μὲν μύριοι καὶ χίλιοι, πελτασταί δε άμφὶ τους δισχιλίους. 10. έντεῦθεν έξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας δέκα είς Πέλτας, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθ' ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς · ἐν αἷς Εενίας ό 'Αρκας τα Λύκαια έθυσε καὶ άγωνα έθηκε · τὰ δὲ ἄθλα ήσαν στλεγγίδες χρυσαί · έθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κῦρος. έντεθθεν έξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας δώδεκα είς Κεραμών άγοραν, πόλιν οἰκουμένην, ἐσχάτην προς τῆ Μυσία χώρα. 11. έντεθθεν έξελαύνει σταθμούς τρείς παρασάγγας τριάκουτα είς Καΰστρου πεδίου, πόλιν οἰκουμένην. ένταῦθ' ἔμεινεν ἡμέρας πέντε καὶ τοῖς στρατιώταις ώφείλετο μισθός πλέον ή τριών μηνών, καὶ πολλάκις ἰόντες ἐπὶ τὰς θύρας ἀπήτουν. ὁ δὲ ἐλπίδας λέγων διῆγε καὶ δῆλος ην ανιώμενος ου γαρ ην προς του Κύρου τρόπου έχοντα

μη ἀποδιδόναι. 12. ἐνταῦθα ἀφικνεῖται Ἐπύαξα ἡ Συεννέσιος γυνη τοῦ Κιλίκων βασιλέως παρὰ Κῦρον· καὶ ἐλέγετο Κύρω δοῦναι χρήματα πολλά. τῆ δ' οὖν στρατιᾶ τότε ἀπέδωκε Κύρος μισθον τεττάρων μηνών. εἶχε δὲ ή Κίλισσα καὶ φύλακας περὶ αύτην Κίλικας καὶ 'Ασπενδίους · ελέγετο δε καὶ συγγενέσθαι Κύρον τῆ Κιλίσση. 13. ἐντεῦθεν δὲ ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα είς Θύμβριον, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταθθα ἢν παρὰ τὴν όδον κρήνη ή Μίδου καλουμένη του Φρυγών βασιλέως, έφ' ή λέγεται Μίδας του Σάτυρου θηρεῦσαι οἴνω κεράσας αὐτήν. 14. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Τυριαίου, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθα ἔμεινεν ήμέρας τρείς. καὶ λέγεται δεηθήναι ή Κίλισσα Κύρου έπιδείξαι το στράτευμα αυτή. βουλόμενος οθν έπιδείξαι, έξέτασιν ποιείται έν τῷ πεδίω τῶν Ελλήνων καὶ τῶν βαρβάρων. 15. ἐκέλευσε δὲ τοὺς Έλληνας, ὡς νόμος αὐτοῖς είς μάχην, ούτω ταχθηναι καὶ στηναι, συντάξαι δ' έκαστον τους έαυτου. ἐτάχθησαν οὖν ἐπὶ τεττάρων εἶχε δὲ τὸ μὲν δεξιον Μένων και οί συν αυτώ, το δε ευώνυμον Κλέαρχος καὶ οἱ ἐκείνου, τὸ δὲ μέσον οἱ ἄλλοι στρατηγοί. 16. ἐθεώρει οὖν ὁ Κῦρος πρώτον μεν τους βαρβάρους • οἱ δὲ παρήλαυνον τεταγμένοι κατ' ίλας καὶ κατὰ τάξεις · εἶτα δὲ τοὺς Έλληνας, παρελαύνων έφ' άρματος καὶ ή Κίλισσα έφ' άρμαμάξης. είχον δε πάντες κράνη χαλκά και χιτώνας φοινικούς καὶ κυημίδας καὶ τὰς ἀσπίδας ἐκκεκαλυμμένας. 17. επειδή δε πάντας παρήλασε, στήσας το άρμα προ τής φάλαγγος μέσης, πέμψας Πίγρητα του έρμηνέα παρά τους στρατηγούς των Ελλήνων ἐκέλευσε προβαλέσθαι τὰ ὅπλα καὶ ἐπιχωρῆσαι ὅλην τὴν φάλαγγα. οί δὲ ταῦτα προείπον τοίς στρατιώταις καὶ έπεὶ έσάλπιγξε, προβαλλόμενοι τά όπλα επήεσαν. εκ δε τούτου θαττον προϊόντων συν κραυγή,

άπο τοῦ αὐτομάτου δρόμος ἐγένετο τοῖς στρατιώταις ἐπὶ τας σκηνάς. 18. των δε βαρβάρων φόβος πολύς, καὶ ή τε Κίλισσα έφυγεν έπὶ τῆς άρμαμάξης καὶ οἱ έκ τῆς ἀγορᾶς καταλιπόντες τὰ ἄνια ἔφυγον οί δὲ Ελληνες σὺν γέλωτι έπι τὰς σκηνὰς ἢλθον. ἡ δὲ Κίλισσα ἰδοῦσα τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν τάξιν τοῦ στρατεύματος έθαύμασε. Κῦρος δὲ ήσθη του έκ των Ελλήνων είς τους βαρβάρους φόβον ίδων. 19. έντεῦθεν έξελαύνει σταθμούς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσιν είς Ἰκόνιον, της Φρυγίας πόλιν ἐσχάτην. ἐνταῦθα ἔμεινε τρείς ήμέρας. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Λυκαονίας σταθμούς πέντε παρασάγγας τριάκοντα. ταύτην την χώραν έπέτρεψε διαρπάσαι τοῖς Έλλησιν ώς πολεμίαν οὖσαν. 20. εντεύθεν Κύρος την Κίλισσαν είς την Κιλικίαν άποπέμπει την ταχίστην όδόν και συνέπεμψεν αυτή στρατιώτας οθς Μένων είχε καὶ αὐτόν. Κῦρος δὲ μετὰ τῶν ἄλλων έξελαύνει διὰ Καππαδοκίας σταθμούς τέτταρας παρασάγγας είκοσι καὶ πέντε προς Δάνα, πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς · ἐν ὧ Κύρος ἀπέκτεινεν ἄνδρα Πέρσην Μεγαφέρνην, φοινικιστην βασίλειον, καὶ ἕτερόν τινα τῶν ὑπάρχων δυνάστην, αἰτιασάμενος ἐπιβουλεύειν αὐτῷ. 21. ἐντεῦθεν ἐπειρῶντο εἰσβιίλλειν είς την Κιλικίαν ή δε είσβολη ην όδος άμαξιτος ορθία ισχυρώς, και αμήχανος είσελθείν στρατεύματι εί τις έκώλυεν. έλέγετο δε καὶ Συέννεσις είναι έπὶ τῶν ἄκρων φυλάττων την είσβολήν· διὸ έμειναν ήμέραν εν τῷ πεδίω. τη δ' ύστεραία ήκεν άγγελος λέγων ότι λελοιπως είη Συέννεσις τὰ ἄκρα, ἐπεὶ ήσθετο ὅτι τὸ Μένωνος στράτευμα ήδη έν Κιλικία ην είσω των ορέων, και ότι τριήρεις ήκουε περιπλεούσας ἀπ' Ἰωνίας εἰς Κιλικίαν Ταμῶν ἔχοντα τὰς Λακεδαιμονίων καὶ αὐτοῦ Κύρου. 22. Κῦρος δ' οὖν ἀνέβη έπι τὰ ὄρη οὐδενὸς κωλύοντος, καὶ εἶδε τὰς σκηνὰς οὖ οί

Κίλικες εφύλαττον. εντεθθεν δε κατέβαινεν είς πεδίον μέγα καὶ καλον, ἐπίρρυτον, καὶ δένδρων παντοδαπῶν σύμπλεων καὶ ἀμπέλων πολύ δὲ καὶ σήσαμον καὶ μελίνην καὶ κέγχρον καὶ πυρούς καὶ κριθὰς φέρει. ὄρος δ' αὐτὸ περιέχει όχυρον καὶ ύψηλον πάντη ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν. 23. καταβάς δε διὰ τούτου τοῦ πεδίου ήλασε σταθμούς τέτταρας παρασάγγας πέντε καὶ είκοσιν είς Ταρσούς, της Κιλικίας πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. ἐνταῦθα ἦσαν τὰ Συεννέσιος βασίλεια τοῦ Κιλίκων βασιλέως · διὰ μέσου δὲ της πόλεως ρεί ποταμος Κύδνος όνομα, εθρος δύο πλέθρων. 21. ταύτην την πόλιν έξελιπον οί ενοικούντες μετά Συεννέσιος είς χωρίον όχυρον έπὶ τὰ όρη, πλην οί τὰ καπηλεία έχοντες · έμειναν δε καὶ οἱ παρὰ τὴν θάλατταν οἰκοῦντες έν Σόλοις καὶ ἐν Ἰσσοῖς. 25. Ἐπύαξα δὲ ἡ Συεννέσιος γυνη προτέρα Κύρου πέντε ημέραις είς Ταρσούς άφίκετο. έν δὲ τῆ ὑπερβολῆ τῶν ὀρέων τῶν εἰς τὸ πεδίον δύο λόχοι τοῦ Μένωνος στρατεύματος ἀπώλοντο · οἱ μὲν ἔφασαν είρπάζοντάς τι κατακοπήναι ύπο των Κιλίκων, οί δε ύπολειφθέντας καὶ οὐ δυναμένους εύρεῖν τὸ ἄλλο στρώτευμα ούδε τὰς όδους εἶτα πλανωμένους ἀπολέσθαι· ἢσαν δ' οὖν ούτοι έκατον όπλιται. 26. οί δ' ἄλλοι ἐπεὶ ήκον, τήν τε πόλιν τους Ταρσούς διήρπασαν, διὰ τὸν ὅλεθρον τῶν συστρατιωτών ὀργιζόμενοι, καὶ τὰ βασίλεια τὰ ἐν αὐτή. Κύρος δε έπει εισήλασεν είς την πόλιν, μετεπέμπετο τον Συέννεσιν προς έαυτόν· ὁ δ' οὔτε πρότερον οὐδενί πω κρείττονι έαυτοῦ εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἔφη, οὔτε τότε Κύρω ίέναι ήθελε, πρίν ή γυνη αυτον έπεισε και πίστεις έλαβε. 27. μετά δε ταθτα έπεὶ συνεγένοντο άλλήλοις. Συέννεσις μεν έδωκε Κύρω χρήματα πολλά είς την στρατιάν, Κύρος δε εκείνω δώρα à νομίζεται παρά βασιλεί τίμια, ίππυν χρυσοχάλινον καὶ στρεπτον χρυσοῦν καὶ ψέλια καὶ ἀκινάκην χρυσοῦν καὶ στολην Περσικην, καὶ την χώραν μηκέτι ἀφαρπάζεσθαι· τὰ δὲ ήρπασμένα ἀνδράποδα, ήν που ἐντυγχάνωσιν, ἀπολαμβάνειν.

ΙΙΙ. Ἐνταῦθα ἔμεινε Κῦρος καὶ ἡ στρατιὰ ἡμέρας είκοσιν· οί γὰρ στρατιῶται οὐκ ἔφασαν ἰέναι τοῦ πρόσω. ύπώπτευον γαρ ήδη έπὶ βασιλέα ίέναι μισθωθήναι δὲ οὐκ έπὶ τούτω ἔφασαν. πρώτος δὲ Κλέαρχος τοὺς αύτοῦ στρατιώτας έβιάζετο ίέναι οί δε αὐτόν τε έβαλλον καὶ τὰ ὑποζύγια τὰ ἐκείνου, ἐπεὶ ἤρξατο προϊέναι. 2. Κλέαρχος δὲ τότε μεν μικρον έξέφυγε μη καταπετρωθήναι, ύστερον δ, έπεὶ ἔγνω ὅτι οὐ δυνήσεται βιάσασθαι, συνήγαγεν ἐκκλησίαν τῶν αύτοῦ στρατιωτῶν. καὶ πρῶτον μὲν ἐδάκρυε πολύν χρόνον έστώς οί δε δρῶντες ἐθαύμαζον καὶ ἐσιώπων εἶτα δὲ ἔλεξε τοιάδε. 3. Ανδρες στρατιῶται, μὴ θαυμάζετε ότι χαλεπῶς φέρω τοῖς παροῦσι πράγμασιν. έμοι γαρ ξένος Κυρος έγένετο καί με φεύγοντα έκ της πατρίδος τά τε άλλα ἐτίμησε καὶ μυρίους ἔδωκε δαρεικούς. οθς έγω λαβων οὐκ εἰς τὸ ἴδιον κατεθέμην έμοὶ ἀλλ' οὐδὲ καθηδυπάθησα, άλλ' είς ύμᾶς έδαπάνων. 4. καὶ πρῶτον μεν προς τους Θράκας ἐπολέμησα, καὶ ὑπερ τῆς Ἑλλάδος ἐτιμωρούμην μεθ' ύμῶν, ἐκ τῆς Χερρονήσου αὐτοὺς ἐξελαύνων βουλομένους άφαιρείσθαι τους ένοικουντας "Ελληνας την γην. ἐπειδη δὲ Κῦρος ἐκάλει, λαβων ύμᾶς ἐπορευόμην, ίνα εί τι δέοιτο ώφελοίην αὐτον άνθ' ὧν εὖ ἔπαθον ύπ' έκείνου. 5. έπεὶ δὲ ύμεῖς οὐ βούλεσθε συμπορεύεσθαι, ανάγκη δή μοι ἢ ύμᾶς προδόντα τῆ Κύρου φιλία χρῆσθαι ή προς έκεινου ψευσάμενου μεθ' ύμῶν ίέναι. εἰ μὲν δη δίκαια ποιήσω οὐκ οἶδα, αἱρήσομαι δ' οὖν ὑμᾶς καὶ σὺν ύμιν ο τι αν δέη πείσομαι. και ούποτε έρει ούδεις ώς έγω, Έλληνας άγαγων είς τους βαρβάρους, προδούς τους Έλληνας την των βαρβάρων φιλίαν είλόμην. 6. άλλ' έπεὶ

ύμεις έμοι οὐκ έθέλετε πείθεσθαι οὐδε έπεσθαι, έγω συν ύμιν έψομαι καὶ ὅ τι αν δέη πείσομαι. νομίζω γάρ ύμας έμοι είναι και πατρίδα και φίλους και συμμάχους, και σύν ύμιν μεν αν οίμαι είναι τίμιος όπου αν ω, ύμων δε έρημος ων ούκ αν ίκανος είναι οίμαι ούτ' αν φίλον ωφελησαι ούτ' αν έχθρον αλέξασθαι. ώς έμου οὐν ίόντος ὅπη αν καὶ ὑμεῖς, ούτω την γνώμην έχετε. 7. ταῦτα εἶπεν· οἱ δὲ στρατιῶται οί τε αὐτοῦ ἐκείνου καὶ οἱ ἄλλοι ταῦτα ἀκούσαντες, ὅτι ου φαίη παρα βασιλέα πορεύεσθαι, επήνεσαν παρα δε Εενίου καὶ Πασίωνος πλείους ἢ δισχίλιοι λαβόντες τὰ ὅπλα καὶ τὰ σκευοφόρα ἐστρατοπεδεύσαντο παρὰ Κλεάρχω. 8. Κύρος δε τούτοις απορών τε καὶ λυπούμενος μετεπέμπετο τον Κλέαρχον· ὁ δὲ ἰέναι μὲν οὐκ ήθελε, λάθρα δὲ των στρατιωτών πέμπων αὐτῷ ἄγγελον έλεγε θαρρείν ώς καταστησομένων τούτων είς τὸ δέον · μεταπέμπεσθαι δ' έκέλευεν αὐτόν · αὐτὸς δ' οὐκ ἔφη ἰέναι. 9. μετὰ δὲ ταῦτα συναγαγών τούς θ' έαυτοῦ στρατιώτας καὶ τοὺς προσελθόντας αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων τὸν Βουλόμενον, ἔλεξε τοιάδε. "Ανδρες στρατιώται, τὰ μεν δη Κύρου δηλον ότι ούτως έχει προς ήμας ώσπερ τὰ ήμέτερα προς ἐκείνον ούτε γὰρ ήμείς έκείνου ἔτι στρατιῶται, ἐπεί γε οὐ συνεπόμεθα αὐτῷ, οὔτε έκεινος έτι ήμιν μισθοδότης. Ι 10. ότι μέντοι άδικεισθαι νομίζει ύφ' ήμων οίδα· ώστε καὶ μεταπεμπομένου αυτοῦ ουκ έθέλω έλθειν, το μεν μέγιστον αισχυνόμενος ότι σύνοιδα έμαυτῷ πάντα έψευσμένος αὐτὸν, ἔπειτα καὶ δεδιὼς μη λαβών με δίκην ἐπιθη ὧν νομίζει ὑπ' ἐμοῦ ήδικησθαι. 11. έμοι οὖν δοκεί οὐχ ώρα εἶναι ἡμῖν καθεύδειν οὐδ' ἀμελείν ήμων αὐτων, ἀλλὰ βουλεύεσθαι ὅ τι χρη ποιείν ἐκ τούτων. καὶ έως τε μένομεν αὐτοῦ σκεπτέον μοι δοκεί είναι όπως ασφαλέστατα μένωμεν, εί τε ήδη δοκεί απιέναι, όπως ασφαλέστατα άπιμεν καὶ όπως τὰ επιτήδεια έξομεν.

άνευ γαρ τούτων ούτε στρατηγού ούτε ιδιώτου όφελος ούδέν. 12. ὁ δ' ἀνηρ πολλοῦ μεν ἄξιος φίλος ῷ ἀν φίλος ή, χαλεπώτατος δ' έχθρος ῷ αν πολέμιος ή, έχει δὲ δύναμιν καὶ πεζην καὶ ίππικην καὶ ναυτικην ην πάντες όμοίως όρωμέν τε καὶ ἐπιστάμεθα· καὶ γὰρ οὐδὲ πόρρω δοκοθμέν μοι αὐτοθ καθήσθαι. ώστε ώρα λέγειν ό τι τις γιγνώσκει άριστον είναι. ταῦτα είπων ἐπαύσατο. 13. ἐκ δὲ τούτου ἀνίσταντο οἱ μὲν ἐκ τοῦ αὐτομάτου, λέξοντες α εγίγνωσκου, οι δε και ύπ' εκείνου εγκελευστοι, επιδεικνύντες οία είη ή ἀπορία ἄνευ της Κύρου γνώμης καὶ μένειν καὶ ἀπιέναι. 14. εἶς δὲ δὴ εἶπε, προσποιούμενος σπεύδειν ώς τάχιστα πορεύεσθαι είς την Ελλάδα, στρατηγούς μεν έλέσθαι άλλους ώς τάχιστα, εί μη βούλεται Κλέαρχος ἀπάγειν τὰ δ' ἐπιτήδει' ἀγοράζεσθαι ή δ' ἀγορὰ ἢν ἐν τῷ βαρβαρικῷ στρατεύματι· καὶ συσκευάζεσθαι· ἐλθόντας δὲ Κῦρον αἰτεῖν πλοία, ὡς ἀποπλέοιεν ἐὰν δὲ μὴ διδῷ ταῦτα, ήγεμόνα αἰτεῖν Κῦρον ὅστις διὰ φιλίας τῆς χώρας ἀπάξει ι έὰν δὲ μηδὲ ἡγεμόνα διδῷ, συντάττεσθαι τὴν ταχίστην, πέμψαι δε καὶ προκαταληψομένους τὰ ἄκρα, όπως μη φθάσωσι μήτε Κύρος μήτε οι Κίλικες καταλαβόντες, ὧν πολλούς καὶ πολλά χρήματα ἔχομεν ἀνηρπακότες. ούτος μεν τοιαύτα εἶπε· μετὰ δὲ τούτον Κλέαρχος εἶπε τοσούτον. 15. Ως μεν στρατηγήσοντα έμε ταύτην την στρατηγίαν μηδεὶς ύμῶν λεγέτω πολλὰ γὰρ ἐνορῶ δί ά έμοι τούτο ου ποιητέον· ώς δε τῷ ἀνδρὶ δν αν έλησθε πείσομαι ή δυνατον μάλιστα, ίνα είδητε ότι καὶ ἄρχεσθαι ἐπίσταμαι ώς τις καὶ άλλος μάλιστα ἀνθρώπων. 16. μετὰ τοῦτον ἄλλος ἀνέστη, ἐπιδεικνὺς μὲν τὴν εὐήθειαν τοῦ τὰ πλοία αἰτείν κελεύοντος, ώσπερ πάλιν τον στόλον Κύρου ποιουμένου, επιδεικνύς δε ώς εξηθες εξη ήγεμόνα αίτειν παρά τούτου ῷ λυμαινόμεθα την πράξιν. εἰ δὲ καὶ τῷ ήγεμόνι

πιστεύσομεν δυ αν Κύρος διδώ, τί κωλύει καὶ τὰ ἄκρα ήμιν κελεύειν Κύρον προκαταλαμβάνειν; 17. έγω γαρ οκνοίην μεν αν είς τὰ πλοία εμβαίνειν α ήμιν δοίη, μη ήμας αὐταίς ταίς τριήρεσι καταδύση, φοβοίμην δ' αν τῷ ήγεμόνι ῷ δοίη έπεσθαι, μη ήμας αγάγη όθεν ούχ οδόν τε έσται έξελθείν. βουλοίμην δ' αν άκοντος απιων Κύρου λαθείν αὐτον απελθών δού δυνατόν έστιν. άλλ' έγώ φημι ταῦτα μεν φλυαρίας είναι 18. δοκεί δέ μοι άνδρας έλθόντας προς Κύρον οίτινες επιτήδειοι συν Κλεάρχω ερωταν εκείνον τί βούλεται ήμιν χρησθαι· καὶ ἐὰν μὲν ή πράξις ή παραπλησία οίαπερ καὶ πρόσθεν έχρητο τοῖς ξένοις, έπεσθαι καὶ ήμας καὶ μη κακίους είναι των πρόσθεν τούτω συναναβάντων 19. εάν δε μείζων ή πράξις της πρόσθεν φαίνηται καὶ επιπονωτέρα καὶ ἐπικινδυνοτέρα, ἀξιοῦν ἢ πείσαντα ἡμᾶς ἄγειν ἢ πείσθέντα προς φιλίαν ἀφιέναι δύτω γὰρ καὶ ἐπόμενοι αν φίλοι αὐτῷ καὶ πρόθυμοι ἐποίμεθα, καὶ ἀπιόντες ἀσφαλῶς αν απίσιμεν · ό τι δ' αν προς ταῦτα λέγη αναγγείλαι δεῦρο · ήμας δ' ἀκούσαντας προς ταῦτα βουλεύεσθαι. 20. ἔδοξε ταῦτα, καὶ ἄνδρας έλόμενοι σὺν Κλεάρχω πέμπουσιν οὶ ήρώτων Κυρον τὰ δόξαντα τῆ στρατιά. ὁ δ' ἀπεκρίνατο ότι ἀκούει 'Αβροκόμαν έχθρον ἄνδρα ἐπὶ τῷ Εὐφράτη ποταμώ εἶναι, ἀπέχοντα δώδεκα σταθμούς προς τοῦτον οὖν έφη βούλεσθαι έλθειν· καν μεν ή έκει, την δίκην έφη χρήζειν ἐπιθείναι αὐτῷ, ἢν δὲ φεύγη, ἡμεῖς ἐκεῖ πρὸς ταῦτα βουλευσόμεθα. 21. ακούσαντες δε ταῦτα οἱ αἰρετοὶ αναγγέλλουσι τοίς στρατιώταις τοίς δε ύποψία μεν ην ότι άγει προς βασιλέα, όμως δὲ ἐδόκει ἕπεσθαι. προσαιτοῦσι δε μισθόν· ό δε Κύρος ύπισχνείται ήμιόλιον πᾶσι δώσειν οῦ πρότερον ἔφερον, ἀντὶ δαρεικοῦ τρία ἡμιδαρεικὰ τοῦ μηνος τῷ στρατιώτη. ὅτι δὲ ἐπὶ βασιλέα ἄγοι οὐδὲ ἐνταῦθα ήκουσεν ούδεις έν γε τῷ φανερῷ.

ΙΝ. Ἐντεῦθεν έξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας δέκα έπι τον Ψάρον ποταμον, οδ ην το εθρος τρία πλέθρα. έντεῦθεν έξελαύνει σταθμον ένα παρασάγγας πέντε έπὶ τον Πύραμον ποταμον, οδ το εθρος στάδιον. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας πεντεκαίδεκα είς Ίσσούς, της Κιλικίας έσχάτην πόλιν έπὶ τη θαλάττη οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. 2. ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς. καὶ Κύρω παρήσαν αἱ ἐκ Πελοποννήσου νῆες τριάκοντα καὶ πέντε καὶ ἐπ' αὐταίς ναύαρχος Πυθαγόρας Λακεδαιμόνιος. ήγειτο δ' αὐταίς Ταμώς Αἰγύπτιος έξ Ἐφέσου, ἔχων ναῦς έτέρας Κύρου πέντε καὶ είκοσιν, αξς ἐπολιόρκει Μίλητον, ὅτε Τισσαφέρνει φίλη ήν, καὶ συνεπολέμει Κύρω προς αὐτόν. 3. παρήν δε καὶ Χειρίσοφος Λακεδαιμόνιος έπὶ των νεών, μετάπεμπτος ύπο Κύρου, έπτακοσίους έχων όπλίτας, ὧν έστρατήγει παρά Κύρφ. αί δε νηες ώρμουν παρά την Κύρου σκηνήν. ἐνταῦθα καὶ οἱ παρ' ᾿Αβροκόμα μισθοφόροι Έλληνες ἀποστάντες ήλθον παρὰ Κῦρον τετρακόσιοι ὁπλίται καὶ συνεστρατεύοντο ἐπὶ βασιλέα. 4. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμον ένα παρασάγγας πέντε έπὶ πύλας τῆς Κιλικίας καὶ τῆς Συρίας. ἦσαν δὲ ταῦτα δύο τείχη, καὶ το μεν έσωθεν το προ της Κιλικίας Συέννεσις είχε καὶ Κιλίκων φυλακή, το δε έξω το προ τής Συρίας βασιλέως έλέγετο φυλακή φυλάττειν. διὰ μέσου δὲ ρεί τούτων ποταμος Κάρσος ὄνομα, εὖρος πλέθρου. ἄπαν δὲ τὸ μέσον των τειχων ήσαν στάδιοι τρείς καὶ παρελθείν οὐκ ήν βία. ην γαρ ή πάροδος στενή και τα τείχη είς την θάλατταν καθήκοντα, ύπερθεν δ' ήσαν πέτραι ήλίβατοι· έπὶ δὲ τοίς τείχεσιν άμφοτέροις έφειστήκεσαν πύλαι. 5. ταύτης ένεκα της παρόδου Κύρος τὰς ναῦς μετεπέμψατο, ὅπως ὁπλίτας αποβιβάσειεν είσω καὶ έξω τῶν πυλῶν, καὶ βιασάμενοι τους πολεμίους παρέλθοιεν, εί φυλάττοιεν έπι ταις Συρίαις

πύλαις, όπερ ζώετο ποιήσειν ο Κύρος τον 'Αβροκόμαν, έχοντα πολύ στράτευμα. 'Αβροκόμας δε ού τοῦτ' ἐποίησεν, άλλ' έπεὶ ήκουσε Κύρον έν Κιλικία όντα, άναστρέψας έκ Φοινίκης παρά βασιλέα απήλαυνεν, έχων, ώς έλέγετο, τριάκοντα μυριάδας στρατιάς. 6. έντεῦθεν έξελαύνει διὰ Συρίας σταθμον ένα παρασάγγας πέντε είς Μυρίανδον, πόλιν οἰκουμένην ύπο Φοινίκων ἐπὶ τῆ θαλάττη ἐμπόριον δ' ἢν τὸ χωρίον καὶ ὥρμουν αὐτόθι ὁλκάδες πολλαί. 7. ἐνταῦθ' ἔμειναν ἡμέρας ἐπτά· καὶ Ξενίας ὁ ᾿Αρκὰς στρατηγός καὶ Πασίων ὁ Μεγαρεύς εμβάντες είς πλοίον καὶ τὰ πλείστου ἄξια ἐνθέμενοι ἀπέπλευσαν, ώς μεν τοίς πλείστοις έδόκουν, φιλοτιμηθέντες ότι τους στρατιώτας αὐτων τους παρά Κλέαρχον ἀπελθόντας ως ἀπιόντας είς την Έλλάδα πάλιν καὶ οὐ πρὸς βασιλέα εἴα Κῦρος τὸν Κλέαρχον έχειν. ἐπεὶ δ' ἦσαν ἀφανεῖς, διῆλθε λόγος ὅτι διώκοι αυτούς Κύρος τριήρεσι καὶ οί μεν εύχοντο ώς δειλούς όντας αύτους ληφθήναι, οί δ' ὤκτειρον εἰ άλώσοιντο. 8. Κύρος δε συγκαλέσας τους στρατηγούς εἶπεν. 'Απολελοίπασιν ήμας Εενίας καὶ Πασίων. άλλ' εὖ γε μέντοι έπιστάσθωσαν ὅτι οὔτε ἀποδεδράκασιν· οἶδα γὰρ ὅπη οἴχονται· ούτε ἀποπεφεύγασιν· έχω γὰρ τριήρεις ώστε έλείν το έκείνων πλοίον άλλα μα τους θεους ούκ έγωγε αυτους διώξω, οὐδ' ἐρεῖ οὐδεὶς ὡς ἐγω έως μὲν ἀν παρῆ τις χρωμαι, έπειδαν δε απιέναι βούληται, συλλαβων καὶ αὐτους κακώς ποιώ καὶ τὰ χρήματα ἀποσυλώ. ἀλλὰ ἰόντων, είδότες ότι κακίους είσι περί ήμας ή ήμεις περί έκείνους. καίτοι έχω γε αὐτῶν καὶ τέκνα καὶ γυναίκας ἐν Τράλλεσι φρουρούμενα άλλ' ούδε τούτων στερήσονται, άλλ' άπολήψονται της πρόσθεν ένεκα περί έμε άρετης. 9. καὶ ό μεν ταθτα είπεν οι δε Έλληνες, εί τις και άθυμότερος ην προς την ανάβασιν, ακούοντες την Κύρου αρετην ήδιον καί προθυμότερον συνεπορεύοντο.

Μετὰ ταῦτα Κῦρος έξελαύνει σταθμούς τέτταρας παρασάγγας είκοσιν έπὶ τον Χάλον ποταμον, όντα το εύρος πλέθρου, πλήρη δ' ἰχθύων μεγάλων καὶ πραέων, οθς οί Σύροι θεούς ενόμιζον καὶ άδικεῖν οὐκ είων. οὐδε τὰς περιστεράς. αί δε κώμαι έν αίς έσκήνουν Παρυσάτιδος ήσαν, είς ζώνην δεδομέναι. 10. έντεῦθεν έξελαύνει σταθμούς πέντε παρασάγγας τριάκοντα έπὶ τὰς πηγὰς τοῦ Δάρδατος ποταμού, οὖ τὸ εὖρος πλέθρου. ἐνταῦθα ἢσαν τὰ Βελέσυος βασίλεια τοῦ Συρίας ἄρξαντος, καὶ παράδεισος πάνυ μέγας καὶ καλὸς, ἔχων πάντα ὅσα ὧραι φύουσι. Κῦρος δ' αὐτον έξέκοψε καὶ τὰ βασίλεια κατέκαυσεν. 11. ἐντεῦθεν έξελαύνει σταθμούς τρείς παρασάγγας πεντεκαίδεκα έπὶ του Εύφράτην ποταμον, όντα το εθρος τεττάρων σταδίων. καὶ πόλις αὐτόθι ῷκεῖτο μεγάλη καὶ εὐδαίμων Θάψακος ονομα. ένταῦθα έμειναν ήμέρας πέντε καὶ Κῦρος μεταπεμψάμενος τους στρατηγούς των Ελλήνων έλεγεν ότι ή όδος έσοιτο προς βασιλέα μέγαν είς Βαβυλώνα· καὶ κελεύει αὐτοὺς λέγειν ταῦτα τοῖς στρατιώταις καὶ ἀναπείθειν έπεσθαι. 12. οἱ δὲ ποιήσαντες ἐκκλησίαν ἀπήγγελλον ταῦτα οἱ δὲ στρατιῶται ἐχαλέπαινον τοῖς στρατηγοῖς, καὶ έφασαν αὐτοὺς πάλαι ταῦτ' εἰδότας κρύπτειν, καὶ οὐκ ἔφασαν ιέναι, έαν μή τις αὐτοῖς χρήματα διδώ, ώσπερ τοῖς προτέροις μετὰ Κύρου ἀναβᾶσι παρὰ τον πατέρα τοῦ Κύρου, καὶ ταῦτα οὐκ ἐπὶ μάχην ἰόντων, ἀλλὰ καλοῦντος τοῦ πατρος Κύρου. 13. ταύτα οί στρατηγοί Κύρφ ἀπήγγελλου · ό δ' ὑπέσχετο ἀνδρὶ ἐκάστω δώσειν πέντε ἀργυρίου μυᾶς έπην είς Βαβυλώνα ήκωσι, καὶ τον μισθον έντελη μέχρι αν καταστήση τους Έλληνας είς Ίωνίαν πάλιν. το μεν δη πολύ του Έλληνικού ούτως έπείσθη. Μένων δε, πρίν δήλον είναι τι ποιήσουσιν οι άλλοι στρατιώται, πότερου έψονται Κύρω η οὺ, συνέλεξε τὸ αύτοῦ στράτευμα χωρίς των άλλων καὶ έλεξε τάδε. 14. Ανδρες, εάν μοι

πεισθήτε, οὔτε κινδυνεύσαντες οὔτε πονήσαντες τῶν ἄλλων πλέον προτιμήσεσθε στρατιωτών ύπο Κύρου. τί εὖν κελεύω ποιήσαι; νῦν δεῖται Κῦρος ἔπεσθαι τοὺς Ελληνας έπι βασιλέα· έγω οὖν φημι ύμας χρηναι διαβηναι τον Εύφράτην ποταμον πριν δήλον είναι ό τι οι άλλοι Ελληνες αποκρινούνται Κύρω. 15. ην μεν γαρ ψηφίσωνται έπεσθαι, ύμεις δόξετε αἴτιοι εἶναι ἄρξαντες τοῦ διαβαίνειν, καὶ ώς προθυμοτάτοις οὖσιν ύμιν χάριν εἴσεται Κύρος καὶ ἀποδώσει έπίσταται δ' εί τις καὶ άλλος ην δ' ἀποψηφίσωνται οἱ ἄλλοι, ἄπιμεν μὲν ἄπαντες τοὔμπαλιν, ὑμίν δὲ ώς μόνοις πειθομένοις πιστοτάτοις χρήσεται καὶ είς φρούρια καὶ εἰς λοχαγίας, καὶ ἄλλου οὖτινος ἂν δέησθε οἶδα ὅτι ὡς φίλου τεύξεσθε Κύρου. 16. ακούσαντες ταῦτα ἐπείθοντο καὶ διέβησαν πρίν τους άλλους αποκρίνασθαι. Κύρος δ' έπεὶ ήσθετο διαβεβηκότας, ήσθη τε καὶ τῷ στρατεύματι πέμψας Γλοῦν εἶπεν, Ἐγὰ μὲν, ἃ ἄνδρες, ήδη ὑμᾶς ἐπαινῶ· ὅπως δε καὶ ύμεις έμε έπαινέσετε έμοι μελήσει, ή μηκέτι με Κυρον νομίζετε. 17. οἱ μεν δη στρατιῶται ἐν ἐλπίσι μεγάλαις όντες εύχοντο αυτον εύτυχησαι, Μένωνι δε και δώρα έλεγετο πέμψαι μεγαλοπρεπώς. ταῦτα δὲ ποιήσας διέβαινε· συνείπετο δε καὶ τὸ άλλο στράτευμα αὐτῷ άπαν. καὶ τῶν διαβαινόντων τον ποταμον οὐδεὶς ἐβρέχθη ἀνωτέρω των μαστων ύπο του ποταμού. 18. οί δε Θαψακηνοί έλεγον ότι οὐπώποθ' οὖτος ὁ ποταμὸς διαβατὸς γένοιτο πεζη εί μη τότε, άλλα πλοίοις, α τότε 'Αβροκόμας προϊων κατέκαυσεν, ίνα μη Κύρος διαβή. έδόκει δη θείον είναι καὶ σαφῶς ὑποχωρῆσαι τον ποταμον Κύρφ ὡς βασιλεύσοντι. 19. έντευθεν έξελαύνει διὰ τῆς Συρίας σταθμούς έννέα παρασάγγας πεντήκοντα καὶ άφικνοῦνται προς τον 'Αράξην ποταμόν. ἐνταῦθα ἦσαν κῶμαι πολλαὶ, μεσταὶ σίτου καὶ οίνου. ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἐπεσιτίσαντο.

. Υ. Έντεθθεν έξελαύνει δια της Αραβίας, του Ευφράτην ποταμου εν δεξιά έχων, σταθμούς ερήμους πέντε παρασάγγας τριάκουτα καὶ πέντε. ἐν τούτω δὲ τῷ τόπω ἢν μὲν ἡ γη πεδίον άπαν όμαλες ώσπερ θάλαττα, άψινθίου δε πληρες εί δέ τι καὶ ἄλλο ἐνῆν ὕλης ἢ καλάμου, ἄπαντα ἢσαν εὐώδη ώσπερ ἀρώματα· δένδρον δ' οὐδεν ἐνῆν. 2. θηρία δὲ παντοῖα, πλεῖστοι ὄνοι ἄγριοι, πολλοὶ δὲ στρουθοὶ οί μεγάλοι ενήσαν δε καὶ ἀτίδες καὶ δορκάδες ταῦτα δε τὰ θηρία οἱ ἱππεῖς ἐνίοτε ἐδίωκον. καὶ οἱ μὲν ὄνοι, ἐπεί τις διώκοι, προδραμόντες έστασαν πολύ γάρ των ίππων έτρεχου θάττον καὶ πάλιν, ἐπεὶ πλησιάζοιεν οἱ ἵπποι, ταὐτὸν έποίουν, καὶ οὐκ ἢν λαβεῖν, εἰ μὴ διαστάντες οἱ ἱππεῖς θηρώεν διαδεχόμενοι. τὰ δὲ κρέα τῶν άλισκομένων ἢν παραπλήσια τοις έλαφείοις, άπαλώτερα δέ. 3. στρουθον δέ ούδεις έλαβεν· οι δε διώξαντες των ίππέων ταχὺ έπαύοντο· πολύ γαρ απεσπάτο φεύγουσα, τοις μεν ποσί δρόμω, ταίς δὲ πτέρυξιν αἴρουσα ώσπερ ἱστίφ χρωμένη. τὰς δὲ ἀτίδας ἄν τις ταχὺ ἀνιστῆ, ἔστι λαμβάνειν πέτονται γὰρ βραχὺ ώσπερ πέρδικες καὶ ταχὺ ἀπαγορεύουσι. τὰ δὲ κρέα αὐτῶν ήδιστα ἦν. 4. πορευόμενοι δε διὰ ταύτης τῆς χώρας άφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Μάσκαν ποταμὸν, τὸ εὖρος πλεθριαίου. ἐνταῦθα ἢν πόλις ἐρήμη μεγάλη, ὄνομα δ' αὐτη Κορσωτή· περιερρείτο δ' αύτη ύπο τοῦ Μάσκα κύκλω. ἐνταῦθ' ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἐπεσιτίσαντο. 5. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς ἐρήμους τρισκαίδεκα παρασάγγας ένενήκοντα, τον Ευφράτην ποταμον έν δεξιά έχων, καὶ ἀφικνείται ἐπὶ Πύλας. ἐν τούτοις τοίς σταθμοίς πολλά των ύποζυγίων απώλετο ύπο λιμοῦ οὐ γαρ ην χόρτος οὐδε άλλο ούδεν δένδρον, άλλα ψιλη ην άπασα ή χώρα· οί δε ένοικουντες όνους αλέτας παρά τον ποταμον ορύττοντες καὶ ποιούντες είς Βαβυλώνα ήγον καὶ έπώλουν, καὶ ἀνταγοράζοντες σίτον έζων. 6. το δε στράτευμα ο σίτος επέλιπε, καὶ πρίασθαι οὐκ ἢν εἰ μὴ ἐν τῆ Λυδία ἀγορά ἐν τῷ Κύρου βαρβαρικώ την καπίθην άλεύρων ή άλφίτων τεττάρων σίγλων. ὁ δὲ σίγλος δύναται έπτὰ ὀβολούς καὶ ἡμιωβόλιου 'Αττικούς · ή δε καπίθη δύο χοίνικας 'Αττικάς έχώρει. κρέα οὖν ἐσθίοντες οἱ στρατιῶται διεγίγνοντο. 7. ἦν δὲ τούτων των σταθμών οθς πάνυ μακρούς ήλαυνεν, όπότε ή προς ύδωρ βούλοιτο διατελέσαι ή προς χιλόν. καὶ δή ποτε στενοχωρίας καὶ πηλοῦ φανέντος ταῖς άμάξαις δυσπορεύτου, έπέστη ὁ Κύρος σὺν τοῖς περὶ αὐτον ἀρίστοις καὶ εὐδαιμονεστάτοις καὶ ἔταξε Γλοῦν καὶ Πίγρητα, λαβόντας τοῦ βαρβαρικού στρατού, συνεκβιβάζειν τὰς άμάξας. 8. ἐπεὶ δ' έδόκουν αὐτῷ σχολαίως ποιείν, ώσπερ ὀργῆ ἐκέλευσε τούς περί αὐτον Πέρσας τούς κρατίστους συνεπισπεῦσαι τας αμάξας. ΄ ένθα δη μέρος τι της ευταξίας ην θεάσασθαι. ρίψαντες γαρ τους πορφυρούς κάνδυς όπου έτυχεν έκαστος έστηκως, ίεντο ώσπερ αν δράμοι τις περὶ νίκης καὶ μάλα κατά πρανούς γηλόφου, έχοντες τούτους τε τούς πολυτελείς χιτώνας καὶ τὰς ποικίλας ἀναξυρίδας, ένιοι δε καὶ στρεπτους περί τοις τραχήλοις καὶ ψέλια περί ταις χερσίν εὐθυς δε συν τούτοις είσπηδήσαντες είς τον πηλον θάττον ή ώς τις αν ψετο μετεώρους έξεκόμισαν τας αμάξας. 9. το δε σύμπαν δήλος ήν Κύρος ώς σπεύδων πάσαν την όδον καὶ οὐ διατρίβων ὅπου μὴ ἐπισιτισμοῦ ἕνεκα ἤ τινος ἄλλου αναγκαίου εκαθέζετο, νομίζων, δσω μεν θαττον έλθοι, τοσούτω απαρασκευοτέρω βασιλεί μαχείσθαι, όσω δε σχολαίτερον, τοσούτω πλέον συναγείρεσθαι βασιλεί στράτευμα. καὶ συνιδείν δ' ἢν τῷ προσέχοντι τὸν νοῦν ἡ βασιλέως άρχη πλήθει μεν χώρας καὶ ἀνθρώπων ἰσχυρὰ οὖσα, τοῖς δε μήκεσι των όδων καὶ τῷ διεσπάσθαι τὰς δυνάμεις ἀσθενης, εί τις διὰ ταχέων τον πόλεμον ἐποιείτο. 10. πέραν

ANAB. 1, V.]

δε του Ευφράτου ποταμού κατα τους ερήμους σταθμούς ην πόλις εὐδαίμων καὶ μεγάλη, ὄνομα δὲ Χαρμάνδη· ἐκ ταύτης οί στρατιώται ήγόραζον τὰ ἐπιτήδεια, σχεδίαις διαβαίνοντες ώδε. διφθέρας ας είχον σκεπάσματα ἐπίμπλασαν χόρτου κούφου, εἶτα συνηγον καὶ συνέσπων, ώς μη άπτεσθαι της κάρφης το ύδωρ· έπι τούτων διέβαινον καὶ έλάμβανον τὰ ἐπιτήδεια, οἶνόν τε ἐκ τῆς βαλάνου πεποιημένον της άπο του φοίνικος και σίτον μελίνης τούτο γαρ ην έν τῆ χώρα πλεῖστον. 11. ἀμφιλεξάντων δέ τι ἐνταῦθα τῶν τε τοῦ Μένωνος στρατιωτῶν καὶ τῶν τοῦ Κλεάρχου, ὁ Κλέαρχος κρίνας άδικειν τον του Μένωνος πληγας ένέβαλεν· ὁ δὲ ἐλθὼν πρὸς τὸ ἑαυτοῦ στράτευμα ἔλεγεν· ἀκούσαντες δ' οἱ στρατιῶται ἐχαλέπαινον καὶ ἀργίζοντο ἰσχυρῶς τῷ Κλεάρχω. 12. τῆ δὲ αὐτῆ ἡμέρα Κλέαρχος ἐλθὼν ἐπὶ την διάβασιν τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐκεῖ κατασκεψάμενος την άγοραν, άφιππεύει έπὶ την έαυτοῦ σκηνην διὰ τοῦ Μένωνος στρατεύματος σὺν ὀλίγοις τοῖς περὶ αὐτόν Κῦρος δὲ ούπω ήκεν, άλλ' έτι προσήλαυνε· των δε Μένωνος στρατιωτών ξύλα σχίζων τις, ώς είδε Κλέαρχον διελαύνοντα, ίησι τη άξίνη καὶ οὖτος μεν αὐτοῦ ήμαρτεν άλλος δε λίθω καὶ άλλος, εἶτα πολλοὶ, κραυγῆς γενομένης. 13. ό δε καταφεύγει είς το έαυτου στράτευμα, καὶ εὐθὺς παραγγέλλει είς τὰ ὅπλα· καὶ τοὺς μὲν ὁπλίτας αὐτοῦ ἐκέλευσε μείναι τὰς ἀσπίδας πρὸς τὰ γόνατα θέντας, αὐτὸς δὲ λαβων τους Θράκας καὶ τους ίππέας, οὶ ησαν αὐτῷ ἐν τῷ στρατεύματι πλείους ή τετταράκοντα, τούτων δε οί πλείστοι Θράκες, ήλαυνεν έπι τους Μένωνος, ώστ έκείνους έκπεπληχθαι καὶ αὐτον Μένωνα, καὶ τρέχειν ἐπὶ τὰ ὅπλα· οί δὲ καὶ ἔστασαν ἀποροῦντες τῷ πράγματι. 14. ὁ δὲ Πρόξενος, έτυχε γάρ ύστερος προσιών καὶ τάξις αὐτῷ έπομένη των όπλιτων, εὐθὺς οὖν εἰς τὸ μέσον ἀμφοτέρων ἄγων ἔθετο τὰ ὅπλα καὶ ἰδεῖτο τοῦ Κλεάρχου μὴ ποιεῖν ταῦτα. ό δ' ἐχαλέπαινεν ὅτι αὐτοῦ ὀλίγου δεήσαντος καταλευσθηναι πράως λέγοι τὸ αὐτοῦ πάθος, ἐκέλευσέ τε αὐτὸν ἐκ τοῦ μέσου ἐξίστασθαι. 15. ἐν τούτῳ δὲ ἐπήει καὶ Κῦρος καὶ ἐπύθετο τὸ πρᾶγμα· εὐθὺς δ' ἔλαβε τὰ παλτὰ εἰς τὰς χεῖρας καὶ σὺν τοῖς παροῦσι τῶν πιστῶν ἡκεν ἐλαύνων εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει τάδε. 16. Κλέαρχε καὶ Πρόξενε καὶ οἱ ἄλλοι οἱ παρόντες Ελληνες, οὐκ ἴστε ὅ τι ποιεῖτε. εἰ γάρ τινα ἀλλήλοις μάχην συνάψετε, νομίζετε ἐν τῆδε τῆ ἡμέρα ἐμέ τε κατακεκόψεσθαι καὶ ὑμᾶς οὐ πολὺ ἐμοῦ ὕστερον· κακῶς γὰρ τῶν ἡμετέρων ἐχόντων πάντες οῦτοι οῦς ὁρᾶτε βάρβαροι πολεμιώτεροι ἡμῖν ἔσονται τῶν παρὰ βασιλεῖ ὄντων. 17. ἀκούσας ταῦτα ὁ Κλέαρχος ἐν ἑαυτῷ ἐγένετο· καὶ παυσάμενοι ἀμφότεροι κατὰ χώραν ἔθεντο τὰ ὅπλα.

VI. Ἐντεῦθεν προϊόντων ἐφαίνετο ἴχνη ἵππων καὶ κόπρος εἰκάζετο δ' εἶναι ὁ στίβος ώς δισχιλίων ίππων. οῦτοι προϊόντες ἔκαον καὶ χιλον καὶ εἴ τι ἄλλο χρήσιμον ην. 'Ορόντας δε Πέρσης ανηρ, γένει τε προσήκων βασιλεί καὶ τὰ πολέμια λεγόμενος ἐν τοῖς ἀρίστοις Περσῶν, ἐπιβουλεύει Κύρω, καὶ πρόσθεν πολεμήσας καταλλαγείς δέ. 2. οῦτος Κύρφ εἶπεν, εἰ αὐτῷ δοίη ἱππέας χιλίους, ὅτι τοὺς προκατακάοντας ίππέας η κατακάνοι αν ένεδρεύσας η ζωντας πολλούς αὐτῶν έλοι καὶ κωλύσειε τοῦ κάειν ἐπιόντας, καὶ ποιήσειεν ώστε μήποτε δύνασθαι αὐτους ἰδόντας το Κύρου στράτευμα βασιλεί διαγγείλαι. τω δε Κύρω ἀκούσαντι ταῦτα ἐδόκει ὡφέλιμα εἶναι, καὶ ἐκέλευσεν αὐτὸν λαμβάνειν μέρος παρ' έκάστου τῶν ἡγεμόνων. 3. ὁ δ' 'Ορόντας, νομίσας έτοίμους είναι αύτῷ τοὺς ἱππέας, γράφει έπιστολην παρά βασιλέα ότι ήξοι έχων ίππέας ώς αν δύνηται πλείστους · άλλὰ φράσαι τοῖς έαυτοῦ ίππεῦσιν έκελευεν ώς φίλιον αὐτον ὑποδέχεσθαι. ἐνην δὲ ἐν τή

έπιστολή και της πρόσθεν φιλίας ύπομνήματα και πίστεως. ταύτην την επιστολην δίδωσι πιστώ άνδρὶ, ώς ώετο · ό δε λαβων Κύρω δίδωσιν. 4. αναγνούς δε αυτην ό Κύρος συλλαμβάνει 'Ορόνταν, καὶ συγκαλεί είς την έαυτου σκηνην Πέρσας τους άρίστους των περί αὐτον έπτα, καὶ τους των Έλλήνων στρατηγούς ἐκέλευεν ὁπλίτας ἀγαγείν, τούτους δὲ θέσθαι τὰ ὅπλα περὶ τὴν αύτοῦ σκηνήν. οί δὲ ταῦτα έποίησαν, άγαγόντες ώς τρισχιλίους όπλίτας. 5. Κλέαρχον δὲ καὶ εἴσω παρεκάλεσε σύμβουλον, ος γε καὶ αὐτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐδόκει προτιμηθηναι μάλιστα τῶν Ἑλλήνων. ἐπεὶ δ' ἐξῆλθεν, ἐξήγγειλε τοῖς φίλοις την κρίσιν τοῦ 'Ορόντα ώς ἐγένετο οὐ γὰρ ἀπόρρητον ἢν. ἔφη δὲ Κύρον ἄρχειν τοῦ λόγου ὧδε. | 6. Παρεκάλεσα ύμας, ἄνδρες φίλοι, όπως σὺν ὑμῖν βουλευόμενος, ὅτι δίκαιόν ἐστι καὶ πρὸς θεῶν καὶ πρὸς ἀνθρώπων, τοῦτο πράξω περὶ Ορόντου τουτουί. τοῦτον γὰρ πρῶτον μὲν ὁ ἐμὸς πατηρ έδωκεν ύπήκοον είναι έμοί · έπει δε ταχθείς, ώς έφη αύτος, ύπο του εμου άδελφου ούτος επολεμησεν εμοί έχων την εν Σάρδεσιν άκρόπολιν καὶ έγω αὐτον προσπολεμων έποίησα ώστε δόξαι τούτω του προς έμε πολέμου παύσασθαι καὶ δεξιὰν ἔλαβον καὶ ἔδωκα, τ. μετὰ ταῦτα, ἔφη, δ 'Ορόντα, έστιν ό τι σε ήδίκησα; ἀπεκρίνατο ότι ού. πάλιν δε δ Κύρος ήρώτα, Οὐκοῦν ὕστερον, ώς αὐτὸς σὰ ὁμολογεῖς ούδεν ύπ' έμου άδικούμενος, άποστας είς Μυσους κακώς έποίεις την έμην χώραν ό τι έδύνω; έφη ό 'Ορόντας. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Κῦρος, ὁπότ' αὖ ἔγνως τὴν σεαυτοῦ δύναμιν, έλθων έπι τον της Αρτέμιδος βωμον μεταμέλειν τέ σοι έφησθα καὶ πείσας έμε πιστα πάλιν έδωκάς μοι καὶ έλαβες παρ' έμου; καὶ ταῦθ' ώμολόγει ὁ 'Ορόντας. \ 8. Τί οὖν, έφη ὁ Κῦρος, ἀδικηθεὶς ὑπ' ἐμοῦ νῦν τὸ τρίτον ἐπιβουλεύων μοι φανερος γέγονας; είπόντος δε τοῦ 'Ορόντα ὅτι οὐδεν

άδικηθείς, ήρώτησεν ὁ Κῦρος αὐτον, Όμολογείς οὖν περί έμε άδικος γεγενησθαι; η γαρ ανάγκη, έφη ό Όρόντας. έκ τούτου πάλιν ηρώτησεν ὁ Κῦρος, "Ετι οὖν αν γένοιο τῶ ἐμῶ ἀδελφῶ πολέμιος, ἐμοὶ δὲ φίλος καὶ πιστός; ὁ δὲ άπεκρίνατο ότι οὐδ' εἰ γενοίμην, ὧ Κῦρε, σοί γ' ἄν ποτε έτι δόξαιμι. 9. προς ταῦτα Κῦρος εἶπε τοῖς παροῦσιν, Ο μεν άνηρ τοιαθτα μεν πεποίηκε, τοιαθτα δε λέγει υμων δε σὺ πρῶτος, ἄ Κλέαρχε, ἀπόφηναι γνώμην ὅ τι σοι δοκεῖ. Κλέαρχος δὲ εἶπε τάδε. Συμβουλεύω έγω τον ἄνδρα τοῦτον έκποδων ποιείσθαι ώς τάχιστα, ώς μηκέτι δέη τοῦτον φυλάττεσθαι, άλλα σχολή ή ήμιν το κατά τουτον είναι τους έθελοντας φίλους τούτους εὖ ποιείν. 10. ταύτη δὲ τη γνώμη έφη καὶ τοὺς ἄλλους προσθέσθαι. μετὰ ταῦτα κελεύοντος Κύρου έλαβον της ζώνης τον 'Ορόνταν έπὶ θανάτω άπαντες άναστάντες καὶ οἱ συγγενεῖς εἶτα δὲ έξῆγον αύτον οίς προσετάχθη. έπει δε είδον αύτον οίπερ πρόσθεν προσεκύνουν, καὶ τότε προσεκύνησαν, καίπερ εἰδότες ὅτι έπὶ θάνατον ἄγοιτο. 11. ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν Αρταπάτου σκηυην είσηχθη του πιστοτάτου των Κύρου σκηπτούχων, μετα ταῦτα οὖτε ζῶντα 'Ορόνταν οὖτε τεθνηκότα οὐδεὶς εἶδε πώποτε ούδε όπως άπεθανεν ούδεις είδως έλεγεν είκαζον δε άλλοι άλλως τάφος δε ούδεις πώποτε αὐτοῦ εφάνη.

VII. Έντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Βαβυλωνίας σταθμοῦς τρεῖς παρασάγγας δώδεκα. ἐν δὲ τῷ τρίτῷ σταθμῷ Κῦρος ἐξέτασιν ποιεῖται τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ἐν τῷ πεδίῷ περὶ μέσας νύκτας · ἐδόκει γὰρ εἰς τῆν ἐπιοῦσαν ἕω ήξειν βασιλέα σὺν τῷ στρατεύματι μαχούμενον καὶ ἐκέλευε Κλέαρχον μὲν τοῦ δεξιοῦ κέρως ἡγεῖσθαι. Μένωνα δὲ τὸν Θετταλὸν τοῦ εὐωνύμου, αὐτὸς δὲ τοὺς ἑαυτοῦ διέταξε. 2. μετὰ δὲ τῆν ἐξέτασιν ἄμα τῆ ἐπιούση ἡμέρᾳ ἡκοντες αὐτόμολοι παρὰ μεγάλου βασιλέως ἀπήγγελλον

Κύρφ περί της βασιλέως στρατιάς. Κύρος δε συγκαλέσας τους στρατηγούς καὶ λοχαγούς τῶν Ελλήνων συνεβουλεύετό τε πῶς ἂν τὴν μάχην ποιοῖτο καὶ αὐτὸς παρήνει θαρρύνων τοιάδε. 3. Ω άνδρες Έλληνες, οὐκ ἀνθρώπων άπορων βαρβάρων συμμάχους ύμας άγω, άλλα νομίζων αμείνους καὶ κρείττους πολλών βαρβάρων ύμας είναι, δια τοῦτο προσέλαβον. ὅπως οὖν ἔσεσθε ἄνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας ης κέκτησθε καὶ ης ύμας έγω εὐδαιμονίζω. εὖ γὰρ ζοτε ότι την έλευθερίαν έλοίμην αν άνθ' ων έχω πάντων καὶ ἄλλων πολλαπλασίων. 4. ὅπως δὲ καὶ εἰδῆτε εἰς οἷον έρχεσθε άγῶνα, ύμᾶς εἰδὼς διδάξω. τὸ μὲν γὰρ πλῆθος πολύ, καὶ κραυγή πολλή ἐπίασιν αν δὲ ταῦτα ἀνάσχησθε, τάλλα καὶ αἰσχύνεσθαί μοι δοκῶ οίους ήμιν γνώσεσθε τους έν τη χώρα όντας ανθρώπους. ύμων δε ανδρων όντων καὶ εὐτόλμων γενομένων, έγω ύμων τον μεν οἴκαδε βουλόμενον απιέναι τοις οίκοι ζηλωτον ποιήσω απελθείν, πολλούς δε οἶμαι ποιήσειν τὰ παρ' ἐμοὶ έλέσθαι ἀντὶ τῶν οίκοι. 5. ενταύθα Γαυλίτης παρών φυγάς Σάμιος, πιστός δε Κύρφ, εἶπε, Καὶ μὴν, ὧ Κῦρε, λέγουσί τινες ὅτι πολλά ύπισχνει νυν δια το έν τοιούτω είναι του κινδύνου προσιόντος. Τὰν δὲ εὖ γένηταί τι, οὐ μεμνήσεσθαί σέ φασιν. ένιοι δε ούδ' εί μεμνήό τε καὶ βούλοιο, δύνασθαι αν άποδούναι όσα ύπισχνεί. 6. ακούσας ταύτα έλεξεν ό Κύρος, 'Αλλ' ἔστι μὲν ἡμῖν. ὧ ἄνδρες, ἡ ἀρχὴ ἡ πατρώα πρὸς μὲν μεσημβρίαν μέχρι οδ διὰ καθμα οὐ δύνανται οἰκεῖν ἄνθρωποι, προς δε άρκτον μέχρι οδ δια χειμώνα τα δ' έν μέσφ τούτων πάντα σατραπεύουσιν οί τοῦ ἐμοῦ ἀδελφοῦ φίλοι. 3. ην δ' ημείς νικήσωμεν, ημάς δεί τους ημετέρους φίλους τούτων έγκρατείς ποιήσαι. ώστε οὐ τοῦτο δέδοικα μη οὐκ έχω ό τι δῶ ἐκάστῳ τῶν φίλων, ἂν εὖ γένηται, ἀλλὰ μὴ ούκ έχω ίκανους οἷς δω. ύμων δε των Έλληνων καὶ στέ-

φανον έκάστω χρυσοῦν δώσω. \ 8. οί δε ταῦτα ἀκούσαντες αυτοί τε ήσαν πολύ προθυμότεροι καὶ τοῖς ἄλλοις έξήγγελλον. εἰσήεσαν δὲ παρ' αὐτὸν οί τε στρατηγοὶ καὶ τῶν άλλων Έλλήνων τινες, άξιουντες είδεναι τί σφίσιν έσται έλιν κρατήσωσιν. ὁ δὲ έμπιμπλὰς ὑπώντων τὴν γνώμην απέπεμπε. 9. παρεκελεύοντο δε αυτώ πάντες όσοιπερ διελέγοντο μη μάχεσθαι, άλλ' όπισθεν έαυτων τάττεσθαι. έν δὲ τῷ καιρῷ τούτῳ Κλέαρχος ὧδέ πως ἤρετο τὸν Κῦρον. Οἴει γάρ σοι μαχείσθαι, & Κύρε, τον άδελφόν; Νη Δί', έφη ὁ Κῦρος, εἴπερ γε Δαρείου καὶ Παρυσάτιδός ἐστι παῖς έμος δε άδελφος, οὐκ άμαχεὶ ταῦτ' έγω λήψομαι. 10. ένταῦθα δη ἐν τῆ ἐξοπλισία ἀριθμὸς ἐγένετο τῶν μὲν Ἑλλήνων άσπὶς μυρία καὶ τετρακοσία, πελτασταὶ δὲ δισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι, τῶν δὲ μετὰ Κύρου βαρβάρων δέκα μυριάδες καὶ άρματα δρεπανηφόρα άμφὶ τὰ εἴκοσι. 11. τῶν δε πολεμίων ελέγοντο είναι έκατον καὶ είκοσι μυριάδες καὶ άρματα δρεπανηφόρα διακόσια. άλλοι δὲ ἦσαν έξακισχίλιοι ίππεις, ὧν 'Αρταγέρσης ἢρχεν· οὖτοι δ' αὖ πρὸ αὐτοῦ βασιλέως τεταγμένοι ησαν. 12. τοῦ δὲ βασιλέως στρατεύματος ήσαν άρχοντες καὶ στρατηγοὶ καὶ ήγεμόνες τέτταρες, τριάκοντα μυριάδων έκαστος, 'Αβροκόμας, Τισσαφέρνης, Γωβρύας, 'Αρβάκης. τούτων δε παρεγένοντο εν τη μάχη ενενήκυντα μυριάδες καὶ άρματα δρεπανηφόρα έκατον καὶ πεντήκουτα· 'Αβροκόμας δὲ ύστέρησε τῆς μάχης ἡμέραις πέντε, έκ Φοινίκης έλαύνων. 13. ταῦτα δὲ ἤγγελλον πρὸς Κῦρον οί αὐτομολήσαντες ἐκ τῶν πολεμίων παρὰ μεγάλου βασιλέως προ της μάχης, καὶ μετὰ την μάχην οὶ ὕστερον ἐλήφθησαν τῶν πολεμίων ταὐτὰ ἤγγελλον. 14. ἐντεῦθεν δὲ Κύρος έξελαύνει σταθμον ένα παρασάγγας τρείς συντεταγμένω τω στρατεύματι παντί και τω Ελληνικώ και τώ βαρβαρικώ · ὤετο γὰρ ταύτη τῆ ἡμέρα μαχεῖσθαι βασιλέα ·

κατά γάρ μέσον τον σταθμον τοῦτον τάφρος ην όρυκτη βαθεία, το μεν εθρος οργυιαί πέντε, το δε βάθος οργυιαί τρείς. 15. παρετέτατο δε ή τάφρος άνω διὰ τοῦ πεδίου έπὶ δώδεκα παρασάγγας μέχρι τοῦ Μηδίας τείχους. Ενθα αί διώρυχες, από τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ ρέουσαι είσι δὲ τέτταρες, το μεν εθρος πλεθριαίαι, βαθείαι δε ισχυρώς, καὶ πλοία πλεί έν αὐταίς σιταγωγά · εἰσβάλλουσι δὲ εἰς τον Ευφράτην, διαλείπουσι δ' έκώστη παρασάγγην, γέφυραι δ' έπεισιν. ἢν δὲ παρὰ τὸν Εὐφράτην πάροδος στενη μεταξὺ τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς τάφρου ώς εἴκοσι ποδών τὸ εὖρος. 16. ταύτην δε την τάφρον βασιλεύς ποιεί μέγας άντι έρύματος, έπειδη πυνθώνεται Κύρον προσελαύνοντα. ταύτην δη την πάροδον Κυρός τε καὶ ή στρατιὰ παρήλθε καὶ έγένοντο είσω της τάφρου. 17. ταύτη μεν οὖν τῆ ήμερα οὐκ έμαχέσατο βασιλεύς, άλλ' ύποχωρούντων φανερά ήσαν καὶ ΄ ίππων καὶ ἀνθρώπων ἴχνη πολλά. 18. ἐνταῦθα Κῦρος Σιλανον καλέσας τον 'Αμβρακιώτην μάντιν έδωκεν αὐτώ δαρεικούς τρισχιλίους, ὅτι τῆ ένδεκάτη ἀπ' ἐκείνης ἡμέρα θυόμενος εἶπεν αὐτῷ ὅτι βασιλεὺς οὐ μαχεῖται δέκα ἡμερων, Κύρος δ' εἶπεν, Οὐκ ἄρα ἔτι μαχεῖται, εἰ ἐν ταύταις ου μαχείται ταίς ήμέραις · έὰν δ' ἀληθεύσης, ὑπισχνοῦμαί σοι δέκα τάλαντα. τοῦτο το χρυσίον τότε ἀπέδωκεν, ἐπεὶ παρηλθον αί δέκα ημέραι. 19. ἐπεὶ δ' ἐπὶ τῆ τάφρω οὐκ έκώλυε βασιλεύς το Κύρου στράτευμα διαβαίνειν, έδοξε καὶ Κύρφ καὶ τοις άλλοις ἀπεγνωκέναι τοῦ μάχεσθαι · ώστε τῆ ύστεραία Κυρος ἐπορεύετο ἡμελημένως μᾶλλον. 20. τῆ δὲ τρίτη έπί τε τοῦ άρματος καθήμενος την πορείαν έποιείτο καὶ ολίγους ἐν τάξει ἔχων προ αύτοῦ, το δὲ πολυ αὐτώ ανατεταραγμένον επορεύετο καὶ τῶν ὅπλων τοῖς στρατιώταις πολλά επὶ άμαξων ήγετο καὶ ὑποζυγίων.

VIII. Καὶ ήδη τε ην αμφὶ αγοράν πλήθουσαν καὶ πλη-

σίον ην ο σταθμος ένθα έμελλε καταλύειν, ηνίκα Πατηγύας άνηρ Πέρσης των άμφὶ Κύρον πιστων προφαίνεται έλαύνων άνὰ κράτος ίδροῦντι τῷ ἵππω, καὶ εὐθὺς πᾶσιν οἷς ἐνετύγχανεν έβόα καὶ βαρβαρικώς καὶ έλληνικώς ότι βασιλεύς σύν στρατεύματι πολλώ προσέρχεται ώς είς μάχην παρεσκευασμένος. 2. ένθα δη πολύς τάραχος έγένετο αὐτίκα γαρ έδόκουν οί Ελληνες καὶ πάντες δε ἀτάκτοις σφίσιν ἐπιπεσείσθαι . Κυρός τε καταπηδήσας ἀπὸ του άρματος τον θώρακα ἐνέδυ καὶ ἀναβὰς ἐπὶ τὸν ἵππον τὰ παλτὰ εἰς τὰς χείρας έλαβε, τοίς τε άλλοις πασι παρήγγελλεν έξοπλίζεσθαι καὶ καθίστασθαι εἰς τὴν έαυτοῦ τάξιν έκαστον. 4. ἔνθα δη σύν πολλή σπουδή καθίσταντο, Κλέαρχος μεν τὰ δεξιὰ τοῦ κέρατος έχων προς τῷ Εὐφράτη ποταμῷ, Πρόξενος δὲ έχόμενος, οί δ' άλλοι μετα τοῦτον, Μένων δε καὶ το στράτευμα το εὐώνυμον κέρας ἔσχε τοῦ Ἑλληνικοῦ. 5. τοῦ δὲ βαρβαρικοῦ ίππεῖς μεν Παφλαγόνες εἰς χιλίους παρὰ Κλέαρχον έστησαν έν τῷ δεξιῷ καὶ τὸ Ελληνικὸν πελταστικὸν, έν δε τῷ εὐωνύμω 'Αριαίός τε ὁ Κύρου ὕπαρχος καὶ τὸ ἄλλο βαρβαρικόν. 6. Κύρος δε καὶ οἱ ἱππεῖς τούτου ὅσον έξακόσιοι ώπλισμένοι θώραξι μεν αὐτοὶ καὶ παραμηριδίοις καὶ κράνεσι πάντες πλην Κύρου Κύρος δε ψιλην έχων την κεφαλήν είς την μάχην καθίστατο. 7. οί δ' ίπποι πάντες οί μετὰ Κύρου εἶχον καὶ προμετωπίδια καὶ προστερνίδια. είχον δε καὶ μαχαίρας οἱ ἱππεῖς Ελληνικάς. 8. καὶ ήδη τε ην μέσον ήμέρας καὶ οὖπω καταφανεῖς ησαν οἱ πολέμιοι. ήνίκα δε δείλη εγίγνετο, εφάνη κονιορτος ώσπερ νεφέλη λευκή, χρόνω δε συχνώ ύστερον ώσπερ μελανία τις έν τώ πεδίω ἐπὶ πολύ. ὅτε δὲ ἐγγύτερον ἐγίγνοντο, τάχα δη καὶ χαλκός τις ήστραπτε καὶ αἱ λόγχαι καὶ αἱ τάξεις καταφανείς έγίγνοντο. 9. καὶ ησαν ίππεῖς μεν λευκοθώρακες ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου τῶν πολεμίων Τισσαφέριης ἐλέγετο τούτων

άρχειν έχόμενοι δε τούτων γερροφόροι, έχόμενοι δε όπλίται σύν ποδήρεσι ξυλίναις ἀσπίσιν· Αἰγύπτιοι δ' οὖτοι ἐλέγουτο είναι· ἄλλοι δ' ίππεῖς, ἄλλοι τοξόται. πάντες δ' οὖτοι κατὰ ἔθνη ἐν πλαισίω πλήρει ἀνθρώπων ἕκαστον τὸ έθνος επορεύετο. 10. προ δε αὐτῶν ἄρματα διαλείποντα συχνον ἀπ' ἀλλήλων τὰ δη δρεπανηφόρα καλούμενα είχον δὲ τὰ δρέπανα ἐκ τῶν ἀξόνων εἰς πλάγιον ἀποτεταμένα καὶ ύπο τοις δίφροις είς γην βλέποντα, ώς διακόπτειν ότω έντυγχάνοιεν. ή δε γνώμη ην ώς είς τὰς τάξεις τῶν Ελλήνων έλωντα καὶ διακόψοντα. 11. δ μέντοι Κύρος εἶπεν ὅτε καλέσας παρεκελεύετο τοις Έλλησι την κραυγην των βαρβάρων ἀνέχεσθαι, έψεύσθη τοῦτο οὐ γὰρ κραυγή ἀλλὰ σιγή ώς ανυστον καὶ ήσυχή ἐν ἴσφ καὶ βραδέως προσήεσαν. 12. καὶ ἐν τούτω Κύρος παρελαύνων αὐτὸς σὺν Πίγρητι τῷ έρμηνεῖ καὶ ἄλλοις τρισὶν ἡ τέτταρσι τῷ Κλεάρχω ἐβόα άγειν το στράτευμα κατα μέσον το των πολεμίων, ότι έκεῖ βασιλεύς είη καν τουτ', έφη, νικωμεν, πάνθ' ήμιν πεποίηται. 13. όρων δε ό Κλέαρχος το μέσον στίφος καὶ ἀκούων Κύρου έξω όντα τοῦ Ελληνικοῦ εὐωνύμου βασιλέα· τοσοῦτον γαρ πλήθει περιήν βασιλεύς ώστε μέσον το έαυτου έχων τοῦ Κύρου εὐωνύμου έξω ἢν άλλ' ὅμως ὁ Κλέαρχος οὐκ ήθελεν ἀποσπάσαι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὸ δεξιὸν κέρας, φοβούμενος μη κυκλωθείη έκατέρωθεν, τῷ δὲ Κύρω ἀπεκρίνατο ότι αὐτῷ μέλοι όπως καλῶς ἔχοι. 14. καὶ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ τὸ μὲν βαρβαρικὸν στράτευμα ὁμαλῶς προήει, το δε Ελληνικον έτι έν τῷ αὐτῷ μένον συνετάττετο έκ τῶν έτι προσιόντων. καὶ ὁ Κῦρος παρελαύνων οὐ πάνυ πρὸς αὐτῷ τῷ στρατεύματι κατεθεᾶτο έκατέρωσε ἀποβλέπων εἴς τε τους πολεμίους καὶ τους φίλους. 15. ίδων δε αὐτον ἀπο του Έλληνικου Ξενοφων 'Αθηναίος, ύπελάσας ώς συναντήσαι ήρετο εί τι παραγγέλλοι · ό δ' ἐπιστήσας εἶπε καὶ λέγειν έκέλευσε πάσιν ότι καὶ τὰ ίερα καλὰ καὶ τὰ σφάγια καλά. 16. ταῦτα δὲ λέγων θορύβου ήκουσε διὰ τῶν τάξεων ίόντος, καὶ ήρετο τίς ὁ θόρυβος είη. ὁ δὲ Κλέαρχος εἶπεν ὅτι το σύνθημα παρέρχεται δεύτερον ήδη. καὶ δς έθαύμασε τίς παραγγέλλει καὶ ήρετο ό τι είη το σύνθημα. ό δ' ἀπεκρίνατο, ΖΕΥΣ ΣΩΤΗΡ ΚΑΙ ΝΙΚΗ. 17. όδε Κύρος ἀκούσας 'Αλλα δέχομαί τε, ἔφη, καὶ τοῦτο ἔστω. ταῦτα δ' εἰπων είς την ξαυτού χώραν ἀπήλαυνε· καὶ οὐκέτι τρία ή τέτταρα στάδια διειχέτην τω φάλαγγε ἀπ' άλλήλων ήνίκα ἐπαιάνιζόν τε οί Έλληνες καὶ προήρχοντο αντίοι ιέναι τοις πολεμίοις. 18. ώς δε πορευομένων έξεκύμαινε τι της φάλαγγος, τὸ ἐπιλειπόμενον ήρξατο δρόμω θείν καὶ ἄμα ἐφθέγξαντο πάντες οδόνπερ τῷ Ένυαλίῳ ἐλελίζουσι, καὶ πάντες δὲ ἔθεον. λέγουσι δέ τινες ώς καὶ ταῖς ἀσπίσι προς τὰ δόρατα ἐδούπησαν, φόβον ποιούντες τοίς ίπποις. 19. πρίν δε τόξευμα έξικνείσθαι, έκκλίνουσιν οί βάρβαροι καὶ φεύγουσι. καὶ ένταῦθα δη έδίωκον μεν κατά κράτος οί Έλληνες, έβόων δε άλλήλοις μη θείν δρόμω άλλ' έν τάξει έπεσθαι. 20. τὰ δ' άρματα εφέροντο τὰ μεν δί αὐτῶν τῶν πολεμίων, τὰ δε καὶ διὰ τῶν Ελλήνων κενὰ ήνιόχων. οι δ' ἐπεὶ προϊδοιεν, διίσταντο έστι δ' όστις καὶ κατελήφθη ώσπερ εν ίπποδρόμω έκπλαγείς και οὐδεν μέντοι οὐδε τοῦτον παθείν έφασαν, οὐδ' ἄλλος δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐν ταύτη τῆ μάχη έπαθεν ούδεις ούδεν, πλην έπι τῷ εὐωνύμω τοξευθηναί τις έλέγετο. 21. Κύρος δ' όρων τους Ελληνας νικώντας το καθ' αύτους καὶ διώκοντας, ήδόμενος καὶ προσκυνούμενος ήδη ώς βασιλεύς ύπο των άμφ' αὐτον, οὐδ' ώς έξήχθη διώκειν. άλλα συνεσπειραμένην έχων την των συν έαυτω έξακοσίων ίππέων τάξιν ἐπεμελείτο ό τι ποιήσει βασιλεύς. καὶ γὰρ ήδει αὐτον ὅτι μέσον ἔχοι τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος. 22. και πάντες δ' οί των βαρβάρων άρχοντες μέσον

έχουτες το αύτων ήγουνται, νομίζοντες ούτω και έν άσφαλεστάτω είναι, ην ή ή ίσχυς αὐτων έκατέρωθεν, καὶ εί τι παραγγείλαι χρήζοιεν, ήμίσει αν χρόνω αισθάνεσθαι το στράτευμα. 23. καὶ βασιλεύς δη τότε μέσον έχων της αύτοῦ στρατιας όμως έξω έγένετο τοῦ Κύρου εὐωνύμου κέρατος. ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς αὐτῷ ἐμάχετο ἐκ τοῦ ἀντίου οὐδὲ τοις αὐτοῦ τεταγμένοις ἔμπροσθεν, ἐπέκαμπτεν ώς εἰς κύκλωσιν. 24. ένθα δη Κύρος δείσας μη όπισθεν γενόμενος κατακόψη το Ελληνικον έλαύνει αντίος και έμβαλων συν τοις έξακοσίοις νικά τους προ βασιλέως τεταγμένους και είς φυγην έτρεψε τους έξακισχιλίους, και άποκτείναι λέγεται αὐτὸς τῆ ἐαυτοῦ χειρὶ ᾿Αρταγέρσην τὸν ἄρχοντα αὐτῶν. 25. ώς δ' ή τροπη έγένετο, διασπείρονται καὶ οἱ Κύρου έξακόσιοι εἰς το διώκειν όρμήσαντες, πλην πάνυ όλίγοι άμφ' αὐτον κατελείφθησαν, σχεδον οί όμοτράπεζοι καλούμενοι. 26. συν τούτοις δὲ ὢν καθορά βασιλέα καὶ τὸ ἀμφ' ἐκεῖνον στίφος · καὶ εύθυς οὐκ ἡνέσχετο, άλλ' εἰπων Τον ἄνδρα ὁρῶ, ἵετο ἐπ' αὐτον καὶ παίει κατὰ τὸ στέρνον καὶ τιτρώσκει διὰ τοῦ θώρακος, ως φησι Κτησίας ὁ ιατρὸς καὶ ιᾶσθαι αὐτὸς τὸ τραῦμά φησι. 27. παίοντα δ' αὐτὸν ἀκοντίζει τις παλτῷ ὑπὸ τὸν ὀφθαλμον βιαίως · καὶ ἐνταῦθα μαχόμενοι καὶ βασιλεὺς καὶ Κῦρος καὶ οἱ ἀμφ' αὐτοὺς ὑπὲρ έκατέρου, ὁπόσοι μὲν τῶν ἀμφὶ βασιλέα ἀπέθνησκον Κτησίας λέγει παρ' ἐκείνω γαρ ἢν. * Κύρος δὲ αὐτός τε ἀπέθανε καὶ ὀκτὼ οἱ ἄριστοι τῶν περὶ αὐτὸν ἔκειντο ἐπ' αὐτῷ. 28. 'Αρταπάτης δ' ὁ πιστότατος αὐτῷ τῶν σκηπτούχων θεράπων λέγεται, ἐπειδη πεπτωκότα είδε Κύρον, καταπηδήσας άπο του ίππου περιπεσείν αὐτώ. 29. καὶ οἱ μέν φασι βασιλέα κελεῦσαί τινα ἐπισφάξαι αὐτον Κύρω, οι δ' έαυτον επισφάξασθαι σπασάμενον τον άκινάκην είχε γαρ χρυσούν και στρεπτον δ' εφόρει και ψέλια καὶ τάλλα ώσπερ οἱ άριστοι Περσών ἐτετίμητο γὰρ ύπο Κύρου δι' εὐνοιάν τε καὶ πιστότητα.

ΙΧ. Κύρος μεν ούν ούτως έτελεύτησεν, άνηρ ων Περσῶν τῶν μετὰ Κῦρον τὸν ἀρχαίον γενομένων βασιλικώτατός τε καὶ ἄρχειν άξιώτατος, ώς παρὰ πάντων όμολογείται τῶν Κύρου δοκούντων έν πείρα γενέσθαι. 2. πρῶτον μεν γάρ έτι παις ων, ότ' επαιδεύετο και συν τῷ ἀδελφῷ και συν τοις άλλοις παισὶ, πάντων πάντα κράτιστος ἐνομίζετο. 3. πάντες γαρ οι των αρίστων Περσων παίδες έπὶ ταίς βασιλέως θύραις παιδεύονται ένθα πολλην μεν σωφροσύνην καταμάθοι ἄν τις, αἰσχρον δ' οὐδεν οὕτ' ἀκοῦσαι οὕτ' ἰδεῖν ἔστι. 4. θεώνται δ' οἱ παίδες καὶ τιμωμένους ὑπὸ βασιλέως καὶ άκούουσι, καὶ ἄλλους ἀτιμαζομένους ώστε εὐθὺς παίδες όντες μανθάνουσιν άρχειν τε καὶ άρχεσθαι. 5. ένθα Κύρος αίδημονέστατος μεν πρώτον των ήλικιωτων έδόκει είναι, τοίς τε πρεσβυτέροις καὶ τῶν ἑαυτοῦ ὑποδεεστέρων μᾶλλον πείθεσθαι, έπειτα δε φιλιππότατος καὶ τοῖς ίπποις άριστα χρησθαι έκρινον δ' αὐτὸν καὶ τῶν εἰς τὸν πόλεμον έργων, τοξικής τε καὶ ἀκοντίσεως, φιλομαθέστατον είναι καὶ μελετηρότατον. 6. ἐπεὶ δὲ τῆ ἡλικία ἔπρεπε, καὶ φιλοθηρότατος ην καὶ πρὸς τὰ θηρία μέντοι φιλοκινδυνότατος. καὶ ἄρκτον ποτε επιφερομένην ούκ έτρεσεν, άλλα συμπεσων κατεσπάσθη ἀπὸ τοῦ ἵππου, καὶ τὰ μὲν ἔπαθεν, ὧν καὶ τὰς ἀτειλὰς είχε, τέλος δε κατέκανε καὶ τον πρώτον μέντοι βοηθήσαντα πολλοίς μακαριστον ἐποίησεν. 7. ἐπεὶ δὲ κατεπέμφθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς σατράπης Λυδίας τε καὶ Φρυγίας τῆς μεγάλης καὶ Καππαδοκίας, στρατηγὸς δὲ καὶ πάντων ἀπεδείχθη οἷς καθήκει είς Καστωλοῦ πεδίον άθροίζεσθαι, πρώτον μεν έπέδειξεν αύτον ότι περὶ πλείστου ποιοίτο, εἴ τω σπείσαιτο καὶ εἴ τω συνθοῖτο καὶ εἴ τω ὑπόσχοιτό τι, μηδεν ψεύδεσθαι. 8. καὶ γὰρ οὖν ἐπίστευον μὲν αὐτῷ αἱ πόλεις ἐπιτρεπόμεναι, επίστευον δ' οἱ ἄνδρες καὶ εἴ τις πολέμιος έγένετο, σπεισαμένου Κύρου ἐπίστευε μηδεν αν παρα τας

σπονδάς παθείν. 9. τοιγαρούν έπει Τισσαφέρνει έπυλέμησε, πασαι αί πόλεις έκουσαι Κύρον είλοντο άντι Τισσαφέρνους πλην Μιλησίων ούτοι δε, ότι ούκ ήθελε τους φεύγοντας προέσθαι, έφοβοῦντο αὐτόν. 10. καὶ γὰρ ἔργω έπεδείκνυτο καὶ έλεγεν ὅτι οὐκ ἄν ποτε προοῖτο, ἐπεὶ ἄπαξ φίλος αὐτοῖς ἐγένετο, οὐδ' εἰ ἔτι μεν μείους γένοιντο ἔτι δὲ κάκιον πράξειαν. 11. φανερος δ' ην καὶ, εί τίς τι ἀγάθον ή κακου ποιήσειεν αὐτου, νικάν πειρώμενος καὶ εὐχην δέ τινες αὐτοῦ ἐξέφερον ώς εὔχοιτο τοσοῦτον χρόνον ζῆν ἔστε νικώη καὶ τοὺς εὖ καὶ τοὺς κακῶς ποιοῦντας ἀλεξόμενος. 12. καὶ γὰρ οὖν πλεῖστοι δὴ αὐτῷ ένί γε ἀνδρὶ τῶν ἐφ' ήμων επεθύμησαν καὶ χρήματα καὶ πόλεις καὶ τὰ έαυτων σώματα προέσθαι. 13. ού μεν δη ούδε τοῦτ' ἄν τις εἴποι ώς τους κακούργους καὶ άδίκους εία καταγελάν, άλλ' άφειδέστατα πάντων έτιμωρείτο. πολλάκις δ' ην ίδείν παρά τας στειβομένας όδους καὶ ποδών καὶ χειρών καὶ όφθαλμών στερομένους ανθρώπους ωστ έν τη Κύρου αρχη έγένετο καὶ Έλληνι καὶ βαρβάρω μηδεν άδικοῦντι άδεως πορεύεσθαι όποι τις ήθελεν, έχοντι ό τι προχωροίη. 14. τούς γε μέντοι άγαθους είς πόλεμον ώμολόγητο διαφερόντως τιμάν. καὶ πρώτον μεν ην αυτώ πόλεμος προς Πισίδας καὶ Μυσούς στρατευόμενος οὖν καὶ αὐτὸς εἰς ταύτας τὰς χώρας οθς έωρα έθέλοντας κινδυνεύειν, τούτους καὶ άρχοντας έποίει ής κατεστρέφετο χώρας, έπειτα δε καὶ άλλοις δώροις έτίμα. 15. ώστε φαίνεσθαι τους μεν άγαθους εύδαιμονεστάτους, τους δε κακούς δούλους τούτων άξιοῦσθαι είναι. τοιγαροῦν πολλη ην άφθονία αὐτῷ τῶν ἐθελόντων κινδυνεύειν, ὅπου τις οίοιτο Κύρον αισθήσεσθαι. 16. είς γε μην δικαιοσύνην εί τις αὐτῷ φανερος γένοιτο ἐπιδείκνυσθαι βουλόμενος, περί παυτος έποιείτο τούτους πλουσιωτέρους ποιείν των έκ του αδίκου φιλοκερδούντων. 17. και γαρ οὖν άλλα τε

πολλά δικαίως αὐτῷ διεχειρίζετο καὶ στρατεύματι άληθινῷ έχρήσατο. καὶ γὰρ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ οὐ χρημάτων ένεκα προς έκεινον έπλευσαν, άλλ' έπει έγνωσαν κερδαλεώτερον είναι Κύρω καλώς πειθαρχείν ή το κατά μήνα κέρδος. 18. άλλα μην εί τίς γε τι αυτώ προστάξαντι καλώς ύπηρετήσειεν, ούδενὶ πώποτε ἀχάριστον είασε την προθυμίαν. τοιγαρούν κράτιστοι δη ύπηρέται παντος έργου Κύρφ έλέχθησαν γενέσθαι. 19. εί δέ τινα όρώη δεινον όντα οἰκονόμου έκ τοῦ δικαίου καὶ κατασκευάζοντά τε ης άρχοι χώρας καὶ προσόδους ποιούντα, οὐδένα αν πώποτε ἀφείλετο, ἀλλ' αεὶ πλείω προσεδίδου. ώστε καὶ ήδέως ἐπόνουν καὶ θαρραλέως έκτωντο καὶ δ ἐπέπατο αὖ τις ήκιστα Κῦρον ἔκρυπτεν· ού γαρ φθονών τοίς φανερώς πλουτούσιν έφαίνετο, άλλα πειρώμενος χρήσθαι τοίς των αποκρυπτομένων χρήμασι. 20. φίλους γε μην όσους ποιήσαιτο καὶ εύνους γνοίη όντας καὶ ίκανους κρίνειε συνεργούς είναι ό τι τυγχάνοι βουλόμενος κατεργάζεσθαι, όμολογείται προς πάντων κράτιστος δη γενέσθαι θεραπεύειν. 21. καὶ γὰρ αὐτὸ τοῦτο οὖπερ αύτος ένεκα φίλων ώετο δείσθαι, ώς συνεργούς έχοι, καὶ αύτος έπειρατο συνεργός τοίς φίλοις κράτιστος είναι τούτου ότου έκαστον αἰσθάνοιτο ἐπιθυμοῦντα. 22. δῶρα δὲ πλεῖστα μεν οίμαι είς γε ων άνηρ ελάμβανε διὰ πολλά ταῦτα δε πάντων δη μάλιστα τοίς φίλοις διεδίδου, προς τους τρόπους έκάστου σκοπῶν καὶ ὅτου μάλιστα ὁρώη ἕκαστον δεόμενον. 23. καὶ όσα τῷ σώματι αὐτοῦ κόσμον πέμποι τις ἡ ώς εἰς πόλεμον ή ώς είς καλλωπισμού, καὶ περὶ τούτων λέγειν αύτον έφασαν ότι το μεν έαυτοῦ σῶμα οὐκ ὰν δύναιτο τούτοις πασι κοσμηθήναι, φίλους δε καλώς κεκοσμημένους μέγιστον κόσμον άνδρὶ νομίζοι. 24. καὶ τὸ μὲν τὰ μεγάλα νικάν τους φίλους εὖ ποιοῦντα οὐδεν θαυμαστον, ἐπειδή γε καὶ δυνατώτερος ην το δε τη επιμελεία περιείναι των φίλων

καὶ τῷ προθυμεῖσθαι χαρίζεσθαι, ταῦτα ἔμοιγε μᾶλλον δοκεί άγαστα είναι. 25. Κύρος γαρ έπεμπε βίκους οίνου ήμιδεείς πολλάκις όπότε πάνυ ήδυν λάβοι, λέγων ότι ούπω δη πολλού χρόνου τούτου ήδίονι οίνω επιτύχοι τούτον ούν σολ έπεμψε και δείται σου τήμερον τοῦτον ἐκπιείν σὺν οἶς μάλιστα φιλείς. 26. πολλάκις δε χήνας ήμιβρώτους έπεμπε καὶ ἄρτων ἡμίσεα καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἐπιλέγειν κελεύων τὸν φέροντα, Τούτοις ήσθη Κύρος · βούλεται οὖν καὶ σὲ τούτων γεύσασθαι. 27. όπου δε χιλος σπάνιος πάνυ είη, αὐτος δ' έδύνατο παρασκευάσασθαι διὰ τὸ πολλοὺς ἔχειν ὑπηρέτας καὶ διὰ την ἐπιμέλειαν, διαπέμπων ἐκέλευε τοὺς φίλους τοῖς τὰ έαυτῶν σώματα ἄγουσιν ἵπποις ἐμβάλλειν τοῦτον τὸν χιλον, ώς μη πεινώντες τους έαυτου φίλους άγωσιν. 28. εί δὲ δή ποτε πορεύοιτο καὶ πλείστοι μέλλοιεν όψεσθαι, προσκαλών τους φίλους έσπουδαιολογείτο. ώς δηλοίη ους τιμά. ώστε έγωγε έξ ων ακούω οὐδένα κρίνω ύπο πλειόνων πεφιλησθαι ούτε Έλληνων ούτε βαρβάρων. 29. τεκμήριον δε τούτου καὶ τόδε. παρὰ μεν Κύρου δούλου ὄντος οὐδεὶς απήει προς βασιλέα, πλην 'Ορόντας έπεχείρησε καὶ οδτος δη δυ ζέετο πιστόν οἱ εἶναι ταχὺ αὐτον εὖρε Κύρφ φιλαίτερου ή έαυτῷ • παρὰ δὲ βασιλέως πολλοὶ πρὸς Κῦρον ἀπῆλθον, έπειδη πολέμιοι άλλήλοις έγένοντο, καὶ οὖτοι μέντοι οἱ μάλιστα ύπ' αὐτοῦ ἀγαπώμενοι, νομίζοντες παρὰ Κύρφ όντες αγαθοί αξιωτέρας αν τιμής τυγχάνειν ή παρα βασιλεί. 30. μέγα δὲ τεκμήριον καὶ τὸ ἐν τῆ τελευτῆ τοῦ βίου αὐτῷ γενόμενον ότι καὶ αὐτὸς ἢν ἀγαθὸς καὶ κρίνειν ὀρθῶς ἐδύνατο τους πιστους καὶ εύνους καὶ βεβαίους. 31. ἀποθνήσκοντος γαρ αὐτοῦ πάντες οἱ παρ' αὐτον φίλοι καὶ συντράπεζοι ἀπέθανον μαχόμενοι ύπερ Κύρου πλην 'Αριαίου. ούτος δε τεταγμένος ετύγχανεν επί τῷ εὐωνύμι τοῦ ίππικοῦ ἄρχων : ώς δ' ήσθετο Κῦρον πεπτωκότα, ἔφυγεν ἔχων καὶ τὸ στράτευμα πᾶν οὖ ἡγεῖτο.

Χ. Ἐνταθθα δη Κύρου ἀποτέμνεται ή κεφαλή καὶ ή χειρ ή δεξιά. βασιλεύς δε και οί συν αυτώ διώκων είσπίπτει είς το Κύρειον στρατόπεδον καὶ οί μεν μετά 'Αριαίου οὐκέτι ίστανται; ἀλλὰ φεύγουσι διὰ τοῦ αύτῶν στρατοπέδου είς τον σταθμον ένθεν ώρμηντο · τέτταρες δ' ελέγοντο παρασάγγαι είναι της όδου. 2. βασιλεύς δε και οί συν αὐτῷ τά τε ἄλλα πολλὰ διαρπάζουσι, καὶ τὴν Φωκαΐδα τὴν Κύρου παλλακίδα την σοφην καὶ καλην λεγομένην είναι λαμβάνει. 3. ή δε Μιλησία ή νεωτέρα ληφθείσα ύπο τῶν άμφὶ βασιλέα ἐκφεύγει γυμνη προς των Ελλήνων οὶ ἔτυχου έν τοίς σκευοφόροις ὅπλα ἔχοντες, καὶ ἀντιταχθέντες πολλούς μεν των άρπαζόντων ἀπέκτειναν, οί δε καὶ αὐτων ἀπέθανον οὐ μὴν ἔφυγόν γε, ἀλλὰ καὶ ταύτην ἔσωσαν καὶ άλλα όπόσα έντος αὐτῶν καὶ χρήματα καὶ ἄνθρωποι έγένοντο πάντα έσωσαν. 4. ένταθθα διέσχον άλλήλων βασιλεύς τε καὶ οἱ "Ελληνες ὡς τριάκοντα στάδια, οἱ μὲν διώκουτες τους καθ' αύτους ώς πάντας νικώντες, οίδ' άρπάζοντες ώς ήδη πάντες νικώντες. 5. έπεὶ δ' ήσθοντο οἱ μεν' Ελληνες ότι βασιλεύς συν τῷ στρατεύματι ἐν τοῖς σκευοφόροις εἰη, βασιλεύς δ' αὖ ήκουσε Τισσαφέρνους ὅτι οἱ Ελληνες νικῶεν το καθ' αύτους καὶ είς το πρόσθεν οίχονται διώκοντες, ένταῦθα δη βασιλεύς μεν άθροίζει τε τους έαυτοῦ καὶ συντάττεται, ό δὲ Κλέαρχος ἐβουλεύετο Πρόξενον καλέσας, πλησιαίτατος γαρ ήν, εί πέμποιέν τινας ή πάντες ίσιεν έπὶ το στρατόπεδον αρήξοντες. 6. έν τούτω και βασιλεύς δήλος ην προσιών πάλιν ώς έδόκει όπισθεν. καὶ οἱ μὲν Ελληνες στραφέντες παρεσκευάζοντο ώς ταύτη προσιόντος καὶ δεξόμενοι, ό δε βασιλεύς ταύτη μεν ούκ ήγεν, ή δε παρήλθεν έξω του εύωνύμου κέρατος ταύτη καὶ ἀπήγαγεν, ἀναλαβων καὶ τοὺς ἐν τῆ μάχη κατὰ τοὺς "Ελληνας αὐτομολήσαντας καὶ Τισσαφέρνην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. 7. ὁ γὰρ Τισσαφέρ-

νης έν τη πρώτη συνόδω ούκ έφυγεν, άλλα διήλασε παρά τον ποταμον κατά τους "Ελληνας πελταστάς διελαύνων δέ κατέκανε μεν οὐδένα, διαστάντες δ' οί "Ελληνες έπαιον καί καὶ ἡκόντιζον αὐτούς · Ἐπισθένης δὲ . Αμφιπολίτης ἢρχε των πελταστων καὶ ἐλέγετο φρόνιμος γενέσθαι. 8. ὁ δ' οὖν Τισσαφέρνης ώς μεῖον ἔχων ἀπηλλάγη, πάλιν μεν οὐκ αναστρέφει, είς δε το στρατόπεδον άφικόμενος το των Έλλήνων έκει συντυγχάνει βασιλεί, και όμου δη πάλιν συνταξάμενοι επορεύοντο. 9. επεί δ' ήσαν κατά το εὐώνυμον των Ελλήνων κέρας, έδεισαν οί Έλληνες μη προσάγοιεν προς το κέρας καὶ περιπτύξαντες άμφοτέρωθεν αὐτοὺς κατακόψειαν καὶ εδόκει αὐτοῖς ἀναπτύσσειν το κέρας καὶ ποιήσασθαι όπισθεν τον ποταμόν. 10. έν ῷ δὲ ταῦτα έβουλεύοντο, καὶ δη βασιλεύς παραμειψάμενος είς το αὐτο σχημα κατέστησεν αντίαν την φάλαγγα ώσπερ το πρώτον μαχούμενος συνήει. ώς δε είδον οί Ελληνες έγγύς τε όντας καὶ παρατεταγμένους, αὖθις παιανίσαντες ἐπήεσαν πολὺ ἔτι προθυμότερον η το πρόσθεν. 11. οίδ' αὖ βάρβαροι οὐκ ἐδέχοντο, άλλ' έκ πλείονος η το πρόσθεν έφευγον οι δ' έπεδίωκον μέχρι κώμης τινός. 12. ἐνταῦθα δ' ἔστησαν οί "Ελληνες · ύπερ γαρ της κώμης γήλοφος ην, εφ' οδ ανεστράφησαν οἱ ἀμφὶ βασιλέα, πεζοὶ μεν οὐκέτι, τῶν δε ἱππέων ό λόφος ένεπλήσθη, ώστε το ποιούμενον μη γιγνώσκειν. καὶ τὸ βασίλειον σημεῖον ὁρᾶν ἔφασαν ἀετόν τινα χρυσοῦν έπὶ πέλτη ἐπὶ ξύλου ἀνατεταμένον. 13. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐνταῦθ' ἐχώρουν οἱ "Ελληνες, λείπουσι δη καὶ τὸν λόφον οἱ ίππεις ου μην έτι άθρόοι άλλ' άλλοι άλλοθεν έψιλουτο δ' ό λόφος τῶν ἱππέων· τέλος δὲ καὶ πάντες ἀπεχώρησαν. 14. ὁ οὖν Κλέαρχος οὐκ ἀνεβίβαζεν ἐπὶ τὸν λόφον, ἀλλ' ύπ' αὐτον στήσας το στράτευμα πέμπει Λύκιον τον Συρακόσιον καὶ ἄλλον ἐπὶ τον λόφον καὶ κελεύει κατιδόντας τα

ύπερ του λόφου τί έστιν άπαγγείλαι. 15. καὶ ὁ Λύκιος ήλασέ τε καὶ ἰδων ἀπαγγέλλει ὅτι φεύγουσιν ἀνὰ κράτος. σχεδον δ' ότε ταῦτα ην καὶ ήλιος ἐδύετο. 16. ἐνταῦθα δ' έστησαν οί Έλληνες καὶ θέμενοι τὰ ὅπλα ἀνεπαύοντο· καὶ άμα μεν έθαύμαζον ότι οὐδαμοῦ Κῦρος φαίνοιτο οὐδ' ἄλλος ἀπ' αὐτοῦ οὐδεὶς παρείη· οὐ γὰρ ἤδεσαν αὐτον τεθνηκότα, άλλ' είκαζον η διώκοντα οίχεσθαι η καταληψόμενον τι προεληλακέναι 17. και αυτοί έβουλεύοντο εί αυτοῦ μείναντες τὰ σκευοφόρα ἐνταῦθα ἄγοιντο ἡ ἀπίοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. έδοξεν αὐτοῖς ἀπιέναι· καὶ ἀφικνοῦνται ἀμφὶ δορπηστον έπὶ τὰς σκηνάς. 18. ταύτης μεν τῆς ἡμέρας τοῦτο το τέλος έγενετο. καταλαμβάνουσι δε των τε άλλων χρημάτων τὰ πλείστα διηρπασμένα καὶ εί τι σιτίον ἡ ποτον ην, καὶ τὰς άμάξας μεστὰς ἀλεύρων καὶ οἴνου, ὰς παρεσκευάσατο Κύρος ίνα, εί ποτε σφοδρά το στράτευμα λάβοι ένδεια, διαδοίη τοις Έλλησιν ήσαν δ' αυται τετρακόσιαι ώς ελέγοντο άμαξαι καὶ ταύτας τότε οἱ σὺν βασιλεῖ διήρπασαν. 19. ώστε άδειπνοι ήσαν οι πλείστοι των Ελλήνων ήσαν δε καὶ ἀνάριστοι πρίν γαρ δη καταλύσαι το στράτευμα προς ἄριστον βασιλευς έφάνη. ταύτην μεν οὖν την νύκτα ούτω διεγένοντο.

BOOK SECOND.

Ι. 'Ως μεν οὖν ἠθροίσθη Κύρφ τὸ Έλληνικὸν ὅτε ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν ᾿Αρταξέρξην ἐστρατεύετο, καὶ ὅσα ἐν τῆ ἀνόδφ ἐπράχθη καὶ ὡς ἡ μάχη ἐγένετο καὶ ὡς Κῦρος ἐτελεύτησε καὶ ὡς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἐλθόντες οἱ Ελληνες ἐκοιμήθησαν οἰόμενοι τὰ πάντα νικᾶν καὶ Κῦρον ζῆν, ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγφ δεδήλωται. 2. ἄμα δὲ τῆ ἡμέρα συνελθόντες

οί στρατηγοί έθαύμαζον ότι Κύρος ούτε άλλον πέμποι σημανούντα ό τι χρη ποιείν ούτε αύτος φαίνοιτο. "έδοξεν ούν αυτοίς συσκευασαμένοις α είχον και έξοπλισαμένοις προϊέναι είς το πρόσθεν έως Κύρφ συμμίξειαν. 3. ήδη δε έν όρμη ὄντων άμα ήλίω ἀνίσχοντι ήλθε Προκλής ὁ Τευθρανίας ἄρχων, γεγονως ἀπὸ Δαμαράτου τοῦ Λάκωνος, καὶ Γλους ὁ Ταμῶ. οδτοι έλεγον ότι Κυρος μεν τέθνηκεν, Αριαίος δε πεφευγώς εν τῷ σταθμῷ εἴη μετὰ τῶν ἄλλων βαρβάρων όθεν τη προτεραία ώρμηντο, καὶ λέγοι ότι ταύτηυ μεν την ημέραν περιμείνειεν αν αυτους, εί μέλλοιεν ήκειν, τη δε άλλη απιέναι φαίη επὶ Ίωνίας, ὅθενπερ ήλθε. 4. ταθτα ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἄλλοι Ελληνες πυνθανόμενοι βαρέως έφερον. Κλέαρχος δε τάδε είπεν, 'Αλλ' ἄφελε μεν Κυρος ζην επεί δε τετελεύτηκεν, άπαγγέλλετε 'Αριαίω ότι ήμεις νικωμέν τε βασιλέα και ώς όρατε ούδεις έτι ήμιν μάχεται, και εί μη ύμεις ήλθετε, έπορευόμεθα αν επί βασιλέα. επαγγελλόμεθα δε 'Αριπίω, εαν ενθάδε έλθη, είς του θρόνου του βασίλειου καθιείν αὐτόν τῶν γὰρ μάχη νικώντων καὶ τὸ ἄρχειν ἐστί. 5. ταῦτ' εἰπων ἀποστέλλει τους άγγέλους καὶ σὺν αὐτοῖς Χειρίσοφον τον Δάκωνα καὶ Μένωνα τον Θετταλόν καὶ γὰρ αὐτος Μένων έβούλετο ην γάρ φίλος καὶ ξένος 'Αριαίου. 6. οί μεν ώχουτο, Κλέαρχος δε περιέμενε. το δε στράτευμα επορίζετο σίτον όπως εδύνατο εκ τῶν ὑποζυγίων κόπτοντες τοὺς βούς καὶ όνους ξύλοις δ' έχρωντο μικρον προϊόντες ἀπὰ της φάλαγγος οδ ή μάχη εγένετο τοίς τε οιστοίς πολλοίς οὖσιν, οὺς ἡνάγκαζον οἱ Ελληνες ἐκβάλλειν τοὺς αὐτομολοῦντας παρὰ βασιλέως, καὶ τοῖς γέρροις καὶ ταῖς ἀσπίσι ταις ξυλίναις ταις Αίγυπτίαις πολλαί δε και πέλται και άμαξαι ήσαν φέρεσθαι έρημοι· οις πασι χρώμενοι κρέα έψοντες ήσθιον έκείνην την ημέραν. 7. καὶ ήδη τε ην περί

πλήθουσαν άγοραν καὶ έρχονται παρά βασιλέως καὶ Τισσαφέρνους κήρυκες οι μεν άλλοι βάρβαροι, ήν δ' αὐτών Φαλίνος είς Έλλην, δς έτύγχανε παρά Τισσαφέρνει ών καὶ έντίμως έχων και γαρ προσεποιείτο επιστήμων είναι των άμφὶ τάξεις τε καὶ ὁπλομαχίαν. 8. οὖτοι δὲ προσελθόντες καὶ καλέσαντες τους των Ελλήνων ἄρχοντας λέγουσιν ὅτι βασιλεύς κελεύει τους "Ελληνας, έπεὶ νικών τυγχάνει καὶ Κύρον απέκτονε, παραδόντας τὰ ὅπλα ἰόντας ἐπὶ τὰς βασιλέως θύρας ευρίσκεσθαι άν τι δύνωνται άγαθόν. 9. ταῦτα μεν είπον οί βασιλέως κήρυκες · οί δε Ελληνες βαρέως μεν ήκουσαν, όμως δε Κλέαρχος τοσούτον εἶπεν, ότι οὐ τῶν νικώντων είη τὰ ὅπλα παραδιδόναι ἀλλ, ἔφη, ὑμεῖς μὲν, ὦ άνδρες στρατηγοί, τούτοις άποκρίνασθε ό τι κάλλιστόν τε καὶ ἄριστον ἔχετε· ἐγὰ δὲ αὐτίκα ήξω. ἐκάλεσε γάρ τις αύτον τῶν ὑπηρετῶν, ὅπως ἴδοι τα ἱερὰ ἐξηρημένα · ἔτυχε γαρ θυόμενος. 10. ένθα δη απεκρίνατο Κλεάνωρ μεν ό 'Αρκας πρεσβύτατος ὢν ὅτι πρόσθεν αν ἀποθάνοιεν ἡ τὰ όπλα παραδοίεν Πρόξενος δε ο Θηβαίος, 'Αλλ' έγω, έφη, ὧ Φαλίνε, θαυμάζω πότερα ώς κρατών βασιλεύς αἰτεί τὰ όπλα ἡ ώς διὰ φιλίαν δῶρα. εἰ μὲν γὰρ ώς κρατῶν, τί δεῖ αὐτον αἰτείν καὶ οὐ λαβείν ἐλθόντα; εἰ δὲ πείσας βούλεται λαβείν, λεγέτω τί έσται τοίς στρατιώταις, ελιν αὐτῷ ταῦτα χαρίσωνται. 11. προς ταῦτα Φαλίνος εἶπε, Βασιλεὺς νικᾶν ήγειται. έπει Κύρον απέκτονε. τίς γαρ αυτώ έστιν όστις της αρχης αντιποιείται; νομίζει δε καὶ ύμας έαυτοῦ είναι, έχων εν μεση τη εαυτού χώρα και ποταμών εντος άδιαβάτων καὶ πλήθος ἀνθρώπων ἐφ' ὑμᾶς δυνάμενος ἀγαγεῖν ὅσον ούδ' εὶ παρέχοι ύμιν δύναισθε αν άποκτείναι. 12. μετα τούτον Θεόπομπος 'Αθηναίος εἶπεν, ' Ω Φαλίνε, νῦν, ώς σὺ όρμε, ημίν ουδεν έστιν αγαθον άλλο εί μη όπλα καὶ αρετή. όπλα μεν οὖν ἔχοντες οἰόμεθα ἂν καὶ τῆ ἀρετῆ χρῆσθαι,

παραδόντες δ' αν ταῦτα καὶ τῶν σωμάτων στερηθήναι. μὴ οὖν οἴου τὰ μόνα ἀγαθὰ ἡμῖν ὄντα ὑμῖν παραδώσειν, ἀλλὰ σύν τούτοις καὶ περὶ τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν μαχούμεθα. 13. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φαλίνος ἐγέλασε καὶ εἶπεν, 'Αλλὰ φιλοσόφω μεν έοικας, ω νεανίσκε, καὶ λέγεις οὐκ ἀχάριστα. ίσθι μέντοι ἀνόητος ὢν, εἰ οἴει την ὑμετέραν ἀρετην περιγενέσθαι αν της βασιλέως δυνάμεως. 14. άλλους δέ τινας έφασαν λέγειν ύπομαλακιζομένους ώς καὶ Κύρφ πιστοί έγένοντο καὶ βασιλεί αν πολλοῦ άξιοι γένοιντο, εἰ βούλοιτο φίλος γενέσθαι καὶ είτε άλλο τι θέλοι χρησθαι είτ' έπ' Αίγυπτον στρατεύειν, συγκαταστρέψαιντ' αν αὐτώ. 15. έν τούτω Κλέαρχος ήκε, καὶ ήρωτησεν εἰ ήδη ἀποκεκριμένοι είεν. Φαλίνος δε ύπολαβων είπεν, Ούτοι μεν, & Κλέαρχε, άλλος άλλα λέγει συ δ' ήμιν είπε τί λέγεις. 16. όδ' εἶπεν, Ἐγώ σε, ὦ Φαλίνε, ἄσμενος εώρακα, οἶμαι δὲ καὶ οί άλλοι πάντες · σύ τε γὰρ Ελλην εἶ καὶ ήμεῖς τοσοῦτοι όντες όσους συ όρας έν τοιούτοις δε όντες πράγμασι συμβουλευόμεθά σοι τί χρη ποιείν περί ων λέγεις. 17. σὺ οὖν προς θεών συμβούλευσον ήμιν ό τι σοι δοκεί κάλλιστον καὶ άριστον είναι, και ό σοι τιμην οίσει είς τον έπειτα χρόνον λεγόμενον, ότι Φαλίνός ποτε πεμφθείς παρά βασιλέως κελεύσων τους Έλληνας τὰ ὅπλα παραδοῦναι συμβουλευομένοις συνεβούλευσεν αυτοίς τάδε. οἶσθα δὲ ὅτι ἀνάγκη λέγεσθαι έν τη Έλλάδι α αν συμβουλεύσης. 18. ό δε Κλέαρχος ταθτα ύπήγετο βουλόμενος καὶ αὐτον τον παρά βασιλέως πρεσβεύοντα συμβουλευσαι μη παραδούναι τά όπλα, όπως εὐέλπιδες μαλλον εἶεν οἱ "Ελληνες. Φαλίνος δε ύπηστρέψας παρά την δόξαν αὐτοῦ εἶπεν, 19. Έγω, εἰ μεν των μυρίων έλπίδων μία τις ύμιν έστι σωθήναι πολεμοῦντας βασιλεί, συμβουλεύω μη παραδιδόναι τὰ ὅπλα· εἰ δέ τοι μηδεμία σωτηρίας έστιν έλπις ἄκοντος βασιλέως,

συμβουλεύω σώζεσθαι ύμιν όπη δυνατόν. 20. Κλέαρχος δε προς ταῦτα εἶπεν, 'Αλλὰ ταῦτα μεν δη συ λέγεις παρ' ήμων δε απάγγελλε τάδε, ότι ήμεις οἰόμεθα, εἰ μεν δέοι βασιλεί φίλους είναι, πλείονος αν άξιοι είναι φίλοι έχοντες τα όπλα ἢ παραδόντες ἄλλφ, εἰ δὲ δέοι πολεμεῖν, ἄμεινον ἂν πολεμείν έχοντες τὰ ὅπλα ἢ ἄλλφ παραδόντες. 21. ὁ δὲ Φαλίνος εἶπε, Ταῦτα μὲν δη ἀπαγγελοῦμεν · ἀλλὰ καὶ τάδε ύμιν είπειν εκέλευσε βασιλεύς ότι μένουσι μεν αύτου σπονδαὶ εἴησαν, προϊοῦσι δὲ καὶ ἀπιοῦσι πόλεμος. εἴπατε οὖν καὶ περὶ τούτου πότερα μενείτε καὶ σπονδαί είσιν ἢ ώς πολέμου όντος παρ ύμῶν ἀπαγγελῶ. 22. Κλέαρχος δ' έλεξεν, 'Απάγγελλε τοίνυν καὶ περὶ τούτου ὅτι καὶ ἡμῖν ταυτά δοκεί άπερ και βασιλεί. Τί οὖν ταῦτά ἐστιν; ἔφη ὁ Φαλίνος. ἀπεκρίνατο Κλέαρχος, "Ην μεν μένωμεν, σπονδαί, άπιοῦσι δὲ καὶ προϊοῦσι πόλεμος. 23. ὁ δὲ πάλιν ήρώτησε, Σπονδάς ή πόλεμον ἀπαγγελώ; Κλέαρχος δὲ ταὐτά πάλιν ἀπεκρίνατο, Σπονδαὶ μεν μένουσιν, ἀπιοῦσι δε ή προϊούσι πόλεμος. ό τι δε ποιήσοι ου διεσήμηνε.

ΙΙ. Φαλίνος μὲν δη ἄχετο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. οἱ δὲ παρὰ ἀριαίου ἣκου Προκλῆς καὶ Χειρίσοφος Μένων δὲ αὐτοῦ ἔμενε παρὰ ἀριαίῳ οὖτοι δὲ ἔλεγον ὅτι πολλοὺς φαίη ἀριαίος εἶναι Πέρσας ἑαυτοῦ βελτίους, οὺς οὐκ ὰν ἀνασχέσθαι αὐτοῦ βασιλεύοντος ἀλλὰ εἰ βούλεσθε συναπιέναι, ἡκειν ἤδη κελεύει τῆς νυκτός. εἰ δὲ μὴ, αὐτὸς πρῷ ἀπιέναι φησίν. ② ὁ δὲ Κλέαρχος εἶπεν, ἀλλὰ οὕτω χρὴ ποιεῖν ἐὰν μὲν ἡκωμεν, ὥσπερ λέγετε εἰ δὲ μὴ, πράττετε ὁποῖον ἄν τι ὑμῖν οἴησθε μάλιστα συμφέρειν. ὅ τι δὲ ποιήσοι οὐδὲ τούτοις εἶπε. ③ μετὰ ταῦτα ἤδη ἡλίου δύνοντος συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς ἔλεξε τοιάδε. Ἐμοὶ, τὰ ἄνδρες, θυομένῷ ἱέναι ἐπὶ βασιλέα οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά. καὶ εἰκότως ἄρα οὐκ ἐγίγνετο ὡς γὰρ ἐγὼ νῦν πυνθάνομαι, ἐν μέσω ἡμῶν καὶ βασιλέως ὁ Τίγρης ποταμός ἐστι ναυσί-

πορος, δυ ούκ αν δυναίμεθα άνευ πλοίων διαβήναι πλοία δε ήμεις ούκ έχομεν. Του μεν δη αυτού γε μένειν οξόν τε. τὰ γὰρ ἐπιτήδεια οὐκ ἔστιν ἔχειν· ἰέναι δὲ παρὰ τοὺς Κύρου φίλους πάνυ καλά ήμιν τὰ ίερὰ ήν. 4. ὧδε οὖν χρη ποιείν άπιόντας δειπνείν ό τι τις έχει έπειδαν δε σημήνη τῷ κέρατι ώς ἀναπαύεσθαι, συσκευάζεσθε· ἐπειδὰν δὲ τὸ δεύτερον, ανατίθεσθε έπὶ τὰ ύποζύγια· έπὶ δὲ τῷ τρίτω έπεσθε τῷ ἡγουμένῳ, τὰ μὲν ὑποζύγια ἔχοντες προς τοῦ ποταμού, τὰ δὲ ὅπλα ἔξω. 5. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ στρατηγοί καὶ λοχαγοί ἀπηλθον καὶ ἐποίουν ούτω. καὶ τὸ λοιπον ό μεν ήρχεν, οί δε επείθοντο, ούχ ελόμενοι, άλλα ορωντες ότι μόνος έφρόνει οἷα δει τον άρχοντα, οί δ' άλλοι άπειροι ήσαν. 6. άριθμος δε της όδοῦ ην ηλθον έξ Έφεσου της 'Ιωνίας μέχρι της μάχης σταθμοί τρείς και ένενήκουτα, παρασάγγαι πέντε καὶ τριάκοντα καὶ πεντακόσιοι, στάδιοι πεντήκοντα καὶ έξακισχίλιοι καὶ μύριοι άπο δέ της μάχης ελέγοντο είναι είς Βαβυλώνα στάδιοι έξήκοντα καὶ τριακόσιοι. 7. ἐντεῦθεν ἐπεὶ σκότος ἐγένετο Μιλτοκύθης μεν ο Θράξ έχων τούς τε ίππέας τους μεθ' έαυτου είς τετταράκοντα καὶ τῶν πεζῶν Θρακῶν ὡς τριακοσίους ηὐτομόλησε προς βασιλέα. 8. Ελέαρχος δε τοίς άλλοις ήγειτο κατά τὰ παρηγγελμένα, οί δ' είποντο καὶ ἀφικνούνται είς του πρώτου σταθμου παρά 'Αριαίου καὶ τὴν ἐκείνου στρατιαν άμφι μέσας νύκτας και έν τάξει θέμενοι τα όπλα συνήλθον οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ τῶν Ελλήνων παρά 'Αριαίον· καὶ ὤμοσαν οί τε Έλληνες καὶ ὁ 'Αριαίος καὶ των συν αυτώ οι κράτιστοι μήτε προδώσειν άλλήλους σύμμαχοί τε έσεσθαι οί δε βάρβαροι προσώμοσαν καὶ ήγήσεσθαι άδόλως. 🤋 ταῦτα δ' ὤμοσαν, σφάξαντες ταῦρον καὶ λύκον καὶ κάπρον καὶ κριον εἰς ἀσπίδα, οἱ μὲν Ελληνες βάπτοντες ξίφος, οι δε βάρβαροι λόγχην. 10. έπει δε τα πιστα έγένετο, είπεν ο Κλέαργος, "Αγε δη, δ 'Αριαίε, έπείπερ ο αὐτος ύμιν στόλος έστι και ήμιν, είπε τίνα γνώμην έχεις περί της πορείας, πότερον ἄπιμεν ήνπερ ήλθομεν η άλλην τινὰ έννενοηκέναι δοκείς όδον κρείττω. 11. ό δ' είπεν, "Ην μεν ήλθομεν άπιοντες παντελώς αν ύπο λιμου απολοίμεθα· ύπάρχει γαρ νῦν ἡμῖν οὐδεν τῶν ἐπιτηδείων. έπτακαίδεκα γὰρ σταθμών των ἐγγυτάτω οὐδὲ δεῦρο ἰόντες έκ της χώρας οὐδεν εἴχομεν λαμβάνειν Ενθα δ' εἴ τι ην, ημείς διαπορευόμενοι κατεδαπανήσαμεν. νῦν δ' ἐπινοοῦμεν πορεύεσθαι μακροτέραν μεν, των δ' επιτηδείων ουκ απορήσομεν. 12. πορευτέον δ' ήμιν τους πρώτους σταθμους ώς αν δυνώμεθα μακροτάτους, ίνα ώς πλείστον αποσπασθώμεν του βασιλικού στρατεύματος · ην γαρ άπαξ δύο η τριων ημερων όδον απόσχωμεν, οὐκέτι μη δύνηται βασιλεύς ήμας καταλαβείν. ὀλίγω μεν γαρ στρατεύματι οὐ τολμήσει ἐφέπεσθαι πολυν δ' ἔχων στόλον οὐ δυνήσεται ταχέως πορεύεσθαι ισως δε καὶ τῶν έπιτηδείων σπανιεί. ταύτην, έφη, την γνώμην έχω έγωγε.

13. Ην δε αύτη ή στρατηγία οὐδεν άλλο δυναμένη ή αποδράναι η αποφυγείν ή δε τύχη εστρατήγησε κάλλιον. έπει γαρ ήμέρα έγενετο, επορεύοντο έν δεξιά έχοντες τον ήλιον. λογιζόμενοι ήξειν άμα ήλίω δύνοντι είς κώμας της Βαβυλωνίας χώρας καὶ τοῦτο μεν οὐκ εψεύσθησαν. 14. ἔτι δε άμφὶ δείλην ἔδοξαν πολεμίους όραν ίππέας καὶ των τε Έλληνων οι μη έτυχον έν ταις τάξεσιν όντες είς τας τάξεις "θεον, καὶ 'Αριαίος, ετύγχανε γὰρ εφ' άμάξης πορευόμενος διότι έτετρωτο, καταβας έθωρακίζετο καὶ οί συν αὐτῷ. 15. έν ῷ δὲ ώπλίζουτο ήκου λέγουτες οἱ προπεμφθέντες σκοποί ότι οὐχ ίππεῖς εἰσιν ἀλλ' ὑποζύγια νέμοιτο. καὶ είθυς έγνωσαν πάντες ότι έγγύς που έστρατοπεδεύετο βασιλεύς καὶ γὰρ καὶ καπνὸς ἐφαίνετο ἐν κώμαις οὐ πρόσω. Ι 6. Τλέαρχος δε επί μεν τους πολεμίους ουκ ήγεν ήδει γαρ και απειρηκότας τους στρατιώτας και ασίτους όντας. έδη δε και διίτε δυ ου μέντοι ουδε απέκλινε, φυλαττόμενος

μη δοκοίη φεύγειν, άλλ' εὐθύωρον άγων άμα τῷ ήλίω δυομένω είς τὰς εγγυτάτω κώμας τοὺς πρώτους έχων κατεσκήνωσεν, έξ ὧν διήρπαστο ύπο τοῦ βασιλικοῦ στρατεύματος καὶ αὐτὰ τὰ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν ξύλα. 13. οἱ μὲν οὖν πρῶτοι όμως τρόπω τινὶ ἐστρατοπεδεύσαντο, οἱ δὲ ὕστεροι σκοταῖοι προσιόντες ώς ετύγχανον έκαστοι ηὐλίζοντο, καὶ κραυγην πολλην έποίουν καλούντες άλληλους, ώστε καὶ τους πολεμίους ακούειν ώστε οί μεν έγγύτατα των πολεμίων καὶ ἔφυγον ἐκ τῶν σκηνωμάτων. 18. δῆλον δὲ τοῦτο τῆ ὑστεραία εγένετο ούτε γαρ ύποζύγιον ετ' ούδεν εφάνη ούτε στρατόπεδον ούτε καπνος ούδαμοῦ πλησίον. έξεπλάγη δὲ, ώς ἔοικε, καὶ βασιλεὺς τῆ ἐφόδφ τοῦ στρατεύματος. ἐδήλωσε δὲ τοῦτο οἷς τῆ ὑστεραία ἔπραττε. 19. προϊούσης μέντοι της νυκτος ταύτης καὶ τοῖς Ελλησι φόβος ἐμπίπτει, καὶ θόρυβος καὶ δοῦπος ην οἷον εἰκὸς φόβου ἐμπεσόντος γίγνεσθαι. 20. Κλέαρχος δε Τολμίδην 'Ηλείον, δυ ετύγχανεν έχων παρ' έαυτῷ κήρυκα ἄριστον τῶν τότε, τοῦτον ἀνειπείν εκέλευσε σιγην κατακηρύξαντα ότι προαγορεύουσιν οί άρχοντες, δς αν τον αφέντα τον όνον είς τα όπλα μηνύση, ότι λήψεται μισθον τάλαντον άργυρίου. 21. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐκηρύχθη, έγνωσαν οί στρατιώται ότι κενος ο φόβος είη καὶ οί ἄρχοντες σωνι. άμα δὲ ὄρθρφ παρήγγειλεν ὁ Κλέαρχος εἰς τάξιν τὰ ὅπλα τίθεσθαι τοὺς Ἑλληνας ἦπερ εἶχον ὅτε ἦν ἡ μάχη.

ΙΙΙ. "Ο δὲ δὴ ἔγραψα ὅτι βασιλεὺς ἐξεπλάγη τῆ ἐφόδω, τῷδε δῆλον ἢν. τῆ μὲν γὰρ πρόσθεν ἡμέρα πέμπων τὰ ὅπλα παραδιδόναι ἐκέλευε, τότε δὲ ἄμα ἡλίω ἀνατέλλοντι κήρυκας ἔπεμψε περὶ σπονδῶν. 2. οἱ δ' ἐπεὶ ἢλθον πρὸς τοὺς προφύλακας, ἐζήτουν τοὺς ἄρχοντας. ἐπειδὴ δὲ ἀπήγγγελλον οἱ προφύλακες, Κλέαρχος τυχὼν τότε τὰς τάξεις ἐπισκοπῶν εἶπε τοῖς προφύλαξι κελεύειν τοὺς κήρυκας περιμένειν ἄχρι ὰν σχολάση. 3. ἐπεὶ δὲ κατέστησε τὸ στράτευμα ὥστε καλῶς ἔχειν ὁρᾶσθαι πάντη φάλαγγα πυκνὴν,

των δε ἀσπλων μηδένα καταφανή είναι, ἐκάλεσε τοὺς ἀγγέλους, καὶ αὐτός τε προηλθε τούς τε εὐοπλοτάτους έχων καὶ εὐειδεστάτους τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν καὶ τοῖς ἄλλοις στρατηγοίς ταυτά έφρασεν. 4. έπεὶ δὲ ην προς τοίς άγγελοις, άνηρώτα τί βούλοιντο. οί δ' έλεγον ότι περί σπονδων ήκοιεν άνδρες οίτινες ίκανοὶ έσονται τά τε παρά βασιλέως τοίς Ελλησιν ἀπαγγείλαι καὶ τὰ παρὰ τῶν Ἑλλήνων βασιλεί. 5. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, Απαγγέλλετε τοίνυν αὐτῷ ὅτι μάχης δεί πρώτον άριστον γάρ οὐκ έστιν οὐδ' ὁ τολμήσων περί σπονδών λέγειν τοῖς Έλλησι μὴ πορίσας ἄριστον. 6. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι ἀπήλαυνον, καὶ ἣκον ταχύ · ῷ καὶ δήλον ην ότι έγγύς που βασιλεύς ην η άλλος τις ω έπετέτακτο ταῦτα πράττειν Ελέγον δὲ ὅτι εἰκότα δοκοίεν λέγειν βασιλεί, καὶ ήκοιεν ήγεμόνας έχοντες οὶ αὐτοὺς, έὰν σπονδαὶ γένωνται, ἄξουσιν ένθεν έξουσι τὰ ἐπιτήδεια. 7. ὁ δὲ ήρώτα εἰ αὐτοῖς τοῖς ἀνδράσι σπένδοιτο ἰοῦσι καὶ ἀπιοῦσιν, ή καὶ τοῖς ἄλλοις ἔσοιντο σπονδαί. οἱ δὲ, Απασιν, ἔφασαν, μέχρι αν βασιλεί τὰ παρ' ύμων διαγγελθή. 8. ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἶπον, μεταστησάμενος αὐτοὺς ὁ Κλέαρχος ἐβουλεύετο· καὶ ἐδόκει ταχὺ τὰς σπονδὰς ποιείσθαι καὶ καθ' ήσυχίαν έλθειν τε έπι τὰ ἐπιτήδεια καὶ λαβείν. 9. ὁ δέ Κλέαρχος εἶπε, Δοκεῖ μὲν κάμοὶ ταῦτα· οὐ μέντοι ταχύ γε άπαγγελώ, άλλὰ διατρίψω έστ' αν οκνήσωσιν οἱ άγγελοι μη ἀποδόξη ήμιν τὰς σπονδὰς ποιήσασθαι οἶμαί γε μέντοι, έφη, καὶ τοῖς ήμετέροις στρατιώταις τον αὐτον φόβον παρέσεσθαι. ἐπεὶ δὲ ἐδόκει καιρος εἶναι, ἀπήγγελλεν ὅτι σπένδοιτο, καὶ εὐθὺς ἡγεῖσθαι ἐκέλευε πρὸς τἀπιτήδεια. 10. καὶ οἱ μὲν ἡγοῦντο, Κλέαρχος μέντοι ἐπορεύετο τὰς μὲν σπουδάς ποιησόμενος, το δε στράτευμα έχων έν τάξει, καὶ αυτος ωπισθοφυλάκει. καὶ ένετύγχανον τάφροις καὶ αυλωσιν ύδατος πλήρεσιν ως μη δύνασθαι διαβαίνειν άνευ γεφυρών άλλ έποιούντο έκ τών φοινίκων ολ ήσαν έκπεπτω-

κότες, τους δε καὶ έξέκοπτου. 11. καὶ ένταῦθα ἢν Κλέαρχον καταμαθείν ώς έπεστάτει, έν μεν τη άριστερά χειρί το δόρυ έχων, έν δε τή δεξιά βακτηρίαν· καὶ εί τις αὐτῷ δοκοίη τῶν προς τοῦτο τεταγμένων βλακεύειν, ἐκλεγόμενος τον ἐπιτήδειον έπαισεν ἄν, καὶ άμα αὐτὸς προσελάμβανεν εἰς τὸν πηλον έμβαίνων . ώστε πασιν αισχύνην είναι μη ού συσπουδάζειν. 12. καὶ ἐτάχθησαν μὲν πρὸς αὐτοῦ οἱ τριάκοντα έτη γεγονότες · έπεὶ δὲ καὶ Κλέαρχον έώρων σπουδάζοντα, προσελάμβανον καὶ οἱ πρεσβύτεροι. 13. πολύ δὲ μᾶλλον ό Κλέαρχος ἔσπευδεν, ύποπτεύων μη ἀεὶ ούτω πλήρεις είναι τας τάφρους ύδατος ου γαρ ην ώρα οία το πεδίον άρδειν. άλλ' ίνα ήδη πολλά προφαίνοιτο τοις Ελλησι δεινά είς την πορείαν, τούτου ένεκα βασιλέα ύπώπτευεν έπὶ το πεδίον το ύδωρ άφεικέναι. 14. πορευόμενοι δε άφίκοντο είς κώμας ύθεν ἀπέδειξαν οἱ ἡγεμόνες λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια. ἐνῆν δε σίτος πολύς καὶ οἶνος φοινίκων καὶ ὄξος έψητον ἀπο των αὐτῶν. 15. αὐταὶ δὲ αἱ βάλανοι τῶν φοινίκων οίας μὲν ἐν τοίς Έλλησιν έστιν ίδειν τοίς οίκεταις απέκειντο, αί δε τοίς δεσπόταις ἀποκείμεναι ἢσαν ἀπόλεκτοι, θαυμάσιαι τοῦ κάλλους καὶ μεγέθους, ή δε όψις ηλέκτρου οὐδεν διέφερε τὰς δέ τινας ξηραίνοντες τραγήματα ἀπετίθεσαν. καὶ ἢν καὶ παρὰ πότον ήδὺ μὲν, κεφαλαλγες δέ. 16. ἐνταῦθα καὶ τὸν έγκέφαλον τοῦ φοίνικος πρῶτον ἔφαγον οἱ στρατιῶται, καὶ οί πολλοὶ ἐθαύμασαν τό τε εἶδος καὶ τὴν ἰδιότητα τῆς ήδονῆς. ην δε σφόδρα καὶ τοῦτο κεφαλαλγές. ὁ δε φοίνιξ όθεν έξαιρεθείη ὁ έγκέφαλος όλος αὐαίνετο.

17. Ένταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς καὶ παρὰ μεγάλου βασιλέως ἡκε Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικὸς ἀδελφὸς καὶ ἄλλοι Πέρσαι τρεῖς δοῦλοι δὲ πολλοὶ εἴποντο. ἐπεὶ δὲ ἀπήντησαν αὐτοῖς οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατηγοὶ, ἔλεγε πρῶτος Τισσαφέρνης δι ἐρμηνέως τοιάδε. 18. Ἐγὼ, ὧ ἄνδρες Ἑλληνες, γείτων οἰκῶ τῆ Ἑλλάδι, καὶ ἐπεὶ ὑμᾶς

είδον είς πολλά κάμήχανα πεπτωκότας, εύρημα έποιησάμην εί πως δυναίμην παρά βασιλέως αιτήσασθαι δοῦναι έμοὶ άποσωσαι ύμας είς την Έλλάδα. οἶμαι γὰρ αν οὐκ άχαρίστως μοι έχειν οὔτε προς ύμων οὔτε προς της πάσης Έλλάδος. 19. ταῦτα δὲ γνους ἢτούμην βασιλέα, λέγων αὐτῷ ότι δικαίως ἄν μοι χαρίζοιτο, ότι αὐτῷ Κῦρόν τε ἐπιστρατεύοντα πρῶτος ήγγειλα καὶ βοήθειαν έχων άμα τῆ ἀγγελία άφικόμην, καὶ μόνος των κατά τους "Ελληνας τεταγμένων ούκ έφυγον, άλλα διήλασα και συνέμιξα βασιλεί έν τῷ ύμετέρω στρατοπέδω, ένθα βασιλεύς ἀφίκετο, ἐπεὶ Κύρον ἀπέκτεινε, καὶ τοὺς σὺν Κύρφ βαρβάρους ἐδίωξα σὺν τοῖσδε τοίς παρούσι νύν μετ' έμου, οίπερ αυτώ είσι πιστότατοι. 20. καὶ περὶ μὲν τούτων ὑπέσχετό μοι βουλεύσεσθαι· ἐρέσθαι δέ με ύμᾶς ἐκέλευσεν ἐλθόντα τίνος ἕνεκεν ἐστρατεύσατε έπ' αὐτόν. καὶ συμβουλεύω ύμιν μετρίως ἀποκρίνασθαι, ίνα μοι εὐπρακτότερον ἢ ἐάν τι δύνωμαι ἀγαθον ὑμίν παρ' αὐτοῦ διαπράξασθαι. 21. πρὸς ταῦτα μεταστάντες οί "Ελληνες έβουλεύοντο καὶ ἀπεκρίναντο, Κλέαρχος δ' έλεγεν 'Ημείς ούτε συνήλθομεν ώς βασιλεί πολεμήσοντες ούτ' ἐπορευόμεθα ἐπὶ βασιλέα, ἀλλὰ πολλὰς προφάσεις Κύρος εύρισκεν, ώς καὶ σὰ εὖ οἶσθα, ἵνα ὑμᾶς τε ἀπαρασκεύους λάβοι καὶ ήμας ἐνθάδε ἀναγάγοι. 22. ἐπεὶ μέντοι ήδη αυτον έωρωμεν έν δεινώ όντα, ήσχύνθημεν καὶ θεους καὶ ανθρώπους προδούναι αὐτον, έν τῷ πρόσθεν χρόνω παρέχοντες ήμας αὐτοὺς εὖ ποιείν. 23. ἐπεὶ δὲ Κῦρος τέθνηκεν, οὔτε βασιλεί ἀντιποιούμεθα τῆς ἀρχῆς οὔτ' ἔστιν ὅτου ένεκα βουλοίμεθ' αν την βασιλέως χώραν κακώς ποιείν, ουδ' αυτον αποκτείναι αν εθέλοιμεν, πορευοίμεθα δ' αν οίκαδε, εί τις ήμας μη λυποίη · άδικουντα μέντοι πειρασόμεθα συν τοίς θεοίς αμύνασθαι · εαν μέντοι τις ήμας καὶ εὖ ποιων ύπάρχη, καὶ τούτου είς γε δύναμιν οὐχ ήττησόμεθα εὖ ποι-

ουντες. 24. ό μεν ούτως είπεν άκούσας δε ό Τισσαφέρνης έφη, Ταῦτα έγω ἀπαγγελώ βασιλεῖ καὶ ὑμῖν πάλιν τὰ παρ' έκείνου · μέχρι δ' αν έγω ήκω αί σπονδαί μενόντων · άγορὰν δὲ ήμεῖς παρέξομεν. 25. καὶ εἰς μεν την ύστεραίαν ούχ ήκεν · ώσθ' οί Ελληνες έφρόντιζον · τη δε τρίτη ήκων έλεγεν ότι διαπεπραγμένος ήκοι παρα βασιλέως δοθήναι αὐτῶ σώζειν τοὺς Έλληνας, καίπερ πάνυ πολλῶν ἀντιλεγόντων ώς οὐκ ἄξιον είη βασιλεί ἀφείναι τοὺς ἐφ' έαυτον στρατευσαμένους. 26. τέλος δε είπε, Καὶ νῦν έξεστιν ύμιν πιστὰ λαβείν παρ' ήμων ἢ μην φιλίαν παρέξειν ύμιν την χώραν καὶ ἀδόλως ἀπάξειν εἰς τὴν Ελλάδα ἀγορὰν παρέχουτας · όπου δ' αν μη ή πρίασθαι, λαμβάνειν ύμας έκ της χώρας ἐάσομεν τὰ ἐπιτήδεια. 27. ύμᾶς δ' αὖ ἡμῖν δεήσει ομόσαι η μην πορεύσεσθαι ώς δια φιλίας ασινώς σίτα καὶ ποτα λαμβάνοντας όπόταν μη άγοραν παρέχωμεν • ην δε παοέχωμεν άγοραν, ώνουμένους έξειν τὰ ἐπιτήδεια. 28. ταῦτα έδοξε, καὶ ὤμοσαν καὶ δεξιὰς έδοσαν Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς Βασιλέως γυναικός άδελφος τοις των Ελλήνων στρατηγοίς καὶ λοχαγοίς καὶ έλαβον παρὰ τῶν Ελλήνων. 29. μετὰ δε ταθτα Τισσαφέρνης εἶπε, Νθν μεν δη ἄπειμι ώς βασιλέα. επειδαν δε διαπράξωμαι α δέομαι, ήξω συσκευασάμενος ώς ἀπάξων ύμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ αὐτὸς ἀπιων έπὶ τὴν ξμαυτοῦ άρχην.

ΙΝ. Μετὰ ταῦτα περιέμενον Τισσαφέρνην οί τε Έλληνες καὶ ὁ Αριαίος ἐγγὺς ἀλλήλων ἐστρατοπεδευμένοι ἡμέρας
πλείους ἡ εἰκοσιν. ἐν δὲ ταύταις ἀφικνοῦνται πρὸς 'Αριαίον
καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ οἱ ἄλλοι ἀναγκαῖοι καὶ πρὸς τοὺς σὺν ἐκείνω Περσῶν τινες. παρεθάρρυνόν τε καὶ δεξιὰς ἐνίοις παρὰ
βασιλέως ἔφερον μὴ μνησικακήσειν βασιλέα αὐτοῖς τῆς σὺν
Κύρω ἐπιστρατείας μηδὲ ἄλλου μηδενὸς τῶν παροιχομένων.
2. τούτων δὲ γιγνομένων ἔνδηλοι ἦσαν οἱ περὶ 'Αριαίον ἡτ-

τον προσέχοντες τοίς "Ελλησι τον νούν " ώστε καὶ διὰ τούτο τοίς μεν πολλοίς των Ελλήνων ουκ ήρεσκον, άλλα προσιόντες τῷ Κλεάρχῳ ἔλεγον καὶ τοῖς ἄλλοις στρατηγοῖς, 3. Τί μένομεν; η οὐκ ἐπιστάμεθα ὅτι βασιλεὺς ἡμᾶς ἀπολέσαι άν περί παντός ποιήσαιτο, ίνα καὶ τοῖς ἄλλοις Έλλησι φόβος ή έπὶ βασιλέα μέγαν στρατεύειν; καὶ νῦν μεν ήμᾶς ύπάγεται μένειν διὰ τὸ διεσπάρθαι αὐτῷ τὸ στράτευμα. έπην δε πάλιν άλισθη αὐτῷ ή στρατιὰ, οὐκ ἔστιν ὅπως οὐκ έπιθήσεται ήμίν. 4. ἴσως δέ που η ἀποσκάπτει τι η ἀποτειχίζει, ώς ἄπορος ἢ ἡ όδός. οὐ γάρ ποτε έκών γε βουλήσεται ήμας έλθόντας είς την Ελλάδα απαγγείλαι ώς ήμεις τοσοίδε όντες ενικώμεν βασιλέα επί ταις θύραις αὐτοῦ καὶ καταγελάσαντες ἀπήλθομεν. 5. Κλέαρχος δὲ ἀπεκρίνατο τοίς ταθτα λέγουσιν, Έγω ένθυμοθμαι μεν καὶ ταθτα πάντα· έννοῶ δ' ὅτι εἰ νῦν ἄπιμεν, δόξομεν ἐπὶ πολέμφ απιέναι καὶ παρὰ τὰς σπονδὰς ποιείν. ἔπειτα πρῶτον μὲν άγορὰν οὐδεὶς παρέξει ἡμῖν οὐδὲ ὅθεν ἐπισιτιούμεθα · αὖθις δὲ ὁ ἡγησόμενος οὐδεὶς ἔσται· καὶ άμα ταῦτα ποιούντων ήμων εὐθὺς 'Αριαίος ἀφεστήξει ώστε φίλος ήμιν οὐδείς λελείψεται, άλλα και οι πρόσθεν όντες πολέμιοι ήμιν έσονται. 6. ποταμός δ' εἰ μέν τις καὶ ἄλλος ἄρα ἡμίν ἐστι διαβατέος οὐκ οἶδα· τον δ' οὖν Εὐφράτην ἴσμεν ὅτι ἀδύνατον διαβήναι κωλυόντων πολεμίων. οὐ μὲν δη αν μάχεσθαι γε δέη ἱππεῖς εἰσιν ἡμῖν σύμμαχοι, τῶν δὲ πολεμίων ἱππεῖς είσιν οι πλείστοι καὶ πλείστου ἄξιοι ώστε νικώντες μὲν τίνα αν αποκτείναιμεν; ήττωμένων δε οὐδένα οδόν τε σωθηναι. το έγω μεν οδυ βασιλέα, ω ούτω πολλά έστι τὰ σύμμαχα, είπερ προθυμείται ήμας απολέσαι. οὐκ οίδα ό τι δεί αυτον ομόσαι καὶ δεξιὰν δοῦναι καὶ θεοὺς ἐπιορκῆσαι καὶ τὰ έαυτοῦ πιστὰ ἄπιστα ποιῆσαι Έλλησί τε καὶ βαρβάροις. τοιαθτα πολλά έλεγεν.

8. Έν δε τούτω ήκε Τισσαφέρνης έχων την έαυτου δύναμιν ώς είς οἶκον ἀπιὼν καὶ 'Ορόντας την έαυτοῦ δύναμιν. ήγε δε και την θυγατέρα την βασιλέως έπι γάμω. 9. έντεύθεν δε ήδη Τισσαφέρνους ήγουμένου καὶ άγοραν παρέχοντος ἐπορεύοντο ἐπορεύετο δὲ καὶ Αριαίος το Κύρου βαρβαρικον έχων στράτευμα άμα Τισσαφέρνει καὶ 'Ορόντα καὶ συνεστρατοπεδεύετο σὺν ἐκείνοις. 10. οἱ δὲ "Ελληνες ύφορωντες τούτους αὐτοὶ ἐφ' ἑαυτων ἐχώρουν ἡγεμόνας έχοντες. ἐστρατοπεδεύοντο δε έκάστοτε ἀπέχοντες ἀλλήλων παρασάγγην καὶ μείον έφυλάττοντο δε άμφότεροι ώσπερ πολεμίους άλλήλους, καὶ εὐθὺς τοῦτο ὑποψίαν παρείχεν. 11. ἐνίστε δὲ καὶ ξυλιζόμενοι ἐκ τοῦ αὐτοῦ καὶ χόρτον καὶ άλλα τοιαῦτα συλλέγοντες πληγας ένέτεινον άλλήλοις · ώστε καὶ τοῦτο ἔχθραν παρείχε. 12. διελθόντες δὲ τρείς σταθμούς άφίκοντο προς το Μηδίας καλούμενον τείχος, καὶ παρήλθον εἴσω αὐτοῦ. ἢν δὲ ϣκοδομημένον πλίνθοις όπταις εν ἀσφάλτω κειμέναις, εὖρος εἴκοσι ποδῶν, ὑψος δε έκατόν μηκος δ' ελέγετο είναι είκοσι παρασαγγών. απέχει δε Βαβυλώνος ού πολύ. 13. έντεῦθεν δ' έπορεύθησαν σταθμούς δύο παρασάγγας οκτώ καὶ διέβησαν διώρυχας δύο, την μεν έπι γεφύρας, την δ' έζευγμένην πλοίοις έπτά · αὖται δ' ἦσαν ἀπὸ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ · κατετέτμηντο δε έξ αὐτῶν καὶ τάφροι ἐπὶ τὴν χώραν, αἱ μὲν πρῶται μεγάλαι, έπειτα δ' ελάττους τέλος δε καὶ μικροί όχετοί, ώσπερ έν τη Ελλάδι έπὶ τὰς μελίνας καὶ ἀφικνοῦνται έπὶ του Τίγρητα ποταμόν προς ώ πόλις ήν μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος ή ὄνομα Σιττάκη, ἀπέχουσα τοῦ ποταμοῦ σταδίους πεντεκαίδεκα. 14. οἱ μεν οὖν Έλληνες παρ' αὐτην έσκήνησαν εγγύς παραδείσου μεγάλου καὶ καλοῦ καὶ δασέος παντοίων δενδρων οί δε βάρβαροι διαβεβηκότες τον Τίγρητα, ου μέντοι καταφανείς ήσαν. 15. μετά δε το δείπνον

έτυχον έν περιπάτφ όντες προ των όπλων Πρόξενος καὶ Εενοφων καὶ προσελθων ἄνθρωπός τις ήρωτησε τους προφύλακας που αν ίδοι Πρόξενον η Κλέαρχον Μένωνα δε ούκ έζήτει, καὶ ταῦτα παρ' 'Αριαίου ὢν τοῦ Μένωνος ξένου. 16. έπει δε Πρόξενος είπεν ότι αυτός είμι δυ ζητείς, είπεν ό ἄνθρωπος τάδε. "Επεμψέ με 'Αριαίος καὶ 'Αρτάοζος, πιστοὶ όντες Κύρφ καὶ ύμιν εὖνοι, καὶ κελεύουσι φυλάττεσθαι μη ύμιν επιθώνται της νυκτος οι βάρβαροι έστι δε στράτευμα πολυ έν τῷ πλησίον παραδείσω. 17. καὶ παρά την γέφυραν τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ πέμψαι κελεύουσι φυλακην, ώς διανοείται αυτην λύσαι Τισσαφέρνης της νυκτός, έων δύνηται, ώς μη διαβήτε άλλ' έν μέσω άποληφθήτε τοῦ ποταμού καὶ τῆς διώρυχος. 18. ἀκούσαντες ταῦτα ἄγουσιν αὐτον παρὰ τον Κλέαρχον καὶ φράζουσιν ἃ λέγει. ὁ δὲ Κλέαρχος ἀκούσας ἐταράχθη σφόδρα καὶ ἐφοβεῖτο. 19. νεανίσκος δέ τις τῶν παρόντων ἐννοήσας εἶπεν ώς οὐκ ἀκόλουθα είη τό τε έπιθήσεσθαι καὶ λύσειν την γέφυραν. δήλον γαρ ότι επιτιθεμένους η νικάν δεήσει η ήττασθαι. εαν μεν ουν νικώσι, τί δεί αὐτοὺς λύειν την γέφυραν; οὐδὲ γὰρ ἂν πολλαὶ γέφυραι ὦσιν, ἔχοιμεν ἂν ὅποι φυγόντες ἡμεῖς σωθῶμεν. 20. έαν δε ήμεις νικωμεν, λελυμένης της γεφύρας ούχ έξουσιν έκείνοι όποι φύγωσιν· οὐδε μην βοηθήσαι πολλών όντων πέραν οὐδεὶς αὐτοῖς δυνήσεται λελυμέψης τῆς γεφύρας. 21. ἀκούσας δε ό Κλέαρχος ταῦτα ήρετο του άγγελου πόση τις είη χώρα ή έν μέσφ τοῦ Τίγρητος καὶ της διώρυχος. ό δε είπεν ότι πολλή και κώμαι ένεισι και πόλεις πολλαί καὶ μεγάλαι. 22. τότε δη καὶ έγνώσθη ὅτι οι βάρβαροι τον άνθρωπον ύποπέμψειαν, οκνούντες μη οί Ελληνες διελόντες την γέφυρον μείνειαν έν τη νήσω έρύματα έχοντες ένθεν μεν τον Τίγρητα, ένθεν δε την διώρυχα· τὰ δ' επιτήδεια έχοιεν έκ της έν μέσφ χώρας πολλης καὶ άγαθης ούσης

καὶ τῶν ἐργασομένων ἐνόντων εἶτα δὲ καὶ ἀποστροφὴ γένοιτο εἴ τις βούλοιτο βασιλέα κακῶς ποιεῖν. 23. μετὰ δὲ ταῦτα ἀνεπαύοντο ἐπὶ μέντοι τὴν γέφυραν ὅμως φυλακὴν ἔπεμψαν καὶ οὕτε ἐπέθετο οὐδεὶς οὐδαμόθεν οὕτε πρὸς τὴν γέφυραν οὐδεὶς ἢλθε τῶν πολεμίων, ὡς οἱ φυλάττοντες ἀπήγγελλον. 24. ἐπειδὴ δ' έως ἐγένετο, διέβαινον τὴν γέφυραν ἐζευγμένην πλοίοις τριάκοντα καὶ ἑπτὰ ὡς οἷόν τε μάλιστα πεφυλαγμένως ἐξήγγελλον γάρ τινες τῶν παρὰ Τισσαφέρνους Ἑλλήνων ὡς διαβαινόντων μέλλοιεν ἐπιθήσεσθαι. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ψευδῆ ἢν · διαβαινόντων μέντοι ὁ Γλοῦς αὐτοῖς ἐπεφάνη μετ ἄλλων σκοπῶν εἰ διαβαίνοιεν τὸν ποταμόν ἐπειδὴ δὲ εἶδεν, ῷχετο ἀπελαύνων.

25. 'Απὸ δὲ τοῦ Τίγρητος ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τέτταρας παρασάγγας είκοσιν έπὶ του Φύσκου ποταμου, το εύρος πλέθρου έπην δε γέφυρα. καὶ ένταῦθα ώκεῖτο πόλις μεγάλη ή ονομα Ππις προς ην απήντησε τοίς Ελλησιν ό Εύρου καὶ 'Αρταξέρξου νόθος άδελφος άπο Σούσων καὶ 'Εκβατάνων στρατιάν πολλην άγων ώς βοηθήσων βασιλεί. καὶ ἐπιστήσας τὸ ἑαυτοῦ στράτευμα παρερχομένους τοὺς "Ελληνας έθεώρει. 23. ὁ δὲ Κλέαρχος ήγεῖτο μεν εἰς δύο, έπορεύετο δὲ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ἐφιστάμενος. ὅσον δὲ χρόνον το ήγούμενον τοῦ στρατεύματος ἐπιστήσειε, τοσοῦτον ην ανάγκη χρόνου δι όλου τοῦ στρατεύματος γίγνεσθαι την έπίστασιν ώστε το στράτευμα καὶ αὐτοῖς τοῖς Έλλησι δόξαι πάμπολυ είναι, καὶ τον Πέρσην ἐκπεπληχθαι θεω. ρούντα. 27. ἐντεῦθεν δὲ ἐπορεύθησαν διὰ τῆς Μηδίας σταθμούς ερήμους εξ παρασάγγας τριάκοντα είς τὰς Παρυσώτιδος κώμας της Κύρου καὶ βασιλέως μητρός. ταύτας Τισσαφέρνης, Κύρω ἐπεγγελῶν, διαρπάσαι τοῖς "Ελλησιν έπέτρεψε πλην άνδραπόδων. ἐνην δε σίτος πολύς καὶ πρόβατα καὶ άλλα χρήματα. 28. ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν

σταθμους ἐρήμους τέτταρας παρασάγγας εἴκοσι τον Τίγρητα ποταμον ἐν ἀριστερᾳ ἔχοντες. ἐν δὲ τῷ πρώτῳ σταθμῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ πόλις ῷκεῖτο μεγάλη καὶ εἰδαίμων ὄνομα Καιναὶ, ἐξ ἣς οἱ βάρβαροι διῆγον ἐπὶ σχεδίαις διφθερίναις ἄρτους, τυροὺς, οἶνον.

V. Μετά ταῦτα άφικνοῦνται ἐπὶ τον Ζαπάταν ποταμον, το εὖρος τεττάρων πλέθρων. καὶ ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρείς · ἐν δὲ ταύταις ὑποψίαι μὲν ἢσαν, φανερὰ δὲ οὐδεμία έφαίνετο ἐπιβουλή. 2. ἔδοξεν οὖν τῷ Κλεάρχω συγγενέσθαι τῷ Τισσαφέρνει, εἴ πως δύναιτο παῦσαι τὰς ὑποψίας πρὶν έξ αὐτῶν πόλεμον γενέσθαι καὶ ἔπεμψέ τινα ἐροῦντα ότι συγγενέσθαι αὐτῷ χρήζοι. ὁ δὲ ἐτοίμως ἐκέλευεν ήκειν. 3. ἐπειδη δὲ συνηλθον, λέγει ὁ Κλέαρχος τάδε. Ἐγω. ὦ Τισσαφέρνη, οίδα μεν ήμιν όρκους γεγενημένους καὶ δεξιας δεδομένας μη άδικήσειν άλλήλους φυλαττόμενον δε σέ τε όρω ώς πολεμίους ήμας καὶ ήμεῖς όρωντες ταῦτα ἀντιφυλαττόμεθα. Δ. ἐπεὶ δὲ σκοπῶν οὐ δύναμαι οὔτε σὲ αἰσθέσθαι πειρώμενον ήμας κακώς ποιείν έγώ τε σαφώς οίδα ότι ήμείς γε ουδ' έπινοουμεν τοιούτον ουδέν, έδοξε μοι είς λόγους σοι έλθειν, όπως εί δυναίμεθα έξέλοιμεν άλλήλων την απιστίαν. 5. καὶ γὰρ οἶδα ἀνθρώπους ήδη, τοὺς μὲν ἐκ διαβολης τοὺς δε καὶ εξ υποψίας, οὶ φοβηθέντες ἀλλήλους φθάσαι βουλόμενοι πρὶν παθείν ἐποίησαν ἀνήκεστα κακὰ τοὺς οὔτε μέλλοντας οὖτ' αὖ βουλομένους τοιοῦτον οὐδέν. 6. τὰς οὖν τοιαύτας άγνωμοσύνας νομίζων συνουσίαις μάλιστα αν παύεσθαι ήκω καὶ διδάσκειν σε βούλομαι ώς σὺ ήμιν οὐκ ὀρθώς άπιστείς. 7. πρώτον μεν γαρ και μέγιστον οί θεων ήμας όρκοι κωλύουσι πολεμίους εἶναι ἀλλήλοις · ὅστις δὲ τούτων σύνοιδεν αύτῷ παρημεληκώς, τοῦτον ἐγὼ οὔποτ' ἀν εὐδαιμονίσαιμι. τον γαρ θεών πόλεμον ούκ οίδα ούτ' από ποίου αν τάχους φεύγων τις αποφύγοι οὔτ' εἰς ποῖον αν σκότος

άποδραίη οὐθ' ὅπως αν εἰς έχυρον χωρίον ἀποσταίη. πάντη γαρ πάντα τοίς θεοίς ύποχα καὶ πανταχή πάντων ίσον οί θεοί κρατούσι. 8. περί μεν δή των θεων τε καὶ των δρκων ούτω γιγνώσκω, παρ' ους ήμεις την φιλίαν συνθέμενοι κατεθέμεθα· των δ' ανθρωπίνων σε έγω έν τω παρόντι νομίζω μέγιστον είναι ήμιν άγαθόν. 9. σύν μεν γάρ σοι πάσα μεν όδος εύπορος, πας δε ποταμός διαβατός, των τε έπιτηδείων ούκ απορία· άνευ δε σού πασα μεν δια σκότους ή όδός. ούδεν γὰρ αὐτῆς ἐπιστάμεθα· πᾶς δὲ ποταμὸς δύσπορος, πας δε όχλος φοβερος, φοβερώτατον δ' έρημία μεστή γάρ πολλης ἀπορίας ἐστίν. 10. εἰ δὲ δη καὶ μανέντες σε κατακτείναιμεν, άλλο τι αν ή του εύεργέτην κατακτείναντες προς βασιλέα τον μέγιστον έφεδρον άγωνιζοίμεθα; όσων δε δη καὶ οίων ὰν ἐλπίδων ἐμαυτον στερήσαιμι, εἰ σέ τι κακον έπιχειρήσαιμι ποιείν, ταῦτα λέξω. 11. έγω γὰρ Κύροι έπεθύμησά μοι φίλον γενέσθαι, νομίζων τῶν τότε ἱκανώτατον είναι εὖ ποιείν δυ βούλοιτο · σε δε νῦν όρῶ τήν τε Κύρου δύναμιν καὶ χώραν έχοντα καὶ την σαυτοῦ άρχην σώζοντα, την δε βασιλέως δύναμιν, η Κύρος πολεμία έχρητο, σοί ταύτην σύμμαχον οὖσαν. 12. τούτων δὲ τοιούτων ὄντων τίς ούτω μαίνεται όστις οὐ βούλεταί σοι φίλος είναι; άλλα μην έρω γαρ καὶ ταῦτα έξ ὧν έχω έλπίδας καὶ σὲ βουλήσεσθαι φίλον ήμιν είναι. 13. οίδα μεν γαρ ύμιν Μυσούς λυπηρούς όντας, ούς νομίζω αν σύν τη παρούση δυνάμει ταπεινούς ύμιν παρασχείν · οίδα δε καὶ Πισίδας · ἀκούω δε καὶ άλλα έθνη πολλά τοιαῦτα εἶναι, ἃ οἶμαι ἃν παῦσαι ἐνοχλοῦντα ἀεὶ τῆ ὑμετέρα εὐδαιμονία. Αἰγυπτίους δὲ, οἶς μάλιστα ύμας νῦν γιγνώσκω τεθυμωμένους, οὐχ όρῶ ποία δυνάμει συμμάχω χρησάμενοι μαλλον αν κολάσαισθε της νυν συν έμοι ούσης. 14. άλλα μην έν γε τοις πέριξ οικούσι συ εί μεν βούλοιό τω φίλος είναι, ώς μέγιστος αν είης, εί δέ τίς

σε λυποίη, ώς δεσπότης ἃν ἀναστρέφοιο, ἔχων ἡμᾶς ὑπηρέτας. οί σοι οὐκ ἃν τοῦ μισθοῦ ἕνεκα μόνον ὑπηρετοῖμεν ἀλλὰ καὶ τῆς χάριτος ῆν σωθέντες ὑπὸ σοῦ σοὶ ἂν ἔχοιμεν δικαίως.

15. ἐμοὶ μὲν ταῦτα πάντα ἐνθυμουμένω οὕτω δοκεῖ θαυματοῦν εἶναι τὸ σὲ ἡμῖν ἀπιστεῖν ώστε καὶ ἡδιστ ἂν ἀκούσαιμι τοὕνομα τίς οὕτως ἐστὶ δεινὸς λέγειν ώστε σε πεῖσαι λέγων ώς ἡμεῖς σοι ἐπιβουλεύομεν. Κλέαρχος μὲν οὖν τοσαῦτα εἶπε· Τισσαφέρνης δὲ ὧδε ἀπημείφθη.

16. 'Αλλ' ήδομαι μεν, & Κλέαρχε, ακούων σου φρονίμους λόγους ταῦτα γὰρ γιγνώσκων εί τι ἐμοὶ κακὸν βουλεύοις, άμα άν μοι δοκείς καὶ σαυτῷ κακόνους εἶναι. ὡς δ' αν μάθης ὅτι οὐδ' αν ύμεῖς δικαίως οὔτε βασιλεῖ οὔτ' ἐμοὶ απιστοίητε, αντάκουσον. 17. εί γαρ ύμας έβουλόμεθα απολέσαι, πότερά σοι δοκουμεν ίππέων πλήθους ἀπορείν ή πεζων η όπλίσεως εν η ύμας μεν βλάπτειν ίκανοι είημεν αν, αντιπάσχειν δε ούδεις κίνδυνος; 18. άλλα χωρίων έπιτηδείων ύμιν ἐπιτίθεσθαι ἀπορείν ἀν σοι δοκοῦμεν; οὐ τοσαῦτα μεν πεδία à ύμεις φίλια όντα συν πολλώ πόνω διαπορεύεσθε, τοσαῦτα δὲ ὄρη ὑμῖν ὁρᾶτε ὄντα πορευτέα, ὰ ἡμῖν ἔξεστι προκαταλαβούσιν ἄπορα ύμιν παρέχειν, τοσούτοι δ' είσὶ ποταμοὶ ἐφ' ὧν ἔξεστιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι, ὁπόσοις ἂν ὑμῶν βουλώμεθα μάχεσθαι; είσι δ' αὐτῶν οθς οὐδ' αν παντάπασι διαβαίητε, εὶ μη ήμεις ύμας διαπορεύοιμεν. 19. εὶ δ' έν πᾶσι τούτοις ήττώμεθα, ἀλλὰ τό γέ τοι πῦρ κρεῖττον τοῦ καρποῦ ἐστιν δν ἡμεῖς δυναίμεθ' αν κατακαύσαντες λιμον ύμιν άντιτάξαι, ῷ ύμεῖς οὐδ' εἰ πάνυ ἀγαθοὶ εἰητε μάχεσθαι αν δύναισθε. 20. πως αν ουν έχοντες τοσούτους πόρους προς το ύμιν πολεμείν, και τούτων μηδένα ήμιν επικίνδυνον, έπειτα έκ τούτων πάντων τοῦτον αν τον τρόπον εξελοίμεθα δς μόνος μεν προς θεών ἀσεβης, μόνος δε προς ἀνθρώπων αἰσχρός; 21. παντάπασι δε ἀπόρων ἐστὶ καὶ ἀμηχάνων

καὶ ἐν ἀνάγκη ἐχομένων, καὶ τούτων πονηρῶν, οἴτινες ἐθέλουσι δι ἐπιορκίας τε πρὸς θεοὺς καὶ ἀπιστίας πρὸς ἀνθρώπους πράττειν τι. οὐχ οὕτως ἡμεῖς, ἢ Κλέαρχε, οὕτε ἀλόγιστοι οὕτε ἡλίθιοἱ ἐσμεν. 22. ἀλλὰ τί δὴ ὑμᾶς ἐξὸν ἀπολέσαι οὐκ ἐπὶ τοῦτο ἡλθομεν; εὖ ἴσθι ὅτι ὁ ἐμὸς ἔρως τούτου αἴτιος τὸ τοῖς Ελλησιν ἐμὲ πιστὸν γενέσθαι, καὶ ῷ Κῦρος ἀνέβη ξενικῷ διὰ μισθοδοσίας πιστεύων τούτῳ ἐμὲ καταβῆναι δὶ εὐεργεσίας ἰσχυρόν. 23. ὅσα δ' ἐμοὶ χρήσιμοι ὑμεῖς ἐστε τὰ μὲν καὶ σὺ εἶπας, τὸ δὲ μέγιστον ἐγὰ οἶδα· τὴν μὲν γὰρ ἐπὶ τῆ κεφαλῆ τιάραν βασιλεῖ μόνῳ ἔξεστιν ὀρθὴν ἔχειν, τὴν δ' ἐπὶ τῆ καρδία ἴσως ὰν ὑμῶν παρόντων καὶ ἕτερος εὐπετῶς ἔχοι.

24. Ταῦτα εἰπων ἔδοξε τῷ Κλεάρχω ἀληθη λέγειν· καὶ εἶπεν, Οὐκοῦν, ἔφη, οἴτινες τοιούτων ἡμῖν εἰς φιλίαν ὑπαρχόντων πειρώνται διαβάλλοντες ποιήσαι πολεμίους ήμας άξιοί είσι τὰ έσχατα παθείν; 25. Καὶ έγω μέν γε, έφη ό Τισσαφέρνης, εί βούλεσθέ μοι οί τε στρατηγοί και οί λοχαγοι έλθειν έν τῷ έμφανεί, λέξω τους προς έμε λέγοντας ώς σὺ ἐμοὶ ἐπιβουλεύεις καὶ τῆ σὺν ἐμοὶ στρατιά. 26. Ἐγω δε, έφη ὁ Κλέαρχος, ἄξω πάντας, καὶ σοὶ αὖ δηλώσω ὅθεν έγω περί σου άκούω. 27. έκ τούτων δη των λόγων ό Τισσαφέρνης φιλοφρονούμενος τότε μεν μένειν τε αὐτον ἐκέλευσε καὶ σύνδειπνον ἐποιήσατο. τη δὲ ὑστεραία ὁ Κλέαρχος έλθων έπὶ το στρατόπεδον δηλός τ' ην πάνυ φιλικώς οἰόμενος διακείσθαι τῷ Τισσαφέρνει καὶ ά έλεγεν ἐκείνος ἀπήγγελλεν. έφη τε χρηναι ίέναι παρά Τισσαφέρνην οθς έκέλευσε, καὶ οἱ ἀν ἐλεγχθῶσι διαβάλλουτες τῶν Ἑλλήνων, ὡς προδότας αύτους καὶ κακόνους τοῖς Έλλησιν ὄντας τιμωρηθηναι. 23. ύπώπτευε δὲ εἶναι τον διαβάλλοντα Μένωνα, εἰδως αὐτον καὶ συγγεγενημένον Τισσαφέρνει μετ' 'Αριαίου καὶ στασιάζοντα αυτώ και επιβουλεύοντα, όπως το στράτευμα άπαν προς έαυτον λαβων φίλος η Τισσαφέρνει. 29. έβούλετο δε

καὶ ὁ Κλέαρχος ἄπαν τὸ στράτευμα πρὸς ἑαυτὸν ἔχειν τὴν γνώμην καὶ τοὺς παραλυποῦντας ἐκποδων εἶναι. τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀντέλεγόν τινες αὐτῷ μὴ ἰέναι πάντας τοὺς λοχαγοὺς καὶ στρατηγοὺς μηδὲ πιστεύειν Τισσαφέρνει. 30. ὁ δὲ Κλέαρχος ἰσχυρῶς κατέτεινεν, ἔστε διεπράξατο πέντε μὲν στρατηγοὺς ἰέναι, εἴκοσι δὲ λοχαγούς συνηκολούθησαν δὲ ώς εἰς ἀγορὰν καὶ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ώς διακόσιοι.

31. Έπεὶ δὲ ησαν ἐπὶ ταῖς θύραις ταῖς Τισσαφέρνους, οί μεν στρατηγοί παρεκλήθησαν είσω, Πρόξενος Βοιώτιος, Μένων Θετταλός, 'Αγίας 'Αρκάς, Κλέαρχος Λάκων, Σωκράτης 'Αχαιός · οί δε λοχαγοί έπὶ ταίς θύραις έμενον. 32. οὐ πολλώ δὲ ὕστερον ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου οί τ' ἔνδον συνελαμβάνοντο καὶ οἱ ἔξω κατεκόπησαν. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν βαρβάρων τινες ίππέων διὰ τοῦ πεδίου ελαύνοντες ῷτινι εντυγχάνοιεν 'Ελληνι η δούλω η έλευθέρω πάντας έκτεινον. 33. οί δὲ "Ελληνες τήν τε ίππασίαν αὐτῶν ἐθαύμαζον ἐκ τοῦ στρατοπέδου δρώντες καὶ ὅ τι ἐποίουν ἡμφεγνόουν, πρὶν Νίκαρχος 'Αρκας ήκε φεύγων τετρωμένος είς την γαστέρα και τὰ έντερα έν ταις χερσιν έχων, και είπε πάντα τὰ γεγενημένα. 31. ἐκ τούτου δη οί Ελληνες ἔθεον ἐπὶ τὰ ὅπλα πάντες έκπεπληγμένοι καὶ νομίζοντες αυτίκα ήξειν αυτους έπὶ τὸ στρατόπεδον. 35. οί δὲ πάντες μὲν οὐκ ἦλθον, 'Αριαίος δὲ καὶ 'Αρτάοζος καὶ Μιθριδάτης, οὶ ἦσαν Κύρφ πιστότατοι. ό δε των Ελλήνων έρμηνευς έφη και τον Τισσαφέρνους άδελφου συν αυτοίς όραν και γιγνώσκειν συνηκολούθουν δε καί άλλοι Περσων τεθωρακισμένοι είς τριακοσίους. 36. οδτοι έπεὶ έγγυς ήσαν, προσελθείν έκέλευον εί τις είη των Έλλήνων ή στρατηγος ή λοχαγος, ίνα απαγγείλωσι τὰ παρὰ βασιλέως. 37. μετά ταῦτα έξηλθον φυλαττόμενοι τῶν Ἑλλήνων στρατηγοί μεν Κλεάνωρ 'Ορχομένιος και Σοφαίνετος Στυμφιίλιος, σὺν αὐτοῖς δὲ Ξενοφῶν 'Αθηναίος, ὅπως μάθοι τὰ

περί Προξένου. Χειρίσοφος δ' ετύγχανεν άπων εν κώμη τινί συν άλλοις επισιτιζόμενος. 38. επεί δε έστησαν είς επίκουν, εἶπεν 'Αριαίος τάδε. Κλέαρχος μεν, & άνδρες Ελληνες, έπει έπιορκων τε έφάνη και τας σπονδας λύων. έχει την δίκην και τέθνηκε, Πρόξενος δε καὶ Μένων, ότι κατήγγειλαν αὐτοῦ τὴν έπιβουλην, έν μεγάλη τιμη είσιν. ύμας δε βασιλεύς τα έπλα άπαιτει έαυτου γαρ είναι φησιν, έπείπερ Κύρου ήσαν του έκείνου δούλου. 39. προς ταθτα άπεκρίναντο οί Ελληνες, έλεγε δε Κλεώνωρ δ 'Ορχομένιος. ' Ω κάκιστε άνθρώπων Αριαίε και οι άλλοι όσοι ήτε Κύρου φίλοι, ούκ αισχύνεσθε ούτε θεούς ούτ ανθρώπους, οίτινες ομώσαντες ήμεν τους αυτους φίλους καὶ έχθρους νομιείν, προδόντες ήμας συν Τισσαφέρνει τῷ ἀθεωτάτω τε καὶ πανουργοτάτω τούς τε ἄνδρας αυτούς οξς ώμνυτε απολωλέκατε και τους άλλους ήμας προδεδωκότες συν τοις πολεμίοις έφ' ήμας έρχεσθε; 40. ό δε 'Αριαίος εἶπε, Κλέαρχος γὰρ πρόσθεν ἐπιβουλεύων φανερὸς έγένετο Τισσαφέρνει τε καὶ 'Ορόντα, καὶ πασιν ήμιν τοις συν τούτοις. 41. έπὶ τούτοις Εενοφων τάδε εἶπε. Κλέαρχος μεν τοίνυν εί παρὰ τοὺς ὅρκους ἔλυε τὰς σπονδὰς, τὴν δίκην ἔχει. δίκαιον γὰρ ἀπόλλυσθαι τοὺς ἐπιορκοῦντας. Πρόξειος δὲ καὶ Μένων ἐπείπερ εἰσὶν ὑμέτεροι μεν εὐεργέται, ἡμέτεροι δε στρατηγοί, πέμψατε αὐτοὺς δεῦρο δήλον γὰρ ὅτι φίλοι γε όντες άμφοτέροις πειράσονται καὶ ύμιν καὶ ήμιν τὰ βέλτιστα συμβουλεύσαι. 42. προς ταύτα οί βάρβαροι πολύν χρένον διαλεχθέντες άλλήλοις άπηλθον ούδεν άποκρινάμενοι.

VI. Οἱ μὲν δὴ στρατηγοὶ οὕτω ληφθέντες ἀνήχθησαν ώς βασιλέα καὶ ἀποτμηθέντες τὰς κεφαλὰς ἐτελεύτησαν, εἶς μὲν αὐτῶν Κλέαρχος ὁμολογουμένως ἐκ πάντων τῶν ἐμπείρως αὐτοῦ ἐχόντων δόξας γενέσθαι ἀνὴρ καὶ πολεμικὸς καὶ φιλοπόλεμος ἐσχάτως. ②. καὶ γὰρ δὴ ἔως μὲν πόλεμος ἢν τοῖς Λακεδαιμονίοις πρὸς τοὺς ᾿Αθηναίους παρέμενεν, ἐπεὶ

δε είρηνη εγένετο, πείσας την αύτου πόλιν ώς οί Θράκες άδικούσι τους Ελληνας και διαπραξάμενος ώς έδυνατο παρά των εφόρων εξέπλει ώς πολεμήσων τοις ύπερ Χερρονήσου και Περίνθου Θραξίν. 3. ἐπεὶ δὲ μεταγνόντες πως οἱ ἔφοροι ήδη έξω όντος αὐτοῦ ἀποστρέφειν αὐτον ἐπειρῶντο ἐξ Ἰσθμοῦ, ένταυθα ουκέτι πείθεται, άλλ' άχετο πλέων είς Έλλήσποντον. 4. ἐκ τούτου καὶ ἐθανατώθη ὑπὸ τῶν ἐν τῆ Σπάρτη τελών ώς ἀπειθών. ήδη δε φυγάς ὢν ἔρχεται προς Κύρον, καὶ ὁποίοις μὲν λόγοις ἔπεισε Κῦρον ἄλλη γέγραπται, δίδωσι δε αὐτῷ Κῦρος μυρίους δαρεικούς. 5. ὁ δε λαβὼν οὐκ ἐπὶ ραθυμίαν ετράπετο, άλλ' άπο τούτων τῶν χρημάτων συλλέξας στράτευμα ἐπολέμει τοῖς Θραξί, καὶ μάχη τε ἐνίκησε καὶ άπο τούτου δη έφερε καὶ ήγε τούτους καὶ πολεμῶν διεγένετο μέχρι Κύρος έδεήθη του στρατεύματος τότε δε άπηλθεν ώς συν έκείνω αὖ πολεμήσων. 6. ταῦτα οὖν φιλοπολέμου μοι δοκεί ἀνδρὸς ἔργα εἶναι, ὅστις έξον μεν εἰρήνην ἔχειν ἄνευ αίσχύνης καὶ βλάβης αίρεῖται πολεμεῖν, έξον δε ράθυμεῖν βούλεται πονείν ώστε πολεμείν, έξον δε χρήματα έχειν άκινδύνως αίρειται πολεμών μείονα ταθτα ποιείν εκείνος δε ώσπερ είς παιδικά η είς άλλην τινα ηδονην ήθελε δαπανάν είς πόλεμον. ούτω μεν φιλοπόλεμος ην . πολεμικός δε αὐ ταύτη έδόκει είναι ότι φιλοκίνδυνός τε ην καὶ ημέρας καὶ νυκτος άγων έπὶ τοὺς πολεμίους καὶ έν τοῖς δεινοῖς φρόνιμος, ώς οί παρόντες πανταχοῦ πάντες ώμολόγουν. 8. καὶ άρχικὸς δ' ἐλέγετο εἶναι ώς δυνατὸν ἐκ τοῦ τοιούτου τρόπου οἷον κάκείνος είχεν. ίκανος μεν γαρ ως τις καὶ άλλος φροντίζειν ην όπως έχοι ή στρατια αὐτῷ τὰ ἐπιτήδεια καὶ παρασκευύζειν ταῦτα, ίκανὸς δὲ καὶ ἐμποιῆσαι τοῖς παροῦσιν ώς πειστέον είη Κλεάρχω. 9. τοῦτο δ' ἐποίει ἐκ τοῦ χαλεπὸς είναι· καὶ γὰρ ὁρᾶν στυγνὸς ἢν καὶ τῆ φωνῆ τραχὺς, ἐκόλαζέ τε αξὶ ἰσχυρῶς, καὶ ὀργή ἐνίοτε, ὡς καὶ αὐτῷ μεταμέλειν έσθ' ότε. καὶ γνώμη δ' ἐκόλαζεν ἀκολάστου γὰρ στρατεύματος ούδεν ήγειτο όφελος είναι, 10. άλλα και λέγειν αύτον έφασαν ώς δέοι τον στρατιώτην φοβείσθαι μάλλον τον άρχοντα ή τους πολεμίους, εὶ μέλλοι ή φυλακας φυλάξειν η φίλων ἀφέξεσθαι η ἀπροφασίστως ίέναι προς τους πολεμίους. 11. ἐν μὲν οὖν τοῖς δεινοῖς ἤθελον αὐτοῦ ἀκούειν σφόδρα καὶ οὐκ ἄλλον ήροῦντο οἱ στρατιῶται καὶ γὰρ τὸ στυγνον τότε φαιδρον αὐτοῦ ἐν τοῖς προσώποις ἔφασαν φαίνεσθαι καὶ τὸ χαλεπὸν ἐρρωμένον πρὸς τοὺς πολεμίους ἐδόκει είναι, ώστε σωτήριον, ούκετι χαλεπον εφαίνετο. 12. ότε δ' έξω τοῦ δεινοῦ γένοιντο καὶ έξείη προς άλλον άρχομένους άπιέναι, πολλοί αὐτον ἀπέλειπον · το γὰρ ἐπίχαρι οὐκ εἶχεν, άλλ' ἀεὶ χαλεπος ἢν καὶ ώμός · ώστε διέκειντο προς αὐτον οί στρατιώται ώσπερ παίδες προς διδάσκαλου. 13. καὶ γὰρ οὖν φιλία μεν καὶ εὐνοία έπομένους οὐδέποτε εἶχεν οἴτινες δὲ ή ύπο πόλεως τεταγμένοι η ύπο τοῦ δείσθαι η άλλη τινὶ ἀνάγκη κατεχόμενοι παρείησαν αὐτῷ, σφόδρα πειθομένοις έχρητο. 11. ἐπεὶ δὲ ἤρξαντο νικᾶν σὺν αὐτῷ τοὺς πολεμίους, ἤδη μεγάλα ην τὰ χρησίμους ποιοῦντα εἶναι τοὺς σὺν αὐτῷ στρατιώτας. τό τε γάρ προς τους πολεμίους θαρραλέως έχειν παρήν και το την παρ' εκείνου τιμωρίαν φοβείσθαι αύτους εύτάκτους εποίει. 15. τοιούτος μεν δη άρχων ην άρχεσθαι δε ύπο άλλων ού μάλα έθέλειν έλέγετο. ην δε ότε έτελεύτα άμφι τὰ πεντήκοντα έτη.

16. Πρόξενος δε ὁ Βοιώτιος εὐθὺς μὲν μειράκιον ὢν ἐπεθύμει γενέσθαι ἀνηρ τὰ μεγάλα πράττειν ἱκανός καὶ διὰ ταύτην την ἐπιθυμίαν ἔδωκε Γοργία ἀργύριον τῷ Λεοντίνῳ.
17. ἐπεὶ δὲ συνεγένετο ἐκείνῳ, ἱκανὸς νομίσας ἤδη εἶναι καὶ ἄρχειν καὶ φίλος ὢν τοῖς πρώτοις μη ήττασθαι εὐεργετῶν, ἢλθεν εἰς ταύτας τὰς σὺν Κύρῳ πράξεις καὶ ἤετο κτήσεσθαι ἐκ τούτων ὄνομα μέγα καὶ δίναμιν μεγάλην καὶ χρήματα πολλά 18. τοσούτων δ' ἐπιθυμῶν σφόδρα ἔνδηλον αὖ καὶ τοῦ-

το εἶχεν ὅτι τούτων οὐδὲν ἂν θέλοι κτᾶσθαι μετὰ ἀδικίας, ἀλλὰ σὺν τῷ δικαίῳ καὶ καλῷ ῷετο δεῖν τούτων τυγχάνειν, ἄνευ δὲ τούτων μή. 19. ἄρχειν δὲ καλῶν μὲν κάγαθῶν δυνατὸς ἢν · οὐ μέντοι οὐτ αἰδῶ τοῖς στρατιώταις ἑαυτοῦ οὐτε φόβον ἱκανὸς ἐμποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ ἢσχύνετο μᾶλλον τοὺς στρατιώτας ἢ οἱ ἀρχόμενοι ἐκεῖνον · καὶ φοβούμενος μᾶλλον ἢν φανερὸς τὸ ἀπεχθάνεσθαι τοῖς στρατιώταις ἢ οἱ στρατιῶται τὸ ἀπιστεῖν ἐκείνῳ. 20. ῷετο δὲ ἀρκεῖν πρὸς τὸ ἀρχικὸν εἶναι καὶ δοκεῖν τὸν μὲν καλῶς ποιοῦντα ἐπαινεῖν, τὸν δὲ ἀδικοῦντα μὴ ἐπαινεῖν. τοιγαροῦν αὐτῷ οἱ μὲν καλοί τε κάγαθοὶ τῶν συνοντων εὖνοι ἢσαν, οἱ δὲ ἀδικοι ἐπεβούλευον ὡς εὐμεταχειρίστω ὄντι. ὅτε δὲ ἀπέθνησκεν ἢν ἐτῶν ὡς τριάκοντα.

21. Μένων δε ό Θετταλος δήλος ήν επιθυμών μεν πλουτείν ἰσχυρώς, ἐπιθυμών δὲ ἄρχειν, ὅπως πλείω λαμβάνοι, έπιθυμῶν δὲ τιμᾶσθαι, ἵνα πλείω κερδαίνοι · φίλος τε έβούλετο είναι τοίς μέγιστον δυναμένοις, ίνα άδικων μη διδοίη δίκην. 22. έπι δε το κατεργάζεσθαι ων έπιθυμοίη συντομωτάτην ώετο όδον είναι δια του έπιορκείν τε και ψεύδεσθαι και έξαπαταν· το δ' άπλοῦν καὶ άληθες το αὐτο τῷ ἡλιθίω είναι. 23. στέργων δε φανερός μεν ην οὐδένα, ὅτφ δε φαίη φίλος είναι, τούτω ένδηλος έγίγνετο έπιβουλεύων. καὶ πολεμίου μεν ούδενος κατεγέλα, των δε συνόντων πάντων ως καταγελών ἀεὶ διελέγετο. 24. καὶ τοῖς μὲν τῶν πολεμίων κτήμασιν οὐκ ἐπεβούλευε χαλεπον γὰρ ἄετο εἶναι τὰ τῶν φυλαττομένων λαμβάνειν τὰ δὲ τῶν φίλων μόνος ἤετο εἰδέναι ράστον ον ἀφύλακτα λαμβάνειν. 25. καὶ όσους μεν αἰσθάνοιτο ἐπιόρκους καὶ ἀδίκους ὡς εὖ ώπλισμένους ἐφοβείτο, τοίς δ' όσίοις καὶ ἀλήθειαν ἀσκοῦσιν ώς ἀνάνδροις έπειρατο χρησθαι. 26. ώσπερ δέ τις άγάλλεται έπι θεοσεβεία καὶ άληθεία καὶ δικαιότητι, ούτω Μένων ήγάλλετο τῷ ἐξαπατᾶν δύνασθαι, τῷ πλάσασθαι ψευδη, τῷ φίλους διαγελάν· του δέ μη πανούργου των απαιδεύτων αξὶ ἐνόμιζεν είναι. καὶ παρ' οίς μεν επεχείρει πρωτεύειν φιλία, διαβάλλων τους πρώτους τούτους ώετο δείν κτήσασθαι. 27. το δὲ πειθομένους τοὺς στρατιώτας παρέχεσθαι ἐκ τοῦ συναζικείν αὐτοίς εμηχανᾶτο. τιμᾶσθαι δε καὶ θεραπεύεσθαι ήξίου έπιδεικνύμενος ότι πλείστα δύναιτο καὶ ἐθέλοι αν άδικείν. ευεργεσίαν δε κατέλεγεν, όπότε τις αὐτοῦ ἀφίσταιτο, ὅτι χρώμενος αὐτῷ οὐκ ἀπώλεσεν αὐτόν. 28. καὶ τὰ μεν δη άφανη έξεστι περί αὐτοῦ ψεύδεσθαι, ὰ δὲ πάντες ἴσασι τάδ' έστί. παρὰ 'Αριστίππω μεν έτι ώραῖος ών στρατηγείν διεπράξατο των ξένων, 'Αριαίω δε βαρβάρω όντι, ότι μειρακίοις καλοίς ήδετο, οἰκειότατος ἔτι ώραίος ὢν ἐγένετο, αὐτὸς δὲ παιδικα είχε Θαρύπαν αγένειος ων γενειωντα. 29. αποθνησκόντων δε των συστρατήγων ότι εστράτευσαν επί βασιλέα σὺν Κύρφ, ταὐτὰ πεποιηκώς οὐκ ἀπέθανε, μετὰ δὲ τὸν τῶν ἄλλων θάνατον στρατηγών τιμωρηθείς ύπο βασιλέως ἀπέθανεν, οὐχ ώσπερ Κλέαρχος και οι άλλοι στρατηγοι αποτμηθέντες τας κεφαλάς, όσπερ τάχιστος θάνατος δοκεί είναι, άλλα ζων αίκισθεὶς ἐνιαυτον ώς πονηρος λέγεται της τελευτης τυχείν.

30. 'Αγίας δὲ ὁ 'Αρκὰς καὶ Σωκράτης ὁ 'Αχαιὸς καὶ τούτω ἀπεθανέτην. τούτων δὲ οὔθ' ὡς ἐν πολέμω κακῶν οὐδεὶς κατεγέλα οὔτ' εἰς φιλίαν αὐτοὺς ἐμέμφετο. ἤστην δὲ ἄμφω ἀμφὶ

τὰ πέντε καὶ τριάκοντα έτη ἀπὸ γενεᾶς.

II. FALL AND RESTORATION OF ATHENS. [Hellenica, II.]

ΙΙ. 3. Έν δὲ ταῖς 'Αθήναις, τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς, ἐλέγετο ἡ ξυμφορὰ, καὶ ἡ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν ἐς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῷ παραγγέλλων · ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οῦ

μόνον τους ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολῦ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτοὺς, πείσεσθαι νομίζοντες οἶα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὅντας, κρατήσαντες πολιορκία, καὶ Ἱστιαιέας, καὶ Σκιωναίους, καὶ Τορωναίους, καὶ Αἰγινήτας, καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. 4. τῆ δ΄ ὑστεραία ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἡ ἔδοξε τούς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλην ένὸς, καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν, καὶ φύλακας ἐφιστάναι, καὶ τἄλλα πάντα ὡς ἐς πολιορκίαν παρασκευάζειν την πόλιν. Καὶ οὖτοι μὲν περὶ ταῦτα ἦσαν.

- 5. Λύσανδρος δ' έκ τοῦ Ελλησπόντου ναυσὶ διακοσίαις άφικόμενος είς Λέσβον, κατεσκευάσατο τάς τε άλλας πόλεις έν αὐτῆ, καὶ Μιτυλήνην εἰς δὲ τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία ἔπεμψε δέκα τριήρεις ἔχοντα Ἐτεόνικον, δς τὰ ἐκεῖ πάντα προς Λακεδαιμονίους μετέστησεν. 6. εὐθυς δε καί ή άλλη Ελλας άφειστήκει 'Αθηναίων μετά την ναυμαχίαν, πλην Σαμίων. οὖτοι δὲ, σφαγὰς τῶν γνωρίμων ποιήσαντες, κατείχου την πόλιν. 3. Λύσανδρος δε μετα ταῦτα έπεμψε προς Αγίν τε είς Δεκέλειαν καὶ είς Λακεδαίμονα, ότι προσπλεί σὺν διακοσίαις ναυσί. Λακεδαιμόνιοι δὲ έξήεσαν πανδημεί, καὶ οἱ άλλοι Πελοποννήσιοι, πλην 'Αργείων, παραγγείλαντος τοῦ έτέρου Λακεδαιμονίων βασιλέως, Παυσανίου. 8. ἐπεὶ δὲ ἄπαντες ἢθροίσθησαν, ἀναλαβων αύτους, προς την πόλιν έστρατοπέδευσεν έν τη 'Ακαδημία, τῷ καλουμένω γυμνασίω. 9. Λύσανδρος δὲ, ἀφικόμενος προς Αίγιναν, ἀπέδωκε την πόλιν Αίγινήταις, όσους έδύνατο πλείστους άθροίσας αὐτῶν · ώς δ' αὔτως καὶ Μηλίοις, καὶ τοίς ἄλλοις όσοι της αύτων ἐστέροντο. μετὰ δὲ τοῦτο δηώσας Σαλαμίνα, ώρμίσατο προς τον Πειραιά ναυσί πεντήκουτα και έκατου, και τὰ πλοία είργε του είσπλου.
- 10. Οί δ' 'Αθηναίοι, πολιορκούμενοι κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, ἢπόρουν τί χρὴ ποιείν, οὔτε νεῶν οὔτε συμμά-

χων αυτοίς οντων, ούτε σίτου ενόμιζον δ' ουδεμίαν είναι σωτηρίαν τοῦ μη παθείν à οὐ τιμωρούμενοι εποίησαν, αλλα δια την ύβριν ηδίκουν ανθρώπους μικροπολίτας, ούδ' έπὶ μιά αἰτία έτέρα ή ότι ἐκείνοις συνεμάχουν. 11. δια ταῦτα τους ἀτίμους ἐπιτίμους ποιήσαντες, ἐκαρτέρουν καὶ ἀποθνησκόντων ἐν τῆ πόλει λιμῷ πολλῶν, οὐ διελέγοντο περὶ διαλλαγής. Ἐπεὶ δὲ παντελῶς ἤδη ὁ σῖτος ἐπελελοίπει, έπεμψαν πρέσβεις παρά Αγιν, βουλόμενοι ξύμμαχοι είναι Λακεδαιμονίοις, έχοντες τὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιά, καὶ ἐπὶ τούτοις ξυνθήκας ποιείσθαι. 12. ὁ δὲ αὐτους ἐς Λακεδαίμονα ἐκέλευεν ἰέναι ου γάρ είναι κύριος αυτός. έπεὶ δ' ἀπήγγειλαν οἱ πρέσβεις ταῦτα τοῖς 'Αθηναίοις, ἔπεμψαν αὐτοὺς ἐς Λακεδαίμονα. 13. οί δ', ἐπεὶ ἢσαν ἐν Σελλασία, πλησίον της Λακωνικής, καὶ ἐπύθοντο αὐτῶν οί Εφοροι à έλεγον, όντα οξά περ καὶ προς Αγιν, αὐτόθεν αὐτοὺς ἐκέλευον ἀπιέναι, καὶ, εἴ τι δέονται εἰρήνης, κάλλιον ήκειν βουλευσαμένους. 14. Οί δε πρέσβεις έπεὶ ήκον οἴκαδε, καὶ ἀπήγγειλαν ταῦτα ἐς τὴν πόλιν, ἀθυμία ἐνέπεσε πασιν . ἄοντο γαρ ανδραποδισθήσεσθαι, καὶ, έως αν πέμπωσιν έτέρους πρέσβεις, πολλούς τῷ λιμῷ ἀπολείσθαι. 15. περί δε των τειχων της καθαιρέσεως οὐδεὶς έβούλετο ξυμβουλεύειν 'Αρχέστρατος γαρ, είπων έν τη βουλή Λακεδαιμονίοις κράτιστον είναι έφ' οίς προεκαλούντο εἰρήνην ποιεῖσθαι, ἐδέθη (προεκαλούντο δε τών μακρών τειχῶν ἐπὶ δέκα σταδίους καθελεῖν έκάτερον ·) ἐγένετο δὲ ψήφισμα μη έξειναι περί τούτων ξυμβουλεύειν.

16. Τοιούτων δε όντων, Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησία, ὅτι, εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδως ήξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν, ἢ πίστεως ἕνεκα. πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρω τρεῖς μῆνας καὶ

πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε 'Αθηναίοι ἔμελλον, διὰ τὸ ἐπιλε λοιπέναι τὸν σίτον ἄπαντα, ὅτι τις λέγοι ὁμολογήσειν.

17. ἐπεὶ δὲ ἡκε τῷ τετάρτῳ μηνὶ, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλη- ΄ σία ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἶτα κελεύοι ἐς Λακεδαίμονα ἰέναι · οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῷτο ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς Ἐφόρους. μετὰ ταῦτα ἡρέθη πρεσ- βευτὴς ἐς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός.

18. Λύσανδρος δε τοις Έφόροις έπεμψεν άγγελουντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων 'Αριστοτέλην, φυγάδα 'Αθηναίου όντα, ότι αποκρίναιτο Θηραμένει έκείνους κυρίους εξναι εἰρήνης καὶ πολέμου. 19. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ άλλοι πρέσβεις, έπεὶ ησαν έν Σελλασία, ερωτώμενοι έπὶ τίνι λόγω ήκοιεν, είπον ότι αὐτοκρώτορες περί εἰρήνης. μετα ταῦτα οί "Εφοροι καλεῖν ἐκέλευον. ἐπεὶ δ' ήκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἡ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαίοι μάλιστα, πολλοί δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ελλήνων, μη σπένδεσθαι 'Αθηναίοις, άλλ' έξαιρεῖν. 20. Λακεδαιμόνιοι δε οὐκ έφασαν πόλιν Έλληνίδα ανδραποδιείν, μέγα αγαθον είργασμένην έν τοις μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τη Έλλάδι. άλλ' έποιοῦντο εἰρήνην, έφ' ὧ τά τε μακρὰ τείχη καὶ τον Πειραια καθελόντας, και τας ναυς πλην δώδεκα παραδόντας, καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας, τον αὐτον έχθρον καὶ φίλον νομίζοντας, Λακεδαιμονίοις έπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, ὅποι αν ήγωνται. 21. Θηραμένης δὲ καὶ οί συν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανεφέροντο ταῦτα ἐς τὰς ᾿Αθίνας. είσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεχείτο πολὺς, φοβούμενοι μη ἄπρακτοι ήκοιεν οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μένειν διὰ τὸ πλήθος των απολλυμένων τώ λιμώ. 22. Τή δε ύστεραία απήγγελλον οί πρέσβεις έφ' οίς οί Λακεδαιμόνιοι ποιοίντο την ειρήνην · προηγόρει δε αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ώς χρη πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τείχη περιαιρείν.

αντειπόντων δέ τίνων αὐτῷ, πολλῷ δὲ πλειόνων ξυνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. 23. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει ἐς τὸν Πειραιᾶ, καὶ οἰ φυγάδες κατήεσαν, καὶ τὰ τείχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητρίδων πολλῆ προθυμία, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῆ

Έλλάδι ἄρχειν της έλευθερίας.

ΙΙΙ. Τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει — ἐν ῷ ἢν 'Ολυμπιὰς, ἡ τὸ στάδιου ενίκα Κροκίνας Θετταλός, Εὐδίου εν Σπάρτη εφορεύοντος, Πυθοδώρου δ' ἐν 'Αθήναις ἄρχοντος, δυ 'Αθηναίοι, ότο ἐν ὀλιγαρχία ἡρέθη, οὐκ ὀνομάζουσιν, ἀλλ' ἀναρχίαν τον ένιαυτον καλουσιν έγένετο δε αύτη ή ολιγαρχία ώδε — 2. έδοξε τῷ δήμῳ τριάκοντα ἄνδρας ελέσθαι, οὶ τοὺς πατρίους νόμους ξυγγράψουσι, καθ' ους πολιτεύσουσι· καὶ ήρέθησαν οὖτοι, Πολυάρχης, Κριτίας, Μηλόβιος, Ίππόλοχος, Ευκλείδης, Ἱέρων, Μνησίλοχος, Χρέμων, Θηραμένης, 'Αρεσίας, Διοκλής, Φαιδρίας, Χαιρέλεως, 'Αναίτιος, Πείσων, Σοφοκλής, Έρατοσθένης, Χαρικλής, 'Ονομακλής, Θέογνις, Αἰσχίνης, Θεογένης, Κλεομήδης, 'Ερασίστρατος, Φείδων, Δρακουτίδης, Εὐμάθης, 'Αριστοτέλης, 'Ιππόμαχος, Μυησιθείδης. 3. Τούτων δη πραχθέντων, απέπλει Λύσανδρος προς Σάμου · Αγις δ' έκ της Δεκελείας άπαγαγων το πεζον στράτευμα, διέλυσε κατὰ πόλεις έκάστους.

11. Οἱ δὲ τριάκοντα ἡρέθησαν μὲν ἐπεὶ τάχιστα τὰ μακρὰ τείχη καὶ τὰ περὶ τὸν Πειραιᾶ καθηρέθη · αἰρεθέντες δὲ ἐφ' ῷτε ξυγγράψαι νόμους, καθ' οὕστινας πολιτεύσοιντο, τούτους μὲν ἀεὶ ἔμελλον ξυγγράφειν τε καὶ ἀποδεικνύναι, βουλὴν δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς κατέστησαν, ὡς ἐδόκει αὐτοῖς. 12. Ἐπειτα πρῶτον μὲν, οὺς πάντες ἡδεσαν ἐν τῆ δημοκρατία ἀπὸ συκοφαντίας ζῶντας, καὶ τοῖς καλοῖς καὶ ἀγαθοῖς βαρεῖς ὄντας, συλλαμβάνοντες ὑπῆγον θανάτου · καὶ ἡ τε βουλὴ ἡδέως αὐτῶν κατεψηφίζετο, οἵ τε

ἄλλοι, ὅσοι ξυνήδεσαν έαυτοῖς μὴ ὅντες τοιοῦτοι, οὐδὲν ήχθοντο. 13. Ἐπει δὲ ήρξαντο βουλεύεσθαι ὅπως ἂν ἐξείη αὐτοῖς τῆ πόλει χρῆσθαι ὅπως βούλοιντο, ἐκ τούτου πρῶτον μὲν, πέμψαντες ἐς Λακεδαίμονα Αἰσχίνην τε καὶ ᾿Αριστοτέλην, ἔπεισαν Λύσανδρον φρουροὺς σφίσι ξυμπρᾶξαι ἐλθεῖν, ἕως δὴ, τοὺς πονηροὺς ἐκποδῶν ποιησάμενοι, καταστήσαιντο τὴν πολιτείαν · θρέψειν δὲ αὐτοὶ ὑπισχνοῦντο. ὁ δὲ πεισθεῖς, τούς τε φρουροὺς καὶ Καλλίβιον άρμοστὴν ξυνέπραξεν αὐτοῖς πεμφθῆναι.

14. Οί δ' έπει την φρουράν έλαβον, τον μεν Καλλίβιον έθεράπευον πάση θεραπεία, ώς πάντα ἐπαινοίη ὰ πράττοιεν των δε φρουρων τούτου ξυμπέμποντος αὐτοίς οθς έβούλοντο, ξυνελάμβανον οὐκέτι τοὺς πονηρούς τε και ολίγου άξίους, άλλ' ήδη οθς ενόμιζον ήκιστα μεν παρωθουμένους ἀνέχεσθαι, ἀντιπράττειν δέ τι ἐπιχειροῦντας πλείστους αν τους ξυνεθέλοντας λαμβάνειν. 15. Τῷ μεν οὖν πρώτω χρόνω ὁ Κριτίας τῷ Θηραμένει ὁμογνώμων τε καὶ φίλος ην · ἐπεὶ δὲ αὐτὸς μὲν προπετης ην ἐπὶ τὸ πολλους αποκτείνειν, άτε καὶ φυγων ύπο τοῦ δήμου, ὁ δὲ Θηραμένης αντέκοπτε, λέγων ότι οὐκ είκος είη θανατούν, εί τις έτιματο ύπο του δήμου, τους δε καλούς καὶ άγαθους μηδεν κακον εἰργάζετο 'Επεὶ καὶ έγω, έφη, καὶ σὺ πολλά δή τοῦ ἀρέσκειν ένεκα τῆ πόλει καὶ εἴπομεν καὶ ἐπράξαμεν. 16. ΄Ο δὲ (ἔτι γὰρ οἰκείως ἐχρῆτο τῷ Θηραμένει) ἀντελεγεν, ότι οὐκ ἐγχωροίη τοῖς πλεονεκτεῖν βουλομένοις, μη ούκ έκποδων ποιείσθαι τους ίκανωτάτους διακωλύειν Εί δε, ὅτι τριάκοντά ἐσμεν καὶ οὐχ εἶς, ἣττόν τι οἴει, ώσπερ τυραννίδος, ταύτης της άρχης χρηναι επιμελείσθαι, ευήθης εί.

17. Έπεὶ δὲ, ἀποθνησκόντων πολλῶν καὶ ἀδίκως, πολλοὶ δηλοι ησαν ξυνιστάμενοί τε καὶ θαυμάζοντες τί

έσοιτο ή πολιτεία, πάλιν έλεγεν ὁ Θηραμένης, ὅτι, εἰ μή τις κοινωνούς ίκανούς λήψοιτο των πραγμάτων, άδύνατον έσοιτο την όλιγαρχίαν διαμένειν. 18. έκ τούτου μέντοι Κριτίας καὶ οἱ ἄλλοι τριάκοντα, ήδη φοβούμενοι, καὶ ούχ ήκιστα τον Θηραμένην, μη συρρυείησαν προς αύτον οί πολίται, καταλέγουσι τρισχιλίους τους μεθέξοντας δη των πραγμάτων. 19. ό δ' αὖ Θηραμένης καὶ πρὸς ταῦτα έλεγεν, ότι άτοπον δοκοίη έαυτώ είναι, το πρώτον μεν βουλομένους τους βελτίστους των πολιτών κοινωνους ποιήσασθαι τρισχιλίους, ώσπερ του άριθμου τοῦτου έχουτά τινα ἀνάγκην καλούς καὶ ἀγαθούς εἶναι, καὶ οὔτ ἔξω τούτων σπουδαίους, ούτ' έντος τούτων πονηρούς οξόν τε είη γενέσθαι · "Επειτα δ', έφη, όρῶ έγωγε δύο ύμᾶς τὰ έναντιώτατα πράττοντας, βιαίαν τε την άρχην καὶ ήττονα των άρχομένων κατασκευαζομένους. 20. ΄Ο μεν ταῦτ' έλεγεν. οί δ' έξετασιν ποιήσαντες των μεν τρισχιλίων έν τη άγορα, των δε έξω τοῦ καταλόγου ἄλλων ἀλλαχοῦ, ἔπειτα κελεύσαντες έπὶ τὰ ὅπλα ἐν ῷ ἐκείνοι ἀπεληλύθεσαν, πέμψαντες τοὺς φρουρούς καὶ τῶν πολιτῶν τοὺς ὁμογνώμονας αύτοῖς, τὰ όπλα πάντων, πλην των τρισχιλίων, παρείλοντο · καὶ άνακομίσαντες ταῦτα ές τὴν ἀκρόπολιν, ξυνέθηκαν ἐν τῷ ναῷ.

21. Τούτων δὲ γενομένων, ὡς ἐξὸν ἤδη ποιεῖν αὐτοῖς ὅτι βούλοιντο, πολλοὺς μὲν ἔχθρας ἕνεκα ἀπέκτεινον, πολλοὺς δὲ χρημάτων. ἔδοξε δ' αὐτοῖς, ὅπως ἔχοιεν καὶ τοῖς φρουροῖς χρήματα διδόναι, καὶ τῶν μετοίκων ἕνα ἕκαστον λαβεῖν καὶ αὐτοὺς μὲν ἀποκτεῖναι, τὰ δὲ χρήματα αὐτῶν ἀποσημήνασθαι. 22. Ἐκέλευον δὲ καὶ τὸν Θηραμένην λαβεῖν ὅντινα βούλοιτο. ὁ δ' ἀπεκρίνατο ' ᾿Αλλ' οὐ δοκεῖ μοι, ἔφη, καλὸν εἶναι, φάσκοντας βελτίστους εἶναι, ἀδικώτερα τῶν συκοφαντῶν ποιεῖν. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ, παρ' ὧν χρήματα λαμβάνοιεν, ζῆν εἴων ' ἡμεῖς δὲ ἀποκτενοῦμεν

μηδεν άδικοῦντας, ἵνα χρήματα λαμβάνωμεν; πῶς οὐ ταῦτα τῷ παντὶ ἐκείνων ἀδικώτερα; 23. Οἱ δ΄, ἐμποδὼν νομίζοντες αὐτὸν εἶναι τῷ ποιεῖν ὅτι βούλοιντο, ἐπιβουλεύουσιν αὐτῷ, καὶ ἰδία πρὸς τοὺς βουλευτὰς ἄλλος πρὸς ἄλλον διέβαλλον, ὡς λυμαινόμενον τὴν πολιτείαν. καὶ παραγγείλαντες νεανίσκοις, οἱ ἐδόκουν αὐτοῖς θρασύτατοι εἶναι, ξιφίδια ὑπὸ μάλης ἔχοντας παραγενέσθαι, ξυνέλεξαν τὴν βουλήν. 24. ἐπεὶ δὲ ὁ Θηραμένης παρῆν, ἀναστὰς ὁ Κριτίας ἔλεξεν ὧδε·

η άνδρες βουλευταί, εί μέν τις ύμων νομίζει πλέονας τοῦ καιροῦ ἀποθνήσκειν, ἐννοησάτω ὅτι, ὅπου πολιτεῖαι μεθίστανται, πανταχού ταύτα γίγνεται πλείστους δ' ανάγκη πολεμίους είναι τοίς ές ολιγαρχίαν μεθιστάσι, διά τε το πολυανθρωποτάτην των Ελληνίδων την πόλιν είναι, καὶ διὰ τὸ πλείστον χρόνον ἐν ἐλευθερία τὸν δῆμον τεθράφθαι. 25. ήμεις δε, γνόντες μεν τοις οίοις ήμιν τε καὶ ύμιν χαλεπην πολιτείαν είναι δημοκρατίαν, γνόντες δε ότι Λακεδαιμονίοις τοις περισώσασιν ήμας ό μεν δήμος ούποτ' αν φίλος γένοιτο, οί δε βέλτιστοι άεὶ αν πιστοὶ διατελοίεν, διὰ ταῦτα σὺν τῆ Λακεδαιμονίων γνώμη τήνδε τὴν πολιτείαν καθίσταμεν. 26. καὶ ἐίν τινά αἰσθανώμεθα ἐναντίον τη όλιγαρχία, όσον δυνάμεθα έκποδων ποιούμεθα πολύ δε μάλιστα ήμιν δοκεί δίκαιον είναι, εί τις ήμων αὐτων λυμαίνεται ταύτη τη καταστάσει, δίκην αὐτον διδόναι. 23. Νῦν οὖν αἰσθανόμεθα Θηραμένην τουτονὶ, οἷς δύναται, ἀπολλύντα ήμᾶς τε καὶ ύμᾶς. ὡς δὲ ταῦτα ἀληθη, ἢν κατανοήτε, εύρήσετε ούτε ψέγοντα ουδένα μάλλον Θηραμένους τουτουί τὰ παρόντα, ούτε έναντιούμενον, όταν τινὰ έκποδων βουλώμεθα ποιήσασθαι των δημαγωγών. εί μεν τοίνυν έξ άρχης ταῦτα ἐγίγνωσκε, πολέμιος μὲν ην, οὐ μέντοι πονηρός γ' ὰν δικαίως ἐνομίζετο · 28. νῦν δὲ, —

αύτος μεν άρξας της προς Λακεδαιμονίους πίστεως καί φιλίας, αυτός δε της του δήμου καταλύσεως, μάλιστα δε έξορμήσας ήμας τοις πρώτοις ύπαγομένοις είς ήμας δίκην έπιτιθέναι, - νῦν, ἐπεὶ καὶ ὑμεῖς και ἡμεῖς φανερῶς ἐχθροὶ τῷ δήμω γεγενήμεθα, οὐκέτ' αὐτῷ τὰ γιγνόμενα ἀρέσκει, όπως αυτός μεν αὖ έν τῷ ἀσφαλεῖ καταστῆ, ἡμεῖς δὲ δίκην δῶμεν τῶν πεπραγμένων. 29. ώστε οὐ μόνον ώς ἐχθρῶ αὐτῷ προσήκει, ἀλλὰ καὶ ὡς προδότη ὑμῶν τε καὶ ἡμῶν, διδόναι την δίκην. καίτοι τοσούτω μεν δεινότερον προδοσία πολέμου, όσω χαλεπώτερου φυλάξασθαι το άφανες τοῦ φανεροῦ · τοσούτω δ' ἔχθιον, ὅσω πολέμιοι μεν ἄνθρωποι καὶ σπένδονται αὖθις, καὶ πιστοὶ γίγνονται· ον δ' αν προδιδόντα λαμβάνωσι, τούτω ούτε έσπείσατο πώποτε ούδεις, ούτ' ἐπίστευσε τοῦ λοιποῦ. 30. Ίνα δὲ εἰδήτε ότι οὐ καινὰ ταῦτα οὕτος ποιεῖ, ἀλλὰ φύσει προδότης ἐστὶν, αναμνήσω ύμας τὰ τούτω πεπραγμένα. οὖτος γὰρ, έξ άρχης μεν τιμώμενος ύπο του δήμου κατά τον πατέρα 'Αγνωνα, προπετέστατος έγένετο την δημοκρατίαν μεταστήσαι είς τους τετρακοσίους, καὶ ἐπρώτευεν ἐν ἐκείνοις. έπει δ' ήσθετο αντίπαλόν τι τη ολιγαρχία ξυνιστάμενον, πρώτος αὖ ήγεμων τῷ δήμῳ ἐπ' ἐκείνους ἐγένετο. 31. ὅθεν δήπου και κόθορνος επικαλείται. και γαρ ο κόθορνος άρμόττειν μεν τοις ποσίν αμφοτέροις δοκεί, αποβλέπει δ' έπ' άμφότερον. δεί δε, & Θηράμενες, άνδρα τον άξιον ζην ού προάγειν μεν δεινου είναι είς πράγματα τους ξυνόντας, ην δέ τι αντικόπτη, εὐθυς μεταβάλλεσθαι · άλλ' ώσπερ ἐν νηὶ διαπονείσθαι, έως αν είς οθρον καταστώσιν εί δε μη, πώς αν αφίκοιντό ποτε ένθα δεί, εί, επειδάν τι αντικόψη, εὐθὺς ές τάναντία πλέοιεν ; 32. Καὶ είσὶ μεν δήπου πάσαι μεταβολαὶ πολιτειῶν θανατηφόροι · σὰ δὲ, διὰ τὸ εὐμετάβολος είναι, πλείστοις μεν μεταίτιος εί έξ ολιγαρχίας ύπο του δήμου ἀπολωλέναι, πλείστοις δ' ἐκ δημοκρατίας ὑπὸ τῶν βελτιόνων. Οὖτος δέ τοί ἐστιν, ος, ταχθεὶς ἀνελέσθαι ὑπὸ τῶν στρατηγῶν τοὺς καταδύντας 'Αθηναίων ἐν τῆ περὶ Λέσβον ναυμαχία, αύτος οὐκ ἀνελόμενος, όμως τῶν στρατηγων κατηγορών ἀπέκτεινεν αὐτους, ίνα αὐτος περισωθείη. 33. όστις γε μην φανερός έστι του μεν πλεονεκτείν άεὶ έπιμελούμενος, τοῦ δὲ καλοῦ καὶ τῶν φίλων μηδὲν ἐντρεπόμενος, πῶς τούτου χρή ποτε φείσασθαι; πῶς δ' οὐ φυλάξασθαι, είδότας αὐτοῦ τὰς μεταβολὰς, ώς μη καὶ ήμᾶς ταύτο δυνασθή ποιήσαι; ήμεις οθν τούτον ύπάγομεν καὶ ώς ἐπιβουλεύοντα, καὶ ώς προδιδόντα ήμας τε καὶ ύμας. 31. 'Ως δ' εἰκότα ποιοῦμεν, καὶ τάδ' ἐννοήσατε. καλλίστη μεν γάρ δήπου δοκεί πολιτεία είναι ή Λακεδαιμονίων εί δ' εν εκείνη επιχειρήσειε τις των Έφόρων, αντί του τοίς πλείοσι πείθεσθαι, ψέγειν τε την άρχην και έναντιουσθαι τοίς πραττομένοις, ούκ αν οἴεσθε αὐτον καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν Έφόρων καὶ ὑπὸ τῆς ἄλλης άπάσης πόλεως τῆς μεγίστης τιμωρίας άξιωθήναι; καὶ ύμεῖς οὖν, ἐὰν σωφρονήτε, οὐ τούτου αλλ' ύμων αυτων φείσεσθε ώς ούτος, σωθείς μεν, πολλούς αν μέγα φρονείν ποιήσειε των έναντία γιγνωσκόντων ύμιν · ἀπολόμενος δε, πάντων καὶ τῶν ἐν τῆ πόλει καὶ των έξω ύποτέμοι αν τας έλπίδας.

35. 'Ο μὲν ταῦτ' εἰπὼν ἐκαθέζετο · Θηραμένης δὲ ἀναστὰς ἔλεξεν · 'Αλλὰ πρῶτον μὲν μνησθήσομαι, ὡ ἄνδρες, ὁ τελευταῖον κατ' ἐμοῦ εἶπε. φησὶ γάρ με τοὺς στρατηγοὺς ἀποκτεῖναι κατηγοροῦντα. ἐγὼ δὲ οὐκ ἢρχον κατ' ἐκείνων λόγου, ἀλλ' ἐκεῖνοι ἔφασαν, προσταχθέν μοι ὑφ' ἑαυτῶν, οὐκ ἀνελέσθαι τοὺς δυστυχοῦντας ἐν τῆ περὶ Λέσβον ναυμαχία. ἐγὼ δὲ ἀπολογούμενος, ὡς διὰ τὸν χειμῶνα οὐδὲ πλεῖν, μὴ ὅτι ἀναιρεῖσθαι τοὺς ἄνδρας, δυνατὸν ἢν, ἔδοξα τῆ πόλει εἰκότα λέγειν, ἐκεῖνοι δὲ ἑαυτῶν κατηγορεῖν ἐφαί-

νουτο φισκοντες γαρ οξόν τε είναι σωσαι τους άνδρας, προέμενοι αυτους απολέσθαι, αποπλέοντες ώχοντο. 36. ου μέντοι θαυμάζω γε το Κριτίαν παρανενομηκέναι. ότε γάρ ταύτα ην, ου παρων έτυγχανεν, αλλ' έν Θετταλία μετά Προμηθέως δημοκρατίαν κατεσκεύαζε, καὶ τους πενέστας ωπλιζεν έπι τους δεσπότας. 37. ων μεν ουν ούτος έκει ἔπραττε, μηδεν ένθάδε γένοιτο · τάδε γε μέντοι όμολογω έγω τούτω, εί τις ύμας μεν της άρχης βούλεται παθσαι, τους δ' ἐπιβουλεύοντας ύμιν ἰσχυρους ποιείν, δίκαιον είναι της μεγίστης αυτον τιμωρίας τυγχάνειν. όστις μέντοι ό ταθτα πράττων έστιν, οίμαι αν ύμας κάλλιστα κρίνειν, τά τε πεπραγμένα καὶ α νῦν πράττει έκαστος ήμων εί κατανοήσετε. 38. Ούκοῦν μέχρι μεν τοῦ ύμᾶς τε καταστήναι ές την βουλείαν, καὶ άρχας αποδειχθήναι, καὶ τους όμολογουμένως συκοφάντας ύπάγεσθαι, πάντες ταυτά έγιγνώσκομεν · έπεὶ δέ γε οὖτοι ήρξαντο ἄνδρας καλούς τε κάγαθους ξυλλαμβάνειν, έκ τούτου κάγω ήρξάμην τάναντία τούτοις γιγνώσκειν. 39. ήδειν γάρ ότι, ἀποθνήσκοντος μεν Λέοντος του Σαλαμινίου, ανδρός και όντος καὶ δοκοῦντος ίκανοῦ εἶναι, ἀδικοῦντος δ' οὐδὲ εν, οἱ ὅμοιοι τούτω φοβήσοιντο, φοβούμενοι δε έναντίοι τήδε τη πολιτεία έσοιντο. εγίγνωσκον δε ότι, ξυλλαμβανομένου Νικηράτου του Νικίου, καὶ πλουσίου καὶ οὐδεν πώποτε δημοτικον ούτε αὐτοῦ ούτε τοῦ πατρος πράξαντος, οἱ τούτω όμοιοι δυσμενείς ύμιν γενήσοιντο. 40. άλλα μην. και 'Αντιφώντος ύφ' ύμων απολλυμένου. δς έν τῷ πολέμω δύο τριήρεις εὖ πλεούσας παρείχετο, ἡπιστάμην ὅτι καὶ οί πρόθυμοι τη πόλει γεγενημένοι πάντες ύπόπτως ύμίν έξοιεν. ἀντείπον δε καὶ ὅτε τῶν μετοίκων ἕνα ἕκαστον λαβείν έφασαν χρήναι εύδηλον γαρ ην ότι, τούτων άπολομένων, καὶ οἱ μέτοικοι άπαντες πολέμιοι τῆ πολιτεία

έσοιντο. 41. ἀντεῖπον δὲ καὶ ὅτε τὰ ὅπλα τοῦ πλήθους παρηρούντο, οὐ νομίζων χρηναι ἀσθενή την πόλιν ποιείν οὐδε γαρ τους Λακεδαιμονίους έώρων τούτου ένεκα βουλομένους περισώσαι ήμας, όπως, ολίγοι γενόμενοι, μηδεν δυναίμεθα αὐτοὺς ὡφελεῖν ἐξῆν γὰρ αὐτοῖς, εἰ τούτου γ' ἐδέοντο, καὶ μηδένα λιπείν, ολίγον έτι χρόνον τῷ λιμῷ πιέσαντας. 42. οὐδέ γε το φρουρούς μισθοῦσθαι ξυνήρεσκέ μοι, έξον αὐτῶν τῶν πολιτῶν τοσούτους προσλαμβάνειν, έως ράδίως οί άρχοντες έμέλλομεν των άρχομένων κρατήσειν. Έπεί γε μην πολλούς έώρων έν τη πόλει τη άρχη τήδε δυσμενείς, πολλούς δε φυγάδας γιγνομένους, οὐκ αὖ έδόκει μοι ούτε Θρασύβουλον ούτε "Ανυτον ούτε 'Αλκιβιάδην φυγαδεύειν ήδειν γὰρ ὅτι ούτω γε τὸ ἀντίπαλον ἰσχυρὸν έσοιτο, εἰ τῷ μὲν πλήθει ἡγεμόνες ἱκανοὶ προσγενήσοιντο, τοίς δε ήγεισθαι βουλομένοις ξύμμαχοι πολλοί φανήσοιντο. 43. ΄Ο ταῦτα οὖν νουθετῶν ἐν τῷ φανερῷ, πότερα εὐμενης αν δικαίως, ή προδότης νομίζοιτο; ούχ οί έχθρους, & Κριτία, κωλύοντες πολλούς ποιείσθαι, ούδε οί ξυμμάχους πλείστους διδώσκοντες κτασθαι, ούτοι τους πολεμίους ίσχυρους ποιούσιν · άλλα πολύ μαλλον οί άδίκως τε χρήματα άφαιρούμενοι, καὶ τοὺς οὐδεν ἀδικοῦντας ἀποκτείνοντες, οῦτοί είσιν οί καὶ πολλούς τους έναντίους ποιούντες, καὶ προδιδώντες οὐ μόνον τοὺς φίλους, ἀλλὰ καὶ ἐαυτοὺς, δι' αἰσχροκέρδειαν. 41. Εί δε μη άλλως γνωστον ότι αληθή λέγω, ώδε επισκέψασθε. πότερον οίεσθε Θρασύβουλον, καὶ "Αυυτου, καὶ τοὺς ἄλλους φυγάδας, ἃ έγω λέγω μᾶλλου ἂυ ενθάδε βούλεσθαι γίγνεσθαι, η α ούτοι πράττουσιν; έγω μεν γαρ οίμαι νύν μεν αύτους νομίζειν ξυμμάχων πάντα μεστὰ είναι εί δὲ το κράτιστον της πόλεως προσφιλώς ήμιν είχε, χαλεπου αν ήγεισθαι είναι και το επιβαίνειν ποι της χώρας. 45. 'Α δ' αὖ εἶπεν, ώς ε΄γώ εἰμι οἷος ἀεί ποτε

μεταβάλλεσθαι, κατανοίσατε καὶ ταῦτα. την μεν γάρ των τετρακοσίων πολιτείαν καὶ αύτος δήπου ό δήμος τηφίσατο, διδασκόμενος ώς οἱ Λακεδαιμόνιοι πάση πολιτεία μαλλον αν η δημοκρατία πιστεύσειαν. 16. έπει δέ γε έκείνοι μεν ούδεν ανίεσαν, οί δε αμφὶ 'Αριστοτέλην καί Μελάνθιον καὶ 'Αρίσταρχον, στρατηγούντες, φανεροί έχένοντο έπὶ τῷ χώματι ἔρυμα τειχίζοντες, ἐς δ ἐβούλουτο τους πολεμίους δεξάμενοι ύφ' αύτοις και τοις έτέροις την πόλιν ποιήσασθαι, - εἰ ταῦτ' αἰσθόμενος έγω διεκώλυσα. τοῦτ' ἔστι προδότην εἶναι τῶν φίλων; 47. 'Αποκαλεί δὲ κοθορνόν με, ώς άμφοτέροις πειρώμενον άρμόττειν . ύστις δε μηδετέροις άρέσκει, τούτον — ω προς των θεών — τί ποτε καὶ καλέσαι χρή; σὺ γὰρ δὴ ἐν μὲν τῆ δημοκρατία πάντων μισοδημότατος ένομίζου, έν δε τή άριστοκρατία πάντων μισοχρηστότατος γεγένησαι. 48. έγω δ', & Κριτία, ἐκείνοις μὲν ἀεί ποτε πολεμῶ τοῖς οὐ πρόσθεν οἰομένοις καλην αν δημοκρατίαν είναι, πρίν και οί δούλοι, και οί δι ἀπορίαν δραχμής αν ἀποδόμενοι την πόλιν, δραχμής μετέχοιεν · καὶ τοῖσδέ γ' αὖ ἀεὶ ἐναντίος εἰμὶ, οὶ οὐκ οἴουται καλην αν έγγενέσθαι όλιγαρχίαν, πρίν είς το ύπ' ολίγων τυραννείσθαι την πόλιν καταστήσειαν. το μέντοι σύν τοίς δυναμένοις, καὶ μεθ' ίππων καὶ μετ' ἀσπίδων άφελείν δια τούτων την πολιτείαν, πρόσθεν άριστον ήγούμην είναι, καὶ νῦν οὐ μεταβάλλομαι. 49. εἰ δ' ἔχεις είπειν, & Κριτία, όπου έγω ξύν τοις δημοτικοίς η τυραννικοίς τους καλούς τε κάγαθους άποστερείν πολιτείας έπεχείρησα, λέγε · έὰν γὰρ έλεγχθῶ ἡ νῦν ταῦτα πράττων, ή πρότερον πώποτε ταῦτα πεποιηκώς, όμολογῶ τὰ πάντων έσχατώτατα παθων αν δικαίως αποθνήσκειν.

50. 'Ως δ' εἰπῶν ταῦτα ἐπαύσατο, καὶ ἡ βουλὴ δήλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι, εἰ ἐπιτρέψει τῆ βουλῆ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ήγησάμενος, προσελθῶν καὶ διαλεχθείς τι τοῖς τριάκοντα, ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῆ βουλῆ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. 51. πάλιν δ' εἰσελθῶν, εἶπεν· Ἐγὰ, ὡ βουλῆ, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οίου δεῖ, ὸς ὰν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. καὶ ἐγὰ οὖν τοῦτο ποιήσω. καὶ γὰρ οίδε οἱ ἐφεστηκότες οὔ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις, τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου· τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. ἐγὰ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, ξυνδοκοῦν ἄπασιν ἡμῖν. καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν.]

52. 'Ακούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν Εστίαν, καὶ εἶπεν ' Εγω δ', ἔφη, ὧ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτία εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ, μήτε ὑμῶν ὁν ἂν βούληται, ἀλλ', ὅνπερ νόμον οὖτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. 53. καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς, οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός · ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδείξαι, ὅτι οὖτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὧ ἄνδρες καλοὶ κὰγαθοὶ, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γιγνώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἑκάστου.

54. Έκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἕνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην. ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου, τοῦ θρασυτάτου αὐτῶν καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας · Παρα-

δίδομεν ύμιν, έφη, Θηραμένην τουτονί, κατακεκριμένον κατά τον νόμον · ύμεις δε λαβόντες και άπαγαγόντες, οι ένδεκα, οῦ δεί, τὰ ἐκ τούτων πράσσετε. 55. 'Ως δὲ ταῦτα εἶπει, είλκε μεν ἀπο τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, είλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. ό δὲ Θηραμένης, ώσπερ είκος, καὶ θεους ἐπεκαλείτο καὶ άνθρώπους καθοράν τὰ γιγνόμενα. ή δὲ βουλη ήσυχίων είχεν, όρωσα καὶ τους έπὶ τοις δρυφάκτοις όμοίους Σατύρω, καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρες τῶν φρουρων, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρῆσαν. 56. οί δ' ἀπήγαγον τον ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς, μάλα μεγάλη τη φωνή δηλούντα οἷα έπασχε. Λέγεται δὲ εν ρημα καὶ τοῦτο αὐτοῦ · ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος, ὅτι οἰμώξοιτο εὶ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο · "Αν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρα, ἔφη, οὶμώξομαι; Καὶ ἐπεί γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον έπιε, το λειπόμενον έφασαν αποκοτταβίσαντα είπειν αὐτόν · Κριτία τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ. Καὶ τοῦτο μεν ούκ άγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ άξιόλογα. έκεινο δε κρίνω του άνδρος άγαστον, το του θανάτου παρεστηκότος μήτε το φρόνιμον μήτε το παιγνιώδες απολιπείν έκ της ψυχης.

ΙΝ. Θηραμένης μεν δη ούτως ἀπέθανεν οἱ δὲ τριά-κοντα, ὡς ἐξὸν ἤδη αὐτοῖς τυραννεῖν ἀδεῶς, προεῖπον μεν τοῖς ἔξω τοῦ καταλόγου μη εἰσιέναι ἐς τὸ ἄστυ, ἢγον δὲ ἐκ τῶν χωρίων, ἵνα αὐτοὶ καὶ οἱ φίλοι τοὺς τούτων ἀγροὺς ἔχοιεν. φευγόντων δὲ ἐς τὸν Πειραιᾶ, καὶ ἐντεῦθεν πολλοὺς ἄγοντες, ἐνέπλησαν καὶ τὰ Μέγαρα καὶ τὰς Θήβας

τῶν ὑποχωρούντων.

2. Ἐκ δὲ τούτου Θρασύβουλος, ὁρμηθεὶς ἐκ Θηβῶν ὡς σὺν ἑβδομήκοντα, Φυλὴν χωρίον καταλαμβάνει ἰσχυρόν. οἱ δὲ τριάκοντα ἐβοήθουν ἐκ τοῦ ἄστεος σὑν τε τοῖς τρισχιλίοις καὶ σὺν τοῖς ἱππεῦσι, καὶ μάλ' εὐημερίας οὔσης.

ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο, εὐθὺς μὲν θρασυνόμενοί τινες τῶν νέων προσέβαλον πρὸς τὸ χωρίον, καὶ ἐποίησαν μὲν οὐδὲν, τραύματα δὲ λαβόντες ἀπῆλθον. 3. βουλομένων δὲ τῶν τριάκοντα ἀποτειχίζειν, ὅπως ἐκπολιορκήσειαν αὐτοὺς ἀποκλείσαντες αὐτοῖς τὰς ἐφόδους τῶν ἐπιτηδείων, ἐπιγίγνεται τῆς νυκτὸς χιὼν παμπληθῆς καὶ τῆ ὑστεραία· οἱ δὲ νιφόμενοι ἀπῆλθον εἰς τὸ ἄστυ, μάλα συχνοὺς τῶν σκευοφόρων ὑπὸ τῶν ἐκ Φυλῆς ἀποβαλόντες. 4. γιγνώσκοντες δὲ ὅτι καὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν λεηλατήσοιεν, εἰ μή τις φυλακὴ ἔσοιτο, διαπέμπουσιν εἰς τὰς ἐσχατιὰς, ὅσον πεντεκαίδεκα στάδια ἀπο Φυλῆς, τούς τε Λακωνικοὺς πλὴν ὀλίγων φρουροὺς, καὶ τῶν ἱππέων δύο φυλάς. οὖτοι δὲ στρατοπεδευσάμενοι ἐν χωρίφ λασίφ, ἐφύλαττον.

5. 'Ο δε Θρασύβουλος, ήδη συνειλεγμένων ές την Φυλην περί έπτακοσίους, λαβων αὐτους, καταβαίνει της νυκτός. θέμενος δε τὰ ὅπλα ἴσον τρία ἢ τέτταρα στάδια ἀπὸ τῶν φρουρών, ήσυχίαν είχεν. 6. ἐπεὶ δὲ πρὸς ἡμέραν ἐγίγνετο, καὶ ήδη ἀνίσταντο, ὅποι ἐδείτο ἕκαστος, ἀπὸ τῶν ὅπλων, καὶ οἱ ἱπποκόμοι ψήχοντες τοὺς ἵππους ψόφον ἐποίουν, ἐν τούτω αναλαβόντες οί περί Θρασύβουλον τὰ ὅπλα, δρόμω προσέπιπτον καὶ ἔστι μεν οὺς αὐτῶν κατέβαλον, πάντας δε τρεψάμενοι έδίωξαν εξ ή έπτα στάδια και απέκτειναν των μεν όπλιτων πλέον ή είκοσι καὶ έκατον, των δε ίππέων Νικόστρατόν τε τον καλον έπικαλούμενον, καὶ άλλους δε δύο, έτι καταλαβόντες εν ταις ευναίς. Το επαναχωρήσαντες δε καὶ τρόπαιον στησάμενοι, συσκευασάμενοι όπλα τε όσα έλαβον καὶ σκεύη, ἀπηλθον ἐπὶ Φυλης. οί δὲ ἐξ άστεος ίππεις βοηθήσαντες των μεν πολεμίων οὐδένα ἔτι είδου προσμείναντες δε έως τους νεκρους ανείλοντο οί προσήκοντες, άνεχώρησαν ές το άστυ.

S. 'Εκ δε τούτου οί τριάκουτα, οὐκέτι νομίζοντες ἀσφαλή

σφίσι τὰ πρώγματα, ἐβουλήθησαν Ἐλευσίνα ἐξιδιώσασθαι,
ώστε εἶναι σφίσι καταφυγὴν, εἰ δεήσειε. καὶ παραγγείλαντες τοῖς ἱππεῦσιν, ἢλθον εἰς Ἐλευσίνα Κριτίας τε καὶ
οἱ ἄλλοι τῶν τριἰκοντα ἐξέτασίν τε ποιήσαντες ἐν τοῖς
ἱππεῦσι, φιισκοντες εἰδέναι βούλεσθαι πόσοι εἶεν καὶ πόσης
φυλακῆς προσδεήσοιντο, ἐκέλευον ἀπογριφεσθαι πάντας ^{*}
τὸν δὲ ἀπογραψάμενον ἀεὶ διὰ τῆς πυλίδος ἐπὶ τὴν θάλατταν ἐξιέναι. ἐπὶ δὲ τῷ αἰγιαλῷ τοὺς μὲν ἱππέας ἔνθεν καὶ
ἔνθεν κατέστησαν, τὸν δ ἐξιόντα ἀεὶ οἱ ὑπηρέται ξυνέδουν.
ἐπεὶ δὲ πάντες ξυνειλημμένοι ἢσαν, Λυσίμαχον τὸν ἵππαρχον ἐκέλευσαν ἀναγαγόντα παραδοῦναι αὐτοὺς τοῖς ἕνδεκα.

9. Τη δ' ύστεραία εἰς τὸ 'Ωιδείον παρεκάλεσαν τοὺς ἐν
τῷ καταλόγῳ ὁπλίτας καὶ τοὺς ἄλλους ἱππέας. ἀναστὰς
δὲ Κριτίας ἔλεξεν 'Ημεῖς, ἔφη, ὡ ἄνδρες, οὐδὲν ἣττον ὑμίν
κατασκευάζομεν την πολιτείαν ἢ ἡμίν αὐτοῖς. δεῖ οὖν ὑμᾶς,
ώσπερ καὶ τιμῶν μεθέξετε, οὕτω καὶ τῶν κινδύνων μετέχειν.
τῶν οὖν ξυνειλεγμένων Ἐλευσινίων καταψηφιστέον ἐστὶν,
ἴνα ταὐτὰ ἡμῖν καὶ θαρρῆτε καὶ φοβῆσθε. Δείξας δέ τι
χωρίον, εἰς τοῦτο ἐκέλευσε φανερὰν φέρειν τὴν ψῆφον.
10. οἱ δὲ Λακωνικοὶ φρουροὶ ἐν τῷ ἡμίσει τοῦ 'Ωιδείου
ἐξωπλισμένοι ἢσαν · ἢν δὲ ταῦτα ἀρεστὰ καὶ τῶν πολιτῶν

όσοις το πλεονεκτείν μόνον έμελεν.

Ἐκ δὲ τούτου λαβῶν ὁ Θρασύβουλος τοὺς ἀπὸ Φυλῆς, περὶ χιλίους ήδη ξυνειλεγμένους, ἀφικνείται τῆς νυκτὸς ἐς τον Πειραιᾶ. οἱ δὲ τριάκοντα, ἐπεὶ ἤσθοντο ταῦτα, εὐθὺς ἐβοήθουν σύν τε τοῖς Λακωνικοῖς, καὶ σὺν τοῖς ἱππεῦσι καὶ τοῖς ὁπλίταις · ἔπειτα ἐχώρουν κατὰ τὴν εἰς τὸν Πειραιᾶ άμαξιτὸν ἀναφέρουσαν. Π. οἱ δὲ ἀπὸ Φυλῆς ἔτι μὲν ἐπεχείρησαν μὴ ἀνιέναι αὐτούς · ἐπεὶ δὲ μέγας ὁ κύκλος ὢν πολλῆς φυλακῆς ἐδόκει δεῖσθαι, οὕπω πολλοῖς οὖσι, συνεσπειράθησαν ἐπὶ τὴν Μουνυχίαν. οἱ δὲ ἐκ τοῦ

ἄστεος εἰς τὴν Ἱπποδάμειον ἀγορὰν ἐλθόντες, πρῶτον μὲν ξυνετάξαντο, ὥστε ἐμπλῆσαι τὴν ὁδὸν ἡ φέρει πρός τε τὸ ἱερὸν τῆς Μουνυχίας ᾿Αρτέμιδος καὶ τὸ Βενδίδειον · καὶ ἐγένοντο βάθος οὐκ ἔλαττον ἡ ἐπὶ πεντήκοντα ἀσπίδων. οὕτω δὲ συντεταγμένοι ἐχώρουν ἄνω. 12. οἱ δὲ ἀπὸ Φυλῆς ἀντανέπλησαν μὲν τὴν ὁδὸν, βάθος δὲ οὐ πλέον ἡ εἰς δέκα ὁπλίτας ἐγένοντο. ἐτάχθησαν μέντοι ἐπ᾽ αὐτοῖς πελτοφόροι τε καὶ ψιλοὶ ἀκοντισταὶ, ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ πετροβόλοι. οὕτοι μέντοι συχνοὶ ἢσαν · καὶ γὰρ αὐτόθεν προσεγένοντο. ἐν ῷ δὲ προσήεσαν οἱ ἐναντίοι, Θρασύβουλος τοὺς μετ᾽ αὐτοῦ θέσθαι κελεύσας τὰς ἀσπίδας, καὶ αὐτὸς θέμενος, τὰ δ᾽ ἄλλα ὅπλα ἔχων, κατὰ μέσον στὰς, ἔλεξεν ·

13. "Ανδρες πολίται, τους μεν διδάξαι, τους δε αναμνήσαι ύμων βούλομαι, ότι είσι των προσιόντων οί μεν το δεξιον έχοντες, οθς ύμεις ήμεραν πέμπτην τρεψάμενοι έδιώξατε· οί δ' ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου ἔσχατοι, οὕτοι δὴ οί τριάκουτα, δὶ ήμᾶς καὶ πόλεως ἀπεστέρουν οὐδὲν ἀδικοῦντας, καὶ οἰκιῶν ἐξήλαυνον, καὶ τοὺς φιλτάτους τῶν ἡμετέρων άπεσημαίνοντο. άλλα νῦν τοι παραγεγένηνται, οδ οδτοι μεν ούποτε ζουτο, ήμεις δε αει ευχόμεθα. 14. έχουτες γαρ όπλα μεν εναντίοι αὐτοῖς καθέσταμεν οί δε θεοί - ότι ποτε καὶ δειπνούντες ξυνελαμβανόμεθα καὶ καθεύδοντες καὶ άγοράζοντες, οί δε καὶ ούχ όπως άδικοῦντες, άλλ' ούδ' έπιδημοῦντες ἐφυγαδευόμεθα — νῦν φανερῶς ἡμῖν συμμαχοῦσι. καὶ γὰρ ἐν εὐδία χειμῶνα ποιοῦσιν, ὅταν ἡμῖν συμφέρη · καὶ όταν ἐγχειρῶμεν, πολλῶν όντων ἐναντίων, ολίγοις οὖσι τρόπαια ίστασθαι διδόασι. 15. καὶ νῦν δὲ κεκομίκασιν ήμας είς χωρίον, εν ω ούτοι μεν ούτε βάλλειν ούτε ακοντίζειν ύπερ των προτεταγμένων, δια το προς όρθιον ιέναι, δύναιντ' άν ήμεις δε, ές το κάταντες καὶ

δόρατα άφιέντες καὶ άκόντια καὶ πέτρους, έξιξόμεθά τε αυτών, καὶ πολλούς κατατρώσομεν. 16. καὶ ἤετο μὲν ἄν τις δεήσειν τοίς γε πρωτοστάταις έκ του ίσου μάχεσθαι. νῦν δὲ, ἀν ὑμεῖς, ώσπερ προσήκει, προθύμως ἀφιῆτε τὰ βέλη, άμαρτήσεται μεν ούδεις ών γε μεστή ή όδος, φυλαττόμενοι δε δραπετεύσουσιν άεὶ ύπο ταις άσπίσιν ώστε έξέσται ώσπερ τυφλούς καὶ τύπτειν, ὅπου ἂν βουλώμεθα, καὶ ἐναλλομένους άνατρέπειν. 17. 'Αλλ', & ἄνδρες, ούτω χρη ποιείν, όπως έκαστός τις έαυτώ συνείσεται της νίκης αἰτιώτατος ών. αύτη γὰρ ἡμίν, ἀν θεὸς θέλη, νῦν ἀποδώσει καὶ πατρίδα καὶ οἴκους καὶ ἐλευθερίαν καὶ τιμάς καὶ παίδας, οίς είσὶ, καὶ γυναίκας. Ε μακάριοι δήτα, οὶ αν ήμων νικήσαντες έπίδωσι την πασών ήδίστην ήμέραν εύδαίμων δε καὶ ἄν τις ἀποθάνη · μνημείου γὰρ οὐδεὶς οὕτω πλούσιος ὢν καλοῦ τεύξεται. Ἐξάρξω μεν οὖν εγω, ἡνίκ αν καιρος ή, παιανα · όταν δε τον Ενυάλιον παρακαλέσωμεν, τότε πάντες όμοθυμαδον, άνθ' ὧν ύβρίσθημεν, τιμωρώμεθα τους άνδρας.

18. Ταῦτα δ' εἰπὼν, καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε · καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγειλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη · Ἐπειδὰν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μὲν, ἔφη, ἡμεῖς · νίκη δε ἡμῖν ἔσται ἐπομένη, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γ' ἐμοὶ δοκεῖ. 19. καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα, αὐτὸς μὲν, ώσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος, ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει · καὶ τέθαπται ἐν τῆ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ · οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ. ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἱππόμαχος · τῶν δ' ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων, Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος · τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. καὶ τὰ μὲν ὅπλα ἔλαβον,

τους δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδος σαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

20. Κλεόκριτος δε, ό των μυστων κήρυξ, μαλ' εύφωνος ων, κατασιωπησάμενος έλεξεν . "Ανδρες πολίται, τί ήμας έξελαύνετε; τί ἀποκτείναι βούλεσθε; ήμεις γαρ ύμας κακον ούδεν πώποτε έποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δε ύμιν και ίερων των σεμνοτάτων, καὶ θυσιών καὶ έορτων των καλλίστων, καὶ ξυγχορευταὶ καὶ ξυμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ ξυστρατιώται, και πολλά μεθ' ύμων κεκινδυνεύκαμεν κατά γην καὶ κατὰ θάλατταν ύπερ της κοινης ἀμφοτέρων ήμῶν σωτηρίας τε καὶ έλευθερίας. 21. προς θεων πατρώων καὶ μητρώων, καὶ ξυγγενείας, καὶ κηδεστίας, καὶ έταιρίας (πάντων γαρ τούτων πολλοί κοινωνούμεν άλλήλοις), αίδούμενοι καὶ θεούς καὶ ἀνθρώπους, παύσασθε άμαρτάνοντες ές την πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοίς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, ολ ιδίων κερδέων ένεκα όλίγου δείν πλείους ἀπεκτόνασιν 'Αθηναίων έν όκτω μησίν, η πάντες Πελοποννήσιοι δέκα έτη πολεμούντες. 22. έξον δ' ήμιν έν εἰρήνη πολιτεύεσθαι, οδτοι τον πάντων αἴσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ έχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ήμιν προς άλλήλους παρέχουσιν. άλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε, ότι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ύμεις, άλλα και ήμεις έστιν οθς πολλα κατεδακρύσαμεν.

'Ο μεν τοιαῦτα ἔλεγεν. οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες, καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν, τοὺς μεθ' ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. 23. τῆ δ' ὑστεραία οἱ μεν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι ξυνεκάθηντο ἐν τῷ ξυνεδρίω τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἢσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὡς οὐ χρὴ καθυ-

φίεσθαι τοις εν Πειραιεί · ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ήδικηκέναι, αὐτοί τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδιδασκον,
ώς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοις τριάκοντα
οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι, οὐδ ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι
τὴν πόλιν. καὶ τὸ τελευταίον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν
καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἑλέσθαι · καὶ είλοντο δέκα, ἕνα
ἀπὸ φυλῆς.

24. Καὶ οἱ μὲν τριάκοντα Ἐλευσῖνάδε ἀπηλθον · οἱ δὲ δέκα των εν άστει, καὶ μιίλα τεταραγμένων καὶ ἀπιστούντων άλλήλοις, συν τοις ίππαρχοις επεμέλοντο. έξεκάθευδον δὲ καὶ οἱ ἱππεῖς ἐν τῷ ᾿Ωιδείῳ, τούς τε ἵππους καὶ τὰς ασπίδας έχοντες, και δι απιστίαν εφώδευον το μεν άφ έσπέρας συν ταις άσπίσι κατά τὰ τείχη. το δὲ προς ὅρθρον συν τοις ίπποις, αει φοβούμενοι μη έπεισπέσοιέν τινες αυτοίς των έκ του Πειραιώς. 25. Οι δε, πολλοί τε ήδη όντες και παντοδαποί, όπλα έποιούντο, οι μεν ξύλινα, οι δέ οἰσύινα, καὶ ταῦτα ἐλευκοῦντο. πρὶν δὲ ἡμέρας δέκα γενέσθαι, πιστά δόντες οίτινες ξυμπολεμήσειαν, καὶ εἰ ξένοι εἶεν, ισοτέλειαν έσεσθαι, έξήεσαν πολλοί μεν όπλιται, πολλοί δε γυμνήτες (έγένοντο δε αύτοις και ίππεις ώσει έβδομήκουτα), προνομάς δε ποιούμενοι, και λαμβάνοντες ξύλα και οπώραν, εκάθευδον πάλιν εν Πειραιεί. 26. των δ' έκ τοῦ ἄστεος ἄλλος μεν ούδεις συν ὅπλοις έξηει, οί δε ίππείς έστιν ότε και ληστάς έχειρούντο των έκ του Πειραιώς, και την φάλαγγα αὐτῶν ἐκακούργουν. περιέτυχον δὲ καὶ τῶν Αίξωνέων τισίν, είς τους αύτων άγρους έπι τα έπιτήδεια πορευομένοις καὶ τούτους Λυσίμαχος ὁ ίππαρχος ἀπέσφαξε, πολλά λιτανεύοντας, καὶ πολλών χαλεπώς φερόντων ίππέων. 27. ανταπέκτεινον δὲ καὶ οί ἐν Πειραιεῖ τῶν ίππέων ἐπ' άγροῦ λαβόντες Καλλίστρατον, φυλής Λεοντίδος. καὶ γὰρ ήδη μέγα ἐφρόνουν, ώστε καὶ προς το τείχος τοῦ ἄστεος προσέβαλλον. Εὶ δὲ καὶ τοῦτο δεῖ εἰπεῖν τοῦ μηχανοποιοῦ τοῦ ἐν τῷ ἄστει, ος, ἐπεὶ ἔγνω ὅτι κατὰ τὸν ἐκ Αυκείου δρόμον μέλλοιεν τὰς μηχανὰς προσάγειν, τὰ ζεύγη ἐκέλευσε πάντα άμαξιαίους λίθους ἄγειν, καὶ καταβάλλειν ὅπου ἕκαστος βούλοιτο τοῦ δρόμου. ὡς δὲ τοῦτο ἐγίνετο, πολλὰ εἶς ἕκαστος τῶν λίθων πράγματα παρεῖχε.

28. Πεμπόντων δὲ πρέσβεις ἐς Λακεδαίμονα, τῶν μὲν τριάκοντα έξ Έλευσίνος, των δ' έν καταλόγω έξ ἄστεος, καὶ βοηθείν κελευόντων, ώς άφεστηκότος τοῦ δίμου ἀπὸ Λακεδαιμονίων, Λύσανδρος, λογισάμενος ότι οδόν τε εξη ταχυ έκπολιορκήσαι τους έν τῷ Πειραιεί κατά τε γην καὶ κατα θάλατταν, εί των έπιτηδείων αποκλεισθείησαν, ξυνέπραξεν έκατόν τε τάλαντα αὐτοῖς δανεισθήναι, καὶ αὐτον μεν κατά γην άρμοστην, Λίβυν δε τον άδελφον ναυαρχούντα έκπεμφθηναι. 29. καὶ έξελθων αὐτος μεν Έλευσινάδε, ξυνελέγετο όπλίτας πολλούς Πελοποννησίους · ό δὲ ναύαρχος κατά θάλατταν εφύλαττεν, όπως μηδεν είσπλέοι αὐτοίς των επιτηδείων ωστε ταχύ πάλιν εν απορία ήσαν οί εν Πειραιεί, οί δ' εν τῷ ἄστει πάλιν αὖ μέγα εφρόνουν επὶ τῷ Λυσάνδρφ. ούτω δέ προχωρούντων, Παυσανίας ὁ βασιλευς, φθονήσας Λυσάνδρω, εὶ κατειργασμένος ταῦτα άμα μεν ευδοκιμήσοι, άμα δε ίδίας ποιήσοιτο τὰς 'Αθήνας, πείσας των Έφόρων τρείς, έξάγει φρουράν. 30. συνείποντο δε και οι σύμμαχοι πάντες πλην Βοιωτών και Κορινθίων. οδτοι δ' έλεγον μεν, ότι ου νομίζοιεν ευορκείν αν στρατευόμενοι ἐπ' 'Αθηναίους; μηδέν παράσπονδον ποιούντας. έπραττον δε ταῦτα, ὅτι ἐγίγνωσκον Λακεδαιμονίους βουλομένους την των 'Αθηναίων χώραν οἰκείαν καὶ πιστην ποιήσασθαι. ὁ δὲ Παυσανίας ἐστρατοπεδεύσατο μὲν ἐν τῷ Αλιπέδω καλουμένω προς τῷ Πειραιεί, δεξιον έχων κέρας, Λύσανδρος δε σύν τοις μισθοφόροις το εύώνυμον.

31. Πέμπων δε πρέσβεις ὁ Παυσανίας προς τους έν Πειραιεί, εκέλευεν απιέναι επί τα εαυτών επεί δ' οἰκ επείθουτο, προσέβαλλεν όσον ἀπο βοης ένεκεν, όπως μη δήλος είη εύμενης αὐτοῖς ών. ἐπεὶ δ' οὐδὲν ἀπὸ τῆς προσβολῆς πράξας ἀπηλθε, τη ύστεραία, λαβων των μεν Λακεδαιμονίων δύο μόρας, των δὲ 'Αθηναίων ίππέων τρεῖς φυλάς, παρήλθεν έπὶ τὸν κωφὸν λιμένα, σκοπῶν πῆ εὐαποτείχιστος είη ὁ Πειραιεύς. 32. ἐπεὶ δὲ ἀπιόντος αὐτοῦ προσεθεών τινες, καὶ πράγματα αὐτῷ παρείχον, ἀχθεσθείς παρήγγειλε τους μεν ίππέας έλαύνειν είς αὐτους ένέντας, καὶ τους τὰ δέκα ἀφ' ήβης συνέπεσθαι συν δε τοις άλλοις αὐτὸς ἐπηκολούθει. καὶ ἀπέκτειναν μὲν ἐγγὺς τριάκοντα τῶν ψιλῶν, τοὺς δ' ἄλλους κατεδίωξαν προς τὸ ἐν Πειραιεῖ θέατρου. 33. έκει δε έτυχον έξοπλιζόμενοι οί τε πελτασταὶ πάντες, καὶ οἱ ὁπλίται τῶν ἐκ Πειραιῶς. καὶ οἱ μὲν ψιλοί εὐθὺς ἐκδραμόντες ἡκόντιζον, ἔβαλλον, ἐτόξευον, έσφενδόνων · οί δε Λακεδαιμόνιοι, έπεὶ αὐτῶν πολλοὶ έτιτρώσκοντο, μάλα πιεζόμενοι άνεχώρησαν έπὶ πόδα · οί δ' έν τούτω πολύ μάλλον ἐπέκειντο. ἐνταῦθα δὲ ἀποθνήσκει Χαίρων τε καὶ Θίβραχος, ἄμφω πολεμάρχω, καὶ Λακράτης ό όλυμπιονίκης, καὶ άλλοι οἱ τεθαμμένοι Λακεδαιμονίων προ των πυλων έν Κεραμεικώ. 34. όρων δε ταύτα ό Θρασύβουλος καὶ οἱ ἄλλοι ὁπλῖται ἐβοήθουν, καὶ ταχὺ παρετάξαντο προ των άλλων ἐπ' ὀκτώ. 'Ο δὲ Παυσανίας, μάλα πιεσθείς, καὶ ἀναχωρήσας όσον στάδια τέτταρα ἡ πέντε προς λόφου τινά, παρήγγειλε τοίς Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις ἐπιχωρεῖν πρὸς ἑαυτόν. ἐκεῖ δὲ συνταξάμενος βαθείαν παντελώς την φάλαγγα, ήγεν ἐπὶ τους 'Αθηναίους. οι δ' είς χειρας μεν εδέξαντο, έπειτα δε οί μεν εξεώσθησαν είς του εν ταις Αλαίς πηλου, οί δε ενέκλιναν, καὶ ἀποθνήσκουσιν αὐτῶν ώς πεντήκοντα καὶ έκατόν.

35. Ο δε Παυσανίας τρόπαιον στησάμενος άνεχώρησε. καὶ οὐδ΄ ὡς ὡργίζετο αὐτοῖς, ἀλλὰ λάθρα πέμπων ἐδίδασκες τους έν Πειραιεί οία χρη λέγοντας πρέσβεις πέμπειν προς έαυτον καὶ τους παρόντας Ἐφόρους. οἱ δ' ἐπείθοντο. διίστη δὲ καὶ τοὺς ἐν τῷ ἄστει, καὶ ἐκέλευε πρὸς σφᾶς προσιέναι ώς πλείστους συλλεγομένους, λέγοντας ότι οὐδεν δέονται τοῖς εν τῷ Πειραιεί πολεμείν, ἀλλὰ διαλυθέντες κοινη αμφότεροι Λακεδαιμονίοις φίλοι είναι. 36. ήδέως ταῦτα καὶ Ναυκλείδας "Εφορος ὢν συνήκουεν. ώσπερ γαρ νομίζεται συν βασιλεί δύο των Έφόρων συστρατεύεσθαι, καὶ τότε παρην οὖτός τε καὶ ἄλλος, ἀμφότεροι της μετά Παυσανίου γνώμης όντες, μάλλον ή της μετά Λυσάνδρου. διὰ ταῦτα οὖν καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα προθύμως έπεμπον τούς τ' έκ Πειραιώς, έχοντας τὰς πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδάς, καὶ τους ἀπὸ τῶν ἐν τῷ ἄστει ίδιώτας, Κηφισοφωντά τε καὶ Μέλητον. 37. Έπεὶ μέντοι ούτοι ψχουτο ες Λακεδαίμονα, έπεμπου δη και οί απο τού κοινού εκ του άστεος, λέγουτας ότι αὐτοὶ μεν παραδιδόασι καὶ τὰ τείχη, ὰ ἔχουσι, καὶ σφάς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις χρησθαι ό τι βούλονται άξιουν δ' έφασαν καὶ τους έν Πειραιεί, εί φίλοι φασίν είναι Λακεδαιμονίοις, παραδιδόναι τόν τε Πειραιά καὶ την Μουνυχίαν. 38. ἀκούσαντες δε πάντων αὐτῶν οἱ Ἐφοροι καὶ οἱ ἔκκλητοι, ἐξέπεμψαν πεντεκαίδεκα άνδρας είς τὰς 'Αθήνας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Παυσανία διαλλάξαι ὅπη δύναιντο κάλλιστα. Οἱ δὲ διήλλαξαν, ἐφ' ὧτε είρηνην μεν έχειν ώς προς αλλήλους, απιέναι δε επί τα έαυτων έκάστους, πλην των τριάκοντα, καὶ των ένδεκα, καὶ των έν τω Πειραιεί ἀρξάντων δέκα εί δέ τινες φοβοίντο των έξ ἄστεος, έδοξεν αὐτοῖς την Έλευσίνα κατοικείν.

39. Τούτων δὲ περανθέντων, Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα· οἱ δὲ ἐκ τοῦ Πειραιῶς, ἀνελθόντες σὺν τοῖς

όπλοις είς την ακρόπολιν. έθυσαν τη 'Αθηνά. επεί δε κατέβησαν οι στρατηγοί, ένθα δη ο Θραυσύβουλος έλεξεν. 40. Υμίν, έφη, & έκ τοῦ ἄστεος ἄνδρες, συμβουλεύω έγω γνωναι ύμας αὐτούς. μάλιστα δ' αν γνοίητε, εἰ ἀναλογίσαισθε, έπὶ τίνι ύμιν μέγα φρονητέον έστιν, ώστε ήμων άρχειν ἐπιχειρείν. πότερον δικαιότεροί ἐστε; ἀλλ' ὁ μὸν δήμος, πενέστερος ύμων ων, οὐδεν πώποτε ένεκα χρημάτων ύμας ηδίκησεν ύμεις δε, πλουσιώτεροι πάντων όντες, πολλά καὶ αἰσχρὰ ένεκα κερδέων πεποιήκατε. ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδεν ύμιν προσήκει, σκέψασθε εἰ ἄρα ἐπ' ανδρεία ύμιν μέγα φρονητέου. 41. καὶ τίς αν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο, η ώς ἐπολεμήσαμεν προς άλλήλους; άλλα γνώμη φαίητ' αν προέχειν, ολ, έχοντες καλ τείχος καλ όπλα καὶ χρήματα καὶ ξυμμάχους Πελοπουνησίους, ύπο των ούδεν τούτων εχόντων παρελύθητε; άλλ' επὶ Λακεδαιμονίοις δη οἴεσθε μέγα φρονητέον εἶναι; πως; οί γε, ώσπερ τους δάκνοντας κύνας κλοιώ δήσαντες παραδιδόασιν, ούτω κάκεινοι, ύμας παραδόντες τω ήδικημένω τούτω δήμω, οίχονται ἀπιόντες; 42. οὐ μέντοι γε ύμας, δ ἄνδρες, άξιω έγω ων όμωμόκατε παραβήναι ούδεν, άλλα καὶ τοῦτο προς τοις άλλοις καλοις έπιδείξαι, ότι και εύορκοι και όσιοί έστε.

Εἰπων δὲ ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ ὅτι οὐδὲν δέοι ταράττεσθαι, ἀλλὰ τοῖς νόμοις τοῖς ἀρχαίοις χρῆσθαι, ἀνέστησε τὴν ἐκκλησίαν. 43. καὶ τότε μὲν ἀρχὰς καταστησάμενοι ἐπολιτεύοντο · ὑστέρω δὲ χρόνω, ἀκούσαντες ξένους μισθοῦσθαι τοὺς ἐν Ἐλευσῖνι, στρατευσάμενοι πανδημεὶ ἐπ' αὐτοὺς, τοὺς μὲν στρατηγοὺς αὐτῶν εἰς λόγους ἐλθόντας ἀπέκτειναν, τοῖς δὲ ἄλλοις εἰσπέμψαντες τοὺς φίλους καὶ ἀναγκαίους, ἔπεισαν συναλλαγῆναι · καὶ ὁμόσαντες ὅρκους, ἢ μὴν μὴ μνησικακήσειν, ἔτι καὶ νῦν ὁμοῦ τε πολιτεύονται, καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένει ὁ δῆμος.

III. THE BATTLE OF MANTINEA.

[Hellenica, VII.]

- V. 11. Έπεὶ δὲ ἐγένετο Ἐπαμεινώνδας ἐν τῆ πόλει τῶν Σπαρτιατών, όπου μεν έμελλον έν τε ισοπέδω μαχείσθαι καὶ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν βληθήσεσθαι, οὐκ εἰσήει ταύτη, οὐδ' όπου γε μηδεν πλέον μαχείσθαι τῶν ὀλίγων πολλοὶ ὄντες. ένθα δε πλεονεκτείν αν ενόμιζε, τοῦτο λαβων το χωρίον κατέβαινε, καὶ οὐκ ἀνέβαινεν εἰς τὴν πόλιν. 12. τό γε μην εντεύθεν γενόμενον έξεστι μεν το θείον αιτιάσθαι, έξεστι δε λέγειν ώς τοίς απονενοημένοις ούδεις αν ύποσταίη. ἐπεὶ γὰρ ἡγεῖτο ᾿Αρχίδαμος οὐδὲ ἑκατὸν ἔχων άνδρας, καὶ διαβάς ὅπερ ἐδόκει τι ἔχειν κώλυμα, ἐπορεύετο προς ὄρθιον ἐπὶ τοὺς ἀντιπάλους, ἐνταῦθα δὴ οἱ πῦρ πνέοντες, οί νενικηκότες τους Λακεδαιμονίους, οί τῷ παντὶ πλέονες καὶ προσέτι ὑπερδέξια χωρία ἔχοντες, οὐκ ἐδέξαντο τους περί του 'Αρχίδαμου, αλλ' έγκλίνουσι. 13. καὶ οί μεν πρώτοι των Έπαμεινώνδου αποθνήσκουσιν έπεὶ μέντοι αγαλλόμενοι τη νίκη εδίωξαν οι ένδοθεν πορρωτέρω τοῦ καιρού, οὖτοι αὖ ἀποθνήσκουσι περιεγέγραπτο γὰρ, ὡς ἔοικεν, ὑπὸ τοῦ θείου μέχρι ὅσου ἡ νίκη ἐδέδοτο αὐτοῖς. καὶ ὁ μὲν δη 'Αρχίδαμος τρόπαιόν τε ίστατο ἔνθα ἐπεκράτησε, καὶ τοὺς ἐνταῦθα πεσόντας τῶν πολεμίων ὑποσπόνδους απεδίδου.
- 14. 'Ο δ' Έπαμεινώνδας, λογιζόμενος ὅτι βοηθήσοιεν οἱ ᾿Αρκάδες εἰς τὴν Λακεδαίμονα, ἐκείνοις μὲν οὐκ ἐβούλετο καὶ πᾶσι Λακεδαιμονίοις ὁμοῦ γενομένοις μάχεσθαι, ἄλλως τε καὶ εὐτυχηκόσι, τῶν δὲ ἀποτετυχηκότων πάλιν δὲ πορευθεὶς ὡς ἐδύνατο τάχιστα εἰς τὴν Τεγέαν, τοὺς μὲν ὁπλίτας ἀνέπαυσε, τοὺς δ΄ ἱππέας ἔπεμψεν εἰς τὴν Μαντίνειαν, δεηθεὶς αὐτῶν προσκαρτερῆσαι, καὶ διδάσκων ὡς

πάντα μεν είκος έξω είναι τὰ τῶν Μαντινέων βοσκήματα, πάντας δε τους άνθρώπους, άλλως τε καὶ σίτου συγκομιδής ούσης. 15. Καὶ οἱ μὲν ἄχοντο· οἱ δ' Αθηναίοι ἱππείς όρμηθέντες έξ Έλευσίνος έδειπνοποιήσαντο μεν έν Ισθμώ, διελθόντες δε τὰς Κλεωνάς ετύγχανον προσιόντες είς την Μαντίνειαν, καὶ καταστρατοπεδευσάμενοι έντος τείχους έν ταίς οἰκίαις. ἐπεὶ δὲ δῆλοι ἢσαν προσελαύνοντες οἱ πολέμιοι, έδέοντο οἱ Μαντινεῖς τῶν Αθηναίων ἱππέων βοηθήσαι, εί τι δύναιντο · έξω γαρ είναι καὶ τὰ βοσκήματα πάντα καὶ τους έργάτας, πολλους δε καὶ παίδας καὶ γεραιτέρους των έλευθέρων άκούσαντες δε ταθτα οί 'Αθηναίοι έκβοηθούσιν, έτι όντες αναριστοι καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ἵπποι. 16. ἐνταῦθα δη τούτων αὖ την άρετην τίς οὐκ ὰν άγασθείη; οἱ καὶ πολύ πλείονας όρωντες τους πολεμίους, και έν Κορίνθω δυστυχήματος γεγενημένου τοίς ίππεῦσιν, οὐδεν τούτων έπελογίσαντο, οὐδ' ὅτι καὶ Θηβαίοις καὶ Θετταλοῖς τοῖς κρατίστοις ίππεῦσιν εἶναι δοκοῦσιν ἔμελλον μάχεσθαι, ἀλλ' αίσχυνόμενοι, εί παρόντες μηδεν ώφελήσειαν τους συμμάχους, ώς είδον τάχιστα τους πολεμίους, συνέρραξαν, έρωντες άνασώσασθαι την πατρώαν δόξαν. 17. καὶ μαχόμενοι αίτιοι μεν εγένοντο τὰ έξω πάντα σωθήναι τοις Μαντινεύσιν, αὐτῶν δὲ ἀπέθανον ἄνδρες ἀγαθοὶ, καὶ ἀπέκτειναν δὲ δήλον ότι τοιούτους · ούδεν γαρ ούτω βραχύ όπλον έκάτεροι είχον ῷ οὐκ ἐξικνοῦντο ἀλλήλων. καὶ τοὺς μὲν φιλίους νεκρούς οὐ προήκαντο, τῶν δὲ πολεμίων ἢν οὺς ὑποσπόνδους απέδοσαν.

18. 'Ο δ' αὖ 'Επαμεινώνδας, — ἐνθυμούμενος ὅτι ὀλίγων μὲν ἡμερῶν ἀνάγκη ἔσοιτο ἀπιέναι, διὰ τὸ ἐξήκειν τῆ στρατεία τὸν χρόνον, εἰ δὲ καταλείψοι ἐρήμους οἱς ἢλθε σύμματος, ἐκεῖνοι πολιορκήσοιντο ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων, αὐτὸς δὲ τῆ ἑαυτοῦ δόξη παντάπασιν ἔσοιτο λελυμασμένος, ήττη-

μένος μεν έν Λακεδαίμονι συν πολλώ όπλιτικώ ύπ' όλίγων, ήττημένος δε εν Μαντινεία ίππομαχία, αίτιος δε γεγενημένος, διὰ τὴν εἰς Πελοπόννησον στρατείαν, τοῦ συνεστάναι Λακεδαιμονίους καὶ 'Αρκάδας καὶ 'Αχαιούς καὶ 'Ηλείους καὶ 'Αθηναίους · ώστε οὐκ ἐδόκει αὐτῷ δυνατὸν εἶναι αμαχεί παρελθείν, λογιζομένω ότι εί μεν νικώη, πάντα ταῦτα ἀναλύσοιτο · εἰ δὲ ἀποθάνοι, καλὴν τὴν τελευτὴν ήγήσατο έσεσθαι πειρωμένω τη πατρίδι άρχην Πελοποννήσου καταλιπείν. 19. το μεν οθν αυτον τοιαθτα διανοείσθαι οὐ πάνυ μοι δοκεί θαυμαστὸν είναι · φιλοτίμων γὰρ άνδρων τὰ τοιαθτα διανοήματα · τὸ μέντοι τὸ στράτευμα παρεσκευακέναι ώς πόνον τε μηδένα αποκάμνειν μήτε νυκτὸς μήτε ήμέρας, κινδύνου τε μηδενὸς ἀφίστασθαι, σπάνιά τε τὰ ἐπιτήδεια ἔχοντας ὅμως πείθεσθαι ἐθέλειν, ταῦτά μοι δοκεί θαυμαστότερα είναι. 20. καὶ γὰρ ὅτε τὸ τελευταίον παρήγγειλεν αὐτοίς παρασκευάζεσθαι ώς μάχης έσομένης, προθύμως μεν έλευκοῦντο οἱ ἱππεῖς τὰ κράνη κελεύουτος έκείνου, έπεγράφοντο δε καὶ οι των Αρκάδων όπλιται ρόπαλα, ώς Θηβαίοι ὄντες, πάντες δε ήκονωντο καὶ λόγχας καὶ μαχαίρας, καὶ έλαμπρύνοντο τὰς ἀσπίδας.

21. Έπεὶ μέντοι οὕτω παρεσκευασμένους ἐξήγαγεν, ἄξιον αὖ κατανοῆσαι ὰ ἐποίησε. πρῶτον μὲν γὰρ, ὥσπερ εἰκὸς, συνετάττετο. τοῦτο δὲ πράττων, σαφηνίζειν ἐδόκει ὅτι εἰς μάχην παρεσκευάζετο · ἐπεί γε μὴν ἐτέτακτο αὐτῷ τὸ στράτευμα ὡς ἐβούλετο, τὴν μὲν συντομωτάτην πρὸς τοὺς πολεμίους οὐκ ἦγε, πρὸς δὲ τὰ πρὸς ἑσπέραν ὄρη καὶ ἀντιπέραν τῆς Τεγέας ἡγεῖτο · ὥστε δόξαν παρεῖχε τοῖς πολεμίοις μὴ ποιήσεσθαι μάχην ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. 22. καὶ γὰρ δὴ ὡς πρὸς τῷ ὅρει ἐγένετο, ἐπεὶ ἐξετάθη αὐτῷ ἡ φάλαγξ, ὑπὸ τοῖς ὑψηλοῖς ἔθετο τὰ ὅπλα, ὥστε εἰκάσθη στρατοπεδευομένῳ. τοῦτο δὲ ποιήσας, ἔλυσε μὲν τῶν

πλείστων πολεμίων την έν ταις ψυχαίς προς μάχην παρασκευήν, έλυσε δε την έν ταις συντάξεσιν. έπεί γε μην παραγαγών τους έπὶ κέρως πορευομένους λόχους είς μέτωπον, ισχυρον εποιήσατο το περί εαυτον έμβολον, τότε δη άναλαβείν παραγγείλας τὰ ὅπλα ἡγείτο · οί δ' ἡκολούθουν. οί δὲ πολέμιοι ώς είδον παρά δόξαν ἐπιόντας, οὐδείς αὐτών ήσυχίαν έχειν ήδύνατο, άλλ' οἱ μεν έθεον εἰς τὰς τάξεις. οἱ δε παρετάττοντο, οί δε ίππους έχαλίνουν, οί δε θώρακας ένεδύοντο, πάντες δε πεισομένοις τι μάλλον ή ποιήσουσιν έώκεσαν. 23. Ο δε το στράτευμα αντίπρωρου ώσπερ τριήρη προσήγε, νομίζων, όπη έμβαλων διακόψειε. διαφθερείν όλον το των έναντίων στράτευμα · καὶ γὰρ δὴ τῷ μεν ισχυροτάτω παρεσκευάζετο άγωνίζεσθαι, το δε άσθενέστατον πόρρω ἀπέστησεν, είδως ὅτι ήττηθεν ἀθυμίαν ὰν παράσχοι τοῖς μεθ' έαυτοῦ, ρώμην δὲ τοῖς πολεμίοις. καὶ μην τους ίππέας οι μεν πολέμιοι άντιπαρετάξαντο ώσπερ όπλιτων φάλαγγα βάθος, έφεξης καὶ έρημου πεζων άμίππων • 24. ό δ' Ἐπαμεινώνδας αὖ καὶ τοῦ ἱππικοῦ ἔμβολον ισχυρον εποιήσατο, καὶ άμίππους πεζούς συνέταξεν αὐτοίς. νομίζων το ίππικου έπει διακόψειεν, όλον το άντίπαλον νενικηκώς έσεσθαι · μάλα γάρ χαλεπον εύρειν τους έθελήσοντας μένειν, έπειδών τινας φεύγοντας των έαυτων όρωσι. καὶ ὅπως μη ἐπιβοηθῶσιν οἱ ᾿Αθηναῖοι ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου κέρατος έπὶ τὸ ἐχόμενον, κατέστησεν ἐπὶ γηλόφων τινῶν έναντίους αὐτοῖς καὶ ἱππέας καὶ ὁπλίτας. Φόβον βουλόμενος καὶ τούτοις παρέχειν ώς, εἰ βοηθήσαιεν, ὅπισθεν οὖτοι ἐπικείσοιντο αὐτοῖς. την μεν δη συμβολην ούτως έποιήσατο, καὶ οὐκ ἐψεύσθη τῆς ἐλπίδος · κρατήσας γὰρ ή προσέβαλεν όλον εποίησε φεύγειν το των εναντίων. 25. Έπεί γε μην έκεινος έπεσεν, οι λοιποι ούδε τη νίκη ορθώς έτι έδυνάσθησαν χρήσασθαι. άλλα φυγούσης μεν αυτοίς της έναντίας φάλαγγος, οὐδένα ἀπέκτειναν οἱ ὁπλῖται, οὐδὲ προῆλθον ἐκ τοῦ χωρίου ἔνθα ἡ συμβολὴ ἐγένετο · φυγύντων δ αὐτοῖς καὶ τῶν ἱππέων, ἀπέκτειναν μὲν οὐδ' οἱ ἱππεῖς διώκοντες οὔτε ἱππέας οὔθ' ὁπλίτας, ὥσπερ δὲ ἡττώμενοι πεφοβημένως διὰ τῶν φευγόντων πολεμίων διέπεσον. καὶ μὴν οἱ ἄμιπποι καὶ οἱ πελτασταὶ, συννενικηκότες τοῖς ἱππεῦσιν, ἀφίκοντο μὲν ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου, ὡς κρατοῦντες, ἐκεῖ δ' ὑπὸ τῶν ᾿Αθηναίων οἱ πλεῖστοι αὐτῶν ἀπέθανον.

26. Τούτων δὲ πραχθέντων, τοὐναντίον ἐγεγένητο οὖ ἐνόμισαν πάντες ἄνθρωποι ἔσεσθαι. συνεληλυθυίας γὰρ σχεδὸν ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἀντιτεταγμένων, οὐδεὶς ἢν ὅστις οὐκ ὤετο, εἰ μάχη ἔσοιτο, τοὺς μὲν κρατήσαντας ἄρξειν, τοὺς δὲ κρατηθέντας ὑπηκόους ἔσεσθαι· ὁ δὲ θεὸς οὕτως ἐποίησεν ὥστε ἀμφότεροι μὲν τρόπαιον ὡς νενικηκότες ἐστήσαντο, τοὺς δὲ ἱσταμένους οὐδέτεροι ἐκώλυον, νεκροὺς δὲ ἀμφότεροι μὲν ὡς νενικηκότες ὑποσπόνδους ἀπελάμβανον. 27. νενικηκέναι δὲ φάσκοντες ἐκάτεροι οὔτε χώρα οὔτε πόλει οὔτ ἀρχῆ οὐδέτεροι οὐδὲν πλέον ἔχοντες ἐφάνησαν ἢ πρὶν τὴν μάχην γενέσθαι· ἀκρισία δὲ καὶ ταραχὴ ἔτι πλείων μετὰ τὴν μάχην ἐγένετο ἢ προσθεν ἐν τῆ Ἑλλάδι. ἐμοὶ μὲν δὴ μέχρι τούτου γραφέσθω· τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ἴσως ἄλλφ μελήσει.

IV. CHARACTER OF SOCRATES.

[Memorabilia, I.]

Ι. Πολλάκις έθαύμασα, τίσι ποτε λόγοις 'Αθηναίους ἔπεισαν οἱ γραψάμενοι Σωκράτην, ὡς ἄξιος εἴη θανάτου τῆ πόλει. ἡ μεν γὰρ γραφὴ κατ' αὐτοῦ τοιάδε τις ἦν ·— 'Αδικεῖ Σωκράτης οὺς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζων, ἕτερα δὲ καινὰ δαιμόνια εἰσφέρων· ἀδικεῖ δὲ καὶ τοὺς νέους διαφθείρων.

- 2. Πρώτον μεν οὖν, ώς οὐκ ενόμιζεν οθς ή πόλις νομίζει θεούς, ποίω ποτ έχρήσαντο τεκμηρίω; θύων τε γαρ φανερὸς ἦν, πολλάκις μὲν οἴκοι, πολλάκις δὲ ἐπὶ τῶν κοινῶν της πόλεως βωμών, καὶ μαντική χρώμενος οὐκ ἀφανης ην. διετεθρύλητο γαρ. ώς φαίη Σωκράτης το δαιμόνιον έαυτώ σημαίνειν . όθεν δη καὶ μάλιστά μοι δοκοῦσιν αὐτον αἰτιάσασθαι καινα δαιμόνια εἰσφέρειν. 3. ὁ δὲ οὐδὲν καινότερου εἰσέφερε τῶν ἄλλων, ὅσοι, μαντικὴν νομίζοντες, οἰωνοίς τε χρώνται καὶ φήμαις καὶ συμβόλοις καὶ θυσίαις. ούτοι τε γαρ ύπολαμβάνουσιν ου τους όρνιθας ούδε τους άπαντωντας είδεναι τὰ συμφέροντα τοίς μαντευομένοις, άλλα τους θεους δια τούτων αυτά σημαίνειν, κάκεινος ούτως ἐνόμιζεν. 4. άλλ' οἱ μὲν πλεῖστοί φασιν ὑπό τε τῶν ορνίθων καὶ τῶν ἀπαντώντων ἀποτρέπεσθαί τε καὶ προτρέπεσθαι Σωκράτης δε ώσπερ εγίγνωσκεν ούτως έλεγε το δαιμόνιον γαρ έφη σημαίνειν. καὶ πολλοίς των ξυνόντων προηγόρευε τὰ μεν ποιείν, τὰ δὲ μὴ ποιείν, ώς τοῦ δαιμονίου προσημαίνοντος. καὶ τοῖς μὲν πειθομένοις αὐτῶ συνέφερε, τοις δε μη πειθομένοις μετέμελε. 5. καίτοι τίς ούκ αν δμολογήσειεν αύτον βούλεσθαι μήτ ήλίθιον μήτ' άλαζόνα φαίνεσθαι τοις συνοῦσιν; έδόκει δ' αν άμφότερα ταῦτα, εἰ προαγορεύων ώς ύπο θεοῦ φαινόμενα εἶτα ψευδόμενος έφαίνετο. δήλον οὖν, ὅτι οὐκ ἂν προέλεγεν, εἰ μη ἐπίστευεν ἀληθεύσειν. ταῦτα δὲ τίς ἂν ἄλλω πιστεύσειεν ἢ θεῷ; πιστεύων δὲ θεοῖς, πῶς οὐκ εἶναι θεοὺς ενόμιζεν ;
- 6. 'Αλλὰ μὴν ἐποίει καὶ τάδε πρὸς τοὺς ἐπιτηδείους.
 τὰ μὲν γὰρ ἀναγκαῖα συνεβούλευε καὶ πράττειν, ὡς ἐνό-

μιζεν άριστ' αν πραχθήναι περί δε των άδήλων όπως άποβήσοιτο, μαντευσομένους έπεμπεν εί ποιητέα. 7. καί τους μέλλοντας οίκους τε καὶ πόλεις καλῶς οἰκήσειν μαντικής έφη προσδείσθαι. τεκτονικον μεν γάρ ή χαλκευτικου η γεωργικου η άνθρώπων άρχικου η των τοιούτων έργων έξεταστικον ή λογιστικον ή οίκονομικον ή στρατηγικον γενέσθαι, πάντα τὰ τοιαῦτα μαθήματα καὶ ἀνθρώπου γνώμη αίρετέα ενόμιζεν είναι . 8. τὰ δε μέγιστα τῶν εν τούτοις έφη τους θεους έαυτοις καταλείπεσθαι, ων ούδεν δήλον είναι τοίς ανθρώποις. ούτε γαρ τῷ καλῶς άγρον φυτευσαμένω δήλον όστις καρπώσεται ούτε τω καλώς οἰκίαν οἰκοδομησαμένω δηλον όστις οἰκήσει · οὐτε τώ στρατηγικώ δήλον εί συμφέρει στρατηγείν ούτε τώ πολιτικώ δήλον εἰ συμφέρει τῆς πόλεως προστατεῖν · οὕτε τῷ καλὴν γήμαντι, ίνα ευφραίνηται, δήλον εί διὰ ταύτην ἀνιάσεται. ούτε τῷ δυνατους ἐν τῆ πόλει κηδεστὰς λαβόντι δηλον εἰ διὰ τούτους στερήσεται της πόλεως. 9. τους δε μηδεν: των τοιούτων οιομένους είναι δαιμόνιον, άλλα πάντα της: άνθρωπίνης γνώμης, δαιμονάν έφη · δαιμονάν δε καὶ τους: μαντευομένους α τοις ανθρώποις έδωκαν οι θεοι μαθούσι: διακρίνειν · ο ίον, εί τις έπερωτώη πότερον έπιστάμενον ήνιοχείν ἐπὶ ζεῦγος λαβείν κρείττον, ἡ μὴ ἐπιστάμενον · ἡ πότερον ἐπιστάμενον κυβερναν ἐπὶ τὴν ναῦν κρείττον λαβείν, η μη επιστάμενον η α έξεστιν αριθμήσαντας η μετρήσαντας ή στήσαντας είδέναι, τους τὰ τοιαῦτα παρὰ τῶν θεων πυνθανομένους άθέμιτα ποιείν ήγείτο. ἔφη δε δείν, ά μεν μαθόντας ποιείν έδωκαν οι θεοί, μανθάνειν · ά δε μή δήλα τοίς ανθρώποις έστὶ, πειρασθαι δια μαντικής παρα των θεων πυνθάνεσθαι τους θεους γαρ, οίς αν ωσιν ίλεω, σημαίνειν.

10. 'Αλλα μην εκείνος γε ι εί μεν ην εν τῷ φανερῷ πρώ

τε γὰρ εἰς τοὺς περιπάτους καὶ τὰ γυμνάσια ἤει, καὶ πληθούσης ἀγορὰς ἐκεὶ φανερὸς ἦν, καὶ τὸ λοιπὸν ἀεὶ τῆς ἡμέρας ἢν ὅπου πλείστοις μέλλοι συνέσεσθαι· καὶ ἔλεγε μὲν ὡς τὸ πολὺ, τοῖς δὲ βουλομένοις ἔξῆν ἀκούειν. 11. οὐδεὶς δὲ πώποτε Σωκράτους οὐδὲν ἀσεβὲς οὐδὲ ἀνόσιον οὕτε πράττοντος εἶδεν, οὕτε λέγοντος ἤκουσεν. οὐδὲ γὰρ περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως, ἦπερ τῶν ἄλλων οἱ πλεῖστοι, διελέγετο, — σκοπῶν ὅπως ὁ καλούμενος ὑπὸ τῶν σοφιστῶν κόσμος ἔχει, καὶ τίσιν ἀνάγκαις ἕκαστα γίγνεται τῶν οὐρανίων, — ἀλλὰ καὶ τοὺς φροντίζοντας τὰ τοιαῦτα μωραίνοντας ἀπεδείκνυ.

12. Καὶ πρῶτον μὲν αὐτῶν ἐσκόπει, πότερά ποτε νομίσαντες ίκανως ήδη τάνθρώπινα είδεναι, έρχονται έπι το περί τῶν τοιούτων φροντίζειν, ἢ τὰ μὲν ἀνθρώπινα παρέντες, τὰ δαιμόνια δὲ σκοποῦντες, ήγοῦνται τὰ προσήκοντα πράττειν. 13. έθαύμαζε δὲ εἰ μὴ φανερον αὐτοῖς ἐστιν, ὅτι ταῦτα οὐ δυνατόν ἐστιν ἀνθρώποις εύρεῖν · ἐπεὶ καὶ τοὺς μέγιστον φρονουντας έπὶ τῷ περὶ τούτων λέγειν οὐ ταὐτὰ δοξάζειν άλλήλοις, άλλα τοις μαινομένοις όμοίως διακείσθαι προς άλλήλους. 14. των τε γάρ μαινομένων τους μεν ούδε τὰ δεινὰ δεδιέναι, τοὺς δε καὶ τὰ μη φοβερὰ φοβείσθαι· καὶ τοῖς μεν οὐδ' ἐν ὄχλω δοκεῖν αἰσχρον εἶναι λέγειν η ποιείν ότιουν, τοίς δε ούδ έξιτητέον είς άνθρώπους είναι δοκείν· καὶ τους μεν οὔθ' ίερον οὕτε βωμον οὕτε ἄλλο των θείων οὐδεν τιμαν, τοὺς δε καὶ λίθους καὶ ξύλα τὰ τυχόντα καὶ θηρία σέβεσθαι · τῶν τε περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως μεριμνώντων τοίς μεν δοκείν εν μόνον το ον είναι, τοις δε ἄπειρα το πληθος και τοις μεν αει κινείσθαι πάντα, τοις δε ούδεν ἄν ποτε κινηθηναι καὶ τοις μεν πάντα γίγνεσθαί τε καὶ ἀπόλλυσθαι. τοῖς δὲ οὐτ' ἂν γενέσθαι ποτε ούδεν ούτε ἀπολέσθαι. 15. Ἐσκόπει δε περὶ αὐτῶν καὶ τάδε· ἀρ', ὥσπερ οἱ τὰνθρώπεια μανθάνοντες ἡγοῦνται τοῦθ', ὅ τι ἀν μάθωσιν, ἐαυτοῖς τε καὶ τῶν ἄλλων ὅτῷ ἀν βούλωνται ποιήσειν, οὕτω καὶ οἱ τὰ θεῖα ζητοῦντες νομίζουσιν, ἐπειδὰν γνῶσιν αἶς ἀνάγκαις ἔκαστα γίγνεται, ποιήσειν, ὅταν βούλωνται, καὶ ἀνέμους καὶ ὕδατα καὶ ὥρας καὶ ὅτου ἀν ἄλλου δέωνται τῶν τοιούτων; ἢ τοιοῦτο μὲν οὐδὲν οὐδ' ἐλπίζουσιν, ἀρκεῖ δ' αὐτοῖς γνῶναι μόνον ἢ τῶν τοιούτων ἔκαστα γίγνεται; 16. περὶ μὲν οὖν τῶν ταῦτα πραγματευομένων τοιαῦτα ἔλεγεν. αὐτὸς δὲ περὶ τῶν ἀνθρωπείων ἀεὶ διελέγετο, σκοπῶν τί εὐσεβὲς, τί ἀσεβὲς· τί καλὸν, τί αἰσχρόν· τί δίκαιον, τί ἄδικον· τί σωφροσύνη, τί μανία· τί ἀνδρία, τί δειλία· τί πόλις, τί πολιτικός· τί ἀρχὴ ἀνθρώπων, τί ἀρχικὸς ἀνθρώπων· καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ὰ τοὺς μὲν εἰδότας ἡγεῖτο καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς εἶναι, τοὺς δὲ ἀγνοοῦντας ἀνδραποδώδεις ἀν δικαίως κεκλῆσθαι.

17. "Οσα μεν οὖν μη φανερος ην όπως εγίγνωσκεν, οὐδεν θαυμαστον ύπερ τούτων περί αὐτοῦ παραγνώναι τούς δικαστάς · όσα δὲ πάντες ήδεσαν, θαυμαστον εἰ μὴ τούτων ένεθυμήθησαν. 18. βουλεύσας γάρ ποτε, καὶ τὸν βουλευτικον όρκον όμόσας, έν ῷ ἢν κατὰ τοὺς νόμους βουλεύσειν, έπιστάτης έν τῷ δήμῳ γενόμενος, ἐπιθυμήσαντος τοῦ δήμου παρὰ τοὺς νόμους ἐννέα στρατηγοὺς μιᾳ ψήφω τους άμφι Θράσυλλον και Έρασινίδην άποκτείναι πάντας, οὐκ ἡθέλησεν ἐπιψηφίσαι, ὀργιζομένου μεν αὐτῷ τοῦ δήμου, πολλών δε καὶ δυνατών ἀπειλούντων · ἀλλὰ περὶ πλείονος έποιήσατο εὐορκείν ἡ χαρίσασθαι τῷ δήμῳ παρὰ τὸ δίκαιον καὶ φυλάξασθαι τοὺς ἀπειλοῦντας. 19. καὶ γὰρ έπιμελείσθαι θεούς ενόμιζεν ανθρώπων, ούχ ον τρόπον οί πολλοί νομίζουσιν. οῧτοι μεν γάρ οἴονται τοὺς θεοὺς τὰ μεν είδεναι, τὰ δὲ ούκ είδεναι. Σωκράτης δ' ήγειτο πάντα μεν θεούς είδέναι, τά τε λεγόμενα καὶ πραττόμενα καὶ τὰ

σιγή βουλευόμενα, πανταχού δε παρείναι, καὶ σημαίνειν τοῖς ἀνθρώποις περὶ τῶν ἀνθρωπείων πάντων.

20. Θαυμάζω οὖν, ὅπως ποτὲ ἐπείσθησαν ᾿Αθηναῖοι Σωκράτην περὶ τοὺς θεοὺς μὴ σωφρονεῖν, τὸν ἀσεβὲς μὲν οὐδέν ποτε πρὸς τοὺς θεοὺς οὕτ εἰπόντα οὕτε πράξαντα τοιαῦτα δὲ καὶ λέγοντα καὶ πράττοντα περὶ θεῶν, οἷά τις αν καὶ λέγων καὶ πράττων εἴη τε καὶ νομίζοιτο εὐσεβέστατος.

[Book IV., ch. viii.]

-11. Των δε Σωκράτην γιγνωσκόντων οίος ην, οι άρετης έφιέμενοι πάντες έτι καὶ νῦν διατελοῦσι πάντων μάλιστα ποθούντες εκείνον, ώς ώφελιμώτατον όντα προς άρετης έπιμέλειαν. ἐμοὶ μὲν δη, τοιοῦτος ὢν οἶον ἐγω διήγημαι, εὐσεβης μεν ούτως, ώστε μηδεν ἄνευ της τῶν θεῶν γνώμης ποιείν · δίκαιος δε, ώστε βλάπτειν μεν μηδε μικρον μηδένα, ώφελείν δε τὰ μέγιστα τοὺς χρωμένους έαυτῶ · έγκρατης δὲ, ώστε μηδέποτε προαιρείσθαι το ήδιον ἀντὶ τοῦ βελτίονος · φρόνιμος δε, ώστε μη διαμαρτάνειν κρίνων τὰ βελτίω καὶ τὰ χείρω, μηδὲ ἄλλου προσδείσθαι, ἀλλ' αὐτάρκης είναι προς την τούτων γνώσιν, ίκανος δε και λόγω είπειν τε καὶ διορίσασθαι τὰ τοιαῦτα, ίκανὸς δὲ καὶ ἄλλους δοκιμάσαι τε καὶ άμαρτάνοντας έξελέγξαι, καὶ προτρέψασθαι έπ' ἀρετην καὶ καλοκάγαθίαν, — έδόκει τοιοῦτος εἶναι, οἶος αν είη άριστός τε ανηρ και ευδαιμονέστατος. εί δέ τω μη άρεσκει ταῦτα, παραβάλλων το ἄλλου ἦθος προς ταῦτα, ούτω κρινέτω.

PLATO.

I. SOCRATES BEFORE HIS JUDGES.

1. Ου πολλου γ' ένεκα χρόνου, & άνδρες 'Αθηναίοι, όνομα έξετε καὶ αἰτίαν ύπο τῶν βουλομένων την πόλιν λοιδορείν, ώς Σωκράτη ἀπεκτύνατε, ἄνδρα σοφόν · φήσουσι γαρ δή με σοφον είναι, εί καὶ μη είμὶ, οί βουλόμενοι ύμίν ονειδίζειν. εί οὖν περιεμείνατε ολίγον χρόνον, απο τοῦ αὐτομάτου ἂν ύμιν τοῦτο ἐγένετο · ὁρᾶτε γὰρ δη την ήλικίαν, ὅτι πόρρω ήδη ἐστὶ τοῦ βίου, θανάτου δὲ ἐγγύς. λέγω δὲ τοῦτο οὐ πρὸς πάντας ὑμᾶς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἐμοῦ καταψηφισαμένους θάνατον. 2. λέγω δε καὶ τόδε προς τους αὐτους τούτους · ἴσως με οἴεσθε, ὧ ἄνδρες, ἀπορία λόγων έαλωκέναι τοιούτων οἶς ἂν ύμᾶς ἔπεισα, εἰ ἄμην δείν άπαντα ποιείν καὶ λέγειν ώστε αποφυγείν την δίκην. πολλού γε δεί. άλλ' ἀπορία μεν εάλωκα, οὐ μέντοι λόγων, άλλα τόλμης και αναισχυντίας και του έθέλειν λέγειν προς ύμᾶς τοιαῦτα οξ' ὰν ύμιν ήδιστ' ἢν ἀκούειν, θρηνοῦντός τέ μου καὶ οδυρομένου καὶ άλλα ποιούντος καὶ λέγοντος πολλά καὶ ἀνάξια ἐμοῦ, ὡς ἐγώ φημι· οἶα δη καὶ εἰθισθε ὑμεῖς των άλλων ακούειν. 3. αλλ' ούτε τότε ώήθην δείν ένεκα τοῦ κινδύνου πράξαι οὐδεν ἀνελεύθερον, οὕτε νῦν μοι μεταμέλει ούτως ἀπολογησαμένω, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον αίρουμαι ώδε απολογησάμενος τεθνάναι η έκείνως ζην· ούτε γαρ έν δίκη οὔτ' ἐν πολέμω οὔτ' ἐμὲ οὔτ' ἄλλον οὐδένα δεῖ τοῦτο μηχανασθαι, όπως ἀποφεύξεται παν ποιων θάνατον. καὶ γαρ έν ταις μάχαις πολλάκις δήλον γίγνεται ότι τό γε

ἀποθανεῖν ἄν τις ἐκφύγοι καὶ ὅπλα ἀφεὶς, καὶ ἐφ' ἰκετείαν τραπόμενος τῶν διωκόντων καὶ ἄλλαι μηχαναὶ πολλαί εἰσιν ἐν ἑκάστοις τοῖς κινδύνοις ὥστε διαφεύγειν θάνατον, ἐάν τις τολμậ πᾶν ποιεῖν καὶ λέγειν. 1. ἀλλὰ μὴ οὐ τοῦτ' ἢ χαλεπὸν, ὧ ἄνδρες, θάνατον ἐκφυγεῖν, ἀλλὰ πολὺ χαλεπώτερον πονηρίαν θᾶττον γὰρ θανάτου θεῖ. καὶ νῦν ἐγὼ μὲν, ἄτε βραδὺς ὧν καὶ πρεσβύτης, ὑπὸ τοῦ βραδυτέρου ἑάλων, οἱ δ' ἐμοὶ κατήγοροι, ἄτε δεινοὶ καὶ ὀξεῖς ἄντες, ὑπὸ τοῦ θάττονος, τῆς κακίας. καὶ νῦν ἐγὼ μὲν ἄπειμι ὑφ' ὑμῶν θανάτου δίκην ὀφλὼν, οὖτοι δ' ὑπὸ τῆς ἀληθείας ὡφληκότες μοχθηρίαν καὶ ἀδικίαν. καὶ ἐγώ τε τῷ τιμήματι ἐμμένω, καὶ οὖτοι. ταῦτα μέν που ἴσως οὕτω καὶ ἔδει σχεῖν, καὶ οἷμαι αὐτὰ μετρίως ἔχειν.

5. Το δε δη μετά τοῦτο ἐπιθυμῶ ὑμῖν χρησμωδησαι, ὦ καταψηφισάμενοί μου · καὶ γάρ εἰμι ἤδη ἐνταῦθα, ἐν ὧ μάλιστ' ἄνθρωποι χρησμφδοῦσιν, ὅταν μέλλωσιν ἀποθανείσθαι. φημί γάρ, & ἄνδρες οὶ έμε ἀπεκτόνατε, τιμωρίαν ύμιν ήξειν εὐθὺς μετὰ τον έμον θάνατον πολύ χαλεπωτέραν, νη Δί', η οίαν έμε άπεκτόνατε · νῦν γὰρ τοῦτο εἰργάσασθε, οιόμενοι μεν ἀπαλλάξεσθαι τοῦ διδόναι ἔλεγχον τοῦ βίου · το δε ύμιν πολυ εναντίον ἀποβήσεται, ώς εγώ φημι. 6. πλείους έσονται ύμας οἱ ἐλέγχοντες, οὺς νῦν ἐγὰ κατεῖχου, ύμεις δε οὐκ ἢσθάνεσθε· καὶ χαλεπώτεροι ἔσονται όσω νεώτεροί είσι, καὶ ύμεις μαλλον άγανακτήσετε. εί γαρ οίεσθε, ἀποκτείνοντες ἀνθρώπους, ἐπισχήσειν τοῦ ονειδίζειν τινὰ ύμιν ότι οὐκ ορθώς ζήτε, οὐκ ορθώς διανοείσθε · οὐ γάρ ἐσθ' αύτη ἡ ἀπαλλαγὴ οὕτε πάνυ δυνατὴ ούτε καλή, άλλ' έκείνη και καλλίστη και ράστη, μη τους άλλους κολούειν, άλλ' έαυτον παρασκευάζειν όπως έσται ώς βέλτιστος. ταῦτα μεν οὖν ύμιν τοῖς καταψηφισαμένοις μαντευσάμενος ἀπαλλάττομαι.

7. Τοίς δε ἀποψηφισαμένοις ήδέως αν διαλεχθείην ύπερ τοῦ γεγονότος τουτουὶ πράγματος, ἐν ῷ οἱ ἄρχοντες ἀσχολίαν ἄγουσι, καὶ οὔπω ἔρχομαι οἷ ἐλθόντα με δεῖ τεθνάναι. άλλά μοι, δ ἄνδρες, παραμείνατε τοσοῦτον χρόνον οὐδεν γαρ κωλύει διαμυθολογήσαι προς άλλήλους, έως έξεστιν. ύμιν γαρ ώς φίλοις οὖσιν ἐπιδείξαι ἐθέλω τὸ νυνί μοι ξυμβεβηκὸς τί ποτε νοεί. 8. ἐμοὶ γάρ, ἢ ἀνδρες δικασταί ύμας γαρ δικαστας καλων όρθως αν καλοίην — θαυμάσιόν τι γέγονεν. ή γὰρ εἰωθυῖά μοι μαντικὴ, ή τοῦ δαιμονίου, έν μεν τῷ πρόσθεν χρόιφ παντὶ πάνυ πυκνη ἀεὶ ην, καὶ πάνυ έπὶ σμικροίς έναντιουμένη, εί τι μέλλοιμι μη ὀρθώς πράξειν · νυνὶ δὲ ξυμβέβηκέ μοι, ἄπερ ὁρᾶτε καὶ αὐτοὶ, ταυτὶ ἄ γε δη οἰηθείη ἄν τις καὶ νομίζεται ἔσχατα κακῶν είναι. 9. έμοι δε ούτε έξιόντι έωθεν οἴκοθεν ἡναντιώθη το τοῦ θεοῦ σημείον, οὔτε ἡνίκα ἀνέβαινον ἐνταυθοῖ ἐπὶ τὸ δικαστήριον, οὔτ' ἐν τῷ λόγῳ οὐδαμοῦ μέλλοντί τι ἐρείν. καίτοι ἐν ἄλλοις λόγοις πολλαχοῦ δή με ἐπέσχε λέγοντα μεταξύ · νυνὶ δὲ οὐδαμοῦ περὶ ταύτην τὴν πρᾶξιν οὕτ' ἐν έργω οίδενὶ οὔτ' ἐν λόγω ἡναντίωταί μοι. 10. τί οὖν αἴτιον εἶναι ὑπολαμβάνω; ἐγὰ ὑμῖν ἐρῶ· κινδυνεύει γάρ μοι το ξυμβεβηκος τοῦτο ἀγαθον γεγονέναι, καὶ οὐκ ἔσθ' όπως ήμεις όρθως ύπολαμβάνομεν, όσοι οιόμεθα κακον είναι τὸ τεθνάναι. μέγα μοι τεκμήριον τούτου γέγονεν · οὐ γὰρ έσθ' όπως οὐκ ἡναντιώθη ἄν μοι το εἰωθος σημεῖον, εἰ μή τι έμελλον έγω άγαθον πράξειν.

11. Έννοήσωμεν δὲ καὶ τῆδε, ὡς πολλη ἐλπίς ἐστιν ἀγαθὸν αὐτὸ εἶναι. δυοῖν γὰρ θάτερόν ἐστι τὸ τεθνάναι ἡ γὰρ οἶον μηδὲν εἶναι, μηδ΄ αἴσθησιν μηδεμίαν μηδενὸς ἔχειν τὸν τεθνεῶτα, ἡ κατὰ τὰ λεγόμενα μεταβολή τις τυγχάνει οὖσα, καὶ μετοίκησις τῆ ψυχῆ τοῦ τόπου τοῦ ἐνθένδε εἰς ἄλλον τόπον. 12. Καὶ εἴτε μηδεμία αἴσθησίς

έστιν, άλλ' οιον ύπνος έπειδάν τις καθεύδων μηδ' όναρ μηδεν όρα, θαυμάσιον κέρδος αν είη ό θάνατος. εγω γαρ αν οίμαι, εί τινα έκλεξάμενον δέοι ταύτην την νύκτα. έν ή ούτω κατέδαρθεν ώστε μηδ' ὄναρ ἰδείν, καὶ τὰς ἄλλας νύκτας τε καὶ ἡμέρας τὰς τοῦ βίου τοῦ έαυτοῦ ἀντιπαραθέντα ταύτη τη νυκτι δέοι σκεψάμενον είπειν, πόσας ἄμεινον καὶ ήδιον ήμέρας καὶ νύκτας ταύτης τῆς νυκτὸς βεβίωκεν εν τῷ ε΄αυτοῦ βίω, οἶμαι αν μη ὅτι ἰδιώτην τινα. άλλα του μέγαν βασιλέα εὐαριθμήτους αν εύρειν αὐτον ταύτας προς τὰς ἄλλας ἡμέρας καὶ νύκτας. 13. εἰ οὖν τοιοῦτον ό θάνατός έστι, κέρδος έγωγε λέγω · καὶ γὰρ οὐδεν πλείων ό πας χρόνος φαίνεται ούτω δη είναι η μία νύξ. Εί δ' αὖ οίον αποδημησαί έστιν ο θάνατος ενθένδε είς άλλον τόπον, καὶ άληθη ἐστι τὰ λεγόμενα, ώς ἄρα ἐκεῖ εἰσιν ἄπαντες οί τεθνεωτες, τί μείζον ἀγαθον τούτου είη αν, ω ἄνδρες δικασταί; 14. εἰ γάρ τις ἀφικόμενος εἰς "Αιδου, ἀπαλλαγεὶς τούτων τῶν φασκόντων δικαστῶν εἶναι, εύρήσει τοὺς ἀληθως δικαστάς, οίπερ καὶ λέγονται ἐκεῖ δικάζειν, — Μίνως τε καὶ 'Ραδιμανθυς καὶ Αἰακὸς καὶ Τριπτόλεμος καὶ ἄλλοι όσοι τῶν ἡμιθέων δίκαιοι ἐγένοντο ἐν τῷ ἑαυτῶν βίῳ. άρα φαύλη αν είη ή ἀποδημία; η αδ 'Ορφεί ξυγγενέσθαι καὶ Μουσαίφ καὶ Ἡσιόδφ καὶ Ὁμήρφ ἐπὶ πόσφ ἄν τις δέξαιτ' αν ύμων; 15. έγω μεν γαρ πολλάκις έθέλω τεθνάναι, εἰ ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ · ἐπεὶ ἔμοιγε καὶ αὐτῷ θαυμαστή αν είη ή διατριβή αὐτόθι, ὁπότε ἐντύχοιμι Παλαμήδει καὶ Αίαντι τῷ Τελαμῶνος καὶ εἴ τις ἄλλος τῶν παλαιῶν διὰ κρίσιν άδικου τέθνηκευ, αντιπαραβάλλουτι τὰ έμαυτοῦ πάθη προς τὰ ἐκείνων, ώς ἐγὼ οἶμαι, οὐκ ἂν ἀηδὲς είη. Καὶ δὴ τὸ μέγιστου, τοὺς ἐκεῖ ἐξετάζοντα καὶ ἐρευνῶντα ώσπερ τους ένταυθα διάγειν, τίς αυτών σοφός έστι, καὶ τίς οίεται μεν έστι δ' ού. 16. επί πόσφ δ' άν τις, & άνδρες

δικασταὶ, δέξαιτο ἐξετάσαι τὸν ἐπὶ Τροίαν ἀγαγόντα τὴν πολλὴν στρατιὰν, ἢ ᾿Οδυσσέα, ἢ Σίσυφον, ἢ ἄλλους μυρίους ἄν τις εἴποι καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας; οἶς ἐκεῖ διαλέγεσθαι καὶ ξυνεῖναι καὶ ἐξετάζειν ἀμήχανον ὰν εἴη εὐδαιμονίας. πάντως οὐ δήπου τούτου γε ἕνεκα οἱ ἐκεῖ ἀποκτείνουσι τά τε γὰρ ἄλλα εὐδαιμονέστεροί εἰσιν οἱ ἐκεῖ
τῶν ἐνθάδε, καὶ ἤδη τὸν λοιπὸν χρόνον ἀθάνατοί εἰσιν,
εἴπερ γε τὰ λεγόμενα ἀληθῆ ἐστιν.

17. 'Αλλά καὶ ύμᾶς χρη, & ἄνδρες δικασταὶ, εὐέλπιδας είναι προς του θάνατου, καὶ έν τι τοῦτο διανοείσθαι άληθες, ότι οὐκ ἔστιν ἀνδρὶ ἀγαθῷ κακὸν οὐδὲν οὔτε ζῶντι οὔτε τελευτήσαντι, οὐδὲ ἀμελεῖται ὑπὸ θεῶν τὰ τούτου πράγματα · οὐδὲ τὰ ἐμὰ νῦν ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου γέγονεν, ἀλλά μοι δηλόν έστι τοῦτο, ὅτι ήδη τεθνάναι καὶ ἀπηλλάχθαι πραγμάτων βέλτιον ην μοι. διὰ τοῦτο καὶ ἐμὲ οὐδαμοῦ άπέτρεψε το σημείου, καὶ έγωγε τοις καταψηφισαμένοις μου καὶ τοῖς κατηγόροις οὐ πάνυ χαλεπαίνω. καίτοι οὐ ταύτη τη διανοία κατεψηφίζοντό μου καὶ κατηγόρουν, άλλ' οιόμενοι βλάπτειν· τοῦτο αὐτοῖς ἄξιον μέμφεσθαι. 18. Τοσόνδε μέντοι αὐτῶν δέομαι τοὺς υίεις μου, ἐπειδὰν ήβήσωσι, τιμωρήσασθε, δ ἄνδρες, ταὐτὰ ταῦτα λυποῦντες άπερ έγω ύμας ελύπουν, εαν ύμιν δοκωσιν ή χρημάτων ή άλλου του πρότερον ἐπιμελεῖσθαι ἢ ἀρετῆς, καὶ ἐὰν δοκῶσί τι είναι μηδεν όντες, ονειδίζετε αυτοίς, ώσπερ έγω ύμιν, ότι ουκ επιμελούνται ων δεί, καὶ οιονταί τι είναι όντες οιδενος άξιοι. καὶ εἰιν ταῦτα ποιῆτε, δίκαια πεπονθώς εγω ἔσομαι ύφ' ύμῶν, αὐτός τε καὶ οἱ νίεῖς.

'Αλλὰ γὰρ ἤδη ὥρα ἀπιέναι, ἐμοὶ μὲν ἀποθανουμένω, ὑμῖν δὲ βιωσομένοις · ὁπότεροι δὲ ἡμῶν ἔρχονται ἐπὶ ἄμεινον πρᾶγμα, ἄδηλον παντὶ πλὴν ἢ τῷ θεῷ.

II. THE DEATH OF SOCRATES.

[Phaedo, I.-V.; LXIII.-LXVI.]

1. Έχεκράτης. Αὐτὸς, ὧ Φαίδων, παρεγένου Σωκράτει ἐκείνη τῆ ἡμέρα, ἣ τὸ φάρμακον ἔπιεν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, ἢ ἄλλου του ἤκουσας;

Φαίδων. Αὐτὸς, ὧ Ἐχέκρατες.

- Ε. Τί οὖν δή ἐστιν ἄττα εἶπεν ὁ ἀνῆρ πρὸ τοῦ θανάτου; καὶ πῶς ἐτελεύτα; ἡδέως γὰρ ἂν ἐγὼ ἀκούσαιμι. καὶ γὰρ οὔτε τῶν πολιτῶν Φλιασίων οὐδεὶς πάνυ τι ἐπιχωριάζει τὰ νῦν ᾿Αθήναζε, οὔτε τις ξένος ἀφῖκται χρόνου συχνοῦ ἐκείθεν, ὅστις ἂν ἡμῖν σαφές τι ἀγγεῖλαι οἶός τ' ἢν περὶ τούτων, πλήν γε δὴ ὅτι φάρμακον πιὼν ἀποθάνοι τῶν δὲ ἄλλων οὐδὲν εἶχε φράζειν.
- 2. Φ. Οὐδὲ τὰ περὶ τῆς δίκης ἄρα ἐπύθεσθε δυ τρόπου ἐγένετο;
- Ε. Ναὶ, ταῦτα μὲν ἡμῖν ἤγγειλέ τις, καὶ ἐθαυμάζομέν γε ὅτι, πάλαι γενομένης αὐτῆς, πολλῷ ὕστερον φαίνεται ἀποθανών. τί οὖν ἦν τοῦτο, ὧ Φαίδων;
- Φ. Τύχη τις αὐτῷ, ὦ Ἐχέκρατες, συνέβη · ἔτυχε γὰρ τῆ προτεραία τῆς δίκης ἡ πρύμνα ἐστεμμένη τοῦ πλοίου, ὁ εἰς Δῆλον ᾿Αθηναῖοι πέμπουσιν.
 - Ε. Τοῦτο δὲ δὴ τί ἐστιν;
- 3. Φ. Τοῦτό ἐστι τὸ πλοῖον. ὡς φασιν ᾿Αθηναῖοι, ἐν ῷ Θησεύς ποτε εἰς Κρήτην τοὺς δὶς ἐπτὰ ἐκείνους ῷχετο ἄγων, καὶ ἔσωσέ τε καὶ αὐτὸς ἐσώθη. τῷ οὖν ᾿Απόλλωνι εὕξαντο, ὡς λέγεται, τότε. εἰ σωθεῖεν, ἑκάστου ἔτους θεωρίαν ἀπάξειν εἰς Δῆλον · ἡν δη ἀεὶ καὶ νῦν ἔτι ἐξ ἐκείνου κατ ἐνιαυτὸν τῷ θεῷ πέμπουσιν. ἐπειδὰν οὖν ἄρξωνται τῆς θεωρίας, νόμος ἐστὶν αὐτοῖς ἐν τῷ χρόνῷ τούτῷ καθαρεύειν τὴν πόλιν, καὶ δημοσία μηδένα ἀποκτιννύναι, πρὶν

αν είς Δηλον αφίκηται το πλοίον καὶ πάλιν δεύρο · τούτο δ' ἐνίοτε ἐν πολλῷ χρόνῳ γίγνεται, ὅταν τύχωσιν ἄνεμοι άπολαβόντες αὐτούς. άρχη δ' έστὶ της θεωρίας, έπειδαν ό ίερευς του 'Απόλλωνος στέψη την πρύμναν του πλοίου. τούτο δ' έτυχεν, ώσπερ λέγω, τῆ προτεραία τῆς δίκης γεγονός. διὰ ταῦτα καὶ πολύς χρόνος ἐγένετο τῷ Σωκρώτει έν τῷ δεσμωτηρίω, ὁ μεταξὺ τῆς δίκης τε καὶ τοῦ θανάτου.

- 4. Ε. Τί δε δη τὰ περί αὐτον τον θάνατον, & Φαίδων; τίνα ην τὰ λεχθέντα καὶ πραχθέντα, καὶ τίνες οἱ παραγενόμενοι των έπιτηδείων τω ανδρί; η οὐκ είων οἱ άρχοντες παρείναι, άλλ' έρημος ετελεύτα φίλων;
 - Φ. Οὐδαμῶς · ἀλλὰ παρησάν τινες, καὶ πολλοί γε.
- Ε. Ταῦτα δη πάντα προθυμήθητι ώς σαφέστατα ήμιν άπαγγείλαι, εὶ μή τίς σοι ἀσχολία τυγχάνει οὖσα.
- Φ. 'Αλλά σχολάζω γε, καὶ πειράσομαι ύμιν διηγήσασθαι · καὶ γὰρ τὸ μεμνῆσθαι Σωκράτους καὶ αὐτον λέγοντα καὶ ἄλλου ἀκούοντα ἔμοιγε ἀεὶ πάντων ήδιστον.
- Ε. 'Αλλά μην, & Φαίδων, καὶ τους ἀκουσομένους γε τοιούτους έτέρους έχεις · άλλὰ πειρῶ ώς ἂν δύνη ἀκριβέστατα διελθείν πάντα.
- 5. Φ. Καὶ μὴν ἔγωγε θαυμάσια ἔπαθον παραγενόμενος. ούτε γαρ ώς θανάτω παρόντα με άνδρος επιτηδείου έλεος είσήει · εὐδαίμων γάρ μοι άνηρ ἐφαίνετο, ὧ Ἐχέκρατες, καὶ τοῦ τρόπου καὶ τῶν λόγων, ὡς ἀδεῶς καὶ γενναίως ετελεύτα, ώστε μοι εκείνον παρίστασθαι μηδ' είς ''Αιδου λόντα ἄνευ θείας μοίρας λέναι, άλλα κακείσε άφικόμενον εὖ πράξειν, εἴπερ τις πώποτε καὶ ἄλλος. διὰ δὴ ταῦτα οὐδεν πάνυ μοι έλεεινον είσηει, ώς είκος αν δόξειεν είναι παρόντι πένθει · ούτε αὐ ήδονη ώς έν φιλοσοφία ήμων όντων, ώσπερ ειώθειμεν · καὶ γαρ οἱ λόγοι τοιοῦτοί τινες ήσαν · άλλ' άτεχνως άτοπόν τί μοι πάθος παρήν, καί

τις ἀήθης κρᾶσις ἀπό τε τῆς ήδουῆς συγκεκραμένη ὁμοῦ καὶ ἀπὸ τῆς λύπης, ἐνθυμουμένω ὅτι αὐτίκα ἐκεῖνος ἔμελλε τελευτᾶν. καὶ πάντες οἱ παρόντες σχεδόν τι οὕτω διεκείμεθα, ὁτὲ μὲν γελῶντες, ἐνίοτε δὲ δακρύοντες, εἶς δὲ ἡμῶν καὶ διαφερόντως, ᾿Απολλόδωρος · οἶσθα γάρ που τὸν ἄνδρα καὶ τὸν τρόπον αὐτοῦ.

6. Ε. Πῶς γὰρ οΰ;

Φ 'Εκεινός τε τοίνυν παντάπασιν ούτως είχε, καὶ αὐτὸς ἔγωγε ἐτεταράγμην καὶ οἱ ἄλλοι.

Ε. "Ετυχον δε, & Φαίδων, τίνες παραγενόμενοι;

Φ. Οὖτός τε δη ὁ ᾿Απολλόδωρος τῶν ἐπιχωρίων παρῆν, καὶ ὁ Κριτοβουλος, καὶ ὁ πατηρ αὐτοῦ [Κριτων], καὶ ἔτι Ἑρμογένης καὶ Ἐπιγένης καὶ Αἰσχίνης καὶ ᾿Αντισθένης · ἢν δὲ καὶ Κτήσιππος ὁ Παιανιεὺς, καὶ Μενέξενος, καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἐπιχωρίων · Πλάτων δέ, οἶμαι, ἠσθένει.

Ε. Ξένοι δέ τινες παρήσαν;

Φ. Ναὶ, Σιμμίας τέ γε ὁ Θηβαῖος καὶ Κέβης καὶ Φαιδωνίδης, καὶ Μεγαρόθεν Εὐκλείδης τε καὶ Τερψίων.

Ε. Τί δέ; 'Αρίστιππος καὶ Κλεόμβροτος παρεγέ-

νοντο;

Φ. Οὐ δῆτα· ἐν Αἰγίνη γὰρ ἐλέγοντο εἶναι.

Ε. "Αλλος δέ τις παρην;

Φ. Σχεδόν τι οἶμαι τούτους παραγενέσθαι.

Ε. Τι οὖν δή; τίνες, φης, ησαν οἱ λόγοι;

7. Φ. Έγω σοι εξ άρχης πάντα πειράσομαι διηγήσασθαι. ἀεὶ γὰρ δὴ καὶ τὰς πρόσθεν ἡμέρας εἰωθειμεν
φοιτῶν, καὶ ἐγὼ καὶ οἱ ἄλλοι, παρὰ τὸν Σωκράτη, συλλεγόμενοι ἕωθεν εἰς τὸ δικαστήριον, ἐν ῷ καὶ ἡ δίκη ἐγένετο · πλησίον γὰρ ἢν τοῦ δεσμωτηρίου. περιεμένομεν οὖν
ἑκάστοτε, ἕως ἀνοιχθείη τὸ δεσμωτήριον, διατρίβοντες μετ
ἀλλήλων · ἀνεψγετο γὰρ οὐ πρῷ · ἐπειδὴ δὲ ἀνοιχθείη,

είσήειμεν παρά του Σωκράτη, και τὰ πολλά διημερεύομεν μετ' αὐτοῦ. καὶ δὴ καὶ τότε πρωϊαίτερον ξυνελέγημεν. τη γάρ προτεραία ημέρα, επειδη εξήλθομεν εκ τοῦ δεσμωτηρίου έσπέρας, ἐπυθόμεθα ὅτι το πλοῖον ἐκ Δήλου ἀφιγμένον είη. παρηγγείλαμεν οὖν ἀλλήλοις ήκειν ὡς πρωϊαίτατα είς τὸ εἰωθός. . 8. καὶ ήκομεν, καὶ ἡμῖν ἐξελθων ὁ θυρωρός, όσπερ εἰώθει ὑπακούειν, εἶπε περιμένειν καὶ μὴ πρότερον παριέναι, έως αν αυτος κελεύση λύουσι γαρ, έφη, οι ένδεκα Σωκράτη και παραγγέλλουσιν, όπως αν τηθε τη ημέρα τελευτήση. οὐ πολύν δ' οὖν χρόνον ἐπισχων, ήκε καὶ ἐκέλευεν ήμᾶς εἰσιέναι. εἰσιόντες οὖν κατελαμβάνομεν τον μεν Σωκράτη άρτι λελυμένον, την δε Ξανθίππην - γιγνώσκεις γάρ - έχουσάν τε το παιδίον αὐτοῦ καὶ παρακαθημένην. ὡς οὖν εἶδεν ἡμᾶς ἡ Ξανθίππη, ανευφήμησέ τε καὶ τοιαῦτ' ἄττα εἶπεν, οἷα δη εἰώθασιν αί γυναίκες, ότι η Σώκρατες, ύστατον δή σε προσεροῦσι νῦν οἱ ἐπιτήδειοι, καὶ σὺ τούτους. καὶ ὁ Σωκράτης, βλέψας είς του Κρίτωνα, 3 Ω Κρίτων, έφη, απαγέτω τις αὐτὴν οἴκαδε. καὶ ἐκείνην μὲν ἀπῆγόν τινες τῶν τοῦ Κρίτωνος βοῶσάν τε καὶ κοπτομένην. 9. ὁ δὲ Σωκράτης, άνακαθιζόμενος είς την κλίνην, συνέκαμψέ τε το σκέλος καὶ ἐξέτριψε τῆ χειρὶ, καὶ τρίβων άμα, 'Ως ἄτοπον, ἔφη, ὧ ἄνδρες, ἔοικέ τι εἶναι τοῦτο, δ καλοῦσιν οἱ ἄνθρωποι ήδύ · ώς θαυμασίως πέφυκε προς το δοκοῦν ἐναντίον εἶναι, το λυπηρον, τῷ ἄμα μὲν αὐτὰ μὴ ἐθέλειν παραγίγνεσθαι τῷ άνθρώπω, έαν δέ τις διώκη το έτερον και λαμβάνη, σχεδόν τι αναγκάζεσθαι λαμβάνειν και το έτερον, ώσπερ εκ μιας κορυφής συνημμένω δύ' όντε. καί μοι δοκεί, έφη, εί ένενόησεν αὐτὰ Αἴσωπος, μῦθον ἂν συνθείναι, ὡς ὁ θεος βουλόμενος αὐτὰ διαλλάξαι πολεμοῦντα, ἐπειδὴ οὐκ ἡδύνατο, ξυνήψεν είς ταὐτον αὐτοῖς τὰς κορυφὰς, καὶ διὰ ταῦτα ῷ

αν το έτερον παραγένηται. ἐπακολουθεῖ ὕστερον καὶ τὸ ἔτερον. ώσπερ οὖν καὶ αὐτῷ μοι ἔοικεν, ἐπειδὴ ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἢν ἐν τῷ σκέλει πρότερον τὸ ἀλγεινὸν, ἥκειν δὴ φαίνεται ἐπακολουθοῦν τὸ ἡδύ.

10. Ο οὖν Κέβης ὑπολαβων, Νη τον Δία, ὦ Σώκρατες, έφη, εὖ γ' ἐποίησας ἀναμνήσας με. περὶ γάρ τοι τῶν ποιημάτων ὧν πεποίηκας, ἐντείνας τοὺς τοῦ Αἰσώπου λόγους καὶ το είς τον 'Απόλλω προοίμιον, καὶ άλλοι τινές με ήδη ήρουτο · άταρ και Εύηνος πρώην, ό τι ποτε διανηηθείς, έπειδη δεύρο ηλθες, έποίησας αυτά, πρότερου ούδεν πώποτε ποιήσας. εὶ οὖν τί σοι μέλει τοῦ ἔχειν ἐμὲ Εὐηνώ ἀποκρίνασθαι ὅταν με αὖθις ἐρωτᾳ (εὖ οἶδα γὰρ ὅτι έρήσεται), είπε τί χρή με λέγειν. 11. Λέγε τοίνυν, έφη, αὐτώ, δ Κέβης, τάληθη, ὅτι οὐκ ἐκείνω βουλόμενος οὐδὲ τοις ποιήμασιν αὐτοῦ ἀντίτεχνος είναι ἐποίησα ταῦτα. ήδειν γὰρ ώς οὐ ράδιον είη · άλλ' ἐνυπνίων τινῶν ἀποπειρώμενος τί λέγει, καὶ ἀφοσιούμενος εἰ ἄρα πολλάκις ταύτην την μουσικήν μοι επιτάττοι ποιείν. ην γαρ δη άττα τοιάδε · πολλάκις μοι φοιτῶν το αὐτο ἐνύπνιον ἐν τῷ παρελθόντι βίω, άλλοτ' έν άλλη όψει φαινόμενον, τὰ αὐτὰ δὲ λέγον, 3 Σώκρατες, έφη, μουσικήν ποίει καὶ έργάζου. 12. καὶ ἐγὰ ἔν γε τῷ πρόσθεν χρόνω, ὅπερ ἔπραττον τοῦτο ύπελάμβανον αὐτό μοι παρακελεύεσθαί τε καὶ ἐπικελεύειν, ώσπερ οί τοις θέουσι διακελευόμενοι καὶ έμοι ούτω το ενύπνιον όπερ έπραττον τοῦτο επικελεύειν, μουσικήν ποιείν, ώς φιλοσοφίας μεν ούσης μεγίστης μουσικής, έμου δε τοῦτο πρώττοντος · νῦν δ' ἐπειδη ή τε δίκη ἐγένετο. καὶ ή τοῦ θεοῦ έορτη διεκώλυέ με ἀποθνήσκειν. ἔδοξε χρηναι. εί άρα πολλάκις μοι προστάττοι το ένύπνιον ταύτην την δημώδη μουσικήν ποιείν, μη απειθήσαι αὐτώ. άλλα ποιείν. ασφαλέστερον γαρ είναι μη απιέναι πρίν άφοσιώσασθαι ποιήσαντα ποιήματα, καὶ πειθόμενον τῷ ἐνυπνίῳ. 13. οὕτω δὴ πρῶτον μὲν εἰς τὸν θεὸν ἐποίησα, οὕ ἢν ἡ παροῦσα
θυσία · μετὰ δὲ τὸν θεὸν, ἐννοήσας ὅτι τὸν ποιητὴν δέοι,
εἴπερ μέλλοι ποιητὴς εἶναι, ποιεῖν μύθους ἀλλ' οὐ λόγους,
καὶ αὐτὸς οὐκ ἢ μυθολογικὸς, διὰ ταῦτα δὴ οῦς προχείρους
εἶχον καὶ ἠπιστάμην μύθους τοὺς Αἰσώπου, τούτους ἐποίησα — οἷς πρώτοις ἐνέτυχον. ταῦτα οὖν, ὧ Κέβης, Εὐηνῷ
φράζε, καὶ ἐρρῶσθαι, καὶ ἂν σωφρονῆ, ἐμὲ διώκειν ὡς τάχιστα. ἄπειμι δὲ, ὡς ἔοικε, τήμερον · κελεύουσι γὰρ
᾿Αθηναῖοι.

14. Καὶ ὁ Σιμμίας, Οἷον παρακελεύει, ἔφη, τοῦτο, ὧ Σώκρατες, Εὐηνῷ; πολλὰ γὰρ ήδη ἐντετύχηκα τῷ ἀνδρί. σχεδον οὖν, έξ ὧν έγω ήσθημαι, οὐδ' ὁπωστιοῦν σοι έκων είναι πείσεται. Τί δαί; η δ' ός ου φιλόσοφος Ευηνός; "Εμοιγε δοκεί, έφη ὁ Σιμμίας. 'Εθελήσει τοίνυν, έφη, καὶ Εύηνος καὶ πᾶς ὅτφ ἀξίως τούτου τοῦ πράγματος μέτεστιν. οὐ μέντοι γ' ἴσως βιάσεται αύτόν · οὐ γάρ φασι θεμιτον είναι. 15. Καὶ ἄμα λέγων ταῦτα καθῆκε τὰ σκέλη [άπὸ τῆς κλίνης] ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ καθεζόμενος ούτως ήδη τὰ λοιπὰ διελέγετο. ήρετο οὖν αὐτὸν ὁ Κέβης · Πῶς τούτο λέγεις, & Σώκρατες, το μη θεμιτον είναι έαυτον βιάζεσθαι, εθέλειν δ' αν τω αποθνήσκοντι τον φιλόσοφον έπεσθαι ; Τί δε, & Κέβης ; οὐκ ἀκηκόατε σύ τε καὶ Σιμμίας περὶ τῶν τοιούτων, Φιλολάφ συγγεγονότες; Οὐδέν γε σαφως, ω Σωκρατες. 'Αλλά μην κάγω έξ άκοης περί αυτων λέγω · α μεν οὖν τυγχάνω ἀκηκοως, φθόνος οὐδεὶς λέγειν. καὶ γὰρ ἴσως καὶ μάλιστα πρέπει, μέλλοντα ἐκείσε ἀποδημείν, διασκοπείν τε καὶ μυθολογείν περὶ της ἀποδημίας της έκει. ποίαν τινα αυτην οιόμεθα είναι · τί γαρ άν τις καὶ ποιοί άλλο έν τῷ μέχρι ἡλίου δυσμῶν χρόνω;

3

1

16. 'Αλλὰ τούτων δη ἕνεκα χρη ὧν διεληλύθαμεν, ὧ Σιμμία, πᾶν ποιεῖν, ὥστε ἀρετης καὶ φρονήσεως ἐν τῷ βίφ μετασχεῖν · καλὸν γὰρ τὸ ἄθλον, καὶ ἡ ἐλπὶς μεγάλη. ὑμεῖς μὲν οὖν, ἔφη. ὧ Σιμμία τε καὶ Κέβης καὶ οἱ ἄλλοι, εἰσαῦθις ἔν τινι χρόνῷ ἕκαστοι πορεύσεσθε · ἐμὲ δὲ νῦν ἤδη καλεῖ, φαίη ἂν ἀνηρ τραγικὸς, ἡ εἰμαρμένη, καὶ σχεδόν τί μοι ὥρα τραπέσθαι πρὸς τὸ λουτρόν · δοκεῖ γὰρ δη βέλτιον εἶναι λουσάμενον πιεῖν τὸ φάρμακον, καὶ μὴ πράγματα ταῖς γυναιξὶ παρέχειν νεκρὸν λούειν.

17. Ταθτα δη εἰπόντος αθτοθ, ὁ Κρίτων, Εἶεν, ἔφη, & Σώκρατες · τί δὲ τούτοις ἢ ἐμοὶ ἐπιστέλλεις, ἢ περὶ τῶν παίδων ή περὶ ἄλλου του, ὅ τι ἄν σοι ποιοῦντες ήμεῖς ἐν χάριτι μάλιστα ποιοίμεν; "Απερ ἀεὶ λέγω, ἔφη, ὧ Κριτων, ούδεν καινότερον . ὅτι ὑμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμενοι ύμεις, και έμοι και τοις έμοις και ύμιν αὐτοις έν χάριτι ποιήσετε άττ' αν ποιήτε, καν μη νυν όμολογήσητε · έαν δὲ ὑμῶν μὲν αὐτῶν ἀμελῆτε, καὶ μὴ θέλητε, ώσπερ κατ' ίχνη, κατὰ τὰ νῦν τε εἰρημένα καὶ τὰ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνω ζην, ούδ' έὰν πολλὰ όμολογήσητε έν τῷ παρόντι καὶ σφόδρα, οὐδὲν πλέον ποιήσετε. 18. Ταῦτα μὲν τοίνυν προθυμηθησόμεθα, έφη, ούτω ποιείν · θάπτωμεν δέ σε τίνα τρόπον; "Οπως αν, έφη, βούλησθε, εάνπερ γε λάβητέ με, καὶ μη ἐκφύγω ὑμᾶς. γελάσας δὲ ἄμα ήσυχη, καὶ πρὸς ήμας ἀποβλέψας, εἶπεν· Οὐ πείθω, ἔφη, ὧ ἄνδρες. Κρίτωνα, ώς έγώ είμι οδτος ό Σωκράτης, ό νυνὶ διαλεγόμενος καὶ διατάττων έκαστον των λεγομένων, άλλ' οἴεταί με έκεινον είναι, δυ όψεται ολίγον ύστερον νεκρον, καὶ έρωτα δη πως με θάπτη. ότι δε έγω πάλαι πολύν λόγον πεποίημαι, ώς, έπειδων πίω το φάρμακον, οὐκέτι ὑμων παραμενω, άλλ' οιχήσομαι άπιων είς μακάρων δή τινας είδαιμονίας, ταῦτά μοι δοκῶ αὐτῷ ἄλλως λέγειν, παραμυθού.

μενος ἄμα μὲν ὑμᾶς, ἄμα δ' ἐμαυτόν. 19. ἐγγυήσασθε οὖν με πρὸς Κρίτωνα, ἔφη, τὴν ἐναντίαν ἐγγύην ἢ ἢν οὖτος πρὸς τοὺς δικαστὰς ἢγγυᾶτο. οὖτος μὲν γὰρ ἢ μὴν παραμενεῖν · ὑμεῖς δὲ ἢ μὴν μὴ παραμενεῖν ἐγγυήσασθε, ἐπειδὰν ἀποθάνω, ἀλλὰ οἰχήσεσθαι ἀπιόντα, ἵνα Κρίτων ρᾶον φέρῃ, καὶ μὴ ὁρῶν μου τὸ σῶμα ἢ καιόμενον ἢ κατορυττόμενον ἀγανακτῆ ὑπὲρ ἐμοῦ ὡς δεινὰ πάσχοντος, μηδὲ λέγῃ ἐν τῆ ταφῆ, ὡς ἢ προτίθεται Σωκράτη ἢ ἐκφέρει ἢ κατορύττει. εὖ γὰρ ἴσθι, ἢ δ' δς, ὦ ἄριστε Κρίτων, τὸ μὴ καλῶς λέγειν οὐ μόνον εἰς αὐτὸ τοῦτο πλημμελὲς, ἀλλὰ καὶ κακόν τι ἐμποιεῖ ταῖς ψυχαῖς. ἀλλὰ θαρρεῖν τε χρὴ, καὶ φάναι τοὐμὸν σῶμα θάπτειν, καὶ θάπτειν οὕτως ὅπως ἄν σοι φίλον ἢ, καὶ μάλιστα ἡγῆ νόμιμον εἶναι.

- 20. Ταῦτ' εἰπὼν ἐκεῖνος μὲν ἀνίστατο εἰς οἴκημά τι ὡς λουσόμενος, καὶ ὁ Κρίτων εἴπετο αὐτῷ, ἡμᾶς δ' ἐκέλευε περιμένειν. περιεμένομεν οὖν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διαλεγόμενοι περὶ τῶν εἰρημένων, καὶ ἀνασκοποῦντες, τοτὲ δ' αὖ περὶ τῆς ξυμφορᾶς διεξιόντες, ὅση ἡμῖν γεγονυῖα εἴη, ἀτεχνῶς ἡγούμενοι ὥσπερ πατρὸς στερηθέντες διάξειν ὀρφανοὶ τὸν ἔπειτα βίον. ἐπειδὴ δὲ ἐλούσατο, καὶ ἡνέχθη παρ' αὐτὸν τὰ παιδία δύο γὰρ αὐτῷ νίεῖς σμικροὶ ἦσαν, εῖς δὲ μέγας καὶ αἱ οἰκεῖαι γυναῖκες ἀφίκοντο, ἐκείναις ἐναντίον τοῦ Κρίτωνος διαλεχθείς τε καὶ ἐπιστείλας ἄττα ἐβούλετο, τὰς μὲν γυναῖκας καὶ τὰ παιδία ἀπιέναι ἐκέλευσεν, αὐτὸς δὲ ἦκε παρ' ἡμᾶς.
- 21. Καὶ ἢν ἤδη ἐγγὺς ἡλίου δυσμῶν · χρόνον γὰρ πολὺν διέτριψεν ἔνδον. ἐλθῶν δ' ἐκαθέζετο λελουμένος, καὶ οὐ
 πόλλ' ἄττα μετὰ ταῦτα διελέχθη · καὶ ἣκεν ὁ τῶν ἕνδεκα
 ὑπηρέτης, καὶ στὰς παρ' αὐτὸν, ¾ Σώκρατες, ἔφη, οὐ καταγνώσομαι σοῦ ὅπερ ἄλλων καταγιγνώσκω, ὅτι μοι χαλεπαίνουσι καὶ καταρῶνται, ἐπειδὰν αὐτοῖς παραγγέλλω

πίνειν το φάρμακον, άναγκαζόντων των άρχόντων. σε δ' έγω καὶ άλλως έγνωκα έν τούτω τω χρόνω γενναιότατον καὶ πραότατον καὶ ἄριστον ἄνδρα ὄντα τῶν πώποτε δεῦρο άφικομένων · καὶ δη καὶ νῦν εὖ οἶδ ὅτι οὐκ ἐμοὶ χαλεπαίνεις, γιγνώσκεις γαρ τους αἰτίους, άλλ' ἐκείνοις. νῦν οῦν, οίσθα γὰρ ὰ ἢλθον ἀγγέλλων, χαῖρέ τε καὶ πειρῶ ὡς ρᾶστα φέρειν τὰ ἀναγκαῖα. καὶ ἄμα δακρύσας μεταστρεφόμενος απήει. 22. Καὶ ὁ Σωκράτης αναβλέψας προς αὐτον, Καὶ συ, έφη, χαίρε. και ήμεις ταυτα ποιήσομεν. και άμα προς ήμας, 'Ως ἀστείος, ἔφη, ὁ ἄνθρωπος · καὶ παρὰ πάντα μοι του χρόνου προσήει, καὶ διελέγετο ἐνίστε, καὶ ἢν ἀνδρῶν λώστος, καὶ νῦν ώς γενναίως με ἀποδακρύει. ἀλλ' άγε δη, δ Κρίτων, πειθώμεθα αὐτῷ, καὶ ἐνεγκάτω τις τὸ φάρμακου, εὶ τέτριπται · εἰ δὲ μὴ, τριψάτω ὁ ἄνθρωπος. 23. καὶ ὁ Κρίτων, 'Αλλ' οιμαι, έφη, έγωγε & Σώκρατες, έτι ήλιον είναι έπὶ τοις όρεσι, καὶ ούπω δεδυκέναι. καὶ άμα έγω οίδα καὶ άλλους πώνυ όψε πίνοντας, επειδάν παραγγελθή αὐτοίς, δειπνήσαντάς τε καὶ πιόντας εὖ μάλα. — ἀλλὰ μηδὲν έπείγου · έτι γὰρ έγχωρεῖ. καὶ ὁ Σωκράτης, Εἰκότως γ', έφη, & Κρίτων, ἐκεῖνοί τε ταῦτα ποιοῦσιν, οὺς σὺ λέγεις, οίονται γαρ κερδανείν ταῦτα ποιήσαντες, καὶ έγωγε ταῦτα εἰκότως οὐ ποιήσω· οὐδεν γὰρ οἶμαι κερδαίνειν ὀλίγον ύστερον πιων, άλλο γε η γέλωτα οφλήσειν παρ' έμαυτώ, γλιχόμενος τοῦ ζην, καὶ φειδόμενος οὐδενος έτι ένόντος. άλλ' ἴθι, ἔφη, πιθοῦ καὶ μὴ ἄλλως ποίει.

24. Καὶ ὁ Κρίτων ἀκούσας ἔνευσε τῷ παιδὶ πλησίον έστῶτι, καὶ ὁ παῖς ἐξελθῶν, καὶ συχνὸν χρόνον διατρίψας, ἡκεν ἄγων τὸν μέλλοντα διδόναι τὸ φάρμακον, ἐν κύλικι φέροντα τετριμμένον · ἰδῶν δὲ ὁ Σωκράτης τὸν ἄνθρωπον, Εἶεν, ἔφη, ὧ βέλτιστε, σὺ γὰρ τούτων ἐπιστήμων, τί χρη ποιεῖν; Οὐδὲν ἄλλο, ἔφη, ἡ πιόντα περιιέναι, ἕως ἄν σου

βάρος ἐν τοῖς σκέλεσι γένηται, ἔπειτα κατακεῖσθαι· καὶ οὕτως αὐτὸ ποιήσει. καὶ ἄμα ἄρεξε τὴν κύλικα τῷ Σωκράτει. [25. καὶ δς λαβῶν, καὶ μάλα ἵλεως, ὧ Ἐχέκρατες, οὐδὲν τρέσας, οὐδὲ διαφθείρας οὔτε τοῦ χρώματος οὔτε τοῦ προσώπου, ἀλλ ὥσπερ εἰώθει, ταυρηδὸν ὑποβλέψας πρὸς τὸν ἄνθρωπον, Τί λέγεις, ἔφη, περὶ τοῦδε τοῦ πόματος πρὸς τὸ ἀποσπεῖσαί τινι; ἔξεστιν, ἢ οὔ; Τοσοῦτον, ἔφη, ὧ Σώκρατες, τρίβομεν, ὅσον οἰόμεθα μέτριον εἶναι πιεῖν. Μανθάνω, ἢ δ ὅς ἀλλ εὔχεσθαί γέ που τοῖς θεοῖς ἔξεστί τε καὶ χρὴ, τὴν μετοίκησιν τὴν ἐνθένδε ἐκεῖσε εὐτυχῆ γενέσθαι ὰ δὴ καὶ ἐγὼ εὔχομαί τε καὶ γένοιτο ταύτη καὶ ἄμα εἰπὼν ταῦτα, ἐπισχόμενος καὶ μάλα εὐχερῶς καὶ εὐκόλως ἐξέπιε.

26. Καὶ ἡμῶν οἱ πολλοὶ τέως μὲν ἐπιεικῶς οἷοί τε ἦσαν κατέχειν το μη δακρύειν ώς δε είδομεν πίνοντά τε καὶ πεπωκότα, οὐκέτι, ἀλλ' ἐμοῦ γε βία καὶ αὐτοῦ ἀστακτὶ έχώρει τὰ δάκρυα, ώστε έγκαλυψάμενος ἀπέκλαιον έμαυτόν. ού γαρ δη έκεινόν γε, άλλα την έμαυτου τύχην, οίου άνδρος έταίρου ἐστερημένος είην. ὁ δὲ Κρίτων ἔτι πρότερος έμου, έπειδη ούχ οδός τ' ην κατέχειν τὰ δάκρυα. έξανέστη. 'Απολλόδωρος δὲ καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ οὐδὲν ἐπαύετο δακρύων, καὶ δὴ καὶ τότε ἀναβρυχησάμενος κλαίων καὶ ἀγανακτῶν οὐδένα ὅντινα οὐ κατέκλασε τῶν παρόντων, πλήν γε αὐτοῦ Σωκράτους. ἐκείνος δὲ, Οἷα, ἔφη, ποιείτε, & θαυμάσιοι. έγω μέντοι ούχ ήκιστα τούτου ένεκα τὰς γυναίκας ἀπέπεμψα, ἵνα μὴ τοιαῦτα πλημμελοίεν καὶ γὰρ ἀκήκοα, ὅτι ἐν εὐφημία χρη τελευτάν. άλλ' ήσυχίαν τε άγετε καὶ καρτερείτε. καὶ ήμεις άκούσαντες ήσχύνθημέν τε καὶ ἐπέσχομεν τοῦ δακρύειν. 27. Ο δε περιελθων, επειδή οί βαρύνεσθαι έφη τα σκέλη, κατεκλίθη ύπτιος · ούτω γὰρ ἐκέλευεν ὁ ἄνθρωπος ·

καὶ άμα ἐφαπτόμενος αὐτοῦ οδτος ὁ δοὺς τὸ φάρμακον, διαλιπων χρόνον επεσκόπει τους πόδας και τα σκέλη, κάπειτα σφόδρα πιέσας αὐτοῦ τον πόδα, ήρετο εἰ αἰσθάνοιτο · ό δ' ούκ έφη. καὶ μετὰ τοῦτο αὖθις τὰς κνήμας · καὶ ἐπανιων ούτως ἡμίν αὐτοίς ἐπεδείκνυτο, ὅτι ψύχοιτό τε καὶ πηγυύοιτο. καὶ αὐτὸς ήπτετο, καὶ εἶπεν ὅτι, ἐπειδὰν προς τη καρδία γένηται αὐτώ, τότε οἰχήσεται. ήδη οὖν σχεδόν τι αὐτοῦ ἢν τὰ περὶ τὸ ἢτρον ψυχόμενα, καὶ ἐκκαλυψάμενος, ένεκεκάλυπτο γαρ, εἶπεν, — δ δη τελευταίον έφθέγξατο, - 'Ω Κρίτων, έφη, τῷ 'Ασκληπιῷ ὀφείλομεν άλεκτρυόνα · άλλ' άπόδοτε καὶ μη άμελήσητε. 28. 'Αλλά ταῦτα, ἔφη, ἔσται, ὁ Κρίτων · ἀλλ' ὅρα, εί τι ἄλλο λέγεις. ταῦτα ἐρομένου αὐτοῦ οὐδὲν ἔτι ἀπεκρίνατο, ἀλλ' ὀλίγον χρόνον διαλιπών, ἐκινήθη τε καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐξεκάλυψεν αὐτον, καὶ δς τὰ ὄμματα ἔστησεν · ἰδων δε ὁ Κρίτων ξυνέλαβε τὸ στόμα τε καὶ τοὺς ὀφθαλμούς.

"Ηδε ή τελευτη, & Έχεκρατες, τοῦ εταίρου ήμιν εγένετο, ἀνδρὸς, ώς ήμεις φαίμεν αν, των τότε ων επειράθημεν ἀρίστου, καὶ ἄλλως φρονιμωτάτου καὶ δικαιοτάτου.

HERODOTUS.

I. INVASION OF GREECE BY DARIUS.

- 1. Βασιλέι δὲ Δαρείφ ὡς ἐξηγγέλθη Σάρδις άλούσας ἐμπεπρῆσθαι ὑπό τε ᾿Αθηναίων καὶ Ἰώνων, πρῶτα μὲν λέγεται αὐτὸν, ὡς ἐπύθετο ταῦτα, Ἰώνων οὐδένα λόγον ποιησάμενον, εἰρεσθαι οἱτινες εἶεν οἱ ᾿Αθηναῖοι· μετὰ δὲ πυθόμενον αἰτῆσαι τὸ τόξον, λαβόντα δὲ καὶ ἐπιθέντα ὀϊστὸν, ἄνω ἐς τὸν οὐρανὸν ἀπεῖναι, καί μιν ές τὸν ἡέρα βάλλοντα εἰπεῖν, Ὠ Ζεῦ, ἐκγενέσθαι μοι ᾿Αθηναίου ους τίσασθαι· εἴπαντα δὲ ταῦτα προστάξαι ἐνὶ τῶν θεραπόντων, δείπνου προκειμένου αὐτῷ, ἐς τρὶς ἑκάστοτε εἰπεῖν, Δέσποτα, μέμνεο τῶν ᾿Αθηναίων.
- 2. Μετὰ δὲ τοῦτο ἀπεπειρᾶτο ὁ Δαρεῖος τῶν Ἑλλήνων, ὅ τι ἐν νόῳ ἔχοιεν, κότερα πολεμέειν έωυτῷ ἢ παραδιδόναι σφέας αὐτούς. διέπεμπε ἄν κήρυκας, ἄλλους ἄλλη τάξας ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, κελεύων αἰτέειν βασιλέϊ γῆν τε καὶ ὕδωρ. τούτους μὲν δὴ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔπεμπε, ἄλλους δὲ κήρυκας διέπεμπε ἐς τὰς έωυτοῦ δασμοφόρους πόλιας τὰς παραθαλασσίους, κελεύων νέας τε μακρὰς καὶ ἱππαγωγὰ πλοῖα ποιέεσθαι. 3. Οὖτοί τε δὴ παρεσκευάζοντο ταῦτα, καὶ τοῖσι ἡκουσι ἐς τὴν Ἑλλάδα κήρυξι πολλοὶ μὲν ἡπειρωτέων ἔδοσαν τὰ προίσχετο αἰτέων ὁ Πέρσης, πάντες δὲ νησιῶται ἐς τοὺς ἀπικοίατο αἰτήσοντες. οἴ τε δὴ ἄλλοι νησιῶται διδοῦσι γῆν τε καὶ ὕδωρ Δαρείῳ, καὶ δὴ καὶ Αἰγινῆται. ποιήσασι δέ σφι ταῦτα ἰθέως ᾿Αθηναῖοι ἐπεκέατο, δοκέοντες ἐπὶ σφίσι ἔχοντας τοὺς Αἰγινήτας δεδω-

κέναι, ώς ἄμα τῷ Πέρση ἐπὶ σφέας στρατεύωνται. καὶ ἄσμενοι προφάσιος ἐπελάβοντο, φοιτέοντές τε ἐς τὴν Σπάρτην κατηγόρεον τῶν Αἰγινητέων τὰ πεποιήκοιεν προδύντες τὴν Ἑλλάδα. 'Αθηναίοισι μὲν δὴ πόλεμος συνήπτο πρὸς Αἰγινήτας.

- 4. 'Ο δὲ Πέρσης τὸ έωυτοῦ ἐποίεε, ὅστε ἀναμιμνήσκοντός τε αἰεὶ τοῦ θεράποντος μεμνησθαί μιν τῶν 'Αθηναίων, καὶ Πεισιστρατιδέων προσκατημένων καὶ διαβαλλόντων 'Αθηναίους, ἄμα δὲ βουλόμενος ὁ Δαρείος ταύτης ἐχόμενος τῆς προφάσιος καταστρέφεσθαι τῆς Έλλάδος τοὺς μὴ δόντας αὐτῷ γῆν τε καὶ ὕδωρ. Μαρδόνιον μὲν δὴ φλαύρως πρήξαντα τῷ στόλῳ παραλύει τῆς στρατηγίης, ἄλλους δὲ στρατηγοὺς ἀποδέξας ἀπέστελλε ἐπί τε Ἐρέτριαν καὶ 'Αθήνας. Δᾶτίν τε ἐόντα Μῆδον γένος, καὶ 'Αρταφέρνεα τὸν 'Αρταφέρνεος παίδα, ἀδελφιδέον ἑωυτοῦ · ἐντειλάμενος δὲ ἀπέπεμπε, ἐξανδραποδίσαντας 'Αθήνας καὶ 'Ερέτριαν, ἀγαγεῖν ἑωυτῷ εἰς ὄψιν τὰ ἀνδράποδα.
- 5. Χειρωσάμενοι δε τὴν Ἐρέτριαν, καὶ ἐπισχόντες ολίγας ἡμέρας, ἔπλωον ἐς τὴν Αττικὴν, κατέργοντές τε πολλον, καὶ δοκέοντες ταὐτὰ τοὺς ᾿Αθηναίους ποιήσειν τὰ καὶ τοὺς Ἐρετριέας ἐποίησαν καὶ, ἢν γὰρ ὁ Μαραθὼν ἐπιτηδεώτατον χωρίον τῆς ᾿Αττικῆς ἐνιππεῦσαι, καὶ ἀγχοτάτω τῆς Ἐρετρίης, ἐς τοῦτό σφι κατηγέετο Ἱππίης ὁ Πεισιστράτου. ᾿Αθηναίοι δὲ ὡς ἐπύθοντο ταῦτα, ἐβοήθεον καὶ αὐτοὶ ἐς τὸν Μαραθῶνα. ἢγον δέ σφεας στρατηγοὶ δέκα, τῶν ὁ δέκατος ἢν Μιλτιάδης, τοῦ τὸν πατέρα Κίμωνα τὸν Στησαγόρεω κατέλαβε φυγεῖν ἐξ ᾿Αθηνέων Πεισίστρατον τὸν Ἱπποκράτεος. 6. οῦτος δὴ ὧν τότε ὁ Μιλτιάδης ἡκων ἐκ τῆς Χερσονήσου, καὶ ἐκπεφευγὼς διπλόον θάνατον, ἐστρατήγεε ᾿Αθηναίων. ἄμα μὲν γὰρ οἱ Φοίνικες αὐτὸν οἱ ἐπιδιώξαντες μέχρι Ἰμβρου, περὶ πολ-

λοῦ ἐποιεῦντο λαβεῖν τε καὶ ἀναγαγεῖν παρὰ βασιλέα · ἄμα δὲ ἐκφυγόντα τε τούτους, καὶ ἀπικόμενον ἐς τὴν ἑωυτοῦ, δοκέοντά τε εἶναι ἐν σωτηρίῃ ἤδη, τὸ ἐνθεῦτέν μιν οἱ ἐχθροὶ ὑποδεξάμενοι, καὶ ὑπὸ δικαστήριον αὐτὸν ἀγαγόντες, ἐδίωξαν τυραννίδος τῆς ἐν Χερσονήσω. ἀποφυγὼν δὲ καὶ τούτους, στρατηγὸς οὕτω ᾿Αθηναίων ἀπεδέχθη, αἰρεθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου.

7. Καὶ πρῶτα μεν, ἐόντες ἔτι ἐν τῷ ἄστεϊ, οἱ στρατηγοὶ ἀποπέμπουσι ἐς Σπάρτην κήρυκα Φειδιππίδην, 'Αθηναίον μεν άνδρα, άλλως δε ήμεροδρόμον τε καὶ τοῦτο μελετώντα · τῷ δὴ (ὡς αὐτός τε ἔλεγε Φειδιππίδης καὶ ' Αθηναίοισι ἀπήγγελλε) περὶ τὸ Παρθένιον οὖρος τὸ ὑπερ Τεγέης ὁ Πὰν περιπίπτει. βώσαντα δὲ τοὔνομα τοῦ Φειδιππίδεω, τον Πανα 'Αθηναίοισι κελεύσαι απαγγείλαι, διέτι έωυτοῦ οὐδεμίαν ἐπιμέλειαν ποιεῦνται, ἐόντος εὐνόου 'Αθηναίοισι, καὶ πολλαχη γενομένου ήδη σφι χρησίμου, τὰ δ' ἔτι καὶ ἐσομένου. καὶ ταῦτα μὲν Αθηναῖοι, καταστάντων σφίσι εὖ ήδη τῶν πρηγμάτων, πιστεύσαντες εἶναι άληθέα, ίδρύσαντο ύπο τη άκροπόλι Πανος ίρον, καὶ αὐτον άπο ταύτης της άγγελίης θυσίησι έπετέησι καὶ λαμπάδι ίλάσκονται. 8. Τότε δε πεμφθείς ύπο τῶν στρατηγῶν ό Φειδιππίδης ούτος, ότε πέρ οι έφη και τον Πανα φανήναι, δευτεραίος εκ τοῦ 'Αθηναίων ἄστεος ἢν εν Σπάρτη, ἀπικόμενος δε έπὶ τους ἄρχοντας έλεγε · 3 Λακεδαιμόνιοι, Αθηναίοι ύμεων δεονται σφίσι βοηθήσαι, καὶ μὴ περιιδείν πόλιν άρχαιοτάτην έν τοίσι "Ελλησι δουλοσύνη περιπεσούσαν προς ανδρών βαρβάρων και γαρ νύν Έρετριά τε ηνδραπόδισται, καὶ πόλι λογίμω ή Ελλας γέγονε ασθενεστέρη. Ο μεν δή σφι τὰ έντεταλμένα ἀπήγγελλε· τοίσι δε έαδε μεν βοηθέειν 'Αθηναίοισι, άδύνατα δέ σφι ην το παραυτίκα ποιέειν ταῦτα, οὐ βουλομένοισι λύειν τον νόμον.

ην γὰρ ἱσταμένου τοῦ μηνὸς εἰνάτη, εἰνάτη δε οὐκ εξελεύσεσθαι ἔφασαν, μη οὐ πλήρεος ἐόντος τοῦ κύκλου. οὖτοι μέν νυν την πανσέληνον ἔμενον.

- 9. Τοίσι δε βαρβάροισι κατηγέετο Ίππίης ο Πεισιστράτου ές τον Μαραθώνα, της παροιχομένης νυκτος όψιν ίδων έν τω ύπνω τοιήνδε · έδύκεε ό Ίππίης τη μητρί τη έωυτοῦ συνευνηθηναι. συνεβάλετο ων έκ τοῦ ὀνείρου, κατελθων ές τὰς 'Αθήνας καὶ ἀνασωσάμενος τὴν ἀρχὴν, τελευτήσειν έν τη έωυτοῦ γηραιός. έκ μεν δη της όψιος συνεβάλετο ταῦτα • 10. τότε δὲ κατηγεόμενος, τοῦτο μὲν τὰ ανδράποδα τα έξ Ερετρίης απέβησε ές την νήσον την Στυρέων, καλεομένην δε Αἰγίλειαν, τοῦτο δε καταγομένας ές τον Μαραθώνα της νέας ώρμιζε οὖτος, ἐκβάντας τε ἐς γήν τους βαρβάρους διέτασσε. καί οι ταῦτα διέποντι έπηλθε πταρείν τε καὶ βήξαι μεζόνως ή ώς ἐώθεε, οἶα δέ οί πρεσβυτέρω εύντι των οδόντων οι πλεύνες εσείοντο. τούτων ων ένα των οδόντων έκβάλλει ύπο βίης βίξας · έκπεσύντος δε ές την ψάμμον αὐτοῦ, ἐποιέετο πολλην σπουδην έξευρείν. ως δε ούκ έφαίνετό οι ο όδων, αναστενάξας είπε προς τους παραστάτας · Η γη ήδε ουκ ήμετέρη έστὶ, ουδέ μιν δυνησόμεθα ύποχειρίην ποιήσασθαι · όκόσον δέ τί μοι μέρος μετην, ὁ οδων μετέχει. Ίππίης μεν δη ταύτη την όψιν συνεβάλετο έξεληλυθέναι.
- 11. 'Αθηναίοισι δὲ τεταγμένοισι ἐν τεμένει Ἡρακλέος ἐπῆλθον βοηθέοντες Πλαταιέες πανδημεί καὶ γὰρ καὶ ἐδεδώκεσαν σφέας αὐτοὺς τοῖσι ᾿Αθηναίοισι οἱ Πλαταιέες, καὶ πόνους ὑπὲρ αὐτῶν οἱ ᾿Αθηναίοι συχνοὺς ἤδη ἀναραιρέατο ἔδοσαν δὲ ὧδε. πιεζόμενοι ὑπὸ Θηβαίων οἱ Πλαταιέες ἐδίδοσαν πρῶτα παρατυχοῦσι Κλεομένει τε τῷ ᾿Αναξανδρίδεω καὶ Λακεδαιμονίοισι σφέας αὐτοὺς, οἱ δὲ οὐ δεκόμενοι ἔλεγόν σφι τάδε Ἡμεῖς μὲν ἑκαστέρω τε οἰκέο-

μεν, καὶ ύμιν τοιήδε τις γίνοιτ' αν επικουρίη ψυχρή. φθαίητε γὰρ αν πολλάκις έξανδραποδισθέντες ή τινα πυθέσθαι ήμέων. συμβουλεύομεν δε ύμιν δουναι ύμέας αὐτοὺς ᾿Αθηναίοισι, πλησιοχώροισί τε ἀνδράσι καὶ τιμωρέειν έοῦσι οὐ κακοῖσι. ταῦτα συνεβούλευον οἱ Λακεδαιμόνιοι, οὐ κατὰ εὔνοιαν οὕτω τῶν Πλαταιέων, ὡς βουλόμενοι τους Αθηναίους έχειν πόνους συνεστεώτας Βοιωτοίσι. 12. Λακεδαιμόνιοι μέν νυν Πλαταιεύσι ταύτα συνεβούλευον · οί δε ούκ ήπίστησαν, άλλ' Αθηναίων ίρα ποιεύντων τοίσι δυώδεκα θεοίσι, ίκέται ίζόμενοι έπὶ τὸν βωμον έδίδοσαν σφέας αὐτούς. Θηβαίοι δὲ πυθόμενοι ταῦτα έστρατεύοντο έπὶ τοὺς Πλαταιέας · 'Αθηναίοι δέ σφι έβοήθεον. μελλόντων δε συνάπτειν μάχην, Κορίνθιοι οὐ περιείδου, παρατυχόντες δε καὶ καταλλάξαντες, ἐπιτρεψάντων άμφοτέρων, ούρισαν την χώρην έπὶ τοισίδε, έαν Θηβαίους Βοιωτών τους μη βουλομένους ές Βοιωτούς τελέειν. 13. Κορίνθιοι μεν δη ταῦτα γνόντες ἀπαλλάσσοντο · 'Αθηναίοισι δε άπιοῦσι ἐπεθήκαντο Βοιωτοὶ, ἐπιθέμενοι δε έσσώθησαν τη μάχη. ὑπερβάντες δὲ οἱ ᾿Αθηναίοι τοὺς οἱ Κορίνθιοι έθηκαν Πλαταιεύσι είναι ούρους, τούτους ύπερβάντες τον 'Ασωπον αυτον εποιήσαντο οθρον Θηβαίοισι προς Πλαταιέας είναι καὶ Υσιάς. Εδοσαν μεν δη οί Πλαταιέες σφέας αυτους 'Αθηναίοισι τρόπω τω είρημένω, ήκον δε τότε ές Μαραθώνα βοηθεοντες.

14. Τοίσι δὲ 'Αθηναίων στρατηγοίσι ἐγίνοντο δίχα αἱ γνῶμαι τῶν μὲν οὐκ ἐώντων συμβάλλειν, ὀλίγους γὰρ εἶναι στρατιῆ τῆ Μήδων συμβαλεῖν, τῶν δὲ καὶ Μιλτιάδεω κελευόντων. ὡς δὲ δίχα τε ἐγίνοντο, καὶ ἐνίκα ἡ χείρων τῶν γνωμέων, ἐνθαῦτα (ἢν γὰρ ἐνδέκατος ψηφιδοφόρος ὁ τῷ κυάμῳ λαχὼν 'Αθηναίων πολεμαρχέειν, τὸ παλαιὸν γὰρ 'Αθηναίοι ὁμόψηφον τὸν πολέμαρχον ἐποιεῦντο τοῖσι στρα-

τηγοίσι, ην τε τότε πολέμαρχος Καλλίμαχος 'Αφιδυαίος) προς τούτον έλθων Μιλτιάδης έλεγε τάδε. 15. Έν σοί νῦν, Καλλίμαχε, ἐστὶ ἡ καταδουλωσαι Αθήνας, ἡ ἐλευθέρας ποιήσαντα, μνημόσυνα λιπέσθαι ές τον άπαντα ανθρώπων βίου, οξα ούδε Αρμόδιός τε καὶ Αριστογείτων λείπουσι. νῦν γὰρ δη, έξ οδ έγένοντο Αθηναίοι, ές κίνδυνον ήκουσι μέγιστον. καὶ ην μέν γε ύποκύψωσι τοίσι Μήδοισι, δέδοκται τὰ πείσονται παραδεδομένοι Ίππίη · ην δὲ περιγένηται αύτη ή πόλις, οίη τέ έστι πρώτη τῶν Ελληνίδων πολίων γενέσθαι. κώς ων δη ταῦτα οδά τέ ἐστι γενέσθαι, καὶ κῶς ἐς σέ τι τούτων ἀνήκει τῶν πρηγμάτων το κῦρος έχειν, νθν έρχομαι φράσων. ήμέων των στρατηγών, έρντων δέκα, δίχα γίνονται αί γνώμαι, τών μεν κελευόντων συμβαλείν, των δε ού συμβαλείν. ην μέν νυν μη συμβάλωμεν, έλπομαί τινα στάσιν μεγάλην έμπεσοῦσαν διασείσειν τὰ 'Αθηναίων φρονήματα ώστε μηδίσαι· ἢν δὲ συμβάλωμεν πρίν τι καὶ σαθρον 'Αθηναίων μετεξετέροισι έγγενέσθαι, θεών τὰ ἴσα νεμόντων, οξοί τέ είμεν περιγενέσθαι τῆ συμβολή. ταῦτα ὧν πάντα ἐς σὲ νῦν τείνει καὶ ἐκ σέο ήρτηται · ἡν γὰρ σὰ γνώμη τῆ ἐμῆ προσθῆ, ἔστι τοι πατρίς τε έλευθέρη καὶ πόλις πρώτη τῶν ἐν τῆ Ἑλλάδι, ἢν δὲ τὴν των αποσπευδόντων την συμβολην έλη, υπάρξει τοι των έγω κατέλεξα άγαθων τὰ έναντία. 16. Ταῦτα λέγων ό Μιλτιάδης προσκτάται του Καλλίμαχου. προσγευομένης δε του πολεμάρχου της γνώμης, εκεκύρωτο συμβάλλειν. μετα δε οί στρατηγοί των ή γνώμη έφερε συμβάλλειν, ώς έκάστου αὐτῶν ἐγίνετο πρυτανηΐη τῆς ἡμέρης, Μιλτιάδη παρεδίδοσαν · ὁ δὲ δεκόμενος οὔ τί κω συμβολην ἐποιέετο, πρίν γε δη αὐτοῦ πρυτανηξη έγένετο.

17. 'Ως δὲ ἐς ἐκείνον περιῆλθε, ἐνθαῦτα δη ἐτάσσοντο δδε 'Αθηναίοι ὡς συμβαλέοντες. τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρεος

ήγέετο ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος · ὁ γὰρ νόμος τότε είχε ούτω τοίσι 'Αθηναίοισι, τον πολέμαρχον έχειν κέρας το δεξιόν. ήγεομένου δε τούτου, έξεδέκοντο ώς ήριθμέοντο αί φυλαί, εχόμεναι άλλήλων · τελευταίοι δε ετάσσοντο, έχοντες το εὐώνυμον κέρας, Πλαταιέες. ἀπο ταύτης γάρ σφι της μάχης, θυσίας 'Αθηναίων άναγόντων καὶ πανηγύριας τας έν τησι πενταετηρίσι γινομένας, κατεύχεται ὁ κήρυξ ό 'Αθηναίος, άμα τε 'Αθηναίοισι λέγων γίνεσθαι τὰ ἀγαθὰ καὶ Πλαταιεῦσι. τότε δὲ, τασσομένων τῶν 'Αθηναίων ἐν τῷ Μαραθῶνι, ἐγίνετο τοιόνδε τι · τὸ στρατόπεδον ἐξισούμενον τῷ Μηδικῷ στρατοπέδω, τὸ μὲν αὐτοῦ μέσον ἐγίνετο έπὶ τάξιας ολίγας, καὶ ταύτη ἢν ἀσθενέστατον τὸ στρατόπεδου, το δε κέρας εκάτερου έρρωτο πλήθει. 18. 'Ως δέ σφι διετέτακτο, καὶ τὰ σφάγια ἐγίνετο καλὰ, ἐνθαῦτα ώς απείθησαν οἱ 'Αθηναῖοι, δρόμω ίεντο ἐς τοὺς βαρβάρους. ησαν δε στάδιοι οὐκ ελάσσονες το μεταίχμιον αὐτῶν η οκτώ. οί δε Πίρσαι δρέοντες δρόμω επιόντας, παρεσκευάζουτο ώς δεξόμενοι · μανίην τε τοίσι 'Αθηναίοισι ἐπίφερον καὶ πάγχυ ὀλεθρίην, ὁρέοντες αὐτοὺς ὀλίγους, καὶ τούτους δρόμω ἐπειγομένους, οὔτε ἵππου ὑπαρχούσης σφι οὔτε τοξευμάτων. ταῦτα μέν νυν οἱ βάρβαροι κατείκαζον 'Αθηναίοι δε, επεί τε άθρόοι προσέμιξαν τοίσι βαρβάροισι, έμάχοντο άξίως λόγου. πρῶτοι μὲν γὰρ Ἑλλήνων πάντων των ήμεις ίδμεν δρόμω ές πολεμίους έχρήσαντο, πρώτοι δε ἀνέσχουτο έσθητά τε Μηδικην όρεουτες, καὶ τους άνδρας ταύτην έσθημένους · τέως δὲ ἢν τοῖσι Έλλησι καὶ το ούνομα το Μήδων φόβος ακούσαι. 19. Μαχομένων δε έν τῷ Μαραθῶνι χρόνος ἐγίνετο πολλός. καὶ τὸ μὲν μέσον τοῦ στρατοπέδου ἐνίκων οἱ βάρβαροι, τῆ Πέρσαι τε αὐτοὶ καὶ Σάκαι ἐτετάχατο· κατὰ τοῦτο μὲν δη ἐνίκων οί βάρβαροι, καὶ ρήξαντες εδίωκον ες την μεσόγαιαν, το δε

κέρας έκάτερου ενίκων 'Αθηναΐοί τε καὶ Πλαταιέες. νικώντες δε, το μεν τετραμμένον των βαρβάρων φεύγειν έων, τοίσι δε το μέσον ρήξασι αὐτῶν, συναγαγύντες τὰ κέρεα αμφότερα, εμάχουτο καὶ ενίκων 'Αθηναίοι. φεύγουσι δε τοίσι Πέρσησι είπουτο κόπτουτες, ές δ έπι την θάλασσαν άπικόμενοι πύρ τε αίτεον καὶ ἐπελαμβάνοντο τῶν νεῶν. 20. Καὶ τοῦτο μὲν ἐν τούτω τῷ πόνω ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος διαφθείρεται, άνηρ γενόμενος άγαθος, άπο δ' έθανε τῶν στρατηγῶν Στησίλεως ὁ Θρασύλεω · τοῦτο δὲ Κυνέγειρος ὁ Εὐφορίωνος, ἐνθαῦτα ἐπιλαβόμενος τῶν ἀφλάστων νεος την χειρα αποκοπείς πελέκει πίπτει, τούτο δε άλλοι 'Αθηναίων πολλοί τε καὶ οὐνομαστοί. 21. Έπτὰ μεν δή των νεων έπεκράτησαν τρόπω τοιούτω Αθηναίοι, τησι δέ λοιπήσι οἱ βάρβαροι έξανακρουσάμενοι, καὶ ἀναλαβόντες έκ της νήσου, εν τη έλιπον, τὰ εξ Έρετρίης ἀνδράποδα, περιέπλωου Σούνιου, βουλόμενοι φθήναι τους 'Αθηναίους απικόμενοι ές το άστυ. αἰτίη δὲ ἔσχε ἐν Αθηναίοισι έξ 'Αλκμαιωνιδέων μηχανής αὐτοὺς ταῦτα ἐπινοηθήναι · τούτους γάρ, συνθεμένους τοίσι Πέρσησι, αναδέξαι ασπίδα έουσι ήδη έν τησι νηυσί. 22. ούτοι μεν δη περιέπλωον Σούνιον, 'Αθηναίοι δε ώς ποδων είχον τάχιστα εβοήθεου ές το άστυ, καὶ ἔφθησάν τε ἀπικόμενοι πρὶν ἢ τοὺς βαρβάρους ήκειν, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἀπιγμένοι ἐξ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἐν ἄλλφ Ἡρακλείφ τῷ ἐν Κυνοσάργεϊ. οί δε βάρβαροι τησι νηυσι ύπεραιωρηθέντες Φαλήρου (τοῦτο γαρ ην επίνειον τότε των 'Αθηναίων), ύπερ τούτου άνακωχεύσαντες τὰς νέας, ἀπέπλωον ὀπίσω ἐς τὴν ᾿Ασίην.

23. Έν ταύτη τη έν Μαραθωνι μάχη ἀπέθανου των βαρβάρων κατὰ έξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους ἄνδρας. 'Αθηναίων δὲ ἐκατὸν ἐνενήκοντα καὶ δύο. ἔπεσον μὲν ἀμφοτέρων τοσοῦτοι· συνήνεικε δὲ αὐτόθι θωυμα γενέσθαι

τοιόνδε, 'Αθηναίον ἄνδρα 'Επίζηλον τὸν Κουφαγόρεω, ἐν τῆ συστάσι μαχόμενόν τε καὶ ἄνδρα γινόμενον ἀγαθὸν, τῶν ἀμμάτων στερηθῆναι, οὕτε πληγέντα οὐδὲν τοῦ σώματος οὕτε βληθέντα, καὶ τὸ λοιπὸν τῆς ζόης διατελέειν ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου ἐόντα τυφλόν. λέγειν δὲ αὐτὸν ἤκουσα περὶ τοῦ πάθεος τοιόνδε τινὰ λόγον, ἄνδρα οἱ δοκέειν ὁπλίτην ἀντιστῆναι μέγαν, τοῦ τὸ γένειον τὴν ἀσπίδα πᾶσαν σκιάζειν τὸ δὲ φάσμα τοῦτο ἑωυτὸν μὲν παρεξελθεῖν, τὸν δὲ έωυτοῦ παραστάτην ἀποκτεῖναι. ταῦτα μὲν δὴ Ἐπίζηλον ἐπυθόμην λέγειν.

24. Λακεδαιμονίων δὲ ἡκον ἐς τὰς ᾿Αθήνας δισχίλιοι μετὰ τὴν πανσέληνον, ἔχοντες σπουδὴν πολλὴν καταλαβεῖν οὕτω, ὥστε τριταῖοι ἐκ Σπάρτης ἐγένοντο ἐν τῷ ᾿Αττικῷ. ὕστεροι δὲ ἀπικόμενοι τῆς συμβολῆς, ἱμείροντο ὅμως θηήσασθαι τοὺς Μήδους · ἐλθόντες δὲ ἐς τὸν Μαραθῶνα ἐθηήσαντο. μετὰ δὲ, αἰνέοντες ᾿Αθηναίους καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν, ἀπαλλάσσοντο ὀπίσω.

II. MARCH OF XERXES. — PREPARATIONS OF THE GREEKS.

1. Ἐπεὶ δὲ ἡ ἀγγελίη ἀπίκετο περὶ τῆς μάχης τῆς ἐν Μαραθῶνι γενομένης παρὰ βασιλέα Δαρεῖον τὸν Ὑστάσπεος, καὶ πρὶν μεγάλως κεχαραγμένον τοῖσι ᾿Αθηναίοισι διὰ τὴν ἐς Σάρδις ἐσβολὴν, καὶ δὴ καὶ τότε πολλῷ τε δεινότερα ἐποίεε, καὶ μᾶλλον ὥρμητο στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. καὶ αὐτίκα μὲν ἐπηγγέλλετο πέμπων ἀγγέλους κατὰ πόλις ἑτοιμάζειν στρατιὴν, πολλῷ πλέω ἐπιτάσσων ἑκάστοισι ἢ πρότερον παρεῖχον, καὶ νέας τε καὶ ἵππους καὶ σῖτον καὶ πλοῖα. τούτων δὲ περιαγγελλομένων, ἡ

'Ασίη εδονέετο επί τρία έτεα, καταλεγομένων τε των άρίστων ώς έπὶ την Ελλάδα στρατευσομένων, καὶ παρασκευαζομένων. 2. τετάρτω δε έτει Αιγύπτιοι ύπο Καμβύσεω δουλωθέντες ἀπέστησαν ἀπο Περσέων. ἐνθαῦτα δη καὶ μάλλον ώρμητο καὶ ἐπ' ἀμφοτερους στρατεύεσθαι. Στελλομένου δε Δαρείου έπ' Αίγυπτον και 'Αθήνας, των παίδων αύτοῦ στάσις έγενετο μεγάλη περὶ τῆς ἡγεμονίης, ὡς δέει μιν ἀποδέξαντα βασιλέα κατὰ τὸν Περσέων νύμον ούτω στρατεύεσθαι. 'Αποδέξας δε βασιλέα Πέρσησι Δαρείος Εέρξεα, ώρμητο στρατεύεσθαι. άλλα γαρ μετα ταθτά τε καὶ Αἰγύπτου ἀπόστασιν τῷ ὑστέρῳ ἔτει παρασκευαζόμενον συνήνεικε αὐτον Δαρείον, βασιλεύσαντα τὰ πάντα έτεα έξ τε καὶ τριήκοντα, ἀποθανείν, οὐδέ οἱ ἐξεγένετο οὔτε τοὺς άπεστεωτας Αίγυπτίους ούτε 'Αθηναίους τιμωρήσασθαι. αποθανόντος δε Δαρείου ή βασιληίη ανεχώρησε ές τον παίδα τον έκείνου Εέρξεα. 3. Καὶ Εέρξης . . έπὶ μεν τέσσερα έτεα πλήρεα παραρτέετο στρατιήν τε καὶ τὰ πρόσφορα τη στρατιή, πέμπτω δὲ ἔτεϊ ἀνομένω ἐστρατηλάτεε χειρί μεγάλη πλήθεος. στόλων γὰρ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν πολλώ δη μέγιστος οδτος έγένετο. τί γάρ οὐκ ήγαγε έκ τῆς 'Ασίης ἔθνος ἐπὶ τὴν Ελλάδα Εέρξης; κοῖον δὲ πινόμενών μιν ύδωρ ούκ ἐπέλιπε, πλην των μεγάλων ποταμών; οί μεν γαρ νέας παρείχοντο, οί δε ές πεζον ετετάχατο. τοίσι δὲ ίππος προσετέτακτο, τοῖσι δὲ ίππαγωγὰ πλοῖα άμα στρατευομένοισι, τοίσι δε ές τὰς γεφύρας μακράς νέας παρέχειν, τοίσι δὲ σῖτά τε καὶ νέας. 4. Καὶ τοῦτο μεν, ώς προσπταισάντων των πρώτων περιπλωόντων περί του "Αθων, προετοιμάζετο έκ τριῶν ἐτέων κου μάλιστα ἐς τὸν "Αθων · ἐν γὰρ Ἐλαιοῦντι τῆς Χερσονήσου ώρμεον τριήρεες, ένθεῦτεν δε όρμεόμενοι ώρυσσον ύπο μαστίγων παντοδαποί της στρατιής, διάδοχοι δ' εφοίτων · ἄρυσσον δε καί

οί περὶ τον 'Αθων κατοικημένοι. 'Ο γαρ 'Αθως έστι οδρος μέγα τε καὶ οὐνομαστον, ἐς θάλασσαν κατῆκον, οἰκημένον ύπο ανθρώπων. τη δε τελευτά ές την ήπειρον το οδρος, χερσονησοειδές τε έστι καὶ ἰσθμὸς ώς δυώδεκα σταδίων, πεδίου δε τούτο καὶ κολωνοὶ οὐ μεγάλοι ἐκ θαλάσσης τῆς 'Ακανθίων έπὶ θάλασσαν την άντίου Τορώνης. 5. "Ωρυσσον δε ώδε · δασάμενοι τον χώρον οί βάρβαροι κατὰ έθνεα, κατά Σάνην πόλιν σχοινοτενές ποιησάμενοι, έπειδη έγένετο βαθέα ή διῶρυξ, οἱ μεν κατώτατα έστεῶτες ἄρυσσον, έτεροι δε παρεδίδοσαν τον αιεί έξορυσσόμενον χοῦν ἄλλοισι κατύπερθε έστεωσι έπὶ βάθρων, οἱ δ' αὖ ἐκδεκόμενοι έτέροισι, έως ἀπίκοντο ές τους ἀνωτάτω, οῦτοι δὲ ἐξεφόρεόν τε καὶ ἐξέβαλλον. ἐνθαῦτα δὴ λειμών ἐστι, ἵνα σφι ἀγορή τε έγίνετο καὶ πρητήριον · σίτος δέ σφι πολλος έφοίτα έκ της Ασίης άληλεσμένος. 6. ώς μεν έμε συμβαλλόμενον εύρισκειν, μεγαλοφροσύνης είνεκεν αυτό Εέρξης δρύσσειν έκέλευε, έθέλων τε δύναμιν αποδείκνυσθαι καὶ μνημόσυνα λιπέσθαι · παρεον γαρ μηδένα πόνον λαβόντας τον ίσθμον τας νέας διειρύσαι, ορύσσειν έκέλευε διώρυχα τη θαλάσση, εὖρος ώς δύο τριήρεας πλώειν όμοῦ ἐλαστρευμένας. τοῖσι δε αυτοίσι τούτοισι, τοίσί περ καὶ το όρυγμα, προσετέτακτο καὶ τὸν Στρυμόνα ποταμὸν ζεύξαντας γεφυρώσαι.

7. Έν ῷ δὲ οὖτοι τὸν προκείμενον πόνον ἐργάζοντο, ἐν τούτῳ ὁ πεζὸς ἄπας συλλελεγμένος ἄμα Εέρξη ἐπορεύετο ἐς Σάρδις, ἐκ Κριτάλλων ὁρμηθεὶς τῶν ἐν Καππαδοκίη ἐνθαῦτα γὰρ εἰρητο συλλέγεσθαι πάντα τὸν κατ ἤπειρον μέλλοντα ἄμα αὐτῷ Εέρξη πορεύεσθαι στρατόν. ἀπικόμενος δὲ ἐς Σάρδις, πρῶτα μὲν ἀπέπεμπε κήρυκας ἐς τὴν Ἑλλάδα αἰτήσοντας γῆν τε καὶ ὕδωρ, καὶ προερέοντας δεῖπνα βασιλέϊ παρασκευάζειν.

8. Μετά δε ταῦτα παρεσκευάζετο ώς ελών ες Αβυδον.

οί δε έν τούτω τον Ελλήσποντον έζεύγνυσαν έκ της 'Ασίης ές την Ευρώπην. ἔστι δὲ τῆς Χερσονήσου τῆς ἐν Ελλησπόντω, Σηστού τε πόλιος μεταξύ και Μαδύτου, ακτή τρηχέα ές θάλασσαν κατήκουσα 'Αβύδω καταντίον. ές ταύτην ων την άκτην έξ 'Αβύδου δρμεόμενοι έγεφύρουν τοίσι προσεκέετο, την μεν λευκολίνου Φοίνικες, την δ' έτέρην την βυβλίνην Αιγύπτιοι. έστι δε έπτα στάδιοι έξ Αβύδου ές την απαντίον. και δη έζευγμένου του πόρου έπιγενόμενος χειμων μέγας συνέκοψέ τε έκεινα πάντα και διέλυσε. 9. ώς δ' ἐπύθετο Εέρξης, δεινὰ ποιεύμενος, τον Ελλήσποντον ἐκέλευσε τριηκοσίας ἐπικέσθαι μάστιγι πληγάς, καὶ κατείναι ές το πέλαγος πεδέων ζεύγος. ήδη δε ήκουσα, ώς καὶ στιγέας άμα τούτοισι ἀπέπεμψε στίξοντας του Ελλήσπουτου. Ενετέλλετο δη ων ραπίζουτας λέγειν βάρβαρά τε καὶ ἀτάσθαλα · 3 Ω πικρον ύδωρ, δεσπότης τοι δίκην ἐπιτιθεῖ τήνδε. ὅτι μιν ἠδίκησας οὐδεν προς έκείνου άδικον παθύν. καὶ βασιλεύς μεν Ξέρξης διαβήσεταί σε, ήν τε σύ γε βούλη ήν τε μή σοι δε κατά δίκην άρα ούδεὶς ἀνθρώπων θύει, ὡς ἐόντι δολερῷ τε καὶ άλμυρῷ ποταμώ. Τήν τε δη θάλασσαν ένετέλλετο τούτοισι ζημιοῦν, καὶ τῶν ἐπεστεώτων τῆ ζεύξι τοῦ Ελλησπόντου ἀποταμείν τὰς κεφαλώς. 10. καὶ οἱ μὲν ταῦτα ἐποίεον, τοῖσι προσεκέετο αύτη ή ἄχαρις τιμη, τὰς δὲ ἄλλοι ἀρχιτέκτουες έζεύγνυσαν. έζεύγνυσαν δε ώδε πεντηκοντέρους καὶ τριήρεας συνθέντες, - ύπο μεν την προς του Εύξείνου Πόντου έξήκοντά τε καὶ τριηκοσίας, ύπο δὲ τὴν έτέρην τεσσερεσκαίδεκα καὶ τριηκοσίας, τοῦ μεν Πόντου ἐπικαρσίας, τοῦ δε Έλλησπόντου κατά ρόου, ίνα ανακωχεύη του τόνου των όπλων, - συνθέντες δε άγκύρας κατήκαν περιμήκεας, τας μεν προς του Πόντου της έτέρης των ανέμων είνεκεν των έσωθεν έκπνεόντων, της δε έτερης προς έσπέρης τε καί

τοῦ Αἰγαίου εύρου τε καὶ νότου είνεκεν · διέκπλοον δὲ ὑπόφαυσιν κατέλιπον των πεντηκοντέρων καὶ τριηρέων τριχού, ίνα και ές τον Πόντον έχη ο βουλόμενος πλώειν πλοίοισι λεπτοίσι, καὶ ἐκ τοῦ Πόντου ἔξω. 11. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, κατέτεινον έκ γης στρεβλουντες όνοισι ξυλίνοισι τα όπλα, οὐκέτι χωρὶς έκάτερα τάξαντες, άλλὰ δύο μὲν λευκολίνου δασάμενοι ές έκατέρην, τέσσερα δε τῶν βυβλίνων. παχύτης μεν ην ή αὐτη καὶ καλλονη, κατά λόγον δε ην έμβριθέστερα τὰ λίνεα, τοῦ τάλαντον ὁ πῆχυς εἶλκε. έπειδη δε έγεφυρώθη ό πόρος, κορμούς ξύλων καταπρίσαντες, καὶ ποιήσαντες ἴσους τῆς σχεδίης τῷ εὔρεί, κόσμω έπετίθεσαν κατύπερθε των όπλων του τόνου, θέντες δε έπεξης ενθαύτα αὐτις ἐπεζεύγνυον. ποιήσαντες δὲ ταῦτα ύλην ἐπεφόρησαν, κόσμω δὲ θέντες καὶ τὴν ύλην, γῆν έπεφόρησαν · κατανάξαντες δε καὶ την γην, φραγμον παρείρυσαν ένθεν καὶ ένθεν, ίνα μη φοβέηται τὰ ὑποζύγια την θάλασσαν ύπερορώντα καὶ οἱ ίπποι.

12. 'Ως δὲ τά τε τῶν γεφυρέων κατεσκεύαστο καὶ τὰ περὶ τὸν "Αθων, οί τε χυτοὶ περὶ τὰ στόματα τῆς διώρυχος (οἱ τῆς ρηχίης είνεκεν ἐποιήθησαν, ίνα μὴ πίμπληται τὰ στόματα τοῦ ὀρύγματος), καὶ αὐτὴ ἡ διῶρυξ παντελέως πεποιημένη ἡγγέλλετο, ἐνθαῦτα χειμερίσας, ἄμα τῷ ἔαρι παρεσκευασμένος ὁ στρατὸς ἐκ τῶν Σαρδίων ὡρμᾶτο ἐλῶν ἐς "Αβυδον. ὡρμημένῳ δέ οἱ ὁ ἥλιος ἐκλιπῶν τὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδρην ἀφανὴς ἦν, οὕτ ἐπινεφέλων ἐόντων, αἰθρίης τε τὰ μάλιστα, ἀντὶ ἡμέρης τε νὺξ ἐγένετο. ἰδόντι δὲ καὶ μαθόντι τοῦτο τῷ Εέρξῃ ἐπιμελὲς ἐγένετο, καὶ εἴρετο τοὺς Μάγους, τὸ ἐθέλοι προφαίνειν τὸ φάσμα. οἱ δὲ ἔφραζον, ὡς "Ελλησι προδεικνύει ὁ θεὸς ἔκλειψιν τῶν πολίων, λέγοντες ἥλιον εἶναι Ἑλλήνων προδέκτορα, σελήνην δὲ σφέων. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Εέρξης περιχαρὴς ἐῶν

έποιέετο την έλασιν. 13. ήγεοντο δε πρώτοι μεν οί σκευοφόροι τε και τα ύποζύγια, μετά δε τούτους στρατός παντοίων έθνέων αναμίξ, ου διακεκριμένοι τη δε υπερημίσεις ησαν, ένθαθτα διελέλειπτο, καὶ οὐ συνέμισγου οθτοι βασιλέι. προηγεύντο μεν δη ίππόται χίλιοι έκ Περσέων πάντων απολελεγμένοι · μετά δε αιχμοφόροι χίλιοι, και ούτοι έκ πάντων ἀπολελεγμένοι. τὰς λόγχας κάτω ές τὴν γρν τρέψαντες · μετά δὲ ίροὶ Νισαΐοι καλεύμενοι ίπποι δέκα, κεκοσμημένοι ώς κάλλιστα. Νισαΐοι δε καλέονται ίπποι έπὶ τοῦδε · ἔστι πεδίον μέγα τῆς Μηδικῆς, τῷ οὔνομά ἐστι Νίσαιον. τους ών δη ίππους τους μεγάλους φέρει το πεδίον τοῦτο. ὅπισθε δὲ τούτων τῶν δέκα ἴππων ἄρμα Διος ίρον ἐπετέτακτο, το ίπποι μεν είλκον λευκοὶ ὀκτω, ὅπισθε δε των ίππων είπετο πεζη ήνίοχος εχόμενος των χαλινών. ούδεις γαρ δη έπι τούτον τον θρόνον ανθρώπων αναβαίνει. τούτου δε όπισθε αυτός Εέρξης έπ' άρματος ίππων Νισαίων · παραβεβήκεε δέ οἱ ἡνίοχος, τῷ οὔνομα ἡν Πατιράμφης, 'Οτάνεω παις άνδρος Πέρσεω.

14. Έξήλασε μεν ούτω ἐκ Σαρδίων Εέρξης, μετεκβαίνεσκε δε, ὅκως μιν λόγος αίρέοι, ἐκ τοῦ ἄρματος ἐς άρμαμαξαν. αὐτοῦ δε ὅπισθε αἰχμοφόροι Περσέων οἱ ἄριστοί τε καὶ γενναιότατοι χίλιοι, κατὰ νόμον τὰς λόγχας ἔχοντες, μετὰ δὲ ἵππος ἄλλη χιλίη ἐκ Περσέων ἀπολελεγμένη, μετὰ δὲ τὴν ἵππον ἐκ τῶν λοιπῶν Περσέων ἀπολελεγμένων μύριοι. οὖτος πεζὸς ἢν · καὶ τούτων χίλιοι μὲν ἐπὶ τοῖσι δούρασι ἀντὶ τῶν σαυρωτήρων ροιὰς εἶχον χρυσέας, καὶ πέριξ συνεκλήϊον τοὺς ἄλλους, οἱ δὲ εἰνακισχίλιοι ἐντὸς τούτων ἐόντες ἀργυρέας ροιὰς εἶχον. εἶχον δὲ χρυσέας ροιὰς καὶ οἱ εἰς τὴν γῆν τράποντες τὰς λόγχας, καὶ μῆλα οἱ ἄγχιστα ἐπόμενοι Εέρξη. τοῖσι δὲ μυρίοισι ἐπετέτακτο ἵππος Περσέων μυρίη. μετὰ δὲ τὴν ἵππον διελέλειπτο

καὶ δύο σταδίους, καὶ ἔπειτεν ὁ λοιπὸς ὅμιλος ἤιε ἀναμίξ.

15. ἀπικομένου δὲ τοῦ στρατοῦ ἐπὶ τὸν Σκάμανδρον, δς πρῶτος ποταμῶν, ἐπεί τε ἐκ Σαρδίων ὁρμηθέντες ἐπεχείρησαν τῆ ὁδῷ, ἐπέλιπε τὸ ῥέεθρον, οὐδ ἀπέχρησε τῆ στρατιῆ τε καὶ τοῖσι κτήνεσι πινόμενος · ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν ποταμὸν ὡς ἀπίκετο Ξέρξης, ἐς τὸ Πριάμου Πέργαμον ἀνέβη, ἵμερον ἔχων θηήσασθαι. θηησάμενος δὲ, καὶ πυθόμενος ἐκείνων ἕκαστα, τῆ ᾿Αθηναίη τῆ Ἰλιάδι ἔθυσε βοῦς χιλίας, χοὰς δὲ οἱ Μάγοι τοῖσι ἡρωσι ἐχέαντο. ταῦτα δὲ ποιησαμένοισι νυκτὸς φόβος ἐς τὸ στρατόπεδον ἐνέπεσε. ἄμα ἡμέρη δὲ ἐπορεύετο ἐνθεῦτεν.

16. Έπεὶ δ' έγενουτο ἐν ᾿Αβύδω, ἢθέλησε Ξέρξης ἰδέσθαι πάντα τον στρατόν. καὶ προεπεποίητο γὰρ ἐπὶ κυλωνοῦ ἐπίτηδες αὐτῷ ταύτη προεξέδρη λίθου λευκοῦ (ἐποίησαν δὲ ᾿Αβυδηνοὶ ἐντειλαμένου πρότερον βασιλέος), ένθαθτα ώς ίζετο, κατορών έπὶ της ἡϊόνος έθηεῖτο καὶ τον πεζον καὶ τὰς νέας. Θηεύμενος δὲ ἱμέρθη τῶν νεῶν ἄμιλλαν γινομένην ίδέσθαι. ἐπεὶ δ' ἐγένετό τε καὶ ἐνίκων Φοίνικες Σιδώνιοι, ήσθη τε τη άμίλλη καὶ τη στρατιή. 'Ως δε ώρα πάντα μεν τον Έλλήσποντον ύπο των νεων αποκεκρυμμένον, πάσας δε τὰς ακτὰς καὶ τὰ 'Αβυδηνων πεδία έπίπλεα ανθρώπων, ενθαθτα Εέρξης έωυτον εμακάρισε, μετα δε τοῦτο εδάκρυσε. 17. μαθων δε μιν Αρτάβανος ο πάτρως - δς το πρώτον γνώμην απεδέξατο έλευθέρως, οὐ συμβουλεύων Εέρξη στρατεύεσθαι έπὶ την Έλλάδα — οὖτος ώνηρ φρασθείς Εέρξεα δακρύσαντα, εἴρετο τάδε • Τάδε • Τα βασιλεύ, ώς πολλον άλληλων κεχωρισμένα έργάσαο νῦν τε καὶ ὀλίγω πρότερον · μακαρίσας γὰρ σεωυτον δακρύεις. ό δε εἶπε 'Εσηλθε γάρ με λογισάμενον κατοικτείραι, ώς βραχύς είη ὁ πᾶς ἀνθρώπινος βίος, εὶ τούτων γε εόντων τοσούτων ούδεις ες έκατοστον έτος περιέσται.

ό δὲ ἀμείβετο λέγων "Ετερα τούτου παρὰ τὴν ζόην πεπόνθαμεν οἰκτρότερα. ἐν γὰρ οὕτω βραχέι βίω οὐδεὶς οὕτω ἄνθρωπος ἐων εὐδαίμων πέφυκε, οὕτε τούτων οὕτε τῶν ἄλλων, τῷ οὐ παραστήσεται πολλάκις, καὶ οὐκὶ ἄπαξ, τεθνάναι βούλεσθαι μᾶλλον ἢ ζώειν. αἴ τε γὰρ συμφοραὶ προσπίπτουσαι, καὶ αί νοῦσοι συνταράσσουσαι, καὶ βραχὺν ἐόντα μακρὸν δοκέειν εἶναι ποιεῦσι τὸν βίον. οὕτω ὁ μὲν θάνατος, μοχθηρῆς ἐούσης τῆς ζόης, καταφυγὴ αἰρετωτάτη τῷ ἀνθρώπῳ γέγονε · ὁ δὲ θεὸς, γλυκὺν γεύσας τὸν αἰῶνα, φθονερὸς ἐν αὐτῷ εὐρίσκεται ἐών. Εἐρξης δὲ ἀμείβετο λέγων · ᾿Αρτάβανε, βιοτῆς μέν νυν ἀνθρωπηίης πέρι, ἐούσης τοιαύτης οἵην περ σὸ διαιρέεαι εἶναι, παυσώμεθα, μηδὲ κακῶν μεμνεώμεθα, χρηστὰ ἔχοντες πρήγματα ἐν χερσί.

18. Καὶ ᾿Αρτάβανον ἀποστείλας ἐς Σοῦσα, δεύτερα μετεπέμψατο Ξέρξης Περσέων τοὺς δοκιμωτάτους · ἐπεὶ δέ οἱ παρῆσαν, ἔλεγέ σφι τάδε · Ὠ Πέρσαι, τῶνδ΄ ἐγὼ ὑμέων χρηίζων συνέλεξα, ἄνδρας τε γίνεσθαι ἀγαθοὺς, καὶ μὴ καταισχύνειν τὰ πρόσθε ἐργασμένα Πέρσησι, ἐόντα μεγάλα τε καὶ πολλοῦ ἄξια, ἀλλ΄ εἶς τε ἕκαστος καὶ οἱ σύμπαντες προθυμίην ἔχωμεν · ξυνὸν γὰρ τοῦτο πᾶσι ἀγαθὸν σπεύδεται. τῶνδε δὲ εἴνεκεν προαγορεύω ἀντέχεσθαι τοῦ πολέμου ἐντεταμένως · ὡς γὰρ ἐγὼ πυνθάνομαι, ἐπ᾽ ἄνδρας στρατευόμεθα ἀγαθοὺς, τῶν ἢν κρατήσωμεν, οὺ μή τις ἡμίν ἄλλος στρατὸς ἀντιστῆ κοτε ἀνθρώπων. νῦν δὲ διαβαίνωμεν, ἐπευξάμενοι τοῖσι θεοῖσι δὶ Περσίδα γῆν λελόγχασι.

19. Ταύτην μεν την ημέρην παρεσκευάζοντο ες την διώβασιν, τη δε ύστεραίη ανέμενον τον ήλιον εθέλοντες ιδέσθαι ανίσχοντα, θυμιήματά τε παντοία επὶ τῶν γεφυρέων καταγίζοντες καὶ μυρσίνησι στορνύντες την όδόν. ὡς δ' ἐπανέτελλε ὁ ήλιος, σπένδων ἐκ χρυσέης φιάλης Ξέρξης ἐς την θάλασσαν, εύχετο πρὸς τὸν ήλιον μηδεμίαν οἱ συντυχίην τοιαύτην γενέσθαι, ή μιν παύσει καταστρέψασθαι τη Ευρώπην, πρότερον η έπι τέρμασι τοίσι έκείνης γένηται ευξάμενος δε εσέβαλε την φιάλην ες τον Ελλήσποντον κα χρύσεον κρητήρα καὶ Περσικον ξίφος, τον ακινάκην καλέ ουσι. ταῦτα οὐκ ἔχω ἀτρεκέως διακρίναι, οὔτε εἰ τῷ ἡλίς άνατιθεὶς κατῆκε ές τὸ πέλαγος, οὔτε εἰ μετεμέλησε οἱ τὸ: Ελλήσποντον μαστιγώσαντι καὶ ἀντὶ τούτων τὴν θάλασ. σαν έδωρέετο. 20. Ως δε ταῦτά οἱ ἐπεποίητο, διέβαινοι κατά μεν την έτέρην των γεφυρέων την προς του Πόντου (πεζός τε καὶ ή ίππος άπασα, κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὸ Αἰγαῖοι τὰ ὑποζύγια καὶ ή θεραπηίη. ήγεοντο δὲ πρῶτα μὲν οι μύριοι Πέρσαι, έστεφανωμένοι πάντες, μετά δε τούτους έ σύμμικτος στρατός παντοίων έθνέων. ταύτην μεν τηι ήμέρην οδτοι, τη δε ύστεραίη πρώτοι μεν οί τε ίππόται καὶ οί τὰς λόγχας κάτω τράποντες · ἐστεφάνωντο δὲ καὶ οὖτοι · μετὰ δὲ οί τε ίπποι οἱ ίροὶ καὶ τὸ άρμα τὸ ίρον, ἐπὶ δὲ αὐτός τε Ξέρξης καὶ οἱ αἰχμοφόροι καὶ οἱ ἱππόται οἱ χίλιοι, έπι δε τούτοισι ο άλλος στρατός. και αι νέες άμα ανήγουτο ές την άπευαντίον. ήδη δε ήκουσα καὶ ύστατον διαβήναι βασιλέα πάντων. 21. Εέρξης δε έπεί τε διέβη ές την Ευρώπην, έθηειτο τον στρατον ύπο μαστίγων διαβαίνοντα. διέβη δὲ ὁ στρατὸς αὐτοῦ ἐν ἐπτὰ ἡμέρησι καὶ έν έπτα εὐφρόνησι, ελινύσας οὐδένα χρόνον. ενθαθτα λέγεται, Εέρξεω ήδη διαβεβηκότος του Ελλήσπουτου, ἄνδρα είπειν Έλλησπόντιον • 3 Ζεῦ, τί δη ἀνδρὶ εἰδόμενος Πέρση καὶ οὔνομα ἀντὶ Διὸς Εέρξεα θέμενος, ἀνάστατων την Ελλάδα έθέλεις ποιησαι, άγων πάντας άνθρώπους; καὶ γὰρ ἄνευ τούτων έξην τοι ποιέειν ταῦτα.

22. ΄Ο δὲ ναυτικὸς ἔξω τὸν Ἑλλήσποντον πλώων παρὰ γῆν ἐκομίζετο, τὰ ἔμπαλιν πρήσσων τοῦ πεζοῦ. ΄Ο δὲ Δορίσκος ἐστὶ τῆς Θρηϊκης αἰγιαλός τε καὶ πεδίον μέγα,

ια δε αὐτοῦ ρέει ποταμος μέγας Έβρος. έδοξε ων τώ Ξέρξη ο χώρος είναι επιτήδεος ενδιατάξαι τε καὶ εξαριθμήται τον στρατον, καὶ ἐποίεε ταῦτα. τὰς μὲν δὴ νέας τὰς τάσας ἀπικομένας ές Δορίσκον οἱ ναύαρχοι κελεύσαντος Ξέρξεω ές τον αίγιαλον τον προσεχέα Δορίσκω εκύμισαν. 23. ὁ δὲ ἐν τῷ Δορίσκῳ τοῦτον τον χρόνον τῆς στρατιῆς άριθμον έποιέετο. "Οσον μέν νυν έκαστοι παρείχον πλήθεος άριθμου, ούκ έχω είπαι το άτρεκες (ού γάρ λέγεται προς οὐδαμῶν ἀνθρώπων), σύμπαντος δὲ τοῦ στρατοῦ τοῦ πεζοῦ τὸ πλήθος ἐφάνη έβδομήκοντα καὶ έκατὸν μυριάδες. έξηρίθμησαν δε τόνδε του τρόπου συναγαγόντες ές ένα χώρον μυριάδα άνθρώπων, καὶ συννάξαντες ταύτην ώς μάλιστα εἶχον, περιέγραψαν έξωθεν κύκλον, περιγράψαντες δε και απέντες τους μυρίους, αίμασιην περιέβαλον κατά τον κύκλου, ύψος ανήκουσαν ανδρί ές τον ομφαλόν. ταύτην δε ποιήσαντες, άλλους εσεβίβαζον ες το περιοικοδομημένον, **μέχρι οὖ πάντας τούτφ τῷ τρόπφ ἐξηρίθμησαν.** ἀριθμήσαντες δὲ κατὰ ἔθνεα διέτασσον.

24. Ξέρξης δὲ, ἐπεὶ ἠριθμήθη τε καὶ διετάχθη ὁ στρατος, ἐπεθύμησε αὐτός σφεας διεξελάσας θηήσασθαι. μετὰ δὲ ἐποίεε ταῦτα, καὶ διεξελαύνων ἐπὶ ἄρματος παρὰ ἔθνος ἐν ἕκαστον ἐπυνθάνετο, καὶ ἀπέγραφον οἱ γραμματισταὶ, ἔως ἐξ ἐσχάτων ἐς ἔσχατα ἀπίκετο, καὶ τῆς ἵππου καὶ τοῦ πεζοῦ. ὡς δὲ ταῦτά οἱ ἐπεποίητο, τῶν νεῶν κατελκυσθεισέων ἐς θάλασσαν, ἐνθαῦτα ὁ Ξέρξης, μετεκβὰς ἐκ τοῦ ἄραστος ἐς νέα Σιδωνίην, ἵζετο ὑπὸ σκηνῆ χρυσέη καὶ παρέπλωε παρὰ τὰς πρῷρας τῶν νεῶν, ἐπειρωτῶν τε ἑκάστας ὁμοίως ὡς καὶ τὸν πεζὸν, καὶ ἀπογραφόμενος. τὰς δε νέας ρἱ ναὐαρχοι ἀναγαγόντες ὅσον τε τέσσερα πλέθρα ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀνεκώχευον, τὰς πρῷρας ἐς γῆν τρεψαντες πάντες μετωπηδὸν, καὶ ἐξοπλίσαντες τοὺς ἐπιβάτας ὡς ἐς πόλες μετωπηδον, καὶ ἐξοπλίσαντες τοὺς ἐπιβάτας ὡς ἐς πόλες μετωπηδον καὶ ἐξοπλίσαντες τοὺς ἐπιβάτας ὑς ἐπιξονος ἐπιβάτας ὑς ἐκ τοῦς ἐπιβάτας ὑς ἐκ τοῦς ἐπιβάτας ὑς ἐκ τοῦς ἐκ τοῦς ἐπιβάτας ὑς ἐκ τοῦς ἐπιβάτας ὑς ἐκ τοῦς ἐκ τοῦς ἐπιβάτας ἐκ τοῦς ἐκ τοῦς ἐπιβάτας ἐκ τοῦς ἐπιβάτας ἐκ τοῦς ἐν ἐκανος ἐκ τὰς ἐκ τοῦς ἐκ ἐκ τοῦς ἐκ τ

μου. ὁ δ' ἐντὸς τῶν πρωρέων πλώων ἐθηεῖτο καὶ τοῦ αἰγιαλοῦ.

25. Ξέρξης δε έκ τοῦ Δορίσκου επορεύετο έπὶ την Έλλάδα, τους δε αιεί γινομένους έμποδων συστρατεύεσθαι ηνάγκαζε. οί δε ύποδεκόμενοι Έλλήνων την στρατιην καί δειπνίζοντες Εέρξεα ές παν κακου απίκατο, ούτω ώστε ανάστατοι έκ των οἰκίων ἐγίνοντο · ὅκου γε Θασίοισι ὑπὲρ των έν τη ήπείρω πολίων των σφετέρων δεξαμένοισι την Εέρξεω στρατιήν καὶ δειπνίσασι, 'Αντίπατρος ὁ 'Οργέος άραιρημένος, των ἀστων ἀνηρ δόκιμος όμοια τω μάλιστα, ἀπέδεξε ές το δείπνον τετρακόσια τάλαντα άργυρίου τετελεσμένα. 26. ένθα δη Μεγακρέοντος άνδρος 'Αβδηρίτεω έπος εὖ εἰρημένον ἐγένετο, δς συνεβούλευσε ᾿Αβδηρίτησι πανδημεὶ αὐτοὺς καὶ γυναῖκας ἐλθόντας ἐς τὰ σφέτερα ίρὰ ίζεσθαι ίκέτας των θεων, παραιτεομένους καὶ τὸ λοιπόν σφι ἀπαμύνειν τῶν ἐπιόντων κακῶν τὰ ἡμίσεα, τῶν τε παροιχομένων έχειν σφι μεγάλην χάριν, ότι βασιλεύς Ξέρξης ού δὶς έκάστης ήμέρης ἐνόμισε σῖτον αἰρέεσθαι παρέχειν γαρ αν 'Αβδηρίτησι, εί και άριστον προείρητο όμοια τώ δείπνω παρασκευάζειν, η μη ύπομένειν Εέρξεα ἐπιόντα, ή καταμείναντας κάκιστα πάντων άνθρώπων διατριβήναι. 27. Οἱ μὲν δὴ πιεζόμενοι όμως τὸ ἐπιτασσόμενον ἐπετέλεον. Εέρξης δε έκ της 'Ακάνθου έντειλάμενος τοίσι στρατηγοίσι του ναυτικου στρατου ύπομένειν έν Θέρμη, άπηκε ἀπ' έωυτοῦ τὰς νέας πορεύεσθαι, (Θέρμη δὲ τῆ ἐν τῷ Θερμαίω κόλπω οἰκημένη, ἀπ' ης καὶ ὁ κόλπος οὖτος την έπωνυμίην έχει) ταύτη γαρ έπυνθάνετο συντομώτατον $\epsilon i v \alpha \iota$.

28. Ο μεν δη περί Πιερίην διέτριβε ήμέρας συχνάς. οἱ δὲ δη κήρυκες οἱ ἀποπεμφθέντες ἐς την Ἑλλάδα ἐπὶ γης αἴτησιν ἀπίκατο, οἱ μὲν κεινοὶ, οἱ δὲ φέροντες γῆν τε καὶ

ύδωρ. Των δε δόντων ταῦτα έγενοντο οίδε, Θεσσαλοί, Δόλοπες, Αινιήνες, Περραιβοί, Λοκροί, Μάγνητες, Μηλιέες, 'Αχαιοὶ οἱ Φθιῆται, καὶ Θηβαῖοι, καὶ οἱ ἄλλοι Βοιωτοὶ πλην Θεσπιέων τε καὶ Πλαταιέων. ἐπὶ τούτοισι οἱ Ελληνες έταμον όρκιον οἱ τῷ βαρβάρῳ πόλεμον ἀειράμενοι. το δὲ βρκιον ώδε είχε "Οσοι τῷ Πέρση ἔδοσαν σφέας αὐτους "Ελληνες εόντες, μη άναγκασθέντες, καταστάντων σφι εὖ των πρηγμάτων, τούτους δεκατεύσαι τω έν Δελφοίσι θεώ. τὸ μὲν δη ὅρκιον ὧδε εἶχε τοῖσι "Ελλησι. 29. ἐς δὲ 'Αθήνας καὶ Σπάρτην οὐκ ἀπέπεμψε Εέρξης ἐπὶ γῆς αἴτησιν κήρυκας τωνδε είνεκεν πρότερον Δαρείου πέμψαντος έπ' αὐτὸ τοῦτο, οἱ μὲν αὐτῶν τοὺς αἰτέοντας ές τὸ βάραθρον, οί δ' ές φρέαρ έσβαλόντες, εκέλευον γην τε καὶ ύδωρ έκ τούτων φέρειν παρά βασιλέα. τούτων μεν είνεκεν οὐκ έπεμψε Ξέρξης τους αιτήσοντας. ό τι δε τοισι 'Αθηναίοισι ταῦτα ποιήσασι τοὺς κήρυκας συνήνεικε ἀνεθέλητον γενέσθαι, οὐκ έχω εἶπαι, πλην ὅτι σφέων ή χώρη καὶ ή πόλις έδηϊώθη. άλλα τοῦτο οὐ διὰ ταύτην την αἰτίην δοκέω γενέσθαι.

30. 'Η δὲ στρατηλασίη ή βασιλέος οὔνομα μὲν εἶχε ὡς ἐπ' ᾿Αθήνας ἐλαύνει, κατίετο δὲ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. πυνθανόμενοι δὲ ταῦτα πρὸ πολλοῦ, οἱ Ἑλληνες οὐκ ἐν ὁμοίφ πάντες ἐποιεῦντο · οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν δόντες γῆν τε καὶ ὕδωρ τῷ Πέρση εἶχον θάρσος, ὡς οὐδὲν πεισόμενοι ἄχαρι πρὸς τοῦ βαρβάρου · οἱ δὲ οὐ δόντες ἐν δείματι μεγάλφ κατέστασαν, ἄτε οὔτε νεῶν ἐουσέων ἐν τῆ Ἑλλάδι ἀριθμὸν ἀξιομάχων δέκεσθαι τὸν ἐπιόντα, οὕτε βουλομένων τῶν πολλῶν ἀντάπτεσθαι τοῦ πολέμου, μηδιζόντων δὲ προθύμως. 31. ἐνθαῦτα ἀναγκαίη ἐξέργομαι γνώμην ἀποδέξασθαι ἐπίφθονον μὲν πρὸς τῶν πλεόνων ἀνθρώπων, ὅμως δὲ, τῆ γ' ἐμοὶ φαίνεται εἶναι ἀληθὲς, οὐκ ἐπισχήσω. εἰ

'Αθηναίοι καταρρωδήσαντες τον επιόντα κίνδυνον εξέλιπον την σφετέρην, η καὶ μη ἐκλιπόντες ἀλλὰ μείναντες ἔδοσαις σφέας αὐτοὺς Εέρξη, κατὰ τὴν θάλασσαν οὐδαμοὶ ἂν έπειρώντο άντιεύμενοι βασιλέϊ. εὶ τοίνυν κατὰ την θάλασσαν μηδείς ήντιοῦτο Εέρξη, κατά γε αν την ήπειρον τοιάδε έγίνετο · εί καὶ πολλοὶ τειχέων κιθώνες ησαν έληλαμένοι διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ Πελοποννησίοισι, προδοθέντες αν Λακεδαιμόνιοι ύπο των συμμάχων οὐκ έκόντων, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης, κατα πόλις άλισκομένων ύπο του ναυτικού στρατού του βαρβάρου, εμουνώθησαν, μουνωθέντες δε αν και αποδεξάμενοι έργα μεγάλα ἀπέθανον γενναίως. 32. ἢ ταῦτα ἂν έπαθου, η προ του όρεοντες αν και τους άλλους Έλληνας μηδίζοντας, όμολογίη αν έχρήσαντο προς Εέρξεα. καὶ ούτω αν επ' αμφότερα ή Έλλας εγίνετο ύπο Πέρσησι. την γαρ ωφελίην την των τειχέων των δια του Ίσθμου έληλαμένων ου δύναμαι πυθέσθαι ήτις αν ήν, βασιλίος έπικρατέουτος της θαλάσσης. νῦν δὲ 'Αθηναίους ἄν τις λέγων σωτήρας γενέσθαι της Έλλάδος ουκ αν άμαρτάνοι τάληθέος · οδτοι γαρ έπὶ δκότερα τῶν πρηγμάτων ἐτράποντο, ταῦτα ρέψειν ἔμελλε. έλόμενοι δὲ τὴν Ελλάδα περιείναι έλευθέρην, τοῦτο τὸ Ελληνικον πᾶν τὸ λοιπον, όσον μη εμήδισε, αυτοί ουτοι ήσαν οι επεγείραντες, και βασιλέα μετά γε θεούς άνωσάμενοι. ούδε σφεας χρηστήρια φοβερὰ ἐλθόντα ἐκ Δελφῶν καὶ ἐς δείμα βαλόντα έπεισε εκλιπείν την Έλλάδα, άλλα καταμείναντες άνέσχουτο του έπιόντα έπὶ την χώρην δέξασθαι.

33. Πέμψαντες γὰρ οἱ ᾿Αθηναῖοι ἐς Δελφοὺς θεοπρόπους χρηστηριάζεσθαι ἢσαν ἑτοῖμοι. καί σφι ποιήσασι περὶ τὸ ἱρὸν τὰ νομιζόμενα, ὡς ἐς τὸ μέγαρον ἐσελθόντες ἵζοντο, χρᾳ ἡ Πυθίη, τῆ οὔνομα ἢν ᾿Αριστονίκη,
τάδε・

"Ω μέλεοι, τί κάθησθε; λιπων φεῦγ' ἔσχατα γαίης Δωματα καὶ πόλιος τροχοειδέος ἄκρα κάρηνα.
Οὔτε γὰρ ἡ κεφαλὴ μένει ἔμπεδον, οὔτε τὸ σῶμα,
Οὔτε πόδες νέατοι, οὔτ' ὧν χέρες, οὔτε τι μέσσης
Λείπεται, ἀλλ' ἀἰδηλα πέλει. κατὰ γάρ μιν ἐρείπει *
Πῦρ τε καὶ ὀξὺς "Αρης, Συριηγενὲς ἄρμα διώκων.
Πολλὰ δὲ κἄλλ' ἀπολεῖ πυργώματα, κοὐ τὸ σὸν οἶον ·
Πολλοὺς δ' ἀθανάτων νηοὺς μαλερῷ πυρὶ δώσει,
Οἴ που νῦν ἱδρῶτι ρεούμενοι ἐστήκασι,
Δείματι παλλόμενοι, κατὰ δ' ἀκροτάτοις ὀρόφοισι
Λἷμα μέλαν κέχυται, προϊδὸν κακότητος ἀνάγκας.
'Αλλ' ἴτον ἐξ ἀδύτοιο, κακοῖς δ' ἐπικίδνατε θυμόν.

34. Ταῦτα ἀκούσαντες, οἱ τῶν ᾿Αθηναίων θεοπρόποι συμφορῆ τῆ μεγίστη ἐχρέοντο. προβάλλουσι δὲ σφέας αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ κακοῦ τοῦ κεχρησμένου, Τίμων ὁ ᾿Ανδροβούλου, τῶν Δελφῶν ἀνῆρ δόκιμος ὁμοῖα τῷ μάλιστα, συνεβούλευέ σφι ἰκετηρίας λαβοῦσι δεύτερα αὖτις ἐλθόντας χρᾶσθαι τῷ χρηστηρίῳ ὡς ἱκέτας. πειθομένοισι δὲ ταῦτα τοῖσι ᾿Αθηναίοισι, καὶ λέγουσι · Ὠναξ, χρῆσον ἡμῖν ἄμεινόν τι περὶ τῆς πατρίδος, αἰδεσθεὶς τὰς ἱκετηρίας τάσδε τάς τοι ἡκομεν φέροντες · ἢ οὔ τοι ἄπιμεν ἐκ τοῦ ἀδύτου, ἀλλὰ αὐτοῦ τῆδε μενέομεν, ἔστ αν καὶ τελευτήσωμεν · 35. ταῦτα δὲ λέγουσι ἡ πρόμαντις χρᾶ δεύτερα τάδε ·

Οὐ δύναται Παλλὰς Δί' 'Ολύμπιον ἐξιλάσασθαι, Λισσομένη πολλοῖσι λόγοις καὶ μήτιδι πυκνή. Σοὶ δὲ τόδ' αὖτις ἔπος ἐρέω, ἀδάμαντι πελάσσας. Τῶν ἄλλων γὰρ άλισκομένων, ὅσα Κέκροπος οὖρος Ἐντὸς ἔχει κευθμών τε Κιθαιρῶνος ζαθέοιο, Τεῖχος Τριτογενεῖ ξύλινον διδοῖ εὐρύοπα Ζεὺς Μοῦνον ἀπόρθητον τελέθειν, τὸ σὲ τέκνα τ' ὀνήσει. Μηδὲ σύ γ' ἱπποσύνην τε μένειν καὶ πεζὸν ἰόντα Πολλὸν ἀπ' ἡπείρου στρατὸν ήσυχος, ἀλλ' ὑποχωρεῖν

Νῶτον ἐπιστρέψας · ἔτι τοί κοτε κἀντίος ἔσση. [°]Ω θείη Σαλαμὶς, ἀπολείς δὲ σὰ τέκνα γυναικῶν [°]Η που σκιδυαμένης Δημήτερος ἢ συνιούσης.

10

36. Ταῦτά σφι ἠπιώτερα γὰρ τῶν προτέρων καὶ ἢν καὶ ἐδόκεε εἶναι, συγγραψάμενοι ἀπαλλάσσοντο ἐς τὰς Ἀθήνας. ὡς δὲ ἀπελθόντες οἱ θεοπρόποι ἀπήγγελλον ἐς τὸν δῆμον, γνῶμαι καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἐγίνοντο διζημένων τὸ μαντήϊον, καὶ αίδε συνεστηκυῖαι μάλιστα τῶν πρεσβυτέρων ἔλεγον μετεξέτεροι δοκέειν σφι τὸν θεὸν τὴν ἀκρόπολιν χρῆσαι περιέσεσθαι ἡ γὰρ ἀκρόπολις τὸ πάλαι τῶν ᾿Αθηνέων ἡηχῷ ἐπέφρακτο. οἱ μὲν δὴ κατὰ τὸν φραγμὸν συνεβάλλοντο τοῦτο τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι οἱ δ᾽ αὖ ἔλεγον τὰς νέας σημαίνειν τὸν θεὸν, καὶ ταύτας παραρτέεσθαι ἐκέλευον τὰ ἄλλα ἀπέντας. τοὺς ὧν δὴ τὰς νέας λέγοντας εἶναι τὸ ξύλινον τεῖχος ἔσφαλλε τὰ δύο τὰ τελευταῖα ἡηθέντα ὑπὸ τῆς Πυθίης,

³Ω θείη Σαλαμὶς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν "Η που σκιδναμένης Δημήτερος ἢ συνιούσης.

κατὰ ταῦτα τὰ ἔπεα συνεχέοντο αἱ γνῶμαι τῶν φαμένων τὰς νέας τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι. οἱ γὰρ χρησμολόγοι ταύτη ταῦτα ἐλάμβανον, ὡς ἀμφὶ Σαλαμῖνα δεῖ σφέας ἑσσωθῆναι ναυμαχίην παρασκευασαμένους.

37. Ην δὲ τῶν τις 'Αθηναίων ἀνηρ ἐς πρώτους νεωστὶ παριῶν, τῷ οὔνομα μὲν ἢν Θεμιστοκλέης, παῖς δὲ Νεοκλέος ἐκαλέετο. οὕτος ὡνηρ οὐκ ἔφη πᾶν ὀρθῶς τοὺς χρησμολόγους συμβάλλεσθαι, λέγων τοιάδε · εἰ ἐς 'Αθηναίους εἶχε τὸ ἔπος εἰρημένον ἐόντως, οὐκ ἂν οὕτω μιν δοκέειν ἢπίως χρησθηναι, ἀλλὰ ὧδε, 'Ω σχετλίη Σαλαμὶς, ἀντὶ τοῦ 'Ω θείη Σαλαμὶς, εἴ πέρ γε ἔμελλον οἱ οἰκήτορες ἀμφ' αὐτῆ τελευτήσειν. ἀλλὰ γὰρ ἐς τοὺς πολεμίους τῷ θεῷ εἰρῆσθαι

το χρηστήριον συλλαμβάνοντι κατά το έρθον, άλλ' ούκ ές 'Αθηναίους. παρασκευάζεσθαι ων αυτούς ώς ναυμαχήσοντας συνεβούλευε, ώς τούτου ἐύντος τοῦ ξυλίνου τείχεος. ταύτη Θεμιστοκλέος ἀποφαινομένου, 'Αθηναίοι ταῦτά σφι έγνωσαν αίρετώτερα είναι μάλλον ή τὰ τῶν χρησμολόγων. ει ούκ έων ναυμαχίην άρτέεσθαι, το δε σύμπαν είναι ούδε χείρας άνταείρεσθαι, άλλα έκλιπόντας χώρην την Αττικήν άλλην τινα οἰκίζειν. 38. Έτέρη τε Θεμιστοκλέι γνώμη έμπροσθε ταύτης ές καιρον ηρίστευσε, ότε 'Αθηναίοισι γενομένων χρημάτων μεγάλων έν τῷ κοινῷ, τὰ ἐκ τῶν μετάλλων σφι προσήλθε των ἀπὸ Λαυρείου, ἔμελλον λάξεσθαι όρχηδον έκαστος δέκα δραχμάς. τότε Θεμιστοκλέης ανέγνωσε 'Αθηναίους, της διαιρέσιος ταύτης παυσαμένους, νέας τούτων τῶν χρημάτων ποιήσασθαι διηκοσίας ές τὸν πόλεμον, τον προς Αίγινήτας λέγων. οδτος γαρ ο πόλεμος συστας έσωσε τότε την Ελλάδα, αναγκάσας θαλασσίους γενέσθαι 'Αθηναίους. αί δε ές το μεν εποιήθησαν ούκ έχρήσθησαν, ές δέου δε ούτω τη Ελλάδι εγένουτο. αδταί τε δη αί νέες τοίσι 'Αθηναίοισι προποιηθείσαι ύπηρχον, έτέρας τε έδεε προσναυπηγέεσθαι. έδοξέ τέ σφι μετά τὸ χρηστήριον βουλευομένοισι, ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ελλάδα τὸν βάρβαρον δέκεσθαι τῆσι νηυσὶ πανδημεὶ, τῷ θεῷ πειθομένους, άμα Έλλήνων τοίσι βουλομένοισι.

39. Τὰ μὲν δη χρηστήρια ταῦτα τοῖσι 'Αθηναίοισι ἐγεγόνεε · συλλεγομένων δὲ ἐς τωυτὸ τῶν περὶ την Ελλάδα
τὰ ἀμείνω φρονεόντων, καὶ διδόντων σφίσι λόγον καὶ
πίστιν, ἐνθαῦτα ἐδόκεε βουλευομένοισι αὐτοῖσι πρῶτον μὲν
χρημάτων πάντων καταλλώσσεσθαι τάς τε ἔχθρας καὶ
τοὺς κατ' ἀλλήλους ἐόντας πολέμους. ἢσαν δὲ πρός τινας
καὶ ἄλλους ἐγκεκρημένοι, ὁ δὲ ὧν μέγιστος 'Αθηναίοισί τε
καὶ Αἰγινήτησι. μετὰ δὲ, πυνθανόμενοι Εέρξεα σὺν τῷ

στρατῷ εἶναι ἐν Σάρδισι, ἐβουλεύσαντο κατασκόπους πέμπειν ἐς τὴν ᾿Ασίην τῶν βασιλέος πρηγμάτων, ἐς Ἦργος τε
ἀγγέλους ὁμαιχμίην συνθησομένους πρὸς τὸν Πέρσην, καὶ
ἐς Σικελίην ἄλλους πέμπειν παρὰ Γέλωνα τὸν Δεινομένεος,
ἔς τε Κέρκυραν, κελεύσοντας βοηθέειν τῆ Ἑλλάδι, καὶ ἐς
Κρήτην ἄλλους, φρονήσαντες εἴ κως ἕν τε γένοιτο τὸ Ἑλληνικὸν, καὶ εἰ συγκύψαντες τῶυτὸ πρήσσοιεν πάντες, ὡς
δεινῶν ἐπιόντων ὁμοίως πᾶσι Ἑλλησι.

III. THE PASS OF THERMOPYLAE.

1. Οί δὲ "Ελληνες ἐβουλεύοντο τῆ τε στήσονται τὸν πόλεμον, καὶ ἐν οίοισι χώροισι. ἡ νικῶσα δὲ γνώμη ἐγένετο την έν Θερμοπύλησι έσβολην φυλάξαι. στεινοτέρη γαρ έφαίνετο έουσα της ές Θεσσαλίην, καὶ μία, άγχοτέρη τε της έωυτων. την δε άτραπον, δι ην ήλωσαν οι άλόντες Έλλήνων εν Θερμοπύλησι, ούδε ήδεσαν εούσαν πρότερον ήπερ απικόμενοι ές Θερμοπύλας επύθοντο Τρηχινίων. ταύτην ων έβουλεύσαντο φυλάσσοντες την έσβολην μη παριέναι ές την Έλλάδα του βάρβαρου, του δε ναυτικου στρατον πλέειν γης της Ιστιαιήτιδος έπὶ Αρτεμίσιον. ταῦτα γὰρ ἀγχοῦ τε ἀλλήλων ἐστὶ, ώστε πυνθάνεσθαι τὰ κατ' έκατέρους ἐόντα. 2. Οί τε χῶροι ούτω ἔχουσι· τοῦτο μεν, το Αρτεμίσιον, έκ τοῦ πελάγεος τοῦ Θρηϊκίου έξ εὐρέος συνάγεται ές στεινον έόντα τον πόρον τον μεταξύ νήσου τε Σκιάθου καὶ ήπείρου Μαγνησίης · ἐκ δὲ τοῦ στεινού της Ευβοίης ήδη το 'Αρτεμίσιον δέκεται αίγιαλος, έν δε 'Αρτέμιδος ίρόν. ή δε αδ διὰ Τρηχίνος έσοδος ές την Έλλάδα έστὶ, τῆ στεινοτάτη, ημίπλεθρον. ου μέντοι κατα τουτό γ' έστι το στεινότατον της χώρης της άλλης,

άλλ' ἔμπροσθέ τε Θερμοπυλέων και ὅπισθε, κατά τε 'Αλπηνούς όπισθε εόντας εούσα άμαξιτος μούνη, και έμπροσθε κατά Φοίνικα ποταμον άγχου 'Ανθηλής πόλιος άμαξιτος άλλη μούνη. 3. των δε Θερμοπυλέων το μεν προς έσπέρης οθρος άβατόν τε καὶ ἀπόκρημνον, ύψηλον, ἀνατείνον ἐς την Οίτην, το δε προς την ηω της όδου θάλασσα ύποδένε ται καὶ τενάγεα. ἔστι δὲ ἐν τῆ ἐσόδω ταύτη θερμα λουτρα, τὰ Χύτρους καλέουσι οἱ ἐπιχώριοι, καὶ βωμος ίδρυται Ήρακλέος ἐπ' αὐτοῖσι. ἐδέδμητο δὲ τεῖχος κατὰ ταύτας τας έσβολας, και τό γε παλαιον πύλαι έπησαν. έδειμαν δε Φωκέες το τείχος, δείσαντες, έπει Θεσσαλοί ηλθον έκ Θεσπρωτών οἰκήσοντες γην την Αἰολίδα, τήν περ νῦν ἐκτέαται. άτε δη πειρωμένων των Θεσσαλών καταστρέφεσθαί σφεας, τοῦτο προεφυλάξαντο οἱ Φωκέες καὶ τὸ ύδωρ το θερμον τότε επηκαν επί την έσοδον, ώς αν χαραδρωθείη ό χώρος, παν μηχανεόμενοι, όκως μή σφι εσβάλοιεν οί Θεσσαλοί ές την χώρην. το μέν νυν τείχος το άρχαίον έκ παλαιού τε έδέδμητο, καὶ το πλέον αὐτοῦ ήδη ύπο χρόνου έκέετο. 4. τοίσι δε αὖτις ὀρθώσασι έδοξε ταύτη ἀπαμύνειν ἀπὸ τῆς Ελλάδος τὸν βάρβαρον. κώμη δέ ἐστι άγχοτάτω της όδοῦ, 'Αλπηνοὶ οὔνομα · ἐκ ταύτης δὲ ἐπισιτιείσθαι έλογίζουτο οί Έλληνες. οί μέν νυν χώροι οὖτοι τοίσι "Ελλησι είναι εφαίνοντο επιτήδεοι. άπαντα γάρ προσκεψάμενοι, καὶ ἐπιλογισθέντες ὅτι οὕτε πλήθεϊ έξουσι χρασθαι οί βάρβαροι οὔτε ἵππω, ταύτη σφι ἔδοξε δέκεσθαι τον επιόντα επί την Έλλάδα. ώς δε επύθοντο τον Πέρσην έοντα έν Πιερίη, διαλυθέντες έκ τοῦ Ἰσθμοῦ έστρατεύοντο αὐτῶν οἱ μὲν ἐς Θερμοπύλας πεξή, ἄλλοι δὲ κατὰ θάλασσαν έπ' 'Αρτεμίσιον.

5. 'Ο δε ναυτικός Ξέρξεω στρατός όρμεόμενος εκ Θέρμης πόλιος παρέβαλε νηυσὶ τῆσι ἄριστα πλεούσησι δέκα ίθυ Σκιάθου, ένθα ήσαν προφυλάσσουσαι νέες τρείς Έλληνίδες, Τροιζηνίη τε καὶ Αἰγιναίη καὶ Αττική. προϊδόντες δε ούτοι τὰς νέας τῶν βαρβάρων, ες φυγην ώρμησαν. 6. Των δε δέκα νεων των βαρβάρων τρείς επήλασαν περί το έρμα το μεταξυ έου Σκιάθου τε καὶ Μαγνησίης, καλεόμενον δε Μύρμηκα. ενθαῦτα οἱ βάρβαροι, επειδή στήλην λίθου επέθηκαν κομίσαντες έπὶ τὸ έρμα, όρμηθέντες αὐτοὶ έκ Θέρμης, ώς σφι το έμποδων έγεγόνεε καθαρον, έπέπλεον πάσησι τησι νηυσὶ, ένδεκα ήμέρας παρέντες μετὰ την βασιλέος έξέλασιν έκ Θέρμης. το δε έρμα σφι κατηγήσατο έον έν πόρφ μάλιστα Πάμμων Σκύριος. πανημερον δε πλώουτες οι βάρβαροι έξανύουσι της Μαγνησίης χώρης έπὶ Σηπιάδα τε καὶ τὸν αἰγιαλὸν τὸν μεταξὺ Κασθαναίης τε πόλιος έόντα καὶ Σηπιάδος ἀκτης. Μέχρι μέν νυν τούτου τοῦ χώρου καὶ Θερμοπυλέων ἀπαθής τε κακῶν ἢν ὁ στρατός.

3. Αί μεν δή πρώται των νεών ώρμεον πρός γή, άλλαι δ' επ' εκείνησι επ' άγκυρεων . άτε γαρ του αίγιαλου εόντος ού μεγάλου, πρόκροσσαι ώρμέοντο ές πόντον καὶ έπὶ ὀκτω νέας. ταύτην μεν την ευφρόνην ούτω άμα δε όρθρω, έξ αίθρίης τε καὶ νηνεμίης της θαλάσσης ζεσάσης, ἐπέπεσέ σφι χειμών τε μέγας καὶ πολλὸς ἄνεμος ἀπηλιώτης, τὸν δή Έλλησποντίην καλέουσι οί περί ταῦτα τὰ χωρία οἰκημένοι. ὅσοι μέν νυν αὐτῶν αὐξόμενον ἔμαθον τὸν ἄνεμον, καὶ τοῖσι ούτω εἶχε ὅρμου, οἱ δ' ἔφθησαν τὸν χειμῶνα ἀνασπάσαντες τὰς νέας, καὶ αὐτοί τε περιῆσαν καὶ αἱ νέες αὐτων · όσας δὲ των νεων μεταρσίας ἔλαβε, τὰς μὲν έξέφερε προς Ίπνους καλεομένους τους έν Πηλίω, τὰς δὲ ές τὸν αίγιαλόν. αί δὲ περὶ αὐτὴν τὴν Σηπιάδα περιέπιπτον, αί δὲ ἐς Μελίβοιαν πόλιν, αἱ δὲ ἐς Κασθαναίην ἐξεβράσσοντο. ην δε του χειμώνος χρημα άφόρητον. 8. Λέγεται δε

λόγος, ώς 'Αθηναίοι τον Βορέην εκ θεοπροπίου ἐπεκαλέσαντο, έλθόντος σφι άλλου χρηστηρίου τον γαμβρον έπίκουρον καλέσασθαι. Βορέης δε κατά τον Έλληνων λόγον έχει γυναίκα 'Αττικήν, 'Ωρείθυιαν την Έρεχθέος. κατά δή το κήδος τοῦτο οἱ 'Αθηναίοι, ώς φάτις ώρμηται, συμβαλλόμενοί σφι του Βορέην γαμβρον είναι, ναυλοχέοντες της Ευβοίης έν Χαλκίδι, ώς έμαθον αυξόμενον τον χειμώνα, η καὶ πρὸ τούτου, ἔθυόν τε καὶ ἐπεκαλέοντο τόν τε Βορέην καὶ την 'Ωρείθυιαν τιμωρησαί σφι καὶ διαφθείραι των βαρβάρων τὰς νέας, ὡς καὶ πρότερον περὶ "Αθων. εἰ μέν νυν διὰ ταῦτα τοῖσι βαρβάροισι ὁρμέουσι ὁ Βορέης ἐπέπεσε, ούκ έχω είπαι · οί δ' ων 'Αθηναίοί σφι λέγουσι βοηθήσαντα τον Βορέην πρότερον καὶ τότε ἐκείνα κατεργάσασθαι, καὶ ίρου ἀπελθύντες Βορέω ίδρύσαντο παρα ποταμον Ίλισσόν. 9. έν τούτω τω πόνω νέας ολ έλαχίστας λέγουσι διαφθαρήναι, τετρακοσιέων οὐκ ἐλάσσονας, ἄνδρας τε ἀναριθμήτους, χρημάτων τε πλήθος άφθονον . ώστε 'Αμεινοκλέϊ τῷ Κρητίνεω ἀνδρὶ Μάγνητι γηοχέοντι περὶ Σηπιάδα μεγάλως ή ναυηγίη αύτη χρηστη έγένετο, δς πολλα μεν χρύσεα ποτήρια ύστέρω χρόνω έκβρασσόμενα άνείλετο, πολλά δε άργύρεα, θησαυρούς τε των Περσέων εύρε, άλλα τε [χρύσεα] ἄφατα χρήματα περιεβάλετο. άλλ' ὁ μὲν τἄλλα ούκ εὐτυχέων εύρήμασι μέγα πλούσιος ἐγένετο · ἢν γάρ τις καὶ τοῦτον ἄχαρις συμφορη λυπεῦσα παιδοφόνος. 10. σιταγωγών δε όλκάδων καὶ τῶν ἄλλων πλοίων διαφθειρομένων οὐκ ἐπῆν ἀριθμὸς, ώστε δείσαντες οἱ στρατηγοὶ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ, μή σφι κεκακωμένοισι ἐπιθέωνται οί Θεσσαλοί, έρκος ύψηλον έκ των ναυηγίων περιεβάλουτο. ήμέρας γαρ δη έχείμαζε τρείς τέλος δε έντομά τε ποιεύντες καὶ καταείδοντες γόησι τῷ ἀνέμω οἱ Μάγοι, προς δε τούτοισι καὶ τῆ Θέτι καὶ τῆσι Νηρηίσι θύοντες,

έπαυσαν τετάρτη ήμερη, η άλλως κως αυτος έθέλων έκόπασε. τη δε Θέτι έθυον πυθομενοι παρά των Ίωνων τον λόγον, ώς έκ τοῦ χώρου τουτου άρπασθείη ύπο Πηλέος, είη τε άπασα ή άκτη ή Σηπιας έκεινης τε καὶ τῶν ἄλλων Νηρηίδων. 11 Ο μεν δη τετάρτη ημέρη έπέπαυτο · τοίσι δε "Ελλησι οἱ ἡμεροσκόποι, ἀπὸ τῶν ἄκρων τῶν Εὐβοϊκῶν καταδραμόντες δευτέρη ήμέρη απ' ής ό χειμων ό πρώτος έγένετο, έσήμαινον πάντα τὰ γενόμενα περί την ναυηγίην. οί δε ώς επύθοντο, Ποσειδέωνι σωτήρι είξάμενοι, καὶ σπονδας προχέαντες την ταχίστην, οπίσω ήπείγοντο έπὶ τὸ Αρτεμίσιου, έλπίσαντες όλίγας τινώς σφι άντιξόους έσεσθαι νέας. οί μεν δη το δεύτερον έλθόντες περί το 'Αρτεμίσιον έναυλόχεον, Ποσειδέωνος σωτήρος έπωνυμίην απο τούτου έτι καὶ ές τόδε νομίζοντες. 12. Οί δε βάρβαροι, ώς ἐπαύσατό τε ὁ ἄνεμος καὶ τὸ κῦμα ἔστρωτο, κατασπάσαντες τὰς νέας ἔπλεον παρὰ τὴν ἤπειρον, κάμψαντες δὲ την άκρην της Μαγνησίης, ιθέαν έπλεον ές τον κόλπον τον έπι Παγασέων φέροντα. έστι δε χώρος έν τῷ κόλπφ τούτω της Μαγνησίης, ένθα λέγεται τον Ἡρακλέα καταλειφθήναι ύπο Ίήσονός τε καὶ τῶν συνεταίρων ἐκ τῆς 'Αργούς έπ' ύδωρ πεμφθέντα, εὖτ' ἐπὶ τὸ κῶας ἔπλεον ἐς Αΐαν την Κολχίδα · ἐνθεῦτεν γὰρ ἔμελλον ύδρευσάμενοι ἐς τὸ πέλαγος ἀφήσειν, ἐπὶ τούτου δὲ τῷ χώρῳ οὔνομα γέγονε 'Αφεταί. εν τούτω ων όρμον οι Εέρξεω εποιεύντο.

13. Εέρξης δὲ καὶ ὁ πεζὸς, πορευθεὶς διὰ Θεσσαλίης καὶ ᾿Αχαιίης, ἐσβεβληκῶς ἢν καὶ δὴ τριταῖος ἐς Μηλιέας · ἐν Θεσσαλίη μὲν ἄμιλλαν ποιησάμενος ἵππων τῶν ἑωυτοῦ, ἀποπειρεόμενος καὶ τῆς Θεσσαλίης ἵππου, πυθόμενος ὡς ἀρίστη εἴη τῶν ἐν ἕλλησι · ἔνθα δὴ αἱ Ἑλληνίδες ἵπποι ἐλείποντο πολλόν. τῶν μέν νυν ἐν Θεσσαλίη ποταμῶν ᾿Ονόχωνος μοῦνος οὐκ ἀπέχρησε τῆ στρατιῆ τὸ ρέεθρον

πινόμενος, των δε έν 'Αχαιίη ποταμων ρεύντων ούδε βστις μέγιστος αὐτῶν ἐστὶ Ἡπιδανὸς, οὐδὲ οὖτος ἀντέσχε εἰ μὴ φλαύρως. 14. Ταθτα μεν τὰ έν Θεσσαλίη και τὰ έν 'Αχαιίη· ἀπὸ δὲ τούτων τῶν χώρων ήἰε ἐς τὴν Μηλίδα παρα κόλπου θαλάσσης, εν τῷ ἄμπωτίς τε καὶ ρηχίη ανα πασαν ήμέρην γίνεται. περί δε τον κόλπον τοῦτόν έστι χώρος πεδινός, τη μεν εύρυς, τη δε καὶ κάρτα στεινός. περί δὲ τὸν χῶρον οὔρεα ύψηλὰ καὶ ἄβατα περικληίει πασαν την Μηλίδα γην, Τρηχίνιαι πέτραι καλεόμεναι. πρώτη μέν νυν πόλις έστὶ έν τῷ κόλπῳ ἰόντι ἀπ' 'Αχαιίης 'Αντικύρη, παρ' ην ποταμος Σπερχειος ρέων έξ 'Ενιήνων ές θάλασσαν έκδιδοί. ἀπὸ δὲ τούτου διὰ εἴκοσί κου σταδίων ἄλλος ποταμός, τῷ οὖνομα κέεται Δύρας, τὸν βοηθέοντα τῷ Ἡρακλέϊ καιομένω λόγος ἐστὶ ἀναφανῆναι. ἀπὸ δὲ τούτου δι' ἄλλων είκοσι σταδίων ἄλλος ποταμός έστι, δς καλέεται Μέλας. 15. Τρηχίς δε πόλις ἀπὸ τοῦ Μέλανος τούτου ποταμοῦ πέντε στάδια ἀπέχει. ταύτη δὲ καὶ εὐρύτατόν ἐστι πάσης τῆς χώρης ταύτης ἐκ τῶν οὐρέων ές θάλασσαν, κατ' à Τρηχὶς πεπόλισται · δισχίλιά τε γάρ καὶ δισμύρια πλέθρα τοῦ πεδίου ἐστί. τοῦ δὲ οὔρεος, τὸ περικληΐει την γην την Τρηχινίην, έστι διασφάξ προς μεσαμβρίην Τρηχίνος, διὰ δὲ τῆς διασφάγος 'Ασωπος ποταμος ρέει παρά την ύπώρεαν τοῦ οὔρεος. 16. Έστι δὲ άλλος Φοίνιξ ποταμός οὐ μέγας προς μεσαμβρίην τοῦ 'Ασωποῦ, δς ἐκ τῶν οὐρέων τούτων ρέων ἐς τον 'Ασωπον έκδιδοί. κατά δε τον Φοίνικα ποταμον στεινότατον έστι. άμαξιτος γαρ μία μούνη δέδμηται. άπο δε του Φοίνικος ποταμού πεντεκαίδεκα στάδιά έστι ές Θερμοπύλας. έν δε τῷ μεταξὺ Φοίνικος ποταμοῦ καὶ Θερμοπυλέων κώμη τέ έστι, τη ούνομα 'Ανθήλη κέεται, παρ' ην δη παραρρέων ό 'Ασωπος ές θάλασσαν έκδιδοί, και χώρος περί αὐτην ευρύς,

έν τῷ Δήμητρός τε ίρον 'Αμφικτυονίδος ίδρυται, καὶ έδραι εἰσὶ 'Αμφικτύοσι καὶ αὐτοῦ τοῦ 'Αμφικτύονος ἱρόν.

17. Βασιλεύς μεν δη Ξέρξης έστρατοπεδεύετο της Μηλίδος έν τη Τρηχινίη, οἱ δὲ δη Ελληνες έν τη διόδω. καλέεται δε ό χώρος ούτος ύπο μεν των πλεόνων Ελλήνων Θερμοπύλαι, ύπο δε των έπιχωρίων καὶ περιοίκων Πύλαι. έστρατοπεδεύοντο μέν νυν έκάτεροι έν τούτοισι τοῖσι χωρίοισι · ἐπεκράτεε δε ὁ μεν των προς βορέην ἄνεμον ἐχόντων πάντων μέχρι Τρηχίνος, οί δε των προς νότον καὶ μεσαμβρίην φερόντων το έπὶ ταύτης της ήπείρου. 18. Ήσαν δε οίδε Ελλήνων οι ύπομένοντες του Πέρσην έν τούτω τώ χώρω. Σπαρτιητέων τε τριηκόσιοι όπλιται, και Τεγεητέων καὶ Μαντινέων χίλιοι, ἡμίσεες έκατέρων, έξ 'Ορχομενοῦ τε της 'Αρκαδίης είκοσι καὶ έκατου, καὶ έκ της λοιπης 'Αρκαδίης χίλιοι τοσούτοι μεν Αρκάδων, άπο δε Κορίνθου τετρακόσιοι καὶ ἀπὸ Φλιοῦντος διηκόσιοι καὶ Μυκηναίων ὀγδώκοντα · οῦτοι μεν ἀπὸ Πελοποννήσου παρήσαν, ἀπὸ δε Βοιωτών Θεσπιέων τε έπτακόσιοι καὶ Θηβαίων τετρακόσιοι. 19. προς τούτοισι ἐπίκλητοι ἐγένοντο Λοκροί τε οί 'Οπούντιοι πανστρατιή, καὶ Φωκέων χίλιοι. αὐτοὶ γάρ σφεας οἱ "Ελληνες έπεκαλέσαντο, λέγοντες δι άγγέλων ώς αὐτοὶ μεν ήκοιεν πρόδρομοι τῶν ἄλλων, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμάχων πρόσδόκιμοι πασαν είεν ημέρην η θάλασσά τέ σφι είη εν φυλακή, ὑπ' 'Αθηναίων τε φρουρεομένη καὶ Αἰγινητέων καὶ τῶν ές τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντων, καί σφι εἴη δεινὸν ούδεν ου γαρ θεον είναι τον επιόντα επί την Ελλάδα, άλλ ἄνθρωπον είναι δε θνητον οὐδενα οὐδε ἔσεσθαι, τῷ κακον έξ άρχης γινομένω οὐ συνεμίχθη, τοῖσι δε μεγίστοισι αὐτῶν μέγιστα · ὀφείλειν ὧν καὶ τὸν ἐπελαύνοντα, ὡς ἐόντα θυητου, απο της δόξης πεσείν αν. Οι δε ταῦτα πυνθανόμενοι έβοήθεον ές την Τρηχίνα. 20. Τούτοισι ήσαν μέν

νυν καὶ άλλοι στρατηγοί κατὰ πόλιας έκάστων · ό δὶ θωνμαζόμενος μάλιστα, καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος ήγεόμενος, Λακεδαιμόνιος ην Λεωνίδης ο Αναξανδρίδεω τοῦ Λέοντος τοῦ Εὐρυκρατίδεω τοῦ 'Αναξάνδρου τοῦ Εύρυκράτεος του Πολυδώρου του 'Αλκαμένεος του Τηλέκλου τοῦ ᾿Αρχέλεω τοῦ Ἡγησίλεω τοῦ Δορύσσου τοῦ Λεωβώτεω τοῦ Έχεστράτου τοῦ Ήγιος τοῦ Εὐρυσθένεος τοῦ 'Αριστοδήμου τοῦ 'Αριστομάχου τοῦ Κλεοδαίου τοῦ ' Υλλου τοῦ 'Ηρακλέος, κτησάμενος την βασιληΐην έν Σπάρτη έξ άπροσδοκήτου. 21. διξών γάρ οἱ ἐόντων πρεσβυτέρων άδελφεων, Κλεομένεός τε καὶ Δωριέος, ἀπελήλατο της φροντίδος περί της βασιληίης. ἀποθανόντος δε Κλεομένεος άπαιδος έρσενος γόνου, Δωριέος τε οὐκέτι ἐόντος, ἀλλὰ τελευτήσαντος καὶ τούτου ἐν Σικελίη, ούτω δη ἐς Λεωνίδην ανέβαινε ή βασιληίη, και διότι πρότερος έγεγόνεε Κλεομβρότου (οὖτος γὰρ ἢν νεώτατος 'Αναξανδρίδεω παῖς), καὶ δη και είχε Κλεομένεος θυγατέρα. δς τότε ή ίε ές Θερμοπύλας, ἐπιλεξάμενος ἄνδρας τε τοὺς κατεστεῶτας τριηκοσίους, καὶ τοῖσι ἐτύγχανον παίδες ἐόντες. 22. παραλαβων δε άπίκετο καὶ Θηβαίων τους ές τον άριθμον λογισάμενος εἶπον, τῶν ἐστρατήγεε Λεοντιάδης ὁ Εὐρυμάχου. τοῦδε δε είνεκεν τούτους σπουδην εποιήσατο Λεωνίδης μούνους Έλλήνων παραλαβείν, ὅτι σφέων μεγάλως κατηγόρητο μηδίζειν. παρεκάλεε ων ές του πόλεμου, έθέλων είδεναι είτε συμπέμψουσι είτε καὶ ἀπερέουσι ἐκ τοῦ ἐμφανέος την Έλλήνων συμμαχίην οι δε άλλοφρονέοντες έπεμπον. 23. Τούτους μεν τους άμφι Λεωνίδην πρώτους άπέπεμψαν Σπαρτιήται, ίνα τούτους δρώντες οἱ ἄλλοι σύμμαχοι στρατεύωνται, μηδε καὶ οὖτοι μηδίσωσι, ἢν αὐτοὺς πυνθάνωνται ύπερβαλλομένους · μετά δε. Κάρνεια γάρ σφι ην έμποδων, έμελλου όρτάσαντες, καὶ φυλακὰς λιπόντες ἐν τῆ Σπάρτη,

κατὰ τάχος βοηθήσειν πανδημεί. ὡς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν συμμάχων ἐνένωντο καὶ αὐτοὶ ἔτερα τοιαῦτα ποιήσειν ἢν γὰρ κατὰ τῶυτὸ 'Ολυμπιὰς τούτοισι τοῖσι πρήγμασι συμπεσοῦσα. οὐκ ὧν δοκέοντες κατὰ τάχος οὕτω διακριθήσεσσθαι τὸν ἐν Θερμοπύλησι πόλεμον, ἔπεμπον τοὺς προδρόμους.

24. Οθτοι μεν δη ούτω διενένωντο ποιήσειν οί δε εν Θερμοπύλησι Έλληνες, έπειδη πέλας έγένετο της έσβολης ό Πέρσης, καταρρωδέοντες έβουλεύοντο περί ἀπαλλαγής. τοίσι μέν νυν άλλοισι Πελοποννησίοισι έδόκεε, έλθουσι ές Πελοπόννησον, τον Ίσθμον έχειν έν φυλακή · Λεωνίδης δε, Φωκέων καὶ Λοκρών περισπερχεόντων τῆ γνώμη ταύτη, αὐτοῦ τε μένειν έψηφίζετο, πέμπειν τε ἀγγέλους ές τὰς πόλιας κελεύοντάς σφι ἐπιβοηθέειν, ὡς ἐόντων αὐτῶν ὀλίγων στρατον τον Μήδων ἀλέξασθαι. 25. Ταῦτα βουλευομένων σφέων, έπεμπε Ξέρξης κατάσκοπον ίππέα, ίδεσθαι όκοσοι τέ είσι καὶ ό τι ποιέοιεν. ήκηκόεε δε, ἔτι ἐων ἐν Θεσσαλίη, ως ήλισμένη είη ταύτη στρατιή όλίγη, καὶ τους ήγεμόνας ώς είησαν Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Λεωνίδης έων γένος Ήρακλείδης. ώς δε προσήλασε ό ίππευς προς το στρατόπεδον, έθηειτό τε και κατώρα παν μεν ου το στρατόπεδον · τους γὰρ ἔσω τεταγμένους τοῦ τείχεος, τὸ ἀνορθώσαντες είχον έν φυλακή, ούκ οξά τε ην κατιδέσθαι · ό δε τους έξω εμάνθανε, τοίσι προ του τείχεος τὰ ὅπλα ἐκέετο. έτυχον δε τοῦτον τον χρόνον Λακεδαιμόνιοι έξω τεταγμένοι. τους μεν δη ώρα γυμναζομένους των ανδρών, τους δε τας κόμας κτενιζομένους. ταῦτα δη θηεύμενος έθωυμαζε, καὶ τὸ πλήθος ἐμάνθανε. μαθων δὲ πάντα ἀτρεκέως, ἀπήλαυνε οπίσω κατ' ήσυχίην · ούτε γάρ τις εδίωκε, άλογίης τε έκύρησε πολλής · ἀπελθων δὲ ἔλεγε προς Εέρξεα τά περ οπώπεε πάντα. 26. ακούων δε Εέρξης οὐκ εἶχε συμβα-

λέοθαι το έον, ότι παρασκευάζοιντο ώς απολεύμενοί τε καί απολέοντες κατά δύναμιν άλλ αὐτῷ γελοία γὰρ ἐφαίνοντο ποιέειν, μετεπέμψατο Δημάρητον τον 'Αρίστωνος, έώντα έν τῶ στρατοπέδω. ἀπικόμενον δέ μιν εἰρώτα Ξέρξης έκαστα τούτων, έθέλων μαθείν το ποιεύμενον προς των Δακεδαιμονίων. ὁ δὲ εἶπε . "Ηκουσας μέν μευ καὶ πρότερον, εὖτε ώρμωμεν έπὶ τὴν Ἑλλάδα, περὶ των ἀνδρων τούτων. ακούσας δε γέλωτά με έθευ λέγοντα τη περ ώρων έκβησόμενα πρήγματα ταῦτα. ἐμοὶ γὰρ τὴν ἀληθείην ἀσκέειν άντία σεῦ, ὧ βασιλεῦ, ἀγὼν μέγιστός ἐστι. ἄκουσον δὲ καὶ νῦν. 27. οἱ ἄνδρες οὖτοι ἀπίκαται μαχεσόμενοι ἡμῖν περὶ τῆς ἐσόδου, καὶ ταῦτα παρασκευάζονται. νόμος γάρ σφι ούτω έχων έστί · έπεὰν μέλλωσι κινδυνεύειν τῆ ψυχῆ. τότε τὰς κεφαλάς κοσμέονται. ἐπίστασο δὲ, εἰ τούτους τε καὶ τὸ ὑπομένον ἐν Σπάρτη καταστρέψεαι, ἔστι οὐδὲν ἄλλο έθνος ανθρώπων τό σε, βασιλεῦ, ὑπομενέει χεῖρας ἀνταειρόμενον υθν γὰρ προς βασιληΐην τε καλλίστην των έν Έλλησι προσφέρεαι, καὶ ἄνδρας ἀρίστους. Κάρτα τε δή ἄπιστα Ξέρξη ἐφαίνετο τὰ λεγόμενα είναι, καὶ δεύτερα έπειρώτα, ὅντινα τρόπον τοσοῦτοι ἐόντες τῆ έωυτοῦ στρατιῆ μαχέσονται. ὁ δὲ εἶπε · 3 βασιλεῦ, ἐμοὶ χρᾶσθαι ώς ανδρὶ ψεύστη, ἢν μὴ ταῦτά τοι ταύτη ἐκβŷ, τŷ ἐγὼ λέγω. ταῦτα λέγων οὐκ ἔπειθε τον Ξέρξεα.

28. Τέσσερας μεν δη παρεξήκε ήμέρας, ελπίζων αιεί σφεας αποδρήσεσθαι. πέμπτη δε, ως οὐκ απαλλάσσοντο, αλλά οἱ εφαίνοντο ἀναιδείη τε καὶ άβουλίη διαχρεόμενοι μένειν, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Μήδους τε καὶ Κισσίους θυμωθεὶς, ἐντειλάμενός σφεας ζωγρήσαντας ἄγειν ἐς ὄψιν την έωυτοῦ. ως δ' ἐπέπεσον φερόμενοι ἐς τοὺς 'Ελληνας οἱ Μηδοι, ἔπιπτον πολλοί· ἄλλοι δ' ἐπεσήϊσαν καὶ οὐκ ἀπήλαυνον, καίπερ μεγάλως προσπταίοντες. δηλον δ' ἐποίειν

παντί τεφ καὶ οὐκ ήκιστα αὐτῷ βασιλέϊ, ὅτι πολλοὶ μὲν ἄιθρωποι εἶεν, ὀλίγοι δὲ ἄνδρες. ἐγίνετο δὲ ἡ συμβολὴ δι ἡμέρης. 29. ἐπείτε δὲ οἱ Μῆδοι τρηχέως περιείποντο, ἐνθαῦτα οὖτοι μὲν ὑπεξήϊσαν, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκδεξάμενοι ἐπήϊσαν, τοὺς ἀθανάτους ἐκάλεε βασιλεὺς, τῶν ἦρχε Τδάρνης, ὡς δὴ οὖτοί γε εὐπετέως κατεργασόμενοι. ὡς δὲ καὶ οὖτοι συνέμισγον τοῖσι Ἑλλησι, οὐδὲν πλέον ἐφέροντο τῆς στρατιῆς τῆς Μηδικῆς, ἀλλὰ τὰ αὐτὰ, ἄτε ἐν στεινοπόρῳ τε χώρῳ μαχόμενοι, καὶ δούρασι βραχυτέροισι χρεόμενοι ἤπερ οἱ Ἑλληνες, καὶ οὐκ ἔχοντες πλήθεϊ χρήσασθαι.

30. Λακεδαιμόνιοι δε έμαχοντο άξίως λόγου, άλλα τε αποδεικνύμενοι έν οὐκ ἐπισταμένοισι μάχεσθαι έξεπιστάμενοι, καὶ ὅκως ἐντρέψειαν τὰ νῶτα, άλέες φεύγεσκον δηθεν. οί δε βάρβαροι όρεοντες φεύγοντας βοή τε καὶ πατάγω έπήϊσαν, οί δ' αν καταλαμβανόμενοι υπέστρεφον αντίοι είναι τοίσι βαρβάροισι, μεταστρεφόμενοι δε κατέβαλλον πλήθεϊ ἀναριθμήτους των Περσέων · ἔπιπτον δὲ καὶ αὐτων των Σπαρτιητέων ενθαῦτα ολίγοι έπεὶ δε οὐδεν εδυνέατο παραλαβείν οι Πέρσαι της έσόδου, πειρεόμενοι καὶ κατά τέλεα καὶ παντοίως προσβάλλοντες, ἀπήλαυνον ὁπίσω. 31. Έν ταύτησι τησι προσόδοισι της μάχης λέγεται βασιλέα θηεύμενον τρὶς ἀναδραμεῖν ἐκ τοῦ θρόνου, δείσαντα περὶ τῆ στρατιῆ. τότε μὲν ούτω ἡγωνίσαντο, τῆ δ' ύστεραίη οἱ βάρβαροι οὐδὲν ἄμεινον ἀέθλεον . ἄτε γὰρ ὀλίγων έόντων, έλπίσαντές σφεας κατατετρωματίσθαι τε καὶ οὐκ οίους τε έσεσθαι έτι χείρας ανταείρασθαι, συνέβαλλον. οί δε "Ελληνες κατά τάξις τε καὶ κατά έθνεα κεκοσμημένοι ήσαν, καὶ ἐν μέρεϊ ἕκαστοι ἐμάχοντο, πλην Φωκέων · οὖτοι δε ές το οὐρος ἐτάχθησαν φυλάξοντες την ἀτραπόν. ώς δε ούδεν εύρισκον άλλοιότερον οι Πέρσαι ή τη προτεραίη ένώρων, απήλαυνον. 32. 'Απορέοντος δε βασιλέως " τι χρήσηται τῷ παρεύντι πρήγματι, Έπι άλτης ὁ Εὐρυδήμου άνηρ Μηλιεύς ηλθέ οί ές λόγους, ώς μέγα τι παρά βασιλέος δοκέων οἴσεσθαι, ἔφρασέ τε την ἀτραπον την δια τοῦ ούρεος φέρουσαν ές Θερμοπύλας, και διέφθειρε τους ταύτη ύπομείναντας Έλλήνων. ύστερον δε δείσας Λακεδαιμονίους έφυγε ές Θεσσαλίην, καί οί φυγόντι ύπο των Πυλαγόρων, των 'Αμφικτυόνων ές την Πυλαίην συλλεγομένων, αργύριον ἐπεκηρύχθη. χρόνω δὲ ΰστερον, κατήλθε γαρ ές 'Αντικύρην, απέθανε ύπο 'Αθηνάδεω, άνδρος Τρηχινίου. ό δὲ 'Αθηνάδης οὖτος ἀπέκτεινε μὲν 'Επιάλτην δι' ἄλλην αίτίην, την έγω έν τοίσι ὅπισθε λόγοισι σημανέω, ἐτιμήθη μέντοι ύπο Λακεδαιμονίων οὐδεν έσσον. Ἐπιάλτης μεν ούτω ύστερον τούτων ἀπέθανε. 33. "Εστι δὲ έτερος λεγόμενος λόγος, ώς 'Ονήτης τε ό Φαναγόρεω άνηρ Καρύστιος καὶ Κορυδαλὸς 'Αντικυρεύς είσι οἱ εἴπαντες προς βασιλέα τούτους τοὺς λόγους, καὶ περιηγησάμενοι τὸ οὖρος τοῖσι Πέρσησι, οὐδαμῶς ἔμοιγε πιστός. τοῦτο μὲν γὰρ τῷδε χρη σταθμώσασθαι, ότι οι των Ελλήνων Πυλαγόροι έπεκήρυξαν ούκ έπὶ 'Ονήτη τε καὶ Κορυδαλώ άργύριον, άλλ' έπὶ Ἐπιάλτη τῷ Τρηχινίῳ, πάντως κου το ἀτρεκέστατον πυθόμενοι, τοῦτο δὲ φεύγοντα τον Ἐπιάλτην ταύτην την αἰτίην οἴδαμεν. εἰδείη μὲν γὰρ αν, καὶ έων μη Μηλιεύς, ταύτην την άτραπου 'Ονήτης, εί τη χώρη πολλά ώμιληκως είη · άλλ' Έπιάλτης γάρ έστι ὁ περιηγησάμενος τὸ οὖρος κατὰ τὴν ἀτραπου, τοῦτον αἴτιον γράφω.

34. Εέρξης δὲ, ἐπεί οἱ ἤρεσε τὰ ὑπέσχετο ὁ Ἐπιάλτης κατεργάσεσθαι, αὐτίκα περιχαρης γενόμενος ἔπεμπε 'Τδάρνεα καὶ τῶν ἐστρατήγεε 'Τδάρνης. ὡρμέατο δὲ περὶ λύχνων άφὰς ἐκ τοῦ στρατοπέδου. την δὲ ἀτραπὸν ταύτην ἐξεῦρον μὲν οἱ ἐπιχώριοι Μηλιέες, ἐξευρόντες δὲ Θεσσα-

λοίσι κατηγήσαντο έπι Φωκέας τότε ότε οί Φωκέες, φράξαντες τειχεί την έσβολην, ήσαν έν σκέπη τοῦ πολέμου · ἔκ τε τοσούδε κατεδεδεκτο ἐούσα ούδεν χρηστη Μηλιεύσι. 35. Έχει δὲ ὧδε ή ἀτραπος αὕτη · ἄρχεται μὲν ἀπο τοῦ 'Ασωποῦ ποταμοῦ τοῦ διὰ τῆς διασφάγος ρέοντος · οὔνομα δε τῷ οὔρεῖ τούτῷ καὶ τῆ ἀτραπῷ τὼυτὸ κέεται, 'Ανόπαια. τείνει δὲ ή 'Ανόπαια αὕτη κατὰ ράχιν τοῦ οὔρεος, λήγει δὲ κατά τε 'Αλπηνον πόλιν, πρώτην ἐοῦσαν τῶν Λοκρίδων προς των Μηλιέων, καὶ κατὰ Μελάμπυγόν τε καλεόμενον λίθον καὶ κατὰ Κερκώπων έδρας, τῆ καὶ τὸ στεινότατόν έστι. 36. κατά ταύτην δη την άτραπον καὶ ούτω ἔχουσαν οί Πέρσαι, του 'Ασωπου διαβάντες, ἐπορεύοντο πασαν την υύκτα, εν δεξιη μεν έχοντες ούρεα τὰ Οἰταίων, εν ἀριστερη δε τὰ Τρηχινίων · ήώς τε δη διέφαινε, καὶ ἐγένοντο ἐπ' ακρωτηρίω τοῦ οὔρεος. κατὰ δὲ τοῦτο τοῦ οὔρεος ἐφύλασσον, ώς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται, Φωκέων χίλιοι όπλίται, ρυόμενοί τε την σφετέρην χώρην καὶ φρουρέοντες την άτραπόν. ή μεν γαρ κάτω εσβολή εφυλάσσετο ύπ' ων είρηται, την δε δια του ούρεος άτραπον έθελονται Φωκέες ύποδεξάμενοι Λεωνίδη εφύλασσον. 37. Έμαθον δέ σφεας οί Φωκέες ώδε αναβεβηκότας · αναβαίνοντες γαρ ελάνθανον οί Πέρσαι το οδρος παν έου δρυων επίπλεον. ην μεν δη νηνεμίη, ψόφου δε γινομένου πολλού. ώς οίκος ην φύλλων ύποκεχυμένων ύπο τοίσι ποσὶ, ἀνά τε ἔδραμον οἱ Φωκέες καὶ ἐνέδυνον τὰ ὅπλα, καὶ αὐτίκα οἱ βάρβαροι παρῆσαν. ώς δε είδον άνδρας ενδυομένους όπλα, εν θώυματι έγενοντο. έλπόμενοι γὰρ οὐδέν σφι φανήσεσθαι ἀντίξοον. ἐνεκύρησαν στρατώ. 38. ἐνθαῦτα Ὑδάρνης, καταρρωδήσας μη οί Φωκέες έωσι Λακεδαιμόνιοι, είρετο του Έπιάλτην όποδαπος είη ὁ στρατος. πυθόμενος δὲ ἀτρεκέως, διέτασσε τους Πέρσας ώς ές μάχην. οί δε Φωκέες, ώς εβάλλοντο τοίσι

τοξεύμασι πολλοισί τε καὶ πυκνοισι, οιχοντο φεύγοντες ἐπὶ τοῦ οὔρεος τὸν κόρυμβον, ἐπιστάμενοι ὡς ἐπὶ σφέας ώρμήθησαν ἀρχὴν, καὶ παρεσκευάδατο ὡς ἀπολεόμενοι. οὖτοι μὲν δὴ ταῦτα ἐφρόνεον, οἱ δὲ ἀμφὶ Ἐπιάλτεα καὶ Ὑδάρνεα Πέρσαι Φωκέων μὲν οὐδένα λόγον ἐποιεῦντο, οἱ δὲ κατέβαινον τὸ οὖρος κατὰ τάχος.

39. Τοίσι δε έν Θερμοπύλησι έουσι Ελλήνων πρώτον μεν ο μάντις Μεγιστίης, εσιδων ες τὰ ίρὰ, έφρασε τον μέλλοντα έσεσθαι άμα ήοι σφι θάνατον. έπι δε και αὐτόμολοι ήσαν οἱ έξαγγείλαντες τῶν Περσέων τὴν περίοδον. οδτοι μεν έτι νυκτος εσήμηναν, τρίτοι δε οί ήμεροσκόποι καταδραμόντες ἀπὸ τῶν ἄκρων, ήδη διαφαινούσης ήμέρης. ένθαῦτα έβουλεύοντο οί Έλληνες, καί σφεων έσχίζοντο αί γνωμαι · οί μεν γαρ οὐκ ἔων την τάξιν ἐκλιπεῖν, οἱ δὲ ἀντέτεινου. μετά δε τοῦτο διακριθέντες, οί μεν ἀπαλλάσσοντο και διασκεδασθέντες κατά πόλις έκαστοι ετρώποντο, οί δε αὐτῶν ἄμα Λεωνίδη μένειν αὐτοῦ παρεσκευάδατο. 40. λέγεται δε καὶ ώς αὐτός σφεας ἀπέπεμψε Λεωνίδης, μη ἀπόλωνται κηδύμενος · αὐτῷ δὲ καὶ Σπαρτιητέων τοίσι παρεούσι οὐκ έχειν εὐπρεπέως ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν, ἐς τὴν ηλθον φυλάξοντες άρχην. ταύτη καὶ μάλλον τῆ γνώμη πλείστός είμι, Λεωνίδην, έπείτε αἴσθετο τοὺς συμμάχους έόντας άπροθίμους, καὶ οὐκ έθέλοντας συνδιακινδυνείειν. κελευσαί σφεας απαλλάσσεσθαι, αυτώ δε απιέναι ου καλώς έγειν. μένοντι δὲ αὐτοῦ κλέος μέγα ἐλείπετο, καὶ ή Σπάρτης ευδαιμονίη ούκ έξηλείφετο. 41. έκέχρηστο γαρ ύπο της Πυθίης τοίσι Σπαρτιήτησι χρεομένοισι περί του πολέμου τούτου αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ἐγειρομένου, ἡ Λακεδαίμονα ανάστατον γενέσθαι ύπο των βαρβάρων, ή του βασιλέα σφέων ἀπολέσθαι. ταῦτα δέ σφι ἐν ἔπεσι έξαμέτροισι χρά, έχοντα ὧδε.

Υμίν δ', & Σπάρτης οἰκήτορες εὐρυχόροιο,
"Η μέγα ἄστυ ἐρικυδὲς ὑπ' ἀνδράσι Περσεϊδησι
Πέρθεται, ἢ τὸ μὲν οὐκὶ, ἀφ' Ἡρακλέος δὲ γενέθλης
Πενθήσει βασιλῆ φθίμενον Λακεδαίμονος οὖρος.
Οὐ γὰρ τὸν ταύρων σχήσει μένος οὐδὲ λεόντων
'Αντιβίην · Ζηνὸς γὰρ ἔχει μένος · οὐδέ ἕ φημι
Σχήσεσθαι, πρὶν τῶνδ' ἔτερον διὰ πάντα δάσηται.

Ταῦτά τε δη ἐπιλεγόμενον Λεωνίδην, καὶ βουλόμενον κλέος καταθέσθαι μούνων Σπαρτιητέων, ἀποπέμψαι τους συμμάχους, μαλλον ή γνώμη διενειχθέντας ούτω ακόσμως οίχεσθαι τους οἰχομένους. 42. μαρτύριον δέ μοι καὶ τόδε ούκ ελάχιστον τούτου πέρι γέγονε ού γάρ μοῦνον τοὺς άλλους, άλλα και τον μάντιν δς είπετο τη στρατιή ταύτη, Μεγιστίην τον 'Ακαρνηνα, λεγόμενον είναι τὰ ἀνέκαθεν απο Μελάμποδος, τούτον τον είπαντα έκ των ίρων τα μέλλουτά σφι εκβαίνειν, φανερός έστι Λεωνίδης αποπέμπων, ίνα μη συναπόληταί σφι. ό δε άποπεμπόμενος αυτός μεν ούκ ἀπελείπετο, τον δὲ παίδα συστρατευόμενον, ἐόντα οί μουνογενέα, απέπεμψε. 43. Οἱ μέν νυν σύμμαχοι οἱ αποπεμπόμενοι οίχοντό τε απιόντες, καὶ ἐπείθοντο Λεωνίδη. Θεσπιέες δε καὶ Θηβαίοι κατέμειναν μοῦνοι παρά Λακεδαιμονίοισι. τούτων δε Θηβαΐοι μεν αέκοντες έμενον, καὶ οὐ βουλόμενοι (κατείχε γάρ σφεας Λεωνίδης έν όμήρων λόγω ποιεύμενος). Θεσπιέες δε έκόντες μάλιστα, δὶ οὐκ ἔφασαν απολιπόντες Λεωνίδην καὶ τους μετ' αὐτοῦ ἀπαλλάξεσθαι, άλλα καταμείναντες συναπέθανον. ἐστρατήγεε δὲ αὐτῶν Δημόφιλος Διαδρόμεω.

44. Ξέρξης δὲ ἐπεὶ ἡλίου ἀνατείλαντος σπουδὰς ἐποιήσατο, ἐπισχὼν χρόνον ἐς ἀγορῆς κου μάλιστα πληθώρην,
πρόσοδον ἐποιέετο· καὶ γὰρ ἐπέσταλτο ἐξ Ἐπιάλτεω οὕτω.
ἀπὸ γὰρ τοῦ οὔρεος ἡ κατάβασις συντομωτέρη τέ ἐστι, καὶ

βραχύτερος ὁ χῶρος πολλον ἤπερ ἡ περίοδός τε καὶ ἀνάβασις. οί τε δη βάρβαροι οι άμφι Εέρξεα προσήϊσαν. καὶ οἱ ἀμφὶ Λεωνίδην "Ελληνες, ώς την ἐπὶ θανάτω ἔξοδον ποιεύμενοι, ήδη πολλώ μαλλον ή κατ' άρχας έπεξή ισαν ές το εύρύτερον τοῦ αὐχένος. το μεν γὰρ ἔρυμα τοῦ τείχεος έφυλάσσετο, οί δε άνὰ τὰς προτέρας ήμέρας ὑπεξιόντες ές τὰ στεινόπορα ἐμάχοντο. τότε δὲ συμμίσγοντες ἔξω τῶν στεινών, έπιπτον πλήθει πολλοί τών βαρβάρων όπισθε γ.ὶρ οἱ ἡγεμόνες τῶν τελέων ἔχοντες μάστιγας ἐρράπιζον πάντα ἄνδρα, αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω ἐποτρύνοντες. 45. πολλοὶ μεν δη εσέπιπτον αὐτῶν ες την θάλασσαν καὶ διεφθείροντο, πολλώ δ' έτι πλευνες κατεπατέοντο ζωοί ύπ' άλλήλων · ην δε λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυμένου. ἄτε γὰρ ἐπιστάμενοι τον μέλλοντά σφι έσεσθαι θάνατον έκ των περιιόντων το οὖρος, ἀπεδείκνυντο ρώμης ὅσον εἶχον μέγιστον ἐς τοὺς βαρβάρους, παραχρεόμενοί τε καὶ ἀτέοντες. δούρατα μέν υυν τοίσι πλέοσι αὐτῶν τηνικαῦτα ἐτύγχανε κατεηγότα ήδη, οί δε τοίσι ξίφεσι διεργάζοντο τους Πέρσας. 46. Καὶ Λεωνίδης τε έν τούτω τω πόνω πίπτει, άνηρ γενόμενος άριστος, καὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ οὐνομαστοὶ Σπαρτιητέων, τῶν έγω ως ανδρων αξίων γενομένων έπυθόμην τα οὐνόματα. έπυθόμην δε καὶ άπάντων τῶν τριηκοσίων. καὶ δη καὶ Περσέων πίπτουσι ἐνθαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ οὐνομαστοὶ, ἐν δὲ δὴ καὶ Δαρείου δύο παίδες, 'Αβροκόμης τε καὶ Υπεράνθης, έκ της Αρτάνεω θυγατρός Φραταγούνης γεγονότες Δαρείφ. ὁ δὲ ᾿Αρτάνης Δαρείου μὲν τοῦ βασιλέος ην άδελφεος, Υστάσπεος δε τοῦ Αρσάμεος παίς, δς καὶ έκδιδούς την θυγατέρα Δαρείω τον οἶκον πάντα τον έωυτοῦ έπεδωκε, ώς μούνου οἱ ἐούσης ταύτης τέκνου. 47. Εέρξεώ τε δη δύο άδελφεοὶ ἐνθαῦτα πίπτουσι μαχόμενοι ὑπὲρ τοῦ νεκρού του Λεωνίδεω. Περσέων τε και Λακεδαιμονίων ώθισμος έγένετο πολλός, ές δ τοῦτόν τε άρετη οί Ελληνες ύπεξείρυσαν, καὶ ἐτρέψαντο τοὺς ἐναντίους τετράκις. τοῦτο δε συνεστήκεε μέχρι οδ οί σὺν Ἐπιάλτη παρεγένοντο. ώς δε τούτους ήκειν επύθοντο οι Έλληνες, ενθεύτεν ήδη έτεροιούτο το νείκος. 48. ές τε γαρ το στεινον της όδου άνεχώρεον οπίσω, καὶ παραμειψάμενοι το τείχος, έλθόντες ίζοντο ἐπὶ τὸν κολωνὸν πάντες άλέες οἱ ἄλλοι πλην Θηβαίων. ὁ δὲ κολωνός ἐστι ἐν τῆ ἐσόδω, ὅκου νῦν ὁ λίθινος λέων έστηκε ἐπὶ Λεωνίδη. ἐν τούτω σφέας τῷ χώρω ἀλεξομένους μαχαίρησι, τοίσι αὐτῶν ἐτύγχανον ἔτι περιεοῦσαι, καὶ χερσὶ καὶ στόμασι, κατέχωσαν οἱ βάρβαροι βάλλοντες, οί μεν έξ εναντίης επισπόμενοι και το έρυμα του τείχεος συγχώσαντες, οί δὲ περιελθόντες πάντοθεν περισταδόν.

49. Λακεδαιμονίων δε καὶ Θεσπιέων τοιούτων γενομένων, όμως λέγεται άριστος ανήρ γενέσθαι Σπαρτιήτης Διηνέκης, του τόδε φασὶ είπειν το έπος πριν ή συμμίξαί σφεας τοίσι Μήδοισι · πυθόμενον πρός τευ των Τρηχινίων ώς, ἐπεὰν οἱ βάρβαροι ἀπιέωσι τὰ τοξεύματα, τὸν ἥλιον ὑπὸ τοῦ πλήθεος τῶν ὀϊστῶν ἀποκρύπτουσι, — τοσοῦτό τι πλήθος αὐτῶν εἶναι · τὸν δὲ οὐκ ἐκπλαγέντα τούτοισι εἰπεῖν, ἐν άλογίη ποιεύμενον το των Μήδων πληθος, ώς πάντα σφι άγαθὰ ὁ Τρηχίνιος ξείνος άγγελλοι, εἰ ἀποκρυπτόντων τῶν Μήδων τον ήλιον, ύπο σκιή έσοιτο προς αυτούς ή μάχη, καὶ οὐκ ἐν ἡλίφ. 50. ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα τοιουτότροπα ἔπεά φασι Διηνέκεα του Λακεδαιμόνιου λιπέσθαι μνημόσυνα. μετά δὲ τοῦτον ἀριστεῦσαι λέγονται Λακεδαιμόνιοι δύο άδελφεοί, 'Αλφεός τε καὶ Μάρων 'Ορσιφάντου παίδες. Θεσπιέων δε εὐδοκίμεε μάλιστα τῷ οὔνομα ἢν Διθύραμβος Αρματίδεω.

51. Θαφθείσι δέ σφι αὐτοῦ ταύτη τῆ περ ἔπεσον, καὶ τοίσι πρότερον τελευτήσασι η ύπο Λεωνίδεω αποπεμφθέν-

τας οἴχεσθαι, ἐπιγέγραπται γράμματα λέγοντα τάδε.

Μυριάσιν ποτε τηδε τριηκοσίαις ζμάχοντο Έκ Πελοποννάσου χιλιάδες τέτορες.

Ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ἐπιγέγραπται, τοῖσι δὲ Σπαρτιήτησι ἰδίη:

τα ξείν, άγγελλειν Λακεδαιμονίοις, ότι τῆδε Κείμεθα τοῖς κείνων ρήμασι πειθόμενοι.

Λακεδαιμονίοισι μεν δη τοῦτο, τῷ δὲ μάντι τόδε.

Μυήμα τόδε κλείνοιο Μεγιστία, δυ ποτε Μήδοι Σπερχειου ποταμου κτείναυ άμειψάμενοι. Μάντιος, δς τότε Κήρας ἐπερχομένας σάφα εἰδῶς Οὐκ ἔτλη Σπάρτης ἡγεμόνας προλιπείν.

ἐπιγράμμασι μέν νυν καὶ στήλησι, ἔξω ἢ τὸ τοῦ μάντιος ἐπίγραμμα, ᾿Αμφικτύονές εἰσί σφεας οἱ ἐπικοσμήσαντες, τὸ δὲ τοῦ μάντιος Μεγιστίεω Σιμωνίδης ὁ Λεωπρέπεός ἐστι κατὰ ξεινίην ὁ ἐπιγράψας.

52. Δύο δὲ τούτων τῶν τριηκοσίων λέγεται Εὔρυτόν τε καὶ ᾿Αριστόδημον, παρεὸν αὐτοῖσι ἀμφοτέροισι κοινῷ λόγῷ χρησαμένοισι ἡ ἀποσωθῆναι ὁμοῦ ἐς Σπάρτην (ὡς μεμετιμένοι τε ἦσαν ἐκ τοῦ στρατοπέδου ὑπὸ Λεωνίδεω, καὶ κατεκέατο ἐν ᾿Αλπηνοῖσι ὀφθαλμιῶντες ἐς τὸ ἔσχατον), ἡ εἴ γε μὴ ἐβούλοντο νοστῆσαι, ἀποθανεῖν ἄμα τοῖσι ἄλλοισι. παρεόν σφι τούτων τὰ ἕτερα ποιέειν, οὐκ ἐθελῆσαι ὁμοφρονέειν ἀλλὰ γνώμη διενειχθέντας, Εὔρυτον μὲν πυθόμενον τὴν τῶν Περσέων περίοδον, αἰτήσαντά τε τὰ ὅπλα καὶ ἐνδύντα, ἄγειν αὐτὸν κελεῦσαι τὸν εἴλωτα ἐς τοὺς μαχομένους · ὅκως δὲ ἀσπεσόντα ἐς τὸν ὅμιλον διαφθαρῆναι · ᾿Αριστόδημον δὲ λειποψυχέοντα λειφθῆναι. 53. εἰ μέν νυν ἦν μοῦνον ᾿Αριστόδημον ἀλγήσαντα ἀπονοστῆσαι ἐς Σπάρτην, ἡ καὶ ὁμοῦ σφέων ἀμφοτέρων τὴν κομιδὴν γενέσθαι, δοκέειν ἐμοῖ,

οὐκ ἄν σφι Σπαρτιήτας μηνιν οὐδεμίαν προσθέσθαι · νυνὶ δε, τοῦ μεν αὐτῶν ἀπολομένου, τοῦ δε της μεν αὐτης έχομένου προφάσιος, οὐκ ἐθελήσαντος δὲ ἀποθνήσκειν, ἀναγκαίως σφι έχειν μηνίσαι μεγάλως 'Αριστοδήμω. οί μέν νυν ούτω σωθήναι λέγουσι 'Αριστόδημον ές Σπάρτην, καὶ διὰ πρόφασιν τοιήνδε · οἱ δὲ ἄγγελον πεμφθέντα ἐκ τοῦ στρατοπέδου, έξεον αὐτῷ καταλαβεῖν τὴν μάχην γινομένην, οὐκ έθελησαι, άλλ' ύπομείναντα έν τη όδώ περιγενέσθαι, τον δέ συνάγγελον αὐτοῦ ἀπικόμενον ές τὴν μάχην ἀποθανείν. 54. ἀπονοστήσας δὲ ἐς Λακεδαίμονα ὁ ᾿Αριστόδημος ὄνειδός τε είχε και άτιμίην. πάσχων δε τοιάδε ήτίμωτο · ούτε οί πῦρ οὐδεὶς ἔναυε Σπαρτιητέων οὔτε διελέγετο, ὄνειδός τε είχε ὁ τρέσας 'Αριστόδημος καλεόμενος. άλλ' ὁ μὲν ἐν τη έν Πλαταιησι μάχη ἀνέλαβε πασαν την ἐπενειχθεῖσάν οί αιτίην. Λέγεται δὲ καὶ ἄλλον ἀποπεμφθέντα ἄγγελον ές Θεσσαλίην τῶν τριηκοσίων τούτων περιγενέσθαι, τῷ οὔνομα είναι Παντίτην · νοστήσαντα δε τοῦτον ές Σπάρτην, ώς ήτίμωτο, ἀπάγξασθαι.

55. Οι δὲ Θηβαίοι, τῶν ὁ Λεοντιάδης ἐστρατήγεε, τέως μὲν μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐόντες ἐμάχοντο ὑπ' ἀναγκαίης ἐχόμενοι πρὸς τὴν βασιλέος στρατιήν · ὡς δὲ εἰδον κατυπέρτερα τῶν Περσέων γινόμενα τὰ πρήγματα, οὕτω δὴ τῶν σὺν Λεωνίδη Ἑλλήνων ἐπειγομένων ἐπὶ τὸν κολωνὸν, ἀποσχισθέντες τούτων, χεῖράς τε προέτεινον καὶ ἤισαν ἄσσον τῶν βαρβάρων, λέγοντες τὸν ἀληθέστατον τῶν λόγων, ὡς καὶ μηδίζουσι καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ ἐν πρώτοισι ἔδοσαν βασιλέι, ὑπὸ δὲ ἀναγκαίης ἐχόμενοι ἐς Θερμοπύλας ἀπικοίατο, καὶ ἀναίτιοι εἶεν τοῦ τρώματος τοῦ γεγονότος βασιλέι. ὡστε ταῦτα λέγοντες περιεγίνοντο · εἶχον γὰρ καὶ Θεσσαλοὺς τῶν λόγων τούτων μάρτυρας. 56. οὐ μέντοι τά γε πάντα εὐτύχησαν · ὡς γὰρ αὐτοὺς ἔλαβον οἱ

βάρβαροι ἐλθόντας, τοὺς μέν τινας καὶ ἀπέκτειναν προσιόντας, τοὺς δὲ πλεῦνας αὐτῶν, κελεύσαντος Ξέρξεω, ἔστιζον στίγματα βασιλήϊα, ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ Λεοντιάδεω, τοῦ τὸν παίδα Εὐρύμαχον χρόνω μετέπειτεν ἐφόνευσαν Πλαταιέες, στρατηγήσαντα ἀνδρῶν Θηβαίων τετρακοσίων, καὶ σχόντα τὸ ἄστυ τὸ Πλαταιέων.

57. Οι μεν δη περί Θερμοπύλας Έλληνες ούτω ήγωνίσαντο Εέρξης δε καλέσας Δημάρητον ειρώτα αρξάμενος ένθένδε · Δημάρητε, άνηρ είς άγαθός. τεκμαίρομαι δε τή άληθείη · όσα γὰρ εἶπας, ἄπαντα ἀπέβη οὕτω. νῦν δέ μοι είπε, κόσοι τινές είσι οί λοιποί Λακεδαιμόνιοι, καὶ τουτων όκόσοι τοιοῦτοι τὰ πολέμια, εἴτε καὶ ἄπαντες. ὁ δ΄ εἶπε · 3 Ω βασιλεῦ, πληθος μεν πάντων τῶν Λακεδαιμονίων πολλον, καὶ πόλιες πολλαί το δὲ ἐθέλεις ἐκμαθεῖν, εἰδήσεις. ἔστι ἐν τῆ Λακεδαίμονι Σπάρτη, πόλις ἀνδρῶν ὀκτακισχιλίων μάλιστά κη, καὶ οὖτοι πάντες εἰσὶ ὁμοῖοι τοῖσι ένθάδε μαχεσαμένοισι οί γε μεν άλλοι Λακεδαιμόνιοι τούτοισι μεν οὐκ ὁμοῖοι. ἀγαθοὶ δέ. εἶπε πρὸς ταῦτα Εέρξης. Δημάρητε, τέφ τρόπφ ἀπονητότατα τῶν ἀνδρῶν τούτων έπικρατήσομεν; ἴθι έξηγέο. σὺ γὰρ ἔχεις αὐτῶν τὰς διεξόδους των βουλευμάτων, οξα βασιλεύς γενόμενος. 58. Ταῦτα είπας Εέρξης διεξή ε διὰ τῶν νεκρῶν καὶ Λεωνίδεω, άκηκοως ότι βασιλεύς τε ην καὶ στρατηγός Λακεδαιμονίων, ἐκέλευσε ἀποταμόντας την κεφαλην ἀνασταυρώσαι. δήλά μοι πολλοίσι μεν καὶ ἄλλοισι τεκμηρίοισι, εν δε καὶ τώδε οὐκ ήκιστα γέγονε, ὅτι βασιλεὺς Ξέρξης πάντων δη μάλιστα άνδρων έθυμώθη ζώοντι Λεωνίδη · οὐ γὰρ άν κοτε ές του νεκρου ταθτα παρενόμησε, έπεὶ τιμαν μάλιστα νομίζουσι των έγω οίδα ανθρώπων Πέρσαι ἄνδρας άγαθους τὰ πολέμια. οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἐποίευν, τοῖσι ἐπετέτακτο ποιέειν.

IV. ARTEMISIUM.—MARCH OF XERXES TO ATHENS.—SALAMIS.—RETREAT OF XERXES TO ASIA.

1. Οί δε Έλλήνων ές του ναυτικού στρατού ταχθέντες ησαν οίδε · 'Αθηναίοι μεν νέας παρεχόμενοι έπτα καὶ είκοσι καὶ έκατόν · ύπο δὲ ἀρετῆς τε καὶ προθυμίης Πλαταιέες, άπειροι της ναυτικής έόντες, συνεπλήρουν τοίσι 'Αθηναίοισι τας νέας · Κορίνθιοι δε τεσσεράκοντα νέας παρείχοντο, Μεγαρέες δε είκοσι. καὶ Χαλκιδέες ἐπλήρουν είκοσι, 'Αθηναίων σφι παρεχόντων τὰς νέας · Αἰγινηται δὲ ὀκτωκαίδεκα, Σικυώνιοι δε δυώδεκα, Λακεδαιμόνιοι δε δέκα, Έπιδαύριοι δὲ ὀκτὰ, Ἐρετριέες δὲ έπτὰ, Τροιζήνιοι δὲ πέντε, Στυρέες δὲ δύο, καὶ Κεῖοι δύο τε νέας καὶ πεντηκοντέρους δύο. Λοκροί δέ σφι οί 'Οπούντιοι ἐπεβοήθεον πεντηκοντέρους έχοντες έπτά. 2. ησαν μεν ων ούτοι οί στρατευόμενοι ἐπ' 'Αρτεμίσιον, εἴρηται δέ μοι καὶ ώς τὸ πλήθος έκαστοι των νεών παρείχοντο. ἀριθμὸς δὲ των συλλεχθεισέων νεων επ' 'Αρτεμίσιον ην, πάρεξ των πεντηκοντέρων, μία καὶ έβδομήκοντα καὶ διηκόσιαι. τον δὲ στρατηγον τον το μέγιστον κράτος έχοντα παρείχοντο Σπαρτιήται, Εύρυβιάδεα του Ευρυκλείδεω. οι γαρ σύμμαχοι ουκ έφασαν, ην μη ό Λάκων ήγεμονεύη, 'Αθηναίοισι έψεσθαι ήγεομένοισι, άλλα λύσειν το μέλλον έσεσθαι στράτευμα. 3. έγένετο γαρ κατ' άρχας λόγος, πριν η και ές Σικελίην πέμπειν έπὶ συμμαχίην, ώς το ναυτικον 'Αθηναίοισι χρεων είη έπιτράπειν. ἀντιβάντων δὲ τῶν συμμάχων, εἶκον οἱ ᾿Αθηναίοι, μέγα πεποιημένοι περιείναι την Έλλάδα, καὶ γνόντες, εἰ στασιάσουσι περί της ήγεμονίης, ώς απολέεται ή Έλλας, όρθὰ νοεῦντες · στάσις γὰρ ἔμφυλος πολέμου ὁμοφρονέοντος τοσούτω κάκιον έστι, δσω πόλεμος είρηνης. έπιστάμενοι ὧι αὐτὸ τοῦτο, οὐκ ἀντέτεινον, ἀλλ' εἶκον μέχρι

όσου κάρτα έδέοντο αὐτῶν, ώς διέδεξαν. ώς γὰρ δη ἀσάμενοι τὸν Πέρσεα, περὶ τῆς ἐκείνου ἤδη τὸν ἀγῶνα ἐποιεῦντο, πρόφασιν την Παυσανίεω ὕβριν προϊσχόμενοι, ἀπείλοντο την ήγεμονίην τοὺς Λακεδαιμονίους. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον ἐγένετο.

4. Τότε δε οδτοι οί καὶ ἐπ' 'Αρτεμίσιον Έλλήνων ἀπικόμενοι, ώς είδον νέας τε πολλάς καταχθείσας ές τὰς 'Αφετὰς, καὶ στρατιῆς ἄπαντα πλέα, ἐπεὶ αὐτοῖσι παρὰ δύξαν τὰ πρήγματα τῶν βαρβάρων ἀπέβαινε ἡ ὡς αὐτοὶ κατεδύκεον, καταρρωδήσαντες δρησμον έβουλεύοντο άπο τοῦ Αρτεμισίου έσω ές την Έλλάδα. γνόντες δέ σφεας οί Εὐβοέες ταῦτα βουλευομένους, ἐδέοντο Εὐρυβιάδεω προσμείναι χρόνον όλίγον, έστ' αν αὐτοὶ τέκνα τε καὶ τοὺς οικέτας ύπεκθέωνται. ώς δε ουκ έπειθον, μεταβώντες τον 'Αθηναίων στρατηγον πείθουσι Θεμιστοκλέα ἐπὶ μισθώ τριήκοντα ταλάντοισι, έπ' ῷ τε καταμείναντες προ τής Εύβοίης ποιήσονται την ναυμαχίην. 5. ό δε Θεμιστοκλέης τους Έλληνας έπισχείν ώδε ποιέει Ευρυβιάδη τούτων των χρημάτων μεταδιδοί πέντε τάλαντα, ώς παρ' έωυτοῦ δηθεν διδούς. ώς δέ οἱ οὖτος ἀνεπέπειστο, — Αδείμαντος γάρ ὁ 'Ωκύτου, Κορινθίων στρατηγός, τῶν λοιπάν ήσπαιρε μοῦνος, φάμενος ἀποπλώσεσθαί τε ἀπὸ τοῦ 'Αρτεμισίου καὶ οὐ παραμενέειν, - προς δη τοῦτον εἶπε ὁ Θεμιστοκλέης επομόσας. Οὐ σύ γε ήμεας ἀπολείψεις, ἐπεί τοι έγω μέζω δώρα δώσω η βασιλεύς ἄν τοι ὁ Μήδων πέμψειε άπολιπόντι τους συμμάχους. ταῦτά τε άμα ἡγόρευε. καὶ πέμπει έπι την νέα την 'Αδειμάντου τάλαντα άργυρίου τρία. οὖτοί τε δη πληγέντες δώροισι ἀναπεπεισμένοι ήσαν, καὶ τοῖσι Εὐβοεῦσι ἐκεχάριστο · αὐτός τε ὁ Θειιστοκλέης ἐκέρδηνε, ἐλάνθανε δὲ τὰ λοιπὰ ἔχων · ἀλλ' ήπιστέατο οἱ μεταλαβόντες τούτων τῶν χρημάτων, ἐκ τῶν Αθηνέων έλθειν έπι τω λόγω τούτω τὰ χρήματα.

- 6. Ούτω δη κατέμεινών τε έν τη Ευβοίη καὶ έναυμάχηέγένετο δὲ ὧδε· ἐπείτε δὴ ἐς τὰς ᾿Αφετὰς περὶ δείλην πρωΐην γινομένην απίκατο οι βάρβαροι, πυθόμενοι μεν έτι και πρότερον περί το 'Αρτεμίσιον ναυλοχέειν νέας Έλληνίδας ολίγας, τότε δε αυτοι ιδόντες, πρόθυμοι ήσαν έπιχειρέειν, εί κως έλοιεν αὐτάς. ἐκ μὲν δη της ἀντίης προσπλώειν οὖ κώ σφι ἐδόκεε, τῶνδε είνεκεν, μή κως ἰδόντες οί "Ελληνες προσπλώοντας ές φυγην δρμήσειαν, φεύγοντάς τε ευφρόνη καταλάβοι καὶ ἔμελλον δηθεν ἐκφεύξεσθαι, έδεε δε μηδε πυρφόρον, τω εκείνων λόγω, εκφυγόντα περιγενέσθαι. 3. προς ταθτα ων τάδε έμηχανέοντο • των νεων άπασέων ἀποκρίναντες διηκοσίας, περιέπεμπον έξωθεν Σκιάθου (ώς ἂν μη ὀφθέωσι ύπὸ τῶν πολεμίων περιπλώουσαι Εύβοιαν) κατά τε Καφηρέα καὶ περὶ Γεραιστον ές του Εύριπου, ίνα δη περιλάβοιεν, οί μεν ταύτη απικόμενοι και φράξαντες αὐτῶν τὴν ὀπίσω φέρουσαν ὁδὸν, σφεῖς δὲ έπισπόμενοι έξ έναντίης. ταῦτα βουλευσάμενοι, ἀπέπεμπον των νεων τὰς ταχθείσας, αὐτοὶ οὐκ ἐν νόφ ἔχοντες ταύτης της ημέρης τοίσι Έλλησι ἐπιθήσεσθαι, οὐδὲ πρότερον ή το σύνθημά σφι έμελλε φανήσεσθαι παρά τῶν περιπλωόντων, ώς ήκόντων. ταύτας μεν δη περιέπεμπον, των δε λοιπέων νεῶν ἐν τῆσι ᾿Αφετῆσι ἐποιεῦντο ἀριθμόν.
- 8. Έν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἐν τῷ οὖτοι ἀριθμὸν ἐποιεῦντο τῶν νεῶν, ἢν γὰρ ἐν τῷ στρατοπέδῳ τούτῳ Σκυλλίης
 Σκιωναῖος, δύτης τῶν τότε ἀνθρώπων ἄριστος, δς καὶ ἐν τῆ
 ναυηγίη τῆ κατὰ τὸ Πήλιον γενομένη πολλὰ μὲν ἔσωσε
 τῶν χρημάτων τοῖσι Πέρσησι, πολλὰ δὲ καὶ αὐτὸς περιεβάλετο, οὖτος ὁ Σκυλλίης ἐν νόῳ μὲν εἶχε ἄρα καὶ
 πρότερον αὐτομολήσειν ἐς τοὺς Έλληνας, ἀλλ' οὐ γάρ
 οἱ παρέσχε ὡς τότε. ὅτεῳ μὲν δὴ τρόπῳ τὸ ἐνθεῦτεν
 ἔτι ἀπίκετο ἐς τοὺς Ἑλληνας, οὐκ ἔχω εἶπαι ἀτρεκέως・

θωυμάζω δε, εί τὰ λεγόμενά έστι άληθέα. λέγεται γάρ, ώς έξ 'Αφετέων δυς ές την θάλασσαν, ου πρότερον ανέσχε πρὶν ἢ ἀπίκετο ἐπὶ τὸ ᾿Αρτεμίσιου, σταδίους μάλιστά κη τούτους ές ὀγδώκοντα διὰ τῆς θαλάσσης διεξελθών. 9. λέγεται μέν νυν καὶ ἄλλα ψευδέσι ἴκελα περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, τὰ δὲ μετεξέτερα ἀληθέα. περὶ μέντοι τούτου γνώμη μοι ἀποδεδέχθω, πλοίω μιν ἀπικέσθαι ἐπὶ το 'Αρτεμίσιον. ώς δε απίκετο, αυτίκα εσήμηνε τοισι στρατηγοίσι τήν τε ναυηγίην ώς γένοιτο, καὶ τὰς περιπεμφθείσας των νεων περί Εύβοιαν. τοῦτο δὲ ἀκούσαντες οί "Ελληνες, λόγον σφίσι αὐτοῖσι ἐδίδοσαν. πολλῶν δὲ λεχθέντων, ενίκα την ημέρην εκείνην αὐτοῦ μείναντάς τε καὶ αὐλισθέντας, μετέπειτεν νύκτα μέσην παρέντας πορεύεσθαι καὶ ἀπαντᾶν τῆσι περιπλωούσησι τῶν νεῶν. 10. Μετὰ δε τοῦτο, ώς οὐδείς σφι ἐπέπλωε, δείλην ὀψίην γινομένην της ημέρης φυλάξαντες, αύτοι έπανέπλωον έπι τους βαρβάρους, ἀπόπειραν αὐτῶν ποιήσασθαι βουλόμενοι τῆς τε μάχης καὶ τοῦ διεκπλόου. ὁρέοντες δέ σφεας οί τε ἄλλοι στρατιώται οί Ξέρξεω καὶ οί στρατηγοὶ έπιπλώοντας νηυσὶ ολίγησι, πάγχυ σφι μανίην επενείκαντες, άνηγον καὶ αὐτοὶ τας νέας, έλπίσαντές σφεας εὐπετέως αίρήσειν, οἰκότα κάρτα έλπίσαντες · τὰς μέν γε τῶν Ελλήνων ὁρέοντες ὀλίγας νέας, τὰς δὲ έωυτῶν πλήθεί τε πολλαπλησίας καὶ ἄμεινον πλωούσας, καταφρονήσαντες ταῦτα, ἐκυκλοῦντο αὐτοὺς ἐς μέσον. όσοι μέν νυν των Ίωνων ησαν εύνοοι τοισι "Ελλησι, ά έκοντές τε έστρατεύοντο, συμφορήν τε έποιευντο μεγάλην, δρέοντες περιεχομένους αὐτούς, καὶ ἐπιστάμενοι ώς οὐδεὶς αὐτῶν ἀπονοστήσει · ούτω ἀσθενέα σφι ἐφαίνετο είναι τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα. ὅσοισι δὲ καὶ ήδομένοισι ην το γινόμενον, άμιλλαν έποιεθντο, όκως αὐτος έκαστος πρώτος νέα 'Αττικήν έλων δώρα παρά βασιλέος λάμψεται. 'Αθηναίων γὰρ αὐτοῖσι λόγος ἦν πλεῖστος ἀνὰ τὰ στρατόπεδα.

11. Τοίσι δε Έλλησι ώς εσήμηνε, πρώτα μεν αντίπρωροι τοίσι βαρβάροισι γενόμενοι ές το μέσον τὰς πρύμνας συνήγαγον · δεύτερα δε σημήναντος, έργου είχοντο, εν ολίγω περ απολαμφθέντες και κατά στόμα. ένθαθτά τριήκοντα νέας αίρεουσι των βαρβάρων, καὶ τον Γόργου τοῦ Σαλαμινίων βασιλέος άδελφεον Φιλάονα του Χέρσιος, λόγιμου έόντα έν τῷ στρατοπέδω ἄνδρα. πρῶτός δὲ Ἑλλήνων νέα των πολεμίων είλε άνηρ 'Αθηναίος Λυκομήδης Αίσχραίου, καὶ τὸ ἀριστήϊον ἔλαβε οὖτος. τοὺς δ' ἐν τῆ ναυμαχίη ταύτη έτεραλκέως άγωνιζομένους νὺξ ἐπελθοῦσα διέλυσε. οἱ μὲν δη Έλληνες ἐπὶ τὸ Αρτεμίσιον ἀπέπλωον, οί δε βάρβαροι ές τὰς 'Αφετὰς, πολλον παρὰ δόξαν άγωνισάμενοι. ἐν ταύτη τῆ ναυμαχίη ἀντίδωρος Λήμνιος μοῦνος τῶν σὺν βασιλέϊ Ελλήνων ἐόντων αὐτομολέει ἐς τους Έλληνας, καὶ οἱ ᾿Αθηναῖοι διὰ τοῦτο τὸ ἔργον ἔδοσαν αὐτῷ χῶρον ἐν Σαλαμίνι. 12. ΄Ως δὲ εὐφρόνη ἐγεγόνεε, ην μεν της ώρης μέσον θέρος, εγίνετο δε ύδωρ τε άπλετον διὰ πάσης της νυκτὸς, καὶ βρονταὶ σκληραὶ ἀπὸ τοῦ Πηλίου οι δε νεκροί και τα ναυήγια έξεφορέοντο ές τας 'Αφετάς, καὶ περί τε τὰς πρώρας τῶν νεῶν είλέοντο, καὶ έτάρασσον τοὺς ταρσοὺς τῶν κωπέων. οἱ δὲ στρατιῶται οί ταύτη ἀκούοντες ταῦτα ές φόβον κατιστέατο, ἐλπίζοντες πάγχυ ἀπολέεσθαι ές οξα κακὰ ἡκου πρὶν γὰρ ἡ καὶ άναπνεῦσαί σφεας ἔκ τε τῆς ναυηγίης καὶ τοῦ χειμῶνος τοῦ γενομένου κατά Πήλιον, ύπέλαβε ναυμαχίη καρτερή, έκ δε τής ναυμαχίης όμβρος τε λάβρος, καὶ ρεύματα ἰσχυρά ές θάλασσαν ώρμημένα, βρονταί τε σκληραί. 13. καὶ τούτοισι μεν τοιαύτη νὺξ ἐγίνετο· τοῖσι δὲ ταχθεῖσι αὐτῶν περιπλώειν Εύβοιαν ή αὐτή περ ἐοῦσα νὺξ πολλον ἢν ἔτι

άγριωτέρη, τοσούτω όσω έν πελάγει φερομένοισι ἐπέπιπτε, καὶ τὸ τέλος σφι ἐγένετο ἄχαρι · ώς γὰρ δὴ πλώουσι αὐτοίσι χειμών τε καὶ τὸ ύδωρ ἐπεγίνετο ἐοῦσι κατὰ τὰ Κοίλα της Ευβοίης, φερόμενοι τῷ πνεύματι, καὶ οὐκ εἰδότες τη εφέρουτο, εξέπιπτου προς τας πέτρας. εποιέετο τε παν ύπο του θεου, όκως αν έξισωθείη τῷ Ελληνικῷ τὸ Περσικον, μηδε πολλώ πλέον είη. οὖτοι μέν νυν περὶ τὰ Κοίλα της Εύβοίης διεφθείροντο.

14. Οἱ δὲ ἐν ᾿Αφετῆσι βάρβαροι, ώς σφι ἀσμένοισι ήμέρη ἐπέλαμψε, ἀτρέμας τε είχον τὰς νέας, καί σφι ἀπεχρᾶτο κακῶς πρήσσουσι ήσυχίην ἄγειν ἐν τῷ παρεόντι. τοίσι δὲ "Ελλησι ἐπεβώθεον νέες τρείς καὶ πεντήκοντα Αττικαί. αδταί τε δή σφεας ἐπέρρωσαν ἀπικόμεναι, καὶ άμα αγγελίη έλθοῦσα ώς των βαρβάρων οἱ περιπλώοντες την Εύβοιαν πάντες είησαν διεφθαρμένοι ύπο του γενομένου χειμώνος. φυλάξαντες δη την αυτην ώρην, πλώοντες έπεπεσον νηυσί Κιλίσσησι, ταύτας δε διαφθείραντες, ώς ευφρόνη εγένετο, απέπλωον οπίσω επὶ το Αρτεμίσιον. 15. Τριτη δε ήμερη, δεινόν τι ποιησάμενοι οί στρατηγοί των βαρβαρων νέας ούτω σφι όλίγας χυμαίνεσθαι, και το άπο Εέρξεω δειμαίνοντες, ούκ ανέμειναν έτι τους "Ελληνας μαχης ἄρξαι, άλλα παρακελευσάμενοι κατα μέσον ήμέρης ανήγον τας νέας. συνέπιπτε δε ώστε τήσι αυτήσι ήμέρησι τας ναυμαχίας γίνεσθαι ταύτας, καὶ τὰς πεζομαχίας τὰς έν Θερμοπύλησι. ην δε πας ό αγων τοίσι κατα θάλασσαν περὶ τοῦ Εὐρίπου, ώσπερ τοῖσι ἀμφὶ Λεωνίδεα τὴν ἐσβολην φυλάσσειν. οί μεν δη παρεκελεύοντο όκως μη παρήσουσι ές την Έλλάδα τους βαρβάρους, οί δ' όκως το Έλληνικον στράτευμα διαφθείραντες του πόρου κρατήσουσι. 16. ώς δε ταξάμενοι οι Εέρξεω επέπλωον, οι Έλληνες άτρέμας είχον προς τῷ 'Αρτεμισίω. οἱ δὲ βάρβαροι μηνοειδες ποιήσαντες τῶν νεῶν, ἐκυκλεῦντο ὡς περιλάβοιεν αὐτούς. ἐνθεῦτεν οἱ Ἑλληνες ἐπανέπλωόν τε καὶ συι έμισγον. ἐν ταύτη τῆ ναυμαχίη παραπλήσιοι ἀλλήλοισι ἐγένοντο. ὁ γὰρ Εέρξεω στρατὸς ὑπὸ μεγάθεός τε καὶ πλήθεος αὐτὸς ὑπ' ἐωυτοῦ ἔπιπτε, ταρασσομένων τε τῶν νεῶν καὶ περιπιπτουσέων περὶ ἀλλήλας ὁμως μέντοι ἀντεῖχε καὶ οὐκ εἶκε δεινὸν γὰρ χρῆμα ἐποιεῦντο ὑπὸ νεῶν ὀλίγων ἐς φυγὴν τράπεσθαι. πολλαὶ μὲν δὴ τῶν Ἑλλήνων νέες διεφθείροντο, πολλοὶ δὲ ἄνδρες, πολλῷ δ΄ ἔτι πλεῦνες νέες τε τῶν βαρβάρων καὶ ἄνδρες. οὕτω δὲ ἀγωνιζόμενοι διέστησαν χωρὶς ἑκάτεροι.

17. Παρην δε ό έκ Τρηχίνος κατάσκοπος - ην μεν γαρ έπ' 'Αρτεμισίω κατάσκοπος Πολύας, γένος 'Αντικυρεύς, τῷ προσετέτακτο, καὶ εἶχε πλοίον κατῆρες έτοίμον, εἰ παλήσειε ό ναυτικός στρατός, σημαίνειν τοίσι έν Θερμοπύλησι ἐοῦσι · ὡς δ' αὕτως ἢν Αβρώνιχος ὁ Λυσικλέος Αθηναίος καὶ παρὰ Λεωνίδη έτοίμος τοίσι ἐπ' 'Αρτεμισίω ἐοῦσι άγγελλειν τριηκοντέρφ, ήν τι καταλαμβάνη νεώτερον τον πεζόν · — οὖτος ὧν ὁ ᾿Αβρώνιχος ἀπικόμενός σφι ἐσήμαινε τὰ γεγονότα περὶ Λεωνίδεα καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ. οἱ δὲ ώς ἐπύθοντο ταῦτα, οὐκέτι ἐς ἀναβολὰς ἐποιεῦντο τὴν ἀποχώρησιν, ἐκομίζοντο δὲ ώς ἕκαστοι ἐτάχθησαν, Κορίνθιοι πρώτοι, ύστατοι δε 'Αθηναίοι. 18. 'Αθηναίων δε νέας τὰς άριστα πλωούσας ἐπιλεξάμενος Θεμιστοκλέης ἐπορεύετο περί τὰ πότιμα ύδατα, ἐντάμνων ἐν τοῖσι λίθοισι γράμματα, τὰ "Ιωνες ἐπελθόντες τῆ ύστεραίη ἡμέρη ἐπὶ τὸ 'Αρτεμίσιον ἐπελέξαντο. τὰ δὲ γράμματα τάδε ἔλεγε· "Ανδρες "Ιωνες, οὐ ποιέετε δίκαια ἐπὶ τοὺς πατέρας σρατευόμενοι καὶ τὴν Ελλάδα καταδουλούμενοι. ἀλλὰ μάλιστα μεν προς ήμεων γίνεσθε · εί δε ύμιν έστι τοῦτο μη δυνατον ποιησαι, ύμεις δε έτι καὶ νῦν έκ τοῦ μέσου ήμιν έζεσθε καὶ αὐτοὶ, καὶ τῶν Καρῶν δέεσθε τὰ αὐτὰ ὑμῖν ποιέειν εἰ δὲ μηδέτερον τουτων οῖον τε γίνεσθαι, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης μέζονος κατέζευχθε ἢ ὥστε ἀπίστασθαι, ὑμεῖς δὲ ἐν τῷ ἔργῷ, ἐπεὰν συμμίσγωμεν, ἐθελοκακέετε, μεμνημένοι ὅτι ἀπ' ἡμέων γεγόνατε, καὶ ὅτι ἀρχῆθεν ἡ ἔχθρη πρὸς τὸν βάρβαρον ἀπ' ὑμέων ἡμῖν γέγονε. Θεμιστοκλέης δὲ ταῦτα ἔγραψε, δοκέειν ἐμοὶ, ἐπ' ἀμφότερα νοέων, ἵνα ἢ λαθόντα τὰ γράμματα βασιλέα Ἰωνας ποιήση μεταβαλεῖν καὶ γενέσθαι πρὸς ἑωυτῶν, ἢ ἐπείτε ἀνενειχθῆ καὶ διαβληθῆ πρὸς Εἐρξεα, ἀπίστους ποιήση τοὺς Ἰωνας καὶ τῶν ναυμαχιέων αὐτοὺς ἀπόσχη. . . .

19. Έκ μεν δη της Τρηχινίης ές την Δωρίδα έσέβαλον [οί βάρβαροι]. της γαρ Δωρίδος χώρης ποδεων στεινός ταύτη κατατείνει, ώς τριήκοντα σταδίων μάλιστά κη εὖρος, κείμενος μεταξύ της τε Μηλίδος και της Φωκίδος χώρης, ή περ ην το παλαιον Δρυοπίς · ή δε χώρη αύτη έστι μητρόπολις Δωριέων των έν Πελοποννήσφ. ταύτην ών την Δωρίδα γην οὐκ ἐσίναντο ἐσβαλόντες οἱ βάρβαροι · ἐμήδιζύν τε γὰρ καὶ οὐκ ἐδόκεε Θεσσαλοίσι. 20. 'Ως δὲ ἐκ τῆς Δωρίδος ές την Φωκίδα έσέβαλον, αὐτοὺς μεν τοὺς Φωκέας ούκ αίρεουσι · οί μεν γαρ των Φωκέων ές τα άκρα τοῦ Παρνησσοῦ ἀνέβησαν (ἔστι δὲ καὶ ἐπιτηδέη δέξασθαι ὅμιλον τοῦ Παρνησσοῦ ή κορυφή, κατὰ Νέωνα πόλιν κειμένη ἐπ' έωυτης. Τιθορέα ούνομα αυτή, ές την δη άνηνείκαντο καὶ αὐτοὶ ἀνέβησαν) · οἱ δὲ πλεῦνες αὐτῶν ἐς τοὺς 'Οζόλας Λοκρούς έξεκομίσαντο, ές "Αμφισσαν πόλιν την ύπερ τοῦ Κρισαίου πεδίου οικεομένην. οί δε βαρβαροι την χώρην πασαν επέδραμον την Φωκιδα. Θεσσαλοί γαρ ούτω ήγον του στρατόν · όκόσα δε επέσχου, πάντα επέφλεγου καὶ έκειρου, καὶ ές τὰς πόλις ένιεντες πῦρ καὶ ές τὰ ἱρά. 21. Παραποταμίους δε παραμειβόμενοι οι βάρβαροι απίκουτο ες Πανοπέας. ενθεύτεν δε ήδη διακρινομένη ή στρατιη αὐτῶν ἐσχίζετο. το μεν πλείστον καὶ δυνατώτατον τοῦ στρατοῦ ἄμα αὐτῷ Εέρξη πορευόμενον ἐπ ᾿Αθήνας έσέβαλε ές Βοιωτούς, ές γην την 'Ορχομενίων. Βοιωτων δε παν το πλήθος εμήδιζε, τας δε πόλις αὐτων ἄνδρες Μακεδόνες διατεταγμένοι έσωζον, ύπο 'Αλεξάνδρου άποπεμφθεντες. ἔσωζον δὲ τῆδε, βουλόμενοι δῆλον ποιέειν Εέρξη ότι τὰ Μήδων Βοιωτοί φρονέοιεν. 22. Οὖτοι μὲν δη των βαρβάρων ταύτη ἐτράποντο, ἄλλοι δὲ αὐτων ήγεμόνας έχοντες ώρμέατο έπὶ τὸ ίρὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι, ἐν δεξιή του Παρνησσου ἀπέργοντες. όσα δε καὶ οὖτοι ἐπέσχου της Φωκίδος, πάντα έσιναμώρεου · καὶ γὰρ τῶν Πανοπέων την πόλιν ένέπρησαν και Δαυλίων και Αιολιδέων. έπορεύοντο δε ταύτη αποσχισθέντες της άλλης στρατιής τωνδε είνεκεν, όκως συλήσαντες το ίρου το έν Δελφοίσι βασιλέϊ Εέρξη ἀποδέξαιεν τὰ χρήματα. πάντα δ' ἠπίστατο τὰ ἐν τῷ ἱρῷ ὅσα λόγου ἢν ἄξια Ξέρξης, ὡς ἐγὰ πυνθάνομαι, ἄμεινον ἢ τὰ ἐν τοῖσι οἰκίοισι ἔλιπε, πολλών αἰεὶ λεγόντων, καὶ μάλιστα τὰ Κροίσου τοῦ ἀλυάττεω αναθήματα. 23. Οι δε Δελφοί πυνθανόμενοι ταῦτα ές πασαν αρρωδίην απίκατο εν δείματι δε μεγάλω κατεστεῶτες, ἐμαντεύοντο περὶ τῶν ἱρῶν χρημάτων, εἴτε σφέα κατὰ γης κατορύξωσι, είτε ἐκκομίσωσι ἐς άλλην χώρην. ό δε θεύς σφεας οὐκ ἔα κινέειν, φὰς αὐτὸς ίκανὸς εἶναι τῶν έωυτοῦ προκατήσθαι. Δελφοί δε ταῦτα ἀκούσαντες σφέων αὐτῶν πέρι ἐφρόντιζον. τέκνα μέν νυν καὶ γυναῖκας πέρην ες την 'Αχαιίην διέπεμψαν, αὐτῶν δε οί μεν πλείστοι ἀιέβησαν ές τοῦ Παρνησσοῦ τὰς κορυφάς και ές το Κωρύκιον άντρον ανηνείκαντο, οί δε ές "Αμφισσαν την Λοκριδα ύπεξηλθου. πάντες δε ων οι Δελφοι έξέλιπου την πόλιν, πλην έξήκουτα ἀνδρῶν καὶ τοῦ προφήτεω. 24. Έπει δε ἀγχοῦ

τε ήσαν οι βάρ, βαροι 'πιόντες και άπώρεον το ίρον, έν τούτω ό προφήτης, τω ούνομα ην 'Ακήρατος, όρα προ τοῦ νηοῦ όπλα προκείμενα ἔσωθεν ἐκ τοῦ μεγάρου ἐξενηνειγμένα ίρα, των ούκ ύσιον ην άπτεσθαι άνθρώπων ούδενί. ό μεν δη ήτε Δελφων τοίσι παρεούσι σημανέων το τέρας. οί δε βάρβαροι έπειδη εγίνοντο επειγόμενοι κατά το ίρον της Προνηίης 'Αθηναίης, ἐπιγίνεταί σφι τέρεα ἔτι μέζονα τοῦ πρὶν γενομένου τέρεος. Θωυμα μεν γάρ καὶ τοῦτο κάρτα έστι, όπλα άρήια αὐτόματα φανηναι έξω προκείμενα του νηου · τὰ δὲ δὴ ἐπὶ τούτω δεύτερα ἐπιγενόμενα καὶ δια πάντων φασμάτων άξια θωυμάσαι μάλιστα. 25. έπει γάρ δη ήσαν έπιόντες οι βάρβαροι κατά το ίρον της Προνηίης 'Αθηναίης, έν τούτω έκ μεν του ουρανού κεραυνοί αὐτοῖσι ἐνέπιπτον, ἀπὸ δὲ τοῦ Παρνησσοῦ ἀπορραγείσαι δύο κορυφαὶ ἐφέροντο πολλῷ πατάγῳ ἐς αὐτοὺς καὶ κατέλαβον συχνούς σφεων, έκ δε τοῦ ίροῦ της Προνηίης βοή τε καὶ άλαλαγμὸς έγίνετο. Συμμιγέντων δὲ τούτων πάντων, φόβος τοισι βαρβάροισι ένεπεπτώκεε. μαθόντες δε οί Δελφοί φεύγοντάς σφεας, έπικαταβάντες άπέκτειναν πληθός τι αὐτῶν. οί δὲ περιεόντες ἰθὺ Βοιωτῶν ἔφευγου. έλεγον δε οί άπονοστήσαντες ούτοι των βαρβάρων, ώς έγω πυνθάνομαι, ώς προς τούτοισι καὶ ἄλλα ώρεον θεῖα. δύο γαρ όπλίτας, μέζονας ή κατα ανθρώπων φύσιν [έχουτας], έπεσθαί σφι κτείνοντας καὶ διώκοντας. 26. τούτους δε τους δυο Δελφοι λέγουσι επιχωρίους ήρωας είναι, Φύλακόν τε και Αύτονοον, των τὰ τεμένεά έστι περὶ τὸ ίρον. Φυλάκου μεν παρ' αὐτην την όδον κατύπερθε τοῦ ίροῦ τῆς Προνηίης, Αύτονοου δε πέλας της Κασταλίης ύπο τή 'Υαμπείη κορυφή. οί δὲ πεσόντες ἀπὸ τοῦ Παρνησσοῦ λίθοι έτι και ές ήμεας ήσαν σόοι, έν τῷ τεμένει τῆς Προυηίης Αθηναίης κείμενοι, ές το ένέσκηψαν διά των βαρβάρων φερόμενοι. τούτων μέν νυν τῶν ἀνδρῶν αὕτη ἀπὸ τοῦ ἱροῦ ἀπαλλαγὴ γίνεται.

27. 'Ο δε Έλλήνων ναυτικός στρατός ἀπό τοῦ Αρτεμισίου, 'Αθηναίων δεηθέντων, ές Σαλαμίνα κατίσχει τὰς νέας. τῶνδε δὲ είνεκεν προσεδεήθησαν αὐτῶν σχεῖν πρὸς Σαλαμίνα 'Αθηναίοι, ίνα αὐτοὶ παίδώς τε καὶ γυναίκας ύπεξαγάγωνται έκ της 'Αττικής, προς δε καὶ βουλεύσωνται το ποιητέον αὐτοῖσι ἔσται. ἐπὶ γὰρ τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι βουλην έμελλον ποιήσεσθαι, ώς έψευσμένοι γνώμης. δοκέοντες γαρ ευρήσειν Πελοποννησίους πανδημεί έν τή Βοιωτίη ύποκατημένους του βάρβαρου, των μεν εύρου ούδεν έον · οί δε έπυνθάνοντο τον Ισθμον αυτούς τειχέουτας, την Πελοπόννησον περί πλείστου τε ποιευμένους περιείναι, καὶ ταύτην ἔχοντας ἐν φυλακῆ, τὰ δὲ ἄλλα απιέναι. ταῦτα πυνθανόμενοι οὕτω δὴ προσεδεήθησάν σφεων σχείν προς την Σαλαμίνα. 28. οἱ μεν δη άλλοι κατέσχου ές την Σαλαμίνα, 'Αθηναίοι δε ές την έωυτών. μετα δε την ἄπιξιν κήρυγμα ἐποιήσαντο, 'Αθηναίων τη τις δύναται σώζειν τὰ τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας. ἐνθαῦτα οί μεν πλείστοι ές Τροιζήνα ἀπέστειλαν, οί δε ές Αίγιναν, οί δὲ ἐς Σαλαμίνα. ἔσπευσαν δὲ ταῦτα ὑπεκθέσθαι, τῷ χρηστηρίω τε βουλόμενοι ύπηρετέειν, καὶ δὴ καὶ τοῦδε είνεκεν ουκ ήκιστα. λέγουσι 'Αθηναΐοι όφιν μέγαν φύλακου της ακροπόλιος ενδιαιτασθαι εν τῷ ἱρῷ. λέγουσί τε ταῦτα, καὶ δη καὶ ώς ἐόντι ἐπιμήνια ἐπιτελέουσι προτιθέντες τὰ δ' ἐπιμήνια μελιτόεσσά ἐστι. αὕτη δ' ή μελιτόεσσα, εν τῷ πρόσθε αἰεὶ χρόνω ἀναισιμουμένη, τότε ήν άψαυστος. σημηνάσης δε ταῦτα τῆς ἱρείης, μᾶλλόν τι οἱ 'Αθηναῖοι καὶ προθυμότερον έξέλιπον τὴν πόλιν, ώς καὶ της θεοῦ ἀπολελοιπυίης την ἀκρόπολιν. ώς δέ σφι πάντα ύπεξεκέετο, έπλωον ές το στρατόπεδον. 29. Έπεὶ

δὲ οἱ ἀπ' ᾿Αρτεμισίου ἐς Σαλαμῖνα κατέσχον τὰς νέας, συνέρρεε καὶ ὁ λοιπὸς πυνθανόμενος ὁ τῶν Ἑλλήνων ναυτικος
στρατὸς ἐκ Τροιζῆνος · ἐς γὰρ Πώγωνα τὸν Τροιζηνίων
λιμένα προείρητο συλλέγεσθαι. συνελέχθησάν τε δὴ
πολλῷ πλεῦνες νέες ἢ ἐπ' ᾿Αρτεμισίῳ ἐναυμάχεον, καὶ
ἀπὸ πολίων πλεύνων. ναύαρχος μέν νυν ἐπῆν ώυτὸς ὅσπερ ἐπ' ᾿Αρτεμισίῳ, Εὐρυβιάδης ὁ Εὐρυκλείδεω ἀνὴρ
Σπαρτιήτης, οὐ μέντοι γένεός γε τοῦ βασιληΐου ἐών. νέας
δὲ πολλῷ πλείστας τε καὶ ἄριστα πλωούσας παρείχοντο
᾿Αθηναῖοι. ἀριθμὸς δὲ ἐγένετο ὁ πᾶς τῶν νεῶν, πάρεξ
τῶν πεντηκοντέρων, ὀκτὼ καὶ ἑβδομήκοντα καὶ τριηκόσιαι.

30. 'Ως δε ές την Σαλαμίνα συνήλθον οί στρατηγοί, έβουλεύοντο, προθέντος Εύρυβιάδεω γνώμην ἀποφαίνεσθαι τον βουλόμενον, όκου δοκέοι ἐπιτηδεώτατον είναι ναυμαχίην ποιέεσθαι των αυτοί χωρέων έγκρατέες είσί ή γαρ 'Αττικη ἀπείτο ήδη, των δε λοιπέων πέρι προετίθεε. αί γνώμαι δε τών λεγόντων αί πλείσται συνεξέπιπτον προς του Ισθμου πλώσαντας ναυμαχέειν προ της Πελοποννήσου επιλέγοντες του λόγον τόνδε, ώς ην νικηθέωσι τη ναυμαχίη, έν Σαλαμίνι μεν έόντες πολιορκήσονται έν νήσω, ίνα σφι τιμωρίη οὐδεμία ἐπιφανήσεται, προς δὲ τώ Ισθμώ ές τους έωυτων έξοίσονται. 31. ταῦτα των ἀπὸ Πελοπουνήσου στρατηγών ἐπιλεγομένων, ἐληλύθεε ἀνὴρ 'Μηναίος άγγελλων ήκειν τον βάρβαρον ές την 'Αττικήν καὶ πᾶσαν αὐτὴν πυρπολέεσθαι. ὁ γὰρ διὰ Βοιωτῶν τραπόμενος στρατός άμα Εέρξη, έμπρήσας Θεσπιέων την πόλιν (αὐτῶν ἐκλελοιπότων ἐς Πελοπόννησον) καὶ τὴν Πλαταιέων ώσαύτως, ηκέ τε ές τὰς 'Αθήνας καὶ πάντα έκεινα έδηίου. ἐνέπρησε δὲ Θέσπειάν τε καὶ Πλάταιαν, πυθόμενος Θηβαίων ότι οὐκ ἐμήδιζον.

32. 'Απὸ δὲ τῆς διαβάσιος τοῦ Ελλησπόντου, ἔνθεν πορεύεσθαι ήρξαντο οί βάρβαροι, ένα αὐτοῦ διατρίψαντες μηνα, έν τω διέβαινον ές την Ευρώπην, έν τρισί έτέροισι μησὶ ἐγένοντο ἐν τῆ ᾿Αττικῆ, Καλλιάδεω ἄρχοντος ᾿Αθηναίοισι. καὶ αἰρέουσι ἐρῆμον τὸ ἄστυ, καί τινας ὁλίγους εύρίσκουσι τῶν ᾿Αθηναίων ἐν τῷ ἱρῷ ἐόντας, ταμίας τε τοῦ ίρου και πένητας άνθρώπους, ολ φραξάμενοι την άκρόπολιν θύρησί τε καὶ ξύλοισι ημύνοντο τοὺς ἐπιόντας · άμα μὲν ύπ' ασθενείης βίου οὐκ ἐκχωρήσαντες ἐς Σαλαμίνα, πρὸς δε αυτοι δοκέοντες έξευρηκέναι το μαντήϊον, το ή Πυθίη σφι έχρησε, το ξύλινον τείχος ανάλωτον έσεσθαι, καὶ αύτο δη τούτο είναι το κρησφύγετον κατά το μαντήϊον, καὶ ου τας νέας. 33. Οι δε Πέρσαι ίζόμενοι έπι τον καταντίον της ακροπόλιος όχθον, τον 'Αθηναίοι καλέουσι 'Αρήτον πάγον, επολιόρκεον τρόπον τοιόνδε. ὅκως στυπεῖον περὶ τους δίστους περιθέντες άψειαν, ετόξευον ες το φράγμα. ένθαῦτα 'Αθηναίων οἱ πολιορκεόμενοι όμως ημύνοντο, καίπερ ές τὸ ἔσχατον κακοῦ ἀπιγμένοι, καὶ τοῦ φράγματος προδεδωκότος. ούδε λόγους των Πεισιστρατιδέων προσφερόντων περὶ ὁμολογίης ἐνεδέκοντο, ἀμυνόμενοι δὲ ἄλλα τε άντεμηχανέοντο, καὶ δὴ καὶ προσιόντων τῶν βαρβάρων προς τας πύλας ολοιτρόχους απίεσαν, ώστε Εέρξεα έπὶ χρόνον συχνον άπορίησι ενέχεσθαι, οὐ δυνάμενον σφεας έλειν. 34. χρόνω δ' έκ των ἀπόρων ἐφάνη δή τις ἔσοδος τοίσι βαρβάροισι έδεε γαρ κατά το θεοπρόπιον πάσαν την 'Αττικήν την έν τη ήπείρω γενέσθαι ύπο Πέρσησι. έμπροσθε ων προ της ακροπόλιος, όπισθε δε των πυλίων καὶ τῆς ἀνόδου, τῆ δη οὔτε τις ἐφύλασσε οὔτ ἀν ήλπισε μή κοτέ τις κατὰ ταῦτα ἀναβαίη ἀνθρώπων, ταύτη ἀνέβησών τινες κατά το ίρον της Κέκροπος θυγατρος 'Αγλαύρου, καίτοι περ ἀποκρήμνου ἐόντος τοῦ χώρου. ώς δὲ εἶδον αὐτοὺς ἀναβεβηκότας οἱ 'Αθηναίοι ἐπὶ την ἀκρόπολιν, οἱ μεν έρρίπτεον έωυτους κατά του τείχεος κάτω και διεφθείρουτο, οί δὲ ἐς τὸ μέγαρον κατέφευγου. τῶν δὲ Περσέων οί αναβεβηκότες πρώτον μεν ετράποντο προς τας πύλας, ταύτας δε ἀνοίξαντες τους ίκετας εφόνευον επεί δε σφι πάντες κατέστρωντο, το ίρον συλήσαντες ένέπρησαν πασαν την ακρόπολιν. 35. Σχων δε παντελέως τας 'Αθήνας, Εέρξης ἀπέπεμψε ές Σουσα ἄγγελον ίππέα Αρταβάνω άγγελέοντα την παρεουσάν σφι εύπρηξίην. άπο δε της πέμινιος του κήρυκος δευτέρη ήμέρη, συγκαλέσας 'Αθηναιων τους φυγάδας, έωυτω δε έπομένους, εκέλευε τρόπω τῷ σφετέρω θῦσαι τὰ ίρὰ, ἀναβάντας ἐς τὴν ἀκρόπολιν, είτε δη ων όψιν τινα ίδων ένυπνίου ένετέλλετο ταῦτα, είτε καὶ ἐνθύμιον οἱ ἐγένετο ἐμπρήσαντι το ἱρόν. οἱ δὲ φυγώδες των 'Αθηναίων εποίησαν τὰ εντεταλμένα. 36. τοῦ δε είνεκεν τούτων επεμνήσθην, φράσω. έστι έν τη άκροπόλι ταύτη Ερεχθέος του γηγενέος λεγομένου είναι νηος, έν τῷ ἐλαίη τε καὶ θιίλασσα ἔνι, τὰ λόγος παρ ᾿Αθηναίων Ποσειδεωνώ τε καὶ 'Αθηναίην ερίσαντας περὶ τῆς χώρης μαρτύρια θεσθαι. ταύτην ων την έλαίην άμα τῷ άλλω ίρω κατέλαβε έμπρησθηναι ύπο των βαρβάρων δευτέρη δε ήμέρη ἀπο της έμπρήσιος, 'Αθηναίων οι θύειν ὑπο βασιλέος κελευόμενοι ώς ἀνέβησαν ές το ίρον, ώρεον βλαστον έκ τοῦ στελέχεος όσον τε πηχυαίον ἀναδεδραμηκότα. οὖτοι μέν νυν ταῦτα ἔφρασαν.

37. Οι δὲ ἐν Σαλαμινι "Ελληνες, ὡς σφι ἐξηγγέλθη ὡς ἔσχε τὰ περὶ τὴν 'Αθηνέων ἀκρόπολιν, ἐς τοσοῦτον θόρυ-βον ἀπίκοντο, ώστε ἔνιοι τῶν στρατηγῶν οὐδὲ κυρωθῆναι ἔμενον τὸ προκείμενον πρῆγμα, ἀλλ ἔς τε τὰς νέας ἐσέ-πιπτον καὶ ἱστία ἀείροντο ὡς ἀποθευσόμενοι. τοῖσί τε ὑπολειπομένοισι αὐτῶν ἐκυρώθη πρὸ τοῦ Ἰσθμοῦ ναυμα-

χέειν. νύξ τε έγίνετο, καὶ οὶ διαλυθέντες ἐκ τοῦ συνεδρίου έσέβαινον ές τὰς νέας. 38. ἐνθαῦτα δὴ Θεμιστοκλέα απικόμενον επί την νέα είρετο Μνησίφιλος ανηρ 'Αθηναίος, ό τι σφι είη βεβουλευμένον. πυθόμενος δε προς αὐτοῦ ώς είη δεδογμένου ἀνάγειν τὰς νέας προς του Ἰσθμον καὶ προ της Πελοποννήσου ναυμαχέειν, εἶπε · Ου τοι ἄρα, ην ἀπαείρωσι τὰς νέας ἀπὸ Σαλαμίνος, περὶ οὐδεμιῆς ἔτι πατρίδος ναυμαχήσεις. κατά γάρ πόλις έκαστοι τρέψονται, καὶ ούτε σφέας Ευρυβιάδης κατέχειν δυνήσεται, ούτε τις άνθρώπων άλλος, ώστε μη ού διασκεδασθήναι την στρατιήν, απολέεται τε ή Έλλας αβουλίησι. αλλ' εί τις έστι μηχανη, ἴθι καὶ πειρώ διαχέαι τὰ βεβουλευμένα, ἤν κως δύνη άναγνωσαι Εὐρυβιάδεα μεταβουλεύσασθαι ώστε αὐτοῦ μενέειν. 39. κάρτα δη τῷ Θεμιστοκλέι ήρεσε ή ὑποθήκη, καὶ οὐδεν πρὸς ταῦτα ἀμειψάμενος ἤίε ἐπὶ τὴν νέα τὴν Εὐρυβιάδεω. ἀπικόμενος δὲ ἔφη ἐθέλειν οἱ κοινόν τι πρήγμα συμμίξαι. ὁ δ' αὐτον ἐς τὴν νέα ἐκέλευε ἐσβάντα λέγειν, εί τι έθέλοι. ένθαῦτα ὁ Θεμιστοκλέης παριζόμενός οί καταλέγει ἐκεῖνά τε πάντα τὰ ἤκουσε Μνησιφίλου, έωυτοῦ ποιεύμενος, καὶ ἄλλα πολλὰ προστιθεὶς, ες δ ἀνέγνωσε χρηΐζων έκ τε της νεὸς έκβηναι συλλέξαι τε τοὺς στρατηγούς ές το συνέδριον. 40. Ως δε άρα συνελέχθησαν, πρίν ἢ τὸν Εὐρυβιάδεα προθείναι τὸν λόγον τῶν είνεκεν συνήγαγε τους στρατηγούς, πολλος ην ο Θεμιστοκλέης έν τοίσι λόγοισι οἷα κάρτα δεόμενος. λέγοντος δὲ αὐτοῦ ὁ Κορίνθιος στρατηγὸς 'Αδείμαντος ὁ 'Ωκύτου εἶπε. η Θεμιστόκλεες, εν τοίσι άγῶσι οἱ προεξανιστάμενοι ραπίζουται. ὁ δὲ ἀπολυόμενος ἔφη · Οἱ δέ γε ἐγκαταλειπόμενοι οὐ στεφανεῦνται. 41. Τότε μεν ήπίως προς του Κορίνθιου άμείψατο, προς δε του Ευρυβιάδεα έλεγε έκείνων μεν οὐκέτι οὐδεν τῶν πρότερον λεχθέντων, ώς

έπεαν απαείρωσι από Σαλαμίνος διαδρήσονται παρεόντων γαρ των συμμάχων οὐκ ἔφερέ οἱ κόσμον οὐδένα κατηγορέειν · ό δε άλλου λόγου είχετο, λέγων τάδε · Έν σοὶ νῦν ἐστὶ σῶσαι τὴν Ἑλλάδα, ἡν ἐμοὶ πείθη ναυμαχίην αὐτοῦ μένων ποιέεσθαι, μηδὲ πειθόμενος τούτων τοῖσι λέγουσι ἀναζεύξης προς του Ἰσθμον τὰς νέας. ἀντίθες γαρ έκατερον ακούσας. προς μεν τω Ίσθμω συμβάλλων έν πελάγει άναπεπταμένω ναυμαχήσεις, ές το ήκιστα ήμιν σύμφορόν έστι νέας έχουσι βαρυτέρας καὶ ἀριθμον έλάσσονας, τοῦτο δὲ ἀπολέεις Σαλαμῖνά τε καὶ Μέγαρα καὶ Αίγιναν, ήν περ καὶ τὰ ἄλλα εὐτυχήσωμεν. ἄμα γὰρ τῷ ναυτικώ αὐτών έψεται καὶ ὁ πεζὸς στρατός καὶ οὕτω σφέας αὐτὸς άξεις έπὶ την Πελοπόννησον, κινδυνεύσεις τε άπάση τη Ελλάδι. 42. ην δε τὰ εγω λέγω ποιήσης, τοσάδε εν αὐτοίσι χρηστὰ εύρήσεις πρῶτα μεν εν στεινώ συμβάλλοντες νηυσὶ ὀλίγησι πρὸς πολλάς, ἢν τὰ οἰκότα έκ τοῦ πολέμου ἐκβαίνη, πολλον κρατήσομεν, — το γάρ ἐν στεινώ ναυμαχέειν προς ήμέων έστὶ, έν ευρυχωρίη δὲ προς έκείνων, - αὐτις δὲ Σαλαμὶς περιγίνεται, ές τὴν ἡμίν ύπεκκέεται τέκνα τε καὶ γυναίκες. καὶ μὴν καὶ τόδε ἐν αὐτοῖσι ἔνεστι, τοῦ καὶ περιέχεσθε μάλιστα · όμοίως αὐτου τε μένων προναυμαχήσεις Πελοποννήσου καὶ προς τώ Ισθμώ, οὐδέ σφεας, εἴ περ εὖ φρονέεις, άξεις ἐπὶ την Πελοπόννησον. 43. ην δέ γε καὶ τὰ έγω ἐλπίζω γένηται καὶ νικήσωμεν τησι νηυσὶ, οὔτε ύμιν ές τον Ἰσθμον παρέσονται οί βάρβαροι, ούτε προβήσονται έκαστέρω της 'Αττικής, ἀπίασί τε οὐδενὶ κόσμφ · Μεγάροισί τε κερδανέομεν περιεούσι καὶ Αἰγίνη καὶ Σαλαμίνι, έν τῆ ἡμίν καὶ λόγιόν έστι τῶν ἐχθρῶν κατύπερθε γενέσθαι. οἰκότα μέν νυν βουλευομένοισι ανθρώποισι ώς το ἐπίπαν ἐθέλει γίνεσθαι. μη δε οικότα βουλευομένοισι ουκ εθέλει ουδε ό θεος προσ-

χωρέειν προς τὰς ἀνθρωπηίας γνώμας. 44. Ταῦτα λέγουτος Θεμιστοκλέος, αὖτις ὁ Κορίνθιος ᾿Αδείμαντος έπεφέρετο, σιγάν τε κελεύων τῷ μή ἐστι πατρὶς, καὶ Εὐρυβιάδεα οὐκ έῶν ἐπιψηφίζειν ἀπόλι ἀνδρί· πόλιν γὰρ τον Θεμιστοκλέα παρεχόμενον ούτω ἐκέλευε γνώμας συμβάλλεσθαι. ταῦτα δέ οἱ προέφερε, ὅτι ἡλώκεσάν τε καὶ κατείχοντο αἱ 'Αθηναι. τότε δη ὁ Θεμιστοκλέης έκεινόν τε και τους Κορινθίους πολλά τε και κακά έλεγε, έωυτοισί τε έδήλου λόγφ ώς είη και πόλις και γη μέζων ήπερ εκείνοισι, έστ αν διηκόσιαι νέες σφι έωσι πεπληρωμέναι · οὐδαμοὺς γὰρ Ελλήνων αὐτοὺς έπιόντας αποκρούσεσθαι. 45. Σημαίνων δε ταῦτα τώ λόγω διέβαινε ές Ευρυβιάδεα, λέγων μαλλον έπεστραμμένα. Σὺ εἰ μενέεις αὐτοῦ καὶ μένων ἔσεαι ἀνηρ άγαθός εἰ δὲ μὴ, ἀνατρέψεις τὴν Ἑλλάδα. τὸ πᾶν γὰρ ήμιν του πολέμου φέρουσι αι νέες. ἀλλ' ἐμοὶ πείθεο. εί δε ταῦτα μη ποιήσεις, ήμεις μεν, ώς έχομεν, αναλαβοντες τους οἰκέτας, κομιεύμεθα ές Σίριν την έν Ἰταλίη, ή περ ήμετέρη τέ έστι έκ παλαιοῦ ἔτι, καὶ τὰ λόγια λεγει ύπ' ήμέων αὐτην δέειν κτισθηναι · ύμεις δε συμμάχων τοιωνδε μουνωθέντες μεμνήσεσθε των έμων λόγων. 46. Ταῦτα δὲ Θεμιστοκλέος λέγοντος ἀνεδιδάσκετο Εἰριβιάδης. δοκέειν δέ μοι, άρρωδήσας μάλιστα τους 'Αθηναίους αι εδιδάσκετο μή σφεας ἀπολίπωσι, ἢν προς τον Ἰσθμον ανάγη τὰς νέας. ἀπολιπόντων γὰρ ᾿Αθηναίων οὐκέτι ἐγίνοντο αξιόμαχοι οι λοιποί. ταύτην δε αιρέεται την γνώμην, αὐτοῦ μένοντας διαναυμαχέειν. Ούτω μεν οί περί Σαλαμίνα ἔπεσι ἀκροβολισάμενοι, ἐπείτε Εὐρυβιάδη ἔδοξε, αὐτοῦ παρεσκευάζοντο ώς ναυμαχήσοντες. ἡμέρη τε ἐγίνετο, καὶ άμα τῷ ἡλίω ἀνιόντι σεισμὸς ἐγένετο ἔν τε τῆ γη καὶ τη θαλάσση. ἔδοξε δέ σφι εὔξασθαι τοίσι θεοίσι

καὶ ἐπικαλέσασθαι τοὺς Αἰακίδας συμμάχους. ὡς δέ σφι ἔδοξε, καὶ ἐποίευν ταῦτα· εὐξάμενοι γὰρ πὰσι τοῖσι θεοῖσι, αὐτόθεν μὲν ἐκ Σαλαμίνος Αἴαντά τε καὶ Τελαμῶνα ἐπεκαλέοντο, ἐπὶ δὲ Αἰακὸν καὶ τοὺς ἄλλους Αἰακίδας νέα ἀπέστελλον ἐς Αἴγιναν.

47. "Εφη δε Δίκαιος ο Θεοκύδεος, ανηρ Αθηναίος, φυγάς τε καὶ παρὰ Μήδοισι λόγιμος γενόμενος τοῦτον τον χρόνον, έπείτε έκείρετο ή 'Αττική χώρη ύπο του πεζού στρατοῦ τοῦ Ξέρξεω ἐοῦσα ἐρῆμος ᾿Αθηναίων, τυχείν τότε ἐων άμα Δημαρήτω τω Λακεδαιμονίω έν τω Θριασίο πεδίω, ίδειν δε κονιορτον χωρέοντα ἀπο Έλευσίνος ώς ἀνδρών μάλιστά κη τρισμυρίων άποθωυμάζειν τέ σφεας τον κουιορτου ότεων κοτε είη ανθρώπων, και πρόκατε φωνής ακούειν, καί οι φαίνεσθαι την φωνην είναι τον μυστικον ΐακχον. είναι δ' άδαήμονα των ίρων των έν Έλευσίνι γινομένων τον Δημάρητον, είρεσθαί τε αὐτον, ό τι το φθεγγόμενον είη τοῦτο . 48. αὐτὸς δὲ εἶπαι . Δημάρητε, οὐκ έστι ὅκως οὐ μέγα τι σίνος ἔσται τῆ βασιλέος στρατιῆ. τάδε γὰρ ἀρίδηλα ἐρήμου ἐούσης τῆς Αττικῆς, ὅτι θεῖον τὸ φθεγγόμενον, άπὸ Ἐλευσίνος ἰὸν ές τιμωρίην Αθηναίοισί τε καὶ τοῖσι συμμάχοισι. καὶ ἡν μέν γε κατασκήψη ές την Πελοπόννησου, κίνδυνος αὐτῷ τε βασιλέϊ καὶ τῆ στρατιή τη έν τη ήπείρω έσται, ην δε επί τὰς νέας τράπηται τας έν Σαλαμίνι, τον ναυτικον στρατον κινδυνεύσει βασιλευς ἀποβαλείν. την δε όρτην ταύτην ἄγουσι 'Αθηναίοι άνὰ πάντα έτεα τῆ Μητρὶ καὶ τῆ Κούρη, καὶ αὐτῶν τε ὁ βουλόμενος καὶ τῶν ἄλλων Ελλήνων μυεῖται, καὶ τὴν φωνην, της ακούεις, έν ταύτη τη όρτη ιακχάζουσι. 49. προς ταῦτα εἰπεῖν Δημάρητον. Σίγα τε καὶ μηδενὶ άλλφ του λόγου τοῦτου είπης. ἡυ γάρ τοι ές βασιλέα ανενειχθή τὰ έπεα ταῦτα, ἀποβαλέεις τὴν κεφαλην, καί σε

οὔτε ἐγὰ δυνήσομαι ρύσασθαι, οὔτ' ἄλλος ἀνθρώπων ούδὲ εἶς. ἀλλ' ἔχ' ήσυχος, περὶ δὲ στρατιῆς τῆσδε θεοῖσι μελήσει. Τὸν μὲν δὴ ταῦτα παραινέειν, ἐκ δὲ τοῦ κονιορτοῦ καὶ τῆς φωνῆς γενέσθαι νέφος, καὶ μεταρσιωθὲν φέρεσθαι ἐπὶ Σαλαμίνος ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τὸ τῶν Ἑλλήνων. οὕτω δὲ αὐτοὺς μαθεῖν ὅτι τὸ ναυτικὸν τὸ Ξέρξεω ἀπολέσεσθαι μέλλοι. Ταῦτα μὲν Δίκαιος ὁ Θεοκύδεος ἔλεγε, Δημαρήτου τε καὶ ἄλλων μαρτύρων καταπτόμενος.

50. Οι δε ές τον Ξέρξεω ναυτικον στρατον ταχθέντες, έπειδη έκ Τρηχίνος θηησάμενοι το τρώμα το Λακωνικον διέβησαν ές την Ιστίαιαν, έπισχόντες ήμέρας τρείς έπλωον δι Ευρίπου, και έν έτέρησι τρισι ήμέρησι έγένοντο έν Φαλήρω. ἐπειδη δὲ παρήγγελλον ἀναπλώειν, ἀνηγον τας νέας έπι την Σαλαμίνα, και παρεκρίθησαν διαταχθέντες κατ' ήσυχίην. τότε μέν νυν οὐκ έξέχρησέ σφι ή ήμέρη ναυμαχίην ποιήσασθαι, νύξ γαρ έπεγένετο, οί δε παρεσκευάζοντο ές την ύστεραίην. τους δε Έλληνας είχε δέος τε καὶ ἀρρωδίη, οὐκ ήκιστα δὲ τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου. αρρώδεον δε, ότι αυτοί μεν εν Σαλαμίνι κατήμενοι ύπερ γης της 'Αθηναίων ναυμαχέειν μέλλοιεν, νικηθέντες τε έν νήσω απολαμφθέντες πολιορκήσονται, απέντες την έωυτῶν ἀφύλακτον. 51. Τῶν δὲ βαρβάρων ὁ πεζος ὑπὸ την παρεούσαν νύκτα έπορεύετο έπὶ την Πελοπόννησον. καίτοι τὰ δυνατὰ πάντα ἐμεμηχάνητο, ὅκως κατ' ήπειρον μη ἐσβάλοιεν οἱ βάρβαροι. ὡς γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα Πελοποννήσιοι τους άμφὶ Λεωνίδεα έν Θερμοπύλησι τετελευτηκέναι, συνδραμόντες έκ των πολίων ές τον Ίσθμον ίζουτο, καί σφι ἐπῆν στρατηγὸς Κλεόμβροτος ὁ 'Αναξανδρίδεω, Λεωνίδεω δε άδελφεός. ίζόμενοι δε έν τῷ Ἰσθμῷ καὶ συγχώσαντες την Σκιρωνίδα όδον, μετὰ τοῦτο ώς σφι έδοξε βουλευομένοισι, οἰκοδόμεον διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ τείχος.

άτε δὲ ἐουσέων μυριάδων πολλέων καὶ παντὸς ἀνδρὸς ἐργαζομένου, ἢνύετο τὸ ἔργον, καὶ γὰρ λίθοι καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ φορμοὶ ψάμμου πλήρεες ἐσεφορέοντο, καὶ ἐλίνυον οὐδένα χρόνον οἱ βοηθήσαντες ἐργαζόμενοι, οὕτε νυκτὸς οὕτε ἡμέρης.

52. Οί μεν δη έν τῷ Ἰσθμῷ τοιούτῳ πόνῳ συνέστασαν, άτε περί του παντος ήδη δρόμον θέοντες, καὶ τῆσι νηυοί ούκ έλπίζοντες έλλαμψεσθαι· οί δε έν Σαλαμίνι όμως ταῦτα πυνθανόμενοι άρρώδεον, οὐκ οὕτω περὶ σφίσι αὐτοῖσι δειμαίνοντες ώς περί τη Πελοποννήσω. τέως μεν δη αὐτων άνηρ άνδρὶ παραστὰς σιγή λόγον ἐποιέετο, θωυμα ποιείμενοι την Ευρυβιάδεω άβουλίην, τέλος δε έξερράγη ές το μέσον. σύλλογός τε δη έγίνετο, καὶ πολλὰ έλέγετο περί των αὐτων οί μεν, ώς ές την Πελοπόννησον χρεων είη ἀποπλώειν καὶ περὶ ἐκείνης κινδυνεύειν, μηδὲ πρὸ χώρης δοριαλώτου μένοντας μάχεσθαι, 'Αθηναίοι δε καί Αίγινηται καὶ Μεγαρέες αὐτοῦ μένοντας ἀμύνεσθαι. 53. Ένθαῦτα Θεμιστοκλέης, ώς έσσοῦτο τῆ γνώμη ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων, λαθων έξέρχεται ἐκ τοῦ συνεδρίου, έξελθων δε πέμπει ές το στρατόπεδον το Μήδων ἄνδρα πλοίφ, έντειλάμενος τὰ λέγειν χρεων, τῷ οὔνομα μὲν ἢν Σίκιννος, οἰκέτης δὲ καὶ παιδαγωγὸς ἢν τῶν Θεμιστοκλέος παίδων τον δη ύστερον τούτων των πρηγμάτων Θεμιστοκλέης Θεσπιέα τε εποίησε, ως επεδέκοντο οί Θεσπιέες πολιήτας, καὶ χρήμασι όλβιον. δς τότε πλοίω ἀπικόμενος, έλεγε προς τους στρατηγούς των βαρβάρων τώδε "Επεμψέ με στρατηγός δ' Αθηναίων λάθρη τῶν ἄλλων Ελλήνων (τυγχάνει γαρ φρονέων τα βασιλέος καὶ βουλόμενος μάλλον τὰ ὑμέτερα κατύπερθε γίνεσθαι ἢ τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα) φράσοντα ότι οι Ελληνες δρησμον βουλεύονται καταρρωδηκότες και νυν παρέχει κάλλιστον ύμέας έργον

άπάντων έξεργάσασθαι, ην μη περιίδητε διαδράντας αυτούς. ούτε γαρ αλληλοισι όμοφρονέουσι, ούτ' έτι άντιστήσονται ύμιν, προς έωυτούς τε σφέας όψεσθε ναυμαχέοντας τους τὰ ὑμέτερα φρονέοντας καὶ τους μή. 54. ό μεν ταθτά σφι σημήνας έκποδων απαλλάσσετο · τοίσι ξε ώς πιστα έγίνετο τα άγγελθέντα, τοῦτο μεν ές την νησίδα την Ψυττάλειαν, μεταξύ Σαλαμινός τε κειμένην και της ήπείρου, πολλούς των Περσέων ἀπεβίβασαν, τοῦτο δε, έπειδη εγίνοντο μέσαι νύκτες, ανηγον μεν το άπ' έσπέρης κέρας κυκλούμενοι προς την Σαλαμίνα, ανήγον δε οί αμφί την Κέον τε καὶ την Κυνόσουραν τεταγμένοι, κατειχόν τε μέχρι Μουνυχίης πάντα τον πορθμον τησι νηυσί. τωνδε δε είνεκεν ανήγον τας νέας, ίνα δη τοίσι "Ελλησι μηδε φυγείν έξη, άλλ' άπολαμφθέντες έν τη Σαλαμίνι δοίεν τίσιν τῶν ἐπ' ᾿Αρτεμισίω ἀγωνισμάτων. ἐς δὲ τὴν νησίδα την Ψυττάλειαν καλεομένην ἀπεβίβαζον τῶν Περσέων τωνδε είνεκεν, ώς, έπεαν γένηται ναυμαχίη, ένθαῦτα μάλιστα έξοισομένων των τε άνδρων καὶ των ναυηγίων (ἐν γὰρ δη πόρω της ναυμαχίης της μελλούσης έσεσθαι έκέετο ή νήσος), ίνα τους μεν περιποιώσι, τους δε διαφθείρωσι. έποίευν δε σιγή ταῦτα, ώς μη πυνθανοίατο οι εναντίοι. Οί μεν δη ταθτα της νυκτός οὐδεν ἀποκοιμηθέντες παραρ-TEOUTO.

55. Τῶν δὲ ἐν Σαλαμῖνι στρατηγῶν ἐγίνετο ἀθισμὸς λόγων πολλός. ἤδεσαν δὲ οὔκω ὅτι σφέας περιεκυκλέοντο τῆσι νηυσὶ οἱ βάρβαροι, ἀλλ' ὥσπερ τῆς ἡμέρης ὥρεον αὐτοὺς τεταγμένους, ἐδόκεον κατὰ χώρην εἶναι. συνεστηκότων δὲ τῶν στρατηγῶν, ἐξ Αἰγίνης διέβη ᾿Αριστείδης ὁ Αυσιμάχου, ἀνὴρ ᾿Αθηναῖος μὲν, ἐξωστρακισμένος δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου, τὸν ἐγὼ νενόμικα, πυνθανόμενος αὐτοῦ τὸν τρόπον, ἄριστον ἄνδρα γενέσθαι ἐν ᾿Αθήνησι καὶ δικαιότατον.

ούτος ώνηρ στας έπι το συνέδριον έξεκαλέετο Θεμιστοκλέι. εόντα μεν έωυτῶ οὐ φίλον, έχθρον δὲ τὰ μάλιστα · ύπο δε μεγάθεος των παρεόντων κακών λήθην έκείνων ποιεύμενος έξεκαλέετο, έθέλων αὐτῷ συμμίξαι. προακηκόεε δε ότι σπεύδοιεν οί ἀπὸ Πελοποννήσου ἀνάγειν τὰς νέας προς τον 'Ισθμόν. 56. ώς δε έξηλθε οι Θεμιστοκλέης, έλεγε 'Αριστείδης τάδε . Ήμέας στασιάζειν χρεών έστι, έν τε τώ άλλω καιρώ και δη και έν τώδε, περί του δκότερος ήμέων πλέω άγαθὰ τὴν πατρίδα ἐργάσεται. λέγω δέ τοι, ὅτι ίσον έστὶ πολλά τε καὶ όλίγα λέγειν περὶ ἀποπλόου τοῦ ένθεῦτεν Πελοποννησίοισι. έγω γὰρ αὐτόπτης τοι λέγω γενόμενος, ὅτι νῦν, οὐδ' ἢν ἐθέλωσι Κορίνθιοί τε καὶ αὐτὸς Εύρυβιάδης, οξοί τε έσονται έκπλωσαι περιεχόμεθα γάρ ύπο των πολεμίων κύκλω. άλλ' ἐσελθών σφι ταῦτα σήμηνον. 57. Ο δ' άμείβετο τοισίδε. Κάρτα τε χρηστά διακελεύεαι καὶ εὖ ήγγειλας. τὰ γὰρ ἐγὰ ἐδεόμην γενέσθαι, αυτός αυτόπτης γενόμενος ήκεις. ίσθι γαρ έξ έμέο τὰ ποιεύμενα ὑπὸ Μήδων. ἔδεε γὰρ, ὅτε οὐκ ἐκόντες ήθελου ές μάχην κατίστασθαι οί Έλληνες, άέκοντας παραστήσασθαι. σὺ δὲ ἐπεί περ ήκεις χρηστὰ ἀπαγγέλλων, αὐτός σφι ἄγγειλου. ἢν γὰρ ἐγὰ αὐτὰ λέγω, δόξω πλάσας λέγειν, καὶ οὐ πείσω ώς οὐ ποιεύντων τῶν βαρβάρων ταῦτα. ἀλλά σφι σήμηνου αὐτὸς παρελθων ως ἔχει. έπεὰν δὲ σημήνης, ἢν μὲν πείθωνται, ταῦτα δὴ τὰ κάλλιστα · ην δε αὐτοίσι μη πιστά γένηται, όμοιον ήμιν έσται. ού γαρ έτι διαδρήσονται, εί περ περιεχόμεθα πανταχόθεν, ώς σὺ λέγεις. 58. Ταῦτα ἔλεγε παρελθων ὁ ᾿Αριστείδης, φάμενος έξ Αίγίνης τε ήκειν και μόγις έκπλωσαι λαθων τους επορμέοντας · περιέχεσθαι γάρ παν το στρατόπεδον το Έλληνικον ύπο των νεων των Εέρξεω · παραρτέεσθαί τε συνεβούλευε ώς άλεξησομένους. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα είπας μετεστήκεε, τῶν δὲ αὖτις ἐγίνετο λόγων ἀμφισβασίη: οἱ γὰρ πλεῦνες τῶν στρατηγῶν οὐκ ἐπείθοντο τὰ ἐξαγγελθέντα. 59. ἀπιστεόντων δὲ τούτων, ἡκε τριήρης ἀνδρῶν Τηνίων αὐτομολέουσα, τῆς ἦρχε ἀνὴρ Παναίτιος ὁ Σωσιμένεος, ἡ περ δὴ ἔφερε τὴν ἀληθείην πᾶσαν. διὰ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον ἐνεγράφησαν Τήνιοι ἐν Δελφοῖσι ἐς τὸν τρίποδα ἐν τοῖσι τὸν βάρβαρον κατελοῦσι. σὺν δὲ ἄν ταύτη τῆ νηὶ τῆ αὐτομολησάση ἐς Σαλαμίνα, καὶ τῆ πρότερον ἐπ' ᾿Αρτεμίσιον τῆ Λημνίη, ἐξεπληροῦτο τὸ ναυτικὸν τοῖσι Ἔλλησι ἐς τὰς ὀγδώκοντα καὶ τριηκοσίας νέας. δύο γὰρ δὴ νεῶν τότε κατέδεε ἐς τὸν ἀριθμόν.

60. Τοίσι δὲ "Ελλησι ώς πιστὰ δὴ τὰ λεγόμενα ἦν τῶν Τηνίων ρήματα, παρεσκευάζοντο ώς ναυμαχήσοντες. ήώς τε δη διέφαινε, καὶ οὶ σύλλογον τῶν ἐπιβατέων ποιησάμενοι, προηγόρευε εὖ ἔχοντα μεν ἐκ πάντων Θεμιστοκλέης, τὰ δὲ ἔπεα ἢν πάντα κρέσσω τοῖσι ἔσσοσι ἀντιτιθέμενα. όσα δὲ ἐν ἀνθρώπου φύσι καὶ καταστάσι ἐγγίνεται, παραινέσας δη τούτων τὰ κρέσσω αίρέεσθαι, καὶ καταπλέξας την ρησιν, ἐσβαίνειν ἐκέλευε ἐς τὰς νέας. καὶ οὖτοι μὲν δη έσέβαινου, καὶ ήκε ή ἀπ' Αἰγίνης τριήρης, ή κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀπεδήμησε. ἐνθαῦτα ἀνηγον τὰς νέας ἀπάσας οἱ "Ελληνες. 61. αναγομένοισι δέ σφι αὐτίκα ἐπεκέατο οί βάρβαροι. οἱ μὲν δη ἄλλοι Ελληνες ἐπὶ πρύμνην ἀνεκρούοντο καὶ ὤκελλον τὰς νέας, Αμεινίης δὲ Παλληνεύς άνηρ 'Αθηναίος έξαναχθείς νης έμβάλλει. συμπλακείσης δε της νεος, καὶ οὐ δυναμένων ἀπαλλαγηναι, ούτω δη οί άλλοι 'Αμεινίη βοηθέοντες συνέμισγον. 'Αθηναίοι μεν ούτω λέγουσι της ναυμαχίης γενέσθαι την αρχήν · Αίγιιηται δε την κατά τους Αἰακίδας ἀποδημήσασαν ες Αἰγιναν, ταύτην είναι την ἄρξασαν. λέγεται δὲ καὶ τάδε, ώς φάσμα σφι γυναικός εφώνη, φανείσαν δε διακελεύσασθαι, ώστε καὶ

άπαν ακούσαι το των Έλλήνων στρατόπεδον, ονειδίσασαν πρότερον τάδε· 3 Ω δαιμόνιοι, μέχρι κόσου ἔτι πρύμνην άνακρούεσθε; 62. Κατά μεν δη 'Αθηναίους ετετάχατο Φοίνικες (οὖτοι γὰρ εἶχον τὸ πρὸς Ἐλευσῖνός τε καὶ έσπέρης κέρας), κατά δε Λακεδαιμονίους "Ιωνες · οδτοι δ' είχον το προς την ηω τε και τον Πειραιέα. έθελοκάκεον μέντοι αὐτῶν κατὰ τὰς Θεμιστοκλέος ἐντολὰς ὀλίγοι, οἱ δὲ πλεῦνες ού. ἔχω μέν νυν συχνῶν οὐνόματα τριηράρχων καταλέξαι των νέας Έλληνίδας έλόντων, χρήσομαι δε αύτοισι ούδεν πλην Θεομήστορός τε του 'Ανδροδάμαντος και Φυλάκου τοῦ Ἱστιαίου, Σαμίων ἀμφοτέρων. τοῦδε δὲ είνεκεν μέμνημαι τούτων μούνων, ὅτι Θεομήστωρ μὲν διὰ τοῦτο τὸ έργον Σάμου έτυράννευσε καταστησάντων τῶν Περσέων, Φύλακος δε εὐεργέτης βασιλέος ἀνεγράφη καὶ χώρη οί έδωρήθη πολλή. οί δ' εὐεργέται βασιλέος οροσάγγαι καλέονται Περσιστί. 63. Περὶ μέν νυν τούτους ούτω εἶχε, το δε πληθος των νεων έν τη Σαλαμίνι έκεραίζετο, αί μεν ύπ' 'Αθηναίων διαφθειρόμεναι, αί δε ύπ' Αίγινητέων. άτε γάρ τῶν μὲν Ἑλλήνων σὺν κόσμφ ναυμαχεόντων κατά τάξιν, τῶν δὲ βαρβάρων οὐ τεταγμένων ἔτι, οὕτε σὺν νόφ ποιεόντων ούδεν, έμελλε τοιοῦτό σφι συνοίσεσθαι οξόν περ ἀπέβη. καίτοι ἦσάν γε καὶ ἐγένοντο ταύτην τὴν ἡμέρην μακρώ αμείνονες αὐτοὶ έωυτῶν ἢ πρὸς Εὐβοίη, πᾶς τις προθυμεόμενος καὶ δειμαίνων Εέρξεα, εδόκεε τε έκαστος έωυτον θηήσεσθαι βασιλέα. 64. κατά μεν δη τους άλλους οὐκ ἔχω μετεξετέρους εἰπεῖν ἀτρεκέως ὡς ἕκαστοι τῶν βαρβάρων ή των Έλλήνων ήγωνίζουτο, κατά δε 'Αρτεμισίην τάδε έγένετο, ἀπ' ὧν εὐδοκίμησε μᾶλλον ἔτι παρὰ βασιλέι επειδή γαρ ές θόρυβον πολλον απίκετο τα βασιλέος πρήγματα, έν τούτω τω καιρώ ή νηθς ή Αρτεμισίης έδιώκετο ύπο νεος Αττικής και ή ούκ έχουσα διαφυγείν, έμπροσθε γάρ αὐτης ήσαν άλλαι νέες φίλιαι, ή δε αὐτης προς τῶν πολεμίων μάλιστα ἐτύγχανε ἐοῦσα, ἔδοξέ οί τόδε ποιήσαι, το καὶ συνήνεικε ποιησάση · διωκομένη γαρ ύπο της Αττικής, φέρουσα ένέβαλε νηὶ φιλίη ανδρών τε Καλυνδέων, καὶ αὐτοῦ ἐπιπλώοντος τοῦ Καλυνδέων βασιλέος Δαμασιθύμου. 65 εί μεν καί τι νείκος προς αύτον έγεγόνεε έτι περί Έλλησποντον έόντων, ου μέντοι έγωγε έχω είπειν, ούτε εί έκ προνοίης αυτά έποίησε, ούτε εὶ συνεκύρησε ή τῶν Καλυνδέων κατὰ τύχην παραπεσοῦσα νηθς. ώς δε ενέβαλε τε καὶ κατέδυσε, εὐτυχίη χρησαμένη διπλόα έωυτην άγαθα έργασατο δ τε γάρ της Αττικής νεος τριήραρχος, ώς εἶδέ μιν ἐμβάλλουσαν νης ἀνδρῶν Βαρβάρων, νομίσας την νέα την Αρτεμισίης η Έλληνίδα είναι η αυτομολέειν έκ των βαρβάρων και αυτοίσι αμύνειν, άποστρέψας προς άλλας έτράπετο. 66. τοῦτο μεν τοιούτο αυτή συνήνεικε γενέσθαι διαφυγείν τε καὶ μη άπολέσθαι τοῦτο δὲ συνέβη ώστε κακὸν ἐργασαμένην ἀπὸ τούτων αὐτὴν μάλιστα εὐδοκιμῆσαι παρὰ Ξέρξη. λέγεται γαρ βασιλέα θηεύμενον μαθείν την νέα έμβαλούσαν, καὶ δή τινα εἶπαι τῶν παρεόντων · Δέσποτα, ὁρậς ᾿Αρτεμισίην, ώς εὖ άγωνίζεται καὶ νέα τῶν πολεμίων κατέδυσε; καὶ τον επείρεσθαι εἰ ἀληθέως ἐστὶ ᾿Αρτεμισίης το ἔργον, καὶ τους φάναι, σαφέως το επίσημον της νεος επισταμένους. την δε διαφθαρείσαν ηπιστέατο είναι πολεμίην. τά τε γαρ άλλα, ώς είρηται, αυτή συνήνεικε ές ευτυχίην γενόμενα, καὶ τὸ τῶν ἐκ τῆς Καλυνδικῆς νεὸς μηδένα ἀποσωθέντα κατήγορον γενέσθαι. Ξέρξην δε είπαι λέγεται προς τὰ φραζόμενα. Οἱ μεν ἄνδρες γεγόνασί μοι γυναίκες, αί δε γυναίκες ἄνδρες. ταῦτα μεν Εέρξην φασὶ εἶπαι.

67. Έν δὲ τῷ πόνῳ τούτῳ ἀπὸ μὲν ἔθανε ὁ στρατηγὸς ᾿Αριαβίγνης ὁ Δαρείου, Εέρξεω ἐων ἀδελφεὸς, ἀπὸ δὲ

άλλοι πολλοί τε καὶ οὐνομαστοὶ Περσέων καὶ Μήδων καὶ των άλλων συμμάχων, ολίγοι δέ τινες καὶ Έλλήνων. άτε γαρ νέειν επιστάμενοι, τοίσι αι νέες διεφθείροντο, και μη έν χειρών νόμω απολλύμενοι, ές την Σαλαμίνα διένεον. των δε βαρβάρων οι πολλοί εν τη θαλάσση διεφθάρησαν, νέειν οὐκ ἐπιστάμενοι. ἐπεὶ δὲ αί πρῶται ἐς φυγὴν ἐτράπουτο, ενθαύτα αί πλείσται διεφθείροντο. οί γαρ όπισθε τεταγμένοι, ές το πρόσθε τῆσι νηυσὶ παριέναι πειρώμενοι, ώς ἀποδεξόμενοί τι καὶ αὐτοὶ ἔργον βασιλέϊ, τῆσι σφετέρησι νηυσὶ φευγούσησι περιέπιπτον. 68. Έγένετο δὲ καὶ τόδε ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ · τῶν τινες Φοινίκων, τῶν αί νέες διεφθάρατο, ελθόντες παρά βασιλέα διέβαλλον τους "Ιωνας, ώς δι' ἐκείνους ἀπολοίατο αί νέες, ώς προδόντων. συνήνεικε ων ούτω ώστε 'Ιώνων τε τους στρατηγούς μή άπολέσθαι, Φοινίκων τε τους διαβάλλοντας λαβείν τοιόνδε μισθόν έτι τούτων ταῦτα λεγόντων ἐνέβαλε νης Αττική Σαμοθρηϊκίη νηθς. ή τε δη Αττική κατεδύετο, καὶ έπιφερομένη Αίγιναίη νηθς κατέδυσε των Σαμοθρηίκων την νέα. άτε δη εόντες ακοντισταί οι Σαμοθρίϊκες τους έπιβάτας ἀπὸ τῆς καταδυσάσης νεὸς βάλλοντες ἀπήραξαν, καὶ ἐπέβησάν τε καὶ ἔσχον αὐτήν. 69. ταῦτα γενόμενα τους "Ιωνας έρρύσατο · ώς γαρ είδε σφεας Εέρξης έργον μέγα έργασαμένους, έτράπετο προς τους Φοίνικας, οία ύπερλυπεόμενός τε καὶ πάντας αἰτιώμενος, καί σφεων ἐκέλευσε τὰς κεφαλάς ἀποταμεῖν, ίνα μη αὐτοὶ κακοὶ γενόμενοι τους άμείνονας διαβάλλωσι. ὅκως γάρ τινα ἴδοι Εέρξης των έωυτου έργον τι ἀποδεικνύμενον έν τη ναυμαχίη, κατήμενος ύπὸ τῷ οὔρεί τῷ ἀντίον Σαλαμίνος, τὸ καλέεται Αιγάλεως, ανεπυνθάνετο τον ποιήσαντα, καὶ οί γραμματισταὶ ἀνέγραφον πατρόθεν του τριήραρχου καὶ την πόλιν. προς δέ τι και προσεβάλετο φίλος έων

'Αριαράμνης ἀνηρ Πέρσης παρεων τούτου τοῦ Φοινικηΐου \sim πάθεος.

30. Οί μεν δη προς τους Φοίνικας έτράποντο των δέ βαρβάρων ες φυγήν τραπομένων καὶ εκπλωόντων προς το Φάληρον, Αιγινηται ύποστάντες εν τῷ πορθμῷ ἔργα ἀπεδέξαντο λόγου άξια. οι μεν γαρ 'Αθηναίοι έν τῷ θορύβφ έκερώϊζον τώς τε άντισταμένας καὶ τὰς φευγούσας τῶν νεων, οί δε Αίγινηται τὰς ἐκπλωούσας · ὅκως δέ τινες τοὺς 'Αθηναίους διαφύγοιεν, φερόμενοι έσέπιπτον ές τους Αίγινήτας. 71. Ένθαῦτα συνεκύρεον νέες ή τε Θεμιστοκλέος διώκουσα νέα, καὶ ή Πολυκρίτου τοῦ Κρίου ἀνδρὸς Αἰγινήτεω νηΐ έμβαλουσα Σιδωνίη, ή περ είλε την προφυλάσσουσαν έπὶ Σκιάθω την Αἰγιναίην, έπ' ής ἔπλεε Πυθέης ὁ 'Ισχενόου, του οι Πέρσαι κατακοπέντα άρετης είνεκεν είχον έν τη νης έκπαγλεόμενοι. τον δη περιάγουσα άμα τοίσι Πέρσησι ήλω νηθς ή Σιδωνίη, ώστε Πυθέην οθτω σωθήναι ές Αἴγιναν. ώς δὲ ἐσείδε τὴν νέα τὴν Αττικὴν ὁ Πολύκριτος, έγνω το σημήϊον ίδων της στρατηγίδος, και βώσας τον Θεμιστοκλέα έπεκερτόμησε ές των Αίγινητέων τον μηδισμον ονειδίζων. ταθτα μέν νυν νητ έμβαλων ο Πολύκριτος ἀπέρριψε ές Θεμιστοκλέα οἱ δὲ βάρβαροι, τῶν αἱ νέες περιεγένοντο, φεύγοντες απίκοντο ές Φάληρον ύπο τον πεζον στρατόν. 72. Έν δε τη ναυμαχίη ταύτη ήκουσαν Έλλήνων ἄριστα Αἰγινηται, ἐπὶ δὲ ᾿Αθηναῖοι, ἀνδρών δὲ Πολύκριτός τε ο Αίγινήτης καὶ 'Αθηναίοι Εὐμένης τε ο 'Αναγυράσιος καὶ 'Αμεινίης Παλληνεύς, δς καὶ 'Αρτεμισίην έπεδίωξε. εὶ μέν νυν έμαθε ὅτι ἐν ταύτη πλώοι ᾿Αρτεμισίη, οὐκ αν ἐπαύσατο πρότερον ἢ εἶλέ μιν ἢ καὶ αὐτὸς ήλω. τοίσι γαρ 'Αθηναίων τριηράρχοισι παρεκεκέλευστο, προς δε καὶ ἄεθλον εκέετο μύριαι δραχμαὶ, δς ἄν μιν ζωην έλη· δεινον γάρ τι έποιεθντο γυναϊκα έπὶ τὰς 'Αθήνας

στρατεύεσθαι. αΰτη μεν δη, ως πρότερον εἴρηται, διέφυγε, ησαν δε καὶ οἱ ἄλλοι, των αἱ νέες περιεγεγόνεσαν, ἐν τῷ Φαλήρω.

73. 'Αδείμαντον δε τον Κορίνθιον στρατηγον λέγουσι 'Αθηναΐοι αὐτίκα κατ' άρχὰς, ώς συνέμισγον αἱ νέες, ἐκπλαγέντα τε καὶ ὑπερδείσαντα, τὰ ἱστία ἀειράμενον οἴχεσθαι φεύγοντα, ίδόντας δε τους Κορινθίους την στρατηγίδα φεύγουσαν, ώσαύτως οίχεσθαι. ώς δε άρα φεύγοντας γίνεσθαι της Σαλαμινίης κατά το ίρου 'Αθηναίης Σκιράδος, περιπίπτειν σφι κέλητα θείη πομπή, τον ούτε πέμψαντα φανηναι οὐδένα, οὔτε τι τῶν ἀπὸ της στρατιης εἰδόσι προσφέρεσθαι τοίσι Κορινθίοισι. τήδε δε συμβάλλονται είναι θείου τὸ πρηγμα · ώς γὰρ ἀγχοῦ γενέσθαι τῶν νεῶν, τους ἀπὸ τοῦ κέλητος λέγειν τάδε· 'Αδείμαντε, σὺ μὲν άποστρέψας τὰς νέας ές φυγην ώρμησαι καταπροδούς τούς "Ελληνας · οί δὲ καὶ δὴ νικῶσι, ὅσον αὐτοὶ ἠρῶντο ἐπικρατησαι των έχθρων. 34. Ταύτα λεγόντων, άπιστέειν γαρ τον 'Αδείμαντον, αὖτις τάδε λέγειν, ώς αὐτοὶ οἷοί τε εἶεν άγόμενοι δμηροι ἀποθνήσκειν, ην μη νικώντες φαίνωνται οί "Ελληνες. ούτω δη αποστρέψαντα την νέα, αὐτόν τε καὶ τους άλλους, έπ' έξεργασμένοισι έλθειν ές το στρατόπεδον. Τούτους μεν τοιαύτη φάτις έχει ύπο Αθηναίων, οὐ μέντοι αὐτοί γε Κορίνθιοι όμολογέουσι, άλλ' ἐν πρώτοισι σφέας αὐτοὺς τῆς ναυμαχίης νομίζουσι γενέσθαι, μαρτυρέει δέ σφι καὶ ή ἄλλη Έλλάς. 75. Αριστείδης δὲ ὁ Λυσιμάχου ανηρ 'Αθηναίος, του καὶ ολίγω τι πρότερον τούτων ἐπεμνήσθην ώς ανδρός αρίστου, οῦτος ἐν τῷ θορύβω τούτω τῷ περὶ Σαλαμίνα γενομένω τάδε εποίεε παραλαβών πολλούς τών όπλιτέων, οι παρατετάχατο παρά την άκτην της Σαλαμινίης χώρης, γένος έόντες 'Αθηναΐοι, ές την Ψυττάλειαν υήσον ἀπέβησε άγων, ολ τους Πέρσας τους έν τη υησίδι ταύτη κατεφόνευσαν πάντας.

Το. Ως δε ή ναυμαχίη διελέλυτο, κατειρύσαντες ές την Σαλαμίνα οι Έλληνες των ναυηγίων ὅσα ταύτη ἐτύγχανε ἔτι ἐόντα, ἐτοίμοι ἢσαν ἐς ἄλλην ναυμαχίην, ἐλπίζοντες τῆσι περιεούσησι νηυσὶ ἔτι χρήσεσθαι βασιλέα. των δὲ ναυηγίων πολλὰ ὑπολαβων ἄνεμος ζέφυρος ἔφερε τῆς ᾿Αττικῆς ἐπὶ τὴν ἠιόνα τὴν καλεομένην Κωλιάδα ὁ ὥστε ἀποπλῆσαι τὸν χρησμὸν τόν τε ἄλλον πάντα τὸν περὶ τῆς ναυμαχίης ταύτης εἰρημένον Βάκιδι καὶ Μουσαίω, καὶ δὴ καὶ κατὰ τὰ ναυήγια τὰ ταύτη ἐξενειχθέντα τὸ εἰρημένον πολλοίσι ἔτεσι πρότερον τούτων ἐν χρησμῷ Λυσιστράτω ᾿Αθηναίω ἀνδρὶ χρησμολόγω, τὸ ἐλελήθεε πάντας τοὺς Ἑλληνας,

Κωλιάδες δε γυναίκες έρετμοίσι φρύξουσι.

τοῦτο δὲ ἔμελλε ἀπελάσαντος βασιλέος ἔσεσθαι.

33. Ξέρξης δε, ώς έμαθε το γεγονος πάθος, δείσας μή τις των Ἰωνων ύποθηται τοίσι Ελλησι, ή αὐτοὶ νοήσωσι πλώειν ές τον Έλλήσποντον λύσοντες τὰς γεφύρας, καὶ απολαμφθείς εν τη Ευρώπη απολέσθαι κινδυνεύση, δρησμον έβούλευε · έθέλων δε μη έπίδηλος είναι μήτε τοίσι "Ελλησι μήτε τοίσι έωυτου, ές την Σαλαμίνα χώμα έπειράτο διαχούν, γαυλούς τε Φοινικηΐους συνέδεε, ίνα άντί τε σχεδίης έωσι και τείχεος, άρτέετο τε ές πόλεμον, ώς ναυμαχίην ἄλλην ποιησόμενος. όρέοντες δέ μιν πάντες οί άλλοι ταῦτα πρήσσοντα, εὖ ήπιστέατο ως ἐκ παντὸς νόου παρεσκεύασται μένων πολεμήσειν · Μαρδόνιον δ' ούδεν τούτων ἐλάνθανε, ώς μάλιστα ἔμπειρον ἐόντα τῆς ἐκείνου διανοίης. 🔞 Ταῦτά τε άμα Ξέρξης ἐποίεε, καὶ ἔπεμπε ές Πέρσας άγγελέοντα την παρεουσάν σφι συμφορήν. τούτων δε των άγγελων έστι οὐδεν ό τι θασσον παραγίνεται θνητον έόν ούτω τοίσι Πέρσησι έξεύρηται

τούτο. λέγουσι γαρ, ώς όσων αν ήμερέων ή ή πασα όδος, τοσούτοι ίπποι τε καὶ ἄνδρες διεστάσι, κατά ήμερησίην όδον έκάστην ίππος τε καὶ ἀνηρ τεταγμένος, τους ούτε νιφετός, οὐκ ὄμβρος, οὐ καῦμα, οὐ νὺξ ἔργει μὴ οὐ κατανύσαι τον προκείμενον έωυτῷ δρόμον την ταχίστην. ὁ μεν δη πρώτος δραμών παραδιδοί τὰ έντεταλμένα τῷ δευτέρω, ό δε δεύτερος τω τρίτω το δε ένθευτεν ήδη κατ άλλον διεξέρχεται παραδιδόμενα, κατάπερ "Ελλησι ή λαμπαδηφορίη, την τῶ Ἡφαίστω ἐπιτελέουσι. τοῦτο τὸ δράμημα των ίππων καλέουσι Πέρσαι άγγαρήϊον. 39. ή μεν δη πρώτη ές Σοῦσα ἀγγελίη ἀπικομένη, ὡς ἔχοι ᾿Αθήνας Ξέρξης, έτερψε ούτω δή τι Περσέων τους υπολειφθέντας, ώς τάς τε όδους μυρσίνη πάσας έστόρεσαν, καὶ έθυμίεον θυμιήματα, καὶ αὐτοὶ ἦσαν ἐν θυσίησί τε καὶ εὐπαθείησι · ή δε δευτέρη σφι άγγελίη ἐπεξελθοῦσα συνέχεε οὕτω, ώστε τους κιθώνας κατερρήξαντο πάντες, βοή τε καὶ οἰμωγή έχρεοντο απλέτω, Μαρδόνιον εν αιτίη τιθέντες. ούκ ούτω δε περί των νεων άχθόμενοι ταῦτα οἱ Πέρσαι ἐποίευν, ώς περί αὐτῷ Ξέρξη δειμαίνοντες.

80. Ξέρξης δὲ ὡς τοὺς παίδας ᾿Αρτεμισίη ἐπέτρεψε ἀπάγειν ἐς Ἦφεσον, καλέσας Μαρδόνιον ἐκέλευσέ μιν τῆς στρατιῆς διαλέγειν τοὺς βούλεται, καὶ ποιέειν τοῖσι λόγοισι τὰ ἔργα πειρεόμενον ὁμοῖα. ταὐτην μὲν τὴν ἡμέρην ἐς τοσοῦτο ἐγίνετο τῆς δὲ νυκτὸς, κελεύσαντος βασιλέος, τὰς νέας οἱ στρατηγοὶ ἐκ τοῦ Φαλήρου ἀπῆγον ὀπίσω ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, ὡς τάχεος εἶχε ἕκαστος, διαφυλαξούσας τὰς σχεδίας πορευθῆναι βασιλέι. ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ ἢσαν Ζωστῆρος πλώοντες οἱ βάρβαροι, ἀνατείνουσι γὰρ ἄκραι λεπταὶ τῆς ἡπείρου ταύτης, ἔδοξάν τε νέας εἶναι καὶ ἔφευγον ἐπὶ πολλόν. χρόνῳ δὲ μαθόντες ὅτι οὐ νέες εἶεν ἀλλ ἄκραι, συλλεχθέντες ἐκομίζοντο.

νετο, δρέοντες οί "Ελληνες κατά χώρην μένοντα τον στρατον τον πεζον, ήλπιζον καὶ τὰς νέας εἶναι περὶ Φάληρον, έδόκεον τε ναυμαχήσειν σφέας, παραρτέοντό τε ώς άλεξησόμενοι. ἐπεὶ δὲ ἐπύθοντο τὰς νέας οἰχωκυίας, αὐτίκα μετά ταῦτα ἐδόκεε ἐπιδιώκειν. τον μέν νυν ναυτικον τον Εέρξεω στρατον ούκ έπείδον διώξαντες μέχρι 'Ανδρου, ές δε την "Ανδρον απικόμενοι έβουλεύοντο. Θεμιστοκλέης μέν νυν γνώμην ἀπεδείκνυτο, διὰ νήσων τραπομένους καὶ έπιδιώξαντας τὰς νέας, πλώειν ἰθέως ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον λύσοντας τὰς γεφύρας. 82. Εὐρυβιάδης δὲ τὴν ἐναντίην ταύτη γνώμην έτίθετο, λέγων ώς, εὶ λύσουσι τὰς σχεδίας, τοῦτ' ἂν μέγιστον πάντων σφεῖς κακὸν την Ελλάδα ἐργάσαιντο. εἰ γὰρ ἀναγκασθείη ἀπολαμφθεὶς ὁ Πέρσης μένειν έν τη Ευρώπη, πειρώτο αν ήσυχίην μη άγειν ώς άγοντι μέν οἱ ήσυχίην οὔτε τι προχωρέειν οἷόν τε έσται των πρηγμάτων, οὔτε τις κομιδη το οπίσω φανήσεται, λιμώ τέ οἱ ή στρατιὴ διαφθαρέεται · ἐπιχειρέοντι δὲ αὐτῷ καὶ έργου έχομένω πάντα τὰ κατὰ τὴν Εὐρώπην οἶά τε ἔσται προσχωρήσαι κατά πόλις τε καὶ κατ' ἔθνεα, ήτοι άλισκομένων γε η προ τούτου όμολογεόντων. τροφήν τε έξειν σφέας τον ἐπέτεον αἰεὶ τῶν Ἑλλήνων καρπόν. ἀλλὰ δοκέειν γαρ νικηθέντα τη ναυμαχίη οὐ μενέειν έν τη Εύρώπη του Πέρσεα, έατέου ων είναι φεύγειν, ές δ έλθη φεύγων ές την έωυτου. το ένθευτεν δε περί της έκείνου ποιέεσθαι ήδη τον αγώνα έκέλευε. ταύτης δε είχοντο της γνώμης καὶ Πελοποννησίων τῶν ἄλλων οἱ στρατηγοί.

83. 'Ως δὲ ἔμαθε ὅτι οὐ πείσει τούς γε πολλοὺς πλώειν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, ὁ Θεμιστοκλέης, μεταβαλὼν πρὸς
τοὺς ᾿Αθηναίους (οὕτοι γὰρ μάλιστα ἐκπεφευγότων περιημέκτεον, ὡρμέατό τε ἐς τὸν Ἑλλήσποντον πλώειν καὶ ἐπὶ
σφέων αὐτῶν βαλλόμενοι, εἰ ὧλλοι μὴ βουλοίατο) ἔλεγέ

σφι τάδε · Καὶ αὐτὸς ήδη πολλοίσι παρεγενόμην, καὶ πολλώ πλέω ἀκήκοα τοιάδε γενέσθαι άνδρας ές ἀναγκαίην άπειληθέντας νενικημένους άναμάχεσθαί τε καὶ άναλαμβάνειν την προτέρην κακότητα. ήμεις δε (εύρημα γάρ εύρηκαμεν ήμέας τε αὐτους καὶ την Ελλάδα, νέφος τοσοῦτο ανθρώπων ανωσάμενοι) μη διώκωμεν ανδρας φεύγοντας. 81. τάδε γὰρ οὐκ ἡμεῖς κατεργασάμεθα, ἀλλὰ θεοί τε καὶ ήρωες, οὶ ἐφθόνησαν ἄνδρα ἕνα τῆς τε ᾿Ασίης καὶ τῆς Εὐρώπης βασιλευσαι, εόντα ἀνόσιόν τε καὶ ἀτάσθαλον · ος τὰ ίρὰ καὶ τὰ ἴδια ἐν ὁμοίω ἐποιέετο, ἐμπιπράς τε καὶ καταβάλλων των θεων τὰ ἀγάλματα· δς καὶ τὴν θάλασσαν άπεμαστίγωσε πέδας τε κατῆκε. άλλ' εὖ γὰρ ἔχει ές τὸ παρεον ήμιν, νθν μεν έν τη Ελλάδι καταμείναντας ήμέων τε αὐτῶν ἐπιμεληθῆναι καὶ τῶν οἰκετέων· καί τις οἰκίην τε άναπλασάσθω καὶ σπόρου ἀνακῶς ἐχέτω, παντελέως ἀπελάσας του βάρβαρου · άμα δε τῷ ἔαρι καταπλέωμεν ἐπὶ Έλλησπόντου καὶ Ἰωνίης. Ταῦτα ἔλεγε ἀποθήκην μέλλων ποιήσεσθαι ές του Πέρσεα, ίνα, ην άρα τί μιν καταλαμβάνη προς 'Αθηναίων πάθος, έχη ἀποστροφήν • τά περ ών καὶ έγένετο. 85. Θεμιστοκλέης μεν ταῦτα λέγων διέβαλλε, 'Αθηναίοι δε επείθοντο · επειδή γάρ, καὶ πρότερον δεδογμένος είναι σοφος, έφάνη έων άληθέως σοφός τε καὶ εύβουλος, πάντως έτοιμοι ήσαν λέγοντι πείθεσθαι. ώς δε οὖτοί οἱ ἀνεγνωσμένοι ἢσαν, αὐτίκα μετὰ ταῦτα ὁ Θεμιστοκλέης άνδρας ἀπέπεμπε έχοντας πλοίον, τοίσι ἐπίστευε σιγαν, ές πασαν βάσανον απικνεομένοισι, τα αυτος ένετείλατο βασιλέϊ φρώσαι των καὶ Σίκιννος ὁ οἰκέτης αὖτις έγένετο. οὶ ἐπεί τε ἀπίκοντο προς την Αττικήν, οἱ μὲν κατέμενον έπι τῷ πλοίω, Σίκιννος δὲ ἀναβὰς παρὰ Εέρξεα έλεγε τάδε · "Επεμψέ με Θεμιστοκλέης ὁ Νεοκλέος, στρατηγος μεν 'Αθηναίων, άνηρ δε των συμμάχων πάντωι άριστος καὶ σοφώτατος, φράσοντά τοι ὅτι Θεμιστοκλέης ὁ ᾿Αθηναίος, σοὶ βουλόμενος ὑπουργέειν, ἔσχε τοὺς Ἦλληνας τὰς νέας βουλομένους διώκειν καὶ τὰς ἐν Ἑλλησπόντω γεφύρας λύειν. καὶ νῦν κατ ἡσυχίην πολλην κομίζεο. Οἱ μὲν ταῦτα σημήναντες ἀπέπλωον ὀπίσω.

86. Οί δ' άμφὶ Ξέρξεα, ἐπισχόντες ὀλίγας ἡμέρας μετὰ την ναυμαχίην, έξήλαυνον ές Βοιωτούς την αύτην όδόν. έδοξε γαρ Μαρδονίω άμα μεν προπέμψαι βασιλέα, άμα δε άνωρίη είναι του έτεος πολεμέειν · χειμερίσαι δε άμεινον είναι έν Θεσσαλίη, καὶ ἔπειτεν άμα τῷ ἔαρι πειρασθαι της Πελοποννήσου. ως δε απίκατο ές την Θεσσαλίην, ένθαῦτα Μαρδόνιος έξελέγετο πρώτους μεν Πέρσας πάντας τους άθανάτους καλεομένους, πλην 'Υδάρνεος του στρατηγοῦ (οὖτος γὰρ οὐκ ἔφη λείψεσθαι βασιλέος), μετὰ δὲ των άλλων Περσέων τους θωρηκοφόρους καὶ την ίππον την χιλίην, καὶ Μήδους τε καὶ Σάκας καὶ Βακτρίους τε καὶ Ἰνδούς, καὶ τὸν πεζὸν καὶ τὴν ἵππον. ταῦτα μὲν έθνεα όλα είλετο, ἐκ δὲ τῶν ἄλλων συμμάχων ἐξελέγετο κατ' ολίγους · ώστε σύμπαντας τριήκοντα μυριάδας γενέσθαι σὺν ἱππεῦσι. 87. Εέρξης δὲ, Μαρδόνιον ἐν Θεσσαλίη καταλιπων, αυτος έπορεύετο κατά τάχος ές τον Ελλήσποντον, και απικνέεται ές τον πόρον της διαβάσιος έν πέντε καὶ τεσσεράκοντα ήμέρησι, ἀπάγων τῆς στρατιῆς ούδεν μέρος ώς είπειν. ὅκου δε πορευόμενοι γινοίατο καὶ κατ' ούστινας άνθρώπους, τον τούτων καρπον άρπάζοντες έσιτέοντο · εί δε καρπον μηδένα εύροιεν, οί δε την ποίην την έκ της γης αναφυομένην καὶ των δενδρέων τον φλοιον περιλέποντες καὶ τὰ φύλλα καταδρέποντες κατήσθιον, όμοίως τῶν τε ἡμέρων καὶ τῶν ἀγρίων, καὶ ἔλειπον οὐδέν. ταῦτα δ' ἐποίευν ὑπὸ λιμοῦ. ἐπιλαβων δὲ λοιμός τε τὸν στρατον καὶ δυσεντερίη κατ όδον διέφθειρε. τους δὲ καὶ

νοσέοντας αὐτῶν κατέλιπε, ἐπιτάσσων τῆσι πόλισι, ἵνα έκάστοτε γίνοιτο έλαύνων, μελεδαίνειν τε καὶ τρέφειν, έν Θεσσαλίη τέ τινας καὶ έν Σίρι τῆς Παιονίης καὶ έν Μακεδονίη. ἔνθα καὶ τὸ ίρον άρμα καταλιπων τοῦ Διος, ότε έπὶ την Ελλάδα ήλαυνε, ἀπιων οὐκ ἀπέλαβε· ἀλλὰ δόντες οι Παίονες τοίσι Θρήϊζι, απαιτέοντος Ξέρξεω, έφασαν νεμομένας άρπασθήναι ύπο των ἄνω Θρηίκων των περί τὰς πηγάς τοῦ Στρυμόνος οἰκημένων. 88. οἱ δὲ Πέρσαι, ώς έκ της Θρηϊκης πορευόμενοι απίκοντο έπι τον πόρον, έπειγόμενοι τον Έλλήσποντον τησι νηυσι διέβησαν ές "Αβυδον τὰς γὰρ σχεδίας οὐκ εὖρον ἔτι ἐντεταμένας, άλλ' ύπο χειμώνος διαλελυμένας. ἐνθαῦτα δὲ κατεχόμενοι σιτία τε πλέω ἡ κατ' όδον ἐλάγχανον, οὐδένα τε κόσμον έμπιπλάμενοι, καὶ ύδατα μεταβάλλοντες, ἀπέθνησκον τοῦ στρατοῦ τοῦ περιεόντος πολλοί. οἱ δὲ λοιποὶ ἄμα Ξέρξη άπικνέονται ές Σάρδις. 89. "Εστι δε καὶ άλλος όδε λόγος λεγόμενος, ώς, ἐπειδη Ξέρξης ἀπελαύνων ἐξ 'Αθηνέων ἀπίκετο έπ' 'Ηϊόνα την έπὶ Στρυμόνι, ένθεῦτεν οὐκέτι όδοιπορίησι διεχράτο, άλλά την μεν στρατιην Υδάρνει έπιτράπει απάγειν ές τον Έλλήσποντον, αυτος δ' έπι νεος Φοινίσσης έπιβας έκομίζετο ές την Ασίην. πλώοντα δέ μιν άνεμον Στρυμονίην ύπολαβείν μέγαν καὶ κυματίην. καὶ δή, μάλλον γάρ τι χειμαίνεσθαι, γεμούσης τής νεος ώστε έπι του καταστρώματος έπεόντων συχνών Περσέων των συν Εέρξη κομιζομένων, ένθαῦτα ές δείμα πεσόντα τον βασιλέα είρεσθαι βώσαντα τον κυβερνήτην, εί τις έστί σφι σωτηρίη. καὶ τον εἶπαι · Δέσποτα, οὐκ ἔστι οὐδεμία, ην μη τούτων απαλλαγή τις γένηται των πολλων έπιβατέων. 90. καὶ Ξέρξεα λέγεται ἀκούσαντα ταῦτα εἶπαι. "Ανδρες Πέρσαι, νῦν τις διαδεξάτω ὑμέων βασιλέος κηδόμενος · εν ύμιν γαρ οἶκε εἶναι έμοὶ ή σωτηρίη. Τον μεν

ταῦτα λέγειν, τοὺς δὲ προσκυνέοντας ἐκπηδᾶν ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ τὴν νέα ἐπικουφισθεῖσαν οὕτω δὴ ἀποσωθῆναι ἐς τὴν ᾿Ασίην. ὡς δὲ ἐκβῆναι τάχιστα ἐς γῆν τὸν Εέρξεα, ποιῆσαι τοιόνδε· ὅτι μὲν ἔσωσε βασιλέος τὴν ψυχὴν, δωρήσασθαι χρυσέῃ στεφάνῃ τὸν κυβερνήτεα, ὅτι δὲ Περσέων πολλοὺς ἀπώλεσε, ἀποταμεῖν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

- 91. Οὖτος δὲ ἄλλος λέγεται λόγος περὶ τοῦ Ξέρξεω νόστου, οὐδαμῶς ἔμοιγε πιστὸς, οὔτε ἄλλως οὔτε τὸ Περσέων τοῦτο πάθος. εἰ γὰρ δὴ ταῦτα οὕτω εἰρέθη ἐκ τοῦ κυβερνήτεω πρὸς Ξέρξεα, ἐν μυρίησι γνώμησι μίαν οὐκ ἔχω ἀντίξοον μὴ οὐκ ἂν ποιῆσαι βασιλέα τοιόνδε, τοὺς μὲν ἐκ τοῦ καταστρώματος καταβιβάσαι ἐς κοίλην νέα, ἐόντας Πέρσας καὶ Περσέων τοὺς πρώτους, τῶν δ' ἐρετέων ἐόντων Φοινίκων ὅκως οὐκ ἂν ἴσον πλῆθος τοῖσι Πέρσησι ἐξέβαλε ἐς τὴν θάλασσαν. ἀλλ' ὁ μὲν, ὡς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, ὁδῷ χρεόμενος ἄμα τῷ ἄλλφ στρατῷ ἀπενόστησε ἐς τὴν ᾿Ασίην.
- 92. Οἱ δὲ Ἑλληνες, τραπόμενοι ἐς Κάρυστον καὶ δηϊώσαντες αὐτῶν την χώρην, ἀπαλλάσσοντο ἐς Σαλαμῖνα. πρῶτα μέν νυν τοῖσι θεοῖσι ἐξεῖλον ἀκροθίνια ἄλλα τε καὶ τριήρεας τρεῖς Φοινίσσας, την μὲν ἐς Ἰσθμὸν ἀναθεῖναι, ἡ περ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἢν, την δὲ ἐπὶ Σούνιον, την δὲ τῷ Αἴαντι αὐτοῦ ἐς Σαλαμῖνα. μετὰ δὲ τοῦτο διεδάσαντο την ληΐην καὶ τὰ ἀκροθίνια ἀπέπεμψαν ἐς Δελφοὺς, ἐκ τῶν ἐγένετο ἀνδριὰς ἔχων ἐν τῆ χειρὶ ἀκρωτήριον νεὸς, ἐων μέγαθος δυώδεκα πηχέων. 93. Μετὰ δὲ την διαίρεσιν τῆς ληΐης ἔπλωον οἱ Ἑλληνες ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἀριστήῖα δώσοντες τῷ ἀξιωτάτῳ γενομένῳ Ἑλλήνων ἀνὰ τὸν πόλεμον τοῦτον. ὡς δὲ ἀπικόμενοι οἱ στρατηγοὶ διενέμοντο τὰς ψήφους ἐπὶ τοῦ Ποσειδέωνος τῷ βωμῷ, τὸν πρῶτον καὶ τὸν δεύτερον κρίνοντες ἐκ πάντων, ἐνθαῦτα πᾶς τις αὐτῶν έωυτῷ ἐτίθετο τὴν ψῆφον, αὐτὸς ἕκαστος δοκέων ἄριστος

191

γενέσθαι, δεύτερα δε οί πολλοί συνεξέπιπτον Θεμιστοκλέα κρίνοντες. οί μεν δη έμουνούντο, Θεμιστοκλέης δε δευτερείοισι ύπερεβάλλετο πολλόν. 94. Οὐ βουλομένων δὲ ταῦτα κρίνειν τῶν Ἑλλήνων φθόνω, ἀλλ' ἀποπλωόντων έκαστων ές την έωυτων ακρίτων, όμως Θεμιστοκλέης έβώσθη τε καὶ έδοξώθη εἶναι ἀνὴρ πολλου Ἑλλήνων σοφώτατος ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. ὅτι δὲ νικῶν οὐκ έτιμήθη προς των έν Σαλαμίνι ναυμαχησάντων, αὐτίκα μετὰ ταῦτα ές Λακεδαίμονα ἀπίκετο ἐθέλων τιμηθηναι. καί μιν Λακεδαιμόνιοι καλώς μεν ύπεδέξαντο, μεγάλως δε έτίμησαν. άριστήϊα μέν νυν έδοσαν Ευρυβιάδη έλαίης στέφανον, σοφίης δε καὶ δεξιότητος Θεμιστοκλέϊ, καὶ τούτώ στέφανον έλαίης. έδωρήσαντο δέ μιν όχω τω έν Σπάρτη καλλιστεύοντι. αίνέσαντες δε πολλά, προέπεμψαν άπιοντα τριηκόσιοι Σπαρτιητέων λογάδες, οδτοι οίπερ ίππεες καλέονται, μέχρι ούρων των Τεγεητικών · μούνον δή τούτον πάντων αιθρώπων των ήμεις ίδμεν Σπαρτιήται προέπεμψαν. 95. 'Ως δὲ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος ἀπίκετο ἐς τὰς 'Αθήνας, ἐνθαῦτα Τιμόδημος 'Αφιδναῖος, τῶν ἐχθρῶν μεν των Θεμιστοκλέος έων, άλλως δε ου των επιφανέων ανδρών, φθυνω καταμαργέων ένείκεε τον Θεμιστοκλέα, την ές Λακεδαίμονα ἄπιξιν προφέρων, ώς διὰ τὰς 'Αθήνας ἔχοι τα γερεα τὰ παρὰ Λακεδαιμονίων, ἀλλ' οὐ δι' έωυτόν. ό δε, επείτε οὐκ επαύετο ταῦτα λέγων ὁ Τιμόδημος, εἶπε. Ούτω έχει τοι· οὔτ' αν έγω έων Βελβινίτης ετιμήθην οὕτω προς Σπαρτιητέων, οὔτ' αν συ, ἄνθρωπε, ἐων 'Αθηναίος.

96. Ο δε ναυτικός ό Εέρξεω περιγενόμενος, ώς προσέμιξε τη 'Ασίη φεύγων έκ Σαλαμίνος καὶ βασιλέα τε και την στρατιήν έκ Χερσονήσου διεπόρθμευσε ές "Αβιδον,

έχειμέρισε έν Κύμη.

THUCYDIDES.

PYLUS AND SPHACTERIA.

1. Υπο δε τους αυτούς χρόνους του ήρος, πρίν τον σίτον έν ἀκμη είναι, Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐσέβαλον ές την 'Αττικήν, ήγειτο δε 'Αγις ό 'Αρχιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς · καὶ έγκαθεζόμενοι έδήουν την γην. 'Αθηναίοι δὲ τάς τε τεσσαράκοντα ναῦς ἐς Σικελίαν ἀπέστειλαν, ώσπερ παρεσκευάζοντο, καὶ στρατηγούς τους ύπολοίπους Ευρυμέδοντα καὶ Σοφοκλέα. Πυθόδωρος γὰρ ό τρίτος αὐτῶν ἤδη προαφικτο ἐς Σικελίαν. 2. εἶπον δὲ τούτοις καὶ Κερκυραίων άμα παραπλέοντας τῶν ἐν τῆ πόλει ἐπιμεληθηναι, οὶ ἐληστεύοντο ὑπὸ τῶν ἐν τῷ ὄρει φυγάδων καὶ Πελοποννησίων αὐτόσε νήες έξήκοντα παρεπεπλεύκεσαν τοις έν τῷ ὄρει τιμωροί, καὶ λιμοῦ ὄντος μεγάλου ἐν τῆ πόλει νομίζοντες κατασχήσειν ράδίως τὰ πράγματα. Δημοσθένει δε, όντι ίδιώτη μετα την άναχώρησιν την έξ 'Ακαρνανίας, αὐτῷ δεηθέντι εἶπον χρησθαι ταίς ναυσὶ ταύταις, ἢν βούληται, περὶ τὴν Πελοπόννησον. 3. καὶ ώς ἐγένοντο πλέοντες κατὰ τὴν Λακωνικὴν, καὶ έπυνθάνοντο ὅτι αἱ νῆες ἐν Κερκύρα ἤδη εἰσὶ τῶν Πελοποννησίων, ὁ μὲν Εὐρυμέδων καὶ Σοφοκλης ήπείγοντο ές την Κέρκυραν, ὁ δὲ Δημοσθένης ἐς την Πύλον πρώτον έκέλευε σχόντας αὐτοὺς καὶ πράξαντας ἃ δεῖ τὸν πλοῦν ποιείσθαι · άντιλεγόντων δε, κατά τύχην χειμων έπιγενόμενος κατήνεγκε τὰς ναθς ές την Πύλον. 4. καὶ ὁ Δημοσθένης εὐθὺς ήξίου τειχίζεσθαι το χωρίον, — ἐπὶ τούτω

γαρ ξυνέπλευσε, - καὶ ἀπέφαινε πολλην εὐπορίαν ξύλων τε καὶ λίθων, καὶ φύσει καρτερον ον καὶ έρημον αὐτό τε καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς χώρας · ἀπέχει γὰρ σταδίους μάλιστα ή Πύλος της Σπάρτης τετρακοσίους, καὶ έστιν έν τη Μεσσηνία ποτε ούση γή, καλούσι δε αὐτην οί Λακεδαιμόνιοι Κορυφάσιον. οί δε πολλας έφασαν είναι άκρας έρήμους της Πελοποννήσου, ην βούληται καταλαμβάνων την πόλιν δαπανάν. 5. ώς δε ούκ έπειθεν ούτε τους στρατηγούς ούτε τούς στρατιώτας, ύστερον καὶ τοίς ταξιάρχοις κεινώσας, ήσύχαζεν ύπο άπλοίας, μέχρι αυτοίς τοίς στρατιώταις σχολάζουσιν όρμη έπέπεσε περιστασιν έκτειχίσαι το χωρίου. καὶ έγχειρήσαντες εἰργάζοντο, σιδήρια μεν λιθουργά οὐκ ἔχοντες, λογάδην δὲ φέροντες λίθους, καὶ ξυνετίθεσαν ώς έκαστόν τι ξυμβαίνοι καὶ τὸν πηλον, εί που δέοι χρησθαι, άγγείων άπορία έπὶ τοῦ νώτου έφερον, έγκεκυφότες τε ώς μάλιστα μέλλοι ἐπιμένειν, καὶ τὰ χείρε ές τουπίσω ξυμπλέκοντες, όπως μη ἀποπίπτοι. 6. παντί τε τρόπφ ήπείγοντο φθήναι τους Λακεδαιμονίους τὰ ἐπιμαχώτατα έξεργασάμενοι πριν έπιβοηθήσαι · το γαρ πλέον τοῦ χωρίου αὐτὸ καρτερον ὑπῆρχε, καὶ οὐδεν ἔδει τείχους. οί δὲ ἐορτήν τινα ἔτυχον ἄγοντες, καὶ ἄμα πυνθανόμενοι έν όλιγωρία έποιοῦντο, ώς όταν έξέλθωσιν ή ούχ ύπομενούντας σφάς ή ραδίως ληψόμενοι βία καί τι καὶ αὐτοὺς ό στρατός έτι έν ταις 'Αθήναις ων έπεσχεν. τειχίσαντες δὲ οἱ ᾿Αθηναῖοι τοῦ χωρίου τὰ πρὸς ἤπειρον καὶ ἃ μάλιστα έδει έν ήμέραις έξ, τον μεν Δημοσθένην μετά νεών πέντε αὐτοῦ φύλακα καταλείπουσιν, ταῖς δὲ πλείοσι ναυσὶ τὸν ἐς την Κέρκυραν πλούν και Σικελίαν ήπείγοντο. 7. οί δ' έν τη Αττική όντες Πελοποννήσιοι, ώς ἐπύθοντο της Πύλου κατειλημμένης, άνεχώρουν κατά τάχος ἐπ' οἴκου, νομίζοντες μεν οί Λακεδαιμόνιοι καὶ Αγις ὁ βασιλευς οἰκείον σφίσι τὸ

περὶ την Πύλον · ἄμα δὲ πρῷ ἐσβαλόντες, καὶ τοῦ σίτου ἔτι χλωροῦ ὄντος, ἐσπάνιζον τροφης τοῖς πολλοῖς, χειμών τε ἐπιγενόμενος μείζων παρὰ την καθεστηκυῖαν ὥραν ἐπίεσε τὸ στράτευμα. ὥστε πολλαχόθεν ξυνέβη ἀναχωρησαί τε θᾶσσον αὐτοὺς καὶ βραχυτάτην γενέσθαι την ἐσβολην ταύτην · ἡμέρας γὰρ πεντεκαίδεκα ἔμειναν ἐν τῆ ᾿Αττικῆ.

8. Αναχωρησάντων δε των έκ της Αττικής Πελοποννησίων, οἱ Σπαρτιᾶται αὐτοὶ μὲν καὶ οἱ ἐγγύτατα τῶν περιοίκων εὐθὺς ἐβοήθουν ἐπὶ τὴν Πύλον, τῶν δὲ ἄλλων Λακεδαιμονίων βραδυτέρα έγίγνετο ή έφοδος, άρτι άφιγμένων ἀφ' έτέρας στρατιάς. περιήγγελλον δὲ καὶ κατὰ τὴν Πελοπόννησον βοηθείν ότι τάχιστα έπὶ Πύλον, καὶ έπὶ τας έν τη Κερκύρα ναυς σφων τας έξήκοντα έπεμψαν, αλ ύπερενεχθείσαι τον Λευκαδίων ἰσθμον, καὶ λαθούσαι τὰς έν Ζακύνθω 'Αττικάς ναθς, άφικνοθνται έπὶ Πύλον παρήν δε ήδη καὶ ὁ πεζος στρατός. Δημοσθένης δε, προσπλεόντων έτι τῶν Πελοποννησίων, ὑπεκπέμπει φθάσας δύο ναῦς άγγείλαι Εύρυμέδοντι καὶ τοίς έν ταίς ναυσίν έν Ζακύνθω 'Αθηναίοις παρείναι, ώς του χωρίου κινδυνεύοντος. καὶ αί μεν νήες κατά τάχος έπλεον κατά τὰ ἐπεσταλμένα ύπο Δημοσθένους • 9. οί δε Λακεδαιμόνιοι παρεσκευάζοντο ώς τῷ τειχίσματι προσβαλοῦντες κατά τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, έλπίζοντες ραδίως αιρήσειν οικοδόμημα δια ταχέων είργασμένου, καὶ ἀνθρώπων ὀλίγων ἐνόντων. προσδεχόμενοι δε καὶ τὴν ἀπὸ Ζακύνθου τῶν Αττικῶν νεῶν βοήθειαν, έν νῷ εἶχον, ἡν ἄρα μὴ πρότερον ἕλωσι, καὶ τοὺς έσπλους του λιμένος έμφράξαι, ὅπως μὴ ἢ τοῖς ᾿Αθηναίοις έφορμίσασθαι ές αὐτόν. 10. ή γὰρ νῆσος ή Σφακτηρία καλουμένη τόν τε λιμένα, παρατείνουσα καὶ έγγυς έπικειμένη, έχυρον ποιεί καὶ τους έσπλους στενούς, τῆ μεν δυοίν

νεοίν διάπλουν κατὰ τὸ τείχισμα τῶν ᾿Αθηναίων καὶ τὴν Πύλον, τῆ δὲ πρὸς τὴν ἄλλην ἤπειρον ὀκτὰ ἢ ἐννέα · ὑλώ-δης τε καὶ ἀτριβὴς πᾶσα ὑπ᾽ ἐρημίας ἢν, καὶ μέγεθος περὶ πεντεκαίδεκα σταδίους μάλιστα. τοὺς μὲν οὖν ἔσπλους ταῖς ναυσὶν ἀντιπρώροις βύζην κλήσειν ἔμελλον · τὴν δὲ νῆσον ταύτην φοβούμενοι μὴ ἐξ αὐτῆς τὸν πόλεμον σφίσι ποιῶνται, ὁπλίτας διεβίβασαν ἐς αὐτὴν καὶ παρὰ τὴν ἤπειρον ἄλλους ἔταξαν.

- 11. Δημοσθένης δε, όρων τους Λακεδαιμονίους μέλλοντάς προσβάλλειν ναυσί τε άμα καὶ πεζώ, παρεσκευάζετο καὶ αὐτὸς, καὶ τὰς τριήρεις αίπερ ἦσαν αὐτῷ ἀπὸ των καταλειφθεισων άνασπάσας ύπο το τείχισμα προσεσταύρωσεν, καὶ τοὺς ναύτας έξ αὐτῶν ὥπλισεν ἀσπίσι τε φαύλαις καὶ οἰσυΐναις ταῖς πολλαῖς οὐ γὰρ ἢν ὅπλα ἐν χωρίω έρήμω πορίσασθαι, άλλα και ταῦτα έκ ληστρικής Μεσσηνίων τριακοντόρου καὶ κέλητος έλαβον, ολ έτυχον παραγενόμενοι. 12. όπλιταί τε των Μεσσηνίων τούτων ώς τεσσαράκοντα έγένοντο, οίς έχρητο μετὰ τῶν ἄλλων. τους μεν οὖν πολλους τῶν τε ἀόπλων καὶ ώπλισμένων ἐπὶ τὰ τετειχισμένα μάλιστα καὶ έχυρὰ τοῦ χωρίου πρὸς την ήπειρον έταξε, προειπων αμύνασθαι τον πεζον, ήν προσβάλλη · αὐτὸς δὲ, ἀπολεξάμενος ἐκ πάντων έξήκοντα ὁπλίτας καὶ τοξότας ολίγους, έχώρει έξω τοῦ τείχους έπὶ τὴν θάλασσαν, η μάλιστα ἐκείνους προσεδέχετο πειράσειν αποβαίνειν.
- 13. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἄραντες, τῷ τε κατὰ γῆν στρατῷ προσέβαλλον τῷ τειχίσματι καὶ ταῖς ναυσὶν ἄμα, οὕσαις τεσσαράκοντα καὶ τρισίν · ναύαρχος δὲ αὐτῶν ἐπέπλει Θρασυμηλίδας ὁ Κρατησικλέους, Σπαρτιάτης · προσέβαλλε δὲ ἣπερ ὁ Δημοσθένης προσεδέχετο. καὶ οἱ μὲν ᾿Αθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν, ἔκ τε γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης,

ημύνοντο · οί δε κατ' ολίγας ναῦς διελόμενοι, διότι οὐκ ην πλείοσι προσσχείν, καὶ ἀναπαύοντες ἐν τῷ μέρει, τοὺς έπίπλους έποιοῦντο, προθυμία τε πάση χρώμενοι καὶ παρακελευσμώ, εἴ πως ωσάμενοι έλοιεν το τείχισμα. 14. πάντων δε φανερώτατος Βρασίδας έγένετο. τριηραρχων γάρ, καὶ όρων τοῦ χωρίου χαλεποῦ όντος τους τριηράρχους καὶ κυβερνήτας, εί πη καὶ δοκοίη δυνατον είναι σχείν, ἀποκνοῦντας καὶ φυλασσομένους τῶν νεῶν μη ξυντρίψωσιν, εβόα λέγων ώς οὐκ εἰκὸς είη, ξύλων φειδομένους, τους πολεμίους έν τη χώρα περιιδείν τείχος πεποιημένους, άλλα τάς τε σφετέρας ναυς βιαζομένους την απόβασιν καταγνύναι ἐκέλευεν, καὶ τοὺς ξυμμάχους μη ἀποκνήσαι άντὶ μεγάλων εὐεργεσιών τὰς ναῦς τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐν τῷ παρόντι ἐπιδοῦναι, ὀκείλαντας δὲ καὶ παὐτὶ τρόπω ἀποβάντας, τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τοῦ χωρίου κρατῆσαι. 15. καὶ ὁ μὲν τούς τε ἄλλους τοιαῦτα ἐπέσπερχεν, καὶ τὸν έαυτοῦ κυβερνήτην ἀναγκάσας ὀκείλαι την ναῦν, ἐχώρει ἐπὶ την ἀποβάθραν καὶ πειρώμενος ἀποβαίνειν, ἀνεκόπη ὑπὸ των 'Αθηναίων, καὶ τραυματισθεὶς πολλὰ έλειποψύχησέ τε καὶ πεσόντος αὐτοῦ ἐς τὴν παρεξειρεσίαν ἡ ἀσπὶς περιερρύη ές την θάλασσαν, καὶ έξενεχθείσης αὐτης ές την γην, οί 'Αθηναίοι άνελόμενοι ύστερον προς το τροπαίον έχρήσαντο δ έστησαν της προσβολης ταύτης. οί δ' άλλοι προύθυμοῦντο μεν, ἀδύνατοι δ' ἦσαν ἀποβῆναι, τῶν τε χωρίων χαλεπότητι καὶ τῶν Αθηναίων μενόντων καὶ οὐδὲν ύποχωρούντων. 16. ές τοῦτό τε περιέστη ή τύχη. ώστε 'Αθηναίους μεν έκ γης τε καὶ ταύτης Λακωνικής ἀμύνεσθαι έκείνους έπιπλέοντας, Λακεδαιμονίους δε έκ νεών τε καὶ ές την έαυτων πολεμίαν οὖσαν ἐπ' 'Αθηναίους ἀποβαίνειν. έπὶ πολυ γὰρ ἐποίει τῆς δόξης ἐν τῷ τότε, τοῖς μὲν ἡπειρώταις μάλιστα είναι καὶ τὰ πεζὰ κρατίστοις, τοῖς δὲ θαλασσίοις τε καὶ ταῖς ναυσὶ πλεῖστον προέχειν.

17. Ταύτην μεν οθν την ημέραν καὶ της ύστεραίας μέρος τι προσβολάς ποιησάμενοι ἐπέπαυντο · καὶ τή τρίτη έπὶ ξύλα ές μηχανὰς παρέπεμψαν τῶν νεῶν τινας ές 'Ασίνην, έλπίζοντες το κατά τον λιμένα τείχος ύψος μεν έχειν, ἀποβάσεως δὲ μάλιστα ούσης έλειν μηχαναίς. ἐν τούτω δε αί έκ της Ζακύνθου νηες των Αθηναίων παραγίγυονται πεντήκοντα · προσεβοήθησαν γὰρ τῶν τε φρουρίδων τινες αὐτοῖς τῶν ἐκ Ναυπάκτου καὶ Χῖαι τέσσαρες. ώς δὲ εἶδον τήν τε ήπειρον ὁπλιτῶν περίπλεων τήν τε νήσον, έν τε τῷ λιμένι οὔσας τὰς ναῦς καὶ οὐκ ἐκπλεούσας, απορήσαντες όπη καθορμίσωνται, τότε μεν ές Πρωτην την νησον, ή οὐ πολὺ ἀπέχει, ἐρημος οὖσα, ἔπλευσαν καὶ ηὐλίσαντο, τῆ δ' ὑστεραία παρασκευασάμενοι ώς ἐπὶ ναυμαχίαν ανήγοντο, ην μεν αντεκπλείν έθέλωσι σφίσιν ές την εύρυχωρίαν, εί δε μη, ώς αύτοι έπεσπλευσούμενοι. καὶ οἱ μὲν οὕτε ἀντανήγοντο, οὕτε ὰ διενοήθησαν, φράξαι. τους έσπλους, έτυχον ποιήσαντες, ήσυχάζοντες δ' έν τη γη τάς τε ναθς έπλήρουν και παρεσκευάζοντο, ην έσπλέη τις, ώς έν τῷ λιμένι ὄντι οὐ σμικρῷ ναυμαχήσοντες. 18. οί δ' 'Αθηναίοι γνόντες καθ' έκάτερον τον έσπλουν ώρμησαν έπ' αύτους, καὶ τὰς μὲν πλείους καὶ μετεώρους ήδη των νεων καὶ ἀντιπρώρους προσπεσόντες ές φυγην κατέστησαν, καὶ ἐπιδιώκοντες ώς διὰ βραχέος ἔτρωσαν μεν πολλάς, πέντε δ' έλαβον καὶ μίαν τούτων αὐτοῖς ἀνδράσιν ταις δε λοιπαις έν τη γη καταπεφευγυίαις ένέβαλλου. αί δὲ καὶ πληρούμεναι ἔτι πρὶν ἀνάγεσθαι ἐκόπτοντο. καί τινας καὶ ἀναδούμενοι κενας είλκον, τῶν ἀνδρῶν ἐς φυγην ώρμημένων. 19. à όρωντες οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ περιαλγούντες τῷ πάθει, ὅτι περ αὐτῶν οἱ ἄνδρες ἀπελαμβάνοντο έν τη νήσω, παρεβοήθουν, και έπεσβαίνοντες ές την θάλασσαν ξυν τοις όπλοις άνθειλκον έπιλαμβανόμενοι

τῶν νεῶν καὶ ἐν τούτῷ κεκωλῦσθαι ἐδόκει ἕκαστος ῷ μή τινι καὶ αὐτὸς ἔργῷ παρῆν. ἐγένετό τε ὁ θόρυβος μέγας, καὶ ἀντηλλαγμένος τοῦ ἑκατέρων τρόπου, περὶ τὰς ναῦς. οἴ τε γὰρ Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ προθυμίας καὶ ἐκπλήξεως, ὡς εἰπεῖν, ἄλλο οὐδὲν ἢ ἐκ γῆς ἐναυμάχουν οἴ τε ᾿Αθηναῖοι κρατοῦντες, καὶ βουλόμενοι τῆ παρούση τύχη ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐπεξελθεῖν, ἀπὸ νεῶν ἐπεζομάχουν. πολύν τε πόνον παρασχόντες ἀλλήλοις καὶ τραυματίσαντες, διεκρίθησαν, καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰς κενὰς ναῦς πλην τῶν τὸ πρῶτον ληφθεισῶν διέσωσαν. καταστάντες δὲ ἐκάτεροι ἐς τὸ στρατόπεδον, οἱ μὲν τροπαῖόν τε ἔστησαν καὶ νεκροὺς ἀπέδοσαν καὶ ναυαγίων ἐκράτησαν, καὶ τὴν νῆσον εὐθὺς περιέπλεον, καὶ ἐν φυλακῆ εἶχον ὡς τῶν ἀνδρῶν ἀπειλημμένων οἱ δ᾽ ἐν τῆ ἡπείρῷ Πελοποννήσιοι καὶ ἀπὸ πάντων ἤδη βεβοηθηκότες ἔμενον κατὰ χώραν ἐπὶ τῆ Πύλῷ.

20. Ές δε την Σπάρτην ώς ηγγέλθη τὰ γεγενημένα περὶ Πύλον, ἔδοξεν αὐτοῖς, ὡς ἐπὶ ξυμφορά μεγάλη, τὰ τέλη καταβώντας ές το στρατόπεδον βουλεύειν, παραχρήμα όρωντας, ό τι αν δοκη. και ώς είδον αδύνατον ον τιμωρείν τοίς ἀνδράσι, καὶ κινδυνεύειν οὐκ ἐβούλοντο ἡ ὑπὸ λιμοῦ τι παθείν αὐτοὺς ἢ ὑπὸ πλήθους βιασθέντας κρατηθηναι, έδοξεν αὐτοῖς, πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῶν 'Αθηναίων, ην έθέλωσι, σπονδάς ποιησαμένους τὰ περὶ Πύλον, ἀποστείλαι ές τὰς 'Αθήνας πρέσβεις περὶ ξυμβάσεως, καὶ τοὺς ἄνδρας ώς τάχιστα πειρᾶσθαι κομίσασθαι. 21. δεξαμένων δὲ τῶν στρατηγῶν τὸν λόγον, ἐγίγνοντο σπονδαὶ τοιαίδε. Λακεδαιμονίους μεν τας ναθς έν αξς έναυμάχησαν καὶ τὰς ἐν τῆ Λακωνική πάσας, ὅσαι ἦσαν μακραὶ, παραδοῦναι κομίσαντας ές Πύλον 'Αθηναίοις, καὶ ὅπλα μη ἐπιφέρειν τῷ τειχίσματι μήτε κατὰ γῆν μήτε κατὰ θάλασσαν, 'Αθηναίους δὲ τοῖς ἐν τῆ νήσω ἀνδράσι σῖτον ἐᾶν τοὺς ἐν

τη ηπείρω Λακεδαιμονίους έκπέμπειν τακτον και μεμαγμένον, δύο χοίνικας έκάστω 'Αττικάς άλφίτων και δύο κοτύλας οίνου καὶ κρέας, θερώποντι δὲ τούτων ἡμίσεα, ταῦτα δε όρωντων των 'Αθηναίων, εσπέμπειν, και πλοίον μηδεν έσπλείν λάθρα · φυλάσσειν δε καὶ την νησον 'Αθηναίους μηδεν ήσσον, όσα μη άποβαίνοντας, καὶ ὅπλα μη ἐπιφέρειν τῶ Πελοποννησίων στρατῶ μήτε κατὰ γῆν μήτε κατὰ θάλασσαν. 22. ὅ τι δ' αν τούτων παραβαίνωσιν έκατεροι καὶ ότιοῦν, τότε λελύσθαι τὰς σπονδάς. ἐσπεῖσθαι δὲ αὐτὰς μέχρι οὖ ἐπανέλθωσιν οἱ ἐκ τῶν ᾿Αθηνῶν Λακεδαιμονίων πρέσβεις · άποστείλαι δε αὐτους τριήρει 'Αθηναίους καὶ πάλιν κομίσαι. ελθόντων δε, τάς τε σπονδάς λελύσθαι ταύτας, καὶ τὰς ναῦς ἀποδοῦναι 'Αθηναίους ὁμοίας οίασπερ αν παραλάβωσιν. αι μεν σπονδαι έπι τούτοις έγενουτο, καὶ αἱ νῆες παρεδόθησαν οὖσαι περὶ έξήκοντα, καὶ οἱ πρέσβεις ἀπεστάλησαν. . . .

23. Οἱ μὲν οὖν Λακεδαιμόνιοι τοσαῦτα εἶπον, νομίζοντες τοὺς ᾿Αθηναίους ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ σπονδῶν μὲν ἐπιθυμεῖν, σφῶν δὲ ἐναντιουμένων κωλύεσθαι, διδομένης δὲ εἰρήνης ἀσμένως δέξεσθαί τε καὶ τοὺς ἄνδρας ἀποδώσειν. οἱ δὲ τὰς μὲν σπονδὰς, ἔχοντες τοὺς ἄνδρας ἐν τῆ νήσῳ, ἤδη σφίσιν ἐνόμιζον ἐτοίμους εἶναι, ὁπόταν βούλωνται, ποιεῖσθαι πρὸς αὐτοὺς, τοῦ δὲ πλέονος ὡρέγοντο. 21. μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἐνῆγε Κλέων ὁ Κλεαινέτου, ἀνὴρ δημαγωγὸς κατ ἐκεῖνον τὸν χρόνον ὢν καὶ τῷ πλήθει πιθανώτατος καὶ ἔπεισεν ἀποκρίνασθαι ὡς χρὴ τὰ μὲν ὅπλα καὶ σφᾶς αὐτοὺς τοὺς ἐν τῆ νήσῳ παραδόντας πρῶτον κομισθῆναι ᾿Αθήναζε, ἐλθόντων δὲ, ἀποδόντας Λακεδαιμονίους Νίσαιαν καὶ Πηγὰς καὶ Τροιζῆνα καὶ ᾿Αχαΐαν, — ὰ οὐ πολέμῳ ἔλαβον ἀλλ᾽ ἀπὸ τῆς προτέρας ξυμβάσεως, ᾿Αθηναίων ξυγχωρησάντων κατὰ ξυμφορὰς καὶ ἐν τῷ τότε δεομένων

τι μάλλον σπονδών, - κομίσασθαι τους άνδρας, καὶ σπονδας ποιήσασθαι όπόσον αν δοκή χρόνον αμφοτέροις. 25. οί δὲ πρὸς μὲν τὴν ἀπόκρισιν οὐδὲν ἀντείπον, ξυνέδρους δε σφίσιν εκέλευον ελέσθαι, οίτινες λέγοντες καὶ ακούοντες περὶ έκάστου ξυμβήσονται κατὰ ήσυχίαν ὅ τι αν πείθωσιν άλλήλους. Κλέων δὲ ἐνταῦθα δὴ πολὺς ἐνέκειτο, λέγων γιγνώσκειν μεν καὶ πρότερον οὐδεν εν νῷ έχοντας δίκαιον αὐτοὺς, σαφες δ' εἶναι καὶ νῦν, οἵτινες τῷ μεν πλήθει ούδεν εθέλουσιν είπειν, ολίγοις δε ανδράσι ξύνεδροι βούλονται γίγνεσθαι άλλα εί τι ύγιες διανοούνται, λέγειν έκέλευσεν άπασιν. όρωντες δε οί Λακεδαιμόνιοι ούτε σφίσιν οδόν τε ον εν πλήθει είπειν, εί τι καὶ ύπο της ξυμφοράς έδόκει αὐτοῖς ξυγχωρεῖν, μη ές τοὺς ξυμμάχους διαβληθωσιν ειπόντες και ου τυχόντες, ούτε τους 'Αθηναίους έπὶ μετρίοις ποιήσοντας à προυκαλοῦντο, ἀνεχώρησαν ἐκ τῶν 'Αθηνῶν ἄπρακτοι. 26. ἀφικομένων δὲ αὐτῶν, διελύουτο εύθυς αί σπουδαί αί περί Πύλου, καὶ τὰς ναῦς οί Λακεδαιμόνιοι ἀπήτουν, καθάπερ ξυνέκειτο · οί δ' 'Αθηναίοι έγκλήματα έχοντες - έπιδρομήν τε τῷ τειχίσματι παράσπουδου καὶ ἄλλα οὐκ ἀξιόλογα δοκοῦντα εἶναι — οὐκ άπεδίδοσαν, ἰσχυριζόμενοι ὅτι δὴ εἴρητο, ἐὰν καὶ ὁτιοῦν παραβαθή, λελύσθαι τὰς σπονδάς. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι αντέλεγόν τε καὶ, αδίκημα ἐπικαλέσαντες τὸ τῶν νεῶν, άπελθόντες ές πόλεμον καθίσταντο. 27. καὶ τὰ περὶ Πύλον ὑπ' ἀμφοτέρων κατὰ κράτος ἐπολεμεῖτο, 'Αθηναῖοι μεν δυοίν νεοίν εναντίαιν αεί την νησον περιπλέοντες της ήμέρας, - της δε νυκτός καὶ άπασαι περιώρμουν, πλην τὰ προς το πέλαγος, όπότε ἄνεμος είη καὶ έκ τῶν Αθηνῶν αὐτοῖς εἴκοσι νῆες ἀφίκοντο ἐς τὴν φυλακὴν, ώστε αἱ πᾶσαι έβδομήκοντα έγένοντο, - Πελοποννήσιοι δε έν τῆ ηπείρω γιτοπεδευόμενοι καὶ προσβολάς ποιούμενοι τῷ τείχει, σκοπούντες καιρον εί τις παραπέσοι ώστε τους άνδρας σωσαι.

28. Έν δε τη Πύλφ έτι επολιόρκουν τους εν τη νήσω Λακεδαιμονίους οἱ 'Αθηναῖοι, καὶ τὸ ἐν τῆ ἡπείρω στρατόπεδον των Πελοποννησίων κατά χώραν έμενεν, επίπονος δ' ην τοίς 'Αθηναίοις ή φυλακή σίτου τε άπορία καὶ ύδατος · οὐ γὰρ ἦν κρήνη ὅτι μὴ μία ἐν αὐτῆ τῆ ἀκροπόλει της Πύλου, καὶ αύτη οὐ μεγάλη, άλλα διαμώμενοι τον κάχληκα οί πλείστοι έπὶ τῆ θαλάσση ἔπινον οίον είκος ύδωρ. στενοχωρία τε έν ολίγω στρατοπεδευομένοις έγίγνετο · καὶ τῶν νεῶν οὐκ ἐχουσῶν ὅρμον, αἱ μὲν σῖτον ἐν τῆ γή ήρουντο κατά μέρος, αί δε μετέωροι ώρμουν. 29. άθυμίαν τε πλείστην ό χρόνος παρείχε παρά λόγον ἐπιγιγιόμενος, οθς ζοντο ήμερων ολίγων εκπολιορκήσειν, εν νήσω τε έρήμη καὶ ύδατι άλμυρφ χρωμένους. αἴτιον δὲ ἢν οί Λακεδαιμόνιοι, προειπόντες ές την νήσοι έσάγειν σίτόν τε του βουλόμενον άληλεσμένου και οίνον και εί τι άλλο βρώμα, οδον αν ές πολιορκίαν ξυμφέρη, τάξαντες άργυρίου πολλοῦ, καὶ τῶν Είλώτων τῷ ἐσαγαγόντι ἐλευθερίαν ὑπισχυούμενοι. καὶ ἐσῆγου ἄλλοι τε παρακινδυνεύοντες καὶ μάλιστα οί Είλωτες, ἀπαίροντες ἀπὸ τῆς Πελοποννίσου όπόθεν τύχοιεν, καὶ καταπλέοντες έτι νυκτος ές τὰ προς το πέλαγος της νήσου. 30. μάλιστα δε ετήρουν ανέμφ καταφέρεσθαι · ράον γὰρ την φυλακην των τριήρων έλάνθανον, όπότε πνευμα έκ πόντου είη · άπορον γαρ εγίγνετο περιορμείν, τοίς δε άφειδης ό κατάπλους καθεστήκει. έπωκελλου γαρ τα πλοία τετιμημένα χρημάτων, καὶ οί όπλιται περί τὰς κατάρσεις τῆς νήσου ἐφύλασσον. ὅσοι δε γαλήνη κινδυνεύσειαν ήλίσκοντο. εσένεον δε καὶ κατά τον λιμένα κολυμβηταὶ ύφυδροι, καλωδίω εν ἀσκοίς εφέλκοντες μήκωνα μεμελιτωμένην και λίνου σπέρμα κεκομμένον · ὧν τὸ πρῶτον λανθανόντων, φυλακαὶ ὕστερον ἐγένοντο · παντί τε τρόπω ἐκάτεροι ἐτεχνῶντο, οἱ μὲν ἐσπέμπειν τὰ σιτία, οἱ δὲ μὴ λανθάνειν σφᾶς.

- 31. Έν δὲ ταῖς 'Αθήναις πυνθανόμενοι περὶ τῆς στρατιας, ότι ταλαιπωρείται καὶ σίτος τοίς έν τῆ νήσφ ότι έσπλεί, ηπόρουν καὶ έδεδοίκεσαν μη σφών χειμών την φυλακην ἐπιλάβοι. πάντων δὲ ἐφοβοῦντο μάλιστα τοὺς Λακεδαιμονίους, ὅτι ἔχοντάς τι ἰσχυρον αὐτους ἐνόμιζον οὐκέτι σφίσιν ἐπικηρυκεύεσθαι · καὶ μετεμέλοντο τὰς σπονδας ού δεξάμενοι. 32. Κλέων δε, γνούς αὐτῶν τὴν ές αύτον ύποψίαν περί της κωλύμης της ξυμβάσεως, οὐ τάληθη έφη λέγειν τους έξαγγέλλοντας. παραινούντων δε των άφιγμένων, εί μη σφίσι πιστεύουσι, κατασκόπους τινας πέμψαι, ήρέθη κατάσκοπος αυτός μετα Θεογένους ύπο 'Αθηναίων · καὶ γνους ότι ἀναγκασθήσεται ἡ ταὐτὰ λέγειν οίς διέβαλλεν η τάναντία είπων ψευδης φανήσεσθαι, παρήνει τοις 'Αθηναίοις, όρων αὐτοὺς καὶ ώρμημένους τι το πλέον τη γνώμη στρατεύειν, ώς χρη κατασκόπους μεν μη πέμπειν μηδε διαμέλλειν καιρον παριέντας, εί δε δοκεί αὐτοίς ἀληθη εἶναι τὰ ἀγγελλόμενα, πλείν ἐπὶ τους ἄνδρας. καὶ ές Νικίαν τον Νικηράτου στρατηγον όντα ἀπεσήμαινεν, έχθρος ὢν καὶ ἐπιτιμῶν, ῥάδιον εἶναι παρασκευή, εἰ ἄνδρες εἶεν οἱ στρατηγοὶ, πλεύσαντας λαβείν τους έν τη νήσφ, καὶ αὐτός γ' αν, εἰ ἦρχεν, ποιῆσαι τοῦτο.
- 33. 'Ο δὲ Νικίας, τῶν τε 'Αθηναίων τι ὑποθορυβησάντων ἐς τὸν Κλέωνα, ὅ τι οὐ καὶ νῦν πλέει εἰ ῥάδιόν γε αὐτῷ φαίνεται, καὶ ἄμα ὁρῶν αὐτὸν ἐπιτιμῶντα, ἐκέλευεν ἡντινα βούλεται δύναμιν λαβόντα τὸ ἐπὶ σφᾶς εἶναι ἐπιχειρεῖν. ὁ δὲ τὸ μὲν πρώτον, οἰόμενος αὐτὸν λόγῳ μόνον ἀφιέναι, ἑτοῖμος ἦν · γνοὺς δὲ τῷ ὄντι παραδωσείοντα, ἀνε-

χώρει, καὶ οὐκ ἔφη αὐτὸς ἀλλ' ἐκεῖνον στρατηγεῖν, δεδιως ήδη, και ού καν οιόμενός οι αυτον τολμήσαι ύποχωρήσαι. αὐθις δὲ ὁ Νικίας ἐκέλευε, καὶ ἐξίστατο τῆς ἐπὶ Πύλω άρχης, καὶ μάρτυρας τοὺς 'Αθηναίους ἐποιείτο. 31. οἱ δὲ, οίον όχλος φιλεί ποιείν, όσφ μάλλον ό Κλέων ύπέφευγε τον πλουν καὶ έξανεχώρει τὰ εἰρημένα, τόσω ἐπεκελεύοντο τῷ Νικία παραδιδόναι τὴν ἀρχὴν, καὶ ἐκείνω ἐπεβόων πλείν. ώστε οὐκ ἔχων ὅπως τῶν εἰρημένων ἔτι ἐξαπαλλαγή, ύφίσταται τον πλούν, καὶ παρελθών οὔτε φοβείσθαι έφη Λακεδαιμονίους, πλεύσεσθαί τε λαβων έκ μεν της πόλεως ούδένα, Λημνίους δε καὶ Ἰμβρίους τους παρόντας, καὶ πελταστάς οἱ ήσαν έκ τε Αίνου βεβοηθηκότες, καὶ άλλοθεν τοξότας τετρακοσίους · ταῦτα δὲ ἔχων, ἔφη, πρὸς τοίς εν Πύλφ στρατιώταις, εντός ήμερων είκοσιν ή άξειν Λακεδαιμονίους ζώντας η αὐτοῦ ἀποκτενεῖν. τοῖς δὲ 'Αθηναίοις ένέπεσε μέν τι καὶ γέλωτος τῆ κουφολογία αὐτοῦ. άσμένοις δ' όμως έγίγνετο τοίς σώφροσι τῶν ἀνθρώπων, λογιζομένοις δυοίν ἀγαθοίν τοῦ έτέρου τεύξεσθαι, ἡ Κλέωνος ἀπαλλαγήσεσθαι (δ μάλλον ἤλπιζον), ἢ σφαλείσι γνώμης Λακεδαιμονίους σφίσι χειρώσασθαι.

35. Καὶ πάντα διαπραξάμενος ἐν τῆ ἐκκλησίᾳ, καὶ ψηφισαμένων ᾿Αθηναίων αὐτῷ τὸν πλοῦν, τῶν τε ἐν Πύλῳ στρατηγῶν ἕνα προσελόμενος, Δημοσθένην, τὴν ἀναγωγὴν διὰ τάχους ἐποιεῖτο. τὸν δὲ Δημοσθένην προσέλαβε πυνθανόμενος τὴν ἀπόβασιν αὐτὸν ἐς τὴν νῆσον διανοεῖσθαι. οἱ γὰρ στρατιῶται, κακοπαθοῦντες τοῦ χωρίου τῆ ἀπορίᾳ, καὶ μᾶλλον πολιορκούμενοι ἡ πολιορκοῦντες, ὥρμηντο διακινδυνεῦσαι. καὶ αὐτῷ ἔτι ῥώμην καὶ ἡ νῆσος ἐμπρησθεῖσα παρέσχεν. πρότερον μὲν γὰρ αὐτῆς οὕσης ὑλώδους ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἀτριβοῦς διὰ τὴν ἀεὶ ἐρημίαν, ἐφοβεῖτο, καὶ πρὸς τῶν πολεμίων τοῦτο ἐνόμιζε μᾶλλον εἶναι· πολλῷ

γὰρ ἂν στρατοπέδω ἀποβάντι ἐξ ἀφανοῦς χωρίου προσβάλλοντας αὐτοὺς βλάπτειν. 36. τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀναγκασθέντων διὰ τὴν στενοχωρίαν τῆς νήσου τοῖς ἐσχάτοις προσίσχοντας ἀριστοποιεῖσθαι διὰ προφυλακῆς, καὶ ἐμπρήσαντός τινος κατὰ μικρὸν τῆς ὕλης ἄκοντος, [καὶ] ἀπὸ τούτου πνεύματος ἐπιγενομένου τὸ πολὺ αὐτῆς ἔλαθε κατακαυθέν. οὕτω δὴ τούς τε Λακεδαιμονίους μᾶλλον κατιδῶν πλείους ὄντας (ὑπονοῶν πρότερον ἐλάσσοσι τὸν σῖτον αὐτοὺς ἐσπέμπειν) τήν τε νῆσον εὐαποβατωτέραν οὐσαν, τότε — ὡς ἐπὰ ἀξιόχρεων τοὺς ᾿Αθηναίους μᾶλλον σπουδὴν ποιεῖσθαι — τὴν ἐπιχείρησιν παρεσκευάζετο, στρατιάν τε μεταπέμπων ἐκ τῶν ἐγγὺς ξυμμάχων, καὶ τὰ ἄλλα ἑτοιμάζων.

37. Κλέων δε, εκείνω τε προπέμψας άγγελον ώς ήξων, καὶ ἔχων στρατιὰν ἡν ήτήσατο, ἀφικνεῖται ἐς Πύλον. καὶ άμα γενόμενοι πέμπουσι πρώτον ές το έν τη ήπείρω στρατόπεδον κήρυκα, προκαλούμενοι εί βούλοιντο άνευ κινδύνου τους έν τη νήσω άνδρας σφίσι τά τε όπλα καὶ σφας αὐτους κελεύειν παραδούναι, έφ' ώ φυλακή τή μετρία τηρήσονται, έως ἄν τι περὶ τοῦ πλέονος ξυμβαθή. οὐ προσδεξαμένων δε αὐτῶν, μίαν μεν ἡμέραν ἐπέσχον, τῆ δ' ὑστεραία άνηγάγοντο μεν νυκτός, επ' όλίγας ναῦς τοὺς ὁπλίτας πάντας έπιβιβάσαντες, προ δε της έω ολίγον ἀπέβαινον της νήσου έκατέρωθεν, έκ τε τοῦ πελάγους καὶ πρὸς τοῦ λιμένος, ὀκτακόσιοι μάλιστα ὄντες ὁπλίται, καὶ ἐχώρουν δρόμω έπὶ τὸ πρώτον φυλακτήριον τῆς νήσου. 38. ὧδε γὰρ διετετάχατο · έν ταύτη μεν τη πρώτη φυλακή ώς τριάκοντα ήσαν όπλίται, μέσον δε καὶ όμαλώτατόν τε καὶ περὶ τὸ ύδωρ οἱ πλεῖστοι αὐτῶν καὶ Ἐπιτάδας ὁ ἄρχων εἶχεν, μέρος δέ τι οὐ πολὺ αὐτὸ τοὔσχατον ἐφύλασσε τῆς νήσου το προς την Πύλον, δ ην έκ τε θαλάσσης ἀπόκρημνον καὶ

ἐκ τῆς γῆς ἥκιστα ἐπίμαχου · καὶ γάρ τι καὶ ἔρυμα αὐτόθι ἢν παλαιὸν λίθων λογάδην πεποιημένου, ὁ ἐνόμιζον σφίσιν. ἀφέλιμον ὰν εἶναι, εἰ καταλαμβάνοι ἀναχώρησις βιαιοτέρα.

39. Ούτω μεν τεταγμένοι ήσαν. οί δε 'Αθηναίοι τούς μεν πρώτους φύλακας, οίς επέδραμον, εὐθυς διαφθείρουσιν έν τε ταίς ευναίς έτι, αναλαμβάνοντας τὰ ὅπλα, καὶ λαθόντες την ἀπόβασιν, οἰομένων αὐτῶν τὰς ναῦς κατὰ τὸ έθος ες έφορμον της νυκτος πλείν. άμα δε έω γιγνομένη καὶ ὁ ἄλλος στρατὸς ἀπέβαινου, ἐκ μὲν νεῶν έβδομήκοντα και ολίγω πλειόνων πάντες πλην θαλαμίων, ώς έκαστοι έσκευασμένοι, τοξόται τε όκτακόσιοι καὶ πελτασταὶ οὐκ έλάσσους τούτων, Μεσσηνίων τε οι βεβοηθηκότες, καὶ άλλοι όσοι περὶ Πύλον κατείχον πάντες πλην των έπὶ τοῦ τείχους φυλάκων. 40. Δημοσθένους δε τάξαντος διέστησαν κατὰ διακοσίους τε καὶ πλείους, έστι δ' ή ελάσσους, των χωρίων τὰ μετεωρότατα λαβόντες, ὅπως ὅτι πλείστη ἀπορία η τοῖς πολεμίοις πανταχόθεν κεκυκλωμένοις, καὶ μη έχωσι προς ό τι αντιτάξωνται, αλλ' αμφίβολοι γίγνωνται τῷ πλήθει, εἰ μὲν τοῖς πρόσθεν ἐπίοιεν, ὑπὸ τῶν κατόπιν βαλλόμενοι, εί δε τοίς πλαγίοις, ύπο των έκατέρωθεν παρατεταγμένων. 41. τοιαύτη μεν γνώμη ο Δημοσθένης τό τε πρώτον την απόβασιν έπενόει και έν τῷ έργῳ έταξεν· οι δε περί του Έπιτάδαν, καὶ ὅπερ ἢν πλείστον των εν τη νήσω, ως είδον τό τε πρώτον φυλακτήριον διεφθαρμένου, καὶ στρατου σφίσιν ἐπιόντα, ξυνετάξαντο καὶ τοις όπλίταις των Αθηναίων έπήεσαν, βουλόμενοι ές χείρας έλθειν έξ έναντίας γαρ ούτοι καθεστήκεσαν, έκ πλαγίου δε οί ψιλοί καὶ κατά νώτου. τοίς μεν οὐν ὁπλίταις ουκ ήδυνήθησαν προσμίξαι ούδε τη σφετέρα έμπειρία χρήσασθαι· οι γαρ ψιλοι έκατέρωθεν βάλλοντες είργον. και άμα ἐκείνοι οὐκ ἀντεπήεσαν ἀλλ' ήσύχαζον τοὺς δὲ ψιλοὺς, ἢ μάλιστα αὐτοῖς προσθέοντες προσκέοιντο, ἔτρεπον καὶ οὶ ὑποστρέφοντες ἡμύνοντο, ἄνθρωποι κούφως τε ἐσκευασμένοι καὶ προλαμβάνοντες ράδίως της φυγης, χωρίων τε χαλεπότητι καὶ ὑπὸ της πρὶν ἐρημίας τραχέων ὄντων, ἐν οῖς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἡδύναντο διώκειν ὅπλα ἔχοντες.

- 42. Χρόνον μεν οὖν τινα ολίγον οὕτω προς ἀλλήλους ήκροβολίσαντο · των δε Λακεδαιμονίων οὐκέτι ὀξέως ἐπεκθείν ή προσπίπτοιεν δυναμένων, γνόντες αυτους οί ψιλοί βραδυτέρους ήδη όντας τῷ ἀμύνασθαι, . . . καταφρονήσαντες καὶ ἐμβοήσαντες ἀθρόοι ὥρμησαν ἐπ' αὐτους, καὶ έβαλλον λίθοις τε καὶ τοξεύμασι καὶ ἀκοντίοις, ὡς ἕκαστός τι πρόχειρον είχεν. γενομένης δε της βοης άμα τη έπιδρομη, έκπληξίς τε ενέπεσεν ανθρώποις αήθεσι τοιαύτης μάχης, καὶ ὁ κονιορτὸς τῆς ὕλης νεωστὶ κεκαυμένης έχώρει πολύς ἄνω, ἄπορόν τε ἢν ίδεῖν τὸ πρὸ αύτοῦ ύπὸ τῶν τοξευμάτων καὶ λίθων ἀπὸ πολλῶν ἀνθρώπων μετὰ τοῦ κονιορτοῦ ἄμα φερομένων. 43. τό τε ἔργον ἐνταῦθα χαλεπον τοις Λακεδαιμονίοις καθίστατο · οὔτε γαρ οἱ πίλοι έστεγον τὰ τοξεύματα, δοράτιά τε έναποκέκλαστο βαλλομένων, εἶχόν τε οὐδὲν σφίσιν αὐτοῖς χρήσασθαι, ἀποκεκλημένοι μεν τη όψει του προοράν, ύπο δε της μείζονος βοής των πολεμίων τὰ ἐν αύτοῖς παραγγελλόμενα οὐκ ἐσακούουτες, κιυδύνου τε πανταχόθεν περιεστώτος, καὶ οὐκ ἔχοντες έλπίδα καθ' ό τι χρη άμυνομένους σωθήναι.
- 44. Τέλος δὲ, τραυματιζομένων ἤδη πολλῶν διὰ τὸ ἀεὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἀναστρέφεσθαι, ξυγκλήσαντες ἐχώρησαν ἐς τὸ ἔσχατον ἔρυμα τῆς νήσου, ὁ οὐ πολὺ ἀπεῖχεν, καὶ τοὺς ἑαυτῶν φύλακας. ὡς δὲ ἐνέδοσαν, ἐνταῦθα ἤδη πολλῷ ἔτι πλέονι βοῆ τεθαρσηκότες οἱ ψιλοὶ ἐπέκειντο· καὶ τῶν

1ακεδαιμονίων ὅσοι μὲν ὑποχωροῦντες ἐγκατελαμβάνοντο ἐπέθνησκον, οἱ δὲ πολλοὶ, διαφυγόντες ἐς τὸ ἔρυμα, μετὰ των ταύτη φυλάκων ἐτάξαντο παρὰ πῶν, ὡς ἀμυνούμενοι ἡπερ ἢν ἐπίμαχον. 45. καὶ οἱ ᾿Αθηναῖοι ἐπισπόμενοι τερίοδον μὲν αὐτῶν καὶ κύκλωσιν χωρίου ἰσχύϊ οὐκ εἶχον, τροσιόντες δὲ ἐξ ἐναντίας ὤσασθαι ἐπειρῶντο. καὶ χρόνον μὲν πολὺν καὶ τῆς ἡμέρας τὸ πλεῖστον ταλαιπωρούνενοι ἀμφότεροι ὑπό τε τῆς μάχης καὶ δίψους καὶ ἡλίου ἐντεῖχον, πειρώμενοι οἱ μὲν ἐξελάσασθαι ἐκ τοῦ μετεώρου, ἱ δὲ μὴ ἐνδοῦναι · ρῷον δ' οἱ Λακεδαιμόνιοι ἡμύναντο ἢ ἐν τῶς πρὶν, οὐκ οἴσης σφῶν τῆς κυκλώσεως ἐς τὰ πλάγια.

46. Έπειδη δε ἀπέραντον ην, προσελθών ὁ τών Μεστηνίων στρατηγος Κλέωνι καὶ Δημοσθένει, άλλως έφη τονείν σφας · εἰ δὲ βούλονται έαυτῷ δοῦναι τῶν τοξοτῶν ιέρος τι καὶ τῶν ψιλῶν, περιιέναι κατὰ νώτου αὐτοῖς όδῷ ί αν αύτος εύρη, δοκείν βιάσασθαι την έφοδον. λαβων δε ι ήτήσατο, έκ τοῦ ἀφανοῦς ὁρμήσας, ώστε μὴ ίδειν ἐκείους, κατά τὸ ἀεὶ παρείκον τοῦ κρημνώδους τῆς νήσου προβαίνων, καὶ ή οἱ Λακεδαιμόνιοι χωρίου ἰσχύι πιστεύσαντες ύκ ἐφύλασσον, χαλεπῶς τε καὶ μόλις περιελθὼν ἔλαθεν. αὶ ἐπὶ τοῦ μετεώρου έξαπίνης ἀναφανεὶς κατὰ νώτου αὐών, τους μεν τῷ ἀδοκήτῳ ἐξέπληξεν, τους δὲ ὰ προσεδέγοντο ίδόντας πολλώ μαλλον ἐπέρρωσεν. 47. καὶ οί 1ακεδαιμόνιοι, βαλλόμενοί τε άμφοτέρωθεν ήδη, καὶ γιγνόιενοι ἐν τῷ αὐτῷ ξυμπτώματι (ώς μικρὸν μεγάλφ εἰκάσαι) ῷ ἐν Θερμοπύλαις, — ἐκείνοί τε γὰρ τῆ ἀτραπῷ περιελδύντων των Περσων διεφθάρησαν, οδτοί τε ἀμφίβολοι ίδη ὄντες οὐκέτι ἀντεῖχον, ἀλλὰ πολλοῖς τε ὀλίγοι μαχόιενοι καὶ ἀσθενεία σωμάτων διὰ τὴν σιτοδείαν ὑπεχώρουν, αὶ οἱ ᾿Αθηναῖοι ἐκράτουν ἤδη τῶν ἐφόδων.

48. Γνούς δε ό Κλέων καὶ ό Δημοσθένης ότι, εἰ καὶ

όποσονοῦν μᾶλλον ἐνδώσουσι, διαφθαρησομένους αὐτου ύπο της σφετέρας στρατιάς, έπαυσαν την μάχην καὶ του έαυτῶν ἀπεῖρξαν, βουλόμενοι ἀγαγεῖν αὐτοὺς ᾿Αθηναίοι ζώντας, εί πως του κηρύγματος ἀκούσαντες ἐπικλασθεῖεν τ γνώμη [τὰ ὅπλα παραδοῦναι] καὶ ἡσσηθεῖεν τοῦ παρόντο δεινού. ἐκήρυξάν τε εἰ βούλοιντο τὰ ὅπλα παραδοῦναι κο σφας αὐτοὺς 'Αθηναίοις, ώστε βουλεῦσαι ὅ τι αν ἐκείνοι δοκή · οί δε ἀκούσαντες παρήκαν τὰς ἀσπίδας οἱ πλείστι καὶ τὰς χειρας ἀνέσεισαν, δηλοῦντες προσίεσθαι τὰ κεκτ ρυγμένα. 49. μετά δε ταῦτά, γενομένης της άνακωχή ξυνήλθον ές λόγους ό τε Κλέων καὶ ὁ Δημοσθένης, κι έκείνων Στύφων ο Φάρακος, των πρότερον άρχόντων το μεν πρώτου τεθνηκότος, Έπιτάδου, τοῦ δὲ μετ' αὐτον Ίτ παγρέτου έφηρημένου έν τοις νεκροίς έτι ζώντος κειμένο ώς τεθνεῶτος, αὐτὸς τρίτος ἐφηρημένος ἄρχειν κατὰ νόμο εί τι ἐκείνοι πάσχοιεν. 50. ἔλεγε δε ὁ Στύφων καὶ μετ' αὐτοῦ ὅτι βούλονται διακηρυκεύσασθαι πρὸς τοὺς τη ηπείρω Λακεδαιμονίους ό τι χρη σφάς ποιείν. κ έκείνων μεν οὐδένα ἀφέντων, αὐτῶν δε τῶν ᾿Αθηναίο καλούντων έκ της ηπείρου κήρυκας καὶ γενομένων έπερ τήσεων δὶς ἢ τρὶς, ὁ τελευταίος διαπλεύσας αὐτοίς ἀ. των έκ της ηπείρου Λακεδαιμονίων άνηρ απηγγειλεν ότι Λακεδαιμόνιοι κελεύουσιν ύμᾶς αὐτοὺς πε ύμῶν αὐτῶν βουλεύεσθαι, μηδὲν αἰσχρον πο ο ῦντας. 51. οἱ δὲ καθ' ἑαυτοὺς βουλευσάμενοι, τὰ ὅπ΄ παρέδοσαν καὶ σφας αὐτούς. καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέρ καὶ την ἐπιοῦσαν νύκτα ἐν φυλακη εἶχον αὐτοὺς οἱ 'Αίναίοι τη δ' ύστεραία οί μεν 'Αθηναίοι τροπαίον στήσι τες έν τη νήσφ τάλλα διεσκευάζοντο ώς ές πλοῦν, καὶ το άνδρας τοίς τριηράρχοις διεδίδοσαν ές φυλακήν, οί δε Δ κεδαιμόνιοι κήρυκα τι έμψαντες τους νεκρούς διεκομίσαντι

- 52. 'Απέθανον δ' ἐν τῆ νήσφ καὶ ζῶντες ἐλήφθησαν τοσοίδε· εἴκοσι μὲν ὁπλῖται διέβησαν καὶ τετρακόσιοι οἱ πάντες · τούτων ζῶντες ἐκομίσθησαν ὀκτὰ ἀποδέοντες τριακόσιοι, οἱ δὲ ἄλλοι ἀπέθανον. καὶ Σπαρτιᾶται τούτων ἢσαν τῶν ζώντων περὶ εἴκοσι καὶ ἑκατόν. 'Αθηναίων δὲ οὐ πολλοὶ διεφθάρησαν · ἡ γὰρ μάχη οὐ σταδία ἢν. χρόνος δὲ ὁ ξύμπας ἐγένετο ὅσον οἱ ἄνδρες οἱ ἐν τῆ νήσφ ἐπολιορκήθησαν, ἀπὸ τῆς ναυμαχίας μέχρι τῆς ἐν τῆ νήσφ μάχης, ἐβδομήκοντα ἡμέραι καὶ δύο. τούτων περὶ εἴκοσιν ἡμέρας, ἐν αἶς οἱ πρέσβεις περὶ τῶν σπονδῶν ἀπήεσαν, ἐσιτοδοτοῦντο, τὰς δὲ ἄλλας τοῖς ἐσπλέουσι λάθρα διετρέφοντο. καὶ ἦν σῖτος ἐν τῆ νήσφ καὶ ἄλλα βρώματα ἐγκατελήφθη · ὁ γὰρ ἄρχων Ἐπιτάδας ἐνδεεστέρως ἑκάστφ παρεῖχεν ἢ πρὸς τὴν ἐξουσίαν.
- 53. Οι μεν δη 'Αθηναίοι καὶ οι Πελοποννήσιοι άνεχώρησαν τῷ στρατῷ ἐκ τῆς Πύλου ἑκάτεροι ἐπ' οἴκου, καὶ τοῦ Κλέωνος, καίπερ μανιώδης οὖσα, ή ὑπόσχεσις ἀπέβη. έντος γαρ είκοσιν ήμερων ήγαγε τους ανδρας, ώσπερ ύπέστη. παρὰ γνώμην τε δη μάλιστα τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτο τοῖς Έλλησιν ἐγένετο· τοὺς γὰρ Λακεδαιμονίους ούτε λιμῶ οὕτ' ἀνάγκη οὐδεμιᾶ ήξίουν τὰ ὅπλα παραδοῦναι, ἀλλὰ ἔχοντας καὶ μαχομένους ώς ἐδύναντο ἀποθνήσκειν. 54. ἀπιστοῦντές τε μη είναι τοὺς παραδόντας τοίς τεθνεῶσιν όμοίους, καί τινος ἐρομένου ποτὲ ὕστερον των 'Αθηναίων ξυμμάχων δι' άχθηδόνα ένα των έκ της νήσου αίχμαλώτων εί οί τεθνεῶτες αὐτῶν καλοὶ κάγαθοὶ, ἀπεκρίνατο αὐτῷ, πολλοῦ ἀν ἄξιον εἶναι τὸν ἄτρακτον (λέγων τον οίστον) εί τους άγαθους διεγίγνωσκε, δήλωσιν ποιούμενος ότι ὁ ἐντυγχάνων τοῖς τε λίθοις καὶ τοξεί μασι διεφθείρετο.
 - 55. Κομισθέντων δε των ανδρων, οι 'Αθηναίοι έβού-

λευσαν δεσμοίς μεν αὐτοὺς φυλάσσειν μέχρι οὖ τι ξυμβωσιν, ην δ' οἱ Πελοποννήσιοι πρὸ τούτου ές την γην έσβάλλωσιν, έξαγαγόντες ἀποκτείναι. της δε Πύλου φυλακήν κατεστήσαντο, καὶ οἱ ἐκ τῆς Ναυπάκτου Μεσσήνιοι ώς ές πατρίδα ταύτην (έστι γαρ ή Πύλος της Μεσσηνίδος ποτε ούσης γης) πέμψαντες σφών αὐτών τοὺς έπιτηδειοτάτους, έλήϊζόν τε την Λακωνικήν και πλείστα έβλαπτον, ομόφωνοι όντες. 56. οι δε Λακεδαιμόνιοι, άμαθείς όντες έν τῷ πρὶν χρόνω ληστείας καὶ τοιούτου πολέμου, τῶν τε Είλώτων αὐτομολούντων, καὶ φοβούμενοι μη καὶ ἐπὶ μακρότερον σφίσι τι νεωτερισθή τῶν κατὰ τὴν χώραν, οὐ ραδίως ἔφερον, ἀλλὰ, καίπερ οὐ βουλόμενοι ένδηλοι είναι τοις 'Αθηναίοις, έπρεσβεύοντο παρ' αὐτοὺς, καὶ ἐπειρῶντο τήν τε Πύλον καὶ τοὺς ἄνδρας κομίζεσθαι. οἱ δὲ μειζόνων τε ἀρέγοντο, καὶ πολλάκις φοιτώντων αὐτοὺς ἀπράκτους ἀπέπεμπον. ταῦτα μὲν τὰ περί Πύλον γενόμενα.

NOTES.

XENOPHON: ANABASIS.

THE Expedition of Cyrus the Younger against his brother Artaxerxes to wrest from his possession the throne of Persia — the Ana-BASIS — was made in the year 401 B. c. The march from Sardis began in the spring, and about six months later a battle was fought at the village of Cunaxa, some forty or fifty miles from Babylon. In this battle Cyrus was killed in a hand to-hand encounter with his brother; and the Greeks, though victorious over that part of the opposing force which they had attacked, suffered virtual defeat in losing their leader. They had marched more than 1800 miles from Ephesus to Cunaxa. (See ii. 2. 6.) But this route, the only one with which they were acquainted, was closed to them; for the first part of it lay through the desert of Arabia, in which, had they undertaken to return as they came, they would have perished of hunger. They set out, therefore, northward under the guidance of Ariaeus, who had been the commander of the barbarian forces of Cyrus; but subsequently they entered into negotiations with the King which led to a treaty. By the terms of this treaty Tissaphernes, one of the King's four generals in the battle, was to lead them back in safety to Ionia. Beyond the Tigris, however, Tissaphernes treacherously entrapped five of the generals, four of whom were soon after put to death. Great dejection fell in consequence upon the army; but recovering their courage, especially under the exhortations of Xenophon, they elected new generals, and began their retreat along the upper waters of the Tigris and through the highlands of Armenia to the Greek colonies on the Black Sea. This "Retreat of the Ten Thousand" from the river Zapatas to Trapezus was one of incredible hardship, — a constant fight for about 700 miles through an enemy's country in the winter-time. The account of it by Xenophon contains by far the most vivid picture that has ever been given of the temper, discipline, and endurance of those citizen-soldiers who constituted the armies of Greece; and along with that an authenti, and most interesting account of the tribes of

Asiatic mountaineers, who lived just outside the circle of the then civilized world. The Greeks reached Trapezus, the modern Trebizond, at the end of the winter of 400 B. c., and after a month's halt proceeded westward. partly by land and partly by sea, to Chrysopolis on the Thracian Bosphorus opposite Byzantium, which they reached in the summer. After passing over into Thrace and subsequently returning to Asia, in the spring of 399 B. c. they joined the army of Thibron, and, as the "Ten Thousand," disappeared from history. Consult more at length, on the events here described, Smith's History of Greece, Chap. XXXVI., or the three excellent chapters of Grote, LXIX.—LXXI. The last constitute a good running commentary on the Anabasis.

Cyrus the Younger, the unfortunate leader of this expedition, was the second of the four sons of Darius II., who was the grandson of Xerxes I. In 407 B. c. he was made by his father satrap of Lydia, Phrygia the Greater, and Cappadocia, and military commander (κάραvos) of the forces that mustered at Castolus (Anab. i. 1. 2). He could not have been at this time more than seventeen years of age at most, for he was born after his father's accession to the throne. commission given him by Darius is found in Hell. i. 4. 3: καὶ Κῦρος (sc. ἀπήντησεν), ἄρξων πάντων των ἐπὶ θαλάττη καὶ συμπολεμήσων Λακεδαιμονίοις, ἐπιστολήν τε ἔφερε τοῖς κάτω πᾶσι τὸ βασίλειον σφράνισμο έχουσαν, έν ἡ ένην καὶ τάδε, Καταπέμπω Κύρον κάρανον των εἰς Καστωλὸι άθροιζομένων. His high position made it possible for him to aid the Lacedaemonians in the war they were then waging with Athens And he did this, partly at the direction of his father, who had sen: with him large sums of money for this purpose, and partly from his own desire. For there is evidence that even at this time he aspired to the throne, and that foreseeing as possible what eventually tool place, the succession of his brother, he was preparing to wrest the government from him by violence if need be. He became the warn friend of Lysander; and, on being summoned to his father's bedside at Babylon in 405 B. c., he turned over to the Spartan admiral the money which he had in hand, and placed at his disposal his entire personal revenue from the province of which he was satrap. timely aid thus rendered to the Lacedaemonians did much to haster the end of the Peloponnesian War. As to the fact that funds wer furnished by Cyrus, see Thucydides ii. 65: Κύρω τε (sc. ἀντείχον ύστερον βασιλέως παιδί προσγενομένω, δς παρείχε χρήματα Πελοποννι σίοις ες τὸ ναυτικόν. An account of him from this time until his deat is given in the first book of the Anabasis. Consult further Smith Dict. of Biography and Mythology, s. v. Cyrus the Younger.

Xenophon, the historian of the expedition, was an Athenian gentleman of culture, the pupil and friend of Socrates the pinlo-opher. Neither the date of his birth nor that of his death is known with certainty. It is generally believed, however, that he lived to be more than ninety years of age. From a story that was current in antiquity that he fought at Delium in 424 B. C., it has been concluded that at the time of the expedition of Cyrus he must have been past forty; but judging from the internal evidence afforded by the Anabusis itself, he could not have been at this time more than thirty. He himself relates (Anab. iii. 1) the circumstances under which he came to join the army of Cyrus. His friend Proxenus was already with the Persian prince, and invited Xenophon to come and join him at Sardis, promising to introduce him to Cyrus. Xenophon did this after consulting the oracle at Delphi, and at the urgent solicitations of Cyrus he joined the expedition. He does not appear, however, with any prominence until after the murder of the generals, when his rare qualities became known and he became the inspiration of the army. During their perilous retreat northward to the sea, he always showed that high-born courage and endurance that have since won the admiration of posterity as they then gained him the complete confidence of his fellow-soldiers. When in 399 B. c. the "Ten Thousand" became incorporated with the forces of Thibron, Xenophon appears to have returned to Athens, but in 396 B. c. he was again in Asia, and in 394 B. c. fought at the battle of Coronea with the Spartans against the allies. Though an Athenian, he was anti-democratical, and much more in sympathy with the institutions of Sparta than with those of his native city. He was now banished, and took up his residence in Scillus in Elis, where in entertaining his friends, hunting, and writing, he is reported to have lived a happy life. He was subsequently expelled from Scillus by the Eleans and went to Corinth, where he died. Though the decree of banishment against him was eventually repealed, there is no evidence that he ever returned to Athens. Xenophon was a prolific writer. His most celebrated works besides the Anabasis are the Memorabilia (Memorials of Socrates) in 4 books, the Hellenica (a continuation of the history of Thucydides) in 7 books, and the Cyropedeia (an historical novel) in 8 books. His style is perspicuous and unaffected. Consult also Smith's Dict. of Biography and My-thology, s. v. Хеморном; and on the question of his age at the time of the Anabasis, an interesting article by Professor Morris in the Proceedings of the American Philological Association for 1874.

BOOK FIRST.

THE LEVYING OF AN ARMY. — THE MARCH TO THE NEIGHBORHOOD OF BABYLON. — THE BATTLE AT CUNAXA AND DEATH OF CYRUS.

CHAPTER I.

Synopsis: Darius, falling dangerously sick, summons to him his two sons, Artaxerxes and Cyrus (1, 2). On the King's death the former succeeds to the throne, and being persuaded by the satrap Tissaphernes that his brother is plotting against him, he has him arrested. Cyrus, saved from death only by his mother's entreaty, returns disgraced to his province and concerts measures against the king (3, 4). He conciliates all who come to him, sees to his own native troops (5), and secretly collects Greek mercenaries. A part of this army he enlists in western Asia Minor, alleging as a reason that the Greek cities which have put themselves under his protection are in danger from the machinations of Tissaphernes, and lays siege to Miletus (6-8). Other Greek mercenaries are enlisted in the Thracian Chersonesus (9), in Thessaly (10), and in Greece (11).

- 1. Δαρείου, Darīus II. or Nothos (νόθος, bastard), a natural son of Artaxerxes I., and a man of feeble character. He died late in 405 B. C., after a reign of nineteen years. For the case, a predicate gen. of possession, see G.* 169, 1. — Παρυσάτιδος, Parysătis, the half-sister, as well as wife, of Darius, a woman of an intriguing and cruel disposition, and of great influence with her husband. — γίγνονται, were born. For this use of the pres., see G. 200, N. 1. - 800: there were other sons (thirteen children in all), but these are the two now prominently in the mind of the writer. πρεσβύτερος ... Κύρος, Artaxerxes (being) the older, Cyrus the younger. These were Artaxerxes II., surnamed Mnemon (μνήμων), on account of his great memory, and Cyrus the Younger, so named to distinguish him from Cyrus the Great, founder of the Persian empire. — ήσθένει, was sick, the impf. to denote the continuance of the state (G. 200). The aor. ἠσθένησε would mean fell sick (G. 200, N. 5 b). ἀσθενέω is a denominative verb (G. 128, 2 b; 130, 2) from \mathbf{a} - $\mathbf{\sigma}\theta\epsilon\nu\eta\mathbf{s}$, weak, and this from \mathbf{a} - priv. (G. 131, 4 a) and σθένος, strength. — ὑπώπτευε: peculiar in augment (G. 105, 1, N. 2). Give its derivation (G. 130, 4) and Latin equivalent. — $\tau \circ \hat{\mathbf{v}}$, his (G. 141, N. 2). — $\tau \dot{\omega} \pi \alpha \hat{\imath} \delta \epsilon$: dual, but above, the pl. (G. 33, 1). For the case, see G. 134, 2. — παρ-είναι, to be by (him), i. e. at Babylon, where he died.
- 2. μèν ... δέ: used to correlate the two sentences. See the lexicon, and cf. the case in § 1. μέν is not to be translated. οὖν, now, is here continuative, not inferential. Cf. igitur in Lat. παρὼν ἐτύγχανε, was, as it happened, (already) there (G. 279, 4). μετα-πέμπεται, sends for, sends after (G. 191, VI. 3, end), summons. ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, from his province.

^{*} The references under G. are to the sections of Goodwin's Greek Grammar, revised and enlarged edition.

For the prep. ἀπό, see G. 191, I. 2. — σατράπην: pred. acc. (G. 166). The satrap was a viceroy, but with great discretionary powers. According to Herod. (iii. 89), Darius I. divided the Persian empire into twenty satrapies. - emoly or, had made. The Greek was content simply to refer the action to the past, without specifying the time as exactly as we do by the plup. — καὶ . . . δὲ . . . ἀπέδειξε, and (δέ) he had also (καί) appointed him, etc., a transition from a relative to an independent clause; not uncommon in Greek. Ral adds the new particular of the investment of Cyrus with military authority (the office of satrap was at first chiefly a civil one); & is the conjunctive word, and the word between the two is emphatic. - πάντων: accent (G. 25, 3, N. 1). — δσοι, who, lit. (so many) as, the rel. of quantity or number (G. 87, 1). — εἰς . . . ἀθροίζονται, muster in the plain of Cas'ōlus, lit. gather themselves into, etc. For the prep. els, see (4. 191, 111. 1. aspolgovrat is not the historical pres., but pres. to denote a standing fact. It is derived from appoos, close together (G. 130, 6). The position of the plain of Castolus, a large and level tract of land in which the troops were annually reviewed, is uncertain, though probably it was in Lydia. — ἀναβαίνει, ἀνέβη: this change of tense from the historical pres. to the aor. is common. Note the chiastic arrangement (χιασμός, crossing, named from the letter χ), άναβαίνει λαβών Τισσαφέρνην, έχων όπλίτας άνέβη. - ὁ Κύρος: proper name with the art. (G. 141, N. 1 a). — λαβών: the part. denotes the attendant circumstance (G. 277, 6). So έχων following. — ώς φίλον: Tissaphernes, at this time satrap of Caria, whom Cyrus had superseded on becoming satrap himself, was in fact his enemy, and Cyrus had him accompany him, probably because he feared to leave him behind. He proved, however, a dangerous companion. - καλ . . . δέ: see above. - των Ελλήνων όπλίτας τριακοσίους: a body-guard selected from the Greeks then in his service. Cyrus knew well the superiority of the Greeks over the Persians as soldiers. The hoplite, lit. heavy-armed (foot) soldier (5 mlov), was armed with shield, helmet, breastplate, greaves, spear, and sword. Note the suffix 775, signifying in denominatives one who has to do with (G. 129, 2 b). — άρχοντα: appos. (G. 137, N. 4). — Παρράσιον: Parrhasia was a district of Arcadia (in the Peloponnesus) about Mt. Lycaeus.

3. ἐτελεύτησε, had ended (his life), died. See note on ἐποίησε in § 2. This use of the aor. for the plup, is especially common after particles of time like ἐπεί, etc. Cf. the Lat. historical (aoristic) perf. with postquam. τελευτάω (G. 130, 1) is derived by successive steps from τέλος: τέλος, τελέω, τελευτή, τελευτάω. — καὶ κατέστη... ᾿Αρταξέρξης, and Arturerres had been established in the kingdom, lit. settled into, and so εἰς with the acc. — διαβάλλει, falsely accuses. The current story, that Cyrus had planned to kill Artaxerxes at the time of his coronation, Xenophon evidently believed to be false. For the prep. πρός, see G. 191, VI. 6. — ὡς ἐπιβουλεύοι: opt. by quot. after the idea of saying in διαβάλλει (G. 243; 201, Rem.). Give the dir. form. — αὐτῷ: after the compound verb (G. 187). — ὁ δέ, but he (G. 143. 1, N. 2). — συλλαμβάνει: cf. comprehendere in Lat. — ὡς ἀποκτενῶν, with the avowed object of putting him to death (G. 277, 3, and N. 2α). — ἐξαιτησα-

μένη...πάλιν: note the diff. between the Greek and English idioms. In Eng., rescues (ἐξ) him by entreaty and sends him off again; but in Greek, having rescued (G. 277, 1), lit. begged him off, sends him, etc. The use of the part. is much more frequent in Greek than in Eng., and in translating this fact must be constantly kept in mind. — ἐπὶ τὴν ἀρχήν: for the prep. ἐπί, see G. 191, VI. 2.

4. ò δέ: cf. note on ò δέ in § 3. — ώs, as, when, rel. adv. of time. άπηλθε: accent (G. 26, N. 1). — ἀτιμασθείς: ἀτιμάζω is derived (G. 130, 5) from ά-τιμος (without honor). Cf. τιμή, τίω. - βουλεύεται ... ἐκείνου, plans that he may never (G. 283, 2) in future be (G. 217) in the power of (G. 191, VI. 2, 2, end) his brother, but if possible may be king (G. 223) in his stead. For the accent of δύνηται, see G. 122, 2, N. 2. For the prep. ἀντί, see G. 191, I. $\mathbf{1} - \mu \hat{\epsilon} \nu$: correl. to $\delta \hat{\epsilon}$, § 5; his mother's support is contrasted with the steps taken by Cyrus himself to bring about the desired end. — ὑπῆρχε, supported, followed by the dat. (G. 184, 2). ὑπάρχω, to be a foundation or beginning (ἀρχή): τὰ ὑπάρχοντα, what one can depend on. So fond was Parysatis of Cyrus, who in energy and spirit probably resembled her much more than did his brother, that she had endeavored before the death of Darius to induce him to name Cyrus as his successor to the throne, on the ground that he was the first son born after his own succession. It was on this ground, that he was the first son of the King, that Xerxes I. obtained the sovereignty. — βασιλεύοντα: the simple attributive part. (G. 276, 1) modifying as an adj. the foll. noun.

5. ἀφικγεῖτο: common usage would require ἀφικγοῖτο (G. 233, N. 1: Moods and Tenses, § 62, N. 1). - mapa Basiléws, from the presence of the King, is used with \(\tau\tilde{\rho}\rho\) as an adj., the noun \(\tilde{\rho}\rho\tilde{\rho}\) being omitted (G. 141, N. 3). The whole expression is compressed and would read in full: ootis δ' άφικνεῖτο παρὰ βασιλέως τῶν παρὰ βασιλεῖ, κ. τ. λ. For the prep. παρά, see G. 191, VI. 4. — βασιλέως: βασιλεύς, when used to designate the king of Persia, commonly omits the art. — πάντας: pl., because of the distributive force of δστις. — ουτω διατιθείς . . . ωστε, so dis-posing (them) that, etc. With δια-τίθημι, cf. Lat. dispono. — αὐτῷ: case (G. 185). So αὐτῷ below at the end. — elva: result (G. 266, 1). — kal... Sé: this position of Sé, so far from the beginning of the sent., is rare. — των βαρβάρων: to give a substantive a more emphatic position, it is often transferred, generally with change of case, from the dependent to the principal clause. E. g. opô ròv άνδρα, δοτις ἐστίν, and in Eng., "See the learned Bellario how he writes." So here, normally, we should have ἐπεμελεῖτο ώς οἱ παρ' ἐαυτῷ βάρβαροι πολεμείν, κ. τ. λ. For the case of βαρβάρων as it stands, see G. 171, 2. πολεμείν: with ίκανοί (G. 261, 1). - ώς εἴησαν, ἔχοιεν: object clause with ώs and the opt. (G. 217, N. 1). - εὐνοϊκῶς ἔχοιεν: ἔχω and an adverb are often joined in the sense of the verb to be and an adj., as kalûs exel = kaλόν ἐστιν, it is well, lit. it has (itself) well, bene habet. For the formation and derivation of εὐ-νοϊκώς, see G. 74, 1; G. 129, 13 a.

6. την δε... βασιλέα, and he collected his (G. 141, N. 2) Greek force as secretly as possible (lit. concealing himself, G. 277, 2, as most he was able),

that he might catch the King as unprepared as possible. Cyracknew that an army of Greeks was his only hope for wresting the throne from his boother with all the resources of the empire at his command. Cf. i. 7. 3. Έλ-ληνικήν: a denom. in κός (G. 129, 13 α).

Page 2. - or amagas kenorarov: or or os is very often prefixed in this way to the superlative to strengthen it. (Cf. quam maxime.) In the se constructions there is an ellipsis of some form of Edvaua. Sometimes in the case of the superlative with as the verb is expressed, as in iii. 4. 45, is έθύνατο τάχιστα έπορεύετο. Cf. with this the simple ώς τύχιστα in i. 3. 14. Cf. also with 5TI Theorems, as many as possible, in this section, is in this νηται πλείστους in i. 6. 3. — όπως λάβοι: purpose (G. 216). — ωδε, in the following manner. - έτοιεῖτο: middle (G. 199, 2). - συλλογήν: from σολλέγω. - φυλακάς: antecedent attracted (G. 154). Normaliv των φυλακών ὁπόσων (G. 153) είχε, κ. τ. λ. The accent shows that φυλακάς is from φυλακή, and not from φύλαξ (G. 25, 1). State the difference in maning of the two nouns, and for the suffix of φυλακή, see G. 129, 1. - έν ταις πόλεσι: for the prep. έν, see G. 191, II. 1. - φρουράρχοις: φρουρός, watcher, guard (πρό and ὁράω), and ἄρχω (G. 131, 1 & 3). — λαμβάνειν, (1)list. - is móleor, on the ground that Tissuphernes was plotting against the cities (G. 278, 1). Compare ώς ἀποκτενών in § 3. — καὶ γάρ . . . τὸ apxalov, and (this was a plausible reason), for the cities of Ionia had originally (τὸ ἀρχαῖον, G. 160, 2) belonged to Tissaphernes (G. 169, 1). ήσαν: impf. used with to apxalor of a time prior to the main action. apxalos is derived from apxή, beginning (G. 129, 12; cf. 128, 2 b). — έκ βασιλέως δεδομέναι, having been given (G. 277, 6) him by (εκ to express the agent) the King. For the prep. έκ, see G. 191, I. 3. — ἀφειστήκεσαν: the perfect of ίστημι was originally σε-στη-κα, which with the ε of the plup. ((ξ. 101, 4) prefixed would become e-oe-oth-keiv. The o was then transposed and became ', and from this form by contraction came elotineeiv. The form eotiκειν also occurs (G. 101, 4, N.). - Μιλήτου: case (G. 191, I. 5). Cyrus had not been invested by his father with the command of the Greek cities of Ionia (Grote, Chap. LXIX.), but these remained, so far as they were subject to Persian control, under the charge of Tissaphernes. When, however, after the accession of Artaxerxes, trouble arose between Cyrus and Tissaphernes, these Greek cities revolted to the former with the single exception of Miletus. See i. 9. 8, 9. This was greatly to the advantage of Cyrus, as it kept his way open to the sea. See the map.

7. προαισθόμενος, having become aware (or in Eng. more commonly, hecoming aware) beforehand. — τὰ αὐτά: distinguish carefully from the following ταῦτα (G. 79, 2). In the pl., because the Greek looked at the action of revolting with reference to its parts; but in Eng., this same thing. — βουλευομένους (se. τινάς) is in indirect discourse (G. 280). — ἀποστῆναι: in app. to the preceding τὰ αὐτὰ ταῦτα. — τοὺς μὲν . . . τοὺς δέ: relic of the original demon. meaning of the art. (G. 143, 1). — αὐτῶν: part. gen. (G. 168). — ὑπολαβῶν τοὺς φεύγοντας is subordinated to συλλέξας ἐπολι~

όρκει, when he had taken the fugitives under his protection, he collected an army and laid siege, etc. ὑπολαβὼν καὶ (mark the conjunction) συλλέξεις ἐπολιόρκει would mean when he had taken, etc., and had collected, etc., he laid siege, etc. — ἐπολιόρκει: continued action. From πόλις and εἴργω, to hem in. — καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, both by land and sea. For the prep. κατά, see G. 191, IV. 2. — ἐκβάλλω, to eject, bunish; φεύγω, to flee, be in banishment; κατάγω, to lead back, restore from banishment; ἐκπίπτω, to fall out, be banished. — καὶ αὕτη . . . στράτευμα, and in this again he had (G. 184, 4) another pretext for collecting (G. 262, 2) an army. αὕτη in agreement with the noun in the pred., since otherwise it would be τοῦτο.

8. ήξίου ... αὐτοῦ: he urged (ἀξιόω, to think ἄξιον, to claim) on the ground that he was (G. 277, 2) a brother of his, etc. - 800 qua: obj. of ήξίου (G. 260, 1), with πόλεις for its subj. — οί: the indir. reflex. (G. 144, 2). Accented because it is emphatic (G. 28, N. 1). - apxev: parallel in const. to δοθήναι, i. e. he thought it right rather that the cities should be given to him than (he thought it right) that Tissaphernes should control them. - αὐτῶν: case (G. 171, 3). - συνέπραττεν . . . αὐτῷ, co-operated with him in this, lit. did this with (σύν) him. Why is ταῦτα in the pl.? See note on τὰ αὐτά in § 7. — πρὸς ἐαυτόν: used adj. (G. 141, N. 3). πρός of personal relation that is hostile (G. 191, VI. 6, 3 t). — ώστε ήσθάνετο: ώστε with the ind. after a full stop (G. 237). Cf. ώστε είναι in § 5. — Τισσαφέρνει . . . δαπαναν, but thought that he (αὐτόν, i. e. Cyrus) was incurring expense (G. 260, 2) about his forces, because he was at war (G. 277, 2) with Tissaphernes (G. 186, N. 1). For the prep. ἀμφί, see G. 191, VI. 1. — ώστε ... πολεμούντων, consequently he was not at all (οὐδέν, G. 160, 2) displeased at their being at war (G. 278, 1). - kai yap, and (the more) because, involving an ellipsis, as always. Cf. § 6. — ἀποπέμπω, to send what is due (ἀπό), remit. — ων: assimilation in case (G. 153). — ἐτύγχανεν έχων, had previously, as it happened, possessed. Cf. παρών ἐτύγχανε in § 2. For the tense of ἐτύγχανεν, cf. ἦσαν in § 6. Note throughout this sect. the use of the impf. to express continuance.

the impf. to express continuance.

9. ἐν Χερρονήσω: the Thracian Chersonesus (χέρσος, later χέρρος, dry

land, as opposed to water, and vησοs, island; Lat. peninsula). See map.

- 'Αβύδου: case (G. 182, 2). — τόνδε τὸν τρόπον, in the following (G. 148, N. 1) manner (G. 160, 2), equal to ὧδε in § 6. — Κλέαρχος: the general most trusted by Cyrus. An account is given of him in ii. 6. 1–15. — ἡγάσθη, came to admire (G. 200, N. 5 b), aor. of ἄγαμαι. — δίδωσιν: change to the historical pres. Cf. ἀναβαίνει, ἀνέβη in § 2 and N. — δαρεικούς: the darics mentioned here were gold coins worth about \$5.40. See note on i. 7. 18. — χρυσίον, gold money, more lit. a gold piece, der. from χρυσός with the suffix ιο- (see G. 129, 8). — ἀπό, by means of. — συνέλεξεν, ἐπολέμει: note the diff. in tense. — τοῖς Θραξί τοῖς... οἰκοῦσι: position of the attributive adj. phrase (G. 142, 2). Cf. ἐν Χερρονήσφ τῆ, κ. τ. λ., above. The acc. Έλλήσποντον with reference to a preceding state of motion, as in the phrase εἰς τόπον οἰκῶ, to (go into and) dwell in a place. For the prep. ὑπέρ, see G. 191, IV. 3.—εἰς, for, of purpose (G. 191, III. 1 d).

— έκοῦσαι: to be translated by an adv. (G. 138, N. 7). — τοῦτο . . . στράτευμα, and in this way again this army was secretly supported (G. 279, 4) for him.

Page 3. - 10. Eévos: in the sense often of guest-friend, a citizen of another state with whom one has a treaty of hospitality, used of both parties, though commonly, as here, of the guest as contrasted with the host. The word often means also simply stranger, and again, as below, hired soldies, mercenary. — ὑπό: for this prep., here used to express agency, see G. 191, VI. 7. — о'ко: used as adj. (G. 141, N. 3). For its accent, see G. 22, N. 1. άντι-στασιωτών, opponents, antagonists. στασιώτης from στάσις, faction ("-ora-mai), the suffix oi- signifying action (see G. 129, 3). On the force of the suffix τα-, cf. ὁπλίτας in § 2 and note. — αἰτεῖ . . . μισθόν, asks him for pay for (is) 2000 mercenaries (and) for three months (G. 167, 5). Sometimes rendered, asks him for about (is, cf. note on is, i. 2. 3) 2000 mercenaries, etc., but it seems impossible that Cyrus should have been willing to send off 4000 Greeks on so distant an expedition, when his whole aim was to gather Greek troops about him as rapidly as possible. On the other hand, it was an easy matter for him to furnish Aristippus the means for collecting this number. — is . . . avriotagiorie, on the ground that (cf. the use of ώs with ἐπιβουλεύοντος in § 6) in this way he would get the better of his opponents. περιγενόμενος αν (G. 277, 2) would, if expressed by a finite mood, be περιγένοιτο αν (G. 211). The prot. to this apod. is contained in ούτω (G. 220, 1). — μή: with the inf. (G. 283, 3). — καταλύσαι, to end (se. his quarrel). — πρίν αν συμβουλεύσηται: πρίν with the subj. (G. 240, 1 and 2).

11. Πρόξενον: the particular friend of Xenophon, at whose invitation the latter took part in the expedition. An account is given of him in ii. 6. 16-20. - ώς βουλόμενος, ώς παρεχόντων: the first ώς shows that βουλόμενος, κ. τ. λ., gives the cause assigned by Cyrus for his command to Proxenus, the second ώs shows that παρεχόντων does the same for βουλόμενος, while ώς further on before πολεμήσων shows that this part, gives the purpose declared by Cyrus for ἐκέλευσεν, κ. τ. λ. The further idea, implied in the first and third cases, that the cause and the purpose were not the true grounds of his action, is derived from the context and is not necessarily implied by this use of is. Neither is there any conditional force in the part. with ws. Cf. with these three cases of ws with the part., the places where it occurs in §§ 3, 6, and 10. — els, into the country of. — Ilioidas: the Pisidians were a marauding race, occupying the western range of Mt. Taurus. See map. — ξένους ... τούτους, these (G. 137) also being guestfriends (G. 136) of his. — συν τοις φύγασι, with the aid of the exiles. (T. with this the simple dat. Trovadépver that precedes (G. 186, N. 1), and for the prep. σύν, see G. 191, II. 2. — As stated in the prefatory note, Cyrus, on coming down to the coast as satrap, had used all the means in his power to get the good-will of the Lacedaemonians. On the termination of the Peloponnesian War in the spring of 404 B. C., many men whose lives had been wholly spent under arms were left without employment. This made it

the easier now for Cyrus to collect the army that he wished, an army of trained veterans that could be thoroughly depended upon in a dangerous enterprise. Some of those who accompanied him were, like Xenophon, men of a superior grade, disheartened by the political condition of things that followed the war, and drawn into this expedition by personal admiration for the prince, or personal attachment to some of his officers.

CHAPTER II.

Synopsis: Cyrus, being now ready to set out inland, assembles his troops at Sardis, announcing, in order to conceal his real object, his intention of expelling the Pisidians from their territory (1-4). The king, informed of the real facts by Tissaphernes, makes ready to meet him. Cyrus sets out from Sardis and marches through Lydia across the Maeander to Colossae in Phrygia, where he is joined by Menon (5, 6). Thence he proceeds to Celaenae, a city which the historian describes at some length, where he waits a month and is joined by the rest of his Greek troops. He reviews and numbers these (7-9). Thence he proceeds northwest through Peltae to Κεραμῶν ἀγορά (11), and then east to Καθστρου πεδίον, where Epyaxa, the wife of the king of Cilicia, meets him and furnishes him money with which to pay his troops (11, 12). Thence southeast to Thymbrium and Tyriaeum, where he reviews his whole army (13-18). Thence through Iconium into Lycaonia (19). From here Menon, accompanied by Epyaxa, proceeds due south into Cilicia; Cyrus northeast to Dana (20). After some delay caused by the king of Cilicia, Cyrus himself crosses the mountains and enters Tarsi, which had been abandoned by the king (21-24). Menon had reached this city five days before, having lost two companies in the passage of the mountains (25). Syennesis the king finally obeys a summons from Cyrus, and they seal their compact of friendship with gifts (26, 27).

1. ἐπεὶ . . . ἄνω, but when at length it seemed good (not simply it seemed, cf. note on i. 3. 11) to him to proceed (4. 202, with 1) inland. More than a year had been spent in preparation. &vw, up, inland, from the coast. So άνα-βαίνω, άνά-βασις. — την μέν . . . βουλόμενος, he gave as his pretext indeed (that he was going) because he wished. Note the voice of emoiero (G. 199, 2). µév implies the clause with 8é, which if expressed might be, τη δ' άληθεία ἐπὶ βασιλέα ἐπορεύετο. On ώς βουλόμενος, cf. the note on ώς βουλόμενος in i. 1. 11. - ἐκβαλεῖν ἐκ: prep. repeated, as often. παντά-πασιν: der.? — ώς έπλ τούτους, arowedly against these. — τὸ βαρβαρικόν: se. στράτευμα. So with τὸ Ἑλληνικόν. Note the suffix κός (G. 129, 13 a), and cf. ξενικοῦ, below. — ἐνταῦθα καὶ ήκειν, to come there also, i. e. to Sardis, § 4. — λαβόντι, with (G. 277, 6). — ὅσον . . . στράτευμα, whatever troops he had. Cf. ὁπόσας είχε φυλακάς in i. 1. 6, with the note, and δ είχε στράτευμα, below. This attraction of the antecedent (G. 154) is a common const. in Eng. also. — 'Αριστίππω: Aristippus did not come in person, but sent Menon (i. 2. 6, and ii. 6. 28). — συναλλαγέντι: cf. for the meaning καταλύσαι in i. 1. 10. — άπο-πέμψαι: cf. note οη ἀπέπεμπε in i. 1. 8. — τοῦ ξενικοῦ: sc. στρατεύματος, and for the case

see G. 171, 3. — λαβόντα: so far removed from Ξενία, with which we should expect it to agree (cf. λαβόντι and συναλλαγέντι, above), that it takes the case of the (unexpressed) subject of ήκειν. See G. 138, N. 8 b (Int.). — πλήν: sc. τοσούτων (G. 191, I. 5) as antecedent to ὁπόσοι (G. 87, 1). — ἀκροπόλεις: show how ἀκρό-πολις came to have the meaning of citable.

2. ἐκάλεσε: short vowel of the stem retained (G. 109, 1, N. 2 b). — ἐκέλευσε, urged. Note the chiastic arrangement, ἐκάλεσε δὲ τοὺς πολιορκοῦντας καὶ τους φυγάδας έκέλευσε. — ύποσχόμενος . . . οϊκαδε, promising (see ύπισχνέοpar) them, if he should successfully accomplish the objects (6. 152) for which he was taking the field, not to stop until he should restore them to their homes (οἴκαδε, G. 61). Verbs of promising (G. 203, N. 2) may take the infinitive either in indirect discourse (i. e. the future), or not in indirect discourse (G. 202) as here. (The fut. παύσεσθαι here has only the authority of a correction in one MS.) The dependent verbs, however, except ἐστρατεύετο. are constructed on the principles of indirect discourse (G. 248, 1), and we might have had ἐἀν καταπράξη and πρὶν ἀν καταγάγη, representing ἐἀν καταπράξω and πρίν αν καταγάγω of the direct form. On the other hand, έστρατεύετο, for which, on the principles of indirect discourse, we might have had either στρατεύοιτο or στρατεύεται (as representing στρατεύομαι of the direct form), is not included in the indirect discourse, but is constructed like an ordinary past verb (like those mentioned in G. 243, N. 2); for a fuller explanation of this, see Moods and Tenses, § 77, 1, N. 2; § 74, 2, N. 2; § 70, N. 2. — πρόσθεν πρίν: ef. i. 1. 10, and Moods and Tenses, § 67, N. 4. — ήδέως: adv. der. from ήδύς (G. 74, 1).

Page 4.— αὐτῷ: dat. of indir. obj. (G. 184, 2). — παρῆσαν εἰς, arrived at, i. e. came to (εἰς) Sardis and were by (παρ-ῆσαν) it. The army was encamped probably outside the city, so that εἰς means simply to. Sardis was the capital of Lydia and at this time the residence of Cyrus as satrap. See map.

3. τοὺς ἐκ τῶν πόλεων: cf. τῶν παρὰ βασιλέως in i. 1. 5, and the N.— εἰς, to the number of, with numerals (G. 191, III. 1, e). This word and ἀμφί, about (G. 191, VI. 1, 3), when used in this sense, are still prepositions and take the numeral in the accus. (G. πελτασταὶ ἀμφὶ τοὺς εισχιλίους, about two thousand (acc.) peltasts (nom.) below in § 9, where ἀμφὶ . . . δισχιλίους is an adj. phrase. ὡς and ὅσον, on the other hand, are in this sense adverbs and do not affect the case of the numeral that follows. — γυμνῆτας: the accent determines the dec. to which the noun belongs, the termination -ας being long in the first dec. and short in the third (G. 22, 2). The term γυμνής, light-armed soldier (der. from γυμνός, with which cf. the use of ψιλοί in iii. 3. 7), as opposed to hoplite, is generic, and comprehends the πελταστής, targeteer, τοξότης, bowman, and σφενδονήτης, slinger. — ὡς, about, see note on εἰς, above. — Μεγαρεύς: for the suffix see G. 129, 10. — ἦν: in agreement with the nearer subj. (G. 135, N. 1). — τῶν στρατευσμένων: pred. part. gen. (G. 169, 1).

4. οῦτοι μέν: in contrast with those who joined him later (§ 6 and § 9). Sentences in Greek begin in general, contrary to the practice in Eng., with a conjunction. The exceptions to this principle in Xen. are mainly such

sentences as begin with demonstratives or adverbs of place; cf. οὖτοι μὲν, κ. τ. λ., here, τούτου τὸ εὖρος, κ. τ. λ., in § 5, τοῦτον διαβὰς, κ. τ. λ. and ἐνταῦθα ἔμεινεν, κ. τ. λ., in § 6, etc. Such sentences are called cases of asyndeton (ἀ-σύν-δετον, δέω, to bind). — αὐτῷ: dat. of advantage (G. 184, 3). — Τισσαφέρνης πορεύεται, κ. τ. λ.: he declares this himself in ii. 3. 19. — κατα-νοήσας, remarking, seeing. — ἡγησάμενος: der. from the same root as ἄγω. It has, like duco in Lat., the two general meanings of to lead and to think. — εἶναι: quoted inf. (G. 260, 2). — μείζονα ἡ ὡς, too extensive to be, lit. greater than as (it would be, if), etc. — ὡς before βασιλέα, to, used only with the acc. of a person (G. 191, III. 2). — βασιλέα: cf. note on βασιλέως in i. 1. 5. — ἡ . . . τάχιστα, as rapidly as possible, lit. in what way (sc. ὁδῷ, G. 188, 1) he could most quickly. — ἱππέας: a denominative in ευς (G. 129, 2 a).

5. ἤκουσε: with double obj. (G. 171, 2, N. 1). — cὕs: antec. omitted (G. 152). — ἀρμᾶτο: the march began in the spring of 401 B. C. — ἀπό: not ἐξ, out of, because the army was not encamped within the city. — διά, through (G. 191, IV. 1). — σταθμοὺς τρεῖς, three days' journey (G. 161). The σταθμός was properly the halting (ἴσταμαι) place (cf. Lat. sta-bulum), and so the day's journey or march that preceded. — παρασάγγας: acc. of extent of space (G. 161). The parasang was a Persian measure equal to 30 stadia (ii. 2. 6), or about a league (3½ statute miles). — εἴκοσι καὶ δύο: note the conj. (G. 77, 2, N. 2). This made their rate of travel greater than ordinary; according to vii. 8. 26, the average rate was 5⅓ parasangs per day. — Μαίανδρον: position (G. 142, 2, N. 6). Give the Eng. der. See map. — πλέθρα: the plethrum measured about 101 Eng. feet. — γέφυρα... ἐπτά, and there was a pontoon-bridge over (it) made of seven boats (G. 188, 1).

6. διαβάς: relatively past (G. 204). Still we render loosely, crossing this, etc. — οἰκουμένην, inhabited, many of the cities of Asia being then, as now, deserted, ἔρημοι. — εὐδαίμονα, prosperous. Give its der. — ἡμέρας: acc. of extent of time (G. 161). — Μένων: the general sent by Aristippus. An unfavorable account of him is given in ii. 6. 21-29.

7. ἐνταῦθα ... ἦν, there Cyrus had (G. 184, 4) a palace. — βασίλεια: se. δώματα. With the pl. used in this way of the separate buildings composing the palace, cf. aedes in Lat. Distinguish this word from βασίλεια and βασιλεία (both of the first dec.) respectively. - ην: agreeing with the nearer subj. (G. 135, 2, and N. 1). — παράδεισος: a Persian word meaning properly a walled place. What is the Eng. der.? - θηρίων: limiting πλήρης (G. 180, 1; 172, 1). — ἀπὸ ἴππου, on horseback, lit. from a horse, because in hunting the attack upon the animal hunted proceeds from the horse. Where this relation is not to be expressed, the phrase is ἐφ' ίππου, as in iii. 4. 49, ἐπὶ τοῦ ἵππου ἦγεν, he led them on horseback. — ὁπότε βούλοιτο: a cond. rel. sent. expressing a gen. supposition in past time (G. 233). - Sià ... παραδείσου, and through the middle (G. 142, 4, N. 4) of the park, etc. - αὐτοῦ: in the pred. pos. (G. 142, 4, N. 3 a). - πηγαί είσιν ἐκ τῶν βασιλείων: the more precise statement would be έν τοῖς βασιλείοις, but the gen. is used with ek with reference to the subsequent flowing of the water out from (under) the palace.

Page 5. — 8. εστι: accent (G. 28, N. 1 (1), end). — επί, close upon, with the dat. and a verb of rest. So ὑπό (next line), under, at the foot of. και ούτος, this also, i. e. the Marsyas as well as the Macander. - ἐμβάλλει, emptics, intransitively. — ποδών: pred. gen. of measure (G. 169, 3). — λέγεται . . . ἐκδεῖραι, Apollo is said to have flayed, etc., the pers. const. for the impers., λέγεται Απόλλωνα έκδειραι. The dir. form of the anecdote would be ένταθθα 'Απόλλων έξέδειοε . . . έκρέμασε (G. 246, with note). Μαρσύαν: Marsyas is said to have challenged Apollo to a musical contest, on the terms that the vanquished should be at the mercy of the victor. When Apollo gained the day, he punished Marsyas for his insolence by hanging him to a tree and flaying him alive. (See Marsyas in a Class. Diet.) — ἐρίζοντα (G. 277, 2), in a contest. — οί as indir. reflexive (G. 144, 2 a) refers to Apollo. — περί: properly around (G. 191, VI. 5). So in a derived sense here, concerning, Lat. de. - ooblas, musical skill, lit. wisdom. der. from σοφός (G. 129, 7). - δέρμα: note the suff. ματ-, signifying the result of the action (G. 129, 4), and for the stem ef. ἐκ-δεῖραι (δερ-), above. δείρω shows the same root that the Eng. word tear does. — δθεν, whence, for 8θι or οῦ, where (G. 87, 2). Cf. εἰσὶν ἐκ τῶν βασιλείων in § 7 and note. διά: with the acc. on account of (G. 191, IV. 1, 2). - Maρσύας: pred. nom. (G. 136).

9. τῆ μάχη, in the well-known (τῆ) battle (G. 188, 1), that of Salamis, 480 B. c. For the suffix of μάχη, see G. 129, 1. — λέγεται οἰκοδομῆσαι: cf. λέγεται ἐκδεῖραι in § 8 and the note. — τοξότας Κρῆτας: the Cretan bowmen were celebrated in antiquity. — Σοφαίνετος: if this is the general mentioned in § 3, the purpose for which he had been left behind must remain in doubt. The numbers given in the preceding sections and the sum total given here (at the end of the section) will not tally. — ἐξέτασιν: from ἐξ-ετάζω, to examine thoroughly, ἐτάζω, from ἐτεός, real. — ἐγένοντο οἱ σύμπαντες, the whole together amounted to. — ὁπλῖται, πελτασταί: a case of part. appos. (G. 137, Ν. 2). The second of these nouns is used generically for light-armed troops in general, including the γυμνῆτες (§ 3) and the τοξόται (mentioned in this section). — ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους: see note on εἰς in § 3.

10. Up to this time the march has been southeast. Cyrus now turns back and marches northwest as far as Κεραμῶν ἀγορά, probably with the double object of increasing his supplies and getting on the main high-road to the east. — ἐν αἶs: se. ἡμέραις. — τὰ Λύκαια ἔθυσε, celebrated the Lycaca with sacrifice, a festival in honor of Ζεὺς Λυκαῖος, so named from Mt. Lycaeus in Areadia. τὰ Λύκαια is a cogn. acc. (G. 159). Cf. the phrase πέμπειν Βοηδρόμια, to celebrate the Boedromia by a procession. — ἡσαν: in agreement with the pred. nom. (G. 135, N. 4). — στλεγγίδες: a sort of tiara, made of gold, as here stated, and worn as an ornament for the head. — χρυσαῖ: der. from χρυσός (G. 129, 14). — Κεραμῶν: probably the gen. of Κεραμοί, the Coramians, though this is uncertain. With Κεραμῶν ἀγορά cf. the Eng. Neumarket. — ἐσχάτην πρός, the last bordering on, on the road to.

11. The rate at which Cyrus marched these three days was very rapid.

His object probably was to meet Epyaxa before his troops became clamorous for their pay. — Καύστρου πεδίον, the name of a town (lit. plain of the Caÿster), a compound noun like Κεραμῶν ἀγορά, above. Cf. the Eng. names of places, Dartmoor and Springfield. — ἀφείλετο, there was due. — πλέον: used indeclinably for πλεόνων. — θύρας, quarters, just as ἐπὶ ταῖς βασιλέως θύραις in i. 9. 3 means at court. — ὁ δὲ . . . διῆγε, but he continually put them off with the hope (of getting their pay). — ἀνιώμενος: quoted after δῆλος ἦν (G. 280, N. 1). — πρός, in accordance with (G. 191, VI. 6, 1 a). — τοῦ Κύρου τρόπου: the article limits τρόπου (G. 142, 1). — ἔχοντα, when able (G. 138, N. 8 b).

Page 6. — ἀπ-ήτουν, ἀπο-διδόναι: note the force of the preposition. But in § 12 simply δοθναι, because Cyrus had in fact no claims on Epyana.

12. Syennesis is said to have pursued a double policy and to have endeavored to propitiate both Cyrus and Artaxerxes, determined to keep his throne whichever of the two prevailed. The kings of Cilicia were at this time tributary to Persia. On the Ionic gen. in Συεννέσιος, see G. 53,1, n. 3.— τοῦ βασιλέως: note the article. — ἐλέγετο δοῦναι: the pers. const., but below ἐλέγετο συγγενέσθαι Κῦρον. — οῦν, at any rate, i. e. however he got the money, he at any rate certainly had it to pay his troops with. Cf. οἐν, below, in §§ 22, 25. — στρατιῷ: his Greek army. — φύλακας: note the accent, and cf. the note on φυλακάς in i. 1. 6.

13. παρά: with the acc. because of the course of the water, after it has left the κρήνη, along by the road. Cf. πηγαὶ ἐκ τῶν βασιλείων in § 7 and the note. — κρήνη . . . καλουμένη, the so-called (G. 276, 1) spring of Midas, lit. the spring called (that) of Midas. — τὸν Σάτυρον: Midas, the proverbially wealthy king of Phrygia, is said to have caught the satyr Silenus (the early protector and constant companion of Bacchus) by making the fountain here mentioned flow with wine, instead of water. Another form of the story appears in the account of the "Gardens of Midas," placed by Herodotus (viii. 158) in Macedonia, in which Silenus is said to have been made prisoner by garlands of roses. — οἴνφ . . . αὐτήν, by mixing wine in it, lit. by mixing it with wine (the means, G. 188, 1).

14. Κύρου: genitive object of δεηθηναι (G. 172, N. 1). The object inf. ἐπιδεῖξαι (G. 260, 1) is in this case the acc. — βουλόμενος: Cyrus was the more willing to gratify her, since he saw the advantage of giving Syennesis a vivid impression of the strength of his army. — τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων: the article repeated, because the Greeks and barbarians are not viewed as a single army, but as separate forces.

15. ώς . . . μάχην, as their custom (was) for battle (sc. ταχθηναι). νόμος, regulation, custom, law, from νέμω, to distribute, portion out. — στηναι, to take their places, not to stand. — ἔκαστον: sc. στρατηγόν. — ἐπὶ τεττάρων, four deep. This made the front of the army very extended. — εἶχε: in agreement with the nearer subj. (G. 135, N. 1). — τὸ μὲν δεξιόν, κ. τ. λ.: the positions were respectively the right, the left, and the centre, named in the order of danger and honor. The right was the most honorable position, because a flank attack on this side left the soldier unprotected, the shield

being carried on the left arm. — εὐώνυμον: εὖ and ἔνομα, properly of good name or oncen. Hence left, used cuphemistically to avoid the ill-om nod word ἀριστερός, omens from the left being unlucky with the Greeks.

16. πρῶτον μέν: correlated by εἶτα δε in the next line. For the comparison of πρῶτος, see G. 73, 2. — κατ ἴλας... τάξεις, by (G. 191, IV. 2, 2 c) troops and companies, respectively of cavalry and infantry. — τάξις (ταγ-σις), properly a drawing up, as of troops, see G. 129, 3. — τοὺς "Ελληνας: governed by ἐθεώρει, above. — παρελαύνων: Cyrus rode by the Greeks with Epyaxa rather than have them march by him, probably because in this way they presented a more solid and imposing front. — ἄρμα, charist (two-wheeled); ἄμαξα, wagon; ἀρμ-άμαξα, casy-carriage (four-wheeled), for women and children. — χαλκᾶ: derived from χαλκός (G. 129, 14). — ἐκκεκαλυμμένας, uncovered, a circumstantial part. of manner (G. 277, 2).

17. στήσας: first aorist and so transitive; for its relation to πέμψας, see note on ὑπολαβών in i. 1. 7. — πρό, before (G. 191, I. 4 a). — μέσης: cf. μέσου in § 7 and note. — προβαλέσθαι τὰ ὅπλα, to present (throw before themselves their) arms. — ὅλην τὴν φάλαγγα, the phalanx in a body (G. 142, 4, N. 5). — οἱ δέ, but they (G. 143, 1, N. 2). — ἐσάλπιγξε: an impers. verb (G. 134, N. 1 d). — ἐκ δὲ . . . σκηνάς, and they (se. αὐτῶν, G. 278, 1) after this (G. 191, I. 3 b) advancing more and more rapidly with a shout, of their own accord the soldiers (G. 184, 4) began to run toward the camp.

Page 7. — αὐτόματος, acting of one's own will (αὐτός and μάω, to desire eagerly), Eng. automaton. — ἐπὶ τὰς σκηνάς: to give the barbarians the impression that they intended an attack. In the next section the Greeks, it is said, ἐπὶ τὰς σκηνὰς ἦλθον, dispersed to their own tents.

18. βαρβάρων: subjective gen. (G. 167, 2). With φόβος, sc. $\tilde{\eta}_{i}v.$ — και ... τε... καί: the first καί connects the statement that prevales with the double (τε... καί, both ... and) one that follows. — οἱ ἐκ τῆς ἀγορῶς ἔφυγον, i. e. οἱ ἐν τῷ ἀγορῷς ἐκ τῆς ἀγορῶς ἔφυγον. (f. § 3, and i. l. 5. — λεμπρότητα: from λαμπρός (see G. 129, 7). — τὴν τάξιν τοῦ στρατεύματος: position (G. 142, 2, N. 2, end). — ἥσθη: see ἥδομαι. — τὸν ... ἰδών, sering the terror with which the Greeks inspired the barbarians (G. 141, N. 3).

19. ταύτην..." Ελλησιν, this country he gave over to the Greeks to plunder (G. 265). It is at this point that Cyrus first gets out of his own satrapy.

— πολέμιος: from πόλεμος (G. 129, 12). — ώς οὖσαν, on the ground that it was (G. 277, N. 2).

20. την ταχίστην όδόν, by the shortest road (G. 159, N. 5), peculiar use of the cogn. acc. (G. 159) to include the road or way over which motion proceeds. — ἀποπέμπει, συνέπεμψεν: cf. note on ἀναβαίνει, ἀνέβη, i. 1. 2. — στρατιώτας: without the article, as if attracted into the rel. clause, οθς στρατιώτας, κ. τ. λ. (G. 154). — αὐτόν, himself, i. e. Menon. — μετά: properly among (G. 191, VI. 3). Here in company with. — Δάνα: a neat. pl. See map for the two routes into Cilicia here mentione l. — ἐν θ: se. χρόνω, and of. ἐν αἰς in § 10. — φοινικιστήν βασίλειον, α weater of the rotal purple (φοῖνιξ), i. e. a nobleman of the highest rank. — καὶ ἔτερον . . . δυνάστην, and a certain other powerful man of his subordinates. In i. 8. 5

Ariaeus is called υπαρχος (lit. subordinate commander). Give the Eng. der. from δυνάστης. — ἐπιβουλεύειν αὐτῷ: his charge was, ἐπιβουλεύουσιν

ἐμοί (G. 260, 2).

21. ή εἰσβολή: the so-called Πύλαι τῆς Κιλικίας. - άμαξ-ιτός: give the der. and cf. G. 131, 1. — άμήχανος . . . στρατεύματι, impracticable for an army (G. 184, 3) to enter (261, 1). — εί τις ἐκώλυεν, if there was anybody to oppose (lit, trying to prevent, G. 200, N. 2) them. — είναι ἐπὶ τῶν ἄκρων: not with the intention of real opposition, but to give color to his asserted allegiance to the king. — elvai: quoted (G. 246). — Siò, wherefore, i. e. Sià ö. - ύστεραία: sc. ήμέρα. For the case, see G. 189. - ὅτι λελοιπώς εἴη, κ. τ. λ.: the messenger's announcement continues to the end of the section. He said, λέλοιπε, οι λελοιιτώς έστι (see G. 118, 4), Συέννεσις, κ. τ. λ., Syennesis has left the heights since (excl) he learned, etc., and because (kal ότι) he heard, etc. The clause beginning ότι τὸ Μένωνος is quoted after ήσθετο (see on this form G. 247, with N. 2), ην occurring where είη or ἐστί would be more regular (G. 243, N. 2). The order of the last of the sentence is, ότι ήκουε (G. 247) Ταμών (G. 42, 2) έχοντα (G. 280) τριήρεις περιπλεούσας. The τριήρεις περιπλεοίσας, being a much more important fact than the Ταμών έχοντα, is put first, and seems to be the clause quoted after ήκουε, but is not.

22. οὖν, at any rate, i. e. whatever the reason was that Syennesis left the heights. Cf. § 12. — οὖδενὸς κωλύοντος, without hindrance, manner (G. 278, 1). — τὰς σκηνάς, the camp, antecedent of the relative adverb οὖ, where.

Page **8.** — ἐφύλαττον: cf. ἦσαν in i. 1. 6, ἐτύγχανεν in i. 1. 8. — ἀνέβη, κατέβαινεν: mark the change of tense. — ἐπίρρυτον: der.? see G. 15, 2. — δέν-δρων: with σύμπλεων (G. 180, 1). — σύμπλεων: Attic second dec. (G. 64). — πολύ: agreement (G. 138, N. 1 a). — φέρει: not the hist. pres. Cf. note on ἀθροίζονται, i. 1. 2. — ὄρος (Mt. Taurus) δ' αὐτὸ (i. e. τὸ πεδίον) περιέχει, κ. τ. λ.: see the map.

23. Ταρσούς, Tarsi or Tarsus, the birthplace of St. Paul. — ἦσαν: irregular agreement (G. 135, 2). (G. § 7. — μέσου: neut. of μέσος used as a noun, as in the phrase μέσον ἡμέρας, midday. The following gen. is part. (G. 167, 6). — ὄνομα, εὖρος: acc. of specification (G. 160, 1). — πλέθρων:

limits ποταμός (G. 167, 5), not εὖρος.

24. οἱ ἐνοικοῦντες: substantively (G. 276, 2). — εἰς, ἐπί: with the acc. in each case, because of the subsequent motion implied in ἐξέλιπον, abandoned the city for (and fled into) a stronghold up on the mountains. — πλην οἱ ... ἔχοντες: sc. οὐκ ἐξέλιπον. — οἱ παρὰ ... οἰκοῦντες: cf. τοῖς ὑπὲρ Ἑλλήσποντον οἰκοῦσι, i. 1. 9 and note. Those that remained did so for

purposes of trade with the army and fleet respectively.

25. προτέρα . . . ἀφίκετο, reached Tursi five days (G. 188, 2) before (G. 138, N. 7) Cyrus (G. 175, 1). For the comparison of πρότερος, see G. 73, 2.— εἰς τὸ πεδίον: adjectively (G. 142, 1 N. & 2). — οἱ μέν . . . οἱ δέ, some . . . others (G. 143, 1). — ἀρπάζοντός τι κατακοπῆνοι, had been cut to pieces (G. 260, 2) while committing some act of plunder (G. 159, N. 2).— τὸ ἀλλο, the rest of (G. 142, 2, N. 3). — εἶτα, then, taking up the two pre-

ceding participles. — οὖν, however that was. Cf. § 22. — ἐκατόν: ordinarily a single λόχος numbered 100 men.

26. οί δ' ἄλλοι, i. e. of Menon's army. Emphatic position, as also below, Κύρος δὲ ἐπεὶ, κ. τ. λ. - τοὺς Ταρσούς: appositive (G. 137). - διήρπασαν: mark the force of the prep. - μετεπέμπετο προς έαυτόν, summoned repeutedly to himself. (f. μεταπέμπεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, i. 1. 2. — ὁ δ' οὐτε ... οὖτε ... ή θελε, but he both declared that he had never before, etc., and was then unwilling, etc. The Greek often says οὐκ ἔφη ἐλθεῖν, where we say he said that he did not go, o' φημι having the sense I denn. Here ούτε ... εφη . . . ούτε . . . ήθελε, lit. he wither declared (i. e. he denied) nor wished, is perfectly regular, though it cannot be translated literally. In ουτε ... έφη the direct discourse was ηλθον (G. 246); in ούτε... ηθελε there is no indirect discourse. — οὐδενί (G. 283, 9): the dat. follows εἰς χείρας ἐλθεῖν (G. 186, N. 1), which implies union or approach, and commonly means to come to a conflict with some one, and here properly to come into close relations with (or into the hands of) some one. See Lidd. and Scott, s. v. xeip. II. d. — ίέναι : sc. εἰς χεῖρας. — πρὶν ἔπεισε, ἔλαβε (G. 240, 1). Note the change of subject in Elaße.

27. Κύρος δέ: se. ἔδωκε. — παρὰ βασιλεῖ, at court, i. e. at the great King's, the article being omitted. — χρυσο-χάλινον, with gold-studded bridle

(χαλινός). — ἀκινάκην, α short sword.

Page 9.— ἀφαρπάζεσθαι: one of the obj. of ἔδωκε supplied above (G. 260, 1). So ἀπολαμβάνειν in the next line. — τὰ δὲ ... ἀπολαμβάνειν, and (the privilege of) taking back the slaves that had been seized, if they (i. e. Syennesis and the Cilicians) should full in with them (i. e. the slaves) anywhere (G. 223). The apodosis is the inf. (fut. in time) ἀπολαμβάνειν. In place of ἥν που ἐντυγχάνωσιν we might have had εἴ που ἐντυγχάνοιεν (G. 248, 1).

CHAPTER III.

Synopsis: A delay of 20 days at Tarsi is caused by the Greek soldiers, who now suspect that they are being led against Artaxerxes and refuse to go farther. Clearchus, who attempts to force his own troops forward, narrowly escapes being stoned to death. Afterwards, seeming to yield to their wishes, he calls them together and after shedding many hypocritical tears (1-3) details the benefits he has received at the hands of Cyrus, but nevertheless declares his intention to desert him and accompany them wherever they may go (4-6). More than 2000 men desert Xenias and Pasion, and encamp with Clearchus (7). Cyrus sends for Clearchus, who refuses to go but returns an encouraging message (8). Clearchus again assembles his soldiers, and in a cunningly constructed address points out to them the difficulties which lie in the way of their withdrawal from Cyrus (9-12). He is followed by several others (13), one of whom proposes a plan at some length which another imme liately proves to be nonsense, both acting at the secret suggestion of Clearchus. They finally agree to send to Cyrus and ask his designs (14-19). Cyrus answers that he wishes to march against Abrocomas, and promises them half again as much pay as before, whereupon they agree to follow him (20, 21).

1. οὐκ ἔφασαν ἰέναι, refused to go, said they would not go. Cf. i. 2. 26, and note, and μισθωθῆναι δὲ οὐκ ἔφασαν, below. — τοῦ πρόσω, forward, a prose use of the gen. of place (G. 179, 2), like the adverbs in ou, as ποῦ, where, ὁμοῦ, in the same place, together, etc. — ὑπώπτευον: cf. i. 1. 1. — ἐπὶ τούτω, for this (G. 191, VI. 2, 2 a). — πρῶτος: he was the first to do it; πρῶτον would mean, he did this first, and something else afterwards. πρῶτον μέν, on the other hand (correl. to εἶτα δέ below in § 2), means in the first place. Cf. i. 2. 16. — ἐβιάζετο: attempted action (G. 200, N. 2). But below the aor. ἤρξατο, (actually) began to move forward. Clearchus is said in ii. 6. 8 to have been a man of stern will. — ἔβαλλον, stoned, sc. τοῖς λίθοις (G. 188, 1), as appears from καταπετρωθῆναι in § 2.

2. μικρόν, by a little, narrowly (G. 160, 2). — μή: added to the inf. to strengthen the neg. idea contained in ἐξέφυγε (G. 283, 6). — καταπετρωθηναι, being stoned to death (κατά). — ἔγνω, had come to know (cf. note on ἐτελεύτησε, i. 1. 3), and so perceived. — ὅτι δυνήσεται: quoted (G. 243; 280, Ν. 3). — ἐκ-κλησία (καλέω): the Eng. der.? — ἐδάκρυε . . . ἑστώς, stood (G. 124, 1) and wept a long time (G. 161). — τοιάδε: with ref. to what fol-

lows (G. 148, N. 1).

3. ἄνδρες στρατιῶται, fellow-soldiers, ἄνδρες prefixed as a term of respect, as in the phrase of the courts, ἄνδρες δικασταί. Clearchus deals with the difficulty with great skill. — μὴ θαυμάζετε: pres. imperative in prohibition (લ. 254). — χαλεπῶς... πράγμασιν, am greatly distressed (φέρω intrans.) on account of the present troubles (G. 188,1). πρᾶγ-μα is properly the thing done (G. 129, 4). — ξένος: ef. note on ξένος in i. 1. 10. — ἐγένετο, became, not was, ef. i. 1. 9. — τά τε ... καί, both honored in other ways (G. 160, 1) and in particular, etc. — οὖς... οὖκ... ἐδαπάνων, which I did not, when I had received them, lay up for myself (used reflexively) for private use (or, more freely, did not devote to my own personal use), and (lit. but) did not even squander in pleasure (κατά, ἡδύς, πάσχω), but expended (impf.) on you.

4. ὑπέρ, for, in behalf of (G. 191, IV. 3, 1 b). — ἐτιμωρούμην (sc. αὐτούς), took vengeance upon or punished (them). τιμωρεῖν = to avenge, τιμωρεῖσθαι (mid.) = to avenge one's self upon (some one). — ἀφαιρεῖσθαι: double obj. (G. 164, with N. 2). — ἴνα . . . ἐκείνου, that, in case he should have (we might have had ἐάν τι δέηται, G. 248, N.; Moods and Tenses, § 55, 2) any (G. 172, N. 1) need (of me), I might aid (G. 216, 1) him in return for the benefits I had received from him, i. e. ἀντὶ τούτων ὧν (G. 153, with N. 1) εδ

ξπαθον (G. 165, N. 1^2) ὑπ' ἐκείνου.

5. ὑμεῖς: emphatic (G. 144, 1). So ἐγώ, below. Cf. also the beginning of § 6. — ἀνάγκη: se. ἐστί. — φιλία: an instrumental dat. (G. 188, 1, Ν. 2). — εἰ, whether (G. 282, 4). — δίκαια: der. from δίκη (G. 129, 12). — οὖν: cf. note on οὖν, i. 2. 12. — ὅ τι ἀν δέη (sc. πάσχειν): a cond. rel. sent. (G. 232, 3). — οὔποτε οὐδείς: emphatic negation (G. 283, 9). — ὡς εἰλόμην: quote l without change of mood (G. 243). Give the form of the verb in dir. disc. — ἀγαγών, προδούς: for the relation of the two participles, see the note on ὑπολαβῶν τοὺς φεύγοντας in i. 1. 7, and cf. στήσας. . . πέμψας . . . ἐκέλευσε in i. 2. 17.

Page 10. — 6. ἐμοί: dat. of indir. obj. (6. 184, 2). — δ τι . . . πείσομαι: for the use of the moods, cf. § 5, above. - και ... και, equality ... and ... and. — σùν ὑμῖν, i. e. if I should remain with you, is the prot. (G. 226, 1) to the following av elvar, which stands by quot. (G. 246) for av είην. In the alternative sentence that follows, the prot. to αν είναι lies in ἔρημος ών, = εί... εἴην (G. 226, 1; 277, 4). The cond. rel. clause ὅπου &v &, ubicunque ero, presents the supposed future case more vividly than the more regular onov ely would have done, - wherever I may be, for wherever I might be. See Moods and Tenses, § 63, 4, (a). The opt. with &v. it should be remembered, is sometimes merely a softened expression for the fut. indie. (G. 226, 2, N. 1). - τίμιος: der. from the same stem with τιμή (G. 129, 12). — ὑμῶν: gen. after an adj. of want (G. 180, 1). — οὐκ ἄν ίκανὸς είναι (= οὐκ ἄν ίκανὸς εἴην): ἄν (still belonging to είναι) is repeated after ούτε before each of the dependent infinitives (G. 212, 2). - ωφελήσαι, άλέξασθαι: infinitives limiting iκανός (G. 261, 1). — as . . . έχετε, la of this opinion, therefore, that I shall go, etc.; or more lit., to show the force of the causal gen. abs. with ús (G. 278, 12, end), since, therefore, I shail (as I say, ώς) go, etc., be of this mind. — όπη αν καὶ ύμεις: sc. ίητε (Monds and Tenses, § 42, 3, N. 22).

7. ταῦτα: with reference to what precedes (G. 148, N. 1). — οἴ τε, the art. receiving the accent from the following enclitic. — ὅτι... πορεύεσθαι: explanatory of ταῦτα (G. 243). The direct discourse of οὐ φαίη πορεύεσθαι would be οὔ φημι πορεύεσθαι, I deny that I am going (see note on i. 2. 26). — πλείους for πλείους (G. 72, 2, N. 1). — ἐστρατοπεδεύσαντο: der. from στρατοπεδον (G. 131, 1). — Νοτε that παρά occurs in this section with each of the three cases (G. 191, N. 1).

8. τούτοις: dat. of cause (G. 188, 1). — στρατιωτῶν: gen. with adverb (G. 182, 2, end). — αὐτῷ: indir. obj. (G. 184, 1). — ἔλεγε θαρρεῖν, bade him not to be discouraged (G. 260, 1): λέγω in this use is equivalent to κελεύω; so εἶπον when used with the inf. (G. 260, 2, N. 1). — ὡς . . . δέον, since this matter would be settled (G. 278, 1²) in the right way (G. 139); ὡς (G. 277, N. 2) shows that the participial sentence gives the ground on which Crearchus bade Cyrus to be encouraged. — μεταπέμπεσθαι, to continue to send for (him). — αὐτὸς . . . ἰέναι, but for himself (modifies subj. of ἰέναι, G. 138, N. 8) he said he should not go. αὐτός marks the opposition of the two persons, the thought being: "You continue to send for me, but still I'll not go."

9. μετὰ δέ ταῦτα, after this (G. 191, VI. 3, 3 b). — θ', i. e. τε (G. 17, 1). τῶν... βουλόμενον, any one of the rest (G. 168) that wished (G. 276, 2). — τὰ Κύρου: πράγματα omitted (G. 141, Ν. 4). — δῆλον: se. ἐστί. — οῦτως ... ἐκεῖνον, i. e. his relations to us are in just (περ in ὥσπερ) the same pusition as ours to him. — ἐπεί γε, since at any rate. — ἡμῖν: with the following noun (G. 185). — μισθο-δότης: compound noun expressing the agent (G. 131, 1; 129, 2 b).

10. μέντοι: used in sinister sense: "Though our relations are at an end, he may, however, not be done with us."— και μεταπεμπομένου αὐτοῦ, though

he continues to send, etc. (G. 277, N. 1b). — τὸ μὲν μέγιστον, chiefly (G. 160, 2): the correl. follows in ἔπειτα καί. — αἰσχυνόμενος, from shame. — ἐψευσμένος: quoted after σύνοιδα (G. 280, N. 2). — μὴ... ἐπιθῆ: obj. clause (G. 218). — δίκην ὧν... ἡδικῆσθαι, punishment for those things (sc. τούτων limiting δίκην, G. 153, N. 1) in which (ὧν for α, cognate acc., G. 159, N. 2) he thinks he has been wronged (G. 260, 2) by me, — i. e. punishment for the wrongs he thinks he has suffered from me.

11. ἐμοὶ . . . καθεύδειν, the time, therefore, does not seem to me to be (one) for sleeping (G. 261, 1). δοκέω in the sense simply of to seem takes the inf. in indir. disc. (G. 246). In the sense of to seem good or best, as in the phrase δοκεῖ ἀπιέναι, below, the accompanying inf. is not in indir. disc. In either case it is the subj. (not obj.) of δοκέω. Cf. the uses of videor in Lat. — ἡμῶν αὐτῶν, ourselves (G. 80; 171, 2). — ὅ τι χρή: an indir. question (G. 149, 2²). — ἐκ τούτων, next (G. 191, I. 3 b), expressing time (sequence) with an implied idea of consequence, in consideration of, in consequence of, the present circumstances. — ἔως μένομεν αὐτοῦ, as long as, while, we are staying here (αὐτοῦ, adv.). ἕως with the pres. ind. never can mean until. — σκεπτέον εἶναι: in the dir. form (G. 246) σκεπτέον ἐστί (G. 281, 2). — ἀσφαλέστατα: superlative adv. (G. 75). — ὅπως μένωμεν: an obj. clause after a verb of caring for with the subj. (G. 217, Ν. 1). But in the alternative sentence we have the reg. constr. (G. 217), ὅπως ἄπιμεν (G. 200, Ν. 3 b), ὅπως ἔξομεν. Many editions have μενοῦμεν for μένωμεν by conjecture.

Page 11. — ἀνευ, without (G. 191, I. 5). — οὔτε . . . οὖδέν, neither gen-

eral (G. 167, 1) nor private is of any use.

12. ὁ δ' ἀνὴρ ... φίλος ἢ, but the man (i. e. Cyrus) is a valuable (lit. worth much, G. 178, N.) friend, to whomsoever he is a friend (G. 233). — ἐχθρός, πολέμιος, i. e. whomsoever he is at war with (ἐν πολέμω), he comes to hate as a personal enemy, so earnest is he. — ναυτικήν: from ναύτης, a sailor, and that from ναῦς. Note the suff. in each case, ικός, της. — ὁμοίως: with πάντες, which we all alike. — δοκοῦμέν μοι καθῆσθαι: ef. δοκεῖ in § 11, and the note. — αὐτοῦ: construe with πόρρω, at a distance from him (G. 182, 2). — ὥρα (sc. ἐστί): cf. § 11, above.

13. ἐκ τούτου, after this, upon this. — ἐκ τοῦ αὐτομάτου: cf. ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, i. 2. 17. — λέξοντες, to say (G. 277, 3); in the next line ἐπιδεικνύντες, showing (G. 277, 3 and 6; Moods and Tenses, § 109, 5, last ex.). — ἐκείνου, i. e. Clearchus. — εἴη: indir. question (G. 243). — ἀπορία: give its

derivation. — μένειν, ἀπιέναι: with ἀπορία (G. 261, 1).

14. εἶs δὲ δὴ εἶπε, but one in particular proposed. Both this man and the one who answered him in § 16 doubtless spoke at the instigation of Clearchus. — ἐλέσθαι: with εἶπε, with which in the sense of propose or command the inf. is not in indirect disc. (Moods and Tenses, § 15, 2, N. 3). Cf. § 8. The six following infinitives, beginning with ἀγοράζεσθαι, have the same construction with ἐλέσθαι. The conditional sentences dependent on these inf., εἰ μὴ βούλεται and ἐὰν διδῷ (bis), — being dependent clauses in indirect discourse, — might have been each in the opt. (G. 248, 1), although εἰ βούλοιτο would have been ambiguous. So ὅπως μὴ φθάσωσι might have

been opt., like ώς ἀποπλέοιεν, above (G. 248, N.). — ή δ' άγορα . . . στρατεύματι: thrown in parenthetically by the historian to show the absurdity of the proposition. — αἰτεῖν: with two accs. (G. 161). — πλοῖα: trun portressels, bests. - έλν μη διδώ: the verb of the apod. is aiteiv, which after είπε, proposed, is fut. in force. See G. 223. — φιλίας (sc. ούσης): pred. adj. (G. 138. Rem.). - σστις ἀπάξει: purpose (G. 236). - μηδέ, not eren (G. 283, 2). — συντάττεσθαι, άγοράζεσθαι, συσκευάζεσθαι: the three uses of the mid. voice (G. 199, 1, 2, 3). — την ταχίστην: adv. acc. (G. 160, 2). - προκαταληψομένους: se. ἄνδρας. The part. expresses purpose (G. 277, 3). - Tà akpa, i. e. of Mt. Taurus, the pass by which they had entered Cilicia. - ὅπως φθάσωσι: purpose (G. 216). Note the three ways in which purpose has been expressed in this section. — ὅπως . . . καταλαβόντες, might not seize them first (G. 279, 4). - wv (the antee. is of Kilikes) is a part. gen. with πολλούς, but a poss. gen. with χρήματα (6. 167, 1 and 6). - πολλούς καὶ πολλά χρήματα, muny men (as captives) and much property. - Έχομεν άνηρπακότες = άνηρπάκαμεν καὶ έχομεν: notice the sudden change to direct discourse. - Togovtov, so much only (as follows). This refusal to take the lead would embarrass them still more.

15. ώς μεν . . . λεγέτω, let no one speak of me as likely to be general on this occasion; the part. with ώs after λεγέτω on the analogy of the constr. explained in G. 280. See also Moods and Tenses, § 113, K. 10, (c). στρατηγίαν: cogn. acc. (G. 159). — μηδείς: prohibition (G. 254). — έν-ορώ, see in the undertaking. — ποιητέον: se. έστι (G. 281). Since τοῦτο is in the neut, sing, the construction may be regarded either pers, or impers, at pleasure. — ώς πείσομαι: se. ούτω λέγετε from the preceding μηδείς λεγέτω. - δν αν έλησθε (G. 232, 3), quemcunque elegeritis. We might have had \$ αν (G. 153), for which there is slight MS. authority. - ή δυνατὸν μάλιστα, to the best of my ability; μάλιστα belonging to πείσομαι, and ή, as (1. 87, 2), to έστί understood with δυνατόν. Cf. ώς μάλιστα, ώς τάχιστα, and note on ότι ἀπαρασκευότατον, i. 1. 6. — ίνα είδητε: purpose (6. 216). - δτι καί . . . άνθρώπων, that I know how also to submit to authority as well as any other man that lives; μάλιστα ἀνθρώπων, in the highest degree (best of all men, G. 168), belongs to ἐπίσταμαι, and is really superfluous to the sense after ws tis kal allos, (as well) as any other man whatsoever (kal being emphatic). For the latter, et ris kal allos is more common (see

16. εὐήθειαν: from εὐήθης, simple-minded, from εὖ and ἦθος. Note the suffix (G. 129, 7). — ἄσπερ... ποιουμένου, just as (we might ask for them, G. 277, N. 3), if Cyrus should make his expedition back again, i. e. should give up his plans and return home, so as not to need the boats longer. Κύρου ποιουμένου = εἰ Κῦρος ποιοῦτο. — ὡς εὕηθες εἴη, that it was silly (G. 243), corresponding to τὴν εὐήθειαν in the clause with μέν. In the dependent clause ῷ λυμαινόμεθα there is a change to direct discourse (otherwise we should have λυμαίνονται οr λυμαίνοιντο, (G. 247), which continues to the close of the speech in § 19. — παρὰ τούτου: in the place of the simple τοῦτον. (Cf. the const. with αἰτεῖν in § 14). — ῷ: dat. of dis-

advantage (G. 184, 3). — πράξις, i. e. πραγ-σις (G. 129, 3), i. e. plan of operations.

Page 12.— εἰ πιστεύσομεν (G. 221, N.), if we propose to trust; not equivalent to ἐἀν πιστεύσωμεν, if we shall trust. — τί κωλύει . . . προκατα-λαμβάνειν (ironical): the order is τί κωλύει (se. ήμᾶς) καὶ κελεύειν Κ. προκ. τὰ ἄκρα ήμῖν; The meaning is, that if they propose to trust Cyrus's guide, they might as well show still greater confidence in Cyrus himself, and tell him to secure the heights for them!

- 17. ἐγώ: emphatic. γάρ: the sect. states the grounds for the distrust of Cyrus which the speaker would entertain under the conditions supposed. — à δοίη: cond. rel. clause (G. 232, 4); so also & (G. 153) δοίη, following. - μή καταδύση: obj. clause after a verb of fearing (G. 218); so μή ἀγάγη, following. — αὐταῖς ταῖς τριήρεσι, triremes and all (G. 188, 5). The trireme (τρείς, ἄρω; Lat. tri-remis) was a war-vessel with three banks of It is hardly possible that the mhoîc, transports for troops, here mentioned, can be soberly called triremes; it is probable that autais ταις τριήρεσι is added to καταδύση to heighten the absurdity, — "fleet and all," as we sometimes say "horse, foot, and dragoons" or "bag and baggage." There is, however, some MS. authority for omitting atrais, in which case ταις τριήρεσι will mean by his own triremes. — φοβοίμην: a stronger word than ἀκνέω, used to indicate a climax of feeling. — ὅθεν, i. e. ἐκεῖσε ὅθεν, to the place from which. — οὐχ οἶόν τε ἔσται, it will not be possible (G. 151, N. 42). The antecedent of 80ev is obviously definite (note the neg., G. 230). If he had wished to speak less vividly he would have said, 5θεν οὐκ ἀν οἶόν τε εἴη. — ἀπιών = εἰ ἀπίοιμι (G. 277, 4). — ἄκοντος Κύρου, se. ὄντος: the adjs. ἐκών and ἄκων are often used in this way without ων, as if themselves participles. — λαθείν . . . ἀπελθών, to get off without his knowing it (G. 279, 4).
- 18. ἄνδρας: subj. of ἐρωτᾶν. The whole sentence from ἄνδρας to the end of § 19 (except the parenth. οὕτω... ἀπίοιμεν) is the subj. of δοκεῖ.— οἵτινες, such as are (se. εἰσί). τί... χρῆσθαι, what (G. 149, 2²) use he wishes to make of us (G. 188, 1, n. 2, entire). The same use of the eases in οἵαπερ (for οἵανπερ by assimilation, G. 153)... τοῖς ξένοις. πρόσθεν: for the time referred to, cf. i. 1. 2.
- 19. της πρόσθεν, than the former one, sc. πράξεως (G. 175, 1). ἐὰν φαίνηται, ἀξιοῦν: note the not infrequent use of the inf. in a future sense as the apod. of this class of cond. sentence (G. 223). A case just precedes in § 18 in ἐὰν ἢ, ἔπεσθαι, and another follows in ὅ τι δ΄ ἄν λέγη ἀναγγείλαι (G. 232, 3). ἀξιοῦν, d mand, i. e. the deputies (ἄνδρας) mentioned in § 18. ἀναγγείλαι has the same subj.; but βουλεύεσθαι has ἡμᾶς expressed. πείσαντα: e. g. by means of greater pay. Cf. § 21. πρὸς φιλίαν, in friendship. ἐπόμενοι, ἀπιόντες: these might be respectively εἰ ἐποίμεθα, εἰ ἀπίοιμεν (G. 277, 4). φίλοι, πρόθυμοι: pred. adjs. Give the der. of πρό-θυμος. πρὸς ταῦτα, with respect to this (G. 191, VI. 6, 3 c).

20. ἔδοξε ταῦτα, this was approved. The ordinary beginning of an Athenian decree was ταῦτα ἔδοξε τῆ βουλῆ καὶ τῷ δήμῳ, i. e. be it enacted by the

S nate and the People. — ἠρώτων τὰ δόξαντα, made the inquiries agreed upont (i. e. ἀ ἐσοξεν). For the dat. with δοκέω in this sense (to seem quad or hard), see (l. 184, 2. — ὅτι ἀκούα: he said ἀκούω, I have heard, etc. The Greek, like other languages, often uses the press of such verbs as I have, I have a matter of hearsay, while ὅτια would have implied more responsibility for the fact on the part of the speaker (G. 280, with N. 3). — ἀπέχοντα . . . σταθμούς, twelve stages of or distant (ἀπέχοντα with ᾿Αβροκόμαν, G. 276, 1). — πρὸς τοῦτον, to him, with an implied sense of against, which would be expressed properly by ἐπί. — χρήζειν ἐπιθείναι: give the dir. form. — ἡμεῖς ἐκεῖ, κ. τ. λ.: the quat. here becomes direct. It should be noted with what remarkable case the Greek, contrary to the Eng. idiom, allows this transition from the indirect to the direct form. Cf. § 16.

21. αίρετοί: verbal from αίρεω (G. 117, 3). — τοις δε ην, but they had, etc. (G. 143, 1, N. 2; 184, 4). — ὑπ-οψία: the suff. expresses action (cf. G. 129, 3). - ὅτι ἄγει: quoted without change of mood after τοις δε ύποψία ην = ύπώπτευον δέ. But below, after ήκουσεν, with change of mood, ότι άγοι (લ. 243). — πρὸς βασιλέα: as πρὸς τοῦτον in § 20. — ἐδόκει; why έδόκει here, but έδοξε (aor.) in § 20? - προσαιτοῦσι μισθόν, ask additional (πρός) pay. — ήμι-όλιον: der.? — δώσειν: note the tense (4. 203. N. 2). — οῦ, i. e. τούτου οῦ, than that which, οῦ for 6 by attraction : cf. 4 in § 17 and οίαπερ in § 18. The gen. goes with ήμιόλιον, which has the force of a comparative, a half more (G. 175, 1, N. 1). — δαρακού: see note on i. 7. 18. — τοῦ μηνός, each month (G. 179, 1). — ἐν τῷ φανερῷ = φανερώς (G. 139, 2). This implies that there was a secret understanding of the real facts on the part of some. The soldiers accuse the generals of this in i. 4. 12. — By the expedient here described Cyrus led the Greeks nineteen stages farther inland (in place of the twelve proposed in § 20) before announcing publicly his real purpose.

CHAPTER IV.

Synopsis: Cyrus proceeds to the river Psarus, thence to the river Pyramus, and finally reaches Issi upon the sea-coast, the last city in Cilicia (1). Here he remains three days, during which time his fleet arrives. He is also joined by the Greek mercenaries who desert from Abrocomas (2, 3). Hence he proceeds to the Gates of Cilicia and Syria. Abrocomas does not attempt to bur his passage, but retreats towards Babylon (4, 5). Cyrus advances through Syria, and is deserted at Myriandrus by Xenias and Pasion. It is rumored that he will pursue them (6, 7); but calling his Greek generals together, he announces that he shall not do so. This decision pleases the Greeks, and they accompany him with greater alacrity (8, 9). He crosses the Psarus and reaches the sources of the Dardas, where he burns the palace of the Syrian governor (9, 10). At Thapsacus on the Euphrates he announces the real object of his expedition (11).

The troops refuse to go on without extra pay (12), which Cyrus agrees to give them. Menon, in the mean time, urges his troops to cross the Euphrates before the others decide, and so win the favor of Cyrus by seeming most forward in his service (13-15). They comply, and Cyrus expresses his satisfaction (16). He then crosses the Euphrates with the rest of his troops, and proceeds to the Araxes, where he remains three days (17-19).

- Page 13.—1. It is now the last of spring, and the army has been on the march four months. The distance from Sardis thus far travelled is 222 parasangs. Review on the map the route travelled up to Tarsi. στά-διον: the common Greek standard of length, equal to 606¾ Eng. feet, somewhat less than a furlong. This was the length of the στάδιον, or course for foot-races, at Olympia, which measured exactly 600 Greek feet. The noun is heterogeneous (G. 60, 2): ef. στάδιοι in § 4. ἐσχάτην: without the art., where we should use it. Cf. i. 2. 10. ἐπὶ . . . οἰκουμένην, situated (lit. being inhabited) close upon the sea.
- 2. Κύρω: for the case cf. αὐτῶ in i. 2. 4, and note. The fleet is the one already mentioned in i. 2. 21. ἐπ' αὐταῖς, over them, but below in § 3 ἐπὶ τῶν νεῶν (ἐπί with the gen.), on board the ships. ναύ-αρχος, admiral (fer ναυ- see G. 131, 1, N.). ἡγεῖτο δ' αὐταῖς, conducted them (G. 171, 3, N). ἐτέρας, besides. So often ἄλλος. ἐπολιόρκει, had been besieging; so συνεπολέμει: the subj. of both of these verbs is a pronoun referring to Tamos. Cf. for the tense ἐτύγχανεν, i. 1. 8. ὅτε ῆν, since it had been (G. 250). αὐτόν, i. e. Tissaphernes.
- 3. μετάπεμπτος, sent for (G. 117, 3), equal to μεταπεμφθείς, and so followed by ὑπὸ Κύρου (G. 197, 1). Chirisophus was sent with these troops from Sparta in return for the aid rendered the Lacedaemonians by Cyrus during the Peloponnesian War. He became in the retreat senior commander. ὡν... Κύρου, the command of whom he (now) held under Cyrus. ώρμουν, hay at anchor, from ὅρμος, a roadstead. The quarters of Cyrus, it would appear, were pitched close upon the sea. εί παρ' ᾿Αβροκόμα: cf. τῶν παρὰ βασιλέως in i. 1. 5, and note. For the gen. ᾿Αβροκόμα, see G. 39, 3. This Dorie gen. in Attic is found chiefly in foreign proper names. μισθο-φόροι: give its der. (G. 131, 1).
- 4. πύλας: the article omitted, the noun being used almost as a proper name. The pass itself is here meant. ησαν δὲ ταῦτα, and these (gates) consisted of: ταῦτα for αῦται because of τείχη, and ησαν for ην (G. 135, 2) because the two walls were in the writer's mind. τὸ . . . τὸ πρὸ τῆς Κιλικίας: position of the attrib. phrase (G. 142, 2). After ἔσωθεν, sc. τεῖχος. εἶχε: not, of course, in person. διὰ μέσου τούτων: ef. διὰ μέσου τῆς πόλεως, i. 2. 23, and note. ἄπαν τὸ μέσον, the entire distance between. τειχών: poss. gen. (G. 167, 1). ησαν agrees with στάδιοι (G. 135, Ν. 4). καθήκοντα: to be connected with ην, ην καθήκοντα being equivalent to καθηκε. ὕπερθεν, i. e. exerlænging the pars. ἐφειστήκεσαν πύλαι, gates had been set in each wall. Here πύλαι has its proper meaning of gates, large and double like those in a city wall.

5. Ένεκα, on account of (G. 191, I. 5). Commonly placed after the word it governs, or one of the modifiers of that word (as here). — ἀποβιβάσειεν, παρέλθοιεν: change of subj. Diff. between βιβάζω and βαίνω! — εἴσω καὶ ἔξω, i. e. on both sides of the Syrian wall, that he might attack A. both in front and rear. The distance between the two walls was over a third of a mile (three stades). — εἰ φυλάττοιεν: if the preceding optatives were subjunctives (G. 216, 2) this clause might be ἐὰν φυλάττωσιν.

Page 14. — ὅπερ, just the thing which, referring to the clause just preceding. — ἔχοντα, since he had (G. 277, 2). — ὅντα: quoted (G. 280). (T. ἀκούει εἶναι in i. 3. 20, and note. — ὡς ἐλέγετο: probably personal, as he

was said. Cf. i. 2. 8, note. — μυριάδας: Eng. der.?

6. ἐμπόριον, mart, Lat. and Eng. emporium, from ἔμπορος (περάω, πέρα, ef. πορεύω), a travelier, merchant, distinguished from the κάπηλος (cf. τὰ καπηλεῖα, i. 2. 24) by his importing goods in person. — ἦν: we might have had ἐστί. Cf. ἀθροίζονται in i. 1. 2, and note. — τὸ χωρίον: the subject; the predicate noun (here ἐμπόριον) generally omits the article. — αὐτόθι: formed with the suff. θι (G. 61). — ὁλκάς is (properly) a s'ip that is towed (ἔλκω), merchantman.

7. Meyapeús: a gentile noun (see G. 129, 10). — τὰ . . . ἐνθέμενοι, putting on board (G. 199, 3) their most valuable effects. — ὡς μὲν, κ. τ. λ.: the correl. clause with δέ is omitted; but μέν implies that there was another opinion in the camp. — ἐδόκουν: personal; cf. note on δοκεῖ, i. 3. 11. — φιλοτιμηθέντες, since they were jealous (G. 277, 2): ὅτι . . . εἴα Κῦρος is also causal (G. 250). — ἀπελθόντας: see i. 3. 7. — ὡς ἀπιόντας: purpose (G. 277, 3; 200, N. 3 b). Cf. ὡς ἀποκτενῶν, i. 1. 3. — καὶ οὐ: se. ἰόντας from the preceding ἀπιόντας. — διῆλθε λόγος, a report went abroad. — ὅτι διώκοι: quoted (ઃ 243). — τριήρεσι: the means (G. 188, 1). — ὡς δειλοὺς . . . ληφθῆναι, that they might be captured, because (in the opinion of οἱ μέν, G. 277, N. 2) they were cowards. — εἰ ἀλώσοιντο: fut. of ἀλίσκομαι. For the mood, G. 226, 4, N. 1; 248, 2. For εἰ ἀλώσονται of the direct form, see G. 223, N. 1. Cyrus had already shown how severe he could be. (f. i. 2. 20. A striking general instance of this is given in i. 9. 13.

8. ἀλλ'... ἐπιστάσθωσαν, but, however, let them well (emphasized by γέ) know. — ἀποδεδράκασιν, ἀποπεφεύγασιν: the first means to escape by stealth, like a runaway slave; the second, to escape by rapid flight, so as not to be caught. The clauses that follow make this distinction clear. — ὅπη οἴχονται, in what direction (G. 87, 2) they are gone (G. 200, N. 3). — τριήρεις, πλοῖον: cf. note on i. 3. 17. — ἄστε ἐλεῖν: result (G. 266, 1). — μὰ τοὺς θεούς: note that the oath is neg. (G. 163). — οὐδ'... οὐδείς: emphatic neg. (G. 283, 9). — ἔως ἀν παρῆ τις, as long as any one steas by me, general suppos. in pres. time (G. 233). So ἐπειδὰν βούληται. — αὐτούς: pl. though referring to τὶς. Cf. πάντας, i. 1. 5, and note. — κακῶς ποιῶ, matteat (G. 165, N. 1¹). — περί, in respect to, to. — φρουρούμενα, φυνειλιά, i. e. under the protection of the resident garrison. Though the modifier of both τέκνα and γυναῖκας, φρουρούμενα is neut., since these are looked upon as articles of property. For Tralles, see the map, Lydia. — τούτων στερήσονται:

the passive (G. 197, 1) of the const. explained in G. 164, N. 2. — By this unlooked-for clemency Cyrus got the good-will of the Greeks (cf. what immediately follows) and lost little; for though the generals deserted, their troops remained, numbering some 5000 or 6000.

9. είτις ... ἀνώβασιν, if (there was) any one (who) was even somewhat discouraged in regard to the expedition. — την άρετην, the magnanimity.

Page 15. — μετὰ ταῦτα: mark the asyndeton. — ὄντα, which was (G. 276, 1). — πλέθρου: pred. gen. of measure (G. 169, 3) after ἄντα modifying ποταμόν, τὸ εῦρος being an acc. of spec. (G. 160, 1); but below in § 10 τὸ εὐρος is the subj. of ἡν understood, πλέθρου having the same const. that it has here. For still another const., see i. 2. 5. - πραέων, tame (G. 70, N. 2). - ἐνόμιζον, εἴων: cf. ζην in § 6, and the note. For the two aces. after ένόμιζον, see G. 166. - άδικείν: sc. τινά as subj. - Παρυσάτιδος . . . δεδομέναι, belonged to Parysatis (G. 169, 1), having been given her for girdle-money (cf. our "pin-money").

10. Δάρδατος: the Dardas. See the map. Cyrus now gets into the valley of the Euphrates, but does not cross this river until eight days later at Thapsacus. — noav: cf. for the number, i. 2. 23, and note. — apkarros: note the tense. Belesys had probably fled on the approach of Cyrus, who in consequence treated the country as that of an enemy. — αὐτὸν ἐξέκοψε, cut it of; ἐκ-κόππω means lit. to cut trees out of a wood. — κατέκαυσεν: κατα-καίω, to burn down (or, as we sometimes say, to burn up); but ἀνακαίω, to kindle (kindle up), with reference to the direction of the flames.

11. Cyrus now openly declares the real object of the expedition, which must have already been apparent to the Greeks for some time. Cf. i. 3. 20, and i. 4. 5. They had continued on, however, intending at the Euphrates to demand higher pay (§ 12), which Cyrus now agrees (§ 13) to give them. - ότι έσοιτο: note the tense and give the dir. form (G. 243). - εis βαβυλώνα: not at Babylon, but connect with ή όδὸς ἔσοιτο directly.

12. ποιήσαντες έκκλησίαν: cf. συνήγαγεν έκκλησίαν in i. 3. 2. - έχαλέπαινον: a denom. verb in αίνω (G. 130, 7) from χαλεπός. This anger of the soldiers was, doubtless, more or less feigned, to force from Cyrus the greater pay. — στρατηγοις: case (G. 184, 2). — αὐτοὺς... κρύπτειν: what they said (speaking of them) was πάλαι ταῦτ' είδότες κρύπτουσι (G. 200, N. 4), though they have known (G. 277, 5) this for a long time, they have been keeping it secret (G. 246); or, if they addressed them directly, which is more spirited, πάλαι ταῦτ' είδότες κρύπτετε. Eng. der. from κρύπτω? οίκ έφασαν ιέναι: cf. the same phrase i. 3. 1, and note. — τis: Cyrus, of course. — χρήματα: it was not an increase of their regular pay (μισθός) that they demanded, but a bounty. — ώσπερ: sc. έδωκε, as he had given it. προτέροις: pred. to ἀναβᾶσι (G. 138, 7); the verbal form would be οι ἀνέβησαν πρότεροι. Cf. προτέρα, i. 2. 25. The reference is to the 300 Greeks who accompanied Cyrus to Babylon at the time of his father's death. - kal ταῦτα, and that too, se. ἐποίησε. — ἰόντων: se. ἐκείνων, referring to the οί άναβάντες. The part. ιόντων is concessive (G. 277, 5), but καλοῦντος causal (G. 277, 2); the latter is opposed to ἐπὶ μάχην, not to ἰόντων.

13. ὑπέσχετο δώσειν: he might have used δοῦναι or ειδόναι (G. 203, N. 2). — πέντε μνᾶς: about \$90.00. The μνᾶ of 100 deachmas was a talent; the latter was a weight of silver which at the present day would be worth about \$1080. — ἀργυρίου: genitive of material (G. 167, 4). — ἐτὶν ἡκωσι: cond. rel. clause (G. 232, 3). So μέχρι ᾶν καταστήση (G. 239, 2). — τὸν μισθόν: a daric and a half a month (i. 3. 21). — ἐντελῆ: predicate adj. The der. of ἐν-τελής? — τὸ πολύ, the greater part (G. 142, 2, N. 3b).— πρὶν είναι, before it was (G. 274). This const. occurs again in \$ 14 cin exactly the words used here) and in \$ 16. — πότερον . . . ἡ: double indir. quest. (G. 282, 5). — οὕ: accented at the end of the sentence (G. 29, N. 1). The meaning of the word proclitic? — τῶν ἄλλων: case (G. 182, 2). — Give the dir. form of all the quoted sentences in this and the preceding section.

Page 16.—14. πεισθήτε: the aor. mid. of this verb is not used, but the aor. pass. has the sense of the mid., obey.— οὐτε... πενήσαντες, without either toil or dang r (6. 277, 2).— τῶν ἄλλων: with στρατιωτῶν, the rest of the soldiers (G. 142, 2, N. 3). The gen. is in a sort of double const., first with πλέον (G. 175, 1), and then with προ-τιμήσεσθε (G. 177). The object is to emphasize the great advantage over the rest to be gained by following his advice. προτιμήσεσθε is a mid. with pass. force.— τεὺς Ἑλ-

ληνας: subj. of έπεσθαι, which in turn is the obj. of δείται.

15. ψηφίσωνται, to vote, properly by depositing the white or black pebble (490s) in the urn, but in fact of much broader application: ψήφος, a worn stone, pebble, from ψάω, to rub. - ύμεις . . . διαβαίνειν, ματ (emphatie) will have credit of being the cause of it, since you were the first to cross (G. 262, 2; 171, 1). — ύμιν . . . ἀποδώσει: χάριν οίδα (fut. είσομαι) is the Lat. gratiam habeo, χάριν ἀποδίδωμι is gratiam refero. Transl. Cyrus will feel his obligation to you and meet it. - exictata: se. χάριν ἀποδιδόναι. — εἴ τις καὶ ἄλλος: cf. the clause at the end of i. 3. 15. άπο-ψηφίσωνται, rote "No." — το υμπαλιν, i.e. τὸ εμπαλιν ((1.11). — ώς . . . πειθομένοις (G. 277, N. 2) because (as he will feel) you alone carried out his wishes. - πιστοτάτοις χρήσεται, will treat you as most trustworthy: see note on των πιστών, i. 5. 15. — λοχαγίας: from λοχ-αγός, as στρατηγία from στρατ-ηγός. — άλλου... δέησθε ((†. 232, 3), whatever eise you may want: allow (for allo) agrees with corners by inverted assimilation (G. 153, N. 4); it may, however, be explained as a genitive after τεύξεσθε (G. 171, 1), although τυγχάνω generally takes the accus, when a gen. of the source is added (G. 176, 1), as Kúpov here.

16. ἐπείθοντο, διέβησαν: note the diff. in tense. — διαβεβηκότες, that they had crossed (G. 280). — ήσθη: see i. 2. 18. — Γλοῦς, Glus, son of the admiral Tamos, ii. 1. 3. — Ἐγὰ μὲν . . . μελήσει: note the frequent expression of the pers. pron. in this section to emphasize the contrast. — ὅπως ἐπαινέσετε: this obj. clause (G. 217) is in fact here a gen. (G. 171. 2. N. 24.

17. εὐτυχῆσαι: from εὐ-τυχής, fortunate (G. 130, 2). — ἐλέγενο πίμψαι, he was said to have sent, personal construction. — μεγαλοπρεπώς, with growt liberality, from μεγαλο-πρεπής (G. 74, 1; 131, 1). — τὸ ἄλλο στ ἐτευμα ἄπαν: the order of crossing was: Menon's force, Cyrus and the barbarians,

and then the rest of the Greek army. — ἀνωτέρω: the comp. of the adverb ἀνω (G. 75, N.1). — τῶν μαστῶν: μαστός is one of the breasts, στέρνον (i. 8. 26) the breast, chest.

18. οἱ εὲ... πλοίοις: what the inhabitants of Thapsacus said, supplying the cllipses necessary to the const., was οὐπώποθ' (οὐ-πώ-ποτε) οὖτος ὁ ποταμὸς διαβαίνω, G. 117, 3) ἐγένετο πεξῆ εἰ μὴ νῦν (except now, emphasizing οὐπώποτε), ἀλλὰ (διαβατὸς ἐγένετο) πλοίοις (G. 188, 1). Note the change of νῦν to τότε in passing from dir. to indir. disc. In the same way the person of the quoted verbs is often changed. — ἀ τότε... διαβῆ: a statement added by the historian. — κατέκαυσεν: plup. in force. — ἴνα ... διαβῆ: note the mood (G. 216, 2). — ἐδόκει δὴ... βασιλεύσοντι, it appeared accordingly that it (i. e. the lowness of the river) was a divine intervention (G. 139, 1), and that the river had plainly retired before Cyrus, because (he was) about to be king. The sentiment rather of the truculent Thapsacēni than of the historian.

19. ἐπεσιτίσαντο: because they were about to cross the desert of Arabia.

See the map.

CHAPTER V.

Synopsis: The march is continued through the desert of Arabia along the northern bank of the Euphrates (1). The horsemen hunt the wild animals in which the plain abounds (2, 3). The deserted city Corsōte on the river Mascas is reached (4). Thence Cyrus marches thirteen days through the desert, and many of the beasts of burden perish from hunger (5). Grain failing, the soldiers live upon flesh (6). Once during this time the wagons are stuck in the mud, and the Persian nobles assist the barbarians in getting them out (7, 8). Cyrus marches with the greatest speed possible, hoping to find the King unprepared (9). The soldiers cross the Euphrates, on rafts made of skins, to Charmande, where they purchase food and wine (10). Here a dispute arises between the troops of Clearchus and Menon, and Clearchus narrowly escapes being killed (11-14). Cyrus comes up and succeeds in quelling the disturbance (15-17).

Page 17.—1. τῆς 'Αραβίας: occupied by roving tribes of Arabs, called by Strabo "Αραβίας Σκηνῖται (from σκηνή). See map. — ἔχων, with (G. 277, 6). — ἐρήμους, desert. Eng. der.? — τόπω, region. — ἢν μὲν... θέλαττα, the ground was wholly a level plain, just like the sea: ἄπαν to be construed with πεδίον, where we should expect rather ἄπασα modifying γῆ. Cf. iv. 4. 1. — ἀψινθίου: cf. Tristia per vacuos horrent absinthia campos. Ovid. Pont., iii. 1. 23. — ἄπαντα: plur., though the preceding τ is sing., if there was anything else, etc., they were all, etc. Cf. ὅστις... πάντας, i. 1. 5. — δένδρον... ἐνῆν, but there was no tree (emphatic) in it. 2. πλεῖστοι, very many. — ὄνοι ἄγριοι: Crosby cites Job xxxix. 5 – 8.

2. πλειστοι, very many. — ονοι αγριοι: Crosby eites Job xxxix. 5-8. — στρουθοί: the στρουθός was properly a small bird of the sparrow kind but ὁ μέγας στρουθός, the ostrich. (Note the der. of the Eng. word ostrich. ἡ στρουθός also (fem.) was used without μεγάλη in the same sense. Cf § 3, below. — ἐπεὶ διώκοι, ἕστασαν (G. 124, 1): for the opt. see G. 233

So ἐπεὶ πλησιάζοιεν, ἐποίουν. — ταὐτόν: for τὸ αὐτό (G. 79, 2, N., end). — καὶ οὐκ... διαδεχόμενοι, and it was impossible to capture them, which the horsemen, taking their places at intervals, hunted (G. 225) them in succession (διαδεχόμενοι, se. ἀλλήλοις). — ἐλαφείοις: se. κρέασι.

3. πολύ γὰρ...χρωμένη, for it withdrew to a great distance in its flight, using its feet in running (manner, G. 188, 1), and its wings (by) raising them like a sail. — ἀν (i. e. ἐὰν) ἀνιστῆ, ἔστι (G. 28, N. 1, end): general supposition in present time (G. 225). — ἦν resumes the narrative style.

- 4. πλεθριαῖον: we might have had πλέθρου (cf. i. 2. 23). ἐρτίμη: not uninhabited as opposed to οἰκουμένη (i. 2. 6), but abandoned. ὄνομα δ' αὐτῆ (se. ἐστί) has Κορσωτή as pred. nom., as if it were ὀνομάζεται δέ (Κτüg.). For a different const. used to express the same thought, cf. i. 4. 11. περιερρεῖτο: the pass. of a verb made trans. (the simple ῥέω, to the w, is intrans.) by the prep. in comp., as in Eng., was flowed about. κύκλω: manner (G. 188, 1). ἐπεσιτίσαντο: Corsōte thus appears to have been a depot of supplies in the midst of the desert.
- 5. Τίνλας, i. e. τὰς Βαβυλωνίας, the pass into Pabylonia, on the north of the Euphrates. See map. ὑπὸ λιμοῦ, from hunger (G. 191, VI. 7, 1 e). ἄλλο, besides. οὐδὲ οὐδέν (G. 283, 9). ὄνους ἀλέτας, mill-stones. From the ass, as a beast of burden, the term ὄνος came to have various derived meanings, as windlass in Her. vii. 36 (ὄνοισι ξυλίνοισι), and here the apper mill-stone: ἀλέτας is a noun used adj., lit. grinders. παρὰ τὸν ποταμόν: why the acc.?
- Page 18.—6. Λυδία: Cyrus the Great, after subduing the Lydians, forbade them, at the suggestion of Croesus himself (Her. i. 155), the use of arms, and required them to teach their sons the arts of music and selling at retail. So they became a race of hucksters.— καὶ πρίασθαι...σίγλων: expressed in full this would be καὶ πρίασθαι (τὸν σῦτον) οὐκ ἦν, εἰ μὴ... βαρβαρικῷ (πρίασθαι ἦν) τὴν καπίθην, κ. τ. λ.— ἀλεύρων: gen. of material (G. 167, 4).— τεττάρων σίγλων: gen. of price (G. 178).— δύναται, is worth, transitive. The siglus was worth in our money about 22½ cts.— ᾿Αττικοὺs: in agreement with ὀβολούς, though modifying also ἡμιωβόλιον.— ἐχώρει, held, lit. had room (χώραν) for. The choenia was about a quart, and this amount of meal or flour cost about 45 cents in the desert, or more than fifty times as much as it cost at Athens about this time. (See Boeckh's Public Econ. of the Athen., Bk. I. § 15.)— κρέα ... διεγίγνοντο, the soldiers subsisted therefore by eating (or simply on) flesh.
- 7. ἢν.. οὕς, some of these marches, ἢν οὕς being a past form of the common ἔστιν οἵ (G. 152, N. 2). In such irregular phrases the verb keeps a fixed form, without regard to the unexpressed subject. οὕς: cogn. acc. (G. 159) to ἥλαυνεν. μακρούς: pred. adj. (G. 138, Rem.). ὁπότε βούλοιτο: cf. ἐπεὶ διώκοι in § 2, and note. καὶ δή: adding a special fact, and once in particular. ταῖς ἀμάξαις δυσπορεύτου, hard (G. 131, 4 b) for the wagons (G. 184, 3) to get through. στρατοῦ: part. gen. with a verb (G. 170, 1). συν-εκ-βιβάζειν, to aid in getting out. So two lines below συνεπισπεῦσαι, to aid (σύν) in hurrying on.

8. ὅσπερ ὀργῆ, just as if (se. κελεύων as protasis, G. 277, N. 3) in ange (manner, G. 188, 1). — θεάσασθαι: prop. to look upon (with interest o wonder), while ἰδεῖν is to see in general. — περφυροῦς: from πορφύρα, the purple fish, murex (cf. G. 129, 14). — ἵεντο, sent themselves, rushed. — ωσπερ...νίκης, just as one would run (i. e. in a foot-race at the publi games) to get the victory. περὶ νίκης implies the prot. (G. 226, 1), if he should be running for (περὶ, about, concerning, expressing the aim) victory — καὶ ... γηλόφου, even (modifying the entire phrase that follows) dow a very (μάλα) steep hill. — ἔχοντες ... ἀναξυρίδας, having on both the costi tunies and colored trousers which they are in the habit of wearing: τούτοι marks the dress as one generally known. — ἔνιοι: see note on ἢν οῦς i § 7, and G. 152, N. 2. — εἰσ-πῆδησων εἰς: cf. ἐκ-βαλεῖν ἐκ, i. 2. 1, an note. — θᾶττον ἢ ... ἄετο, more quickly than (omit ὡς, as, in Eng.) or would have thought (it possible, if he had not seen it). For ἀν ὥετο (se οῖμαι) see G. 226, 2 b. — μετεώρους ἐξεκόμωσαν, i. e. lifted and carried out.

9. τὸ σύμπαν, upon the whole, in general (G. 160, 2). — δηλος . . . σπα δων. Cyrus himself (&s) showed that he was making haste (G. 280, N. 1 an N. 4). — δδον: acc. of extent of space (G. 161). — αναγκαίου: from ανάγκ (G. 129, 12). — ὄσφ...τοσούτφ, quanto...tanto, the ... the (G. 18) 2). — σσφ . . . μαχείσθαι: the thought of Cyrus was, in the dir. form, σσ άν θάττον έλθω, τοσούτω . . . μαχούμαι (G. 247). — άπαρασκευοτέρι pred. adj. — σχολαίτερον: comparative adv. (G. 75) formed as if fro σχολή rather than σχολαίος. See the lexicon. — συναγείρεσθαι: in the dir. form, δοφ αν σχολωίτερον έλθω, τοσούτω πλέον συναγείρεται βασιλ στράτευμα, the greater (will be the) army (that) is now collecting for t King, where συναγείρεται expresses an action in progress, but implies the future size of the army which is now collecting, and would, therefore, be natural apod. to δσφ αν έλθη (G. 232, 3; ef. 223). — και συνιδείν . . . o σα, but, further (καί), the attentive observer could see at a glance (συν-ιδεί that the King's empire was strong in its extent of territory and number of inhabitants, etc. συνιδείν is first introduced as subj. of ήν, it was possil to see, and the natural constr. would have been την άρχην ίσχυράν οδσα But after rov vov the writer's point of view changes, and the rest of t sentence is constructed (by anacoluthon) as if for συνιδείν ην the near equivalent δήλη ην had been used (G. 280, N. 1). — προσέχειν τὸν νοί animum advertere or animadvertere. — πλήθει, both extent and number takes the two gen. by zeugma (Ledyna, joining). - Sisonáodai: perf. διά ταχέων, with speed, lit. through quick (measures). — εί... ἐποιεῖτο, i. in case of a vigorous attack.

Page 19.—10. πέραν τοῦ ποταμοῦ, across the river (G. 182, 2), i. e. e its southern bank. — κατά, over against, epposite. — ἐρήμους σταθμούς: s § 1 and § 5, above. — ὄνομα δὲ Χαρμάνδη: see note on § 4, above. — ξ φθέρας: Eng. der.? — σκεπάσματα, as coverings (G. 137, N. 4). — διφθέρο χόρτου: double obj. (G. 172, 2). — συνέσπων: see συ-σπάω (G. 16, 5, Ν. 1). — ώς μὴ ἄπτεσθαι: result (G. 266, Ν. 1). — ἐκ, ἀπό: the one out of, t other off of (G. 191, I. 2 and 3). — τοῦτο . . . πλώστον, for this (thing) w very abundant in the country, τοῦτο neuter, though referring to μελίνης.

11. ἀμφιλεξάντων τι, having had some dispute. — ἀδικεῖν . . . Μένωνος, that Menon's soldier (probably one of two who began the quarrel) was in the wrong (G. 260, 2). Note the perf. force of ἀδικεῖν, to be ἄδικος, to have done arong (Moods and Tenses, § 10, 1, Ν. 4). — ἐνέβαλεν: probably on the spot, with his own staff, after the Spartan fashion. Cf. ii. 3. 11. — ἐχαλέπαινον . . . Κλεάρχω, took it hard (χαλεπός), and were exceedingly angry of Clearchus (G. 184, 2).

12. ἡμέρα: dat. of time (G. 189). — διάβασιν: a crossing, first the act (see G. 129, 3) and then, as here, the place. — την ἀγοράν, the marketing (see § 10). — σὺν . . . αὐτόν, with few (G. 138, Rem.) about him, lit. with those about him (being) few. — προσ-ήλαυνε, δι-ελαύνοντα (G. 280): note the force of the prepositions in comp. — ἵησι τῆ ἀξίνη, hurls his accent him, lit. sends (at him, se. αὐτοῦ, G. 171, 1) with his acc (G. 188, 1). —

αὐτοῦ (G. 171, 1). — λίθω: sc. ἵησι.

13. καταφεύγει: diff. in meaning from ἀπο-φεύγω, i. 4. 8? — αὐτοῦ, there, i. e. where they were. — τὰς ἀσπίδας... θέντας: the left knee was slightly advanced, the shield set firmly in rest upon it, and the spear heid in readiness for defence. Clearchus saw that he might be repulsed and obliged to fall back upon his heavy-armed troops. — τοὺς ἱππέας: not mentioned in i. 2. 9. — οῦ ἦσαν αὐτῷ = οῦς εἶχεν. — οἱ πλεῖστοι: sc. ἦσαν. — ἐκπεπλῆχθαι, were thoroughly frightened (G. 202, 2, N. 2; 266, 1). — οἱ δέ, but others, as if τοὺς μέν stood with τρέχειν. — ἔστασαν, stood (still). See G. 124, 1. — τῷ πράγματι: cause (G. 188, 1).

14. ἔτυχε... προσιών, happened to be coming on later (G. 279, 4). — αὐτῷ (G. 186). — ἐπομένη: in the same construction as προσιών. ἔτυχε... ὁπλιτῶν is parenthetic, and οὖν resumes the narration. — εἰς τὸ μέσον,

between. - άγων: sc. την τάξιν.

Page 20.— ἔθετο τὰ ὅπλα, halted under arms. τίθεσθαι τὰ ὅπλα literally means to ground arms, i. e. to stand with the spear and shield resting on the ground. But it sometimes means to take up any military position or simply to appear under arms (properly in military line), where the original meaning disappears. In § 17, below, κατὰ χώραν ἔθεντο τὰ ὅπλα means they moved back to their former places, i. e. to their quarters, where they had been before the quarrel. It is probable that τίθεσθαι τὰ ὅπλα never means to stack or pile arms. — αὐτοῦ . . . καταλευσθῆναι, when he (i. e. Clearchus) had barely escaped, lit. had wanted little (G. 172, 1) of, being stoned to death. — λέγοι: optative in a causal sentence (G. 250, N.). — αὐτοῦ refers to Clearchus; but the preceding use of αὐτοῦ is strange, and Krüger proposes to omit it. Others have αὐτοῦ here. — ἐκ τοῦ μέσου, out from between (them).

15. ἐν τούτω, during this time (se. τῷ χρόνω), meanwhile. — καὶ Κῦρος, Curns also. — τῶν πιστῶν: part. gen. (G. 168). The trusty counsellors of attendants of a Persian prince were called οἱ πιστοί. In the Persians of Assehylus, the twelve elders who form the chorus say of themselves (vs. 1)

τάδε . . . Πιστά καλεῖται (for καλούμεθα Πιστοί).

16. Πρόξενε: Proxenus now seemed more prominent than Menon. — κατακεκόψεσθαι, shall be instantly cut to pieces (G. 200, N. 9). — κακώς . . .

έχόντων = έὰν τὰ ἡμέτερα κακῶς ἔχη (G. 226, 1). — τῶν παρὰ βασιλεῖ ὄν-

των, i. e. ή οί παρά βασιλεῖ ὄντες.

17. ἐν ἐαυτῷ ἐγένετο, came to himself, recovered his senses, Lat. ad se rediit. — παυσάμενοι: sc. τῆς μάχης. — κατὰ χώραν ἔθεντο τὰ ὅπλα: see note on § 14, above.

CHAPTER VI.

Synopsis: As the army advances, traces of the King's cavalry are observed. Orontas, a Persian nobleman, turns traitor to Cyrus and offers to go forward with a thousand horse and cut off the cavalry that is laying the country waste by fire, and to this Cyrus consents (1, 2). Orontas then writes to the King, saying that he shall desert to him with his command; but his messenger betrays him and carries the letter to Cyrus, who arrests the traitor and summons seven Persian noblemen and Clearchus to his tent to try him (3, 4). Clearchus afterwards relates how the trial was conducted (5). Cyrus, he says, stated how Orontas had on two previous occasions proved false to him, but had been again received into favor, and then asked the prisoner if he had since received any injury from him. Orontas acknowledged that Cyrus had never been unjust to him, and that he had no reason to expect further mercy (6-8). Cyrus then referred the case to those present, and Clearchus advised that the culprit should be put to death, in which opinion the others concurred. Orontas is led away to the tent of Artapătes, and is never seen again (9-11).

1. 'Εντεύθεν: from opposite Charmande. See map. — προϊόντων (se. αὐτῶν), as they advanced, but two lines below, προϊόντες, kreping ahead (of the army). — ἐφαίνετο, there appeared continuously (G. 135, 2, and N. 1). — ώς . . . ἵππων, of about 2000 horse (G. 169, 1). — οὖτοι: to be referred to the ἵππεῖς implied in ἵππων. — εἴ τι ἄλλο, i. e. whatever else (ef. i. 5. 1). — γένει: dat. of respect (G. 188, 1, N. 1). But for βασιλεῖ, see G. 184, 2. — τὰ πολέμια λεγόμενος, reckoned, in matters pertaining to war (G. 160, 1). — Περσῶν: part. gen. (G. 168). — καὶ πρόσθεν, previously also. — πολεμήσας, καταλλαγεὶς δέ (G. 277, 6).

2. εἰ αὐτῷ δοίη, κ. τ. λ.: Orontas said, εἰ ἐμοὶ δοίης, ἢ κατακάνοιμι (see κατα-καίνω) ἄν ἢ ἔλοιμι, κ. τ. λ. (G. 245). — ὅτι: in unusual pos.; we should expect rather ὅτι εἰ αὐτῷ, κ. τ. λ. — ἄν: to be taken also with each of the following opts. (G. 212, 4). — τοῦ κάειν ἐπιόντας, from attacking (ἐπιόντας modifying the subj. of κάειν) and burning (G. 263, 1). — ποιήσειεν... δύνασθαι, would cause that they should never be able, etc. ὥστε would generally be omitted in this construction. — ταῦτα: subj. of ἐδόκει.

3. ήξοι, δύνηται: change of mood in part (G. 247, N. 1). — ώς ἂν δύνηται πλείστους (G. 232, 3) might have been simply ώς πλείστους. See note on i. 1. 6. — ὑπο-δέχεσθαι: for the force of ὑπό in comp., cf. ὑπο-λαβών, i. 1. 7. — ἐν-ῆν ἐν: cf. i. 2. 1, and i. 5. 8.

Page 21. — της πρόσθεν: ef. i. 3. 19, and i. 4. 8. — ὁ δέ, but he (G. 143, 1, N. 2).

4. ἐπτά, seven of them, added to restrict τοὺς ἀρίστους. — θέσθαι τὰ ὅπλα, to stand under arms. Cf. ἔθετο τὰ ὅπλα in i. 5. 14, and note. —

τρισχιλίουs: the great number of men detailed (one quarter of the entire Greek force) would seem to show apprehension on the part of Chris. Orontas was a man of influence, and doubtless had many friends among the barbarians. It should be noticed, however, that some of the seven Persians summoned to judge Orontas were his relatives (cf. οἱ συγγενεῖs in § 10).

5. καὶ αὐτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις, not only to him (i. e. Cyrus) but also to the rest (i. e. of the Persians); that is, it was generally known that Clearchus was the most prominent man among the Greeks. — τῶν Ἑλλήνων: part. gen. with μάλιστα (G. 168), the thought being strengthened by πρό in προτιμηθῆναι, was honored before (the rest). — τὴν κρίσιν ὡς ἐγένετο: for ὡς ἡ κρίσις ἐγένετο, how the trial was conducted. (T. note on τῶν βαρβάρων in i. 1. 5. — κρίσις (see G. 129, 3). — οὐ γὰρ ἀπόρρητον ῆν, i. e. ὡς

ή κρίσις έγένετο. — τοῦ λόγου, the conference (G. 171, 1).

6. σὺν ὑμιν βουλευόμενος, taking counsel with you. — ὅ τι . . . ἀνθρώπων, whatever is just, etc., rel. clause, summed up emphat. in τούτο. - πρός, in the sight of (G. 191, VI. 6, 1, α). — πράξω: subj., not fut. (G. 216, 2). τουτουί: with an emphatic gesture (4.83, N. 2). - έμός: with the art. (G. 147). — είναι: purpose (G. 265). — έμοί: with ὑπήκοον (G. 185). — ώς έφη αὐτός, as he himself said (G. 145, 1). In such cases αὐτός is always adj. (= ipse), never substantive; although in English we can often render it (as here) by an emphatic he. Cyrus discredits the statement. Cyrus, probably, in his capacity of military commander (κάρανος) of Western Asia Minor had put Orontas in charge of Sardis. When, therefore, Artaxerxes became King and Orontas renounced the authority of Cyrus, it was an easy matter for him to take forcible and absolute possession of the city. και έγω ἐποίησα, and I brought it about, dependent on ἐπεί, above. The principal clause begins at μετά ταῦτα in § 7. — αὐτόν: not the obj. of προσπολεμών, which takes the dat. Cyrus began to sav, έγω αὐτὸν (him, emphat.) προσπολεμών (manner) ἐποίησα τοῦ πρὸς ἐμὲ πολέμου παύσασθαι (αὐτόν being subj. of παύσασθαι), but changed the constr. to an anacoluthon by inserting ώστε δόξαι τούτω (on which see note on § 2). — δεξιάν ... ἔδωκα: among the Persians a pledge of especial solemnity.

7. μετὰ ταῦτα, since that, i. e. the pledge given and received. Notice the abrupt change of address from the council to Orontas. — ἔστιν . . . ἡδίκησα, is (G. 28, N. 1, end) there any wrong which I have done you? — οὕ[G. 29, N. 1): sc. ἔστι (or εἴη); or we may consider οὕ as a direct quotation, "No"(G. 241, 2, N.), like οὐδ' . . . δόξαιμι, below, in § 8. — ἡρώτα, went on asking, but the aor. ἡρώτησεν in § 8 with reference to the single question, asked. — Οὐκοῦν: expecting an affirm. answer (G. 282, 2). The diff. hetween this word and οὔκουν? See the lexicon. — οὐδὲν ἀδικούμενος (G. 277, 5): see note on τί ἀδικηθείς in § 8. For ἀδικούμενος see the note on ἀδικεῖν, i. 5. 11. — κακῶς ἐποίεις (G. 165, N. 1).—ὅ τι ἐδύνω, in what (G. 160, 1) μου were able. — ἔφη, said " Yes." — ἔγνως, came to know, had ascertained, saw. — μεταμέλειν σοι: in the dir. form, μεταμέλει μοι (G. 184, 2, N. 1). —

όμο-λογέω: der.?

8. ἀδικηθείς (G. 277, 2), though pass., has τί as cogn. accus. (G. 159;

197, 1, N. 2). So, below, οὐδὲν ἀδικηθείς, and οὐδὲν ἀδικούμενος in § 7. — ἐπιβουλεύων (G. 280, N. 1): cf. δηλος ην ἀνιώμενος in i. 2. 11.

Page 22. — οὐδὲν ἀδικηθείς: either a direct quotation, or an indirect quotation with ἐπιβουλεύων . . . γέγονε understood. — περὶ ἐμέ: cf. περὶ ἡμᾶς, περὶ ἐκείνους in i. 4. 8. — γεγενῆσθαι (G. 246). — Ἡ γάρ, (I confess) for in truth, etc. — ἀν γένοιο (G. 226, 2 b). — ἀδελφῷ (G. 186). — ὅτι

(G. 241, 2, N.).

9. πρὸς ταῦτα, in view of this, thereupon. — πρῶτος, the first: what would πρῶτον mean? — ἀπόφηναι: voice? Distinguish from ἀποφῆναι and ἀποφήναι. — ὅ τι σοι δοκεῖ: indir. quest. depending on the idea of declare in ἀπόφηναι γνώμην. — τοῦτον: expressed three times, contemptuously. — ἐκποδῶν ποιεῖσθαι, to put out of the way. — ὡς δέη, ἢ: final (G. 216). — ἡμῖν, i. e. to you and me, said arrogantly. Why dat.? — τὸ κατὰ τοῦτον εῖναι, as far as this fellow is concerned (G. 268, N.). — τοὺς . . . τούτους, these (with a gesture) who are your friends of their own free will, lit. these your volunteer friends (ἐθελοντάς, noun, not ἐθέλοντας). — εὐ ποιεῖν: cf. κακῶς ἐποίεις in § 7.

10. ἔφη, i. e. Clearchus, when the trial was over. — ἔλαβον... 'Ορόνταν, took Orontas by the girdle (G. 171, 1, N.). — ἐπὶ θανάτω, as a sign that he was capitally condemned, but, below, ἐπὶ θάνατον, with a verb of motion, to execution. — καί, even. — οἷς προσετάχθη, to whom it was appointed, sc. ἐξάγειν. — προσεκύνουν, προσεκύνησαν: why a change of tense? προσεκυνέω in application to Orientals means to prostrate one's self. — καίπερ

elδότες, although they knew (G. 277, N. 1 b). — άγοιτο: why opt.?

11. σκηπτούχων: der.? Der. of σκῆπτρον? — οὔτε οὖδείς: emphatic neg. (G. 283, 9). So οὖδε οὖδείς, following. — ὅπως (how) ἀπέθανεν: perhaps he was buried alive; see Her. vii. 114, where the historian states that this was a Persian custom. — εἶδώς, from his own knowledge. — ἄλλοι ἄλλως, some in one way, others in another.

CHAPTER VII.

SYNOPSIS: Cyrus proceeds through Babylonia, and at the end of the third day's march reviews his troops (1). He receives information respecting the King's army, and assembles his Greek officers for consultation (2). He exhorts them to display their zeal in his service (3), describes the manner of a Persian onset, and promises to reward them magnificently in case of victory (4). Gaulites says there are doubts as to the sincerity of Cyrus and his ability to fulfil his promises (5), whereupon the latter reviews the extent of country he hopes to conquer and promises a crown to each Greek (6, 7). The Greeks are much encouraged by these assurances (8). Cyrus expresses a decided opinion that his brother will not refuse to engage with him (9). The Greeks and barbarians are numbered (10), and some account is given of the King's forces (11-13). Cyrus advances a day's march further, and at midday comes to a deep trench dug by the King, beyond which he succeeds in making his way (14-16). The King does not come to an engagement, and traces of his retreat are observed (17). Cyrus rewards the soothsayer Silānus (18), and, concluding that the King has given up the intention of fighting, proceeds with less caution (19, 20).

- 1. 'Εντεύθεν: probably from near Pylae (i. 5. 5). See i. 6. 1, and note.

 μέσας νύκτας, midnight, pl. with reference to the various watches φιλακιό into which the night was divided. ἐδόκει, he thought. See legicon. δοκίω.

 εἰς . . . εω, at daybreak (G. 42, 2, Ν. 1); εἰς with reference to the time when the dawn shall have been reached (G. 191, III. 1, h). μαχούμενον: future (G. 277, 3). κέρως: form and case? See G. 56, 2; 171. 3. τοῦ εὐωνύμου, i. e. of the Greeks, who were next the river. ('yrus diew up (διέταξε, disposuit) his barbarian force (τοὺς ἐαυτοῦ) on the left of the entire Greek force.
- 2. ήμέρα: case (G. 186). αὐτό-μολοι: αὐτός and μολ-, go; cf. ἔμολον, 2 aorist of βλώσκω. See also G. 131, 1.

Page 23. — $\pi \hat{\omega}_S$ &v... π oιοῖτο, how (G. 282, 1) he should make the fight, i. e. if there should be one (G. 226, 2b).— π apýveι... τ οιώδε, exharted and encouraged them as follows (G. 148, N. 1).

- 3. ἀνθρώπων: with ἀπορῶν (G. 172, 1), not because in want of barbarians. He adds ἀνθρώπων contemptuously to βαρβάρων, but ealls the Greeks ἄν-δρες. See note on § 4. ἀμείνους καὶ κρείττους, braver and mightier (der. from κράτος). διὰ τεῦτο: takes up νομίζων, because I thought, . . . on this account. προσ-έλαβον: force of the prep.? ὅπως ἔσεσθε: se. σκοπεῖτε (G. 217, Ν. 4, ex.). τ̂ς . . . τ̂ς, which (G. 153) μου ρωσες (see κτάσομαι) and on account of which (G. 173, 1), etc. τοτε: see οίζα. ἐλοίμην ἄν: prot. not expressed (G. 226, 2 b.— ἀνθ' ὧν . . πάντων, in preference to all that (G. 154, Ν.) I have. The Persian government was an absolute despotism, and regarded all in dependence upon the King as his slaves. In i. 9. 29, Cyrus is called the δοῦλος of Artaxerxes. πολλαπλασίων: a multiplicative in πλάσιος, derived from πολύς. Cf. δι-πλάσιος, twice (δίς) as many, etc.
- 4. ὅπως . . . εἰδῆτε (see cίδα): not object clause, as above (ὅπως ἔσεσθε), but final (G. 216, 1). - els olov . . . ayava, into what sort of a straggle god are going; indir. quest. (G. 282, 1). Cf. below, σίους γνώσεσθε ἀνθρώπους. — τὸ πληθος: se. ἐστί. — ἐπίασιν (G. 200, N. 3 b). — ταῦτα, i. e. their numbers and outery. — τάλλα . . . ἀνθρώπους, as to all else, I feel (lit. seem to myself to be) even ashamed (when I think) what sort of men (average with emphasized contempt at the end of the sentence) you will find there in our country are (G. 280). — ήμιν is the ethical dat. (G. 184, 3, N. 6). — τμών δε . . . γενομένων, but since you are (G. 277, 2) men (emphatic), and it proshall prove yourselves (= èch yévno de, G. 277, 4) of good converge. With ανδρών and ανθρώπους here ef. what Herod. (vii. 210) says of the Medes at Thermopylae, ὅτι πολλοὶ μὲν ἄνθρωποι εἶεν, ὀλίγοι δὲ ἄνδρες. — τμών τον βουλόμενον, whoever of you (G. 168) shall wish (G. 276, 2). ... τοις οίκοι, his friends at home (masc.); but, just following, των οἴκοι (neut.), things at home. τοις οίκοι is a dative of the agent with the verbal ζηλωτός; this is the regular construction with the verbal in -Téos (G. 188, 3 and 4).
- 5. πιστὸς δὲ Κύρω, in the confidence of Cyrus. It was probably at the direction of Cyrus that Gaulites spoke. καὶ μὴν: lit. and in trath: free Eng., but yet. διὰ...προσιόντος, on account of your being (G. 262, 1)

at such (a critical point) of the danger that is approaching. κινδύνου limits τοιούτω (G. 168), but προσιόντος is still causal (G. 277, 2), the thought being, you promise, etc., because the danger is approaching. — ἀν εὖ γένηταί τι: a purposely vague ref. to his present undertaking. — μεμνήσεσθαι (fut. perf.), serving as simple future to μέμνημαι (G. 200, N. 6). — ἔνιοι δέ: sc. φασί. — οὐδ' εἰ . . . δύνασθαι ἄν (G. 211), not even if, etc., would you be able (G. 246; 224). — μεμνῆο: formed without connecting-vowel (ef. G. 118, 1. N.), μεμνη-ιμην, μεμνήμην, μεμνη-ιο, μεμνῆο, etc. The common forms μεμνώμην, μεμνώρο, etc.

6. ἔστι (G. 28, N. 1, end) πρὸς μεσημβρίαν, is (extends) towards the south. ήμιν is a dat. of advantage (G. 184, 3). Derivation of μεσ-ημβρία? — μέχρι οῦ, to the point at which (down to where), neut. relative with prep. (G. 191, I. 5): in full μέχρι τούτου τοῦ τόπου ἐν ῷ. — τὰ... πάντα,

but all between these (limits): cf. τὸ μέσον τῶν τειχῶν in i. 4. 4.

7. τούτων: with έγκρατεῖς (G. 180, 1). — μη οὐκ ἔχω ὅ τι δῶ (indirect question, G. 244), that I shall not (G. 215, N. 1) know (lit. shall not have) what to give; the direct form for on to So would be the Eo; what shall I give? (G. 256). So οὐκ ἔχω ὅ τι εἴπω (or τί εἴπω), non habeo quod (or quid) dicam. Here οὐκ ἔχω is nearly equivalent to ἀπορώ, to be at a loss, and the indirect question in δ π δώ, etc. is plain. But the analogy of the familiar expression οὐκ ἔχω ὅ τι δῶ, I have nothing to give (in which the interrogative and relative constructions are sometimes hard to distinguish), gave rise occasionally to the corresponding expression έχω ο τι δω, I have something to give, in which the relative character greatly preponderates; and here we have (below) exw ikavoùs ois δώ, I have enough to give to, where the construction is purely relative. See Moods and Tenses, § 65, 1, N. 3 (a). αν εθ γένηται (sc. τὰ πράγματα). — στέφανον: not, of course, as a badge of sovereignty, but as a mark of distinguished military service, like the medals and crosses of to-day. A crown was often bestowed in this way as a reward of merit among the Greeks.

Page **24.** — 8. ἡσαν, i. e. the generals and captains. Cf. § 2. — σφίσιν: indirect reflexive (G. 144, 2). — ἐμπιμπλὰς τὴν γνώμην, satisfying the mind.

9. παρεκελεύοντο ... τάττεσθαι: had Cyrus followed this advice, the whole course of Persian history might have been changed. — μάχεσθαι, i. e. in person. — ἐαυτῶν: with ὅπισθεν (G. 182, 2). — γάρ: with ref. to an unexpressed statement: (all this advice is unnecessary) or (there is no real danger) for do you think, Cyrus, etc. We should say, What! do you think, etc. — Νη Δία (G. 163), Yes, by Zeus (he will fight), sc. μαχεῦται. — ἐμὸς ἀδελφός, α brother of mine: ὁ ἐμὸς ἀδελφός would be my brother. — ταῦτα: with a gesture.

10. ἐν τῆ ἐξοπλισία, under arms. in procinctu. — ἐγένετο, was found to be. — ἀσπὶς... τετρακοσία, 10,400 shield, just as we say "a thousand horse." — The sum total here given cannot be made to tally with the numbers previously given separately; and it is unsatisfactory to speculate on the

causes of the discrepancy.

- 11. ἐκατὸν καὶ εἴκοσι μυριάδες: probably overstated. Ctesias, the King's private physician (mentioned in i. 8. 26), gave the number as 400,000. ἄλλοι, besides. Cf. i. 5. 5. αὖ, moreover.
- 12. τοῦ: with στρατεύματος. ἄρχοντες... ἡγεμόνες: notice καί before both the last two titles, while the proper names below have no conjunction. These are both common forms in Greek, while in English we generally use and only before the last noun in such a series. μάχης: after ὑστέρησε (der. from ΰστερος) implying comparison (G. 175, 2). ἡμέραις (G. 188, 2).
- 13. oi ... βασιλέως, those who had deserted from the ranks of (lit. out of) the enemy from (the side of) the great King, etc. των πολεμίων, at the end of the section, depends on of (G. 168). The number of prepositional phrases in this short section is worthy of note.— ταὐτά: distinguish carefully from ταῦτα above.
- 14. συντεταγμένω τῷ στρατεύματι: the noun is a dat. of accompaniment (G. 188, 5), and the part. expresses the attendant circumstance (G. 277, 6). This force of the part. will be easily seen, if the idea of accompaniment is dropped and the gen. abs. is substituted, συντεταγμένου τοῦ στρατεύματος.
- Page 25. μέσον (G. 142, 4, N. 4). τάφρος: the word in itself signifies an artificial ditch (cf. θάπτω, τάφος), but this idea is emphasized by ὀρυκτή. ὀργυιαί: in apposition to τάφρος, where we should expect rather ὀργυιῶν (G. 167, 5). Cf. ποδῶν at the end of § 15. The ὀργυιά, the length of the outstretched arms (ὀρέγω, to stretch out), measured about a fathom (6 feet) and was equal to four πήχεις.
- 15. παρετέτατο (G. 109, 6 and 4). ἐπί, upon, over, to the length of. τοῦ τείχους: see note on ii. 4. 12. The ditch was dug northward, obliquely (not at right angles, like the wall) to the Euphrates, which here runs about S. E. διώρυχες: sc. εἰσί. Derivation of δι-ῶρυζ? ῥέουσαι, which flow (G. 276, 1). ῥέουσαι, πλεῖ (G. 98, Ν. 1). σιτ-αγωγά: derivation? See also G. 131, 1. διαλείπουσι, are distant (from one another), lit. leave an interval. ποταμοῦ, τάφρου (G. 182, 2). Why the ditch had not been completed to the river is not stated. The most reasonable of the many conjectures that have been made with reference to this is, that Cyrus had surprised the King by his rapid marching, and that the latter had in consequence abandoned the work in alarm when almost completed.
- 16. προσελαύνοντα (G. 280). παρῆλθε καλ ἐγένοντο: the point of view shifts; Cyrus being prominent as subject of παρῆλθε, and the whole army as subject of ἐγένοντο.
- 17. μέν: see τῆ δὲ τρίτη in § 20. ἦσαν: plural, perhaps, because two kinds of tracks are mentioned.
- 18. 'Αμβρακιώτην: force of suffix? See G. 129, 10. μάντιν: der.!— δαρεικούς: the στατήρ Δαρεικός, commonly called Δαρεικός, was a Persian gold coin, containing about 125.5 grains of gold. It would, therefore, now be worth about \$5.40 in our gold (\$1.00 having 23.22 grains). Here Cyrus pays a bet of 10 talents (50,000 drachmas) with 3000 Daries, which shows that the Darie was worth 20 drachmas, or \$3.60 in silver. The difference in these two results comes from the change in the proportional values of

gold and silver. In antiquity the proportion was about 10:1; now it is about 16:1. As the Darie was a gold coin, of course the former value (about \$5.40) is the correct one. The Darie is commonly supposed to have derived its name from Darius, the father of Xerxes. In the same way we have Napoleon, Louis d'or, etc., as names of coins. — ἀπ' ἐκείνης, i. e. before that (day). — ὅτι τῆ · · · εἶπεν: causal (G. 250). — ἡμερῶν (G. 179, 1). Cf. ἡμέρα, above (G. 189), and σταθμόν, § 14 (G. 161). — Οὐκ · · · μαχεῖται, he will not fight then at all (lit. hereafter); see οὐκ ἔτι in lexicon. — οὐ: οὐ rather than μὴ μαχεῖται (G. 219, 3, x.), because he is consciously repeating the statement of Silānus (G. 223, x. 1). — ἀληθεύσης, shall prove to be speaking the truth; the future apodosis is in εώσειν οr δοῦναι understood with ὑπισχνοῦμαι. — παρῆλθον: see note on i. 1. 3.

19. ἐκώλυε: attempted action. — ἔδοξε: personal. — ἀπεγνωκέναι τοῦ μάχεσθαι, to have abandoned the idea of fighting (G. 262, 2; 174). — τῆ ὑστεραία: sc. ἡμέρα. — ὥστε ἐπορεύετο (G. 237). — ἡμελημένως: adverb formed from the perfect passive participle of ἀμελέω.

20. καθήμενος, ἔχων: manner (G. 277, 2). — αὐτῷ: a dative of disadvantage, but στρατιώταις, just below, one of advantage (G. 184, 3).

CHAPTER VIII.

SYNOPSIS: Near the station where he intends to halt for breakfast, Cyrus is met by Pategyas riding at full speed, who calls out that the King and his army are approaching (1). Great confusion ensues (2), and Cyrus gives orders for all to arm and fall into line (3). They begin to form as quickly as possible (4, 5), and Cyrus stations himself at their centre (6, 7). The enemy approach slowly and in silence, prepared for battle (8-11). Cyrus calls to Clearchus to attack the centre where the King is, but he is unwilling to do so (12, 13). The King's army continues to advance, the Greek force being not yet completely in line. Cyrus surveys both armies, and tells Xenophon, who rides up to him, to announce that the sacrifices are favorable (14, 15). The watchword is passed along the ranks of the Greeks, and then they advance chanting the paean (16, 17). They begin to move more and more rapidly, raising a shout to the God of War, at which the barbarians on the right of the King's army give way and take flight (18-20). Cyrus is pleased at the sight, but does not join in the pursuit. He directs his attention towards the King, who is beyond his extreme left, and then, in fear that he may be encircled, moves directly upon him, putting to rout the troops in front (21-24). He attacks the King in person and wounds him, but is himself struck with a javelin and killed. Artapates dies upon his body (25-29).

1. $\hat{\eta}\nu$ (G. 134, N. 1 c). — ἀγορὰν πλήθουσαν, the time of full market, i. e. from nine or ten o'clock in the morning until noon. Four parts of the day were designated, $\pi\rho\dot{\omega}$ (ii. 2. 1), ἀγορὰ πλήθουσα, μέσον ἡμέρας (§ 8), and δείλη (§ 8).

Page 26. — σταθμός: here halting-place. Cf. note on σταθμούς, i. 2. 5. — ἔμελλε, i. e. Cyrus. For ἔμελλε καταλύειν, expressing past intention. see G. 118, 6; Moods and Tenses, § 25, 2, N. 2. — καταλύειν, to halt (i. e.

for breakfast), lit. to unyoke, to loose the horses. (f. καταλύσομεν ἴππους, Odyss. iv. 28; and καταλύει παρ' έμοι, he lodges at my house. προ-φαίνεται . . . κράτος, comes into view in front, riding at the top of his aprod (lit. ep to his might). — ίδροθντι τῷ ἵππῳ (G. 188, 5), with his horse in a smooth the part. expresses attendant circumstance (G. 277, 6). (T. συντεταγμένω τῷ στρατεύματι in i. 7. 14, and note. — ώς εἰς μάχην, apparently for hattle.

2. αὐτίκα: construe with ἐπιπεσεῖσθαι; put first for emphasis. — και πάντες δέ, and all too, i. e. Persians as well as Greeks (cf. i. 1. 2, and note).

— σφίσιν (G. 144, 2). — ἐπιπεσεῖσθαι, i. e. the King (G. 260, 2).

3. Note in the first two lines the repeated use of the article as a possessive pronoun (G. 141, N. 2). — τὰ παλτά: each Persian horseman carried two javelins into battle. Cf. i. 5. 15.

4. τὰ δεξιὰ τοῦ κέρατος, the right (se. μέρη, parts) of the wing. κέρας here must mean the right wing, τὸ Ἑλληνικόν, of the entire force of Cyrus, as opposed to the left wing where most of the barbarians stood (§ 5). This distinction is plain in ἐν τῷ δεξιῷ and ἐν τῷ εὐωνύμῳ (§ 5). But below, τὸ εὐώνυμον κέρας τοῦ Ἑλληνικοῦ means the left wing of this same Greek division (or κέρας). — πρός, in front of, near. — ἐχόμενος, next to, lit. holding on to, se. Κλεάρχου (G. 199, N. 3; 171, 1). Cf. ἐχόμενοι τούτων in § 9.

5. τοῦ βαρβαρικοῦ: part. gen. with iππεῖs (G. 168). — εἰs: cf. i. 2. 3, and note. — ἔστησαν, took their position. The Paphlagonian cavalry and Greek peltasts were stationed here to support the hoplites under Clearchus and follow up the advantage in case these slower troops should put the

enemy to rout.

6. Κύρος ... ὑπλισμένοι (sc. ἔστησαν), i. e. stood armed. — ὅσον, (so much) as = about. Cf. note on εἰς in i. 2. 3. — θώραξι μὲν αὐτοὶ ... Κύρον, (the men) themselves on their part (μέν) with breastplates, enisses (thighpieces), and helmets — all except Cyrus. The exception refers only to κράνεσι, as appears from the following Κύρος δέ, κ. τ. λ. οἱ δ' ἵπποι (in § 7) corresponds to θώραξι μὲν αὐτοί. Κύρον: case (G. 191, I. 5). — ψιλὴν ... κεφαλήν, with his head unprotected (G. 138, Rem.). Ctesias (in Plutarch, Artax. 11) says that Cyrus wore a tiara in place of a helmet.

7. Notice the derivation of προ-μετ-ωπίδια and προ-στερνίδια. — μαχαί-

pas: difference between the maxaipa and gipos?

8. Cf. the beginning of this section with that of § 1. — ἡνίκα . . . ἐγίγνετο, but when it began to be (lit. was becoming) afternoon. Cf. note on § 1.

The battle was fought between this time and dark. — ἐφάνη, there was seen.

— κονι-ορτός: der.? — χρόνω . . . πολύ, but some time (G. 188, 2) later (the dust appeared) just like a sort of blackness in the plain for a great distance (ἐπὶ πολύ). — χαλκός τις ἤστραπτε, here and there (τὶς) their bronze armon began to flash.

9. λευκο-θώρακες: probably of linen; cf. λινοθώρηξ, Il. ii. 539.

Page 27. — ἐχόμενοι τούτων: cf. note on ἐχόμενος in § 4. — κατὰ ἔθνη, nation by nation (G. 191, iV. 2, 2 c). — ἕκαστον τὸ ἔθνος: in appost to οὖτοι, but attracting ἐπορεύετο into an agreement with it: but these were all proceeding (normally ἐπορεύοντο) nation by nation, each nation in the firm of a solid square.

10. ἄρματα: sc. ἦν. — καλούμενα: cf. note on καλουμένη in i. 2. 13. — ἐκ τῶν ἀξόνων: inserted into the projecting extremity of the axle and stationary. — εἰς πλάγιον, sideways. — βλέποντα, pointing. — ὡς διακόπτειν: result (G. 266, n. 1). — ὅτω (i. e. ῷτινι, G. 86). — ἐντυγχάνοιεν (G. 248, 2). — ἡ δὲ γνώμη ἢν ὡς . . . ἐλῶντα (see ἐλαύνω), κ. τ. λ., and they were designed to drive, etc.; the partie. are nomin., as if γνώμην εἶχεν had preceded, and ὡς is used (G. 277, n. 2) as if the chariots themselves had the design. The covinni, or scythe-chariots of the ancient Britons, are well known.

11. ὁ μέντοι, what however, taken up in τοῦτο, two lines below. — καλέσας . . . "Ελλησι: we might have had (cf. i. 7. 18) καλέσας τοὺς "Ελληνας παρεκελεύετο αὐτοῖς, but in Greek the obj. is regularly expressed but once. — ἐψεύσθη τοῦτο, in this (G. 160, 1) he was mistaken. — κραυγή: manner: so σιγή, ήσυχή. — σιγή ὡς ἀνυστόν, with as little noise as possible; in full ὡς ἀνυστὸν ἡν προσιέναι σιγή: see note on ἡ δυνατὸν μάλιστα in i. 3. 15.

- ἐν ἴσω, with even step, se. βήματι: cf. ὁμαλῶs in § 14.

12. αὐτός, i. e. attended only by Pigres and the few others mentioned.

— ἄγειν: obj. inf. not in indirect disc., following ἐβόα as it would ἐκέλευε
(G. 260, 1). — τὸ τῶν πολεμίων (G. 142, 2). — ὅτι εἴη: causal (G. 250, N.).

— κᾶν (καὶ ἄν) νικῶμεν (G. 223). The apod. πεποίηται, though a perf. in form, refers vividly to the fut. (G. 200, N. 7), our whole work is (will be)

done. — ήμιν (G. 197, 21).

13. ὁρῶν τὸ μέσον στῖφος, though he saw the compact body at the centre (στῖφος from στείβω, to tread), i. e. the 6000 cavalry mentioned in i. 7. 11. ἀκούων is also concessive (G. 277, 5). — Κύρου: gen. of source (G. 171, 2, N. 1). The clause ἔξω ὄντα (G. 280) . . . βασιλέα constitutes the obj. acc. — τοῦ εὐωνύμου: with ἔξω (G. 182, 2).— τοσοῦτον . . . ἔξω ἢν: parenth.— πλήθει, in numbers (G. 188, 1, N. 1). — ἀλλ' ὅμως, but still, resuming after the parenthesis, with emphatic repetition of ὁ Κλέαρχος. — μὴ κυκλωθείη, that he might be encircled (der. from κύκλος; cf. Eng. cycle). Why opt.?— ὅτι αὐτῷ . . . ἔχοι: he said ἐμοὶ μέλει (G. 184, 2, N. 1, the clause that follows being the object gen.) ὅπως καλῶς ἔχη (G. 217, N. 1). — If Clearchus had been less cautious and obeyed orders, the result of the battle might have been very different. Plutarch (Artax. 8) says of Clearchus: ὁ δ' αὐτρῶ μέλειν εἰπῶν ὅπως ἕξει κάλλιστα, τὸ πᾶν διέφθειρεν.

14. τὸ βαρβαρικὸν στράτευμα: the King's army. — ὁμαλῶς: cf. ἐν ἴσῷ in § 11, and note. — συνετάττετο . . . προσιόντων, was forming its line from those still coming up. — οὐ πάνυ πρός, by no means near, at some distance from. — πρὸς αὐτῷ τῷ στρατεύματι means near the army itself, αὐτῷ strengthening the idea of nearness. — ἐκατέρωσε (with ἀποβλέπων): cf. ἑκατέρωθεν in § 13, and see G. 61. — κατεθεᾶτο, took a survey: ὁράω, to see

in general; βλέπω, to turn the eyes, look; θεάομαι, to gaze at.

15. Ξενοφῶν: the first mention of Xenophon in the Anabasis. — ὡς συναντῆσαι: purpose (G. 266, N. 1). — εἴ τι παραγγέλλοι, whether (G. 282, 4) he had any commands (G. 243). — ἐπιστήσας (se. τὸν ἵππον), pulling up. Page 28. — ἰερά, omens from inspecting the inwards of the victims; σφά-

yia, omens from the acts and movements of the victims.

16. λέγων, while saying (G. 277, 1). — τίς . . . είη, what the noise was (G. 243); but two lines below, ὅ τι είη, κ. τ. λ. (G. 149, 2²). — ὁ Κλέαρχος: Clearchus had ridden up in the mean time; some MSS, have Έρνοφων. σύνθημα, α thing agreed upon (συν-τίθημι), watchword. παρερχεται: what might have been the mood! Cf. παραγγλλει and είη, helow. - δεύτερον: the watchword passed first down the line from man to man, and then back again to make sure that it was understood. – καί ὅ2, and ho, i. e. Cyrus (G. 151, N. 3²). — τίς παραγγέλλει, i. e. who was giving it out without his approval.

17. 'Αλλά... ἔστω, well, I accept it (the password), and let it be this. ἀλλά marks the opposition between his present concession and preceding surprise. — καὶ οὐκέτι... ἀλλήλων, i. e. the two lines were now less them three or four stades (G. 161) apart. — διειχέτην τὰ φάλαγγε (G. 33, 1; 78, Ν. 2). — ἐπαιάνιζον, began to sing the pacan, as an omen of victory. προήρχοντο, began first (πρό), i. e. before the enemy. — ἀντίοι (G. 134, Ν. 5;

185).

18. ώς δε... φάλαγγος, but when, as they (sc. αὐτῶν) proved d, a pert (sc. μέρος with τὶ) of the phalanx (G. 168) surged forward (beyond the rest), lit. biliowed out (κύμα, a wave), etc. — δρόμφ θεῖν, to yo an the run, double quick (dat. of manner). — οἶονπερ... ἐλελίζουσι, just as they raise the warery to Enyalius (Ares): ἐλελίζω, to shout ἐλελεῦ. — καὶ πάντες δέ: cf. § 2 and note. — φόβον... Ἐπποις (G. 277, 6), thereby frightening (lit. causing fright among) the horses (G. 184, 3).

19. πρὶν δὲ... ἐξικνεῖσθαι: lit. before an arrow reached them, i. e. before the Greeks got within bowshot of them (G. 274).— κατὰ κράτος: cf. ἀνὰ κράτος in § 1. — θεῖν ερόμφ: here involving the idea of confusion and disorder

(cf. § 18).

20. τὰ δ' ἄρματα, i. e. of the enemy. — τὰ μέν, τὰ δέ: in partitive apposition to ἄρματα (G. 137, N. 2). — ἡνιόχων (G. 180, 1): derived from ἡνία, a rein, and ἔχω. — ἐπεὶ προϊδοιεν, διίσταντο, stood apart (separated), who accer they saw them in front of them (G. 233). — ἔστι δ' ὅστις: we should expect rather ἡν δέ τις ὅς. Cf. the expressions in G. 152, N. 2, and ἡν ούς in i. 5. 7, with note. — κατελήφθη ἐκπλαγείς, was eaught (i. e. by not getting out of the way of a chariot) in his consternation. — ἱπποδρόμω: derivation? — καὶ . . . ἔφασαν, and yet, in fact (καὶ μέντοι), they said that not even he suffered any harm (οὐδέν, G. 159, N. 2). — οὐδὲ . . . δέ: the negative expression corresponding to καὶ . . δέ. Cf. i. 1. 2, and note. — οὐδ' οὐδεὶς εὐδέν: emphatic negation (G. 283, 9). So just preceding οὐδὲν οὐδέ. — τὶς, probably, a single man.

21. ὁρῶν, when he saw. — νικῶντας, διώκοντας: pred. participles in indirect discourse (G. 280). — τὸ καθ' αὐτούς: se. πλῆθος or στράτευμα. — ἡδόμενος, although he was pleased. — οὐδ' ὥς (G. 29, Ν.1), not even then (ander these circumstances). — ἐξήχθη, was led on, tempted (ἐξάγω). — συνεσπειραμένην: cf. note on ἐκκεκαλυμμένας in i. 2. 16: σπειράομαι, to be vailed ap, from σπεῖρα (cf. Eng. spiral). — ποιήσει, would do, might have been ποιήσοι (G. 243). — ἤδει αὐτὸν ὅτι ἔχοι, knew him that he had, i. e. knew that

he had. Cf. i. 6. 5, and note. The thought could be expressed also in this

way, ήδει αὐτὸν ἔχοντα, but not αὐτὸν ἔχειν (G. 280, and N. 3).

Page 29. — 22. τὸ αὐτῶν (G. 142, 2; 167, 1). — ἡγοῦνται, command. i. e. they always hold this position in commanding their armies. — ούτω. thus, takes up the idea of μέσον έχοντες τὸ αὐτῶν, and is itself further defined by ην η ... έκατέρωθεν, thus, viz. if part of their force is on either side of them: ούτω has besides a conditional force on alσθάνεσθαι αν. - έν άσφαλεστάτω: sc. τόπω. — είναι (G. 260, 2) is apod. to the general cond. ην η (G. 225). — η ίσχυς ούτων (G. 142, 4, N. 3). — εὶ χρήζοιεν . . . αν αἰσθάνεσθαι (G. 246; 247, N. 3): cf. also G. 226, 3; 211. — ἡμίσει χρόνω: more commonly ἐν ἡμίσει χρόνω (G. 189, N. 2).

23. δή τότε . . . δμως, i. e. the King accordingly (δή) on this occasion held (G. 277, 5) the centre, but still, etc. — ἐκ τοῦ ἀντίου (sc. μέρους), from the opposite side. -- αὐτοῦ: with ἔμπροσθεν (G. 182, 2). -- ἐπέκαμπτεν . . . κύκλω-Giv, wheeled round (lit. against), as if to encircle them. By this movement the King's left, from being at right angles to the river, came to face it. —

κύκλωσιν (G. 129, 3).

24. μή κατακόψη (G. 216, 2; 201, Rem.). — έλαύνει άντίος, advances against him (G. 138, N. 7). — τους έξακισχιλίους: identical with τους προ βασιλέως τεταγμένους, but expressed to emphasize the contrast between the two forces, 600 on one side, 6,000 on the other. — αὐτὸς τῆ ἐαυτοῦ χειρί, himself with his own hand.

25. τροπή, the turning of an enemy, rout (G. 129, 1). — εἰς τὸ διώκειν, in pursuit (G. 262, 1). — πλήν: here a conj. Cf. its use as a prep. in i. 2. 1. — σχεδον . . . καλούμενοι, chiefly his so-called (cf. note on i. 2. 13) tuble-

companions.

26. τὸ ἀμφ' ἐκεῖνον στῖφος: the King's ὁμοτράπεζοι, probably, in turn, who, now that the 6,000 had fled, formed a crowd (origos) about him for his protection. — ήνέσχετο: double augm. (G. 105, 1, N. 3). — καὶ ἰᾶσθαι ... φησι, and he says that he himself healed (he said lώμην, G. 203, N. 1) the wound. The present infinitive can be used for the imperfect only when something in the sentence or in the context makes it plain that this is the case: here (as often) the well-known time of the event makes the meaning plain. (See examples in Moods and Tenses, § 15, 3.) We should expect here a relative sentence. The conjecture has been made, os kal iâσθαι, κ. τ. λ., who says also, etc.

27. αὐτόν, i. e. Cyrus. — ὑπὸ τὸν ὀφθαλμόν, under the eye (implying motion towards the eye). — μαχόμενοι . . . έκατέρου: the construction begun by these subjects is not finished, except so far as it is partially resumed in Κύρος δέ; but it breaks suddenly off in the indirect quest. ὁπόσοι . . . ἀπέθνησκον. — ἀπέθνησκον refers to several being killed at different times, whereas ἀπίθανε is used of Cyrus alone. — Κτησίας λέγει: we should say,

this I leave for Ctesias to tell. — EKELVTO, lay dead, jacebant.

28. ὁ πιστότατος θεράπων, the attendant most in his confidence. — πεπτωκότα: quoted after είδε (G. 280). — περιπεσείν αὐτῷ: lit. to have fallen about him (G. 187), i. e. so as to embrace him. Cf. Q. Curtius, viii. 11. 16: super amici corpus procubuit.

29. καὶ . . . Κύρφ: construe in the Greek order. — ἐπισφάξαι αὐτὸν (Artapates) Κύρφ (G. 187), to slay him over Cyrus, i. e. as a sacrifice. See ἐπισφάζω in lexicon. — ἐαυτὸν ἐπισφάξασθαι: strongly reflexive, slaw himself by his own hand, ἑαυτόν being added to the verb already in the mid. Note the force of σπασάμενον (G. 199, 3). — εὔνοιαν, πιστότητα: substantives formed with suffixes expressing quality (G. 129, 7).

CHAPTER IX.

Biographical Sketch of Cyrus.

SYNOPSIS: Cyrus is agreed to have been the most worthy to reign of all Persians since Cyrus the Great (1). When a boy he excelled all others (2). The sons of Persian nobles are educated at the King's palace, and early learn to govern and obey (3, 4). Here Cyrus was remarkable for his modesty and obedience, as well as his love of horses and for learning warlike exercises (5). When older, he was fond of the chase (6). While satrap, he was careful to keep his promises (7); and cities, individuals, and even enemies had the greatest confidence in him (8). In his warfare with Tissaphernes all the cities, except Miletus, put themselves under his protection; and the inhabitants of Miletus feared him, because he showed by deeds and words that he would not desert the exiles whom they had banished (9, 10). He was always anxious to outdo those who did him either a kindness or an injury (11). A great number confided to his charge their property, cities, and persons (12). He was unsparing in his punishment of the criminal and unjust (13); but paid honor to warlike talents and bravery (14, 15), and rewarded those who loved justice (16). Foreign generals in his employ found it profitable to serve him well (17), for diligence was never unrewarded (18). Skilful and just managers of his lands were never deprived of their earnings (19). He was successful in attaching friends to himself, and ready to assist them in their own purposes (20, 21). He received and gave many presents, surpassed his friends in kind attentions, and was universally beloved (22-28): in proof of this no one deserted from him to the King (29). His virtues and his quickness in discerning the trustworthy are proved by the fact that, when he died, all his most intimate friends, except Ariaeus, fell fighting in his behalf (30, 31).

Page 30.—1. μέν: without correlative. — οὕτως: what would ώδε mean? — ἀνὴρ ἄν, α man (G. 137) who was, etc. — Περσῶν γενομένων (G. 168): the Persians meant are those of the royal line born (γενομένων) after the time of (μετά, G. 191, VI. 3, 3 b) Cyrus the Great. — βασιλικώτατος: note the suffix ικο- (see G. 129, 13). — παρά: with the gen. of the agent in place of ὑπό (G. 197, 1, N. 1). — τῶν δοκούντων γενέσθαι, those who are reputed to have become (γενέσθαι, G. 260, 2). — ἐν πείρα Κύρου, i. e. intimately acquainted with Cyrus.

2. πρώτον μέν: correl. to ἐπεὶ δέ in § 6, which marks the second period in his life, and to ἐπεὶ δέ in § 7, which marks the third. — ἔτι παῖς ἄν, while (G. 277, 1) still α boy. — ἐπαιδεύετο: derivation and suffix! See G. 130, 4.

3. ἐπὶ... θύραις: as we say, at court. — σωφροσύνην, self-control, der. from σώ-φρων (σῶς, σῶος, and φρήν) with the suff. σύνα- (see G. 129, 7). — καταμάθοι ἄν (G. 226, 2 b). — αἰσχρὸν ... ἔστι (G. 28, N. 1, end): for the construction cf. ἢν ἰδεῖν ... ἀνθρώπους in § 13, below, and οὐκ ἢν λα-βεῖν in i. 5. 2. — οὐδὲν οὔτε ... οὔτε (G. 283, 9).

4. θεώνται καὶ ἀκούουσι, they see some (sc. τινάς) honored and hear of them (G. 280).— εὐθὺς παιδές ὄντες (G. 277, N. 1), in their very boyhood.—

μανθάνουσιν άρχειν, learn how to rule (G. 280, N. 3).

5. αἰδημονέστατος: put first for emphasis, displacing μέν: otherwise the order would be πρῶτον μὲν αἰδημονέστατος. — ἐδόκει εἶναι, had the reputation of being. — τοῖς τε... πείθεσθαι, and of being more obedient to his elders than (were) even those inferior to himself in rank. — φιλιππότατος (G. 136, N. 3 a) with ἐδόκει εἶναι, but χρῆσθαι with ἐδόκει alone. — ἔκρινον: they (i. e. men in general) judged him, etc. — ἔργων: with the two super. at the end of the sect. (G. 180, 2). — ἀκοντίσεως: force of the suff. σις? — Give the derivation at length of αἰδήμων, ήλικιώτης, ὑποδεής, φίλιππος, τοξική, ἀκόντισις, φιλομαθής, and μελετηρός.

6. ἡλικία (G. 184, 2). — μέντοι, moreover. So below at the end. — ἐπιφερομένην, that rushed upon him (G. 276, 1): ἄρκτος is epicene (G. 33, 2, N. 2). — οὐκ ἔτρεσεν, was not afraid of, did not shrink from. Cf. τρέω, τρέμω, tremo, tremble. — συμπεσών: the idea is that of grappling, not of falling to the ground, with the bear. — τὰ μέν: cogn. acc. (G. 159, N. 2), suffered somewhat, received some wounds. Often a different word takes the place of the article in one part of the correlation ὁ μέν . . . ὁ δέ (G. 143, 1), as here τέλος δέ (G. 160, 2). — πολλοῖς: dat. of the agent with the verbal

adj. μακαριστόν (from μεκαρίζω, μάκαρ).

7. κατεπέμφθη: why κατά? — σατράπης, as satrap. See, with ref. to the facts here mentioned, i. 1. 2, and the prefatory note. — στρατηγὸς δὲ καί: ef. with ref. to pos. καὶ στρατηγὸν δέ in i. 1. 2. — οἶς: dat. of indir. obj. after καθήκει (G. 184, 2). — πρώτονμέν: weakly correlated by δέ in § 11. — ἐπέδειξεν αὐτὸν ὅτι, κ. τ. λ., he showed himself, that he made, etc., emphatic attraction. Cf. note on τῶν βαρβάρων, i. 1. 5. — ὅτι . . . ποιοῖτο, that he made it of the greatest importance, regarded it most important; the direct form of the sent. being περὶ πλείστον ποιοῦμαι, ἐάν τῷ σπείσωμαι (G. 225) καὶ . . . συνθῶμαι καὶ . . . ὑπόσχωμαί τι, μηδὲν ψεύδεσθαι (G. 247). — τῷ: what other form was possible? See G. 84. — σπένδομαι of making a treaty (by libations); συντίθεμαι of entering into an agreement; ὑπισχνέομαι of promising in the common sense.

8. καὶ γάρ, and (proof is at hand) for. — σπεισαμένου, temporal. — μη-δὲν ἂν παθεῖν, in direct form οὐδὲν ἂν πάθοιμι (G. 211; 226, 2b): for the

change of neg. see G. 242, 4.

Page 31.—9. τοιγοροῦν, therefore.— ἐκοῦσαι (G. 138, Ν.7).— Μιλησίων: we should expect Μιλήτου. — οὖτοι δὲ... αὐτόν: a proof, drawn from an enemy, that Cyrus was to be trusted.— προέσθαι, to abandon (see προίημι).

10. και γάρ... ἔλεγεν, for he both (και... και in correlation) showed repeatedly by what he did, and declared repeatedly, or, more freely, showed

repeatedly both by word and deed. — προοῦτο (લ. 127, III., n. 1). — ἄπεξ is once for all; but ποτέ, once on a time (§ 6), some time, ever. — οὐδ' εἰ... γένοιντο, not even if they should become still fewer, i. e. should be cut down in numbers by their misfortunes.— ὅτι... πράξειαν: in direct form οὐκ ἄν ποτε προοίμην, ἐπεὶ... ἐγενόμην, οὐδ' εἰ... γένοιντο... πράξειαν (G. 247, n. 2 and n. 3).

11. φανερὸς δ' ἢν καὶ πειρώμενος, but it was obvious also that he strong (G. 280, N. 1). — εἰ ποιήσειεν: prot. to πειρώμενος. The fact made evident (i. e. the direct discourse) is ἐάν τίς . . . ποιήση, πειρώμαι (G. 225). For the two accusatives after ποιήσειεν, see G. 165. For the parallel construction at the end of the section, see G. 165, N. 1, and cf. § 10. — ἐξέφερον, reported. — ὡς εὕχοιτο: quoted (G. 243) after εὐχὴν ἐξέφερον, which involves the idea of saying. They said, εὕχεται (i. e. he samutimes prays) ζῆν ἔστ' ἄν νικᾶ (G. 239, 2; 232, 3); the future ap d. to ἔστ' ᾶν νικᾶ is ζῆν. For the change by quot. of the subj. νικᾶ to the opt., see G. 247. — νικώη ἀλεξόμενος, should outdo in returning like for like.

12. καὶ γὰρ οὖν: as in § 8.— δή: with the superlative, just as μέγιστος δή means the very greatest. The phrase ἐνί γε ἀνδρί also (ἀνδρί, of course, is grammatically in app. to αὐτῷ) logically modifies the superl.; the number, i. e., was the very greatest in view, at least (γέ), of the fact that it was a single man (ἐνὶ ἀνδρί) that was in question. — τῶν ἐφ' ἡμῶν, of the men of our time, part. gen. with αὐτῷ, but affected also by the superlative πλεῖστοι, as if it had been said he was trusted most of all the men of our day. For this meaning of ἐπί, see G. 191, VI. 2, 1 b. — προέσθαι, to intrust. Cf. § 9.

13. οὐ μὲν (= μὴν) δὴ οὐδέ, nor yet now in truth. — ἀφειδέστατα πάντων, most unsparingly of all. — ἢν ἰδεῖν, it was possible to see, you might see. — ποδών, χειρών, ὀφθαλμών: why gen.? — μηδὲν ἀδικοῦντι, if in no respect (G. 159, N. 2) a wrong-doer (G. 277, 4). — ὅ τι προχωροίη, whatever it was to his advantage (G. 233) to have (sc. ἔχειν). For ἢθελεν (which might have been ἐθέλοι), see G. 233, N. 1.

14. μέντοι, however.— ώμολόγητο, he had been (and so was) acknowledged, pers. const. (cf. § 20). — ην αὐτῷ πόλεμος: principal sentence where we should expect a dependent one, such as ὄντος ποτὲ αὐτῷ πολέμου; for πρῶτον μέν, notwithstanding its position, goes with ἄρχοντας ἐπείει and is correlated by ἔπειτα. — καὶ αὐτός, even in person. — ἐθέλοντας: cf. ἐκοῦσει in § 9, and note, and ἐθελοντάς in i. 6. 9, and note. — ης κατεστρέφετο χώρας (G. 154, N.).

15. ἄστε... εἶναι, so that (in his dominions) the good appeared (G. 266, 1) most prosperous, and the bad were deemed fit to be their slaves: φαίνεσθαι would regularly either stand within the clause with μέν or else belong to both subjects. — οἴοιτο: for the mood ef. προχωροίη in § 13. — αἰσθήσεσθαι: quoted (G. 260, 2).

16. γὲ μὴν, certainly at least, adding a case in the general testimony to the high character of ('yrus that could not be controverted; more simply, moreover. — εἰς δικαιοσύνην (see G. 129, 7 and 12): with ἐπιδείκνυσθαι,

to distinguish himself for uprightness. — εἰ γένοιτο, ἐποιεῖτο (G. 225). — βουλόμενος : quoted. Cf. φανερὸς ἢν πειρώμενος in § 11. — περὶ παντὸς ἐποιεῖτο : cf. περὶ πλείστου ποιοῖτο in § 7. — τούτους : pl. because of the distributive force of τὶς to which it refers. — ἐκ τοῦ ἀδίκου, by injustice (G. 139, 2).

Page 32.—17. δικαίως, with fidelity.— διεχειρίζετο, were managed, lit. were had in hand.— καὶ... ἐχρήσατο, and he secured the services of (G. 200, N. 5 b) an army worthy of the name, justo exercitu.— ἔπλευσαν: coming as mercenaries across the sea. — ἐπεὶ ἔγνωσαν, because they judged it, etc. (G. 250). — πειθαρχεῖν (G. 131, 2 a). — τὸ κατὰ μῆνα κέρδος is in the same construction as πειθαρχεῖν, the subject of εἶναι, which might have been τὸ πειθ. (G. 259 and N.). For κατὰ μῆνα, monthly, see G. 191, IV. 2, 2 c.

18. εἴ τίς γέ τι: one proclitic, three enclitics. The proclitic takes the accent of τλς; for the accent of the enclitics, see G. 28, N. 2. — τίς γε, any one (emphatically), no matter how insignificant. — τλ: with ὑπηρετήσειεν, did him (G. 184, 2) any (G. 159, N. 2) good service. With ὑπηρετήσειεν cf. γένοιτο in § 16, and the ref., and also ὁρώη in § 19. — οὐδενλ . . . προθυμίαν, he never let his (lit. any one's, G. 184, 3) zeal (see G. 129, 7) go unrewarded. — κράτιστοι δή: cf. πλεῖστοι δή in § 12, and note. — ὑπηρέται, supporters. — Κύρω . . . γενέσθαι, Cyrus was said to have had, lit. were said to have been (become) to Cyrus (poss. dat., G. 184, 4).

19. τινὰ ὅντα, that any one was (G. 280). So the two participles that follow. — οἰκονόμον, manager, Eng. eco-nomist. Note the derivation. — ἐκ τοῦ δικαίου, according to justice, or we may freely transl. δεινὸν . . . δικαίου, a skilful and just manager. — ἦs ἄρχοι is part of the conditional relative sentence (= εἴ τινος ἄρχοι) and follows the construction of ὁρψη. See Moods and Tenses, § 64, N. 2. — χώρας (G. 154). — οὐδένα ἀν . . . ἀφ-είλετο, he would never deprive (G. 206) him (lit. any one) of (his territory, sc. χώραν, and see G. 164). The ἄν belongs equally to προσεδίδου (G. 212, 4). This aorist with ἄν, since it expresses a customary action, is a natural apodosis to εἰ ὁρψη. See again G. 225, and Moods and Tenses, § 51, Rem. — ἐπέπατο (see πάομαι, to acquire): cf. the use of the perf. and plup. of κτάομαι. — αὖ, moreover. — Κῦρον (G. 164). — οὐ φθονῶν ἐφαίνετο ἀλλὰ πειρώμενος, it was clear that he did not envy, but strove, etc. (G. 280).

20. φίλους: emphasized by position and the following particles; obj. of δεραπεύειν. — ὅσους ποιήσαιτο (G. 233): the apodosis is δεραπεύειν (not γενέσθαι). This use of the optative, as also the corresponding one in conditional clauses not relative (G. 225), occurs repeatedly in this chapter and should be watched for. — ὄντας: cf. ὄντα in § 19. — ἱκανοὺς συνεργοὺς ὅ τι τυγχάνοι, competent co-workers in whatever he chanced, etc. — ὅ τι τυγχάνοι (= εἴ τι τυγχάνοι): see note on ἦς ἄρχοι in § 19. — βουλόμενος: cf. παρών in i. 1. 2, and note. — πρός, by (G. 191, VI. 6, 1 b, end). — κράτιστος δή: cf. § 12 and § 18. — γενέσθαι: in the dir. form ἐγένετο (G. 260, 2).

21. αὐτὸ τοῦτο οὖπερ ἔνεκα, κ. τ. λ., he tried to secure for his friends that very object for which he thought that he needed friends himself,—viz. that he might have co-workers,—he tried (I say) also on his own part to be a most

vigorous co-worker with his friends, etc. αὐτὸ τοῦτο would naturally have been the object of some verb like πράττειν after ἐπει απο, but for this simple αὐτὸ τοῦτο πράττειν the amplified expression συνεργὸς... εἶναι... ἐπιθυμοῦντα was substituted, to express the same idea more fully. CT. α... καίσυνοιν in iii. 5. 5.— τούτου: emphatic (G. 152).— ὅτου (i. e. οῦτινος, G. 84) is not gen. by assimilation, but gen. independently (G. 171, 2).— ἐπιθυμοῦντα: quoted after αἰσθάνοιτο (G. 280).

22. οἶμαι: by syncope for οἴομαι. The word is here parenthetic, like our I think.— εἶς γε ὧν ἀνήρ: cf. ἐνί γε ἀνδρί in § 12, and note.— διὰ πολλά, for many reasons. — δι-εδίδου, dis-tributed. — καὶ ὅτου: se. πρός and the indef. antecedent of ὅτου.— δεόμενον: how is the part, to be construed?

23. κόσμον: in app. to ὅσα (G. 137, N. 4). — ἢ . . . ἢ, either . . . or. — ὡς εἰς πόλεμον: the ὡς marks the purpose for which the objects were sent (εἰς πόλεμον) as subjectively conceived by the sender. (f. ὡς εἰς μάχην in i. 8. 1, and ὡς εἰς κύκλωσιν in i. 8. 23. — καλλ-ωπισμόν: der.! — καί, πωνεονεν, with the following sentence as a whole. — λέγειν: an imperfect infinitive with ἔφασαν (G. 203, N. 1): they said ἔλεγε, he used to say. (f. ἐλέχθησαν γενέσθαι in § 18. — εύναιτο (G. 245); νομίζοι (G. 243). Cyrus said οὐκ ἂν δυναίμην . . . φίλους δὲ . . . νομίζω.

24. καὶ τὸ μὲν . . . ποιοῦντα, and his sarpassing (G. 259, N.) his friends in conferring great (with emphasis) benefits, etc. τὰ μεγάλα is cognate acc. with εὖ ποιοῦντα, benefiting (G. 159, N. 2). — ἐπιμελεία: dative of respect

(G. 188, 1, N. 1). — φίλων (G. 175, 2).

Page 33. — τῶ προθυμεῖσθαι: parallel in construction to τῆ ἐπιμελεία

(G. 262, 2). — ταῦτα takes up τὸ περιείναι, κ. τ. λ.

25. οἴνου (G. 167, 4).— ἡμι-δεεῖς (δέω, to want).— οὔπω δὴ πολλοῦ χρόνου, not for a long time (G. 179, 1), lit. not as yet now within a long time.
— ὅτι . . . ἐπιτύχοι represents ἐπέτυχον, κ. τ. λ., in the words of Cyrus (G. 243); but the next sentence gives the actual words of the messenger, who in delivering the gift would say: Κῦρος οὔπω δὴ πολλοῦ . . . ἐπέτυχεν τοῦτον οὖν σοι ἔπεμψε, κ. τ. λ. Cf. the last half of § 26, τούτοις ἥσθη Κῦρος · βούλεται, κ. τ. λ. — ἐκπιεῖν, to drink it up (lit. out): cf. Germ. austrinken. — σὺν οῖς (G. 153, Ν. 1).

26. ήμιβρώτους: der.? — ήμίσεα, halves (G. 139, 1). — ἐπι-λέγειν, to say in addition (to presenting the gifts), to add. — τούτων γεύσασθαι, to take a

taste of (note the force of the aorist) these (G. 171, 2).

27. ἐδύνατο: there is some MS. authority for δύναιτο. See G. 233, N. 1, and Moods and Tenses, § 62, N. 1. — δια-πέμπων: force of διά! — ώς μη ἄγωσιν: subj. of purpose after a secondary tense (G. 216, 2). The student will note that a clause of negative purpose can be introd. either by the simple μή, or by μή preceded by ἵνα, ώς, ὅπως, the meaning in both cases being simply that not, lest. Cf. the examples under G. 216, 1.

28. πλείστοι, very many. — μέλλοιεν όψεσθαι: see i. 8. 1, and note. — ἐσπουδαιο-λογεῖτο, he engaged in earnest conversation (with them), a denome verb (G. 130, 2) der. from σπουδαίος and λέγω, and σπουδαίος from σπουδή, σπεύδω (G. 129, 12). — ώς δηλοίη οῦς τιμᾶ (τιμᾶ indic.), that he might sin me

(G. 216, 1) whom he honored (G. 248, N., end). The purpose in his own mind was, ώς δηλω (subj.) ους τιμω (indic.). — έξ ων ἀκούω, from what I hear: cf. ἀκούω in i. 3. 20, and note.— Ἑλλήνων, βαρβάρων: with οὐδένα.

29. τούτου, τόδε: diff. of use? — δούλου ὄντος, though he was a slave. Cf. i. 7. 3. — πλήν: conj. Cf. i. 8. 25. — καὶ οὖτος . . . εὖρε: the order is, καὶ οὖτος δὴ ταχὺ εὐρε αὐτὸν δν ὤετο, κ. τ. λ. Cf. i. 6. 3. For οἱ, see G. 144, 2. — φιλαίτερον: for the more common φίλτερον (G. 73, 1, 10). — ὑπ' αὐτοῦ: the King. — ἀγαπώμενοι: ἀγαπάω is properly to show by outward signs that one regards; φιλέω (§ 28, end), on the other hand, is used of the love of friends. — τυγχάνειν ἂν is quoted after νομίζοντες (G. 246): the protasis lies in ὄντες = εἰ εἰησαν (G. 226, 1).

30. τὸ αὐτῷ γενόμενον, what happened to him, so. ἐστί: τεκμήριον is pred. — τοὺς ... βεβαίους: the article is expressed but once, because the writer is speaking of a single class of persons possessing all the qualities mentioned, those who were faithful, well-disposed, and constant.

31. συν-τράπεζοι: ef. ὁμοτράπεζοι in i. 8. 25. — ὑπέρ, over, in behalf of (G. 191, IV. 3, 1 b). — τεταγμένος: what use of the part.? Explain the

use also of πεπτωκότα in the next line.

CHAPTER X.

SYNOPSIS: The head and right hand of Cyrus are cut off; the King falls upon his camp, and the troops of Ariaeus flee (1). The camp is pillaged, except where a few of the Greeks, who have been left on guard, make a successful stand (2, 3). Both armies proceed as if victorious, the Greeks pursuing, the Persians plundering (4); but when they discover one another's movements, the King collects his forces, and Clearchus consults with Proxenus (5). The King is seen approaching; but instead of making an attack upon the rear of the Greek army, as is expected, he leads off his troops to the left (6), joined by Tissaphernes, who has charged through the Greek lines (7, 8). The Greeks fall back upon the river (9). The King draws up his troops opposite, but is again put to flight (10, 11). His cavalry rally upon a hill, but on the approach of the Greeks abandon this also (12, 13). Clearchus sends a scout upon the hill to report their movements (14), who brings back word that they are flying at the top of their speed (15). The Greeks abandon the pursuit, and wonder at the absence of Cyrus (16). They resolve to return to their camp (17); but finding this plundered, they encamp supperless for the night (18, 19).

Page 34.—1. The narrative is resumed from Chap. viii.— ἀποτέμνεται ... δεξιά: a Persian custom. In iii. 1. 17 it is stated that the head and hand of Cyrus were exposed to view fixed on a stake. — ἀποτέμνεται, διώκων, εἰσπίπτει: note and explain the number and agreement of these words. — Κύρειον: an adj. in place of the more common poss. gen. Κύρου.— στρατόπεδον: merely the place where they had halted in the hurry of the unexpected engagement (i. 8. 1 sq.). — οἱ μετὰ ᾿Αριαίου, Ariaeus and those with him, like the phrase οἱ ἀμφὶ Τισσαφέρνην, iii. 5. 1: μετὰ ᾿Αριαίου implies participation (G. 191, VI. 3, 1), but σὲν αὐτῷ above implies accoming

paniment (G. 191, II. 2). - ένθεν ώρμηντο: on the morning of the lattle. It will be remembered that the battle was fought on the atternoon of the third day (i. 7. 20) after the midnight review mentioned in i. 7. 1, and that this review was held on the night after the third day's march from Pylae. (f. note on έντεθθεν, i. 7. 1. - τέτταρες . . . όδοῦ, and the distance was will to be four parasangs, lit. there were said to be four parasangs of the road.

2. πολλά: pred., to a great amount. - την Φωκαίδα . . . είναι, the Phacaran woman, the concubine (G. 137) of Cyrus, who was said (Thy . . . \ \cycμένην = η ... ἐλέγετο: G. 276, 2; 137) to be, etc. Athermous says thatshe was first named Milto, and afterwards Aspasia. Phocaea was a city of

Ionia. See the map. - λαμβάνει: with βασιλεύς, above.

3. ή νεωτέρα, the younger (of the two). - γυμνή, lightly clad, without her muntle. - των Ελλήνων: se. τινάς (a rare omission). - έν τοις σκευοφόροις (neut.), i. e. among the baggage. - ὅπλα ἔχοντες, under arms, standing guard (G. 279, 4). — καὶ ἀντιταχθέντες (sc. ουτοι). — οἱ δὲ καὶ αὐτῶν, u_{nol} some also of their own number: of de is correl, to moddoùs per. (I. note on τὰ μέν in i. 9. 6. — ἐντὸς αὐτῶν, within their lines. — ἐγένοντο: plural from the influence of ανθρωποι.

4. ἀλλήλων: why gen.? — οί "Ελληνες: the main body. — οί μέν: referring chiastically (see note on άναβαίνει . . . ἀνέβη in i. 1. 2) to οί Έλληνες. - ώς πάντας νικώντες, thinking that they were victorious over ail (G. 277, N. 2), but below, is ... vikovtes, thinking that now they were all victorious.

5. This entire section consists of four clauses arranged chiastically, 1) referring chiefly to the Greeks, 2) chiefly to the King, 3) to the King, and 4) again to the Greeks. — εἴη: why opt.? — Τισσωφέρνους: stationed at the King's extreme left (i. 8. 9), he had charged through the right of the Greeks and joined the King in the camp of Cyrus in the rear (§ 7). νικώεν, οἴχονται: one verb changed to the opt. by quot., the other not; for which see Moods and Tenses, § 70, 2, Rem. 1, end. Cf. also G. 247, N. 1.πλησιαίτατος: comparative how formed ! (G. 71, N. 2). — πέμποιεν, ἴοιεν: in the direct questions, πέμπωμεν, ἴωμεν; (G. 256; 244). For εί... ή, introducing the double indirect question, see G. 282, 5.

6. δήλος ήν προσιών: cf. δήλος ήν ανιώμενος in i. 2. 11, and note. ώς εδόκει όπισθεν, i. e. apparently from their rear. - στραφέντες, firmy about. It will be remembered that the two forces were somewhat more than three miles apart (§ 4). — παρεσκευάζοντο . . . δεξόμενοι, proposed themselves with a view to his advancing in this way (i. e. ὅπισθεν) and to their receiving (him so): is (G. 277, N. 2) belongs not only to desource (part. of purpose), but also to προσιόντος (part. of eause). προσιόντος (se. αὐτοῦ) is the genitive abs.; δεξόμενοι modifies οι "Ελληνες. See, further, Moods and Tenses, § 111. — ή δὲ παρήλθεν, κ. τ. λ.: cf. i. S. 23. The acr. is a pluperfect in force. Cf. i. 1. 2. — ἀπήγαγεν, marched back.

Page 35. - 7. διήλασε . . . πελταστάς, charged along (παρά) the rice into (κατά) the Greek peltusts and through them. - διελαύνων δέ, and as in drove through them. For the force stationed at the extreme right of Cyrns when the battle began, see i. S. 5. - Exacov: probably with their swoods. — αὐτούς: the cavalry of Tissaphernes. — ᾿Αμφιπολίτης, of Amphipolis, an important Greek city on the Strymon in Thrace. — ἐλέγετο . . . γενέσθαι, was said to have proved himself (G. 260, 2) sagacious (to have shown his wisdom) by pursuing this course of tactics.

8. οὖν, at any rate. Cf. i. 2. 12. — ώς . . . ἀπηλλάγη, after he had come off (note the force of the tense) with the worst of it, lit. having less. — τὸ τῶν Ἑλλήνων (G. 142, 2). — ὅμου πάλιν ἐπορεύοντο, proceeded back

together.

- 9. τὸ εὐώνυμον: the historian has the position of the Greeks when the battle began in mind, their right then resting on the river. They had now faced about (στραφέντες, § 6). μή προσάγοιεν, κατακόψειαν: why opt.? ἀναπτύσσειν τὸ κέρας: lit. to fold back the wing. The object was to bring their line parallel to the river. At present they are at right angles to it. For the const. of ἐδόκει ἀναπτύσσειν, cf. i. 3. 11, and note, and with ἀναπτύσσειν, to fold back, cf. περιπτύσσειν, to fold about, enfeld, above.
- 10. ἐβουλεύοντο: before the Greeks had even begun to change their position, while they were as yet simply planning it, the King was already executing relatively the same manœuvre, with the intention of presenting his front to the river. This shows that the apprehension of the Greeks, mentioned in § 9, ἔδεισαν...κατακόψειαν, was well grounded. It is not implied by ἐβουλεύοντο that the Greeks did not subsequently effect their change of position. καὶ δὴ...συνήει, the King in truth also, changing his line of battle to the same form (i. e. τοῖς Ἑλλησιν), stationed it opposite, just as at first he had met them for battle.— ὄντας, παρατεταγμένους: what use of the participles? αῦθις: see the description of the first charge of the Greeks in i. 8. 17 sq. τὸ πρόσθεν: adverbial accusative (G. 160, 2). Cf. τὸ πρώτον, above.

11. ἐκ πλείονος, when at a greater distance from them.— ἐπ-εδίωκον: note the force of the preposition. — κώμης τινός: possibly Cunaza (Κούναξα),

the village near which, as Plutarch says, the battle was fought.

- 12. ἀνεστράφησαν, rallied. πεζοί (without article), predicate, sc. ὄντες. The const. changes at τῶν δὲ ἰππέων, where we should expect ἰππεῖς δὲ, ὧν ὁ λόφος, κ. τ. λ. τῶν . . . ἐνεπλήσθη: the passive of the construction explained in G. 172, 2. τὸ ποιούμενον: τὸ γιγνόμενον is more common in this sense. μὴ γιγνώσκειν: sc. τοὺς Ἑλληνας. ἀετόν . . . ἀνατεταμένον, (probably) a kind of (τινά) golden eagle, with wings extended, perched on a bar of wood (and raised) upon a lance. πέλτη, which commonly means a shield or target, is also used for δόρυ or λόγχη; and ἐπὶ ξύλου may refer to a horizontal piece of wood on which the eagle was perched. So ἐπὶ ξύλου καθεύδεις, roost like a fourl. Aristoph. Nub. 1431. The ξύλου with the eagle was then raised on the point of a lance (ἐπὶ πέλτη). In the Cyrop. vii. 1. 4, the Persian standard is called ἀετὸς χρυσοῦς ἐπὶ δόρατος μακροῦ ἀνατεταμένος. Curtius, iii. 3. 16, calls it auream aquilam pinnas extendenti similem.
- 13. ἐνταῦθα: for ἐνταυθοῖ, just as we use here or there in the sense of hither or thither. ἄλλοι ἄλλοθεν, some from one part (of the hill), others

from another, or, as we should say, some in one direction, others in another. — $\tau \hat{\omega} \nu$ iππέων: with έψιλοῦτο, was cleared of the horsemen. (Τ. $\tau \hat{\omega} \nu$ iπτέων ἐνεπλήσθη in § 12. — τέλος: cf. i. 9. 6.

14. ὑπ' αὐτόν, at the foot of it. — κατ-ιδόντας: note the preposition.

Page 36. — τ i in what other mood might the verb have been? What case of the same sort is there in the next section?

15. σχεδον... ην, i. e. and about this time.

16. θέμενοι τὰ ὅπλα: see note on i. 5. 14. — φαίνοιτο, παρείη: optative in a causal sentence (G. 250, N.). — τεθνηκότα: cf. πεπτωκότα in i. 8. 28. — διώκοντα οἴχεσθαι, had gone (G. 246) in pursuit (G. 279, 4, N.). — καταληψόμενόν τι προεληλακέναι, had pushed on (give the direct form) to take possession of (G. 277, 3) something.

17. εἰ ἄγοιντο ἡ ἀπίοιεν: ef. εἰ πέμποιεν ἡ ἴοιεν in § 5, and note. — δορπηστόν, supper-time (although they went supperless, § 19): derived from δόρπον, which in Homer is the common name for the afternoon or evening meal, Lat. coena, the chief meal of the day. In the primitive Homeric times there were two regular meals, ἄριστον, an early meal, breakfast, and δόρπον, a late meal, supper. Either could be called δεῖπνον, which in Λιτία Greek meant the chief meal of the day, and as this came late in the afternoon, δεῖπνον took the place of the older name δόρπον. Cf. ἄ-δειπνοι in § 19. The Attic ἄριστον was a midday meal, lunch, or dinner.

18. διηρπασμένα (G. 279, 1). — εἴ τι . . . ἦν, whatever there was to cut or drink (ποτόν, verbal adjective from πίνω). — μεστάς: predicate adjective, se. οὔσας, (that had been) full (G. 204, N. 1). τὰς ἀμάξας and the τοῦτο that is to be understood as the antecedent of the clause εἴ τι . . · ἦν are, along with τὰ πλεῖστα, objects of καταλαμβάνουσι. — εἰ λάβοι (G. 248, N.). — ἄμαξαι: predicate to ἦσαν, αῦται being the subject. — καὶ ταύτας . . . διήρπασαν: this is partly a repetition of what has already been expressed in διηρπασμένα. — τότε: see § 2.

19. ἄδειπνοι ἦσαν · ἦσαν ἀνάριστοι: what is such an arrangement of the parts of a sentence called? Note also the case that follows, καταλῦσαι τὸ στράτευμα, βασιλεὺς ἐφάνη. Cf., concerning the fact stated in πρὶν γὰρ . . . ἐφάνη, i. 8. 1, and note. — μέν: correlative to δέ in ii. 1. 2.

BOOK SECOND.

NEGOTIATIONS WITH THE KING. — CONCLUSION OF A TREATY. — BEGINNING OF THE MARCH HOMEWARD. — TREACHEROUS SEIZURE OF THE FIVE GENERALS. — THEIR CHARACTERS.

CHAPTER I.

SYNOPSIS: The preceding Book is reviewed in outline (1). At daybreak the generals meet and express surprise that Cyrus neither appears himself nor sends

them orders. They resolve to march forward and meet him (2); but just at sunrise messengers bring word that he is dead, and that Ariaeus proposes to set out on the next day for Ionia (3). The Greeks are afflicted at the death of Cyrus, but, accepting the facts, send word to Ariaeus that they will make him king (4). Chirisophus and Menon go back with the messengers (5). Clearchus awaits their return, and the troops slaughter the beasts of burden for food (6). Heralds arrive from the King (7), who announce that he commands the Greeks to give up their arms and sue at his gates for favor (8). Clearchus, replying briefly, leaves the rest to answer while he returns to conclude a sacrifice (9). Various replies are made, some threatening, others conciliatory (10-14). Clearchus returns and shrewdly asks the advice of Phalīnus, one of the heralds and himself a Greek, hoping that he will advise them not to surrender (15-18). But he replies that they have no chance for life except from the King's mercy (19). Clearchus contemptuously replies that they will keep their arms (20). Phalinus then informs them that the King will consider that a truce exists between himself and them, as long as they remain where they are; but otherwise, war (21). Clearchus bids him report that this is a satisfactory arrangement (22), but refuses to give any intimation of his intentions (23).

- 1. The first section of Book II., and the similar introductions prefixed to most of the following books, are generally supposed to be the work of an editor who divided the Anabasis into books. ώς . . . ἐστρατεύετο: the first of five indirect questions, subjects of δεδήλωται. οὖν: to introduce the recapitulation. Κύρω: dative of advantage (G. 184, 3), not of the agent. ἐκοιμήθησαν: κοιμάω, to put to sleep, is akin to κεῖμαι. τὰ πάντα, at all points (G. 160, 2). Why is the subject of νικᾶν omitted? (G. 134, 3). νικᾶν: their thought was, νικῶμεν, we have conquered (are victorious), a pres. with an approach to the signif. of the perf. (Moods and Tenses, § 10, N. 4). ἔμπροσθεν (G. 141, N. 3). λόγω, narrative, i. e. in Book I.
- 2. ἄμα δὲ τῆ ἡμέρα: cf. i. 7. 2, and reference. For δέ, see note on μέν in i. 10. 19: the editor above-mentioned (note on § 1) probably used the μέν at the beginning of § 1 without noticing the preceding sentence.
- Page 37.— ὅτι πέμποι, φαίνοιτο: cf. the opt. in i. 10. 16, and note.—
 σημανοῦντα: what does the part. express?— εἰς τὸ πρόσθεν: cf. i. 10. 5.
 ἔως συμμίξειαν: optative in a dependent clause by quotation (G. 248, 3).
 What other mood might we have had, and why? What would then be added to ἔως?
- 3. ἐν ὁρμῆ ὄντων, when they (se. αὐτῶν and cf. i. 2. 17) were on the point of starting. ἡλίω: the names of the heavenly bodies, like proper names, may omit the article. Cf. ἥλιος in i. 10. 15. Προκλῆς: of the third dec. (G. 52, 2, N. 3). Τενθρανίας: a town and district in Mysia. γεγονώς, descended from. Δαμαράτου, Damarātus, a Spartan king, deposed in 491 B. C., who settled in southwestern Mysia. See a dict. of biography. Γλοῦς: mentioned in i. 4. 16. He had now gone over to Artaxerxes. For Tamos see i. 2. 21, and note. τέθνηκεν might have been τεθνήκοι (G. 243): cf. the optatives that follow, εἴη, λέγοι, φαίη. σταθμῷ: cf. i. 10. 1. —

δθεν = έξ οὖ. — ἡμέραν (G. 161). — περιμείνειεν ἃν . . . μέλλοιεν: in the dir. form (G. 247), περιμείναιμι ἂν αὐτοὺς, εὶ μέλλουσιν ἡκειν (G. 227, 1). — τῆ ἄλλη, on the next day. — ἀπιέναι (G. 200, N. 3b) φαίη: cf. with λέγοι δτι, κ. τ. λ., above, and see G. 260, N. 1. — ἐπὶ Ἰωνίας, in the direction of Ionia (G. 191, VI. 2, 1 a).

4. ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἄλλοι "Ελληνες πυνθανόμενοι: chiastic. — 'Αλλά: often begins a speech opposed to one that precedes. (f. i. 7. 6. — ἄφελε... ζῆν, would that Cyrus were living (G. 251, 2, N. 1). How else might the thought have been expressed? — νικῶμεν: cf. the note on § 1, and cf. also § 8, § 9, and § 11. — εἰ μὴ ἤλθετε, ἐπορευόμεθα ἄν: the prot. referring to the past, the apod. to the present (G. 222). — καθιεῖν, see καθίζω (G. 110, II. N. 1 c). — τῶν νικώντων: predicate genitive of possession (G. 169, 1). — τὸ ἄρχειν: subject infinitive with the art. (G. 259, N.).

5. ταῦτα: why did the Greeks use the plural, and why do we translate by the singular? — τοὺς ἀγγέλους: Procles and Glus, § 3. — καὶ γάρ: cf.

i. 1. 6, and note.

6. οἱ μέν: asyndeton. See note on i. 2. 4, and cf. i. 2. 25. — ὅπως, ας, = ὡς. — ξύλοις, for fuel (G. 137, N. 4). — μικρὸν...οῦ, going forward a short distance (G. 161) from the main body, to where, etc.— οἰστοῖς, arrows, derived from the root that appears in οἴσω, the future of φέρω. Lit. then οἰστός is that which is borne or shot. — ἢνάγκαζον: had compelled: cf. ἐποίησε in i. 1. 2, with note, and ἐπολιόρκει, συνεπολέμει in i. 4. 2. — τοὺς αὐτομολοῦντας: cf. i. 10. 6. — φέρεσθαι ἔρημοι, left to be carried away, i. e. for fuel (G. 265). See Moods and Tenses, § 97, N. 1, end. — κρέα: object of both participle and verb.

Page 38.— 7. καὶ ἤδη . . . ἀγοράν: cf. i. 8. 1, and note. — οἱ μὲν ἄλλοι: in apposition to κήρυκες. We should expect εἶς δ' αὐτῶν Φαλῖνος Ελλην to follow.— βάρβαροι: predicate to ὄντες to be supplied.— ἐντίμως ἔχων, to be in honor. Cf. note on εὐνοϊκῶς ἔχοιεν, i. 1. 5.— ἐπιστήμων: derivation?— τῶν ἀμφὶ τάξεις = τῶν τακτικῶν. For the case, see G. 182, 2.

- όπλο-μαχίαν, the art of fighting in heavy armor (G. 131, 1).

8. ὅτι . . . ἀγαθόν: what changes of mood are possible in this sentence? (G. 247): λέγουσιν has the force of an historical tense (G. 201, Rem.).— νικῶν: what use of the part.? Cf. also note on νικᾶν in § 1. — παραδόντας: for the relation of this part. to the following ἰόντας εὐρίσκεσθαι, cf. note on ὑπολαβών in i. 1. 7. — εὐρίσκεσθαι . . . ἀγαθόν, to seek to get whatever (lit. if any) favor they could (G. 223).

9. βαρέως, with anger. — ὅμως: Clearchus, though himself angry, nevertheless, etc. — εἴη: why opt.? — ἔφη, continued he. — ὅ τι: cogn. acc. to ἀποκρίνασθαι to be supplied with ἔχετε. — ἥξω, will return. (f., as to meaning, ἐλθόντες in § 1. — ὅπως . . . ἐξηρημένα, that he might see the en-

trails (after they had been) taken out. — Ovópevos: why middle!

10. πρόσθεν ἢ παραδοῖεν: πρόσθεν ἤ (where πρίν might have been used) with the opt. (G. 240, with n.; 232, 4). There is no change of mood in quoting what Cleānor said (G. 245; 247, n. 3). — θαυμάζω, should like to know. — πότερα . . . ἤ: double indirect question (G. 282, 5). — ώς κρατῶν:

force of ώs? — ἢ ώς . . . δῶρα, or as gifts (G. 137, N. 4) on the alleged (ὡς) ground of friendship, as if he had said ὡς φίλος ὤν. — τί . . . ἐλθόντα, why should he ask for them and (why should he) not (οὐ, not μή) come and take them? — πείσας, by persuasion, opp. to ὡς κρατῶν. — τί ἔσται . . . χαρίσωνται: cf. i. 7. 8, τί . . . κρατήσωσιν.

11. πρὸς ταῦτα, in reply to this. — αὐτῷ: with ἀντιποιεῖται (G. 186, N. 1). — ἔστιν: why accented? — ἀρχῆς: causal genitive (G. 173, 1, N. 2). — ἑαυτοῦ: pred. gen. of poss. (G. 169, 1). — μέση τῆ χώρα: cf. μέσου τοῦ παραδείσου in i. 2. 7, and note. — οὐδέ: the οὐ goes with δύναισθε ἄν, the δέ (even) with εἰ... ὑμῖν. — παρέχοι: sc. ἀποκτεῖναι.

12. εἰ μή, except, after a neg. Cf. i. 4. 18; i. 5. 6. — ἔχοντες = εἰ ἔχοιμεν (G. 226, 1). — ἄν: with χρῆσθαι (G. 246). So the ἄν that follows

belongs to στερηθήναι, and παραδόντες = εί παραδοίμεν.

Page 39. — μή: the neg. with the imperative is always μή (G. 283, 2). — παραδώσειν: sc. ήμας as subject, which would have been expressed if ήμιν had not preceded.

13. 'Αλλά... ἀχάριστα: ironical. On 'Αλλά, see § 4. When Phalīnus calls him a 'philosopher,' he means to stigmatize his remarks about ἀρετή and ἀγαθά as unpractical. The literal meaning of φιλό-σοφος? — ἄν, that you are (G. 280). — περιγενέσθαι ἄν, could (under any circumstances) prove superior (G. 246; 226, 2b). — δυνάμεως: case (G. 175, 2).

14. ἔφασαν: Xenophon writes as if he had not himself been present.

— λέγειν: cf. λέγειν in i. 9. 23, and note. — ὑπο-μαλακιζομένους, losing courage somewhat (ὑπό). The underlying word is μαλακός, soft. For ὑπό, see G. 191, VI. 7, end. — τὶ (G. 188, 1, N. 2): cf. i. 3. 18, and note. — συγκαταστρέψαιντ' ἄν: serving loosely as an apodosis to the first protasis also, εἴτε θέλοι, but belonging more fitly to the second.

15. εἰ, whether (G. 282, 4). — ἀποκεκριμένοι εἶεν: periphrastic perfect (G. 118, 1). Why opt.? — Οὖτοι: in partitive appos. to the phrase ἄλλος ἄλλα (G. 137, Ν. 2). — ἄλλος ἄλλα, some one thing, others another, lit. another other things. Cf. ἄλλοι ἄλλως in i. 6. 11, and ἄλλοι ἄλλοθεν in i. 10. 13, and the notes. — λέγεις, mean, intend.

16. The sparring that follows to the end of the chapter shows much Greek humor. — ἄσμενος (G. 138, N. 7). — οἶμαι . . . πάντες, and all the rest also, I think. οἷμαι is parenthetic and does not affect the construction.

— ήμεις: sc. "Ελληνές έσμεν. — πράγμασι: cf. i. 1. 11.

17. ὅ τι: the antecedent of this word is a cogn. acc. to συμβούλευσον, give us whatever advice, etc. — ἔπειτα: to be how construed? — λεγόμενον (by conjecture for ἀναλεγόμενον), ὅτι Φαλῖνός, κ. τ. λ.: when reported us follows, viz. "Phalinus once," etc. (G. 241, 2, Note).—συμβουλευομένοις συνεβούλευσεν: why a difference in voice? The same distinction above. — τάδε, the following advice (G. 148, N. 1), would be followed by the actual advice, if the report should ever be made in Greece. What sort of an accusative is τάδε? — ὅτι ἀνάγκη (sc. ἐστί), that it is inevitable.

18. ὑπ-ἡγετο, craftily (ὑπό) suggested this. — εὐέλπιδες: declined like ἐλπίς (લ. 66, Ν. 3). — ὑπο-στρέψας, turning advoitly, avoiding the trap. — παρὰ τὴν δόξαν αὐτοῦ, contrary to what he had expected (G. 191, VI. 4, 3 d).

19. εί... ἐστι, if you have one chance in ten thousand (G. 77, 2, Ν. Ε΄).

— σωθηναι: limits ἐλπίς, to be supplied with μία τις (G. 261, 1). In the second line below, the noun σωτηρίας is used in the same sense. - ἄκοντος: used almost like a participle. Cf. i. 3. 17, and note.

Page 40. — 20. πρὸς ταῦτα: cf. § 11. — 'Αλλά: cf. § 4, and note. — ταῦτα: cf. with τάδε in the next line (G. 148, N. 1). (T. also § 21, beginning. — ἡμεῖς: emphatic, opposing what the Greeks thought to what the King had demanded (§ 8). — εἶναι: sc. ἡμᾶς as subj. — πλείονος (G. 178, N.). — ἔχοντες: a second protasis (G. 226, 1) to ἄν εἶναι, which is quoted (G. 246): see note on ἔχοντες and παραδόντες in § 12.

21. αὐτοῦ: adv. — ὅτι . . . εἴησαν, that there was (not would b) a true, etc., the direct form being μένουσι (partic., sc. ύμιν, = ἢν μένητε) σπονδαί εἰσιν, there is a truce for you (i. e. for you to depend on), if you remain ((i. 223). See § 22, "Ην μένωμεν. (f. below, σπονδαί εἰσιν after μενείτε. - εἴπανε: imperative of the first aor. εἶπα, not of the second aor. εἶπον. See the l-xicon, and the Appendix to (i., s. v. εἶπον. — πότερα . . . ἡ: cf. § 10. — ὡς . . . ἀγγελῶ, shall I announce from you that there is war? lit. assauting that there is war, shall I announce it from you? ((i. 250, x. 4, ex.).

22. ταὐτά: not ταῦτα. — ἄπερ: sc. δοκεῖ. — ἀπεκρίνατο: note the asyndeton. — σπονδαί: sc. εἰσίν (see note on § 21).

23. ὅ τι ποιήσοι (indirect quest.): the fut. opt. is never used except as the representative of the fut. indicative in indirect discourse (G. 203, N. 3).

CHAPTER II.

Synopsis: Phalinus departs; and Chirisophus and a messenger return from Ariaeus, who refuses to be made king, and again tells the Greeks that he shall set out early next morning (1). Clearchus declines to say whether they will join him or not (2). At sunset he tells the generals and captains that the sacrifices were extremely favorable for joining Ariaeus (3), and gives directions how they shall proceed (4). From this time on, Clearchus assumes virtual command (5). Computation of distances (6). Miltocythes deserts to the King (7). The Greeks join Ariaeus about midnight, and give and receive pledges of good faith (8, 9). Ariaeus shows that it will not do for them to return as they came (10, 11), and adds that at first they must make their marches as long as possible (12). At daybreak they begin their march northward (13). In the afternoon they think they see the enemy's cavalry (14); but scouts bring back word that what they see are only beasts of burden, and it is concluded that the King is encamping near by (15). Clearchus nevertheless advances straight on, and encamps in certain villages (16). In the darkness and confusion the Greeks make much noise and frighten the enemy (17), of whom, on the next day, no traces are to be seen (18). During the night the Greeks also suffer a panic (19). Clearchus by a stratagem succeeds in quieting them, and at daybreak they again fall into line (20, 21).

1. αὐτοῦ παρὰ 'Αριαίφ: cf. αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ in iv. 3. 23. Glus also remained: cf. ii. 1. 3, 5. -- ἔλεγον, φαίη: the first takes a clause with

ότι, the second the inf. (G. 260, N. 1). — βελτίους, of higher rank. — ους ουκ αν ανασχέσθαι: for ου ουκ αν ανάσχοιντο, a rel. clause with the inf. by assimilation (G. 260, 2, N. 2). — αὐτοῦ βασιλεύοντος: pred. part. after a verb of enduring (G. 279, 1). For the case see G. 171, 2. Cf. further Moods and Tenses, § 112, 2, N. 2. — ἀλλ' εἰ, κ. τ. λ.: a change to the direct discourse. — ἤδη, immediately. — εἰ δὲ μή, otherwise, i. e. if you do not come, = ἐὰν δὲ μἡ ἥκητε. See § 2. In such alternatives, εἰ δὲ μἡ is regularly used in the second clause, even when a subjunctive or an affirmative verb would be required if the ellipsis were supplied. See Moods and Tenses, § 52, 1, N. 2. — αὐτός (G. 138, N. 8), himself, adj. pron. emphasizing the omitted subj. of ἀπιέναι, which is fut. in force (G. 200, N. 3 b).

2. οὕτω: with ref. to what follows as well as to what precedes. — χρη ποιεῖν: sc. ἡμᾶς, referring to both Greeks and barbarians. — ὥσπερ λέγετε: understand before this χρη ἡμᾶς ἥκειν τῆς νυκτός. — εἰ δὲ μή: see note on εἰ δὲ μή in § 1.— πράττετε is more animated than χρη ὑμᾶς πράττειν would have been.— ὁποῖόν τι: τὶ adds to the indefiniteness of ὁποῖον, whatsoever. — οὐδέ, i. e. not even to the friendly barbarians, just as before he had sent Phalīnus off without satisfying him (ii. 1. 23, end).

3. léval: purpose (G. 265). Construe with οὐκ ἐγίγνετο, did not result (farorably) for going. This phrase is interpreted by καλὰ ἦν at the end of the section. — ἄρα, as it seems. — ἐν μέσφ, between. Cf. i. 7. 6, and note. — ναυσί-πορος (G. 131, 1, N.).

Page 41. — οὐ μὲν δή, nor yet indeed. — γέ: force? — οἶόν τε: sc. ἐστίν, is it possible (G. 151, N. 42). — ἔστιν: accent?

- 4. δειπνεῖν: explanatory of ὧδε ποιεῖν. The infinitive const. changes to the imperative in συσκευάζεσθε, κ. τ. λ. Cf. πράττετε in § 2, and note. σημήνη: ef. ἐσάλπιγξε in i. 2. 17, and note. ὡς ἀναπαύεσθαι (with σημήνη), shall give the signal for going to rest (G. 266, N. 1). τὸ δεύτερον: cogn. acc. to σημήνη to be supplied. ἀνατίθεσθε: mid. (G. 199, 3). ἐπὶ τῷ τρίτῳ, at the third signal. τῷ ἡγουμένῳ, the van (neut.) = τοῖς ἡγουμένοις. πρός, towards: note that the genitive follows (G. 191, VI. 6, 1 a). τὰ ὅπλα = τοὺς ὁπλίτας. Cf. ἀσπίς in i. 7. 10.
 - 5. τὸ λοιπόν: adv. (G. 160, 2). δεῖ: sc. φρονεῖν.
- 6. This entire section is thought by many to be an interpolation. ἀριθμὸς τῆς ὁδοῦ, amount of the way, distance. τῆς Ἰωνίας, in Ionia (G. 167, 6). μάχης, scene of the battle, battle-field. So below. ἐλέγοντο εἶναι, there were said to be, it was said that there were.

7. ἐπεὶ σκότος ἐγένετο, when it became dark (G. 134, N. 1c). Cf. ἡμέρα ἐγένετο in § 13, and ὀψὲ ἦν in § 16. — εἰς, ὡς: cf. note on εἰς in i. 2. 3.

8. τοῖς ἄλλοις: dative (G. 184, 3) after ἡγεῖτο in place of the genitive (G. 171, 3). — κατὰ τὰ παρηγγελμένα, in accordance with his previous instructions. For these see § 4.— παρὰ 'Αριαῖον: why acc.?— μέσας νύκτας: cf. note on i. 7. 1.— ἐν ... ὅπλα, halting under arms in line of battle. Cf. i. 5. 14, and note. θέμενοι modifies the following nominatives, the officers being said to halt when they order their men to do so.— οἱ κράτιστοι, the highest in rank. Cf. βελτίους in § 1.— μήτε ... τέ, not only not

... but also: the correlatives are merely τε... τε. — προδώσειν, ἔσεσθαι, ήγήσεσθαι: quoted (G. 202, 3 a). —προσ-ώμοσαν, sware besides (G. 191, VI. 6, end).

9. είς ἀσπίδα, i. e. the blood was caught in the hollow of a shield. — οί

"Ελληνες, οἱ βάρβαροι: subjects of ώμοσαν.

10. ἐπεὶ δὲ τὰ πιστὰ ἐγένετο, but when the pledges had been given (aor. with force of plup.); with the pledge here given (an oath and offering) of. ii. 3. 28, where the pledge is an oath and the giving and taking of the right hand, and iv. 8. 7, where it is an oath and the exchange of spears.

Page 42. — πότερον . . . ή: how used? — ήνπερ: sc. δδόν, and for the construction of this accusative with ήλθομεν, cf. note on δδόν in i. 2. 20.

11. ἀπιόντες: prot. = εἰ ἀπίοιμεν (G. 226, 1). — παντελώς, αίτετια, der. from παν-τελής (τέλος). — ὑπὸ λιμοῦ: cf. i. 5. 5, and note. — ὑπάρχει ἡμῖν, we have to depend on: for the meaning of ὑπάρχω, cf. note on i. 1. 4. — οὐδὲν τῶν ἐπιτηδείων, nothing in the way of provisions. — ἐπτακαίδεκα γάρ: γάρ is doubly related, introducing not only a ground for παντελώς... ἀπολοίμεθα, but also one of the causes of ὑπάρχει... ἐπιτηδείων. — σταθμῶν: the σταθμός is here looked upon as a period of time. Cf. for the case ἡμερῶν in i. 7. 18. — ἐγγυτάτω: adj. (G. 141, N. 3; 142, 2). — ἔνθα, there. — νῦν δ' ἐπινοοῦμεν, i. e. I and those with me. νῦν δέ corresponds to ἣν μὲν ἥλθομεν, and τῶν δ'... ἀπορήσομεν to μακροτέραν μέν. — μακροτέραν: se. δδόν; cf. note on ἥνπερ in § 10. — ἐπιτηδείων: why genitive!

12. πορευτέον: sc. ἐστί (G. 281, 2). — σταθμούς: cognate acc. to πορευτέον, we must make our first marches, lit. march our first marches. — ώς . . . μακροτάτους, as long as possible. Cf. note on i. 1. 6, and ώς πλεῖστον just below. μακροτάτους is predicate (cf. G. 142, 3). — ἀποσπασθῶμεν: explain the accent and mood. — στρατεύματος: why genitive? — ἄπαξ: cf. note on i. 9. 10. — δύο: here indeclinable (G. 77, 1, N. 1). — ἡμερῶν: gen. of measure (G. 167, 3). — ἀπόσχωμεν: why subj.? — οὐκέτι μὴ δύνηται: emphatic fut. affirmation (G. 257). — στρατεύματι: dat. of accompaniment (G. 188, 5), equiv. to ἐὰν ἔχη ὀλίγον στράτευμα, corresp. to πολὺν δ' ἔχων (below) = ἐὰν ἔχη. — σπανιεῖ: fut. of σπανίζω (G. 110, II. N. 1 c). — ἔγωγε is expressed for emphasis, and further emphasized by γέ and by its position.

13. [°]Hν δυναμένη, amounted to, meant: οὐδὲν ἄλλο δυναμένη stands like a pred. adjective after ην, the expression differing little from ἐδύνατο. — στρατηγία, plan of operations. — ἀποδρᾶναι ἢ ἀποφυγεῖν: cf. i. 4. 8, and note. — τὸν ἥλιον, ἡλίφ: cf. note on ἡλίφ in ii. 1. 3. — τοῦτο: cf. ἐψεύσθη τοῦτο in i. 8. 11, and note.

14. ἔτι δέ, but furthermore. — δείλην: cf. note on i. 8. 1. — τῶν Ἑλλή-νων: depends on the omitted (indefinite) antecedent of οί (G. 152). — οί μή

ἔτυχον: a conditional relative clause (G. 232, 1; 231, end).

15. εἰσίν, νέμοιτο: partial change of mood in quotation. Cf. note on i. 10. 5. — ἐστρατοπεδεύετο: impf. (not plup.), was encamping. — καὶ γὰρ καί: an unusual connection of particles, and (they were sure of this) for smoke also, etc.

16. ἀπειρηκότας, were weary, as pf. of ἀπ-αγορεύω, to renounce, give up,

grow weary: the perf. ἀπ-είρηκα, to have grown (and so to be) weary. Cf. i. 5. 3. — οὐ... ἀπέκλινε, he did not, however, even (δέ in οὐδέ) turn aside, much less retreat.

Page 43. — εὐθύωρον, straight on, an uncommon word. — εἰς: with ref. to the previous marching into the villages. — καὶ... ξύλα, even the very timbers in (from) the houses (G. 191, N. 6). Cf. τοὺς ἐκ τῶν πόλεων in i. 2. 3, and note.

17. ὅμως: notwithstanding the villages had been pillaged.— τρόπω τινί, after a fashion. — σκοταῖοι, in darkness (G. 138, N. 7). — ἐτύγχανον: se. αὐλιζόμενοι. — ὥστε ἀκούειν, ὥστε ἔφυγον: in the second case the result is stated as an independent fact, rather than merely as a result (G. 266, 1; 237)

18. καὶ βασιλεύς, even the King, and not only οἱ ἐκ τῶν σκηνωμάτων φεύγοντες. — οἷς (G. 153, with N. 1).

19. τοις Έλλησι: after the compound verb (G. 187). — clov: mascu-

line accusative, subject of γίγνεσθαι, qualem par est fieri.

20. τῶν τότε: se. κηρύκων. Homer says (Iliad v. 786) that Stentor (cf. Eng. stentorian), the "brazen-voiced," was able to shout as loud as fifty other men together. — τοῦτον: taking up Τολμίδην. — τὰ ὅπλα: in a Greek camp the arms (heavy shields and spears) were generally stacked in one place. — ὅτι λήψεται: cf. i. 6. 2, and note. — ὅς ἀν μηνύση, λήψεται: conditional relative sentence referring vividly to the future (G. 232, 3). — τάλαντον ἀργυρίου: cf. i. 7. 18.

21. εἰς τάξιν τὰ ὅπλα τίθεσθαι, to get under arms in (lit. into) line of battle. (f. i. 5. 14, and note. — ἦπερ εἶχον, just as they were (or stood). —

ή μάχη, i. e. the battle of Cunaxa.

CHAPTER III.

SYNOPSIS: At sunrise the King sends heralds to propose a truce (1). Clearchus arranges the army so as to present the most formidable appearance, and, coming forward (2, 3), asks what they want (4). He directs them to tell the King that they must fight first, as the Greeks have had no breakfast (5). heralds depart, but soon return with word that, if the truce (which is to be general) should be concluded, the Greeks will be furnished provisions (6, 7). Clearchus thinks best to conclude the truce, and commands the heralds to lead the way (8, 9). They come upon ditches and canals, over which they are obliged to construct bridges (10). Clearchus punishes those who loiter, and himself takes part in the work (11), so that the older men also give their assistance (12). Clearchus suspects that the King has flooded the plain with a purpose (13). They arrive at certain villages where they procure provisions (14-16). They remain here three days, and Tissaphernes comes to confer with them (17), and says that he has asked the King to allow him to lead them back to Greece (18, 19), but that the King wishes to know why they took the field against him (20). Clearchus explains how they were drawn into the expedition (21, 22), but says that now, however, they wish simply to return (23). Tissaphernes reports this to the King (21), and on the third day returns saying that the King consents to his leading them home in safety (25). He swears on his part to do this faithfully and to furnish provisions; and the Greeks swear to do no harm to the country on their way (26-28). Tissaphernes then goes back to the King, promising to return after completing his preparations (29).

1. "Ο . . . εγραψα: in ii. 2. 18. — τωθε, from what follows (C. 188, 1;

148, N. 1). — πέμπων: sc. κήρυκας (cf. ii. 1. 7).

2. τοὺς προφύλακας, the pickets. — ἐζήτουν: diff. in use between this word and αἰτέω on the one hand and ἐρωτάω on the other! — τυχών, ἐπισκοπῶν: classify these partic. — εἶπε, told. Cf. ἔλεγε θαρρεῖν in i. 3. 8, and note. — ἄχρι ἂν σχολάση: on the principle of indirect discourse we might have ἄχρι σχολάσειε (G. 248, 3).

3. κατέστησε, had drawn up. — ώστε... πυκνήν, so that it should be (G. 266, 2) well arranged to be seen (G. 261, 2) everywhere as a compact line

(i. e. to have this appearance in all parts).

Page 4.4. — $\mu\eta\delta\dot{\epsilon}\nu\alpha$: why not oὐδένα? — εἶναι: in the same construction with the preceding ἔχειν. — $\tau\dot{\epsilon}$, $\tau\dot{\epsilon}$: the first $\tau\dot{\epsilon}$ is correlative to the καί before τοῖς ἄλλοις; the second, to the καί before εὐειδεστάτοις. — τ αὐτά, i. e. $\pi\rho$ οελθεῖν, κ. τ . λ.

4. πρός, in front of (G. 191, VI. 6). — ήκοιεν, had come, the direct form is ήκομεν (G. 200, N. 3) ἄνδρες οἴτινες ἐσόμεθα (G. 247, N. 1). See Mand?

and Tenses, § 74, 1, N. 1.

- 5. μάχης: genitive of want (G. 172, 1).— ὁ τολμήσων, the man that will dare (G. 276, 2), subj. of the preceding ἔστιν.— μὴ πορίσας = ἐλν μὴ πορίση (G. 226, 1).— Notice ἄριστον at both beginning and end of the last sentence.
- 6. Φ: the antecedent is the preceding sentence, ηκον ταχύ. δοκοῖεν, ηκοιεν: the direct discourse would show the person of each verb: εἰκότα δοκεῖτε...καὶ ήκομεν...οι ἄξουσιν ἔνθεν ἔξετε. οι ... ἐπιτήδεια, who would conduct them (the purpose for which the guides were brought). if there should be a truce, to a place (se. ἐκεῖσε) from which they would get (the object in view) provisions. For this use of the fut. ind. with relative words (here οι and ἔνθεν) to express purpose or object, see G. 236, with N. 3. For the partial change of mood in the quoted sentence ὅτι... ἐπιτήδεια, see note on ὅτι... βασιλεῖ in § 4.

7. εί... ἀπιοῦσιν, whether he was making a truce merely (αὐτοῖς) for the men (as they were) coming and going, i. e. for the King's envoys. The direct question was σπένδομαι... ἢ ... ἔσονται. — τοῖς ἄλλοις (G. 184, 3

or 4). — διαγγελθή: why subjunctive? Force of διά?

8. μεταστησάμενος, had them retire, and, etc. (G. 191, VI. 3, en l). — ἐδόκει ποιεῖσθαι: cf. ἐδόκει πορεύεσθαι in i. 2. 1, and note. — καθ' ήσυχίαν, i. e. without being harassed by the enemy. Force of the suffix in ήσυχία? — ἐπί, after, in order to get, involving the idea of purpose, but below, in § 9 at the end, πρός in the sense simply of to.

9. διατρίψω (sc. χρόνον). — ἀποδόξη: why subj.? For the force of ἀπό, cf. ἀπο-ψηφίσωνται in i. 4. 15, and note. — καιρός, proper time, whereas

xpóvos is time in general.

10. οἱ μέν: correlated by Κλέαρχος μέντοι. — τάφροις: cf. for the case, οἶς, i. 8. 1.— αὐλῶσιν, canals.— ὡς μὴ δύνασθαι, so that they were not able, ὡς with the inf. to express result (G. 266, N. 1). Cf. i. 5. 10, and note.— ἐποιοῦντο: sc. γεφύρας. — ἦσαν ἐκπεπτωκότες: periphrastic pluperfect (G. 118, 4), which makes the idea of being on the ground more prominent than that of falling.

Page 45.—11. Κλέαρχον... ἐπεστάτει: lit. to learn Clearchus well, how he commanded. Cf. note on τῶν βαρβάρων, i. 1. 5, and also i. 6. 5.— τὸ δόρυ, his spear, but in the next line βακτηρίαν, a staff or stick, without the art., because the staff was no part of his regular equipment as a soldier. Give the stem from which βακτηρία is derived.— εἰ δοκοίη: why opt.?— τὸν ἐπιτήδειον: se. παίειν (G. 261, 1).— ἔπαισεν ἄν: an iterative aorist (G. 206). For the use of the stick in Spartan military discipline, see i. 5. 11, and note.— αὐτὸς προσελάμβανεν, took hold himself.— μὴ οὐ (G. 283, 7): the μή negatives the following inf. regularly; the οὐ (here very irregular) strengthens the neg. idea underlying αἰσχύνην εἶναι, were ashamed, were un-willing (Moods and Tenses, § 95, 2, N. 1, Rem.).

12. πρός: cf. i. 9. 20. It is doubtful whether we should read αὐτοῦ or αὐτό. MSS. αὐτόν. — οί... γεγονότες here must mean those that were thirty years old and less, which would regularly be οί εἰς τριάκοντα ἔτη (as in vii. 3. 46). For the case of ἔτη, see G. 161. — σπουδάζοντα, in earnest.

— προσελάμβανον: cf. § 11.

13. ὑποπτεύων: cf. i. 1. 1, and note. — μή: in the direct form οὐ (G. 242, 4). — ἄρδειν: with οἴα (sc. τοιαύτη), on the principle of G. 261, 1: it was not the proper season for watering, etc. Cf. Moods and Tenses, § 93, 1, N. 1. — ἤδη, forthwith, at the very start. — εἰς, with reference to, for. — τούτου ἕνεκα: taking up ἵνα προφαίνοιτο. Cf. G. 215, Rem. — ἀφεικέναι: see ἀφίημι.

14. ὅθεν: cf. ii. 1. 3, and note, and below, § 16. As an adverb ὅθεν goes with λαμβάνειν; as a relative it introduces the sentence. — ἀπέδειξαν λαμβάνειν, gave them notice to tuke. — οἶνος φοινίκων, palm wine. Cf. i. 5. 10.— ὄξος . . . αὐτῶν, a sour (cf. ὀξύς) drink made from the same by boiling

(ξψω, to boil).

15. αὐταὶ αἱ βάλανοι, the dates themselves (opposed to the wine, etc.), in partitive appos. (G. 137, N. 2). — τοῖς οἰκέταις: with ἀπέκειντο (G. 184, 3). οἰκέτης, from οἶκος (G. 129, 2 b), properly a house-servant. — ἀπέκειντο, were set apart; equiv. to pass. of ἀπετίθεσαν, below. — κάλλους: gen. of cause (G. 173, 1). — ἠλέκτρου: abridged for ἠλέκτρου ὄψεως. Cf. the similar case explained in G. 186, N. 2. — τὰς δέ τινας, but some (τινάς) others. — τραγήματα, for sweetmeats, to be eaten at dessert (G. 137, N. 4). — καὶ ἡν . . . ἡδὺ μέν, and these (the τραγήματα, G. 135, 2) were a palatable thing (G. 138, N. 2 e) also at a symposium (πότον, not ποτόν). — κεφαλ-αλγές: derivation? See G. 131, 1.

16. τὸν ἐγ-κέφαλον, the crown (lit. brain), a large terminal cabbage-like growth at the top of the stem of the palm-tree. — ἰδιότητα, peculiar-ity (see G. 129, 7). — ἡδονῆς, flavor. Cf. ἡδύ, above. — ἐξαιρεθείη: why opt.? — ὅλος, entirely (G. 138, N. 7): we sometimes say, it all dried up.

17. ὁ . . . ἀδελφός: note the position of the genitives (G. 142, 1). — γυναικός: by name Statīra. — αὐτοῖς: case (G. 186). Cf. Ἑλλάδι in the next section.

18. γείτων: predicate nom. to οἰκῶ (G. 136; ef. 137, N. 4). — οἰκῶ: see

Hellen. iii. 2. 12, Καρία, ένθαπερ ὁ Τισσαφέρνους οίκος.

Page 46. — πελλά κἰμήχανα (i. e. καὶ ἀμ.), many difficulties, lit. many and inextricable (struas, G. 141, N. 4): ἀμήχανα = ἐν οἶς οὐδεμία μηχανή. — εὕρημα, α piece of good fortune; from εὑρίσκω (εὑρ-, G. 129, 4). — εἰ δυναίμην: we might have had ἐὰν δύνωμαι (G. 248, 2; 226, 4, N. 1), as the context implies, I thought it would be a εὕρημα, — οἷμαι . . . ἔχειν, for I think it would not be a thankless labor for me (G. 246). For ἀχαρίστως ἄν ἔχειν, cf. note on i. 1. 5, end. — πρὸς ὑμῶν: as if a passive had preceded in place of ἀχαρίστως ἔχειν.

19. ἐπιστρατεύοντα: quoted after ἤγγειλα (G. 280). For the fact mentioned, see i. 2. 4. — καὶ μόνος, κ. τ. λ.: cf. i. 10. 7 and 8. — σὺν τοῖσδε:

with a gesture. — avrŵ: the King.

20. βουλεύσεσθαι: what other tenses might be used? (G. 203, N. 2).— εὐ-πρακτότερον: verbal adj. (G. 117, 3) in the comparative. The subj. of εὐπρακτότερον ἢ is διαπράξασθαι understood, the διαπράξασθαι expressed being the object of δύνωμαι.

21. μεταστάντες: second aor. Cf. μεταστησάμενος in § 8. — Κλέαρχος δ' ἔλεγεν, i. e. Clearchus was their spokesman. — ώς βασιλεῖ πολεμήσοντες, with the intention of warring with the King (G. 186, N. 1). When, as here, the subject of the leading verb is also the speaker (cf. G. 277, N. 2), ώς

simply emphasizes the cause or purpose denoted by the participle.

22. The speaker is referring in this section, probably, to the agreement entered into at Thapsacus, i. 4. 11 – 13. — θεούς, ἀνθρώπους: objects of ἦσχύν-θημεν (G. 158, N. 2). The infinitive προδοῦναι is a second obj. of the same verb (G. 260, 1). — παρέχοντες (se. αὐτῷ), when we had offered (G. 204, N. 1).

- εὖ ποιεῖν: purpose (G. 265; 165, N. 1).

23. ἐπεί: here, since; above, in § 22, when. — βασιλεῖ... ἀρχῆς: cf. ii. 1. 11. — τὴν χώραν κακῶς ποιεῖν: cf. i. 4. 8, and note. Cf. below, ἡμᾶς εὖ ποιῶν. — εἴ τις... λυποίη, i. e. if no one should molest us: τὶς is like French on and German man, with no exact English equivalent. — ἀδικοῦντα: se. τινά, and cf. βουλευομένους in i. 1. 7. — ἡμᾶς... ὑπάρχη, shall take the first step also (καί) in doing us good (G. 279, 1), καὶ εὖ ποιῶν emphatically opposed to ἀδικοῦντα. — εὖ ποιοῦντες (G. 277, 2).

Page 47. — 24. ήκω: mood? — αί... μενόντων, let the truer continue. — άγορὰν παρέξομεν, will provide a market, i. e. an opportunity for the

Greeks to buy provisions.

25. εἰς: ef. εἰς έω, i. 7. 1, and note. — διαπεπραγμένος (ef. διαπράξασθαι in § 20): with δοθῆναι as its object. — δοθῆναι αὐτῷ: ef. the corresponding active δοῦναι ἐμοί in § 18. — καίπερ: with the following concessive part. (લ. 277, n. 1 b). — ἄξιον βασιλεῖ, befitting the King (G. 185; 184, 2). ef. G. 178, n.

26. τέλος: cf. i. 10. 13. — πορέξειν: sc. ήμας. The inf. is quoted after

the idea of promising in πιστά (G. 202, 3 a). So ἀπάξειν. — ὅπου δ' ἄν μή: why not οὐ?

- 27. πορεύσεσθαι, έξειν: both quoted after ὀμόσαι. Cf. the two future infinitives in § 26. ώς διὰ φιλίας (sc. χώρας), as (you would go) through a friendly country.
- 28. ταῦτα ἔδοξε: cf. note on i. 3. 20. ἄμοσαν . . . ἔδοσαν: cf. note on πιστά in ii. 2. 10.
- 29. ὡς βασιλέα: cf. i. 2. 4. διαπράξωμαι, shall have accomplished, with future perfect force (Moods and Tenses, § 20, N. 1). ἃ δέομαι: sc. διαπράξασθαι. ὡς ἀπάξων καὶ ἀπιών (G. 200, N. 3 b): cf. note on ὡς πολεμήσοντες in § 21.

CHAPTER IV.

SYNOPSIS: The Greeks and Ariaeus remain encamped near each other for more than twenty days, during which time the barbarians receive visits from their friends (1). The Greeks grow uneasy and ask their generals why they remain, and express their suspicions of the King's intentions (2-4). Clearchus answers that it will not do to go away, as that would break the truce and they would be left without provisions, guide, or friends (5); that, moreover, the Luphrates bars their way, and that they have no cavalry (6). He declares his faith in the King's oath (7). Tissaphernes and Crontas arrive with their armies (8). The Greeks proceed with Tissaphernes as guide (9), but are suspicious of the Persians, and march apart from them. Mistrust increases on both sides, and they sometimes come to blows (10, 11). They arrive at the wall of Media (12), and from thence a march of two days brings them to the Tigris. The Greeks encamp near Sitace, and the barbarians cross the river (13, 14). After supper a man brings a warning from Ariaeus to the Greeks to beware of a nightattack, and to guard the bridge over the Tigris (15-17). Clearchus is greatly alarmed (18); but the story is observed to be inconsistent (19, 20), and after questioning the messenger it is concluded that he has been sent with an ulterior object (21, 22). Nevertheless, a guard is sent to the bridge (23). At daybreak the Greeks cross the bridge (24), and proceed in four days to the river Physcus. Near Opis they are met by an illegitimate brother of the King, who views them as they pass, and is amazed at their number (25, 26). They proceed through Media, plundering the villages of Parysatis (27), and along the right bank of the Tigris, procuring provisions from Caenae, a city across the river (28).

1. εἴκοσιν: se. ἡμέρας. — οἱ ἄλλοι ἀναγκαῖοι, his other relatives: ἀναγκαῖος (from ἀνάγκη, see G. 129, 12) is the Lat. necessarius. — δεξιάς, essurances, pledged by the person who brought them with the right hand. — μὴ . . . αὐτοῖς, that the King would bear them no ill-will (μνησι-κακήσειν: μιμνησκω, stem μνα-, and κακός). The inf. is quoted after δεξιάς; ef. παρέξειν in ii. 3. 26. — ἐπιστρατείας: gen. of cause (G. 173, 1). — τῶν παροιχομένων, of what was past (G. 200, N. 3).

2. οἱ περὶ 'Αριαῖον, Ariaens and those with him (G. 141, N. 3). Cf. οἱ ἀμφὶ Τισσαφέρνην, iii. 5. 1. — ἔνδηλοι . . . νοῦν, evidently paid less regard to the Combo. For more than the combo.

to the Greeks. For προσέχοντες, cf. ἀνιώμενος in i. 2. 11, and note.

Page 48.—3. ή may introduce the second part of an alternative question (G. 252, 5), even when the former part is only implied there πότες ρον άλλως έχει). Cf. the use of an in Lat. — περὶ παντὸς ποιήσαιτο: cf. περὶ πλείστον ποιοῖτο in i. 9. 7, and note. — η̂: subj. of purpose (G. 216). The opt. referring to the future has the force of a primary tense (Mands and Tenses, § 34, 2). — στρατεύειν: dependent on φόβος (G. 261, 1, with N. 1). We might have had οἱ άλλοι "Ε. φοβῶνται . . . στρατεύειν . — ὑπάγεται: cf. ii. 1. 18. — διεσπάρθαι: see διασπείρω and G. 262, 1. — ἀλισθη̂: cf. διαπράξωμαι, ii. 3. 29. — οὐκ . . . ήμιν, it is not possible that he will not attack as, lit. there is not how (introducing the indir. quest.) he will not, etc. (G. 283, 8).

4. η . . . ἀποτειχίζει, is either trenching or walling off some point. (f. the use of τ in i. 10. 16. — τοσοίδε, so fiw: accent (G. 27, 4). — ἐπὶ . . .

αὐτοῦ, at his very doors.

5. ἐπὶ πολέμω = πολεμήσοντες. — ἔπειτα, moreover, introducing πρώτον μέν, αθθις δέ, etc. — ὅθεν, (a place) from which. — ἐπισιτιούμεθα: purpose (G. 236). — ἄμα and εὐθύς (G. 277, N. 1) both qualify ἀφεστήξει, which is a future perfect (G. 110, IV. c, N. 2; 200, N. 9). Cf. below, λελείψεται.

- ὄντες: sc. φίλοι.

6. ποταμός: emphatic, as if he had said, but as to rivers, I don't know whether (εἰ), etc.— διαβατέος: the verbal in -τέος used personally (Ε. 251, 1).— οὐ μὲν δή: cf. i. 9. 13, and note. — ἄν, i. e. ἐάν. — οὐ . . . εἰσιν: implying also, nor will there be. — τῶν δὲ . . . ἄξιοι, whereas the enemy's horse are very numerous (lit. the most, compared with those of other nations) and very efficient. — νικῶντες = εἰ νικῷμεν; but ήττωμένων, to which σωθῆναι is apod., = ἐἀν ἡττώμεθα, or perhaps εἰ ἡττώμεθα (see Monds and Tenses, § 54, 2b). — οἰόν τε: sc. ἐστίν.

7. σύμμαχα, helps. — ὅ τι, on what account (G. 160, 2; 149, 2²). — αὐτόν: repeating βασιλέα. — θεούς: cf. θεούς in ii. 3. 22, and G. 158, N. 2.

Page 49.—8. ώς ἀπιών (G. 277, N. 2): here the writer and the subj. of the leading verb are not the same person (cf. note on ώς πολεμήσοντες in ii. 3. 21, and ii. 3. 29), so that ἀπιών expresses the intention professed by Tissuphernes. There is nothing in the use of ώς to indicate the historian's opinion as to the honesty of this profession. See note on ώς βοηθήσων in § 25.— εἰς οἶκον = οἴκαδε: see note on οἰκῶ in ii. 3. 18. Besides Caria he now had the satrapy of Cyrus.— ἡγε, i. e. Orontas. Cf. iii. 4. 13.— ἐπὶ γάμω, in marriage, as his wife.

10. αὐτοὶ . . . ἐχώρουν, proceeded [themselves] by themselves. — ἐστρατοπεδεύοντο: the Greeks and barbarians. — ἄσπερ πολεμίους (se. φυλαττό-

μενοι), just as (if they were guarding against) enemies (14. 277, N. 3).

11. τοῦ αὐτοῦ: se. τόπου, and ef. i. 8. 14. — πληγὰς ἐνέτεινον: cf. i. 5. 11.

12. $\tau \epsilon i \chi o s$: mentioned in i. 7. 15. If we suppose that the southern part of this wall, which reached from the Tigris to the Euphrates, was in ruins, it is easy to account, first, for Xenophon's not describing it in i. 7. 15, but here; and, secondly, for the King's digging the ditch for the purpose, on

that assumption, of completing the line of defence furnished by the northern part of the wall. In the retreat Tissaphernes led the Greeks westward on the southern side of the ditch, in order that they should not see the 1ich plain of Babylonia, and so brought them outside of the wall again, which they now pass within (παρῆλθον) on their way to the Tigris. — ἦν ϣκοδομητο (G. 118, 4). — κειμέναις, lying; we say laid. — ποδῶν: why gen.? — μῆκος δ' ἐλέγετο, but in length, it was said, etc.

13. την δ'... έπτά, and the other (by its having been) bridged over (means, G. 277, 2) with seven boats. See note on § 24. — ησαν ἀπό: ef. εἰσὶν ἐκ in

i. 2. 7. — ώσπερ: sc. κατατέτμηνται.

14. δένδρων: with παράδεισος (G. 167, 4). If it went with δασέος it would be δένδροις (cf. iv. 7. 6). — οί δὲ βάρβαροι: sc. ἐσκήνησαν.

Page 50. — 15. ἔτυχον... ὄντες, happened to be walking. — πρὸ τῶν ὅπλων: cf. note on ii. 2. 20. — οὐκ ἔζήτει, did not ask for, ask to see. — καὶ ταῦτα ἄν: cf. i. 4. 12, and note.

16. ὅτι: introducing direct discourse. Cf. i. 6. 8, end, and note.— "Επεμψε: agreement (G. 135, N. 1). — πιστοί: cf. note on i. 5. 15. — μή ἐπιθῶνται (G. 216).

17. ώς διανοείται, since T. intends, etc.; but in the next line ώς, in order that. — της διώρυχος: the second of the two mentioned in § 13; over this

there was only a pontoon bridge, which could be destroyed easily.

19. νεανίσκος τις: conjectured to have been Xenophon himself. — οὐκ ἀκόλουθα, inconsistent. — τό τε ἐπιθήσεσθαι καὶ λύσειν, i. e. the two stories of an intention to attack, and at the same time to destroy the bridge: we should expect τὸ also before λύσειν. For the unusual fut. inf. see G. 202, 3 b; also Moods and Tenses, § 27, N. 2 b.— νικᾶν: se. αὐτούς as subject.— τί δεί... γέφυραν: why need they destroy the bridge? implying what good will it do them, etc.? It is thus a proper apod. to the future prot. ἐὰν... νικῶσι (G. 223). — ἀν (i. e. ἐὰν) ὧσιν, ἔχοιμεν ἄν: a subj. in the prot. (G. 223), with an opt. with ἄν in the apod. (G. 224), the latter belonging to an implied prot. in the opt., such as, if we should wish to escape (G. 227, 1; Moods and Tenses, § 54, 1 a²). The οὐ in οὐδέ, not even, modifies ἔχοιμεν ἄν, the meaning being, even if there are (shall be) many bridges, we should not know, etc. Cf. for this meaning of οὐκ ἔχω, i. 7. 7, and note; and see also οὐχ ἔξουσιν in § 20.

22. ὑποπέμψειαν, had sent with a false message (ὑπό): the dir. form was ὑπέπεμψαν (G. 243). — ἔνθεν μέν, ἔνθεν δέ, on this side, on that. — πολλῆς ... ἐνόντων, since it was extensive and fertile, and since there were men in it

to work it.

Page **51.** — εἴ τις βούλοιτο: might have been ἐάν τις βούληται (G. 248, N.).

23. ἐπὶ μέντοι... ὅμως, yet they nevertheless, etc., i. e. notwithstanding that they now knew the man's statements were false. Cf. ii. 2. 17. — ἀπήγγελλον, i. e. the next morning.

24. ἐζευγμένην: the Greek could say ζευγνύναι γέφυραν (G. 159), to build (lit. join) a bridge, or ζευγνύναι ποταμόν (or διώρυχα), to bridge a river (or

channel); for the latter see § 13. — ώs . . . πεφυλαγμένως, as quardelly as possible: supply ην with οἰόν τε (= δυνατόν). — τῶν παρὰ Τισσαφέρνους Έλ.: ef. τῶν παρὰ βασιλέως, i. 1. 5, and note. — διαβαινόντων (sc. αἰτῶν : we should expect the dat. after ἐπιθήσεσθαι, rather than the gen. absolute. In the same way διαβαινόντων occurs in the next line, notwithstanding the following αὐτοῖς. — σκοπῶν: participle. — διαβαίνοιεν: in the direct form διαβαίνουσι (G. 24%), to see whether they were crossing. — ῷχετο ἀπελαύνων, went riding off (G. 279, 4, Ν.); ῷχετο, lit. was off (G. 200, Ν. 3).

25. πλέθρου: ef. πλέθρων, i. 2. 23. — ὧκεῖτο: ef. οἰκουμένην, i. 4. 1. — ἢ ὄνομα ματίς: ef. i. 5. 4, and note. — πρὸς ἥν: why accusative! — ὡς βοηθήσων (G. 277, Ν. 2): ὡς shows only that the partice gives the purpose which is professed by the subject (ὁ ἀδελφός). See note on ὡς ἀπιών in § 8,

and on ώς πολεμήσοντες in ii. 3. 21. Cf. also i. 1. 11, and note.

26. εἰς δύο, two abreast (G. 191, III. 1 c). They marched by in column.

— ἄλλοτε... ἐφιστάμενος, halting now and then. — τὸ ἡγούμενον (object): ef. ii. 2. 4, and note. — ἐπιστήσειε: why opt.? — ἐπίστασιν: force of the suffix σις? — ἐκπεπλῆχθαι: see note on i. 5. 13.

27. Κύρω ἐπεγγελῶν, insulting Cyrus (G. 184, 2) besides (ἐπί), i. e. besides gratifying the Greeks. Cf. ἐπι-λέγειν, i. 9. 26. — διαρπάσαι . . . ἐπέτρεψε: ef. i. 2. 19, and note. — πλην ἀνδραπόδων, i. e. except that the men in them were not to be made slaves.

CHAPTER V.

SYNOPSIS: They arrive at the river Zapatas, and Clearchus sends a messenger to Tissaphernes and requests an interview (1, 2). When they meet, Clearchus expresses his hope that they shall be able to dispel the mutual distrust of the Greeks and barbarians (3, 4); mentions cases where great evil has been done through misunderstanding (5, 6); refers to their oaths and the vengeance of the Gods should they break them (7); details the facts which render it necessary for the Greeks to retain the friendship of the Persians (8-12), and the advantages to the barbarians of an alliance with his Greek army (13, 14); and finally he asks to know who has excited the suspicions against them (15). Tissaphernes assures Clearchus that the Greeks have no cause for distrust (16), showing how completely they are in the power of the Persians (17-19), and how unnecessary it would be for the latter to resort to perjury if they wished to destroy their former enemies (20, 21). He expresses great personal friendship for the Greeks, and hints at an especial service they may do for him (22, 23). Clearchus believes him sincere, and when he promises to disclose the names of those who have sought to create distrust between them, if Clearchus with the rest of the generals will come to him, the Greek general consents (24-26). The next day he returns to camp and states what has been agreed upon, and, though opposed by some of the soldiers, finally persuades five of the generals and twenty captains to accompany him (27-30). The generals are invited to enter the tent of Tissaphernes, and not long after they are seized and those without murdered Nicarchus alone escapes, and flees terribly wounded to the Greeks (33), who run to arms (34). Ariaeus with 300 Persians approaches the camp, and calls for some general or captain (35, 36). Cleanor, Sophaenetus, and Xenophon come forward (37). Ariaeus tells them that Clearchus, having violated the truce, is dead, but that Proxenus and Menon are in great honor, and that the King demands their arms (38). In answer Cleanor reproaches him for his treachery, and Xenophon skilfully asks that Proxenus and Menon may be sent to the Greeks to advise them (39-41). The barbarians leave without making answer (42).

Page 52. — 1. ὑποψίαι, feelings of distrust. — φανερά, pred. to ἐφαίνε-

το, is specially opposed to ὑποψίαι.

2. Τισσαφέρνει: cf. τούτω in i. 1. 9. — εἴ δύναιτο, κ. τ. λ. (G. 248, 2), in case he could in any way stop, etc. The apod., suggested by παῦσαι, would be ἴνα παύσειε or the like. See Moods and Tenses, § 53, N. 2, for further details of this important construction. — πρὶν γενέσθαι (G. 274). — ἐροῦντα (G. 277, 3).

3. Τισσαφέρνη: a heteroclite voc. (G. 60, 1 b). — ἀδικήσειν: ef. μνησικακήσειν in ii. 4. 1, and note. — φυλαττομενον ήμας, are on your guard against us (G. 280). — ώς πολεμίους, as (you would be against) an enemy.

4. οὐ δύναμαι οὔτε: we should expect οὔτε δύναμαι to correspond to ἐγώ τε οἶδα. See note on μήτε... τε in ii. 2. 8. — πειρώμενον (G. 280). — ὅτι ... οὐδέν, that we on our part do not even think of any such thing (G. 280, N. 3). — εἰς λόγους σοι ἐλθεῖν, to have an interview with you (G. 186, N. 1, end). — εἰ δυναίμεθα (G. 248, N.). Cf. § 2. — ἀλλήλων (G. 174).

5. ἐκ, in consequence of. — οι . . . ἐποίησαν: we should expect φοβηθέντας . . . βουλομένους . . . ποιήσαντας (G. 280), but such an accumulation of participles would be harsh. — φθάσαι: sc. ποιήσαντές τι (G. 279, 4). —

μέλλοντας, intending, transitively. — αῦ, i. e. what is more.

6. ἀγνωμοσύνας, misunderstandings (G. 129, 7).

7. πρῶτον... μέγιστον, for first and chiefly. Cf. i. 3. 10. The correl. of μέν is δέ in § 8. — θεῶν (G. 167, 3), oaths (sworn) by the Gods, as we say ὀμνύναι θεούς. — εἶναι (G. 263, 1). — τούτων, i. e. τῶν θεῶν ὅρκων (G. 171, 2). — παρημεληκώς (G. 280, Ν. 2): cf. ἐψευσμένος, i. 3. 10, and note. — τὸν θεῶν πόλεμον, the Gods' war (G. 167, 2). — ἀπό, with, by the wid of. — φεύγων, flying; but ἀποφύγοι ἄν, could make his escupe. For ἀποφύγοι and ἀποδραίη, cf. i. 4. 8, and note.

Page 53. — ὅπως . . . ἀποσταίη, how he could retire to a strong place, i. e. to a place that would prove really ἐχυρόν against the Gods. For the three apod. with prot. implied, see G. 226, 2 b. — πάντη πάντα: cf. πάντων πάντα in i. 9. 2, and the πανταχή πάντων following. — θεοῖς (G. 185; 184,

2). With this section compare Psalm exxxix. 7-12.

8. περί μὲν δή: μέν is repeated from πρῶτον μέν in § 7. — παρ' οῦς (i. e. τοὺς θεοὺς) . . . κατεθέμεθα, in whose hunds we have deposited the friendship which we have compacted. — τῶν δ' ἀνθρωπίνων, but of human things (G. 168). — ἐν τῷ παρόντι, in the present crisis.

9. πασα όδός, every road; but following, πασα ή όδός, all the way. —

αὐτῆς: with οὐδέν. — φοβερώτατον (G. 138, N. 2 c).

10. άλλο τι (sc. ποιοίμεν) αν ή: άλλο τι ή or the simple άλλο τι is

equivalent in asking a question to οὐ or ἀρα οὐ, Lat. nonne (Cl. 2.32, 3). — εὐ-εργέτην, bene-jactor (suff. τα-). — ἔφεδρον, a fresh opposent, a state of in the contest, prop. of an odd combatant in the public games, who remained without an adversary when the others had been paired by lot, and sat by ἀπί and ἔδρα) ready to engage (of course at a great advantage) with any athlete who should beat his adversary. — ταῦτα repeats the indirect question.

11. τῶν τότε (Cl. 141, N. 3²). — ὃν βούλοιτο (Cl. 247; 233) might be ὃν

11. των τότε (G. 141, N. 3²). — δυ βούλοιτο (G. 247; 233) might be δυ δυ βούληται. — ἔχοντα, σώζοντα, οῦσαν (G. 250). — ϳ . . . ἐχρῆτο, υπάλι Cyrus found hostile. — ταύτην: repeating τὴν . . . δύναμων with emphasis.

12. τούτων ... ὄντων, but since this is so. — ὅστις οὐ βουλεται: το πηλ. (G. 237, Ν.). — ἀλλὰ μήν begins the sent. as if the parenthesis ἐρώ ... είναι were to be followed by a sentence like καὶ ήμεῖς ὑμᾶς πολλὰ ὡψελεῖν δυνησόμεθα. (Krüger.) This is really said in other words in § 13 and § 14.

13. οῦς νομίζω ἀν παρασχεῖν, whom I think I could reader (παράσχειμι ἄν): ef. i. 3. 6. So παῦσαι ἄν (G. 134, 3). — ἐν-οχλοῦντα, dis'urbing, lit. crowding (ὄχλος) upon (G. 279, 1). — οῖς: with τεθυμωμένους, incressed (G. 184, 2). — κολάσαισθε: doubtful emendation for κολάσασθε, made on acc. of ἄν (G. 208, 2). — τῆς . . . οὕσης = ἢ τῆ . . . οὕση.

14. ώς μέγιστος (se. φίλος), the very greatest: cf. note on ὅτι ἀπαρα-

σκευότατον, i. 1. 6.

Page 54. — ἔχων ὑπηρέτας = εἰ ἔχοις, κ. τ. λ.: additional protasis to both ἀν εἴης and ἀν ἀναστρέφοιο. — τῆς χάριτος: with ἕνεκα. – - ῆν ἀν ἔχοιμεν: χάριν ἔχω is exactly the Lat. gratiam habeo: cf. note on i. 4. 15.

15. οῦτω θαυμαστόν, so surprising. — τοῦνομα τίς: a mingling of two constructions, ήδιστ ἀν ἀκούσαιμι τίς, κ. τ. λ., and τοῦνομά τινες ὅστις, κ. τ. λ. Rehdantz, however, explains the words: I would gladly he is by name, who is so skilled, etc. — ἀπημείφθη, replied, a form found only here. It reminds us of ἀπαμειβόμενος and ἀμείβετο in Homer.

16. 'Αλλά: cf. ii. 1. 4, and note. — ἥδομαι ἀκούων: cf. ἥσθη ἰδάν, i. 2. 18. — ἀκούων σου λόγους (G. 171, 2, N. 1). — γιγνώσκων, since μου λειών. — μοι δοκεῖς must be transl. impers., it seems to me, in order to bring in κακόνους ἂν εἶναι, that you would be evil-minded, in Eng. — ὡς ἂν μάθης (G. 216, N. 2).

17. εἰ ἐβουλόμεθα, supposing it was our wish, i. e. when we made the treaty (G. 221); to this the apod. is ἀπορεῖν (= ἀποροῦμεν) quoted after δοκοῦμεν. Cf. ἀπορεῖν ἄν in § 18, and note. — ἐν ἡ, by means of which. —

άντιπάσχειν: with κίνδυνος (G. 261, 1); sc. εἴη ἄν.

18. ἐπιτίθεσθαι: with ἐπιτηδείων. — ἀπορεῖν ἄν (= ἀποροῖμεν ἄν): cf. note on § 16, and ἀπορεῖν in § 17, and note. — τοσαῦτα: with a gesture. — ὄντα, though the y are. — ὑμῖν ὄντα πορευτέα, must be crossed by μπ, quoted after ὁρῶτε (G. 280): direct form, ὑμῖν πορευτέα ἐστίν (G. 281, 1). Cf. with the active of this const., ὄρη πορεύεσθαι, the note on ὁδόν in i. 2. 20. — ταμιεύεσθαι, to parcel out, like a steward (ταμίας), and so to have by themselves, to deal with at once, etc.; se. τοσούτους, antee. of ὁπόσοις.

19. ἀλλά, still.— ον κατακαύσαντες (cansal).— οὐδ' εἰ, not even if: the

ού goes with αν δύναισθε; the δέ (even), with the conditional clause.

- 20. ἔχοντες: conditional (note in the next line μηδένα) = εἰ ἔχομεν. For εἰ ἔχομεν ἐξελοίμεθα ἄν, see G. 227, 1. ἔπειτα: cf. εἶτα in i. 2. 25, and note. πῶς ἂν . . . ἀν ἐξελοίμεθα (G. 212, 2). πρός (G. 191, VI. 6, 1 a).
- 21. παντάπασι . . . ἐστί, but it is characteristic of (belongs to, G. 169, 1) those altogether without resources.

Page 55. — καὶ τούτων, and that too. — οἴτινες ἐθέλουσι: used as if ἄποροί εἰσιν, κ. τ. λ. preceded; we should expect simply ἐθέλειν, to be willing. Cf. ii. 6. 6.

- 22. ἐξόν, when it was possible, acc. absolute (G. 278, 2). οὐκ . . . ἤλθομεν, did we not proceed to do it? ἔρως, earnest desire: sc. ἐστί. τούτον refers to οὐκ . . . ἤλθομεν. τὸ . . . ἰσχυρόν: the whole infin. clause stands as an object acc. after the verbal idea in ἔρως: trans. my desire that I may secure the confidence of the Greeks (cf. note on i. 7. 4, end), and with that mercenary force (G. 154) with which (G. 188, 5) C. made his expedition . . . with this (τούτω) I may return to the coast, etc. μισθοδοσίας and εὐεργεσίας (see G. 129, 3) are accusatives.
- 23. ὅσα: with χρήσιμοι (G. 160, 1). ἐστέ, are by anticipation, and so for ἔσεσθε. τὰ μὲν . . . εἶπας, some you also have mentioned. τιάραν: a steeple-shaped head-dress of distinguished Persians, worn upright (ὀρβήν) only by the King; when worn by others, the point was bent forward. τὴν δ' . . . ἔχοι (sc. ὀρθήν): as it was the outward sign of royalty to wear the tiara upright on the head, so wearing it upright in the heart means aspiring to royal dignity, i. e. bearing the royal symbol in the heart, though not on the head. T. thus intimates his intention to revolt from the King by the aid of the Greeks, in order to blind Clearchus to his real plans.
- 24. εἶπεν (i. e. Clearchus): repeated in ἔφη. οὐκοῦν, therefore, in questions implies an affirm. answer, and is generally to be rendered by not then. τοιούτων ὑπαρχόντων, when such grounds exist. παθεῖν (G. 261, 1).
- 25. οί... λοχαγοί: in app. to the subj. of βούλεσθε. ἐλθεῖν ἐν τῷ ἐμφανεῖ, i. e. so that it shall be apparent to both armies that we trust one another. Cf. ἐν τῷ φανερῷ in i. 3. 21.
 - 26. σοί (accented) is emphatic. αῦ, in turn. δθεν, from what quarter.
- 27. ἐκ, after, in consequence of, Germ. in Folge. Cf. i. 3. 11. δηλός τ ην οἰόμενος: cf. i. 2. 11. πάνυ φιλικῶς διακεῖσθαι, that he was on very friendly terms with. ἐκέλευσε (subj. Τισσ.): sc. ἰέναι. οἱ ἀν ἐλεγχθῶσι: the verb might have been in what other mood? Could ἐκέλευσε have been so changed? See G. 247, with N. 2.— διαβάλλοντες (G. 280). τῶν Ἑλλήνων: with οἴ. οἴ ... αὐτούς: cf. δν ... αὐτόν in i. 9. 29: αὐτούς is added for emphasis.

28. αὐτώ, i. e. Clearchus. — ὅπως . . . ή (G. 216, 2).

- Page 56. 29. ἔχειν τὴν γνώμην, to be devoted. τοὺς παραλυποῦντας, troublesome rivals (note the prep.). μὴ ἰέναι, μηδὲ πιστεύειν (G. 260, 1): the underlying idea is that of a command, not that of a statement of fact.
- 30. ἰσχυρῶς κατέτεινεν, insisted strenuously.— ἔστε διεπράξαντο (G. 239, 1). ὡς εἰς ἀγοράν, i. e. without arms.

32. ἀπό, αt. — οἱ ἔνδον, οἱ ἔξω (G. 141, N. 32). — ῷτινι πάντας: cf. i. 1. 5, and note.

33. iππασίαν: force of the suff.? — ημφεγνόουν (G. 105, 1, N. 3). — εἰς την γαστέρα: the accusative with reference to the motion of the weapon.

36. εἴ τις ... λοχαγός, i. e. whatever general or captain there was (G. 248, 1), direct εἴ τἰς ἐστιν, suggests the subject of προσελθεῖν. — ἀπαγγείλωσι: why subjunctive?

37. τῶν Ἑλλήνων: depending on the proper names. — στρατηγοί μὲν, σὺν αὐτοῖς δέ: the first two are contrasted, as generals, with Xenophon. —

Ξενοφων: cf. iii. 1. 4 sq. — τὰ περί, the fate of.

Page 57. — 38. ἔστησαν εἰς ἐπήκοον, got within hearing distance. — ἐπιορκῶν, λύων (G. 280). — ἔχει τὴν δίκην, has received his deserts. — αὐτοῦ (G. 142, 4, N. 3). — ἀπαιτεῖ (G. 164). — ἑαυτοῦ (G. 169, 1). — εἶναι: sc. τὰ ὅπλα. — δούλου: cf. i. 7. 3, and note.

39. ἔλεγε δὲ Κλεάνωρ: ef. ii. 3. 21.— 'Ορχομένιος, of Orchomenus. a city of Boeotia, famous in the ancient legends of the Minyae. — οἱ ἄλλοι: in app. to ὑμεῖς understood, you others. Cf. § 25. — θεούς, ἀνθρώπους: ef. ii. 3. 22, and note. — οἴτινες ἀπολωλέκατε, ἔρχεσθε: causal (લ. 238). — ἡμῖν: with ὀμόσαντες; ef. οἷς, below. — τοὺς αὐτούς (se. ἡμῖν), the same that we should: the position of ἡμῖν expressed forbids its being taken with τοὺς αὐτούς. — φίλους καὶ ἐχθρούς (G. 137, Ν. 4). — νομιεῖν (લ. 110, Π. Ν. 1). — τοὺς ἄλλους ἡμᾶς, the rest of us.

40. γάρ, (we are not that) for. — ἐπιβουλεύων: cf. i. 6. 8.

41. ἐπὶ τούτοις, upon this. — εἰ... ἔλυε (G. 221). — Πρόξενος, Μένων: in emphatic position before ἐπείπερ: we should render, but as to P. and M., since indeed they are, etc. — εὐεργέται: force of the suffix?

CHAPTER VI.

Biographical Sketches of the Five Generals.

Synopsis: Of the five generals, who after their seizure are taken to Babylon and beheaded, Clearchus was the most prominent; a man well qualified for war and fond of it (1). He fought during the Peloponnesian War against the Athenians, and at its close undertook an expedition to Thrace (2). When ordered to return by the Ephors, he disobeyed (3) and was condemned to death. Being now an exile, he went to Cyrus and received from him 10,000 daries (4), with which he collected an army and plundered the Thracians until summoned to Asia (5). Summary of the evidence that he was fond of war (6) and fitted for it (7). As evidence that he was fitted for command, notwithstanding his gloomy and harsh disposition, he was skilful in providing supplies for his army and an excellent disciplinarian (8-10). In time of danger his soldiers willingly obeyed him, but left him, when the peril was over, for a general of less harsh disposition (11, 12). No one was personally attached to him, but his troops were excellent soldiers (13, 14). He was about fifty years of age when he died (15). -Proxenus was ambitious from boyhood (16). He joined Cyrus, hoping to gain wealth, influence, and a great name (17), but was unwilling to acquire any of

these by unjust means (18). He was able to command well-disposed men, but could not inspire ordinary soldiers with fear or respect; he was thirty years old when he died (19, 20). — Menon was avaricious, stooping to perjury, false-hood, and deceit to gain his ends (21, 22). He respected and spared an enemy because he was dangerous, but ridiculed and plundered his friends (23, 24). He respected perjury and injustice, but looked upon the pious and truthful as fools (25). He took pride in deceit and ridicule of friends (26), and sought to be honored and courted by showing his power and willingness to do wrong (27). Even in extreme youth he was notoriously licentious (28). He was not put to death with the others, but died like a malefactor, after being tortured alive for a whole year (29). — Agias and Socrates were both courageous in war and faithful to their friends; and at the time of their death each was thirty-five years old (30).

1. μέν: cf. μέν in i. 10. 19, and note. — οὕτω, so, as above described. — τὰς κεφαλάς (G. 197,1, Ν. 2, last ex.): the corresp. active constr. would be αὐτοῖς ἀποτέμνουσι τὰς κεφαλάς. — εἶς: in app. to (part of) στρατηγοί. — μέν: correl. to δέ in § 16. — ὁμολογουμένως ἐκ πάντων, as was agreed by (cf. ἐκ in i. 1. 6) all. — αὐτοῦ (cf. 182, 1; 180, 1). — δόξας γενέσθαι, i. e. who appeared to have been (lit. to have become or to have shown himself). — Cf. with this section i. 9. 1.

2. πόλεμος: the Peloponnesian War (431 - 404 B. C.).

Page 58. — τοὺς Έλληνας: the Greek colonists in the Thracian Chersonesus. — διαπραξάμενος παρὰ τῶν ἐφόρων, having secured (his object) from the Ephors. — ὡς πολεμήσων: cf. i. 1. 11, and note.

3. μετα-γνόντες πως, changing their mind for some reason. — ἔφ-οροι (over-seers), Ephors. — Ἰσθμοῦ: of Corinth. — ἄχετο πλέων: of. ἄχετο ἀπε-

λαύνων in ii. 4. 24, and note.

4. ἐθανατώθη, was condemned to death (G. 130, 3): cf. θάνατος, θνήσκω. — τελών, magistrates, the ἔφοροι. — ἄλλη: no such arguments (λόγοις) are given in the Anabasis. Cf. i. 1. 9, and i. 3. 3, 4. — δαρεικούς: cf. note on i. 7. 18.

5. ἡαθυμίαν, a life of ease (ἡάδιος and θυμός). — ἀπὸ . . . χρημάτων: cf. i. 1. 9. — ἀπὸ τούτου, from this time on. — ἔφερε καὶ ἣγε, plundered, or pillaged: φέρω properly of objects that can be carried off, ἄγω of cattle; Lat.

ferre et agere. — πολεμών διεγένετο, went on warring (G. 279, 1).

6. φιλο-πολέμου (G. 131, 1): cf. πολεμικός (W. 55, 1, 2, α) in § 7. — δστις αίρειται: cf. οἴτινες ἐθέλουσι in ii. 5. 21, and note. — ἐξόν: cf. ii. 5. 22. — αἰσχύνη, βλάβη (see G. 129, 1). — αἰρειται, chooses. — ὥστε πολεμειν, i. e. provided that he may be (laboring) in war (G. 266, 2). — εἰς παιδικά, upon a favorite. — δαπαναν, to make outlays.

7. ταύτη, herein, in these regards. — ήμέρας καλ νυκτός, by day or night (indifferently, G. 179, 1). — ἄγων: like the two adjectives, with ην, ready

to lead. — πανταχοῦ πάντες: cf. ii. 5. 7, and note.

8. ώς δυνατόν... είχεν, so far as was possible with (i. e. for a man of) such a temper as he certainly (καί) had. — ως... άλλος: cf. i. 3. 15, and note. — ὅπως ἔχοι (G. 217, Ν. 1). — αὐτῷ (G. 184, 3, Ν. 6). — ἐμποιῆσαι τοῖς παροῦσιν, to inspire in those present (the feeling). — ως πειστέον είη = ως δέοι αὐτοὺς πείθεσθαι, that they must obey (G. 243; 281, 2).

9. ἐκ τοῦ... εἶναι, by being severe (G. 262, 1; 138, N. 8).— ὁρᾶν (στο G. 261, 2).— ὡς (G. 266, 2, N. 1).

Page 59.— ἐσθ' ὅτε, sometimes, lit. there is when: cf. ἐνίστε just preceding (G. 152, N. 2), and the note on ἢν... οῦς in i. 5. 7. — γνώμη, on principle, systematically: note καί before γνώμη.— ἀκολάστου, undi ripital. — στρατεύματος ... ὄφελος: cf. i. 3. 11.

10. λέγειν αὐτὸν ἔφασαν: Xen. states the facts not on his own authority. Cf. i. 9. 23. — τὸν ἄρχοντα, his commander. — εἰ μέλλοι, if he were either to, etc. (G. 247): the dir. form would be δεῖ φοβεῖσθαι . . . εἰ μέλλει, κ. τ. λ. — φυλακάς: why acc.! — ἀ-προψασίστως (πρό-φασις), boidly, promptly, lit. without making excuses.

11. τὸ στυγνόν, the steraness, gloom (G. 139, 2): ef. τὸ χαλεπόν and τὸ ἐπίχαρι, below. — φαιδρόν: pred. to φαίνεσθαι. — ἐν τοῦς προσώποις (poetic plural): connect with τὸ στυγνόν. — ἐρρωμένον, some thing strong or vigor-

ous; like vigor.

12. ὅτε γένουντο (G. 233). — πρὸς ἄλλον ἀρχομένους ἀπιέναι, i. e. to go away into the service of another. — διέκαντο, were disposed. The active is expressed by διατίθημι (i. 1. 5).

13. καὶ γὰρ οὖν: cf. i. 9. 8. — τεταγμένοι . . . κατεχόμενοι (sc. παρείναι αὐτῷ). — σφόδρα . . . ἐχρῆτο (G. 98, N. 2), he found caccadingly obedient, i. e. these yielded him implicit obedience.

15. οὐ μάλα ἐθέλειν: as we say, did not like very much. — ἀμφὶ τά · cf. the note on εἰs in i. 2. 3.

- 16. εὐθύς (G. 277, N. 1). Γοργία: the brilliant rhetorician of Leontini in Sicily, who lived about 485-380 B. c. His fee (ἀργύριον) was 100 minae (about \$1,800).
- 17. ἐπεὶ συνεγένετο αὐτῷ, after he had been his pupil: συνεῖναί τινι often means to be one's pupil or disciple. φίλος... πρώτοις, while he was an friendly terms with those of highest rank. εὐεργετών: ef. ἀλεξόμενος in i. 9. 11. ἄετο κτήσεσθαι, expected to get (G. 246).
- 18. ἐπιθυμῶν (G. 277, 5). ἔνδηλον . . . είχεν, he moreover made this also evident.

Page **60.** — τῷ δικαίῳ καὶ καλῷ: cf. τὸ στυγνόν in § 11, and note. The principle of G. 139, 2, is illustrated often in this chapter.

19. καλών κάγαθών: as we should say, "gentlemen." See Lidd. and Scott, s. v. καλο-κάγαθός. — αἰδῶ ἐαυτοῦ, respect for himself (G. 167, 3). — στρατιώταις (G. 187, end; 184, 1). (f. § 8. — στρατιώτας: ef. θεούς in ii. 5. 39, and note. — φοβούμενος: what use of the part.? See G. 280, N. 1, and cf. δῆλος ἢν ἐπιθυμών in § 21, and στέργων φανερὸς ἢν and ἔνδηλος ἐγίγνετο ἐπιβουλεύων in § 23. See also i. 2. 11, and note.

20. πρὸς τὸ... δοκεῖν, for being, and having the reputation of being, fit to govern (G. 262, 1). This const. occurs several times below. ἀρχικόν modifies τινά understood, the subject of the infinitives. — ἐπαινεῖν (bis):

subject of ἀρκεῖν (G. 259). — ἐτῶν (G. 169, 3).

21. μέγιστον: adverbially with δυναμένοις, the most powerful.— ἀδικῶν: cf. for the tense the note on i. 5. 11. So ἀδικοῦντα in § 20. — μὴ διδοίη δίκην, might not pay the penalty: cf. ἔχει τὴν δίκην, ii. 5. 38.

- 22. ὧν (G. 152). τῷ ἠλιθίῳ (G. 186). Cf. note on § 18, above (at the end).
- 23. τούτω, taking up the relative clause, is to be connected in construction with ἐπιβουλεύων. ἔνδηλος ἐγίγνετο: how different from ἔνδηλος ἦν and ἔνδηλος ἐγένετο? οὐδενός (G. 177). τῶν συνόντων, his associates: connect with καταγελῶν; διελέγετο would require the dative (G. 186).

24. μόνος . . . ὄν, he thought that he alone (G. 138, N. 8) understood that it was (G. 280) easiest.

26. ἀγάλλεται ἐπί: below, with ἠγάλλετο, we have the simple dative of cause), τῷ δύνασθαι, κ. τ. λ. (G. 262, 2). For the formation of the three nouns after ἐπί, expressing quality, see G. 129, 7. — ψευδη̂: from ψευδής, not ψεῦδος.

Page 61. — τῶν ἀπαιδεύτων: partitive; cf. τῶν στρατευομένων, i. 2. 3, and note. — διαβάλλων τοὺς πρώτους, by slandering those who were already first (in their friendship). — τούτους: takes up the relative clause.

27. τὸ... παρέχεσθαι (G. 199, 2): obj. of ἐμηχανᾶτο. An obj. clause with ὅπως would be more common (G. 217).— ἐκ: ef. § 9.— ἠξίου, expected.
— ἐπιδεικνύμενος (G. 277, 2). — ὅτι δύναιτο καὶ ἐθέλοι ἄν: in direct form δύναμαι καὶ ἐθέλοιμι ἄν. — εὖεργεσίαν δὲ κατέλεγεν, and he accounted it against (the person) an act of kindness (G. 129, 3).

28. τὰ δὴ ἀφανῆ ἔξεστι ψεύδεσθαι, i. e. there is room for false statements, it is true, about doubtful matters (G. 159). — τάδε, the following. — παρὰ 'Αριστίππω: with ων; cf. for the facts stated i. 1. 10, and i. 2. 6, and note. — ξένων (G. 171, 3). — ήδετο, i. e. Ariaeus.

29. οὖκ ἀπέθανε: to be connected with the genitive absol. above, which expresses time (G. 277, 1). — κεφαλάς: cf. § 1, and note. — ζῶν . . . ἐνιαυτόν, after being tortured alive for a year.

30. Note the interchange of the dual and plural in this section (G. 33, 1).

— καλ τούτω: emphatic repetition of the subject in the form of a pronoun.

— αὐτούς is irregularly inserted before ἐμέμφετο, as this verb cannot govern the gen. τούτων, which by its position would naturally be the object of both the clauses with οὔτε. — ἔτη ἀπὸ γενεᾶς, years from birth, years of age.

The third and fourth books of the Anabasis give an account of the retreat of the Greeks, after the loss of their commanders at the river Zapatas, through a savage and mountainous country inhabited only by barbarians, until they beheld the welcome sight of the sea and reached Trapezus, a friendly Greek city on the Euxine. The three remaining books continue the narrative of the return of the Greeks from the arrival at Trapezus until the union of the Greek force with the army of Thibron in Asia Minor in the spring of 399 B. c. From the beginning of the third book, Xenophon himself becomes an important person in the councils of the Greeks.

HELLENICA.

[Book II.]

THE Peloponnesian War lasted twenty-seven years, from B. C. 431 to 404, of which the first twenty are included in the narrative of Thucydides, and the remainder in the Hellenica of Xenophon. It arose from the fear and jealousy felt by Sparta and other Greek states at the power and glory of the Athenian Empire, aided by the uneasiness of the subject allies of Athens herself under what they believed to be an oppressive rule. Since the formation of the confederacy of Delos in 477 B. c. — which was a defensive union of voluntary allies under Athens as presiding city, made to secure the Aegean against the possibility of another Persian invasion, - the maritime power of Athens had steadily increased, and the smaller states had gradually been changed from independent allies to subjects of an imperial city. This change is well explained in Chapters XLIV, and XLV, of Grote's History of Greece. The splendor of Athens reached its height under Pericles, the most illustrious of her statesmen (who died in 429 B. c.): and her Dorian neighbors in Sparta, Corinth, Megara, and Thebes were now ready to combine for her destruction. In 432 B. c. the disputes between Corinth and Athens about the Corinthian colonies of Corcyra and Potidaea gave a plausible pretext for war, and war was at once declared. But, as Thucydides tells us, the war arose chiefly from the alarm felt by Sparta at the extent of the Athenian power, and her dread of its further increase. The war began in the spring of 431 B. C.; and it ended in the spring of 404 B. C. with the surrender of Athens, which is described in the first extract from the Hellenica. The power of Athens had been seriously crippled by the disastrous expedition to Syracuse (B. c. 415-413); it was finally broken by the destruction of the Athenian fleet at Aegospotami, as related in the chapter immediately preceding the narrative here given.

Aegospotami, or Goat's River, was a station on the European side of the Hellespont, opposite the Asiatic town of Lampsacus, which had just been captured by Lysander, the Spartan commander. It was "an open beach, without harbor, without good anchorage, without either houses or inhabitants or supplies"; and was chosen by the Athenian commander, merely to compel Lysander to an engagement. Each morning the fleet would cross the strait in line of battle, but the Spartan forces kept close under shelter of their port. Each day it withdrew to its anchorage, followed only by a few scoutboats to watch the disembarking; and then the men would stray on

shore for provisions, as far as Sestos, a few miles below. For five days the same scene was repeated. In vain Alcibiades, then living in exile near by, warned the generals of the exposed condition of their fleet, and urged that they should at least fall back to the safe and friendly harbor of Sestos; he was dismissed with the taunt that they were now in command, not he. "At length, on the fifth day, Lysander ordered the scout-ships, which he sent forth to watch the Athenians on their return, to hoist a bright shield as a signal as soon as they should see the ships at their anchorage, and the crews ashore in quest of their meal." The moment he beheld this welcome signal, he gave orders to his entire fleet to row across the strait as swiftly as possible, while the land forces marched along the strand in case of need. The fleet was taken by complete surprise. A squadron of twelve vessels under Conon, with the sacred ship called Paralos, escaped. All the remainder, nearly one hundred and seventy in number, were captured on the shore, defenceless, and seemingly without the least attempt on the part of any one to resist. This sweeping victory was won without the loss of a ship, almost without the loss of a man. Of more than thirty thousand prisoners, all the Athenians, some three or four thousand, were put to death. It had been charged against them that they had resolved, if victorious, to cut off the right hands of all their prisoners; and one of their generals, Philocles, had put to death the captured crews of two ships, allies of the Lacedaemonians, by hurling them headlong from a precipice. Charges like these, at the end of a long and obstinate war, account for the vindictive and bitter temper of the conquerors. (See Grote, Ch. LXV.)

The battle at Aegospotami was fought in September, B. c. 405. Byzantium surrendered directly after; Lysander permitting its garrison, with other Athenians found there or elsewhere, to sail to Athens, "but nowhere else," says Xenophon, "for he knew that the more there were gathered in the city and Piraeus, the sooner they would be brought to straits by famine."

II. 3. Παράλου: the Paralos ("Seaboard") and the Salaminia were two sacred vessels maintained by Athens, and used in the service of the government. They carried deputations to the sacred festivals, and embassies; and were sometimes used to bring state criminals to Athens, as in the case of Alcibiades in 415 B. C. — νυκτός (G. 179, 1). — ἡ ξυμφορά (= συμφορά), the disaster to the fleet at Aegospotami: ξύν is often used for σύν in the older Attic. — Πειραιῶς, the Piraeus was the principal port of Athens; it was fortified, and connected with the city (ἄστυ) which was four and a half miles distant by the two long walls of Pericles. (See the plan at the end of the volume.) — ὁ ἔτερος . . . παραγγέλλων: we should expect the gen. absol., but the nominative is in apposition with the

nominative implied in the verbal noun οἰμωγή (as if ψρωζον had been used).

- Page 62. πενθοῦντες, agreeing with the subject implied in cὐδείς, as if it had been, all were sleepless. πείσεσθαι, that they were to safer (G. 246). οἶα ἐποίησαν: see G. 247 (last example) and N. 2. Μη-λίους: Melos, a Spartan colony, had been subjugated by Athens in 116 r. c.; the men of military age were put to death, and the women and children were enslaved.
- 4. ἔδοξε, they voted, lit. it pleased them: the expression is the same which was used in the Athenian decrees, ἔδοξε τῆ βουλῆ καὶ τῷ δήμῳ. ἀποχῶσαι (ν. ἀποχώννυμι), to block the channel. περὶ ταῦτα, thus employed.
- 5. ναυσίν (G. 188, 5). κατεσκευάσατο, established, i. e. in the form of "an oligarchy of ten native citizens, chosen from among his most daring and unscrupulous partisans, to govern in conjunction with the Lacedaemonian harmost." τὰ ἐπὶ Θράκης, often without χωρία, a common expression for the coast of Thrace.
- 6. ἀφειστήκει, had (already) revolted.— 'Αθηναίων (gen. governed by ἀπο- in ἀφειστήκει, G. 193), from the Athenians.— σφαγὰς . . . ποιήσαντες, having made a massacre of the aristocrats: this massacre took place eight years before, but was recent enough to forbid the Samians to hope for mercy.
- 7. Δεκέλειαν: a post in Attica, whence Agis, the Spartan king, was now threatening the city. ὅτι: understand λέγοντάς τινας, or ἀγγέλλοντας after ἔπεμψε. προσπλεῖ (G. 243). τοῦ ἐτέρου, the other of the two kings, Agis being one.
- 8. ἐν τῆ ᾿Ακαδημία τῷ καλουμένῳ γυμνασίῳ, the common reading, would be an unusual expression for in the gymnasium called the Academy. Perhaps we may insert a comma after ᾿Ακαδημία, and take the following words in apposition with ᾿Ακαδημία, in the Academy, viz. in the gymnasium thus named. Many scholars consider the last three words as an interpolation. The Academy (i. e. the grove of the hero Academus) was northwest of the city, on the Sacred Way leading to Eleusis. It was afterwards made famous by Plato, who used it as his place of instruction; and its name is thus a familiar word in all modern languages.
- 9. Alywav: in the first year of the Peloponnesian war (431 B. C.), the Athenians expelled the Aeginetans with their families from their island, and the Spartans allowed them to settle in Thyrea. ἀπέδωκε implies the Lysander restored Aegina to its former inhabitants. ὅσους ἐδύνατο πλείστους, the greatest number which he was able (to collect), like ώς πλείστους οτ ὅτι πλείστους. ώς αὐτως, likewise, adv. of ὁ αὐτός, the same. Μη-λίοις: see note on § 3 above. τῆς αὐτῶν, se. χώρας (G. 141, N. 4). πρὸς τὸν Πειραιᾶ, he came to the Piraeus and anchored there.

^{10.} τί χρη ποιείν (G. 243).

- Page 63. ὄντων (G. 277, 2.) σωτηρίαν τοῦ μὴ παθεῖν, security against suffering, the μή strengthening the negative idea (of prevention) implied in σωτηρίαν (G. 263, 1). α . . . μικροπολίτας, what they had not done for punishment, but had done unjustly (ἡδίκουν) through insolence to men of the small states: α is direct object of ἐποίησαν and cognate object of ἡδίκουν. οὐδ' ἐπὶ μιῆ, more emphatic than ἐπ' οὐδεμιῆ. ἐκείνοις, the Lacedaemonians.
- 11. ἀτίμους ἐπιτίμους ποιήσαντες: they passed a vote of amnesty, restoring to full civic rights all who had forfeited any of those rights (i. e. who had become ἄτιμοι) either as public debtors or by sentence of the law. After this vote, the citizens met in the acropolis and pledged themselves to harmony. ἀποθνησκόντων (G. 277, 5.) ἔχοντες, keeping. ἐπὶ τούτοις, on these conditions.
- 12. είναι, sc. έφη. κύριος αὐτός (G. 136, N. 3 a): αὐτός is adjective pronoun, himself (145, 1).
- 13. πλησίον τῆς Λακωνικῆς: as Sellasia is generally said to be in Laconia, πλησίον should perhaps be omitted here. οἷα, sc. τοιαῦτα. αὐτόθεν, instantly. εἰ δέονται (G. 247). τι, at all. κάλλιον (G. 75).
- 14. ἡκον (G. 200, N. 3). ἐνέπεσε, ν. ἐμπίπτω. ἕως ἃν πέμπωσιν, while they should be sending (G. 247; 202, 1): ἕως πέμποιεν might have been used.
- 15. Λακεδαιμονίοις, dat. with εἰρήνην ποιεῖσθαι (G. 186, N. 1). ἐφ' οῖς προεκαλοῦντο, on the terms which they offered (G. 153, N. 1). ἐκάτερον, i. e. each of the two long walls leading to the Piraeus; see note on § 20, below. μὴ ἐξεῖναι depends on the verbal force of ψήφισμα (G. 261, 1, N.).
- 16. εἰ βούλονται, if they wished (G. 247): the direct form of the sentence following ὅτι would be, εἰ βούλεσθέ με πέμψαι, ήξω εἰδώς πότερον ἀντέχουσι, &c. Λακεδαιμονίους is by anticipation object of εἰδώς, instead of being subj. nominative of ἀντέχουσι. ἤ connects βουλόμενοι (G. 277, 2) to πίστεως ἕνεκα (in order to secure good faith).
- Page **64.** δ τι τις λέγοι, whatever any one might propose (G. 248). ὁμολογήσειν (G. 202, 3, N.).
- 17. τέως, for some time. κατέχοι and κελεύοι are instances of the rare imperfect optative, representing κατεῖχε and ἐκέλευε of the direct discourse, which would regularly be retained in such cases (G. 243, N. 1). εἶναι, sc. ἔφη. κύριος (G. 136, N. 3 a). ὧν ἐρωτῷτο, of what he (Lysander) was asked (G. 153, N. 1), the direct form being ὧν ἐρωτῶμαι (indic.). δέκατος αὐτός, a common expression for one of ten, generally applied to the principal person in the number mentioned.
- 18. ἀγγελοῦντα (G. 277, 3) ὅτι ἀπεκρίναιτο, to inform them that he had replied, &c. (the message was ἀπεκρίνατο Λύσανδρος, &c.).
 - 19. ἐπὶ τίνι λόγω, in what capacity. καλεῖν ἐκέλευον, gave orders to

summon them. — μή σπένδεσθαι, [urging] to make no terms. — έξαιρείν, sc. τήν πόλιν.

- 20. οὐκ ἔφασαν...ἀνδραποδιεῖν, refused to [said they would not] enslave, &c. It is said that, when a Theban delegate advocated the destruction of Athens, a Spartan replied, that he would not put out one of the eyes of Greece, and leave her ἐτερόφθαλμον. The same argument was used at Athens in favor of helping Sparta, after the battle of Leuetra, in 371 B. c. ἀνδραποδιεῖν (G. 110, II. N. 1 e). ἐποιοῦντο, offered to make (G. 200, N. 2). ἐφ΄ ῷ ... ἔπεσθαι (G. 267). τὰ μακρὰ τείχη: probably only the two long walls leading to the Piraeus are meant; as the third or Phaleric wall, leading to the old port of Phalerum, was now of less account, since the Piraeus had been strongly fortified and connected with the city by two walls. καθέντας (ν. καθίημι), restoring. τὸν αὐτόν, &c., lit. regarding as foe and friend the same with the Lacedaemonians.
- 21. μὴ ἥκοιεν, lest they might have come (G. 200, N. 3; 202, 2). οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μένειν, for there was no longer room (χώρα) for delay.
- 22. ἐφ' οἶs... ποιοῖντο, the terms on which (they said) the L. offired to make peace; ποιοῖντο representing ποιοῦνται of the direct form (G. 248, 4): see ἐποιοῦντο in § 20, above.

Page 65. — ὑπ' αὐλητρίδων, to the music of flute-girls.

- III. 1. τῷ ἐπιόντι ἔτει, the year beginning at midsummer 404 B. C., the first year of the ninety-fourth Olympiad. δν . . . οὐκ ὀνομάζουσι, whom the Athenians do not name, i. e. among the ἄρχοντες ἐπώνυμοι: the first of the nine Archons gave his name to the year, whence he was called the Eponymus. ἀναρχίαν: the word ἀναρχία was entered in the public records for this year instead of the name of Pythodorus. There are strong reasons for believing all of § 1, except τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει, to be an interpolation; it will be seen that the other words break the construction of the sentence, which becomes grammatical only by taking τῷ . . . ἔτει with ἔδοξε in § 2.
- 2. ἔδοξε τῷ δήμῳ, the people voted: see note on II. 4, above. οί... ξυγγράψουσι (G. 236, N. 3), who were to compile, &c.: see note on § 11, below.

The omitted sections (4-10) refer to matters in Thessaly and Syracuse (under the tyrant Dionysius), to the surrender of Samos to Lysander, and to Lysander's return to Sparta.

- 11. ἐφ' ὧτε ξυγγράψαι (G. 267), equivalent to οι ξυγγράψουσι in § 2.— πολιτεύσοιντο is an indirect statement (G. 248, 4) of the idea of the Athenians in choosing the Thirty: in § 2 the indicative of the direct form is retained. For the middle voice, see G. 199, N. 1.— ἀεὶ ἔμελλον, they continually delayed.
- 12. ζῶντας and ὄντας (G. 246; 280). βαρεῖς, odious. ὑπῆγον θανάτου, arraigned capitally (G. 178, last example). αὐτῶν (G. 173, 2, Ν.).

- Page 66. ὅσοι ξυνήδεσαν ... ὄντες (G. 280, N. 2).
- 13. ὅπως ἄν ἐξείη... ὅπως βούλοιντο, how they might get the power to treat the city as they pleased; indirect question, representing πῶς ἄν ἐξείη ἡμῖν τῆ πόλει χρῆσθαι ὅπως βουλοίμεθα (G. 245; 247, N. 3). The first ὅπως is an indirect interrogetive (like πῶς); the second is relative (G. 232, 4). φρουροὺς σφίσι ξυμπρᾶξαι ἐλθεῖν, to help bring it about that guards should come to them, i. e. to aid in having guards sent them: σφίσι refers to the Thirty (G. 144, 2). ἔως ... καταστήσαιντο (G. 239, 2; 248, 3). θρέψειν (G. 17, 2, N.; 203, N. 2). Compare αὐτοῖς πεμφθῆναι with σφίσιν ἐλθεῖν above: as Λύσανδρος is subject of ξυνέπραξεν, σφίσιν would have been incorrect here.
- 14. ὡς ... πράττοιεν (G. 248, N.): the idea of the Thirty was ὡς πάντα ἐπαινῆ ὰ ἂν πράττωμεν (or ὰ πράττομεν), that he may praise everything which we may do (or everything which we do). τῶν φρουρῶν, depending on the omitted antecedent of οὕς. ἥκιστα ... ἀνέχεσθαι, representing ἥκιστα ... ἀνέχονται, they [are men who] least endure being thrust out (unless ἄν is omitted by accident before ἀν-έχεσθαι, or unless ἄν in the next clause affects ἀνέχεσθαι also). πλείστους ἂν ... λαμβάνειν, would get most adherents (G. 211): the protasis is expressed in ἐπιχειροῦντας, = εἰ ἐπιχειροῦεν (G. 226, 1).
- 15. ἐπὶ τὸ... ἀποκτείνειν (G. 262, 1). ἄτε... φυγών, inasmuch as he had been exiled (G. 277, N. 2): φεύγειν often means to be exiled; hence ὑπὸ τοῦ δήμου follows, as if the verb were passive (G. 197, 1). εἴ τις ἐτιμᾶτο... εἰργάζετο, in case one was honored, &c. depends as protasis on ἀντέκοπτε λέγων, and not on εἴη: if it belonged to the indirect discourse after ὅτι, we should expect τιμῶτο οr τιμᾶται, &c.
- 16. οἰκείως ἐχρῆτο, treated as a friend. ὅτι οὐκ ἐγχωροίη, that it was not possible (lit. there was no room). μὴ οὐκ ἐκποδών ποιεῖσθαι, not to put out of the way (G. 283, 7): when we should have (affirmatively) ἐγχωρεῖ μὴ τοῦτο ποιεῖν, we may have (negatively) οὐκ ἐγχωρεῖ μὴ οὐ τοῦτο ποιεῖν. ἦττόν τι belongs to ἐπιμελεῖσθαι. ὥσπερ τυραννίδος, as a tyranny: the meaning is, if you think that our large number prevents our government from being in spirit a tyranny (properly a rule of one), and from requiring the same vigilance as a tyranny, you are a fool.
- 17. δηλοι, evidently (G. 138, N. 7; 280, N. 1). ξυνιστάμενοι, banding together (in a threatening way).
- Page 67.— εἰ μή ... λήψοιτο, ... ἔσοιτο, representing εἰ μή ... λήψεται (G. 223, N. 1), ἀξύνατον ἔσται (G. 202, 4). — τις, they (by the English idiom); for we should say unless we take for εἰ μή τις λήψεται in the direct form.
- 18. συρρυείησαν, ν. συρρέω. καταλέγουσι, register them in the list (κατάλογος, catalogue) mentioned in § 20. τοὺς μεθέξοντας δή, who (as they said) were to take part in the administration (G. 277, 3): we might have had οι μεθέξουσι (see § 2, above).

- 19. κοινωνούς ποιήσασθαι belongs at once with βουλομίνους and with Town whious, that, wishing to make the best of the citizens partner, they made three thousand of them partners. - To before mpurtor belongs to moinoaodai, which is the subject of δοκοίη: we should expect another infinitive after έπειτα δέ, but after the new verb ὁρῶ the construction changes to that of the participle (G. 280). — ωσπερ . . . είναι, as if this number (three thonsand) must needs be honorable men: έχειν ἀνάγκην τινὰ ποιείν τι is to be under some necessity of doing something (G. 261, 1, N. 1). For the accusative absolute see G. 278, 2, N; for ώσπερ, G. 277, N. 3. — οδόν τε εξη is irregularly added, by an entire change in the form of the sentence, as if a exot had been used after ώσπερ in the preceding clause, instead of the conditional participle ἔχοντα (G. 277, 4). Here οἶόν τε ὄν would have been the regular form after ώσπερ (without εί), as if it were possible; είη representing εί ... ἐστίν in the words of Theramenes, as δοκοίη (above) represents δοκεί. - γενέσθαι has τινάς understood as its subject, and is followed by σπουδαίους and πονηρούς in the predicate. - κατασκευαζομένους is added, by a sort of apposition, to explain πράττοντας. — ήττονα των ἀρχομένων, weaker than its subjects.
- 20. οἱ δ' ἐξέτασιν, &c. The meaning of this obscure description seems to be as follows. The Thirty held a general review of all the citizens capable of bearing arms; but while the Three Thousand were reviewed together in the market-place, the other citizens were scattered over the city in small detachments (ἄλλων ἀλλαχοῦ). Then, while the ordinary citizens were dismissed for dinner or some other purpose (ἀπεληλύθεσαν), leaving their arms stacked at the places of review, a general call to arms was suddenly sounded (κελεύσαντες ἐπὶ τὰ ὅπλα); on which the Spartan garrison (φρουροί) and those citizens who understood the plot rushed and seized the arms of the unsuspecting citizens before the latter could return and secure them. ἐκεῖνοι, those who were ἕξω τοῦ καταλόγου. ἐν τῷ ναῷ, in the temple, i. e. the Parthenon.
- 21. ὑς ἐξόν, since (as they thought) it was in their power (G. 277, N. 2).

 ὅτι βούλοιντο (G. 248). τῶν μετοίκων, resident foreigners, living at Athens chiefly for purposes of trade, without political rights; as many of them were rich, they were selected as victims. Lysias (in Eratosth. § 2) says that the Thirty seized ten μέτοικοι in this way, including two poor men in the number lest the purity of their motives should be suspected. ἀποσημήνασθαι, to confiscate (properly to put a scal upon).

During this reign of terror, the orator Lysias was arrested by order of the Thirty while he was entertaining friends at dinner; but he escaped from custody and fled to Megara. His brother Polemarchus, however, was arrested in the street by Eratosthenes, one of the tyrants, and was put to death without trial, and without so much as hearing the offence with which he was charged. The house of Polemarchus was plundered, even the golden ear-rings were torn from the ears of his wife, and his family were dependent on the charity of friends for the means of giving him a decent

- burial. Lysias describes these terrible scenes in his oration against Eratosthenes, whom he afterwards prosecuted for the murder of Polemarchus.
- 22. ὅντινα βούλοιτο (G. 248, 1): this use of the optative must not be confounded with that seen in παρ' ὧν λαμβάνοιεν, below (G. 233). φάσκοντας, while we declare.
 - Page 68. μηδέν (G. 283, 4). τῷ παντί, in every way.
- 23. ἐμποδών τῷ ποιεῖν (G. 262, 2; 185). ἰδία... ἄλλος πρὸς ἄλλον, privately; one to this man, one to that.
- 24. πλέονας τοῦ καιροῦ, more than is fitting (lit. seasonable). μεθίστανται, are changing. τοῖς . . . μεθιστᾶσι, those who are changing (the government). διὰ τὸ . . . εἶναι, because the city is; διὰ τὸ . . . τεθράφθαι, because the people have been reared (G. 202, 2).
- 25. τοις οίοις ήμιν, to such as we (G. 153, N. 5). οἱ βέλτιστοι, the aristocracy (the better class), opposed to the δημος, the mass of the people.
 - 26. ἐὰν αἰσθανώμεθα (G. 225). ἐκποδών ποιούμεθα, put out of our way.
- 27. oîs δύναται, by whatever means he can. ὡς δὲ ταῦτα ἀληθῆ, and (as a proof) that this is true. See § 33, below. ἢν κατανοῆτε (G. 223); but ὅταν βουλώμεθα (G. 233). εἰ ἐγίγνωσκε, if he had this opinion (G. 221), has two apodoses, ἢν and ἐνομίζετο ἄν. The latter has its main protasis implied in δικαίως, if he were justly estimated, to which it conforms (G. 222). See G. 227, 1; and Moods and Tenses, § 54, 1 (a).
- Page **69.** 28. τοῦ δήμου, of the democracy. τοῖς...εἰς ἡμᾶς, on those who were first brought before us (for judgment), follows ἐπιτιθέναι (G. 187). αὐτῷ ἀρέσκει, by anacoluthon, where τοῖς γιγνομένοις ἀρέσκεται would be expected. ἐν τῷ ἀσφαλεῖ, in safety (G. 139, 2).
- 29. ὅσφ... φανεροῦ, by as much as what is secret is harder to guard against than what is open. ἔχθιον (v. ἐχθρός), more hostile. οὔτε ἐσπείσατο οὔτ' ἐπίστευσε, gnomic aorists (G. 205, 2; see N. 1): the subjunctive λαμβάνωσι (G. 233) depends on these aorists, as they are primary tenses (G. 201, end). τοῦ λοιποῦ, for the future (G. 179, 1).
- 30. ἀναμνήσω (v. ἀναμιμνήσκω) here takes two accusatives (G. 164); this verb may also take the accusative and the genitive (G. 171, 2, N. 3). κατὰ τὸν πατέρα, i. e. as his father had been. τοὺς τετρακοσίους, the oligarchy of the Four Hundred was established in Athens in 411 B. C.; it lasted only four months. See Grote, Chap. LXII. ἀντίπαλόν τι τῆ ὀλιγαρχία, a party hostile to the oligarchy.
- 31. κόθορνος, a high buskin, worn by tragic actors: see the cut in Smith's Dict. of Antiq. s. v. Cothurnus. ἀποβλέπει, it is adapted to both feet, as the man who is said to resemble it has an eye to both sides. ἄνδρα τὸν ἄξιον ζῆν, the man (who is) fit to live (G. 142, 2). οὐ . . . ξύνοντας: οὐ belongs to εἶναι, and προάγειν depends on δεινόν. εως ᾶν εἰς οὖρον καταστώσιν, until they get into fair sailing (G. 239, 2; 233). ἐπειδάν τι ἀντικόψη: we should expect the optative, by assimilation to

- πλέοιεν (G. 235), and we must translate it like one. See Greek Moods and Tenses, § 34, 1 (b).
- 32. δήπου, no doubt. πλείστοις . . . ἀπολωλέναι, you are in part to blame that very many who were on the side of oligarchy have perished at the hands of the people: αἴτιός τινί τινος means the cause of something to some one; and αἴτιος may take the simple infinitive (G. 261, 1) as here, or the infinitive with τοῦ (G. 262, 2).
- Page 70. ἀνελέσθαι (v. ἀναιρέω), to take up or recover. ναυμαχία, the sea-fight at Arginusae, B. C. 406, in which the Athenian fleet was victorious, but sailed away leaving, besides the slain, more than a thousand perishing upon the wrecks: the commanders were afterwards brought to trial before the people, and six of them sentenced to death, for this neglect; but the trial was hasty and informal, and their execution was regarded by many as a public crime. ἀπέκτεινεν αὐτούς, caused their death: Theramenes, who was one of the commanders, joined in the accusation of the others.
- 33. τοῦ πλεονεκτεῖν, gain; τοῦ καλοῦ, honor. τούτου, gen. after φείσασθαι, v. φείδομαι (G. 171, 2). ήμᾶς ταὐτό, the same to us (G. 165).
- 34. καλλίστη: Critias, who was a very able man, a kinsman of Plato and a friend of Socrates, wrote a treatise on the excellence of the Spartan constitution. ἀντὶ . . . πείθεσθαι, instead of yielding to the majority. τοῖς πραττομένοις, the acts of the government. ἄν before οἴεσθε belongs to ἀξιωθῆναι (G. 211). πολλοὺς . . . ὑμῖν, would make many of those who hold views (γιγνωσκόντων) hostile to you haughty. τῶν ἔξω, the political exiles, those who afterwards restored the democracy.
- 35. ἀποκτείναι (G. 203). οὐκ ἡρχον κατ' ἐκείνων λόγου, i. e. my charge against them did not begin the controversy. προσταχθέν, when it was ordered (G. 278, 2). ἀπολογούμενος, alleging in defence. οὐδέ, not even. μὴ ὅτι, not to say, much less. ἔδοξα . . . λέγειν, was acknowledged to have spoken (seemed to speak) reasonably.
- Page 71. προέμενοι, v. προίημι. ἀπολέσθαι (G. 265). ἀποπλέσντες ἄχοντο, sailed away (G. 279, 4, N.).
- 36. παρανενομηκέναι, has acted unlawfully (i. e. in accusing me); for which some editors suggest the milder παρανενοηκέναι, has erred in judgment. πενέστας, serfs (like the Laconian Helots): the charge of exciting a democratic revolt would be particularly galling to a proud aristocrat like Critias.
- 37. ὧν, sc. ἐκείνων, depending on μηδέν. μηδέν . . . γένοιτο, may nothing of the kind be done here. ὑμᾶς, obj. of παῦσαι, depose you (see § 43, below). δίκαιον εἶναι explains τάδε, the obj. of ὁμολογῶ. εἰ κατανοήσετε, see last note on § 31.
- 38. μέχρι . . . καταστῆναι, until you were established in the magistracy (βουλείαν): μέχρι τοῦ belongs also to ἀποδειχθῆναι and ὑπάγεσθαι; but with ὑπάγεσθαι, μέχρι must be translated while. Νικηράτου, son of the famous Nicias, who fell in Sicily B. C. 413.

- 40. ὑπόπτως ἔξοιεν, would be suspicious (G. 202, 4). ἕκαστον, see § 21. τούτων ἀπολομένων (G. 226, 1) represents the protasis to ἔσοιντο: in the direct form, ἐὰν οὐτοι ἀπόλωνται, πολέμιοι ἔσονται.
- Page 72.— 41. παρηροῦντο, took away (see § 20, above). ὅπως . . . ἀφελεῖν, in appos. with τούτου ἕνεκα (G. 215, Rem.). μηδέν, in nothing. ἐξῆν γάρ, &c., for if they had wanted that, they might have left no one (G. 222, N. 2) by distressing [the city] with famine a little longer (ἔτι): πιέσαντας agrees with the understood subj. of λιπεῖν (G. 138, N. 8 b).
- 42. οὐκ αὖ ἐδόκει μοι, again, I did not approve. τὸ ἀντίπαλον, the opposition, of which the head-quarters were with the exiles. οὕτως, in this way, referring to the following protasis. εἰ... προσγενήσοιντο... φανήσοιντο: μέν and δέ show that εἰ belongs to both verbs. In the direct form the protasis would have the fut. indic. (G. 223, N. 1).
- 44. ἀ ἐγὼ λέγω and ἀ οῦτοι πράττουσιν are subj. of γίγνεσθαι. ἄν belongs to βούλεσθαι (G. 211). οὖτοι, i. e. the Thirty, represented by Critias. αὐτούς, i. e. the exiles. χαλεπὸν . . . χώρας, that they think it would be hard to get even a footing anywhere in the country: ἡγεῖσθαι, like νομίζειν, depends on οἷμαι (αὐτούς); and χαλεπὸν ἂν εἶναι (= χαλεπὸν ἂν ἦν) depends on ἡγεῖσθαι.
 - 45. olos, [such a one] as, with infin. (G. 261). α, sc. ἐκεῖνα (G. 160).
- Page 73. τετρακοσίων, see § 30, above. πάση πολιτεία, any form of government (G. 184, 2).
- 46. ἐκεῖνοι οὐδὲν ἀνίεσαν, they (the Spartans) relaxed nothing of their hostility. οἱ ἀμφὶ, &c. the party of the oligarchy (G. 141, N. 3). ἔρυμα: this was a fort on the mole (χῶμα) which commanded the entrance of the harbor of Piraeus, built under pretence of defending the city from a hostile fleet, but really to introduce a Lacedaemonian force to uphold the tyranny of the Four Hundred. ὑφ' αὐτοῖς ποιήσασθαι, make subject to themselves.
- 47. ἀποκαλεῖ, nicknames. ὡς πειρώμενον, because (as he says) I try. τί ποτε, what in the world?
- 48. οὐ πρόσθεν... πρίν, not... until. καὶ οἱ δοῦλοι... μετέχοιεν, until even the slaves, and those who for poverty would sell the state for a drachma, should receive a drachma, i. e. have a seat in the Senate, the pay of a senator being a drachma (17 cts.) a day. Or the passage may mean simply, until all who would sell the state for a drachma should have an opportunity to do so, i. e. should have a drachma offered them. εἶναι ἄν represents εἴη ἄν, and πρὶν... μετέχοιεν stands like a conditional relative sentence (G. 240, 1, third example). οἱ ... ἀν ἀποδόμενοι (G. 211) is equivalent to ἐκεῖνοι οῖ... ἀν ἀπόδοιντο. ἐγγενέσθαι ἄν (= ἐγγένοιτο ἄν), could arise or be formed. εἰς τὸ ... τυραννεῖσθαι, lit. into the [condition of] being under the tyranny of a few. τὸ μέντοι ... πολιτείαν, but with the help of the powerful, both by horses and by shields, to aid the government (I say) by these means; all this is the subject of εἶναι, if the

text is correct. But διὰ τούτων is thus a mere repetition of what precedes, and the words have probably been corrupted in copying.

- 49. ἐὰν... ἐλεγχθῶ... πράττων... πεποιηκώς, if I am (shall be) convicted of doing... or of having done (G. 280): the apodosis δικαίως ᾶν ἀποθνήσκειν, that I should justly die, has another protasis implied in παθών (= εἰ πάθοιμι); see note on § 27, above. ἐσχατώτατα (double superlative), extremest.
- 50. δήλη . . . ἐπιθορυβήσασα, let it be seen that it applauded with favor (G. 280, N. 1).
- Page 74. εἰ ἐπιτρέψει: some MSS. have ἐπιτρέψοι, corresponding to ἀποφεύξοιτο (see G. 247, N. 1). οὐ βιωτόν, intolerable. τοὺς . . . ἔχοντας, the young men mentioned in § 23. φανερῶς τῆ βουλῆ (G. 185). δρυφάκτοις, the railing, which separated the Senate from the spectators.
- 51. προστάτου . . . οἴου δεῖ, that it is the duty of a leader who is what he ought to be (for τοιούτου οἶον εἶναι δεῖ). ὃς αν . . . μἡ ἐπιτρέπη, not to permit: irregular for τὸ . . . μἡ ἐπιτρέπειν. οἴδε, the young men above mentioned. τῶν ὄντων, dep. on μηδένα. κυρίους θανατοῦν, competent to put to death. ξυνδοκοῦν, since it is agreed on (G. 278, 2).
- 52. 'Εστίαν: the altar of Hestia (Vesta), the Goddess of the Household, "the senatorial hearth, the altar and sanctuary in the midst of the Senate house."— ἐπὶ Κριτία, in the power of Critias.
- 53. ὑμῶν, obj. of θαυμάζω (G. 171, 2). καὶ ταῦτα γιγνώσκοντες, and that too, when you know. οὐδέν (G. 160, 2). τὸ ὑμῶν ἑκάστου, that of any one of you.
- 54. τοὺς ἔνδεκα, the Eleven, who had charge of prisons and executions.

 ἐπὶ τὸν Θηραμένην, to seize Theramenes. ἐκεῖνοι, nom. without verb.
- Page 75. οῦ δεῖ, to the proper place, with ἀπαγαγόντες. τὰ ἐκ τού-των, what follows from this, i. e. execution.
 - 55. τὸ ἔμπροσθεν, the space in front.
- 56. δηλοῦντα οἷα ἔπασχε, proclaiming aloud the treatment he was suffering. οὐκ . . . οἰμώξομαι, shall I not suffer? The word, as used by Satyrus, meant that he would suffer for it if he did not keep quiet. τὸ λειπόμενον, i. e. the last few drops of hemlock. ἀποκοτταβίσαντα, jerking out: the κότταβος was a sort of toast, in which the guest flung out a few drops of wine, at the same time calling the name of his beloved; the sound of the wine, as it struck the mark aimed at, was accepted as an omen, or sign of favor. ἐκεῖνο τοῦ ἀνδρός, this quality of the man. τό belongs to ἀπολιπεῖν, in appos. with ἐκεῖνο.

"The scene just described," says Mr. Grote, "is one of the most striking and tragical in ancient history. The atrocious injustice by which Theramenes perished, as well as the courage and self-possession which he displayed in the moment of danger, and his cheerfulness even in the prison, not inferior to that of Socrates three years afterwards, naturally enlist the warmest sympathies in his favor. But . . . he was a selfish, cunning,

and faithless man; ready to enter into conspiracies, yet never foreseeing their consequences; and breaking faith to the ruin of colleagues whom he had first encouraged, when he found them more consistent and thoroughgoing in crime than himself."

- IV. 1. προεῖπον μὴ εἰσιέναι, i. e. excluded or expelled from the city.— ἡγον, arrested: it was said that as many as fifteen hundred prisoners suffered death. Among the banished were the most eminent intellectual teachers, native or foreign, Socrates being hardly spared.— φευγόντων, genitive absolute.— ἐνέπλησαν (ν. ἐμπίπλημι), i. e. the Thirty caused Megara, &c. to be filled with the fugitives (ὑποχωρούντων).
- 2. ώς σύν, with about. Φυλήν, Phyle, a frontier fortress among the hills, on the road to Thebes, about fifteen miles from Athens.
- Page **76.**—3. της νυκτὸς καὶ τη ὑστεραία, during the night (G. 179, 1) and on the next day (G. 189). ὑπό, [taken] by.
- 4. λεηλατήσοιεν, would forage (i. e. those in Phyle). φυλάs: the Attic army was mustered according to the ten tribes.
- 5. συνειλεγμένων (v. συλλέγω), as there were gathered, gen. abs. with περὶ ἐπτακοσίους.
- 6. ἀνίσταντο, i. e. the forces of the Thirty. ὅποι, to [the post] where (after ἀνίσταντο, which implies motion), i. e. each to his own work. ὅπλων, encampment. ἔστι μὲν οὕς, some (G. 152, N. 2).
- Page 77.— 8. ἐν τοῖς ἰππεῦσι, under guard of the cavalry. πόσοι εἶεν, i. e. the people of Eleusis. προσδεήσοιντο (G. 243), how much additional garrison they would need (i. e. in consequence of the seizure of Phyle). τὸν ἀεὶ ἐξιόντα, every one as he went out. ξυνειλημμένοι (v. συλλαμβάνω), seized. A similar visit and seizure of prisoners was made at Salamis. τοῖς ἕνδεκα, i. e. for execution.
- 9. 'Ωιδεῖον: not the Odeum of Pericles, but the older building near the Ilissus, once used as a theatre. τοὺς ἄλλους, those not mentioned in § 4 and § 6. ταὐτὰ ἡμῖν, the same with us (G. 159, N. 2; 186, N. 2).
- 10. ὅσοις.. ἔμελεν, to such as cared only for gain. The number thus put to death, says Lysias, was about three hundred. ἐβοήθουν, went to their relief (i. e. that of their party in Piraeus). ἔπειτα, i. e. on approaching the Piraeus. ἀναφέρουσαν, leading up, i. e. to the high ground.
- 11. μη ἀνιέναι αὐτούς, not to let them come up, i. e. upon any of the high land of the peninsula. κύκλος, the whole circuit of the fortifications which surrounded the Piraeus. The name Piraeus was given to the whole peninsula with its three harbors; this included Munychia, which was the high hill on the east side of the peninsula, directly overlooking the smallest of the three harbors, the little bay of Munychia. The town of Piraeus occupied part of the larger lower hill south of the great harbor (the harbor called Piraeus), and extended across the isthmus along the shore, and over the low land west and northwest of Munychia, to the place at which the two long walls from Athens joined the fortifications of the Piraeus. In

this northern part of the town of Piraeus was the market-place named for Hippodamus of Miletus, who was employed by Pericles to lay out the new town of Piraeus. Hippodamus astonished the Athenians by his broad straight streets, crossing each other at right angles. One of these was the street here mentioned, leading from the great square (the ἀγορά) up the hill of Munychia; on which hill stood the temple of Artenis Munychia and that of the Thracian Artenis (Bendis). [On many maps the relative positions of Munychia and Piraeus are reversed, and Phalerum is wrongly made one of the three harbors of the peninsula of Piraeus.]

- Page 78. ἐγένοντο . . . ἀσπίδων, they formed [a body] not less than fifty shields in depth. ἄνω, upwards, to Munychia.
- 12. ἀντανέπλησαν, i. e. Thrasybulus and his men filled the upper part of the same street to oppose them. ἐπ' αὐτοῖς, behind them. αὐτόθεν, from that quarter. ἐν ῷ, while. θέσθαι, to rest the shield on the ground. στάς, taking his stand (not standing): see G. 200, N. 5 b.
- 13. εἰσὶ τῶν προσιόντων, &c., there are among those who are advancing against us (G. 169, 1), first, those on the right, whom, &c. ἡμέραν πέμπτην, four days ago (G. 161, N.). See Anab. 4, V. 24. ἀπεσημαίνοντο, marked for death: this word usually means to put a seal on property taken for confiscation (see above, II. 21, with note). οὐ, where, explained in the next section.
- 14. ἔχοντες ... καθέσταμεν, we stand in front of them, with arms in our hands. ὅτι ... ξυνελαμβανόμεθα, because we were seized while dining, &c. οἱ δὲ καί, some of us also. οὐχ ὅπως ἀδικοῦντες, not only when we were guilty of no wrong: lit. not to speak of our being guilty of any wrong: in full οὐ λέξω ὅπως (= ώς) ἀδικοῦντες ἐφυγαδευόμεθα. χειμῶνα, &c., see §§ 3 and 6 (above).
- Page **79.**—15. ἐξιξόμεθα, v. ἐξικνέομαι: it governs the gen. by G. 171, 1.
- 16. ἄετο ἄν τις, one might suppose (G. 226, 2). ἀμαρτήσεται, will miss: the object αὐτῶν (antec. of ὧν, § 238) is understood. δραπετεύσουσιν, will skulk, a word used in contempt of fugitive slaves. ἐναλλομένους, leaping or rushing upon them, agrees with ἡμᾶς, the omitted subject of ἀνατρέπειν, instead of agreeing with ἡμῖν understood after ἐξέσται (G. 138, N. 8).

- 18. ὁ μάντις: the article is used because the prophet or diviner had his official place in the host. ἐπειδὰν... δοκεῖ, the words of the diviner.
- 19. τέθαπται, lies buried. τῶν δέκα, chiefs of the force established by the Thirty. Χαρμίδης: he was an uncle of Plato, from whom one of Plato's dialogues is named. πολλοί, many [of both parties].
- Page SO. 20. ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, the herald of the [Eleusinian] mysteries, belonging to one of the ancient priestly families. (See Eumolpidae in Smith's Dict. of Antiquities). κατασιωπησάμενος, having proclaimed silence. ξυγχορευταί, companions in the choral dance.
- 21. πρός, in the name of. ὀλίγου δεῖν, almost (G. 268). ἀπεκτόνασιν, v. ἀποκτείνω. μησίν, v. μήν. δέκα ἔτη, the last ten years of the Peloponnesian war, the Decelean war.
- 22. τῶν ἀποθανόντων, part. gen. after ἔστιν οὕς. ἀλλὰ καλ... κατε-δακρύσαμεν, some of them we too greatly lamented. οἱ λοιποί, the survivors of the Thirty.
- 23. ξυνεκάθηντο, v. συγκάθημαι. διεφέροντο, disputed, wrangled. βιαιότερον (sc. τοῦ προσήκοντος), unusually or unduly violent.
- Page 81. τοῖς τριάκοντα, dat. after πείθεσθαι. τὸ τελευταῖον, finally (G. 160, 2). — ἐκείνους καταπαῦσαι, to depose them (the Thirty).
- 24. Ἐλευσῖνάδε (G. 61), see § 8, above. τῶν ἐν ἄστει, those in the city (gen. following ἐπεμέλοντο). ἐφώδευον, they patrolled. τὸ μὲν ἀφ' ἑσπέρας (G. 161), after dark. τὸ δὲ πρὸς ὄρθρον, but towards morning, an exception to the preceding statement.
- 25. οἴτινες, [to] whoever: understand an antecedent dative after ἔσεσθαι, depending on πιστὰ δόντες, giving pledges that all who, &c. should have equal rights. The direct discourse would be [πᾶσιν] οἴτινες ἂν ξυμπολεμήσωσι, καὶ ἐὰν ξένοι ὧσιν, ἰσοτέλεια ἔσεται.

Many exiles came to their aid, others sent money or arms, — the orator Lysias sending two hundred shields and two thousand drachmas in money, and hiring, besides, 300 fresh soldiers; there was one loan of five talents in money (\$5,400), afterwards repaid by the people.

- 26. ἔστιν ὅτε, at times. ληστὰς ἐχειροῦντο, roughly handled foragers. Αἰξωνέων, men from Aexone, a town (or deme) on the coast of Attica. πολλῶν ἰππέων, i. e. many of the men under Lysimachus.
 - 27. τῶν ἱππέων, possessive gen. (sc. ἄντα) after Καλλίστρατον.
- Page 82.— εἰ δὲ...δεῖ εἰπεῖν, if I may be permitted to speak: the apodosis (ἐρῶ, I will speak) is omitted.— τοῦ μηχανοποιοῦ depends on τοῦτο.— κατὰ τὸν ἐκ Λυκείου δρόμον, over the race-course leading from the Lyceum. The Lyceum was a gymnasium just outside of the city walls on the east; and it was used in the next century by Aristotle as his place of instruction, as the Academy was used by Plato (see note on II. 8, above).

For this reason the word is a familiar one in modern languages, though in a somewhat different meaning. — ὅπου βούλοιτο (લ. 248). — τοῦ δρέμου, partitive gen. after ὅπου. — πράγματα, trouble.

- 28. ὅτι . . . εἴη, that it was possible (not would be): the direct discourse was οἶόν τέ ἐστιν . . . ἐὰν ἀποκλεισθῶσιν (G. 223). αὐτοῖς, the oligarchy at Athens.
- 29. μέγα ἐφρόνουν ἐπὶ τῷ Λυσάνδρῳ, were highly clated with hopes of Lysander. προχωρούντων (se. τῶν πραγμάτων), when matters were thus going on. εἰ . . . εὐδοκιμήσοι . . . ποιήσοιτο (G. 248, 2; 226, 4, \times 1). πείσας, by consent of. φρουράν (in its Spartan sense), an armed force.

Lysander's selfish policy had already disgusted the general feeling of the Greeks; and a party in Sparta, jealous of his authority, were resolved that he should not plant his own creatures a second time as rulers of Athens. On his arrival at Athens, Pausanias was beset with prayers for protection and redress by those who had suffered from the tyranny of the oligarchs, which strongly inclined him to make terms with the patriot party.

- 30. ὅτι ἐγίγνωσκον, because they were of opinion: they suspected that Pausanias meant to make Attica a separate province of Sparta (οἰκείαν καὶ πιστήν). ʿΑλιπέδω, the low land near Piraeus.
- Page \$3.—31. ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν, to their homes. ὅσον ἀπὸ βοῆς ἔνεκεν, only for appearance' sake (lit. as far as shouting went, implying with no real purpose). One preposition is superfluous, and the simpler ὅσον ἀπὸ βοῆς is found in later Greek. δῆλος . . . ἄν (G. 280, Ν. 1). κωφὸν λιμένα, the still harbor, probably the small cove west of the principal harbor of Piraeus. πῆ εὐαποτείχιστος, i. e. where was the best line for blockading the Piraeus (i. e. on the side towards Athens).
- 32. ἐνέντας (v. ἐνίημι), at full speed, used intransitively. τοὺς ... ήβης, i. e. those who had been ten years of the military age; referring to the civic ἐφηβία, which began in the eighteenth year.
- 33. ἐπὶ πόδα, backward (without turning). οἱ τεθαμμένοι (v. θάπτω) ἐν Κεραμεικῷ, i. e. whose graves are in the Ceramicus. The outer Ceramicus is described by Thucydides as "the most beautiful suburb" of Athens. It was northwest of the city, and the road to the Academy (see note on II. § 8, above) passed through it. On this road (as on the Roman Via Appia) were many monuments of illustrious men, especially of such as had fallen in battle.
- 34. ἐπὶ ὀκτώ, eight decp. ἐξεώσθησαν, v. ἐξωθέω. ἐν ταῖς 'Αλαῖς: this must refer to the marshy district at the junction of Piraeus with the mainland, not to either of the Attic demes called 'Αλαί.
- Page 84. 35. οὐδ' ώs, not even under these circumstances: ώs for οὕτωs is rare in Attic prose (G. 29, N.). οἶα is object of λέγονταs, which belongs to πρέσβεις. διίστη, divided (by making discord). "It seems plain that this is not a correct account. Pausanias did not create this dis-

cord, but found it already existing, and had to choose which of the parties he would adopt. The peace-party was already uppermost in Athens, and it was both easiest, and most for the Lacedaemonian interest, to follow the course he did." Grote.

- 36. νομίζεται, it is according to [Spartan] custom. της γνώμης ὄντες, being of the opinion.
- 37. ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, i. e. those representing the government, the Ten (§§ 23, 24), the first embassy being sent by Pausanias. χρῆσθαι ὅ τι βούλονται, to deal with as they pleased (G. 248). ἀξιοῦν, thought fit.
- 38. ἔχειν (G. 267). ἀπιέναι, &c., i. e. no man should be molested for past acts, except the Thirty, &c.
 - 39. διῆκε (v. διίημι), disbanded.
- Page \$5.—40. ἐκ τοῦ ἄστεος ἄνδρες, i. e. those who had fought against Thrasybulus. γνῶναι ὑμᾶς αὐτούς, to come to know yourselves. ἐπὶ τίνι . . . φρονητέον . . . ὥστε, on what ground you have a right to be (so) presuming, as, &c. δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει, i. e. you have no claim on the score of justice.
- 41. ἢ ὡς, than the manner in which. οἴ γε would naturally be the subject of οἴχονται, but it is disregarded after the clause ὥσπερ...παραδιδόασιν, and κἀκεῖνοι is introduced (by anacoluthon) after οὕτω. The subject of παραδιδόασιν is τινές understood. ἀπιόντες (G. 279, 4, N.).
- 42. ὧ ἄνδρες: here he addresses his own followers, who had just taken the oath in the Acropolis. οὐ . . . ἀξιῶ . . . παραβῆναι οὐδέν, I adjure you not to violate any part of the oath which you have taken (ὧν οὐδέν = οὐδὲν ἐκκίνων ἅ). Οὐκ ἀξιῶ sometimes means I ask some one not to do something (like οὕ φημι, I deny): here οὐδέν (not μηδέν) merely repeats the negative idea expressed in οὐ . . . ἀξιῶ. ἐπιδεῖξαι depends on ἀξιῶ (without οὐ).
- 43. ἀρχάς, magistrates (authorities): the chief Archon then chosen, the Eponymus of the year 403 402, was Euclides, whose year is a famous era in Athenian history. τοὺς ἐν Ἐλευσῖνι: see § 24, above. ἡ μήν, a formula often prefixed to an oath. μἡ μνησικακήσειν, not to remember evil, i. e. they declared an amnesty (a- and μνῆστις). A part of the oath was as follows: καὶ οὐ μνησικακήσω τῶν πολιτῶν οὐδενὶ, πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἕνδεκα. ὅμου πολιτεύονται, they conduct the government in harmony, i. e. the oligarchical party and the democracy.

After these events, Athens was still left comparatively weak, disabled by the loss of her fortifications and of the long walls connecting the city with the port, until the great naval victory of Conon at Cnidus (B. C. 394) enabled him to rebuild the walls, and restore to the city something of its ancient glory and strength.

[Book VII.]

The peace of Antalcidas (B. C. 387) had left Sparta still supreme in Greece. But a few years later (B. C. 379) the patriot party in Thebes, by a fortunate surprise, expelled the Spartan garrison, and made the city independent. Under Epaminondas, her one great general and statesman, Thebes rapidly rose to power; and for nearly ten years after the great victory of Leuctra (B. C. 371) she held the first rank among the Grecian states. In 369 B. C. Epaminondas invaded the Peloponnesus, and established Arcadia as an independent power, with a strong military frontier against Sparta. It was to secure this that the second invasion was made, resulting in the battle of Mantinea, which closed the long period of the domestic wars of independent Greece. The battle of Mantinea was fought in 362 B. C.

Mantinea was a town about forty miles north of Sparta, and the head-quarters of the Peloponnesian army. Tegea was about ten miles farther south. Epaminondas had made a rapid march upon Sparta, and had actually entered the outskirts of the city, which was without walls: and, says Xenophon, "had not a Cretan providentially ($\theta \epsilon l q \tau \nu \nu i \mu o i \rho q$) come and told Agesilaus that the army was at hand, he would have taken the city, all defenceless, like a nest of young birds. But Agesilaus was warned, and beforehand in the city; and the Spartans, though very few, held their ground in good order." At this point the narrative begins.

- V. 11. Page **86.** ἐπεὶ ἐγένετο, after he had entered, &c. ταύτη, antecedent of ὅπου. βληθήσεσθαι, to be hit with missiles. οὐδ΄ ὅπου... πολλοὶ ὄντες, nor where they (the Thebans) being many would have no advantage in battle over the small number (of the enemy). τοῦτο λαβὼν... κατέβαινε, &c., i. e. he took possession of this place (and held it until he was driven from it, as is described in § 12), and descended to the low land, without going up (farther) into the city. Sparta was built on a line of hills along the right bank of the Eurotas. Epaminondas must have ascended these hills to enter even the outskirts of the city; and he was obliged to descend to the bank of the river to take the road to Tegea and Mantinea.
- 12. τὸ ἐντεῦθεν γενόμενον, what ensued, accusative (G. 160, 1) for the regular genitive (G. 173, 2): ἐντεῦθεν refers to χωρίον λαβών, not to κατέβαινε. ἔξεστι, we may. τοῖς ἀπονενοημένοις (G. 187), the despirate (lit. those who have lost all thought, i. e. for life).— ᾿Αρχίδαμος, son of the great king Agesilaus. ὅπερ . . . κώλυμα, i. e. difficult ground. πῦρ πνέοντες refers to the excitement of the Thebans on actually entering Sparta.
- 13. περιεγέγραπτο, a limit had been set (lit. a line had bæn drawn). αὐτοῖς, the Spartans (see beginning of § 12).

- 14. οἱ ᾿Αρκάδες, i. e. the Peloponnesian army at Mantinea. ἄλλως τε καί, especially. εὐτυχηκόσι, victorious, in the conflict just narrated. τῶν δέ, &c., while they (the Thebans) had failed (G. 143, 1, N. 2). δεηθείς αὐτῶν, urging them.
 - Page \$7. eikós, sc. ein or eorlv. efw, abroad, exposed.
- 15. ἐξ Ἑλευσῖνος: they had accordingly marched between fifty and sixty miles the first day; and after passing the night at the Isthmus, they had come nearly forty miles without food that day (ἀνάριστοι). ἐτύγ-χανον προσιόντες, i. e. they happened to arrive just as the Thebans were coming up from Sparta.
- 16. αὖ, as well, i. e. as that of the Spartans. δυστυχήματος: the Corinthians were at peace with Thebes, and probably inflicted some annoyance on this hostile troop. ώς εἶδον: the Thebans were within a mile of the town. συνέρραξαν (ν. συρρήγνυμι and συρράσσω). ἐρῶντες, eager.
- 17. αἴτιοι . . . σωθῆναι, it was through them that the Mantineans saved all their out-door possessions. ἄνδρες ἀγαθοί: among them was Gryllus, son of Xenophon, who was represented in a picture made at the time in the act of killing the Theban commander; hence the story that in the battle which followed he slew Epaminondas with his own hand. δῆλον ὅτι (sc. ἀπέκτειναν), manifestly, is parenthetical, as usual. οὐ προήκαντο (ν. προίημι, G.110, III. 1, N.1). did not leave unburied. ἦν οὕς (G. 152, N. 2), some, imperfect of ἔστιν οἵ.
- 18. Ἐπαμεινώνδας would naturally be subject of some verb meaning thought: but after the long participial sentence, the construction changes to ἄστε οὐκ ἐδόκει αὐτῷ. εἰ δὲ καταλείψοι οἷς ἦλθε... πολιορκήσοιντο: the direct discourse would be εἰ καταλείψω οἷς ἦλθον (G. 247 with N. 2)... πολιορκήσονται. ἔσοιτο λελυμασμένος represents ἔσομαι λελυμασμένος, I shall have ruined, periphrastic fut. perf. mid. of λυμαίνω (G. 109, 6, N.); the fut. perf. act. is generally formed thus (G. 118, 3). δόξη (G. 184. 2).
- Page \$8. τοῦ συνεστάναι, of the alliance (between those mentioned). οὐκ...δυνατόν: as if he had come with any other object than fighting. ἀναλύσοιτο, would make good (properly, undo, cancel, hence, restore to the former condition): see G. 199, 2. πειρωμένω (sc. ἐαυτῷ), after καλήν.
 - 19. ώς . . . ἀποκάμνειν, so as to shrink from no labor (G. 266, N. 1).
- 20. ώς . . . ἐσομένης, because, as he said, there was to be a battle (G. 277, N. 2; 278). ἐπεγράφοντο . . . ρόπαλα, probably, painted the figure of a club (as the arms of Thebes, in memory of Hercules as a Theban hero) on their shields, thus identifying themselves with the Thebans (ώς Θηβαῖοι ὄντες). There is equally good authority for reading ρόπαλα ἔχοντες, which would imply a sneer at the Arcadian "heavy-infantry," armed only with clubs (see Grote's note), and ἐπεγράφοντο would then seem to mean, they inscribed their shields (?) as if they were Thebans, i. e. with the letter Θ.

- 21. τὴν συντομωτάτην (se. ὁδόν), the directest way. τὰ πρὸς ἐσπέραν ὅρη, the hills on the west are that part of the range of Maenalus which faces Tegea. The great eastern plain of Arcadia, which is two thousand feet above the sea and surrounded by high mountains, may be compared in its shape to an hour-glass, its two parts the plain of Mantinea and the plain of Tegea being separated by a narrow passage about a mile wide. When Epaminondas marched with the greater part of his army from Tegea (see § 14), instead of taking the direct road to Mantinea (ten miles distant), he turned to the left, approaching the hills which enclose the plain of Tegea on the northwest.
- 22. πρὸς τῷ ὄρει... ὑπὸ τοῖς ὑψηλοῖς refer to the part of Maenalus which was near the narrow pass leading into the valley of Mantinea.
- Page \$9.— ἐπὶ κέρως, in column.— τὸ ἔμβολον, the attacking column: ἔμβολον commonly means the pointed beak with which a ship makes an attack (see § 23). This attack was made from the Theban left wing.— πεισομένοις (se. τισίν), men likely to suffer.
- 23. ἀντίπρωρον, "bows on." τῷ ἰσχυροτάτω, i. e. the Thebans and other Boeotians, under Epaminondas himself. τὸ ἀσθενέστατον, i. e. the Argives. ὥσπερ... βάθος, i. e. "only with the ordinary depth of a phalanx of hoplites (four, six, or perhaps eight deep)." Grote. πεζῶν ἁμίππων, infantry mixed with the cavalry, light-armed, and running beside the horses.
- 24. νενικηκώς ἐσεσθαι, fut. perf. (see note on § 18, above, and G. 118, 3). ἐπειδὰν... ὁρῶσι (G. 232, 3) refers to the fut. ἐθελήσοντας as its apodosis: it might have been opt. (G. 248). τὸ ἐχόμενον, the next adjacent part of the army. ὡς... ἐπικείσοιντο (G. 202, 4) depends as indirect discourse on φόβον; fear that these would attack them, for the common construction, fear lest they might attack, φόβον μὴ ἐπικέοιντο. See Greek Moods and Tenses, § 46, Ν. 6 (a). εἰ βοηθήσαιεν represents ἐὰν βοηθήσωσιν of the direct discourse (G. 247). συμβολήν, the attack.
- Page 90. 25. φυγόντων αὐτοῖς, having taken flight for them (G. 184, 3), i. e. when they had put them to flight. διέπεσον, &c., they slipped through the retreating enemy in their terror. ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου, i. e. of the enemy.
- "The calculations of Epaminondas were completely realized. The irresistible charge, both of infantry and cavalry, made by himself with his left wing, not only defeated the troops immediately opposed, but caused the enemy's whole army to take flight. It was under these victorious circumstances, and while he was pressing on the retiring enemy at the head of his Theban column of infantry, that he received a mortal wound with a spear in the breast." Grote.
 - 26. τοὐναντίον οὖ, the opposite of what (G. 153, N. 2).
 - 27. οὐδὲν πλέον: the campaign of Mantinea, however, secured the

independence of the Arcadian allies of Thebes, and of the anti-Spartan frontier, including Messene.

The death of Epaminondas — one of the purest of patriots, and the most eminent military genius of Greece — was soon followed (361-360 B. c.) by that of Agesilaus, the last of the kings who maintained the ancient glory of Sparta. In the next year (360-359 B. c.) Philip of Macedon ascended the throne, and the whole course of Greek history was suddenly changed. The struggles for supremacy among the Greek states gave way to a long and hopeless struggle for independence, which ended in the fatal battle of Chaeronea (338 B. c.) and the subjugation of Greece to Macedonia.

MEMORABILIA.

The trial and death of Socrates took place in the year B. c. 399. At this time Xenophon was still absent, on the expedition recorded in the "Anabasis." Soon after his return to Athens, while his grief and indignation were still fresh, he wrote that interesting defence of his master's reputation, and illustration of his manner of teaching, given in the "Memorabilia" (Memorials). In this work he begins with a full and distinct denial of the charges made at the trial, followed by personal anecdotes of Socrates and specimens of his conversation. Xenophon is chiefly anxious to prove that he was a good citizen, in religious belief as well as in way of life; while the later accounts given by Plato in his dialogues show him much more clearly as an original and independent thinker. Both agree in testifying the highest veneration and the warmest personal regard.

Socrates was about seventy years old when brought to trial. He had served the state as a soldier in several campaigns in the Peloponnesian war; and he once saved the life of Alcibiades—one account says, of Xenophon also—in battle. He also served as presiding officer in the public assembly when the generals who had been victorious at Arginusae (406 B. c.) were put on trial on the charge of neglecting the shipwrecked and the dead after the battle; and the cool determination of the old philosopher was never better shown than by his stern refusal to put the question of condemnation to the people in an illegal form. (See note on § 18, below.) He had also incurred the hate and distrust of the Thirty Tyrants by resisting their tyranny; and the revolution under Thrasybulus saved his life from their resentment.

The general feering against Socrates was part of the conservative reaction after the democracy was restored. Twenty years before this time Aristophanes had ridiculed him in the "Clouds," as one of the contemptible but dangerous innovators in morals and belief; and the prejudice then so pointedly expressed seems to have been felt at the time of his trial. For at least a quarter of a century he had been in the habit of discussing with all sorts and conditions of men, in streets and public walks or at private entertainments, in a manner very. pointed and free, on any question of opinion or practice that might come up. In particular, he was unsparing in forcing his antagonists to push their conclusions to absurd lengths, and driving them into a corner by his sharp questions. In this way he made some jealous and bitter enemies. Besides, he had been intimate with several men afterwards declared to be public enemies, - particularly Alcibiades, the most dangerous of politicians, and Critias, chief of the Thirty Tyrants. The formal charge against him was, that he did not acknowledge or worship the Gods whom the city worshipped, but introduced new divinities of his own; and that he corrupted the youth of Athens. Each of these counts is distinctly met and replied to in this defence. which gives us the most clear and interesting portrait that has been left us of any of the remarkable men of antiquity. The portion here given is the first chapter of the first book, with the closing paragraph of the work.

- I. 1. τίσι λόγοις, by what reasonings (G. 149, 2). οἱ γραψάμενοι, those who made the charge. The middle γράφεσθαι in Attie commonly means to indict. The accusers of Socrates were Meletus, a poet of poor reputation; Anytus, a wealthy tradesman, who resented the influence of Socrates to draw his son from his own trade of tanner; and Lycon, a popular orator and demagogue. Meletus is said to have been put to death, and the others banished, a few years later, when the people repented of their judgment. ἡ γραφή, the bill of indictment. τῆ πόλει (G. 184, 3).
- Page **91.** ous . . . voulget, not regarding as Gods those whom the city so regards. See note on Anab. 4, II. 23.
- 2. ώς ἐνόμιζεν depends on the verbal noun τεκμηρίω. μαντικῆ, divination. διετεθρύλητο, it was notorious. τὸ δαιμόνιον, the divinity: the darmon of Socrates, as he believed, manifested itself by signs or indications, never urging him to any act, but constantly warning him against things wrong or dangerous. ὅθεν δή, on which very ground, indied.
- 3. των άλλων, than others [do]. φήμαις, omens from words; συμβόλοις, from signs or accidents; θυσίαις, from sacrifices.
- 4. ξυνόντων, associates. ώς, on the ground that (G. 277, N. 2). τοις ... συνέφερε, to those persuaded by him, it was an advantage: μή (G. 283, 4). μετέμελε, repented (G. 184, 2, N. 1).

- 5. ἐδόκει ἄν, he would have seemed, supply είναι. The imperfects here and in the next sentence refer to past time (G. 222). είτα, then, after all this. ταῦτα, i. e. as to the future.
- 6. ἀλλὰ μήν, but moreover. τάδε, the following (see G. 148, N. 1). τὰ ἀναγκαῖα, things which must be done, opposed to τὰ ἄδηλα in the next clause. καὶ πράττειν: the force of καί would be plainer here if οὕτως preceded, as he believed, &c., so also to do them.
- Page **92.** ἄριστ' ἀν πραχθῆναι = ἄριστ' ἀν πραχθείη (G. 211). ὅπως ἀποβήσοιτο, indirect question for πῶς ἀποβήσεται; εἰ ποιητέα (sc. ἐστίν or εἴη), whether they (i. e. τὰ ἄδηλα) were to be done (G. 281, 1).
- 7. προσδεῖσθαι, needed besides. τεκτονικόν, &c. (pred. after γενέσθαι), capable of building, &c. ἀνθρώπων, gen. after ἀρχικόν, able to govern men (G. 180, 1). πάντα . . . μαθήματα repeats the preceding idea, τεκτονικὸν . . . γενέσθαι. καὶ ἀνθρώπου γνώμη αἰρετέα εἶναι, could be grasped even by the mind of man, i. e. by man's mind without divine help. The clause τεκτονικὸν μέν, &c. refers to the mere acquisition of these arts, as opposed to τὰ δὲ μέγιστα τῶν ἐν τούτοις, which follows.
- 8. καταλείπεσθαι, reserved. ὧν οὐδὲν εἶναι (for εἴη or ἐστί), by assimilation to καταλείπεσθαι (G. 260, 2, N. 2). τῷ...λαβόντι, to him who has gained powerful connections by marriage in the state. εἰ... στερήσεται, i. e. whether he will not be banished for being thus connected, in case of political troubles.
- 9. δαιμονᾶν: notice the play upon this word and δαιμόνιον. μαντευομένους... διακρίνειν, who seek by divination [to know] what the Gods have granted to men to understand by learning. οἶον, for example. ἐπίζεῦγος, i. e. for taking charge of a team. τὴν ναῦν, his ship. ἀ ἔξεστιν... εἶδέναι, what may be known by counting, &c. οἶς (G. 152). ὧσιν (G. 247 and 233). ἵλεφ, propitious (G. 64).
- Page 93. 10. περιπάτους, porches or public walks. πληθούσης ἀγορᾶς, at the time of full market, towards noon (G. 179, 1). ἔλεγε ώς τὸ πολύ, he was generally talking.
- 11. Σωκράτους, gen. after both είδεν and ἤκουσεν, by zeugma, taking the case required by ἤκουσεν. τῆς τῶν πάντων φύσεως, about the nature of the universe. ὅπως . . . ἔχει, how what sophists call the World (lit. Order) is constituted. The sophists were professional teachers of rhetoric, philosophy, &c., whom it was the special delight of Socrates to convict of ignorance in what they assumed to teach. ἀνάγκαις, necessary laws. μωραίνοντας (G. 280).
- 12. πρώτον μέν: this corresponds to ἐσκόπει δέ in § 15. αὐτῶν ἐσκόπει, he used to inquire, in regard to them, &c.: αὐτῶν is a possessive gen. (G. 167, 1), depending on the following clause as on a substantive; cf. σκοπεῖν αὐτῶν τόδε, to examine this in (or about) them. In § 15 we have ἐσκόπει περὶ αὐτῶν. πότερα . . . ἤ (G. 282, 5). παρέντες (v. παρίημι), neglecting.

- 13. ἐβαύμαζε εἰ, he wondered that (G. 228), not he wondered whether. On the principle of indirect discourse we might have had εἰ εἴη here (G. 248, examples under 2). τοὺς μέγιστα φρονοῦντας ἐπί, thus who take most pride in. δοξάζειν depends on ἔφη implied in ἐθαύμαζε: see, however, § 8, above. τοῖς μαινομένοις... διακεῖσθαι, i. e. their relation to each other is like that of madmen (G. 186).
- 14. των ... μαινομένων τους μέν, for of madmen, some, dr. (G. 143, 1). - οὐδ' . . . είναι, not to seem disgraceful, &c., even in public . - ότιοῦν. anything whatever: a relative becomes an indefinite by the addition of -ovv. - Etithtéov elvai (= Etévai delv), that they ought to come out (G. 281, 2). - τὰ τυχόντα, which they may chance to find, i. e. accidental. - τῶν τε... μεριμνώντων, part. gen. (corresponding to των τε μαινομένων, above) depending on τοις μέν and τοις δέ, which is twice repeated. — εν μόνον τὸ ον είναι, that all Being (τὸ ον) is but one. — ἄπειρα, pred. after είναι, referring to τὸ ὄν, i. e. that Being has countless forms. - οὐδὲν ἄν ποτε κινηθηναι, that nothing could under any circumstances (ποτέ) be moved (or move): the direct form would be οὐδεν ἄν ποτε κινηθείη (G. 211). This refers to the paradox of Zeno the Eleatic (460 B. c.), which attempted to show the impossibility of motion. — γίγνεσθαί τε καλ ἀπόλλυσθαι, referring to the doctrine that all things are generated (or created) and are (in time) destroyed, as opposed to the doctrine that there can be neither generation nor decay in the universe. — ουτ' . . . ἀπολέσθαι, = ουτ' αν γένοιτο . . . ουτ' (αν) απόλοιτο (G. 212, 4). Socrates compares these opposing doctrines of the physical philosophers with the different opinions held by different madmen on the matters mentioned in the beginning of the section.
- Page **94.** 15. **dpa** introduces a direct question (G. 282, 2): a second part of the same question is introduced by η . In the former part, the leading clause is oi . . . vomígovouv. π oi η o ϵ iv δ τ i ϑ v μ δ 0 θ 0 θ 0 θ 0, that they are to practise (do) whatever they have learnt; but π oi η o ϵ iv ϑ v ϵ ψ 00, &c., that they are to create winds, &c. $\mathring{\eta}$, how (as indir. interrogative).
- 16. τοιαῦτα, i. e. as above. α is object of both εἰδότας and ἀγνοοῦντας, as is shown by the position of μέν and δέ. δικαίως αν κεκλησθαι (= κεκλημένοι αν εἶεν), would justly be called (G. 211, and 200, N. 6).
- 17. εἰ μὴ τούτων ἐνεθυμήθησαν, that they paid no regard to these (G. 171, 2). See § 13 above.
- 18. βουλεύσας, chosen senator (G. 200, N. 5 b), equivalent to βουλευτής γενόμενος. The Senate (βουλή) of Five Hundred was chosen annually by lot, and contained fifty members from each of the ten Attic tribes. Each set of fifty were called Prytanes (πρυτάνεις) during a tenth part of the year (called πρυτανεία); and it was then their duty to remain through the whole day in the Tholos (or Rotunda, near the Senate House), where their meals were provided them at the public expense. Every morning they chose one of their own number to be the Epistates, or President of the day, who (besides other duties) presided at any meeting of either the Senate or

96 PLATO.

the Assembly of the people which was held on that day. The Assembly met regularly on four days in each prytany; on other days, except holidays, the Senate met.* It thus appears how Socrates, by being chosen senator for the year, happened to be the presiding officer in the Assembly (ἐπιστάτης ἐν τῷ δήμω γενόμενος) on the day in question. It was the memorable day (in 406 B. C.) when the generals who had gained the naval battle of Arginusae were tried and condemned by the Athenian Assembly acting as a court. (See Grote, Chap. LXIV.; and note on Hell. 2, III. 32, above.) — ην . . . βουλεύσειν: one of the clauses in the senatorial oath was κατά τους νόμους βουλεύσω, I will act as a senator in accordance with the laws. — μια ψήφω, by a single vote: the illegality against which Socrates protested was chiefly (if not wholly) that of condemning several persons by one decree. When Socrates refused to bring the illegal proposition (which had already passed the Senate) before the Assembly (emunc(oai), it seems that the other Prytanes interfered and appointed some less scrupulous member of their body to act as president. — περί πλείονος, of greater account.

19. οὐχ ὃν τρόπον, not, however, as (G. 160, 2, and 154).

Page 95. — 20. τοιαῦτα...οἶά τις ἄν... εἴη, such, that any one saying and doing them would be, &c.: ἄν belongs to both εἴη and νομίζοιτο (G. 212, 4), and λέγων καὶ πράττων contains the protasis, = εἰ λέγοι καὶ πράττοι (G. 226, 1).

IV. Chap. VIII. — 11. Σωκράτην... οἷος ην, accus. of anticipation: cf. Mark i. 24, οἶδά σε τίς εἶ, "I know thee who thou art." — οἱ ἀρετῆς ἐψιέμενοι is limited by τῶν γιγνωσκόντων. — ποθοῦντες (G. 279, 2, N.). — ώς ὄντα (G. 277, N. 2). — ἐμοί, dat. after ἐδόκει (in the tenth line below). — οὕτως is understood with δίκαιος, ἐγκρατής, &c. — παραβάλλων ... κρινέτω, let him compare the character of some other man with these (i. e. the qualities just mentioned) and then (οὕτως) judge.

PLATO. — 1. APOLOGY.

The "Apology" of Plato probably contains very nearly the actual defence spoken by Socrates before his judges. It is not a formal reply to the indictment, but a protest against the falsehood of the charge

^{*} In the following century, in the time of Demosthenes, we find a different system, by which the Epistates chose by lot nine senators daily, one from each of the tribes except his own, who were called $\pi\rho \beta\epsilon\delta\rho\sigma\iota$ and presided (as a board) in both Senate and Assembly.

in general.* Socrates claims that, so far from being a disbeliever in the Gods, he was fulfilling an express divine commission in instructing his fellow-citizens; nay, if his life should be spared on condition of refraining, he could not so disobey the command of the divinity. The Delphic oracle had pronounced that there was no wiser man than he. Astonished at this, he had tried to satisfy himself what it meant: until he learned that his wisdom consisted in knowing his own ignorance, and in the wish to learn. He had never professed to be a teacher; he had no part in the opinion of such natural philosophers as Anaxagoras; he had never received pay for his teaching, like the "Sophists"; he had done the duties of a good soldier and citizen, in the face of danger and public prejudice; he could have had no motive - as he shows in a brief dialogue with his principal accuser, Meletus - to mislead or injure any of the young men who came under his influence. These are the main points of this celebrated Defence, which he closes by distinctly, even haughtily, refusing any appeal to the compassion of his judges to violate their oath requiring an honest verdict, for this would be practical atheism; and by "leaving it to them and to God to judge concerning him, as should be best both for him and them."

The Defence, thus far, occupies about three fourths of the "Apology." When it was closed, Socrates was declared guilty by a majority of about 60 out of 501 votes. The penalty proposed by his prosecutors was death. But, in the class of trials to which this belonged, the defendant was called on to propose a penalty for himself, the court appearing to be bound by custom, if not by law, to choose between the penalties thus proposed. If Socrates had now proposed a sentence which the court had been likely to accept, his life would doubtless have been spared. Instead of this, he first proposed a public maintenance in the Prytaneum, - the city hall, where the hospitalities of the state were given to foreign ambassadors and other public guests, and where certain private citizens, as a reward for special services, were allowed to take their meals at the public table, — the highest civil honor which could be paid. He next declared that a life spent in exile, or under restraint of free speech, would be more intolerable than death; and finally proposed, as a money fine, one mina (about seventeen dollars), which, at his friends' suggestion, he increased to thirty minae. Upon this, the vote of the court was again taken, and the death penalty was decreed by a majority which (ac-

^{*} The genuine indictment is given by Xenophon in the first section of the Memorabilia. See page 91.

cording to one account) was larger by eighty votes than that by which he was found guilty at first.

The portion of the Apology here given contains the last words of Socrates before his judges, spoken after the sentence of death had been pronounced.

- Page **96.**—1. οὐ... χρόνου, for the sake of no long time, since Socrates was now an old man. ώς... ἀπεκτόνατε, indirect discourse after the idea of saying implied in ὄνομα έξετε καὶ αἰτίαν. ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, of itself. πόρρω τοῦ βίου, advanced in life (G. 168): his age is said to be advanced, and near death. ἐμοῦ... θάνατον (G. 173, 2, N.).
- 2. ἀπορία...τοιούτων, have been condemned through lack of such words, &c. πολλοῦ γε δεῖ, not at all. τοῦ ἐθέλειν, one of the genitives depending on ἀπορία. ἀκούειν (G. 261, 2). θρηνοῦντος, &c. (G. 277, 6): these words explain λέγειν, &c.
- 3. τότε, then, in making my defence. ἀνελεύθερον, slavish (unworthy of a freeman). ἀπολογησαμένω (G. 277, 2; 184, 2, N. 1). ἐκείνως, so, i. e. by an unworthy defence. ὅπως ἀποφεύξεται (G. 217). πᾶν ποιῶν, by any and every means. ἀφείς (G. 277, 2).
- Page 97.— 4. μη οὐ ἢ (G. 218, N. 2). πονηρίαν, sc. ἐκφυγεῖν. θᾶττον... θεῖ, baseness runs faster than death. ἄτε ὤν, as being (G. 277, N. 2). ὑπὸ τοῦ βραδυτέρου ἑάλων, I have been (was) overtaken by the slower (Death). ὀφλών, convicted (v. ὀφλισκάνω): lit. failing in a suit, and so condemned to pay the debt or penalty; here, death (θανάτου). We find ὀφλεῖν ζημίαν, to incur a penalty; ὀφλεῖν χρήματα, to incur a fine (as ὧφλε χιλίας δραχμάς, in the former part of the defence); ὀφλεῖν κλοπῆς δίκην (also ὀφλεῖν κλοπῆς), to be convicted on a charge of theft; ὀφλεῖν γέλωτα, αἰσχύνην, to incur laughter, disgrace; ὀφλεῖν μωρίαν, to incur the charge of folly: so ὡφληκότος μοχθηρίαν, below. τῷ τιμήματι, the sentence (the result of τίμησις, which is the act of settling the amount or kind of penalty). οὕτω σχεῖν, to come out thus. μετρίως, well enough.
- 5. χρησμφδήσαι, to utter my oracle. ὅταν μέλλωσιν ἀποθανεῖσθαι (G. 202, 3, N.), depending on χρησμωδοῦσιν, where we should expect a phrase meaning simply at the point of death, explaining ἐνταῦθα. οίαν (sc. τιμωρίαν) is cognate accus. after ἀπεκτόνατε, such punishment as you have inflicted in condemning me to death. τοῦ διδόναι (G. 262, 2). τὸ δέ, but the fact (G. 143, 1, N. 2).
- 6. ἀποκτείνοντες (G. 138, N. 8). τοῦ ὀνειδίζειν (G. 263, 1). ὑμῖν (G. 184, 2). οὖ . . . οὖτε . . . οὖτε (G. 283, 9). ὅπως ἔσται (G. 217).
- Page 98.—7. ἐν ῷ... ἄγουσι, while the officers are busy. οἷ, whither, i. e. to the prison. διαμυθολογῆσαι, to have a talk; opposed to the formal judicial arguments which had preceded. τί ποτε νοεῖ, what it means.
- 8. δικασταί: his address before had been "Athenians"; to those who voted justly he now speaks as "Judges."— εἰωθυῖα (v. ἔθω), accustomed.— τοῦ δαιμονίου: Socrates believed that there was a divine voice within him

(δαιμόνιόν τι), which often warned him not to do certain things, but never urged him to any positive act. — πάνυ ἐπὶ σμικροῖς, in cery little things. — εἴ τι μέλλοιμι (G. 225). — οἰηθείη ἄν τις, one might think: καὶ νομίζεται, and (what) is generally thought, α (as nom.) being understood.

- 9. λέγοντα μεταξύ (G. 277, N. 1).
- 10. κινδυνεύει . . . γεγονέναι, seems likely to be (lit. runs a rick of being). Plato uses κινδυνεύω nearly in the sense of δοκέω, so that the infin. after it stands in indirect discourse (G. 203), as here. οὐκ ἔσθ' ὅπως, it is not (possible) that, &c.
- 11. δυοίν θάτερον, one of two things. οίον μηδέν είναι, (such) as to be nothing (i. e. like annihilation). τὰ λεγόμενα, the common saying.
- Page 99. 12. und' ovap undév, not even uny dreum. ¿meldav... όρα depends on ἐστί understood with ὕπνος (G. 233). For the whole sentence, see G. 227, 1. - έγω γαρ αν οίμαι: the force of αν falls upon εύρειν, several lines below, where it is twice repeated (G. 212, 2): ofpar is also repeated after the long protasis, and Séoi is repeated before σκεψάμενον. — The sentence reads, I think, if one were obliged to select that night in which he slept so soundly as to have no dream at all, and, comparing with that night the other nights and days of his life, were obliged to examine and say how many days and nights in his life he had lived better than that night, (I think) not only any private person, but the great King would himself find these easy to count (i. e. very few), compared with his other days and nights. The conditional sentence (without oluci) would be: el déoi tiva ... el melv, ευροι άν. μη ότι is elliptical for μη λέγωμεν ότι (let us not say that, de.), not to speak of, i. e. not merely; it is often used, as here, where ότι forms no part of the construction of the sentence, and where the origin of the expression was probably not thought of.
- 13. οὐδὲν πλείων, no longer. εἰ δ' αθ, but if, on the other hand. οἷον ἀποδημῆσαι, like a migration.
- 14. "Aιδου (se. δῶμα), the (realm) of Death, or Hades. For the proper names which follow, see a classical dictionary; Triptolemus was not usually counted one of the judges in Hades, and Socrates probably follows some local Attic myth. ἐγένοντο, proved themselves. ἐπὶ πόσω, at what price?
- 15. ἔμοιγε καὶ αὐτῷ, to myself also. ὁπότε ἐντύχοιμι, when I should meet (G. 232, 4), like εἴ ποτε εὐτύχοιμι. διὰ κρίσιν ἄδικον, in consequence of an unjust judgment: referring to the contest for the armor of Achilles between Odysseus and Ajax, after which the defeated Ajax killed himself; this is the subject of the Ajax of Sophocles. ἐξετάζοντα: Socrates delights in the thought that he can go on examining and cross-questioning and exposing false pretensions to wisdom in Hades, as he had done in Athens.

Page 100. — 16. τον... άγαγόντα, i. e. Agemennon. — η Σίσυφου, η — άλλους μυρίους (as the sentence might be written): instead of con-

100 PLATO.

tinuing the question by adding other names, he changes the form of the sentence, and adds, one might mention ten thousand others, de. — οίς is the object of ἐξετάζειν only by zeugma. — ἀμήχανον εὐδαιμονίας, a vast amount of joy. — οἱ ἐκεῖ, i. e. those who dwell below. — τούτου ἕνεκα, i. e. especially τοῦ ἐξετάζειν, for which Socrates implies that he is to suffer death.

- 17. οὖτε . . . τελευτήσαντι, either during life (pres.) or after death (nor.). ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, of its own accord, i. e. by chance. ἀπηλλάχθαι πραγμάτων, to be free (lit. to have been freed, G. 202, 2) from troubles. τὸ σημεῖον, the divine sign, the same as τὸ δαιμόνιον. τοῖς κατηγόροις (G. 184, 2). οἰόμενοι βλάπτειν, thinking that they were doing me an injury (G. 203). τοῦτο αὐτοῖς μέμφεσθαι: τοῦτο is cognate acc.; for αὐτοῖς, see G. 184, 2. μέμφομαι sometimes takes the simple object-accusative.
- 18. δέομαι (G.172, N.1). τιμωρήσασθε, take your vengeance on. ταὐτὰ ταῦτα λυποῦντες, vexing them in this same way (G. 159, N. 4). ἐὰν... ὄντες, if they think themselves to be something when they are nothing. ὀνειδίζετε αὐτοῖς (G. 184, 2). ῶν δεῖ, sc. ἐπιμελεῖσθαι. οὐδενός: compare this use of οὐδέν in a causal sentence with μηδὲν ὄντες in the conditional sentence above (see G. 283, 1 and 2). δίκαια πεπονθώς ἔσομαι, I shall have been justly treated (G. 98, 2, N.). αὐτός τε καὶ οἱ νίεῖς, both myself and my sons: apposition, as if the latter were included in ἐγώ. ἕρα ἀπιέναι, time to depart (G. 261, 1, N.).

The circumstances of the imprisonment of Socrates, and the occasion of the long delay in the execution of his sentence, are given in the extract from the "Phaedo" which follows.

2. Phaedo.

During his thirty days' confinement, Socrates was freely visited by his friends in prison. As the time of his execution drew near, they were anxious for his escape; and one of them, Crito, a man of wealth, and near his own age, had prepared a plan of rescue, with the connivance of the friendly jailer. Socrates, however, refused to avoid his fate, on the ground that the highest duty of a citizen, especially in a free state, is absolute obedience to the laws, accepting his sentence as the voice of the State itself,—which he sets forth in the brief dialogue called "Crito." On the morning of the day of execution, several of his friends gathered in his prison,—among them Phaedo, who afterwards tells his friend Echecrates and others the occurrences of the day in the Dialogue bearing his name. Much the largest part of it is taken up with discussing the views of Socrates on the nature and immortality of the soul. The portion here given

is the introductory narrative, and the conclusion, containing that story of his last hours, "which," says Cicero, "I often rolehyenthetears."

The dialogue between Phaedo and Echecrates is supposed to take place at Phlius in Peloponnesus, the home of Fichecrates.

- Page 101.—1. ἢ... ἤκουσας; or did you hear it from some one else?— αὐτός: Phaedo was a citizen of Elis, a disciple of Socrates, and afterwards the head of a philosophical school in his native place. τῶν πολιτῶν Φλιασίων οὐδείς, no one of the citizens— Philosophicals: the μοιτίοη οf Φλιασίων shows that it is not a mere adjective. ἐπιχωριάζει ᾿Αθήναζε, ever goes to Athens to live at all (πάνυ τι).
- 2. ἐστεμμένη, v. στέφω, wreathed with laurel, which was sacred to Apollo. πέμπουσι, send in state, i. e. every year. θεωρία, a second embassy.
- 3. τοὺς δὶς ἔπτα ἐκείνους, the well-known fourteen, i. e. the seven virgins and seven youths whom the Athenians were obliged to send once in nine years to Minos of Crete, to be devoured by the Minotaur in the Labyrinth. The sacred trireme, the Delias, which carried the deputation to Delos, was believed to be the same vessel which carried Theseus to Crete. For the account of the voyage of Theseus, the death of the Minotaur, and the escape of Theseus with the victims by the help of Ariadne, see a classical dictionary under Theseus, and Plutarch's Life of Theseus, § 15. εἰ σωθεῖεν...ἀπάξειν (G. 247). καὶ νῦν ἔτι: "the custom was continued," says Plutarch, "to the time of Demetrius Phalereus," i. e. till about \$\mathbb{B}\$. c. 300. ἐπειδὰν ἄρξωνται (G. 233). μηδένα... πρὶν ἄν (G. 240).

Page 102. — τύχωτιν ἀπολαβόντες, happen to hinder them (G. 279, 4): compare ἔτυχεν... τουνός (below), happened to have been done (perf.).

- 4. το μεμνησθαι, in commemorate, i. e. in conversation, as he explains it in αὐτον (sc. ἐμὲ) λέγοντα καὶ ἄλλα ἀκούοντα. τοιούτους ἐτέρους, athers of the same mind (with yourself). ὡς ἂν δύνη (G. 232, 3) ἀκριβέστατα, as accurately as you can: by omitting ἂν δύνη, we have the usual form ὡς ἀκριβέστατα (see ὡς σαφέστατα, above).
- 5. θαυμάσια ἔπαθον, I was marvellously affected. ἔλεος εἰσήει, did μίτη enter [iny mind]. τοῦ τρόπου καὶ τῶν λόγων, causal gen. after εὐδαίμων (G. 173, 1). ὡς (= ὅτι οὕτως), i. e. he died so jourlessly, ὡν. (G. 235). ὥστε... παρίστασθαι, so that it came into my mind, that he, ἀν. ἰέναι and πράξειν are both futures after παρίστασθαι (G. 203). ἄνευ θείας μοίρας, i. e. uncared for by the Gods. εἰκὸς παρόντι πένθει, natural to των present at suffering. ἡδονή, se. εἰσήει. ὡς . . . ὄντων, i. e. irem the thought that we were engaged in philosophical discussion (G. 277, Ν. 2). τοιοῦτοί τινες, on some such subject (i. e. as philosophy). ἀτεχνῶς, αδ πολυτείνου simply.

^{*} Cuius morti illacrimari soleo, Platonem legens. Nat. Deor. 111. 33.

- Page 103.— ἐνθηκουμένω, agreeing with μοι, when I reflected.— δτε : μὸν... ἐνύστε δέ, με οπειείπε, and at another: notice the accent of ὁτέ (not .δτε) when it has this sense: Απολλόδωρος: he was a man of melancholy and excitable remper, sometimes called the Fanatic. Among those present at the ideath of Sociates are Antisthenes, the founder of the Cynies, and Euclides, the founder of the Megaric school. The absence of Aristippus, the founder of the Cyrenaics, is remarked. Plato excuses his own absence, § 6.
- 6. Αἰγίνη, in Aegina (G. 190, N.). σχέδον τι . . . παραγενέσθαι, i. e. I think these are about all who (lit. about these) made up the company (G. 246).
 - 7. έως ἀνοιχθείη (G. 239, 2): see ἐπειδὴ ἀνοιχθείη, below.
- Page 104.—8. εἶπε περιμένειν (G. 260, 2, N. 1), he bade us wait (ἔφη περιμένειν would mean he said he was waiting).—ἔως ἄν...κελεύση, until he should himself give us orders: ἔως...κελεύσειε might have been used after the past tense (G. 248).— λύουσι: from this it appears that Socrates had been kept chained.— παραγγέλλουσιν, they are giving him directions.— ὅπως ἄν (G. 216, 1, N. 2).— εἰσιόντες, as we entered.— Ξανθίππη, the well-known termagant wife of Socrates.— ἀνευφήμησε, uttered cries of lamentation, such as were held to be of bad omen: the word is taken, as similar words often were, in the opposite of its proper sense. Thus the left, which was ill-omened, was called εὐώνυμον, good-omened.— ὅτι before a direct quotation (G. 241, 1).— τῶν τοῦ Κρίτωνος, of Crito's attendants.
- 9. ώς . . . είναι, how curiously it is related to what seems its apposite. τῷ . . . παραγίγνεσθαι, that they will not come to a man together: τῷ belongs also to ἀναγκάζεσθαι (G. 262, 2). συνημμένω (v. συνάπτω), i. e. attached to one head. δύ' ὄντε, while they are two. μῦθον ἂν συνθεῖναι (= μῦθον ἂν συνέθηκε), would have composed a fable (G. 211).
- Page 105. & ἀν παραγένηται (G. 233). ὅσπερ... ἔσικεν, as then I too believe (i. e. I, as Aesop would have done). ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ, on account of the chain. ἤκειν φαίνεται, appears to have come: φαίνομαι generally takes the participle.
- 10. ἀναμνήσας: for the peculiar use of the aorist partic., see G. 204, N. 2.
 ἐντείνας (τόνος), versifying. τὸ . . . προοίμιον, the proemium (or hymn used at the beginning of a festival) in honor of Apollo: the Homeric Hymn to Apollo is an example of such a poem. καὶ ἄλλοι . . Εὐηνός, not only had certain others previously asked me, but also Evenus, &c. ὅ τι διανοηθείς, with what intention. σοι μέλει τοῦ ἔχειν (G. 184, 2, N. 1). ἐμέ is subject of ἔχειν.
- 11. ἀντίτεχνος, rival. τί λέγει, (to see) what they meant. ἀφοσιούμενος... ποιεῖν, clearing my conscience in case they (the dreams) should perchance command me to compose music of this kind (G. 248, 2). ἄλλοτ' ἐν
 ἄλλη ὄψει, at different times in different shapes.
- 12. αὐτό, it, i. e. the vision, subject of παρακελεύεσθαι (to urge one to the uct) and ἐπικελεύειν (to cheer one in the uct). τοις θέουσι, runners in a race. καὶ ἐμοὶ... ἐπικελεύειν: supply ὑπελάμβανον from the preceding

clause: ἐμοί follows ἐπικελεύειν. — ὡς . . . οὔσης (G. 277, Ε. 2): this contains the ground on which the vision urged Socrates.

μεγίστης μουσικής, the highest form of music, i. e. music in its wide Greek sense, meludine all literature and accomplishments. — τοῦτο πράττοντος, making the (philosophy) my business: ef. Lat. hoc agere and alimbaryer.

πρὶν ἀφοσιώσαστος, before performing my pious duty, = ὅσια ποιῆσαι: πρίν here the state infinitive, when it might have taken the subjunctive or optative as depending on a negative sentence (G. 240, 2).

Page 106. - ποιήσαντα and πειθόμενον denote the means.

- 13. μύθους ἀλλ' οὐ λόγους, fables, but not [mere] narratives: here μῦθος has its special sense of fables, and λόγοι its wider sense of narratives, while above (§ 10) Aesop's fables are called by Cebes by the more general name of λόγοι. οὐκ ἡ (se. ἐγώ) represents the same in the direct discourse (G. 243, N. 1). τούτους ἐποίησα, I put these into verse. οἶς πρώτοις ἐνέτυχον, the first which I came upon (for τοὺς πρώτους οἶς ἐνέτυχον), added as further explanation of τούτους, to which the principal relative clause οῦς . . . Αἰσώπου also belongs. ταῦτα φράζε, καὶ ἐρρῶσθαι, tell him this, und also (bid him) farewell.
- 14. οἶον is exclamatory (G. 155). ἐκὼν εἶναι, a peculiar phrase in which εἶναι seems superfluous, meaning willingly (G. 268, N.). ὅτφ ... μέτεστιν, who worthily shares in this thing (philosophy). βιάσεται αὐτόν, i. e. by committing suicide: the first part of the following discussion (here omitted) refers to suicide, against which the authority of Philolāus (a celebrated Pythagorean) is quoted.
- 15. ἄμα λέγων (G. 277, N. 1). τὸ μὴ θεμιτὸν εἶναι (G. 262, 2) differs very slightly in meaning from οὐ θεμιτὸν εἶναι in indirect discourse: it means its not being right. In the following clause, ἐθέλειν ἄν (= ἐθέλοι ἄν) depends directly on λέγεις: that the philosopher should be willing (G. 226, 2) to follow, &c. μυθολογεῖν, to talk (familiarly): see Apology, § 7.

Here follows the celebrated dialogue on Immortality, ending with a striking parable, or myth, which sets forth the Greek imagery of the judgments of the future world, where "they who are sufficiently purified by philosophy live without the body forevermore, and come into dwellings fairer than these, which it were not not easy to describe, nor is there time enough at present."

- Page 107.—16. τούτων, &c. referring to the discourse just ended.— καλὸν γὰρ τὸ ἀθλον, for noble is the reward.— φαίη &ν ἀνὴρ τραγικός, i. e. as a tragedian would express it.— λουσάμενον, after bathing.— λού- εν depends on the verbal idea in πράγματα, as we often say, to take the trouble to do a thing.
- 17. εἶεν, well then (lit. let this be as it is, G. 251, 1). ἐπιστέλλεις is appropriately used of the last commands of one about to die. δ τι ἀν · · ·

- ποιοῖμεν, i. e. which we should especially gratify you by doing: αν belongs to ποιοῖμεν. οὐδὲν καινότερον, in English, simply = nothing new. ὑμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμενοι = ἐὰν . . . ἐπιμελῆσθε, corresponding to ἐὰν δὲ ὑμῶν μὲν αὐτῶν ἀμελῆτε, below (G. 226, 1): in the latter clause μέν is irregular, and is omitted in many MSS. οὐδ' ἐὰν ὁμολογήσητε, not even if you assent, &c. πλέον ποιεῖν = to profit.
- 18. ὅπως ἀν βούλησθε, as you please (G. 232, 3). ἐρωτῷ...θάπτη, he asks how he shall bury ME: the subjunctive here represents the interrogative subjunctive πῶς θάπτω; (G. 256) of the direct question, as it is seen above in θάπτωμεν, &c. (G. 244). ἄλλως λέγειν: ἄλλως is here equivalent to μάτην, idly, or without meaning.
- Page 108.—19. ἐγγύην (G. 159, N. 4). οὖτος ... παραμενεῖν, for he [gave surety in court] that I would remain, i. e. would not escape: ἡ μήν is especially used in oaths and other solemn statements. οἰχήσεσουτα (G. 203, N. 2) represents οἰχήσομαι ἀπιών of the direct discourse (G. 279, 4, N.). ὡς ... Σωκράτη, that it is Socrates that he lays out for burial. ἡ δ' ὅς (G. 151, N. 3). τὸ ... λέγειν, &c. to speak wrongly is not merely a mistake as regards the act itself. καὶ θάπτειν (se. χρὴ) οὕτως, &c. and [you must] bury it in such a way as shall be, &c. (G. 232, 3).
- 20. ἀνίστατο εἰς οἴκημά τι, arose [and went] into a room. ὅση (sc. ἡ ξυμφορὰ)... εἴη, i. e. how heavy [a calamity] had befallen us: indirect question. ἀτεχνῶς... στερηθέντες, exactly as [we should have done] if we had been bereft of a father (G. 277, N. 3: 226, 1). οἰκεῖαι, of the family.
- 21. ὅπερ ἄλλων καταγιγνώσκω, (the fault) which I find with others (G. 173, 2, N.). ἐπειδάν παραγγέλλω (G. 233), referring to different cases.

Page 109. — άλλ' ἐκείνοις, sc. τοῖς αἰτίοις.

- 22. εἰ τέτριπται, if it is mixed. The hemlock was first bruised in a mortar; hence the use of τρίβω. ὁ ἄνθρωπος (at end), i. e. a servant.
- 23. πίνοντας, se. τὸ φάρμακον (G. 280). ἐπειδὰν παραγγελθῆ, after the order has been given them, depends directly on the following participles, δειπνήσαντας, &c., but indirectly on πίνοντας, which is frequentative. οὐδὲν . . . ὀφλήσειν, that I gain nothing except [this] that I shall make myself ridiculous in my own estimation: see note on Apol. § 4. φειδόμενος . . . ἐνόντος, sparing when nothing is left. Hesiod (Works and Days, 367) says, δειλὴ δ' ἐνὶ πυθμένι φείδω, which Seneca thus translates: Sera parsimonia in fundo est; 't is a sorry thrift at the bottom of the cup, i. e. when only the dregs are left.
- Page 110. 24. τως αν... γένηται, until a heaviness shall be felt (G. 239, 2). καὶ οὕτως αὐτὸ ποιήσει, and then it [the poison] will do its own work: αὐτό is nominative (G. 145, 1).
- 25. και ός (G. 151, N. 3). τοῦ χρώματος (G. 170, 1). ταυρηδόν, fixelly. πρὸς τὸ ἀποσπεῖσαι, as regards pouring a libation from it. —

γενέσθαι, after εὐχεσθαι (G. 203, N. 2). — γένοιτο (G. 251, 1). - ἐπισχόμενος (v. ἐπέχω), holding it (to his lips).

26. τὸ μὴ δακρύειν (G. 263, 2). — ἐμοῦ γε βιᾶ καὶ αὐτοῦ, era in spile of myself. — οἴου = ὅτι τοιούτου (G. 238). — ἐστερημένος εἴην (G. 248) ef. 250, Note). — ἀναβρυχησάμενος, sobbing aloud. — οὐδένα ὅντινα οὐ (G. 153, N. 4), every one. — κατέκλασε, pierced to the heart (lit. broke). — ἐν εἰφημία, here in a negative sense, when no sounds of evil omen are heard: a common proclamation of silence before a religious ceremony was εὐφημία ἔστω. The saying ἐν εὐφημία χρὴ τελευτᾶν is called Pythagorean. — τοῦ δακρύειν: after ἐπέσχομεν we might have had τοῦ μὴ δακρύειν without change of meaning (G. 263, 1).

Page III.—27. οὐτος ὁ δούς, this man [of whom I spoke] who had given, dv.—διαλιπών χρόνον, from time to time: see note on the same expression in § 28.— ἐπανιών, going upwards.— ὅτι ψύχοιτο, that he was becoming cold.— αὐτὸς ἤπτετο, he felt of himself.— τότε οἰχήσεται, then he should be gone (in direct discourse οἰχήσομαι), one of the phrases used by the Greeks to avoid the mention of death.— ᾿Ασκληπιῷ ἀλεκτρυόνα: those who recovered from sickness often sacrificed a cock io Aesculapius. Socrates suddenly remembers a neglected sacrifice; or, possibly, he asks Crito to make an offering in gratitude for his release from life.— μὴ ἀμελήσητε (G. 254).

28. ὀλίγον διαλιπών, after a little while: the same phrase is general (= at intervals) as used above, because there it is joined with the imperfect διεσκόπει. — καὶ ὅς, i. e. Socrates. — ἔστησεν is active, and the meaning is, his eyes became fixed. — ξυνέλαβε, closed. — τῶν τότε... ἀρίστου, the best of his time whom we knew.

HERODOTUS.

The chief events of the great Persian Wars are the capture of Euboea and the battle of Marathon, B. c. 490; the defence of Thermopylae and the sea-fights at Artemisium and Salamis, B. c. 480; and the battles of Plataea and Mycale in the following year. The narrative of these events makes the most interesting and important part of the History composed by Herodotus in the generation immediately following.

Herodotus was born at Halicarnassus, one of the Doric cities on the western coast of Asia Minor, about the year 484 B.C. In his manhood he travelled extensively in Asia, Egypt, and Greece, a keen, intelligent, and accurate observer. His history is one of the earliest, and is much the most curious and interesting, of our sources of knowle edge as to the countries, people, customs, history, local politics, and family traditions of the century before his own day. It is in nine Books, named for the nine Muses. It is full of illustrations of the religious beliefs, omens, oracles, customs, and feelings of the time. The conflict between Asia and Europe appears in Herodotus as part of a great drama, in which the Argonautic expedition and the Trojan war had been successive acts, which was watched at every point and guided by the manifest direction of the Gods; while in the earlier parts of his History he is constantly tracing proofs of that divine judgment, which humbles the pride and punishes the crimes of men.

Asia Minor, with the Greek colonies on its western coast, had been added to the Persian dominions by Cyrus the Great, who conquered Croesus, king of Lydia, B. C. 546. About the year B. C. 500, the Ionic cities, with Miletus at their head, revolted against the Persian rule; and, with the help of allies from Greece, especially the Athenians, captured and burned the Lydian capital, Sardis. The war continued about six years, and ended in a complete Persian victory. The Ionic city of Miletus was captured and reduced to slavery, to the passionate grief of its generous allies in Athens. But the attention of the Persians had been drawn to the free states and islands towards the west, and these hostilities led the way to their two formidable invasions. Meanwhile the tyrant Hippias, son of Pisistratus, had been driven from Athens (B. C. 510), and had taken refuge at the Persian court. He was now a feeble old man; but his hate of the Athenians and desire of revenge made him eager to serve the invader, whom he accompanied himself to the plain of Marathon.

Although Herodotus was a Dorian by birth, he wrote his History in Ionic Greek. His intercourse with the Ionic cities in his immediate neighborhood must have made him familiar with their speech, even if we reject the account given by Suidas of his long residence as an exile in the Ionic island of Samos. But he probably chose the Ionic dialect chiefly because it had been used by the historians or annalists who preceded him. The dialect of Herodotus is known as the New Ionic, which, where it differs from the Attic, is very similar to the Old Ionic of Homer. Its general peculiarities should be learnt by the beginner from the grammar.* Others will be seen in the Lexicon; as the use of κ for π in κῶς, ὅκως, κότε, &c., for πῶς, ὅπως, πότε, &c., and the interchange of aspirates in ἐνθαῦτα, ἐνθεῦτεν, κιθών, for ἐνταῦθα, ἐντεῦθεν, χιτών. The chief peculiarity in syntax is the use of

^{*} See G. Introduction, pp. 1 and 2; §§ 30; 39; 44; 59; 67, Note 1; 70; Notes to 76-86; §§ 119; 120; 126; Notes to 127; see also §§ 140, Note 4; 148, Note 4. Much of the detail in the notes can be learnt by practice while reading.

the forms of the article beginning with τ as relative pronouns (G. 140,

N. 4), which must be kept constantly in mind.

The story of the Persian Wars is begun in the sixth book of Herodotus, and is continued in the three following books. The extracts here given include the battle of Marathon and the battles of Thermopylae, Artemisium, and Salamis, and end with the retreat of Xerxes to Asia after his defeat at Salamis. They begin with VI. 48, to which V. 105 is prefixed by way of introduction.

I.

Page 112.—1. βασιλέϊ, uncontracted form for βασιλέι (G. 53, 3).— ώς, when. — Σάρδις = Σάρδεις (G. 53, 1, N. 3), accus. plural. — Ἰώνων . . . ποιησάμενον, making no account of the Ionians. — μετὰ δέ, but afterwards (G. 191, N. 2). — πυθόμενον, like ώς ἐπύθετο above. — εἴρεσθαι, used to ask, imperfect infinitive (G. 203, N. 1). — ἀπεῖναι for ἀφεῖναι (v. ἀφίημι: G. 17, 1, N.), let fly. — μίν for αὐτόν (G. 79, 1, N. 4), i. e. the arrow. — βάλλοντα, as he let it fly (G. 204). — ἐκγενέσθαι, infinitive for optative in a wish (G. 270), be it granted. — προστάξαι depends on λέγεται (third lim). — ἐς τρίς, thrice. — ἐκάστοτε, i. e. every day at supper. — μέμνεο (for μίμνησο), as if from a present μέμνομαι: the form μέμνη is found in Homer.

- 2. μετά δὲ τοῦτο: Darius had sent an army and a fleet in 492 B. C., under his son-in-law Mardonius, to subdue Eretria and Athens, reducing the Greek populations on the way. Some, including the Macedonians, were subdued by the army; but as the fleet beat about Mount Athos, "there fell on them a north wind, great and ungovernable, which treated them very roughly, dashing many of the ships against Athos; three hundred of them are said to have perished, and more than twenty thousand men. And as this sea about Athos is most full of monsters, many were seized and devocred by them, and some were crushed against the rocks; and some could not swim and so were lost; and some perished with cold. So then fared that fleet." (Hdt. VI. 44.) After some successes in the south of Thrace, Mardonius returned to Asia. - 8 TI ExoLEV, indirect question. κότερα = πότερον. — έωυτῷ = έαυτῷ. — σφέας αὐτούς = έαυτούς. — ων = οὖν, therefore. - ἄλλους ἄλλη τάξας, i. e. ordering them to different places. - módias = módeis (G. 53, 1, N. 3). - véas makpás, ships of war, naves longas.
- 3. τὰ προΐσχετο αἰτέων, what he put forward as his demand. ἐς τοὺς ἀπικοίατο = εἰς οὺς ἀφίκοιντο (લ. 233). καὶ δὴ καί, lit. and mer wer also, an emphatic formula very common in Hdt. Here it stands for the usual καί in the expression ἄλλοι τε... καί. σφί = σφίσι (α. 79. 1, Ν. 2), used like αὐτοῖς in Attic (G. 144, 2.) ἐπεκέατο (G. 127, VI. Ν.). ἐπὶ σφίσι ἔχοντας, aiming a blow at them (as English, "have at them").

Page 113. — ώς . . . στρατεύωνται, so as to join the Persians in murching upon them. The jealousy thus roused threatened a war which would

have divided and weakened Greece: it was composed in season, and the men of Aegina fought bravely against the Persians at Salamis and Plataea.

— τὰ πεποιήκοιεν, what [as the Athenians said] they had done (G. 248, 4, last ex.). — συνῆπτο: the active form συνάπτειν πόλεμον (cf. συνάπτειν μάχην in § 12, to join battle), means, to engage in war. The hostility between Aegina and Athens is traced by Herodotus to the following circumstance: In time of famine, the Epidaurians had brought two statues of sacred olive-wood from Athens, paying therefor a yearly service at the shrine of Erechtheus. After these had for many years been effectual to avert the barrenness of the land, they were stolen by Aeginetans, colonists of Epidaurus, and the tribute ceased. The Athenians then sent to demand it at Aegina; but, while they were attempting to drag away the sacred statues, a violent storm burst forth, with an earthquake, so that their whole expedition, struck with frenzy, fell upon one another and perished, except one man who fled to tell the tale.

4. ὥστε is used with the participle by Hdt. in the same sense as ἄτε in Attic (G. 277, N. 2b); not in the sense of ὡs. — Πεισιστρατιδέων, i. e. Hippias and his household. Pisistratus, the father of Hippias, became tyrant at Athens B. c. 560. Hippias was expelled and the democracy restored B. c. 510, twenty years before the battle of Marathon. — προσκατημένων = προσκαθημένων. — ταύτης... προφάσιος, adhering to this purpose. — 'Ελλάδος, partitive genitive with τοὺς μὴ δόντας. — ἀλαύρως πρήξαντα, cf. κακῶς πράττειν (G. 165, N. 2). — παραλύει, ''relieves.'' — ἀποδέξας = ἀποδείξας, having appointed. — Δᾶτιν, 'Αρταφέρνεα, in apposition with στρατηγούς.

Here follows the expedition of the fleet against the Grecian islands, and the capture of Eretria, in Euboea, the inhabitants of which were colonized by Darius eastward of the Persian Gulf.

5. ἐς τὴν ᾿Αττικήν: Eretria was opposite the northern point of Attica, across the strait, which is here about five miles wide. — κατέργοντες = καθείργοντες, hemming in the Athenians greatly: the word is doubtful. δοκέοντες ... τά, expecting to do the same by the Athenians, as, &c. (G. 165). -καί...γάρ: here the separate force of these particles can be seen, and ... for. Generally, however, καὶ γάρ means simply for surely (more emphatic than yap alone), the original ellipsis of a clause with kal being forgotten. - ὁ Μαραθών: "the plain of Marathon is about six miles from north to south, and of varying width, having the eastern declivities of Pentelicus on the west, and the sea on the east." Felton. It is about twenty miles northeast from Athens, and fifteen southeast from Eretria. ένιππεθσαι, i. e. for cavalry movements. — κατηγέετο = καθηγείτο. — σφί (G. 171, 3, N.). — δέκα, i. e. one from each Attic tribe. — δέκατος, one of ten (not tenth). — τοῦ, whose. — κατέλαβε, it befell: its subject is φυγεῖν, which means properly to get banished (aorist), while φεύγειν is to be in exile: φεύγω is of course transitive, lit. to flee from, hence Πεισίστρατον.

6. ήκων ἐκ τῆς Χερσονήσου: this refers to the Thracian Chersonesus (on the west side of the Hellespont), where Miltiades had been several years governor or "despot." Hence Byron's familiar lines,

"The tyrant of the Chersonese," &c.

His uncle, Miltiades, the so-called oikioths (or founder of the Chersonese), had led the first Athenian colony to this region during the reign of Pisistratus. Miltiades the younger, according to Herodotus, had advised breaking down the bridge on the Danube, and leaving Darius to perish in his campaign against the Scythians (about 516 B. C.): hence the king's enmity against him, and attempt to seize him, described below.

- Page 114. περί πολλοῦ ἐποιεῦντο, made great efforts. τὸ ἐνθεῦτεν, thereupon. ὑποδεξάμενοι, watching for his return: the simple ἐδεξάμην in Ionic Greek, as in Attic, belongs to δέχομαι: but in compounds care must be taken to avoid confusion with this and similar Ionic forms (as ἐδέχθην) belonging to δείκνυμι. ἀπεδέχθη, was appointed.
- 7. τοῦτο μελετῶντα, i. e. this was his profession. τῷ = ῷ, dative after περιπίπτει, fulls in with (G. 187). βώσαντα (v. βοάω), calling. Πᾶνα, subject of κελεῦσαι, which depends on ἔλεγε understood: Pan was the Pelasgic (i. e. aboriginal) deity, whose chief seat of worship was the Pelasgic district of Arcadia. ἀπαγγεῖλαι, to carry this message (implying to ask). διότι (= διὰ τί)... ποιεῦνται, why they paid no reverence to him. τὰ δέ is used before ἔτι as if τὰ μέν stood before πολλαχῷ. καταστάντων ... πρηγμάτων, when their affairs were now restored to good condition. είναι: the subject is ταῦτα after πιστεύσαντες. ἰρόν, shrine: this was a grotto below the Acropolis, with a descent of 47 steps. ἀπό, in consequence of. λαμπάδι, a torch-race.
- 8. δευτεραίος, within two days: the distance is about 140 miles. περιπεσούσαν (like περιπεσείν), agrist participle without time (4. 279, 3). πρός, at the hands of. πόλι, dative of difference (G. 188, 2): Greece is become poorer by one notable city. ἔαδε, ν. ἀνδάνω. ἀδύνατα ἦν, it was impossible, a common expression for ἀδύνατον ἦν (G. 135, 2).
- Page 115.— ἰσταμένου τοῦ μηνός: the lunar month was divided into three parts, called ἱστάμενος, μεσῶν, φθίνων.— εἰνάτη = ἐνάτη, ninth. It is supposed that in this particular month occurred the Carneia, the great Dorian festival in honor of Apollo, lasting from the seventh to the fifteenth (i. e. till the full moon), during which no Dorian might bear arms. It occurred generally in August, but this year early in September.— μὴ οὐ (G. 283,7, Rem.)... τοῦ κύκλου, while the moon's disk was not yet full.
- 9. συνευνηθήναι τῆ μητρί: this he understood to mean, that he should sleep in the grave in his native land. γηραιός, in his old uge. κατελθών (G. 138, N. 8).
- 10. τοῦτο μὲν . . . τοῦτο δέ (G. 148, N. 4). ἀπέβησε, put ashore. καταγομένας, brought to land: the corresponding ἀνάγεσθαι is to put to seu. οί, to him, dative following ἐπῆλθε. ἐώθεε for εἰώθει, ν. ἔθω. οία

(G. 277, N. 2b) with ἐόντι, since he was. — πρεσβυτέρω, rather old. — ἐξεληλυθέναι, had come to pass (lit. had come out).

11. ἐν τεμένει 'Ηρακλέος, i. e. in Marathon. — Πλαταιέες, the city of Plataea was about twenty-five miles northwest from Athens, in the territory of Boeotia. — ἀναραιρέατο, for ἀνήρηντο, v. ἀναιρέω, had undertuken (G. 119, 3). — ἐκαστέρω, too far off (to be of any use to you).

Page 116. — τοιήδε... ψυχρή, such a service would prove to be cold, i. e. too weak to be of use. — φθαίητε... ήμέων, for you might be enslaved many times before any of us would hear (G. 279, 2): πυθέσθαι here follows φθαίητε ή from the force of πρίν implied in the verb (G. 274, N.); a rare construction. — τιμωρέειν οὐ κακοῖσι, no cowards to help. — συνεστεῶτας, v. συνίστημι, coming in collision. — Βοιωτοῖσι: especially Thebans, who would object to the proposed union of Plataea and Athens.

- 12. οὐκ ἡπίστησαν, i. e. they followed their advice. ποιεύντων is temporal. ἐπιτρεψάντων ἀμφοτέρων, both sides choosing them umpires. οὔρισαν for ὥρισαν, v. ὁρίζω. ἐᾶν . . . τελέειν, that the Thebans should leave at liberty (ἐᾶν) those of the Boeotians who were unwilling to belong to the Boeotian league, which was under the exclusive control of Thebes.
- 13. ἐπεθήκαντο (G. 110, III. 1, Ν. 1). ἐσσώθησαν (for ἡσσ-, ν. ἡσσάομαι), were defeated. τοὺς . . . οὔρους, the boundaries which, &c.: τούς is relative.
- 14. ἐγίνοντο δίχα, were divided. τῶν μέν, &c., one part voting not to engage. ὀλίγους, too few. τῶν δέ, &c., the other, including Miltiades, urging it. ἐνίκα ἡ χείρων, the more timid was likely to prevail (imperfect). κυάμφ λαχών, elected by lot (lit. by the bean). The polemarch was the third in rank of the nine archons, and he was originally (as his name denotes) a military commander. Soon after the Persian Wars, however, his duties were confined to the management of the affairs of foreigners resident at Athens, and military matters were left to the board of ten generals (στρατηγοί).
- Page 117.—15. οὐδέ, &c., not even Harmodius and Aristogīton, who delivered Athens by slaying Hipparchus, the son of Pisistratus and brother of Hippias, who was then tyrant: they were from the same deme with Callimachus (Aphidnae). δέδοκται τὰ πείσονται, it is already determined what they shall suffer: i. e. the tyranny of the Pisistratidae will be restored and the democracy abolished. περιγένηται, shall get the victory. οξη τέ ἐστι (G. 151, N. 4). ἀνήκει ἐς σέ, has come up to you [for decision]. ἕλπομαι, I anticipate. στάσιι, commotion or civil conflict. ὥστε μηδίσαι, so that they will favor the Persians, i. e. prove traitors to the national cause: in this verb μηδίζω, and often elsewhere, the Persians are incorrectly called Medes by the Greek writers. πρίν τι ... ἐγγενέσθαι, before there come anything rotten (cowardly or corrupt) into one and another of the Athenians. θεῶν ... νεμόντων, if the Gods judge justly. ἢν ἕλη, if you prefer (ν. αἰρέω). τῶν ... ἀγαθῶν (for ὧν ... ἀγαθῶν), by attraction and assimilation (G. 154, N.) for τῶν ἀγαθῶν (G. 181, N.) ἀ κατέλεξα.

- 16. μ erà δέ (G. 191, N. 2). πρυτανηΐη τῆς ἡμέρης, command for the day, which passed in rotation through the whole board of ten generals: as one general belonged to each tribe, it is likely that the same order was followed here as in the ordinary succession of the tribes in the πρυτανεία, which was determined annually by lot (see note on § 17, below, and on Xen. Mem. § 18). δεκόμενος = δεχόμενος. οὐ . . . κω = οὐ . . . πω, not yet. πρίν, until (G. 240, 1).
- Page 118.—17. τότε, &c.: the right wing was the post of honor, as being most perilous, that side being unprotected by the shield; it was anciently assigned to the king. ώς ἡριθμέοντο, in order, as they were numbered; see note on § 16, above. ἀπὸ ταύτης... σφι μάχης, from their fighting in this battle: for σφί (the Plataeans) see G. 184, 3, N. 4.—θυσίας... γινομένας, when the Athenians celebrate the sacrifices and fectivals which take place every four years: this refers especially to the greater Panathenaic festival. λέγων is parenthetical, and γίνεσθαι depends on κατεύχεται (G. 203, N. 2). ἐξισούμενον, extended to equal length. ἐπὶ τάξιας ὀλίγας, but a few ranks deep.
- 18. ώς δέ σφι διετέτακτο, impersonal (see G. 188, 3, second ex. -- ἀπείθησαν (ν. ἀφίημι), were allowed to advance (lit. let go or sent farth) "like racers in the course" (Stein). μανίην . . . ἐπέφερον, they imputed madness: in fact, only the admirable training of the Athenians saved them from being thrown into disorder, by which they must have perished. ἵππου (fem.), cavalry. ἀνέσχοντο ὁρέοντες, endured to behold. ταύτην ἐσθημένους, wearing it (a peculiar word: G. 164; 197, 1, N. 2). τέως, till then. φόβος ἀκοῦσαι (G. 261, 2, N.).
- 19. μαχομένων, genitive absolute denoting time, while they fought.— τὸ μέσον (G. 160, 1), at the centre, like κατὰ τοῦτο ἐνίκων just below.— τῆ, where.— Σάκαι: these were Scythian bowmen, serving probably as mariners in the fleet, and efficient in land service.— ἐτετάχατο = τεταγμένοι ἦσαν.— ῥήξαντες, breaking through.
- Page 119. ἔων, they suffered, for εἴων. τοῖς . . . ῥήξασι, dative after ἐμάχοντο. φεύγουσι, in their flight. Πέρσησι (G. 186, N. 1).
- 20. ἀπὸ δ' ἔθανε, the verb is ἀπέθανε, the prepositions being separated by tmesis (G. 191, N. 3). γενόμενος, having proved himself. Κυνέγειρος, a brother of the poet Aeschylus: he was attempting to climb into the ship by the stern-works (ἀφλάστων). τὴν χεῖρα (G. 197, 1, N. 2).
- 21. ἐξανακρουσάμενοι, backing water. ἀπικόμενοι (G. 279, 4). αἰτίη, &c., an accusation became current (ἐσχε) that they planned this by contrivance of the Alemaeonidae: this was a powerful family in Athens, at feud with Miltiades, the same to which, in the next generation, Perioles belonged. ἀναδέξαι ἀσπίδα, displayed a shield (G. 203): this depends on the idea of saying in αἰτίη. This shield, "discernible from its polished surface afar off, was seen held aloft upon some high point of Attica, perhaps on the summit of Mount Pentelicus. . . . A little less quickness on

the part of Miltiades in deciphering the treasonable signal and giving the instant order of march, — a little less energy on the part of the Athenian cilizens in superadding a fatiguing march to a no less fatiguing combat. — and the Persians, with the partisans of Hippias, might have been found in possession of Athens. . . . Nothing could have rescued her, except that decisive and instantaneous attack which Miltiades so emphatically urged." Grote.

- 22. ποδών (G. 168, N. 3), genitive following τάχιστα, i. e. at the top of their speed. ἔφθησαν ἀπικόμενοι (G. 270, 4). πρὶν ἢ ἤκειν (G. 274, N.). Κυνοσάργεϊ, a grove and gymnasium, eastward of the city, like the Acalemy (see note on Xen. Hellen, ii. 2. 8). ὑπεραιωρηθέντες, lying cf (lit. abor): in the same way the Greeks spoke of a vessel leaving the shore by ἀνάγεσθαι, and of one approaching the shore by κατάγεσθαι. Compare the active expression νέας ἀνακωχεύσαντες, keeping the ships at anchor, just below. Φαλήρου, the old port of Athens (see map, and note on Xen. Hell. p. 42): at this time the Piraeus had not been fortified.
 - 23. συνήνεικε, τ. συμφέρω, it befell.

Page 120. — πληγέντα, struck with sword or pike; βληθέντα, hit with arrow or javelin. — σκιάζειν (G. 260, 2, N. 2).

24. ἔχοντες...οῦτω, making such haste to reach Athens in time for the battle. — τριταῖοι, on the third day from Sparta (i. e. two days after leaving Sparta). Plato says that they arrived the day after the battle. — θηήσασθαι (v. θεάομαι).

After the victory at Marathon, Miltiades produced an armament of seventy ships under his own command, for secret service, — which proved to be an attack on Paros, to revenge, says Herodotus, a private quarrel. He returned unsuccessful, and was impeached of treason by Xanthippus, father of Perioles. The penalty of death was commuted for a fine of fifty talents; and before this was paid, he died of a wound or bruise received in his escape from Paros. Meanwhile, the Greeks were left in security and peace, and the next invasion, under Xerxes, was delayed for a period of ten years.

The date of the battle of Marathon, according to the most satisfactory calculations, is September 12, s. c. 400. The account of the battle in Herodotus, although it is the best that we have, is very far from satisfactory. We have no detailed description of the movements, no account of the recling in Athens either before or after the victory, no statement (even on conjecture of the numbers engaged on either side. This silence on some points probably arose from the fact that the invasion of Xerxes was the chief object of interest in his history, and the invasion of Darius was looked upon chiefly as introductory to this. But on other points, especially as to the numbers, we may safely presume that he is silent simply because he had no authentic

information. He is very minute in giving the numbers of the slain, one of which at least (that of the one hundred and ninety-two Athenians) he could have known from inscriptions. As to the numbers of the Persians, bardly a guess can be made: they are variously stated by later historians from 600,000 to 110,000, which last is the estimate of Cornelius Nepos. The same historian gives the number of Greeks as 10,000, including 9,000 Athenians and 1,000 Platacaus. Others give 10,000 Athenians and 1,000 Platacaus. If this estimate included only the heavy armed, and the usual addition is made for light armed, we shall make the whole Greek force consist of 20,000 or 22,000 men. (See Rawlinson, Appendix to Book VI.)

Herodotus does not mention cavalry in the battle, although he states that the field of Marathon was selected by the Persians because it was excellent for cavalry movements (¿νιππεῖσαι). We may suppose the cavalry to have been absent foraging on the day of the battle, which the Persians were not expecting (as Rawlinson suggests); or it may not yet have been landed, for some reason not given. At all events, no account is given of its re-embarkation, which would have been difficult after the defeat.

By the view given in Blakesley's "Excursus," the landing at Marathon was meant only for a lodgement. The region near held many partisans of Hippias, who were also formidable in the city; and if their expected movement had taken place, the Persians might have landed their cavalry, destroyed the little army of the Greeks, and occupied the country at their leisure. This plan was foiled by the generalship of Miltiades, who, after the two armies had held each other several days in check, suddenly extended his wings, and struck his blow so promptly that the Persians were beaten by sheer surprise. They even drove the Athenian centre in rout, as Herodotus says, into the interior (μεσόγαιαν); the wings, alone, had fled in "panie" flight, and perished in the marshes on the flanks. - the service rendered, at this crisis, by the god Pan. On the whole, the main force must have come off with small loss and in good order, the greatness of the virtory being exaggerated by the patriotic pride of the Greeks. Their ships lay moored, stern to the shore, and were easily got off, only seven of the whole fleet being taken or sunk. The battle was won, not by the mere superior valor of the Greeks, but by the skill and energy of their commander, who for many days kent his little army safe from attack, in a well-chosen position, and fought when a lauger delay might have been fatal; for the Persians were expecting a demonstration from the disloyal faction in Athens, which was prevented only by the promptness and completeness of his victory.

II.

- Page 120.—1. κεχαραγμένον, exasperated, lit. sharply cut: the same verb (χαράσσω) from which our own word character is derived. δεινότερα ἐποίεε, comparative of δεινὰ ποιεῖν, to take (a thing) ill, aegre ferre.
- Page 121. ἐδονέετο, was kept in commotion ("din"). ὡς... στρατευσομένων, since they were to attack Greece: this phrase gives the reason of ἀρίστων.
- 2. τετάρτω ἔτεϊ, i. e. probably in the summer of B. C. 487. Καμβύσεω: Cambyses, son and successor of Cyrus the Great, had made Egypt a Persian province in 525 B. C. — μαλλον ώρμητο, was the more eager (lit. had been the more impelled). — στελλομένου, about proceeding, i. e. getting ready his στόλος. — παίδων: the dispute was between Xerxes and Artabazanes. Xerxes, though the younger, was son of Atossa, daughter of Cyrus the Great, the queen of Darius. Through her he inherited his own claim of sovereignty, and she was now all-powerful at the Persian court. He had, besides, the claim of having been "born in the purple," after Darius came to the throne, — Artabazanes being son of a former wife. — iveμονίης, precedence as to the succession. — ώς δέει depends on the idea of demanding vaguely implied in στάσις έγένετο. — ούτω refers back to άποδέξαντα: the meaning is, that after nominating a successor he should so set forth, i. e. he should not set forth until he had done this. — παρασκευαζόμενον agrees with Δαρείον, which is subject of ἀποθανείν. — συνήνεικε, it happened.
- 3. Kal Zépens: Herodotus represents that Xerxes was at first indifferent to the expedition against Greece, but was urged to it by Mardonius (afterwards slain at Plataea), who hoped to become satrap of Greece. In a royal council held after Egypt was subdued, Xerxes declared his intention to make the invasion by way of the Hellespont, and was supported by Mardonius, but dissuaded by his uncle Artabanus, his wisest counsellor, who, however, yielded to the terror of a vision, which "threatened to burn out his eyes with hot irons" for his opposition to the will of destiny. He now "openly favored the expedition; and so Xerxes gathered together his host, ransacking every corner of the continent." — ἐπὶ τέσσερα ἔτεα, four full years, counting from the reduction of Egypt in B. C. 485. — ave μένω (v. άνω), advancing, i. e. in the course of the year. - χειρί μεγάλη πλήθεος, with a mighty (hand of) force: with this use of xeip cf. Latin manus. στόλων: this refers to the expedition of Darius against the Scythians, the great Scythian invasion of Media, the war of Troy, and the conquest of Thrace and Northern Greece, still earlier, by the Mysians and Teucrians; "yet not all these," says Herodotus, "nor all others which have ever been, were worthy to be compared with this single one." — οί μέν, &c., i. e. the several nations and districts subject to Xerxes. — ές πεζον ετετάχατο, had orders for foot soldiers: To mezov means foot soldiers when opposed to

cavalry, but land force (in general) when opposed to a naval armament. - εππος (fem.), cavalry, "horse." — αμα (G. 277, N. 1). — γεφύρας, το Lolow, § 10.

- 4. τοῦτο μέν (G. 148, Ν. 4), here with no correlative τοῦτο δέ. ὡς implies that προσπταισάντων gives the reason of Xerxes for digging the canal through Λ(hos (G. 277, Ν. 2): for προσπταισάντων, see note on 1. § 2. προετοιμάζετο (impersonal), preparations were made in advance. ἐκ τριῶν ἐτέων, from a time three years back. Ἐλαιοῦντι, Είωτως, at the extreme southwest point of the Chersoneus, was the base of the naval operation.
 Athos; the military head-quarters were at Sestos, about eighteen mile above. ὥρμεον is from ὁρμέω, while ὁρμεόμενοι is an Ionic form (= ὁρμώρενοι) from ὁρμάω. ὑπὸ μαστίγων, i. e. driven to their work by scourge. See below, § 21; and III. § 44, where Hdt. describes the Persians of Thermopylae as driven into the battle by scourges. παντοδαποί, εατίωτε detachments. διάδοχοι, in relays.
- Page 122.—5. σχοινοτενές, a straight line (as if by a stretched cond).

 βαθέα (for βαθεῖα): at the greatest depth, the canal would be about sirry feet below the surface. βάθρων, stagings: the Phoenicians, according to Herodotus, were the only ones skilful enough in engineering to avoid the caving in of the banks by beginning the excavation with double the width required at the bottom. πρητήριον, Ion. for πρατήριον, a market, a place for selling, from πρα- (stem of πιπράσκω). ἀληλεσμένος (v. ἀλέω), ready ground.
- 6. ώς . . . εύρίσκειν, so far as I can find out (G. 268): in fact, it was not a very difficult work, and was highly politic, especially in case Greece should be subjugated. The canal, which has been traced, "is about a mile and a quarter long, and twenty-five yards across; it has been much filled up with mud and rushes." παρεόν (G. 278, 2), when it was in his power. διειρύσαι, to haul across, an operation easily performed with the light vessels of the ancients. εὐρος ώς . . . πλώειν, of [such] width that two triremes could pass through (G. 266, N. 1). ἐλαστρευμένας (for ἐλαυνομένας), driven by oars. ζεύξαντας γεφυρώσαι, simply to bridge the river: the Greeks said ποταμὸν ζεύξαι (§ 8) and ποταμὸν γεφυρώσαι, and Helt. has even γεφύρας ζευγνύων.
- 7. Κριτάλλων, the frontier town of Cappadocia. γην τε καλ ύδωρ, see below, § 28. δεῖπνα, see below, § 25.
- Page 123.—8. οἱ δέ: those who had charge of the work (see τοῖσι προσεκέετο below). ἐξεύγνυσαν, were (in the mean time) building. τὴν μὲν . . . τὴν δέ: understand γέφυραν from ἐγεφύρουν above. βυβλίνην, of papyrus: this plant was used by the Egyptians for ropes as well as for paper. ἔστι . . . στάδιοι (G. 135, N. 5).
- 9. ἐπικέσθαι μάστιγι (= μαστιγώσαι), to scourge, here takes πληγάς as a cognate accusative (G. 159), to strike the stream three hundred blows with a lash. Understand τινάς as subject of both ἐπικέσθαι (ν. ἐφικνέομαι) and κατεῖναι (ν. καθίημι). ποταμῷ: the current, about three miles an hour, gives the Hellespont the aspect of a river.

10. τàs δέ, the bridges. — ὑπό, under, as a support. — ἐξήκοντά τε καλ τριηκοσίαs: the upper bridge may have been made stronger (of three hundred and sixty vessels) to resist the greater force of the stream; or it may have been at a broader part of the channel, which is here about a mile wide. (See Grote's note.) — τοῦ μὲν . . . κατὰ ρόον, at right angles with the Pontus, and in the line of the current of the Hellespont (to diminish the resistance). — Υνα άνακωχεύη, that it [this arrangement of vessels] might case (i. e. by lifting) the strain on the tackle: ἀνακωχεύω (kindred to ανέχω) means to hold up, with the idea of relieving or keeping quiet (see άνακωχεύσαντες τας νέας, keeping the ships off the coast, in I. § 22): so άνακωχή means a truce. It is hard to see why (according to the common interpretation, that the force of the stream might keep up the tension of the cables, i. e. keep them taut) there should be any anxiety to provide for the tension of cables which were stretched over a strait a mile wide, and rested on vessels in a stream running three miles an hour! — συνθέντες is repeated after the long parenthesis. - τὰς μὲν . . . τῆς ἐτέρης, [they cast] those (αγκύρας) of [the ships forming] one bridge towards the Pontus. — είνεκεν. to quard against. — ἔσωθεν, i. e. from the Euxine. — τη̂s δὲ ἐτέρης, i. e. the anchors of the other bridge. — προς έσπέρης, sc. κατήκαν. — εύρου, νότου: these were southeast and south winds, both blowing more or less up stream.

Page 124. — διέκπλοον: the small craft (πλοῖα λεπτά) would pass in and out underneath the cables.

- 11. χωρὶς ἐκάτερα, i. e. the flaxen cables and those of papyrus. εἶλκε, weighed: if the talent here meant is the Euboean, or old Attic, a cubit (eighteen inches) weighed nearly eighty pounds. τῶν ὅπλων τοῦ τόνου, the stretching of the cables, i. e. the cables, as they were stretched across the strait. ἐπεζεύγνυον, joined them above, either by ropes or by strips of wood.
- 12. χυτοί, breakwaters. ἡηχίης, surf: the tide in this sea being very slight. ὁ ἥλιος: no eclipse of the sun, visible at Sardis, took place in B. c. 480, if the latest astronomical calculations can be trusted; the story here told may belong to the departure from Susa in the preceding year, when there was such an eclipse. The date of the invasion of Xerxes (B. c. 480) is too well established to admit of doubt. ἐπινεφέλων ἐόντων, genitive absolute: the indicative would be ἐπινέφελά ἐστιν, it is cloudy (G. 135, 2). αἰθρίης (noun), in fair weather, is genitive of time (G. 179, 1). τὸ ἐθέλοι (= τί ἐθέλοι), τό being relative used interrogatively (G. 282, 1). προδέκτορα, verbal of προδείκνυμι, that which designates or foreshows.

Page 125.—13. ἀναμίξ, i. e. not divided into separate bodies, as they marched according to cities or provinces. — διελέλειπτο, impersonal. — οῦτοι, these, who marched in advance. — προηγεῦντο, i. e. led the part of the army which accompanied the king; opposed to οῦτοι. — κάτω τρέψαντες, this was a mark of respect to the king, who followed them. — ἄρμα Διός: by Zeus Hdt. means the chief God of the Persians, Auramazda or Ormuzd.

- 14. λόγος, choice or funcy. κατὰ νόμον, i. e. with point upward. οῦτος, the ten thousand just mentioned. ροιάς, pomegranetes, probably as sacred emblems. ἀντὶ σαυρωτήρων, in the place of points at the lawer and. οἱ . . . τράποντες (Ion. for τρέποντες, present), these who present the Nisaean horses (§ 13).
- Page 126.—15. Σκάμανδρον, the Scamander of the Hind: here a shallow brook, in a bed about two hundred feet broad; in the dry recommonly three feet deep. ρέεθρον (G. 160, 1). οὐδ' ἀπέχρησε... πινόμενος, and did not have water sufficient for the army to drink (lit. did , of suffice when drunk, &c.). ὡς ἀπίκετο repeats the genitive absolute ἀπικομένου after the long relative clause.
- 16. "On this transit from Asia into Europe, Herodotus dwells with peculiar emphasis; and well he might do so, since when we consider the bridges, the invading number, the unmeasured hopes succeeded by no hes unmeasured calamity, it will appear not only to have been the mot imposing event of his century, but to rank among the most imposing events of all history." Grote. καλ... γάρ are here to be separated, and as (for) a seat had been erected for him here, &c. (See note on 1. § 5, above.) ἐθηεῖτο = ἐθεᾶτο. ὥρα = ἑώρα, imperfect of ὁράω.
- 17. $\dot{\omega}v\dot{\eta}\rho = \dot{\delta} \dot{\alpha}v\dot{\eta}\rho$. $-\dot{\phi}\rho\alpha\sigma\theta\epsilon$ is, perceiving (see Lexicon). $-\dot{\omega}s$... $\dot{\epsilon}$ $\pi\epsilon\rho\iota\dot{\epsilon}\sigma\tau\alpha\iota$, the direct exclamation would be, $\pi\dot{\omega}s$... $\dot{\epsilon}\sigma\tau l\nu$, $\epsilon \dot{l}$ $\pi\epsilon\rho\iota\dot{\epsilon}\sigma\tau\alpha\iota$; how short is the whole of man's life, if no one ... is to be alice, $\dot{d}v$. (G. 221, N.).
- Page 127.— the second οὕτω qualifies εὐδαίμων. τῷ (G. 237, N.). γλυκὺν γεύσας τὸν αἰῶνα, after giving [man] a taste of the sweetness of life, lit. a taste of life as (being) sweet. φθονερός, jealous, i. e. lest man should vie with him in blessedness.
- 18. τῶνδ' ἐγὰ ὑμέων χρητζων, wanting this (G. 148, N. 1) of μου: so δέομαι occasionally takes two genitives, instead of the common construction (G. 172, N. 1). ξυνὸν . . . σπεύδεται, for this which we are seeking is for the good of all in common: the construction being τοῦτο γὰρ σπεύδεται (passive) [ὂν] ἀγαθὸν πᾶσι ξυνόν: the adjective ξυνός = κοινός. ἐντεταμένως, vigorously (adverb formed from participle of ἐντείνω). τῶν (= ῶν) for και τούτων. οὐ μή τις . . . ἀντιστῆ (2 aorist), an emphatic future expression (G. 257). λελόγχασι (v. λαγχάνω), have in charge (as if assigned by lot): cf. Latin sortiti sunt.
- 19. τὸν ἥλιον, the Sun, under the name of Mithra, was one of the chief objects of worship in the Persian religion.
- Page 128. ή μιν παύσει (G. 236). πρότερον ή... γένηται, πρίν αν... γένηται (G. 240, n.). ακινάκην, a short, straight-pointed sword, or dirk. μαστιγώσαντι (G. 277, 2).
- 20. ἐπὶ δὲ αὐτὸς Ξέρξης, i. e. after the chariot. ἀνήγοντο, put off form the shore.

- 21. είδόμενος, likening thyself; θέμενος, taking to thyself. ἐξῆν... ποιέειν (G. 222, N. 2).
- 22. τὸν Ἑλλήσποντον, accusative governed by the phrase ἔξω πλώων, as if it were a compound verb like ἐκλείπειν, which takes the accusative. πρήσσων τὰ ἔμπαλιν τοῦ πεζοῦ, taking the opposite direction from the land force (lit. doing the opposite), i. e. sailing southwest towards the Aegean, while the army marched northeast into Thrace. Δορίσκον: this was a strong Persian fortress, which had been held since the invasion of Scythia by Darius. (See note on I. § 6.)
- Page 129.—23. πλήθεος ἀριθμόν, number of people.—τοῦ πεζοῦ, of the foot-soldiers (as we know from Hdt. VII. 184, where the cavalry are estimated at 80,000 in addition to this number.—τὸ πλῆθος: by this reckoning, 1,700,000 men, a very uncertain estimate, as the numbers might easily be exaggerated in the loose way of counting. Ctesias makes 800,000, and Aelian 700,000; but "we may well believe," says Mr. Grote, "that the numbers of Xerxes were greater than were ever assembled in ancient times, or perhaps at any known epoch of history."—συννάξαντες ταύτην, i. e. τὴν μυριάδα. Compare κατανάξαντες τὴν γῆν in § 11, above. ΰψος (G. 160, 1).
- 24. διεξελάσας (G. 138, N. 8) θηήσασθαι, to see them in review (G. 204, N. 2). μετά, afterwards. ἀπέγραφον οἱ γραμματισταί: these lists, it has been thought, may have fallen into the hands of the Greeks, and been the authority for the account of Hdt. (see Rawlinson). ὅσον τε τέσσαρα, about four; τέ being used by Hdt. after ὅσος, as it is even in Attic Greek after οἶος, able (G. 151, N. 4). ἀνεκώχευον (v. ἀνακωχεύω). See I. § 22.

Page 130. — ἐντός, between, governs both πρωρέων and αἰγιαλοῦ.

25. τοὺς... ἐμποδών, whoever came in his way. — ἐς πᾶν κακοῦ, into all sorts of distress. — ἀνάστατοι ἐγένοντο, lost house and home. — ὅκου (= ὅπου), at which time. — Θασίοισι... ἀπέδεξε (v. ἀποδείκνυμι), rendered an account to the Thasians for 400 talents spent (about \$400,000). Compare ἀποδεικνύναι λόγον. — ἀραιρημένος (v. αἰρέω), appointed (to manage the business).

Herodotus adds: "As soon as the herald's message came, the people would distribute their stores of grain, and proceed to grind wheat and barley-flour for many months' supply; then buy up and fatten the finest cattle; feed poultry and waterfowl in pens and coops for the service of the army; and provide gold and silver drinking-cups and bowls. These things for the king's table only; for the others, food alone. When the army arrived, a tent stood ready spread, in which Xerxes took his rest, while the troops remained in the open air. When dinner-time came, great was the toil of the entertainers; and after spending the night well fed, the army next day tore down the tent, and carried off all it held, leaving nothing."

26. ἔπος εὖ εἰρημένον, a saying well expressed, a bon mot. — καὶ τὸ λοιπόν, also for the future (as they had done in the present case). — παρέχειν ἄν, = παρεῖχεν ἄν (G. 211); depends on the idea of saying implied in

συνεβούλευσε: for it would have subjected them to the alternative, i.e. — κάκιστα, &c., by the worst fate that ever befell men. (G. 168.)

27. ὑμομένειν, to wait (for him). — ἀπῆκε (v. ἀφίημι), sent ηψ. — Θίρμη δέ τῆ . . . οἰκημένη, and [I mean] Therma which is situated, ως.

The account of the march of Xerxes from Doriscus (§ 25) to Acanthus (§ 27), which is chiefly descriptive, is here omitted. Acanthus is just northwest of the Isthmus of Mount Athos, through which the canal (§ 4) had been dug by order of Xerxes. Here therefore, as is stated in § 27, the king separated from his fleet, sending it through the canal and round the two western capes of Chalcidice to the head of the Gulf of Therma. The only account given by Herodotus of the passage of the fleet through the canal is in the words (VII. 122), διεξέπλωσε την διώρυχα την ἐν τῷ "Αθφ γενομένην. The fleet remained at Therma until its departure for the coast of Thessaly (p. 137, § 5).

Meanwhile Xerxes marched with his army across Chalcidice, from Acanthus to Therma. On the way (according to Hdt. VII. 125) the camels which carried the provisions were attacked by lions (?). On reaching Therma, they encamped on the shore of the Gulf, the camp extending from Therma to the mouth of the Haliacmon on the western coast. South of this river and north of Mount Olympus was Pieria, celebrated as the birthplace and the home of the nine Muses. In this region Xerx s remained (§ 28), until he began his march of eleven or twelve days to Thermopylae (p. 140, § 13).

28. κήρυκες: see p. 122, § 7. — κεινοί (= κενοί), empty-handed.

Page 131. — ἔταμον ὅρκιον: cf. Latin ferire foedus. — καταστάντων εθ, having come into (i. e. being in) a good condition. — σφί (G. 184, 3, N. 4). — δεκατεθσαι (causal) depends on ὅρκιον εἶχε, as if it were they took an oath to, &c. (G. 271).

29. Δαρείου πέμψαντος: see p. 112, § 2. — οί μέν, the Athenians. τὸ βάραθρον, the pit: this was a deep hole at Athens, like a well, into which the dead bodies of executed criminals (and sometimes even living criminals) were cast, iron hooks in the sides tearing the body to pieces Miltiades is said to have counselled this act, wishing to commit the city to inexpiable hostility against Persia. — συνήνεικε (v. συμφέρω) γενέσθαι, chanced to bejull. - άνεθέλητον, lit. unwelcome, belongs to 8 71. - In later times it was believed that the misfortunes of Miltiales were the retribution of this impiety. In Sparta, the wrath of the hero Talthybius, herald of Agamemnon, fell upon the state, and would not be appeased until two noble Spartans had offered themselves in expiation, and surrendered themselves to the Persians; Xerxes, however, generously spared their lives. But their sons, when proceeding as Spartan envoys to Persia, during the Peloponnesian War, were captured by the Athenians and put to death. Then at length, sixty years after it was committed, the crime against the ambassadors of Darius was atoned.

30. κατίετο, was sent forth. — οίδαν πεισόμενοι άχαρι, likely to suffer no harm.

- 31. ¿¿Éργομαι, I am constrained. Herodotus is writing some fifty years after the Persian wars, when Athens was unpopular in consequence of the extent of her empire.
- Page 132.— ἐπειρῶντο ἀντιεύμενοι, would have attempted opposition: in Hdt. πειράομαι takes the participle like the verbs mentioned in G. 279, 4, N.— ἠντιοῦτο and ἐγίγνετο both refer to past time, like ἐπειρῶντο ἄν above (G. 222).— εἰ καὶ πολλαί, i. e. no matter how many.— κιθῶνες (Ionic for χιτῶνες), an unusual expression for walls: Hdt. once calls a wall a θώρηξ (I. 181), and Demades the orator uses ἐσθῆτα τῆς πόλεως in the same sense. (Krüger.) Compare the English curtain of a fortress.— ἐληλαμένοι διά, extended across.— προδοθέντες ἄν . . . ἐμουνώθησαν: ἄν belongs to the verb (not to the participle). So below, in μουνωθέντες ἄν . . . ἀπέθανον: in § 32, ὁρέοντες ἄν . . . ἀν ἐχρήσαντο, we find ἄν repeated on account of the length of the sentence, as it might have been in the two other cases. (See G. 212, 2; and also Greek Moods and Tenses, § 42, 3, Note 1).
- 32. πρὸ τοῦ, beforehand (G. 143, 2). βασιλέος ἐπικρατέοντος, protasis to ἦν ἄν, = εἰ βασιλεὺς ἐπεκράτεε (G. 226, 1). ἄν τις λέγων: ἀν belongs to ἁμαρτάνοι: see last note on § 31, above. τοῦτο τὸ Ἑλληνικόν (accusative after ἐγείραντες) = τούτους τοὺς Έλληνας.
- Page 133. 33. The oracles are in hexameter verse (G. 295, 4), and the language is generally an imitation of the Homeric; the constructions are often confused, as would be expected from the fact that the verses were (or purported to be) spoken under the inspiration of the moment. (1.) dew' is addressed to the whole people represented by the messengers, as if it were but one person. - foxata yains, to the ends of the earth (G. 162). (2.) δώματα and κάρηνα are governed by λιπών. — τροχοει-Séos refers to the walls of Athens, which made an irregular circuit around the Acropolis or citadel. (3.) ξμπεδον (as adverb), firm, in its place. (4.) μέσσης (for μέσης), sc. πόλεως. (5.) κατά belongs to ερείπει (G. 191, N. 3). (6.) Συριηγενές, i. e. Assyrian: the Persians, who were highlanders, having learned the use of chariots from the Assyrians of the plain. - διώκων, driving: in the Persians of Aeschylus (vs. 83), Xerxes is said to come Σύριον άρμα διώκων. (7.) ἀπολεῖ, se. 'Αρης. (8.) ίδρῶτι ῥεούμενοι, dripping with sweat, in their terror. (9.) κατά belongs to κέχυται: the meaning seems to be that blood fulls in showers from the temple roofs, in which case the dative ¿póфоισι must be explained as in certain Homeric constructions (G. 184, 3, N. 1-4). But καταχέω generally takes the dative in Homer (as the genitive in Attic) in the sense shower down upon, which does not suit the present passage as well, but perhaps is correct. — (10.) προϊδόν, forcboding, as if the blood were itself terrified. (11.) ἴτον, apparently addressed to two messengers; but the plural follows immediately. — ἐπικίδνατε, &c., deluge your souls with woes (perfundite animum malis, Stein); or (as Liddell and Scott translate), spread a brave spirit

over your ills: the former suits the context better: κίδνημι is kindred to σκεδάννυμι, scatter.

- 34. ἐχρέοντο, felt themselves in. προβάλλουσι σφέας αὐτούς, aberedoping themselves to despair (dat. after συνεβούλευε). ἰκετηρίας (ῥάβδους), the suppliant olive-branches. ἐλθόντας agrees with the omitted subject of χρᾶσθαι, instead of taking the case of σφί (G. 138, N. 8). ῶναξ (ῶ ἄναξ): for the special sense of the title ἄναξ in Homer, see Gladstone's Juventus Mundi, p. 152, according to whom it corresponds nearest with the partly religious and partly feudal term Lord. ἔστ' ἄν τελευτήσωμεν (G. 239, 2).
- 35. λέγουσι (dative), as they spoke. (2.) λισσομένη (G. 277, 5). (3.) ἀδάμαντι πελάσσας (sc. αὐτό), making it like (i. e. firm as) adament. (4.) οὖρος may be either for ὄρος, mount, hill, or for ὅρος, loundary: it may mean, therefore, either the Acropolis of Athens or the bounds of Attica. Cecrops is one of the early (mythical) kings of Athens, in whose reign (says Hdt.) the people were called Κεκροπίδαι. (5.) Κιθαιρῶνος, the boundary of Attica towards Delphi (see map). (6.) τεῖχος ξύλινος, this is the celebrated wooden wall of the oracle. (8.) μένειν, infinitive for imperative.
- Page 134. (10.) ਵੱਸ ... ਵੱਲਗ੍ਰ, yet a day shall come (ਸ਼ਰਾਵ) when thou shalt meet him. (12.) Rawlinson translates
 - "When men scatter the seed, or when they gather the harvest."
- 36. συνεστηκυΐαι, opposed, like wrestlers who stand together in the ring.

 ρηχώ, palisade: there were a few who clung to this interpretation, and perished on the sacred hill (see IV. § 34). κατὰ τὸν φραγμὸν . . . εἶναι, was (used) with reference to, &c. τοῦτο, this expression. συνεχέοντο, were confounded (con-fusi).
- 37. Θεμιστοκλέης, a Greek of the Greeks, able, keen-witted, patriotic, and unscrupulous: the man who by his single counsel proved the deliverer of Greece. εἰ... ἐόντως, if the saying had really been uttered with reference to the Athenians (εἶχε... εἰρημένον = εἴρητο: Stein). οὐκ ἄν... χρησθῆναι = οὐκ ἄν ἐχρήσθη (G. 211). μὶν δοκέειν, (he said) that he believed. τῷ θεῷ, by the God (G. 188, 3).
- Page 135. συλλαμβάνοντι κατὰ τὸ ὀρθόν, to one judging rightly (G. 184, 5): Themistocles may probably have devised the oracle, as well as the interpretation, wishing to impress the deepest terror at the real danger, so as to overcome the timid clinging to the city, and persuade the people to accept the only chance of safety. τούτον, this, refers to παρασκευάζεσθαι...ναυμαχήσοντας: i. e. the ships (here implied) were the wooden wall of the oracle. ἔγνωσαν, decided (G. 200, N. 5 b): σφί belongs to αίρετώτερα. τὸ σύμπαν είναι (G. 268, N.), in short.
- 38. ἐς καιρὸν ἠρίστευσε, prevailed (proved to be best) seasonably. τῶν ἀπὸ Λαυρείου (G. 191, N. 6) belongs to μετάλλων. ὀρχηδόν, in shares, to each male citizen. If Hdt. is right (V. 97) is estimating the Athenian

citizens at thirty thousand, the sum must have been fifty talents (about fifty thousand dollars). — δέκα δραχμάς, about two dollars. — χρημάτων. genitive of price. - Sinkogías: as Athens had only two hundred ships at Salamis, and must have had a fleet before this resolution of Themistocks (Miltiades sailed to Paros just after the battle of Marathon with seventy ships), and as fifty talents are an incredibly small sum for building two hundred ships of war, we must understand Hdt. to mean that this money was used (with other sums from the treasury) in building the fleet of two hundred ships which fought at Salamis. Plutarch (Them. IV.) says the money from the mines was used in building one hundred ships. — τὸν πρὸς Alyunπas: see above, I. § 3. The Aeginetans at this time had the finest navy in Greece, and they were called θαλασσοκράτορες, rulers of the sea, during the ten years from 490 to 480 B. c. Plutarch says of them at this time, κατείχον οι Αίγινηται πλήθει νεών την θάλασσαν. - ès τό, for what (for the purpose for which). - is Sion, nearly equivalent to is kaipon, seasonably. - τοῖσι βουλομένοισι (G. 186).

39. ἐs τἀντό, into one place, probably the Isthmus of Corinth, afterwards the place of meeting of various councils of war (see below, III. § 1).

— σφίσιν, to each other, as reflexive in sense of reciprocal (G. 146, N. 3; 144, 2). — πρῶτον . . . πάντων, first of all things: according to Plutarch, Themistocles proposed this general reconciliation. — ἐγκεκρημένοι (which is an emendation for ἐγκεχρημένοι), from ἐγκεράννυμι: the wars are said to have been mixed up or concocted. See πόλεμος συνῆπτο above, I. § 3.

Page 136. — πρηγμάτων, objective genitive. — φρονήσαντες εἴ κως ἕν τε γένοιτο, &c.: the sense is, they resolved to send these spies and messengers, having formed a wise plan (φρονήσαντες) in case the Greek race should in any way become united, &c. The apodosis to εἶ... γένοιτο... πρήσσοιεν is suppressed (G. 226, N.), being implied in the context: i. e. their plan would succeed (or the like) in case of union. See Hdt. VI. 52: βουλομένην εἴ κως ἀμφότεροι γενοίατο βασιλέες, wishing that both might in some way become kings, lit. having a wish (which would be realized) in case both should in some way become kings. (See Greek Moods and Tenses, § 53, N. 2). — ώς . . . ἐπιόντων gives the ground on which the Greeks acted (G. 277, N. 2).

In the narrative which follows, the spies sent to Persia are taken and brought before Xerxes, who "gave orders to his guard to take them round the camp, and show them all the footmen and all the horse, letting them gaze at everything to their heart's content; then, when they were satisfied, to send them away unharmed to whatever country they desired," — thinking he was thus surest to terrify the Greeks from all thought of resistance. Argos jealously refused the alliance, unless she should have equal command with Sparta, claiming that the supreme authority was justly hers, by right of descent from Agamemnon. She was even charged with having invited the Persians to the invasion of Greece. Gelo (whose exploits in Sicily are told at length) refused his aid, unless he should be put in supreme com-

mand, - to which the Greeks retorted that they came "to a k for an army, and not a general"; so Gelo stood ready to submit it the Persians were victorious. He afterwards claimed, however, that he would have helped the Greeks but for the embarrassment of a war with Hamilton of Cuthace. Coreyra promised help, but kept back her fleet (under pretence of head winds) till the crisis was past. The Cretans refused to assist, having once suffered calamity from Minos (who had perished in his pursuit of Daedalus) for the aid given by Idomeneus in the Trojan war. And the Thessalians submitted, reluctantly, to overwhelming force.

III.

- Page 136.—1. τη (= η), where (in what region).— ἐν οἴοισι χώροισι, on what sort of ground.— ἐσβολήν, i. e. from Thessaly into Central Greece.— της ἐς Θεσσαλίαν, i. e. the pass of Tempe, at the mouth of the Peneius. Herodotus gives three reasons why the pass of Thermopylae was preferred: the second (καὶ μία), that it was single, refers to the Persians having entered Thessaly by another route, and not by Tempe as was expected; and to justify the choice on this ground, he mentions the ignorance of the Greeks as to the mountain pass, την ἄτραπον, by which Thermopylae was finally turned.— Ἱστιαιήτιδος, the territory of Histiaca (afterwards Oreus) in the north of Euboea. (For the bearing of these places, see a map of Greece.) This position was chosen to prevent the Persian fleet from taking the flank or rear of their force at Thermopylae.
- 2. τοῦτο μὲν, τὸ ᾿Αρτεμίσιον, first, as to Artemisium: τοῦτο μέν corresponds to ἡ δὲ αὖ ... ἔσοδος (i. e. the pass of Thermopylae) below. ἐκ ... Θρηϊκίου, after (coming from) the Thracian sea. συνάγεται (se. τὸ πέλαγος) ἐς ... τὸν πόρον, it (the sea) contracts into the strait, &c. ἐκ τοῦ στεινοῦ δέκεται, i. e. after passing the strait, the shore (of) Artemisium in Euboca (possessive genitive) comes next: δέκεται is used like ἐκδέχεται and ὑποδέχεται (§ 3), excipit. ἡμίπλεθρον, about 50 feet. The line of the coast is now much farther from the hill, owing to the deposits made by the river. Rawlinson says: "The pass is now separated from the sea throughout its entire extent by a tract of marshy ground, a mile or two in width." τὸ στεινότατον τῆς χώρης τῆς ἄλλης, the narrowest part of the whole pass: τῆς ἄλλης is used as Thucydides speaks of the Peloponnesian war as ἀξιολογώτατον τῶν προγεγενημένων, lit. the most notable of those which had preceded it; and as we often hear a thing called "the most perfect of all others." See map of Thermopylae at the end of the volume.
- Page 137.— 3. τὸ πρὸς ἐσπέρης (G. 160, 2), towards the west: in fact, more nearly towards the south; Hdt. thought of the coast as lying from north to south.— χύτρους, caldrons: of these there are two, enclosed in masonry. The hot springs of Thermopylae are salt, and of the

temperature of 100° Fahr. — 'Hρακλέος: it was said that these springs were created miraculously that Hercules might have a warm bath after one of his labors. — την Αιολίδα, the Acolian land, the more ancient name of Thessaly. This irruption of Thessalians from Epirus is one of the earliest movements mentioned in the traditions of the race afterwards called Hellenic. Thucydides (1. 12) speaks of the migration of Boeotians from Arne in Thessaly into the land afterwards called Boeotia, a result of this Thessalian migration; and he assigns the sixtieth year after the capture of Troy as its date. — ἐπῆκαν, conducted (by trenches). — ὡς ἄν: Homer and Hdt. sometimes used ὡς ἄν and ὅπως ἄν with the optative, as all writers do with the subjunctive, without affecting the sense (G. 216, 1, N. 2). Here the ἄν belongs to the particle, not to the verb (G. 207, 2); in Attic Greek, such an ἄν would belong to the verb and form an apodosis.

th

fo

mi,

in

11

1

165

H

4. ἐν Πιερίη: see note on II. § 27, above. — διαλυβέντες ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ, breaking up [at, and departing] from the Isthmus.

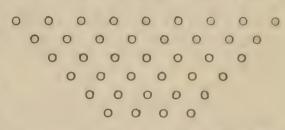
Page 138.—5. ἰθὺ Σκιάθου (G. 182, 2). — Τροιζηνίη: this ship was captured by the Persians, who (as Hdt. adds) "took the handsomest man on board, and sacrificed him at the ship's prow," reckoning it a good omen, — the more so as the man's name was Leon. The two other triremes were taken; but the crew of the Athenian ship escaped. On hearing of this advance of the Persian fleet, the Greeks left their anchorage at Artemisium, and retreated to Chalcis on the western coast of Euboea.

6. περὶ τὸ ἔρμα, upon the reef: this still lies in the mid-channel.— κομίσαντες, having brought it (the column) for this purpose.— καθαρόν, removed, i. e. by being made harmless.— ἕνδεκα ήμέρας: see note on II. § 27, above.— πανημερὸν πλώοντες: the distance is about 100 miles.— τῆς Μαγνησίης χώρης, possessive genitive with the following accusatives.— στρατός, the whole armament (army and navy).

In the estimate which follows (VII. 184-187, here omitted), Herodotus makes the whole Persian armament, including army and navy, before the battle of Thermopylae and before the storm, to consist of 2,641,610 men. To the number of 1,700,000 foot-soldiers counted in the review at Doriscus (see above, II. § 23), he now adds 80,000 for the cavalry, 517,610 for the crews and marines of the fleet, 20,000 for Arabs with camels and Libyans with chariots, and lastly 324,000 for the land and sea forces furnished by the Thracians, Macedonians, and Thessalians, whom Xerxes had pressed into his service since he entered Europe (see II. § 25). This immense total of 2,641,610 Herodotus proposes to double, to include all the noncombatants (attendants, crews of corn-vessels, and camp-followers). giving a grand total for the entire host of 5,283,220! Rawlinson, on various grounds, reduces the estimates for the military force to about 1,500,000, taking no account of the still greater exaggerations in the number of non-"Of all these myriads," says Herodotus, "there was not one who for beauty and stature better deserved to hold this vast power than Xerxes himself."

7. πρόκροσσαι ... νέας, they lay at anchor, arranged alternately (or in a quincuna), heading seaward, and eight rows deep. The scholia on II. XIV. 35 explain προκρόσσας (sc. νῆας) έρνσαν as follows: ἄλλην πρὸ ἄλλης παραλλήλως ἀνείλκυσαν κλιμακηδόν, i. e. they drew them up in parallel rows like steps; Aristarchus adds, that this would give the appearance of a theatre, κρόσσαι γὰρ αἰ κλίμακες. This means the seats of the Greek theatre, which were steps like those of a modern circus; and we may

refer κλιμακηδόν (= πρόκροσσαι) to the general appearance of the ships from the sea, which, if they were arranged (for example) as in the figure, might suggest the idea of a cuneus in the theatre, especially if the shore were curved, and if the inner rows

of ships were drawn up (as here) on a sloping beach. In II. 125, Hdt. says that the steps on the outside of the pyramids of Egypt were sometimes called κρόσσαι. We may, however, refer κλιμακηδόν to the irregular lines in which the ships were arranged from front to rear (as in 0 0 the second figure). For another explanation, opposed to that of 0 Aristarchus, see Liddell and Scott, s. v. πρόκροσσοι. — ούτω (se. 0 ώρμεον). - ζεσάσης, heving become seething (i. c. before the storm burst). — ἀπηλιώτης (ἀπό-ἥλιος), properly an east wind, here (cast-0 northeast, referring to the Έλλησποντίας. — τοίσι . . . δρμου, who 0 were so unchored (as to allow it): for ούτω είχε όρμου (impersonal), 0 see G. 168, N. 3. — οἱ δε (G. 234; 227, 2), these. — ἀνασπάσαντες (G. 279, 4). — μεταρσίας, ατ sea. — έλαβε (sc. ὁ χειμών). — Ἰπνούς. Ovens: see below. — τοῦ χειμώνος χρημα, the matter of the storm, a common expression for the storm: cf. vos xphua meya, a huge wild boar (Hdt. I. 36).

Most writers place Sepias, the rocky headland on which the Persian fleet was wrecked, near the southeastern point of Magnesia, or even (as Grote) beyond that point upon the southern coast. For the following account of the topography we are indebted to Professor Sophocles, who was born on the coast of Magnesia, and who has known the whole shore as a boy and studied it as a scholar:—

The east-northeast wind, the 'Ελλησποντίαs of the ancients, is still the terror of navigators on the "harborless coast of Pelion" (Eurip. Alcest. 595). But it is dreaded chiefly north of Cape Nekhóri; a vessel overtaken by the wind south of this point can easily enter the channel between Thessaly and Euboea. The rocky headland directly east of the highest point of Pelion agrees best with the accounts of Sepias. Between this and the probable site of Casthanaia (four miles below) are two beaches, separated by a point of rocks. North of Sepias is another small beach, beyond which are several caves in the steep cliffs (ἐν Πηλίφ), which are probably the Ἰπνοί or Ovens. On these three beaches the fleet must have been drawn up, and here the disaster must have occurred.

- Page 139.—8. 'Ωρείθυιαν: Orithyia, daughter of the Attic king Erechtheus, was said to have been carried off by Boreas (the northeast wind), as she was picking flowers on the banks of the Ilissus. The story is pleasantly told in the beginning of Plato's Phaedrus.— ωρμηται, has gone forth or spread.— περί "Αθων: see above, I. § 4, and note on I. § 2.
- 9. λέγουσι διαφθαρῆναι is understood with οὐκ ἐλάσσονας. γηοχέοντι, being a landholder (γήοχος or γαιήοχος). καὶ τοῦτον, him too (as well as other men), object of λυπεῦσα. συμφορὴ . . . παιδοφόνος, a calamity afflicting him by the death of a child (or children): this seems to imply that he was accidentally the cause of his child's (or children's) death.
- 10. οὐκ ἐπῆν ἄριθμος, there was no reckoning. καταείδοντες γόησι, singing incantations by enchanters: γόησι is suspected by many recent editors. ἀνέμφ belongs to both participles. Θέτι, Thetis, the sea-goddess, mother of Achilles. It was said that the place at which Thetis was seized by Peleus was called Sepias, because she there changed herself into a cuttle-fish (σηπία) to escape her lover.
- Page 140.—11. ὀπίσω ἠπείγοντο: see note on § 5, above.— ἐπωνυμίην... νομίζοντες, keeping up the name, i. e. continuing to invoke Poseidon with this title of Saviour.
- 12. τὴν ἄκρην: the southeast cape of Thessaly, often mistaken for Sepias itself. ἰθέαν (sc. ὁδόν), straight. φέροντα, leading (Pagasae being at the head of the bay, the Gulf of Volo). εὖτ'...ἔπλεον, i. e. on the Argonautic expedition, τὸ κῶας being the famous Golden Fleece. 'Αφεταί, Aphetae, or place of departure, from ἀφίημι (through ἄφετος) in its neuter sense seen in ἀφήσειν, to set sail.
- 13. πορευθείς: see note on II. § 27, above. ἐς Μηλιέας, i. e. into the land of the Malians, at the head of the Gulf of Malis, in whose territory was the outer end of the pass of Thermopylae. τὸ ῥέεθρον (G. 160, 1) belongs to ἀπέχρησε: see note on II. § 15, above.
- Page 141. ovros is not antecedent to ovris, but repeats the idea of the relative clause for emphasis.
- 14. ἄμπωτίς τε καὶ ἡηχίη, cbb and flow of the tide, which is seldom sufficient to be noticed in the Mediterranean. ἰόντι (G. 184, 5). βοηθέοντα, as an aid: the future is more common in this sense (G. 277, 3). καιομένω, when he burnt himself on Mount Oeta. ἀποφανῆναι (G. 203).
- 15. κατ' ä, at which = where, referring to ταύτη (where η would have been more regular). δισχίλια ... πλέθρα, 22,000 plethra, i. e. in surface: the πλέθρον is a long measure of 100 (Greek) feet in length, or a square measure of 10,000 square feet; the Trachinian plain, therefore, must have contained nearly 8 square miles.
- 16. 'Ασωποῦ, not to be confounded with the Boeotian Asopus (see above, 1. § 13).

- Page 142.—'Αμφικτύοσι, i. e. for the Amphictyonic Council, which met twice in each year, once at Thermopylae and once at Delphi. The word 'Αμφικτύονες (the same as ἀμφικτίονες) originally meant πείμβλεις, and shows the origin of this and other similar assemblies. The hero Amphictyon, whose temple is here mentioned, was probably invented to connect the foundation of this famous council with the Greek mythology.
- 17. Θερμο-πύλαι, from the hot springs. φερόντων (like ἐχόντων just before it), extending: see note on § 12, above. τὸ ἐπὶ . . . ἡπείρου (G. 160), as regards what was on this continent (Greece): see above, § 3.
 - 18. τοσοῦτοι μέν, i. e. the 2120 just mentioned.
- 19. ήκοιεν represents ήκομεν of the direct discourse (G. 200, N. 3). οὐ γὰρ θεὸν εἶναι: the indirect discourse changes here from the optative to the infinitive (G. 246). τῷ (= ῷ)... συνεμίχθη: this acrist, being in a dependent clause, could not be changed to the optative (G. 247, N. 2). ὀφείλειν... πεσεῖν ἄν, ought to fall: ἄν may belong to ὀφείλειν (= ὀφείλοι ἄν), it would be his due to fall; or it may belong to πεσεῖν (πέσοι ἄν), it is his due that he should fall (if he should test his fortune). In the former case it is very irregular in its position; in the latter, in its construction. (See Greek Moods and Tenses, § 42, 2, N.; § 41, N. 4.)
- Page 143.—20. Hdt. honors Leonidas, the king of Sparta who belonged to the elder branch of the royal family, by giving his genealogy through the line of Spartan kings up to Aristodemus, the great-grandson of Hercules, one of the semi-fabulous Heraclidae who led the Dorian invasion of Peloponnesus. The twin sons of Aristodemus—Eurysthenes and Procles—founded the two lines of Spartan kings. (See Smith's larger History of Greece, Chap. IV.)
- 21. ἔρσενος γόνου (G. 180, 1, N. 2): Leonidas became king in 491 B. c. είχε, i. e. in marriage. τοὺς κατεστεῶτας, the established number of 300, this being the regular body-guard of a Spartan king; Leonidas, however, knowing the desperate nature of the present undertaking, instead of taking youths, as usual, now took only those who had sons living, that no family might become extinct.
- 22. κατηγόρητο, impersonal (G. 134, N. 2), it had been charged against them, μηδίζειν being the subject. εἴτε συμπέμψουσι: the future optative might be used (G. 243). ἀλλοφρονέοντες, reluctantly, or leaning to the other side.
- 23. ἴνα... στρατεύωνται (G. 216, 2); subj. on the principle of indirect discourse. μηδέ, and not, sc. ἴνα: and that these too might not jain the Persians in case they should learn, &c. (G. 248). ὑπερβαλλομένους, backward, putting off. Κάρνεια, the same festival which kept the Spartans from Marathon: see note on I. § 8. ὁρτάσαντες, after keeping the festival.

- Page 144. ἐνένωντο (v. νοέω). ὡς δὲ καὶ... καὶ αὐτοὶ ἔτερα τοι-αῦτα, pleonastic. συμπεσοῦσα (like an adjective with ην), coincident: the Olympic festival occurred every fourth year on the first full moon after the summer solstice, about a month before the Spartan Carneia.
- 24. ἐλθοῦσι (G. 138, N. 8). περισπερχεόντων, being much incensed: the word is very doubtful, and most probably a mistake for περισπερχθέντων (see Liddell and Scott). ἀλέξασθαι depends on ὀλίγων, too few.
- 25. ὁκόσοι . . . ποιέοιεν (G. 243): the direct questions would be πόσοι εἰσίν; and τί ποιοῦσιν; τοὺς ἡγεμόνας (G. 160, 1), by anticipation, instead of being subject of εἴησαν. Ἡρακλείδης: see above, § 20. πᾶν μὲν οὐ, not the whole, in antithesis to ὁ δὲ τοὺς ἔξω. ἀλογίης . . . πολλῆς, i. e. very little notice was taken of him. ὀπώπεε (v. ὁράω).
- Page 145.—26. ἀλλὰ...γάρ, but...since.— Δημάρητον: Demaratus was king of Sparta in the younger or Proclid line, but was declared illegitimate and succeeded on the throne (491 B. C.) by the next heir, Leotychides; soon after which he left his country to join the Persians. He proved the most sagacious counsellor of Xerxes, but was almost always overruled by the jealousy of the Persian court-officers. γέλωτά με ἔθευ, you made fun of me. ἀγὼν μέγιστός ἐστι, it is my utmost endeavor.
- 27. νόμος, (here) custom. οὕτω ἔχων, of this nature. τοσοῦτοι, so few. χρᾶσθαι (G. 269).
- 28. παρεξήκε (v. παρεξίημι), let pass. φερόμενοι, impetuously. ἐπεσήϊσαν, came up to succeed them (ἐπι-). καίπερ (G. 277, N. 1 b).
- Page 146. πολλοί μεν άνθρωποι, όλίγοι δ' άνδρες, many people, but few men.
- 29. τρηχέως περιείποντο, were roughly handled: περιέπειν = to follow round, to tend, to treat, &c. ἐκδεξάμενοι, succeeding: see note on § 2, above. ἀθανάτους, Immortals: this body of 10,000 picked Persians were so called because the vacancies in their ranks were immediately filled, so that the number always remained the same (Hdt. VII. 83). κατεργασόμενοι, sc. τοὺς Ἑλληνας. οὐδὲν πλέον ἐφέροντο, gained no more: see below, § 32, μέγα τι οἴσεσθαι.
- 30. ἄλλα τε . . . καί, showing, both in other ways, and especially [in this]. ἐξεπιστάμενοι, used (like an infinitive) with ἀποδεικνύμενοι, showing that they thoroughly (ἐξ-) understood how to fight, &c. (G. 280). ὅκως ἐντρέψειαν (G. 233). φεύγεσκον (G. 119, 10). δῆθεν implies that the flight was a pretence. ἄν belongs to ὑπέστρεφον in the iterative construction (G. 206), not in apodosis. καταλαμβανόμενοι, when they were overtaken (in their pretended flight). εἶναι (G. 265). ἐδυνέατο (G. 126, 5; 119, 3), imperfect for ἐδύναντο.
- 31. ἀναδραμεῖν, leapt. "With the grave Orientals, nothing could so completely indicate an all-engrossing feeling of fear or horror as a gesture of this kind." Blakesley. κατατετρωματίσθαι, indirect discourse with

έσεσθαι after έλπίσαντος. — τὴν ἀτραπόν, the secret puth mentioned above in § 1. — ἐνώρων (v. ἐνοράω).

- Page 147. -- 32. δ τι . . . πρήγματι (G. 244; 188, 1, Ν. 2). διέφθειρε, brought destruction upon. -- Πυλαγόρων, a portion of the delegate to the Amphictyonic council were so called. The meeting of the council was called Πυλαία from Πύλαι (see note on § 16, above), even when it met at Delphi.
- 33. Πυλαγόροι: there is also a form Πυλαγόραι. πάντως κου... πυθόμενοι, having certainly gained the most accurate knowledge. Mony names were current of persons said to have betrayed the pass to Neives; probably it may have been made known by more than one, in a recion where many favored the invasion, and many more were in terror of the invader. τοῦτο δέ, and secondly. εἰ... ώμιληκώς εῖη, if he should have had much to do with the region, i. e. as a consequence of having had much to do with it (G. 202, 2): for the force of the rare perfect optative, see: Grak Moods and Tenses, § 18, 1, with Note.
- 34. ἤρεσε (v. ἀρέσκω). τῶν ἐστρατήγεε (see note on § 29). ὡρμέατο (G. 119, 3), for ὥρμηντο. περὶ λύχνων ἀφάς, about lumplight.
- Page 148. τότε (see note on § 3, above). ἐν σκέπη τοῦ πολέμου, sheltered from the war (G. 167, 3). ἐκ... χρηστή, at so remote a privil (see G. 191, N. 6) had it (the path) been shown by the Muliuns (G. 188, 3) to be a pernicious thing: οὐδὲν χρηστή (commonly οὐδὲν χρήσιμος), of no good, is a euphemism for bad: these words are sometimes understood to refer to the pass of Thermopylae itself (ἐσβολήν), and to mean that the Muliuns had so long ago shown the pass to be useless.
- 35. Μελάμπυγον: this was an epithet of Hercules, implying manliness and strength. Κερκώπων: these Cercopes were droll, mischievous dwarfs, who appear often in the stories of Hercules, sometimes amusing and sometimes tormenting the hero. In the local legend of Thermopylae, they appear as footpads lurking about the pass (hence their seats, εδρας, at the narrowest place), where they steal the arms of Hercules while he is sleeping. Hercules seizes two of them and ties them to a pole, which he throws over his shoulders and walks away with them. They have been warned by their mother to beware of the Μελάμπυγος; and on seeing this characteristic of Hercules as they are swinging behind him, they make such sport of him that finally he too begins to laugh at their jokes and releases them. A bas-relief taken from a temple at Selinus in Sicily represents Hercules carrying the two Cercopes on his shoulders. The stone called Μελάμπυγος probably had some imaginary resemblance to the sleeping Hercules.
- 36. τὰ Οἰταίων: the mountain (usually called Callidromus) over which the path led forms a part of the Thessalian range of Octa: the words ἐν δεξιῆ refer to the march southward and eastward after crossing the Asopus. ῥνόμενοι, keeping guard (as protectors). φρουρέοντες, guarding (as sentinels). ἡ κάτω ἐσβολή (G. 141, N. 3), i. e. Thermopylae itself. ὑποδεξάμενοι, having pledged themselves (or given a promise) to Leonidus.

- 37. ἀναβεβηκότας (G. 280). ώδε, as follows, belongs to ἔμαθον. ἐνέδυνον . . . ἐνδυομένους (G. 199, N. 1): as they were putting on their own armor, the middle is more exact. οἱ βάρβαροι is subject of ἐγένοντο. φανήσεσθαι (G. 203, N. 2).
 - 38. μή . . . ἔωσι, lest they might prove to be (G. 218; 216, 2).
- Page 149. φεύγοντες (G. 279, 4, N.). ἀρχήν, originally, i. e. on purpose to attack them. παρεσκευάδατο (G. 108, 4, I.). οἱ δέ refers to Πέρσαι, the subject of the preceding clause: this is not an Attic usage (G. 143, 1).
- 39. ἠοῦ (G. 55, N. 1). ἐπί, besides (G. 191, N. 2). οδτοι, the diviner and the deserters. οὐκ ἔων, forbade.
- 40. οὐκ ἔχειν (G. 203, N. 1), depends on λέγεται, by a change of construction (G. 260, 2, N. 1). ἀρχήν: see § 38, above; ἀρχήν may often be translated at all, like Latin omnino. τῆ γνώμη πλεῖστός εἰμι, I am most strongly inclined to the opinion: so πολύς εἰμι (see Liddell and Scott). κελεῦσαι (G. 203) depends on the phrase τῆ γνώμη πλεῖστός εἰμι. αὐτῷ, intensive. ἔχειν (G. 203, N. 1). ἐλείπετο, awaited. οὐκ ἐξηλείφετο, remained undiminished.
- 41. γενέσθαι...ἀπολέσθαι: we should expect these to be in the future, on the principle of indirect discourse (G. 203); but verbs signifying to give an oracle are exceptional, probably because they imply a command. (See Greek Moods and Tenses, § 23, 1, N. 2).— "The notion which gave rise to this oracle seems to be the one, that in a dire extremity the anger of the deity was only to be propitiated by a most costly offering." Blakesley. It was related that Leonidas, before he left Sparta, gave instructions to his wife Gorgo for her conduct in widowhood; and that "funeral games were performed, as over him, in his presence."
- Page 150.— (2.) Περσείδησι, descendants of Perseus: Herod. (VII. 61) says that the Persians received their name from Perses, son of the Greek hero Perseus; a mere device to unite the two similar names.— (3.) τὸ μὲν οὐκὶ...δέ, not this, but, &c.— (4.) οῦρος (= ὅρος, boundary), Sparta's bounds.— (5.) τόν (G. 140), him, i. e. the invading Persian.— (7.) ἕτερον, one or the other.— δια-δάσηται (ν. δατέομαι οr δαίομαι).— ἀποπέμψαι and οἴχεσθαι depend on τῆ γνώμη πλεῖστός εἰμι in § 40, being partly a repetition of κελεῦσαι, &c. in that passage. All from μένοντι δέ (§ 40) through the oracle is a sort of parenthesis.
- 42. τὰ ἀνέκαθεν, by descent. οὐκ ἀπελείπετο, remained not behind, i. e. did not separate himself from the army. Krüger.
- .43. Θηβαῖοι ἀέκοντες: as unwilling hostages, they could have been of little service; it is probable that this is the representation made afterwards by the Thebans, to reconcile themselves with the Persian conqueror. (See § 55.) Their politics were at this time "essentially double-faced and equivocal." Grote. A later orator, confounding Thespians and Plataeans, says of the latter, that one half the adult citizens perished in the pass,

- and the remainder fought in the Athenian fleet at Artemisium and Salumic.
 οὐκ ἔφασαν, said that they would not, de. ἀπολυπόντες (G. 135, N.).
- 44. ἐs ἀγορῆs . . . πληθώρην, until about full-market time, i. e. the last part of the forenoon, before μεσημβρία.
- Page 151. χώρος, here = space to be passed over. τὸ μὲν γὰρ . . . ἐφυλάσσετο refers to the fight of the two preceding days.
- 45. πολλοί refers to the Persians: but the subject changes suddenly at ἄτε γάρ. τοῦ ἀπολλυμένου, the dying. ῥώμης ὅσον εἰχον μέγιστον, their utmost strength; like ὡς μέγιστον expanded into ὡς (or ὅσον) ἐδύναντο μέγιστον. παραχρείμενοι (se. τοῖς σώμασιν), making their liers of no value. ἀτέοντες, reckless. κατεηγότα (v. κατ-άγνυμι). οἱ δέ, referring to τοῖς πλέοσι, not Attic (see note on § 38, above).
- 46. γενόμενος, having proved himself (not having been). τὰ οὐνόματα: the names of the 300 could still be read on a column in Sparta in the time of Pausanias, 600 years afterwards. οἶκον, his estate. ώς ἐούσης gives the reason of Artanes himself.
- Page 152. τοῦτον ὑπεξείρυσαν, rescued his body. The bones of Leonidas were carried to Sparta forty years later, according to Pausanias; when the column just mentioned was erected. τοῦτο συνεστήκεε, this kind of battle continued.
- 48. πλην Θηβαίων: see below, § 55. λέων, with reference to the name Λεωνίδης. τοισι... περιεούσαι, such of them as happened still to have them (μάχαιραι) left. και χερσι και στόμασι, as we say "tooth and nail," but of course with no comic idea. ἐξ ἐναντίης, in front. περισταδόν (adv. from stem of περιίστημι), so as to surround them.
- 49. πρὶν ἤ (G. 274, N.). τοσοῦτο . . . εἶναι depends on ἔφη implied in what precedes. τὸν δέ, but he, irregularly inserted, as if the sentence had not been introduced by the relative τόν, to which πυθόμενον belongs. ὡς ἀγγέλλοι depends on the past tense εἰπεῖν (G. 203; 201, N. 2). εἰ . . . ἔσοιτο represents εἰ ἔσται in the direct form (G. 221, N.), if it was to be (not if it should be).
- 51. αὐτοῦ ταυτῆ τῆ περ ἔπεσον, there (i. e. at Thermopylae), on the spot where they fell. σφί refers to the Spartans and Thespians. πρότερον ἢ . . . οἴχεσθαι, like πρὶν ἡ in § 49: the subject of οἴχεσθαι is τοὺς συμμάχους understood, which is also implied (in the genitive) after τοῖς πρότερον τελευτήσασι. ἐπιγέγραπται: this verb applies especially to inscriptions, properly called ἐπιγράμματα (see below, after the inscriptions).
- Page 153.— Πελοποννάσου: the Doric form, with ā for η (G. 30, 1). In the preceding verse, τᾶδε and τριᾶκοσίαις are sometimes substituted (on conjecture) for the Ionic forms of the MSS., which can hardly be correct.— χιλιάδες τέτορες: the number who fought (ἐμάχοντο), although Herodotus elsewhere speaks as if 4,000 fell (VIII. 25). The inscription refers only to those from Peloponnesus, who (according to § 18) amounted to 3,100. But

later writers speak of 700 or 1,000 Lacedaemonians besides the 300 Spartans; and these must be included, although Herodotus makes no mention of them. The whole question of the numbers at Thermopylae is much disputed. The stern simplicity of the second inscription has made it especially famous. — ἀγγέλλειν is used for the imperative (G. 269). — In the third inscription, Μεγιστία is Doric genitive (G. 39); and οὐκ ἔτλη = scorned (Rawlinson). — ἔξω ἢ, except. — Σιμωνίδης: Simonides, the great lyric poet of Ceos, was often considered the author of all three epigrams. His still more famous ode on the heroes of Thermopylae (or perhaps only a fragment) is preserved by Diodorus:—

Τῶν ἐν Θερμοπύλαις θανόντων εὐκλεὴς μὲν ἀ τύχα, καλὸς δ' ὁ πότμος, βωμὸς δ' ὁ τάφος, πρὸ γόων δὲ μνᾶστις, ὁ δ' οἶκτος ἔπαινος. Ἐντάφιον δὲ τοιοῦτον οὕτ' εὐρὼς οὔθ' ὁ πανδαμάτωρ ἀμαυρώσει χρόνος, ἀνδρῶν ἀγαθῶν. Ὁ δὲ σακὸς οἰκέταν εὐδοξίαν Ἑλλάδος εἴλετο · μαρτυρεῖ δὲ Λεωνίδας ὁ Σπάρτας βασιλεὺς, ἀρετᾶς μέγαν λελοιπὼς κόσμον ἀέναὸν τε κλέος.

"Of those who at Thermopylae were slain,
Glorious the doom, and beautiful the lot;
Their tomb an altar: men from tears refrain,
To honor them; and praise, but mourn them not.
Such sepulchre nor drear decay
Nor all-destroying time shall waste; this right have they.
Within their grave the home-bred glory
Of Greece was laid; this witness gives
Leonidas the Spartan, in whose story
A wreath of famous virtue ever lives."

Translated by Sterling.

- 52. παρεόν = παρόν (G. 278, 2). μεμετιμένοι (see μεθίημι in Cat. of Verbs). οὐκ ἐθελῆσαι depends on λέγεται in the first line. τὸν είλωτα, his Helot servant: each Spartan soldier was entitled to be accompanied by seven Helots, and probably many of these fell in the first battles at Thermopylae, unmentioned by the historian (see, however, VIII. 25). λειποψυχέοντα, (here) faint-hearted.
- 53. εί... ἡν, if it had been the case. κομιδήν, return: see κομίζεσθαι.

Page 154. — προσθέσθαι ἄν (= προσέθετο ἄν) depends on λέγεται in § 52. — προφάσιος (G. 171, 1).

- 54. ἡτίμωτο, he was disgraced, as the perfect ἡτίμωται means he is disgraced. ἐν Πλαταιῆσι, i. e. at Plataea, in the following year (479 B. C.). ἀνέλαβε, he made up for. ἐπενειχθεῖσαν (ν. ἐπιφέρω).
 - 55. ώς . . . μηδίζουσι . . . άπικοίατο (G. 243).
- Page 155.—56. πλεῦνας = πλέονας. σχόντα . . . Πλαταιέων: this attack of the Thebans on Plataea was the first hostile act committed in the Peloponnesian War (431 B. C.).
- 57. τη ἀληθείη, truthfulness. τὰς διεξόδους, "the ins and outs." οῖα βασιλεὺς γενόμενος, since you were once their king. (See note on § 26, above.) The counsel of Demaratus (here omitted) was that Xerxes should occupy with part of his fleet the island of Cythera, off the south coast of Laconia, which would draw off the Spartans from the defence of the Isthmus, and put all Greece in his power. This wise counsel was overruled by the Persian Achaemenes. It was followed afterwards by the Athenians, in the Peloponnesian War.
- 58. ἀποταμόντας, se. τινάς. δῆλα . . . γέγονε (G. 135, 2). τῶν (= ῶν) . . . ἀνθρώπων (G. 154, Note).

IV.

- Page 156.—1. ναυτικὸν στρατόν: the return of the Greek fleet from the Euripus to its position at Artemisium has been mentioned in III. § 11. After describing the battle of Thermopylae in the Seventh Book, Herodotus begins the Eighth Book with the sea-fight at Artemisium, which took place on the same three days with the battles at Thermopylae (see below, § 15).— IIλαταιέες: see I. §§ 11-13.— πεντηκοντέρους: these were vessels of the older style with fifty oars, all in one row; while the triremes, the more modern ships of war with three banks of oars, were specially called νῆες, sometimes νῆες μακραί.
 - 2. ἐπ' 'Αρτεμίσιον (G. 191, N. 6). ήγεμονεύη, be commander-in-chief.
- 3. ἐς Σικελίην: see II. § 39. εἰ στασιάσουσι, ὡς ἀπολέεται (G. 223, N. 1; 247). τοσούτω... ὅσω (G. 188, 2).
- Page 157. μέχρι . . . ἐδέοντο, so long as they (the Athenians) were in extreme need of them (the Peloponnesian allies): μέχρι δσου here = δσον χρόνον. The desertion of these allies, all of whom acknowledged the headship of Sparta, would have withdrawn 113 ships. περὶ τῆς ἐκείνου, i. e. to liberate the Greeks in Asia Minor and the islands: this refers to the beginning of the Confederacy of Delos (about 477 B. C.). See notes, p. 31.
- 4. 'Αφετάs: see III. § 12, above. παρὰ δόξαν . . . ἢ ώς κατεδόκεον, pleonastic for otherwise than as they expected, παρὰ δόξαν being more emphatic than the simple ἐτέρως. δρησμόν, a retreat, which would have betrayed the force at Thermopylae to destruction, besides leaving Euboea

- unprotected against the Persian fleet. προσ-μεῖναι . . . Υρόνον, to wait a little longer. Θεμιστοκλέα: Herodotus is writing after Themistocles had died in exile, when even his disinterested acts were liable to be suspected of corruption. But whatever we may think of his personal motives, we may easily believe that he used money furnished by the richer Euboeans in the way described in § 5. ἐπ' ῷ . . . ποιήσονται (G. 236, n. 2 and 3).
- 5. ἐπισχεῖν (G. 265). ἤσπαιρε, struggled, i. e. resisted. ἀπολιπόντι represents εἰ ἀπολίποις, as protasis to πέμψειε ἄν (G. 226, 1). ἤπιστέατο, imperfect, supposed (G. 126, 5; 119, 3): cf. ἐδυνέατο above, III. § 30.
- Page 158.— 6. εἴ κως ἔλοιεν (G. 226, 4, N. 1), in case they should capture them, i. e. to capture them if they could. καταλάβοι, should close in about them (and save them), an unusual meaning. καὶ ἔμελλον δῆθεν . . . περιγενέσθαι, and they were likely (as the Persians thought, δῆθεν) to make their escape (i. e. if their flight was not hindered); whereas (δέ), according to their (the Persians') talk, not even a torch-bearer was to come off alive. The torch-bearer in an army or fleet kept alive the sacred fire which was brought from home, and his person was held sacred. His fall, therefore, implied the utter annihilation of the whole army. It was a common saying that "not even a torch-bearer escaped" (οὐδὲ πυρφόρος ἐλείφθη), implying utter destruction.
- 7. πρὸς ταῦτα ὧν: this corresponds to ἐκ μὲν τῆς ἀντίης in § 6, taking the place of a clause with δέ. ὡς ἄν (G. 216, 1, N. 2). οἱ μέν, i. e. those who sailed round Euboea; σφεῖς δέ, and they, i. e. the main force; both in apposition with the subject of περιλάβοιεν. ἐξ ἐναντίης, in front, like ἐκ τῆς ἀντίης in § 6. τὰς ταχθείσας, i. e. the two hundred.
- 8. αὐτὸς περιεβάλετο, got for himself. ἀλλ' οὐ γάρ οἱ παρέσχε ὡς τότε, but [had not done so], for he had never had [such] an opportunity as then. ἔτι, at length.
- Page 159.— ès ὀγδώκοντα: a swim of about nine miles! This is matched by another later story, that, during the storm at Sepias, the same man with the help of his daughter (also a diver) destroyed many Persian ships by diving down and loosening their anchors.
- 9. ἀποδεδέχθω, v. ἀποδείκνυμι (G. 202, 2, N. 1).— ώς γένοιτο, that it had taken place (G. 243).
- 10. ἐπενείκαντες, ascribing or imputing. καταφρονήσαντες ταῦτα, resolved on this; καταφρονεῖν has this rare sense only in Ionic Greek. ἐς μέσον implies that they hoped to get the Greeks into the circle which they were about to make. ἐπιστάμενοι, feeling sure. ἀπονοστήσει, would return safe. ἡδομένοισι ἡν (G. 184, 3, N. 6). ὅκως . . . λάμψεται depends on the idea of striving in ἄμιλλαν ἐποιεῦντο (G. 217).
- Page 160.—11. ώς ἐσήμηνε, when the signal was given (G. 134, N. 1, d).
 ἐς τὸ μέσον: the sterns were brought together as the prows were turned toward the enemy on every side. ἔργου εξχοντο, held to the work. κατί

- στόμα, beak to beak. Σαλαμινίων: the Salamis in Cyprus is meant; but ἐν Σαλαμίνι below refers to the island near Athens.
- 12. μέσον θέρος, midsummer: τῆς ώρης is partitive genitive. The buttles of Thermopylae and Artemisium took place in July, 480 B. C. κατιστίατο, imperfect, = καθίσταντο. ἐλπίζοντες, apprehending. ἐς οια. ὅτι ἐς τοιαῦτα, causal relative (G. 238). -- ῥεύματα ἰσχυρά, swo'len torray.
- Page 161.—13. ὅκως ἄν (G. 216, 1, Ν. 2). τὰ Κοῖλα, the Hollows of Euboca are probably on the southwest side, opposite Attica.
- 14. ἐπεβώθεον, came as reinforcement: these 53 ships, added to those mentioned in § 1, raised the Athenian flect to the full number of 200.—
 την αὐτην ώρην, the same time of day (see § 9, above).
- 15. σφι λυμαίνεσθαι, should harass them (G. 184, 2). τὸ ἀπὸ Ξέρξεω, what Xerxes might do. οἱ μέν refers to the Greeks both at Thermopylae and at Artemisium; οἱ δέ to the Persians at both places: πόρου refers to the passage by sea and that by land. ὅκως κρατήσουσι (G. 217, Ν. 2).
- Page 162.—16. παραπλήσιοι, equally matched, not in numbers, but as is explained in the next sentence. αὐτὸς ὑπ' ἐωυτοῦ ἔπιπτε: a Corinthian speaker in Thucyd. I. 69 speaks of the armament of Xerxes as αὐτὸν περλ αὑτῷ σφαλέντα. τράπεσθαι (Ionic present passive), in apposition with χρῆμα.
- 17. παλήσειε, should suffer: cf. ήν τι καταλαμβάνη (G. 248). σημαίνειν depends on προσετέτακτο and also on έτοῦμον. ἐς ἀναβολάς, with delay. The fleet had suffered so severely in the engagements, half of the Athenian ships being disabled, that it had a ready determined to withdraw; and, by advice of Themistocles, the Greeks were slaughtering the cattle of the Euboeans for their own supplies.
- 18. περί τὰ πότιμα ὕδατα, i. e. on the northern shore of Euboca, where the Persians would land for drinking-water. ἐπὶ τοὺς πατέρας: Attica was called the parent city of the Ionians in Asia Minor. μάλιστα μέν, best of all. ἐκ τοῦ μέσου ἡμῖν ἔζεσθε (G. 184, 3, Ν. 6), i. e. be neutral.
- Page 163. καὶ αὐτοί, opposed to τῶν Καρῶν. ἡ ἔχθρη . . . γέγονε: i. e. in the assistance given by Athens in the Ionic revolt. βασιλέα, object of λαθόντα. ἐπείτε ἀνενειχθῆ: Herodotus occasionally omits ἄν in this construction, contrary to the usage in Attic prose (G. 234; 223, N. 2). διαβληθῆ (sc. τὰ γράμματα), should be misrepresented (G. 248, N.).

In the interval which follows, Xerxes is said to have brought the soldiers of his fleet to Thermopylae, that they might view the Grecian dead, — concealing the trenches where 20,000 of his own dead lay buried, — "truly a laughable device," says Herodotus, "which deceived nobody; on one side a thousand men lying about the field [as if these were all the Persians had lost], and on the other four thousand crowded together into one spot." He is also related to have asked of some Arcadian deserters what the Greeks were doing. "Holding the Olympic games," was the reply, and "seeing

wrestling and chariot-races." "And for what prize?" he asked. "An olive-wreath to the winner." Upon which a Persian officer exclaimed, "What men are these against whom we are brought out to fight?—men who contend with one another for honor, and not for gain!" At this time, too, the Thessalians (who had an old border-feud with the Phocians) sent a messenger into Phocis, offering, for a ransom of fifty talents, to save the district from being ravaged by the Persians: to which the Phocians replied, that they were free as the Thessalians to make friends with the Medes, if they chose; but they would never of their own will be traitors to the liberties of Greece. This heroic answer greatly endeared them in later times to the Athenians; but the opinion of Herodotus was, that their ancient hate would have led them to choose the side opposite to the Thessalians, whichever that had been.

- 19. ἐς τὴν Δωρίδα: it is strange that Herodotus represents the whole army of Xerxes as marching into Boeotia by the road which leads through Doris and Central Phocis by the valley of the Cephissus, a road which, by crossing a mountain ridge, avoided the pass of Thermopylae altogether. Stein remarks, that probably a part of the army at least passed through Thermopylae and took the upper road, which appears from the names of towns on that route which were burned by the Persians. This road also would be the only one practicable for the cavalry. ποδεών, footlet or spur (see Lexicon). ἡ περ refers to Doris. μητρόπολις, i. e. the starting-place of the Dorian emigration: the earlier home of the race was in Thessaly. οὐκ ἐδόκεε, i. e. the Thessalians advised against it.
- 20. ἡ κορυφή, the name Tithorea was given to one of the summits in the mass of mountains called Parnassus: the place here mentioned was probably a natural fortress described by Plutarch (Sull. 15), below the highest peak of Tithorea; the present Velitza. κατὰ Νέωνα, at (or above) Neon. κειμένη ἐπ' ἐωυτῆς, lying by itself, i. e. a solitary peak. ἀνηνείκαντο, understand their possessions.
- 21. Παραποταμίουs, "Riverside," a town and people of the same name on the Cephissus.
- Page 164. τὰς δὲ πόλις... ἔσωζον, were protecting their cities, i. e. when the Persians entered Boeotia.
- 23. εἴτε... κατορύξωσι, (G. 244): the direct question being κατορύξωμεν; shall we bury them? (G. 256). αὐτός before εἶναι is adjective (G. 138, N. 8). πέρι (G. 191, N. 4). πέρην, i. e. across the Gulf of Corinth. Κωρύκιον ἄντρον, the Corycian cave, sacred to Pan and the nymphs, was high above Delphi, in the side of one of the heights of Parnassus. It is described as about 300 feet deep, 40 feet high, and abounding in stalactites.
- Page 165. 24. ἀπώρεον, were in sight of. Προνηΐης, a title of the Delphian Athena (Attic Προναία), who was so called because her temple stood on the way leading to the great temple of Apollo, being thus before

the temple (πρὸ ναοῦ). — διὰ πάντων, above all: δ·á has occasionally (in Herodotus as in the poets, not in Attic writers) a meaning of pre-emmence, of going through or beyond.

25. δύο κορυφαί (G. 138, N. 6), great masses of rock detached from the mountain and thrown down, probably, by the defenders: many such fragments are now to be seen in the pass. — ἰθὰ Βοιωτῶν (G. 182, 2). — μέζονας ἢ κατὰ ἀνθρώπων φύσιν, of more than human stature: ἔχοντας cannot be correct here unless there is some error in the preceding words.

26. τούs and δύο belong to ήρωας. — τῆς Κασταλίης, the famous fountain of Castalia, which flows from the cleft between the two lofty peaks, the Φαιδριάδες, which overhang Delphi. One of these peaks was called Hyampeia. These two peaks above Delphi have caused the idea that the chief peak of Parnassus, Lycoreia, has a double crest.

Page 166.— 27. τὸ ποιητέον = ὁ ποιητέον, as indirect question. — ἐπὶ τοῖσι κατήκουσι (v. καθ-ήκω) πρήγμασι, on the circumstances that had arisen (or come in), like the Attie τὰ καθέστῶτα. — τῶν . . οὐδέν, nothing of the kind. — οἱ δέ, the Athenians: see note on III. § 38, above. — ἀπιέναι (v. ἀφίημι) depends irregularly on ἐπυνθάνοντο, which takes the participle τειχέοντας regularly (G. 280).

28. 'Αθηναίων τῆ τις δύναται σώζειν, for 'Αθηναίων τινὰ τῆ $(=\hat{\eta})$ δύναται σώζειν. - ές Τροιζήνα: Troezen, on the Argolic coast, was a senfaring place, sacred to Poseidon, and inhabited by an Ionic people kindred to the Athenians. It deserves to be remembered to the honor of the Troezenians, that they received the Athenian exiles "with eager good-will," and "passed a vote that they should be maintained at the public charge by a daily payment of two obols to every one, and leave be given to the children to gather fruit where they pleased, and schoolmasters paid to instruct them." (Plutarch, Them. 10.) -- τω χρηστηρίω, that with reference to the "wooden walls." — ἐν τῷ ἱρῷ, in the temple of Athena Polias, which formed part of the Erechtheum on the Acropolis of Athens. Here was preserved the olive-wood statue of the Goddess, which was believed to have fallen from heaven, and which was decorated with the costly peplus at the great Panathenaic festival. — ώς ἐόντι, i. e. to the serpent as actually existing, implying some doubt of his reality on the historian's part. — ἐπιμήνια, monthly food-offerings. — ώς . . . ἀπολελοιπυίης: it was a common ancient belief, that a city could not be taken or destroyed unless first forsaken by its divinity. Thus the Romans had a formula for summoning forth the Gods of the cities they were about to attack; while the true name of Rome and that of its tutelar divinity were said to be kept as a mystery, lest they should become known to an enemy who might thus disarm the city of its (See Macrobius, Sat. III. 9.) protector.

Page 167. — 30. προθέντος (for the more common λόγον προθέντος), having given notice, the usual formula for opening a debate. — των (= ων) χωρέων, by attraction for ὅκου χωρέων των ἐγκρατέες εἰσί, in which of the places they were themselves masters of. — ἐπιλέγοντες, as if ἔλεγον or ἔγνωσας

had preceded. — $\forall vo$, where. — $\pi p \circ s \circ \delta \circ \tau \circ \iota$ 'Looply ' $\circ \iota \circ \iota$'s from the clause with $\mu \circ \iota$ '.

- 31. ήκειν, had (already) come (G. 200, N. 3); but πυρπολέεσθαι (regular present), was burning: so with ήκε and έδηΐου below.
- Page 168.—32. τρισί μησί: it was now September, B. c. 480, on the 20th of which the battle of Salamis was fought. ἄρχοντος, being Archon, i. e. Eponymus for the year: see note on Xen. Hell. 2, III. 1. τὸ ἄστυ, the city proper, all within the circuit of the walls. ταμίας, stewards, having charge of the temple-treasures.
- 33. 'Αρήϊον πάγον, the Areopagus, or Mars' Hill. ὅκως ... ἄψειαν (G. 233). ἐνεδέκοντο, did they entertain them, i. e. the proposals of the exiled family of Pisistratus.
- 34. ἐκ τῶν ἀπόρων: ἄπορα is used like ἀπορίαι. ἔμπροσθε: the north side of the Acropolis is still sometimes called the front; the gateway and the only entrance are on the west side. ἔμλπισε has here so much force of apprehension that it takes μή and the optative like ἐφοβήθη (G. 218): for ἤλπισε ἄν, see G. 226, 2. ἰρὸν . . . ᾿Αγλαύρον: the Aglaurium, a sanctuary which commemorated the place where Aglaurus, daughter of Cecrops, was said to have thrown herself from the Acropolis.
- Page 169. πρὸς τὰς πύλας, the gates of the temple, in the precincts of which they had ascended.
- 35. 'Αρταβάνφ: an uncle of Xerxes, who had been left in chief authority at the Persian capital, although he had attempted to dissuade Xerxes from his expedition against Greece.
- 36. γηγενέος, born of the Earth: see II. II. 548, τέκε δὲ ζείδωρος ἄρουρα. The temple of Erechtheus was one of the three temples united in the building commonly called the Erechtheum; a second was the temple of Athena Polias (see note on § 28, above); the third was the Pandroseum, which contained the sacred olive-tree planted by Athena, and the salt spring (θάλασσα) made by the stroke of Poseidon's trident. These were proofs (μαρτύρια) offered by the rival deities in their famous contest for the possession of Athens, which was represented by Phidias in the group of statues on the western pediment of the Parthenon. ὅσον τε, about, like ώς with words denoting number or size: the τέ is a poetic addition (not Attic) allowed by Herodotus (G. 151, N. 4).
- 37. κυρωθηναι depends on έμενον, which sometimes takes the infinitive in the sense of waiting for something to be done. πρηγμα, subject of discussion (see § 30, above).

Page 170. — Kal of (G. 151, N. 3).

38. περὶ οὐδεμιῆς... ναυμαχήσεις, i. e. you will no longer have any country to fight for (for οὐ... οὐδεμιῆς, see G. 283, 9). — μὴ οὐ (G. 283, 7). — ἀναγνῶσαι, to prevail upon: this meaning of ἀναγιγνώσκω is not found in Attic.

- 39. σ-μμίξαι, communicare. έωυτοῦ ποιεύμενος, making (or representing) them as his own.
- 40. τῶν είνεκεν (relative), = τούτων ὧν, &c.: τούτων depending on λόγον. πολλός, frequent or urgent; i. e. he had much to say. ἀπολνόμενος, in his defence, sese purgans. οἱ ἐγκαταλειπόμενοι, they who do not enter the lists.
- Page 171. 41. ἀναζεύξης, break up, more off: lit. yoke up, u ed properly of moving by land. άναπεπταμένω, open (as a bard with it was spread), in contrast with the narrow waters at Salamis. ἐς τό (rel tire), supply ἀνάγειν or some similar verb. βαρυτέρας (if correct) must mean heavier in movement, not larger. σφέας, the Persians. κινδυνεύσεις... Έλλέδι: compare κινδυνεύειν τῆ ψυχῆ, in III. 27.
- 42. τοσάδε, the following (G. 148, N. 1). πρὸς ἡμέων, for our advantage.

 ἐς τήν (G. 191, N. 6). ἐν αὐτοῖσι (as above), i. e. in what I propose.

 μένων = ἢν μένης (G. 226, 1).
- 43. περιεούσι: cf. περιγίνεται in § 42. λόγιον refers to the oracle, II. § 35. - οἰκότα is object of βουλευομένοισι, and is also understood is subject of ἐθέλει, which here is used like φιλεῖ = solet. βουλευομένοισι before οὐκ ἐθέλει is dat. commodi, i. e. for their sake.
- Page 172. προσχωρέειν... γνώμας, conform (go over) to human ideas.

 44. τῷ μή ἐστι (G. 238): μή shows that there is a conditional as well as a causal force in the relative clause. ἐπιψηφίζειν ἀπόλι ἀνδρί, to put a question to vote for (i. e. on the motion of) a man without a country. οῦτω συμβάλλεσθαι, then (i. e. after declaring his country) to join in proposing opinions. ἐωντοῖσ, to himself and his fellow-citizens. ἔστ' ἄν, so long as: the subjunctive in the direct discourse depends on ἐστί (here changed to εἴη), which has a future (as well as present) sense; the idea heing, we can
- 45. ἐπεστραμμένα (ν. ἐπιστρέφω), pressing, emphatic. εἰ μενέας καὶ ἐσεαι: the apodosis is suppressed, it will be well. τὸ πᾶν . . . φέρουτι, i. e. with them rests the whole fertune of war. οἰκέτας, (here) our households. Σῖριν, a town near Sybaris in Southern Italy. καὶ . . . αὐτήν, and which (G. 156): a relative is seldom repeated in a new case, but a personal or demonstrative takes its place.

certainly be said to have a country, so long as we have 200 ships to show.

- 46. δοκέειν, used absolutely ($^{\circ}$. 268). μη . . . ἀπολίπωσι ($^{\circ}$. 218 : 216, 2). οὐκέτι belongs to ἀξιόμαχοι, οἱ περὶ Σαλαμῖνα ($^{\circ}$. 141, $^{\circ}$. $^{\circ}$. ἀκροβολισάμενοι, after skirmishing.
- Page 173. Alakídas: among the descendants of Acacus were Peleus and his son Achilles. It is not to be supposed that the ship was sent for images of these heroes; but it was believed that they would come in person, though unseen, to help the Greeks.
- 47. Δημαρήτω: see note on III. § 57. Θριασίω πεδίο, between barnes and Eleusis. ὅτεών κοτε εἴη, indirect question, like ἕτι εἴη (below). πρόκατε (= πρόκα τε), suddenly, all at once. ἴακχον, the soughting by

the procession of the initiated (μύσται or μεμυημένοι) as they marched along the Sacred Way from Athens to the temple at Eleusis at the annual festival of Demeter: the name comes from the frequent recurrence of the verse "Ιακχ', & "Ιακχε, in which Dionysus (or Bacchus) was invoked under the name of Iacchus.

48. αὐτός belongs to the omitted subject of εἶπαι (see G. 138, N. 8): ἔφη is still understood. — ἐρήμου ἐούσης, causal. — Μητρὶ καὶ τῆ Κούρη, to Demeter (the Earth-mother or Ceres) and Core (the Daughter, Proserpine or Persephone; Κόρη, Ionic Κούρη). — μυεῖται, is initiated: the term probably refers to the candidates for initiation having their eyes closed or covered. — τὴν φωνήν (G. 159).

Page 174. — 49. οὐδὲ εἶs, ne unus quidem, more emphatic than the simple οὐδείs. — ἐκ τοῦ κονιορτοῦ, after the dust. — ἐπὶ Σαλαμῖνος, towards Salamis; but ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, into the camp. — καταπτόμενος, calling to witness; properly used of clinging to the image of a God who is invoked.

50. θηησάμενοι: see note after § 18, above. — Φαλήρφ, the old port of Athens; see map, and note on Xen. Hell. ii. 4, 11.

Herodotus now describes a discussion (here omitted), in which an immediate attack on the Greek fleet at Salamis was urged by all the Persian commanders except Artemisia, the queen of Halicarnassus. She advised distracting the Greeks by threatening various parts of their coast with attack. But her counsel seemed timid and slow, and was overruled by the majority, whom Xerxes followed. Herodotus also remarks, that the army and navy of Xerxes, when they reached Attica, were as numerous as they had been before the storm at Sepias and the battles at Artemisium and Thermopylae, the losses being made up by accessions from the Greeks. This, however, may well be questioned.

The movement mentioned in the words ἀνῆγον τὰς νέας ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα, seems to have consisted in sailing across to some position southeast of Salamis, from which an attack could be made the next day on the Athenian fleet, which was lying in the Bay of Salamis (on the east side of the island). — ὅτι...μέλλοιεν (G. 250, N.).

51. ἐπορεύετο, began its march. — συγχώσαντες, having destroyed (dug away): the road along the shore from Megara to Corinth is here artificially made on the steep side of the Scironian cliff (Σκιρωνίδες), and it is still rendered impassable by an ordinary rain-storm. This is the place at which the robber Sciron kicked travellers into the sea, until he was himself served in the same way by Theseus. (He has resumed his old business in later years, and a new Theseus is sadly needed there.)

Page 175. — φορμοί ψάμμου πλήρεες, gabions.

52. περί τοῦ παντὸς δρόμον θέοντες, running a race for the whole, i. e. having everything at stake. — ἀνὴρ ἀνδρὶ παραστάς, each man with his neighbor. — τέλος (G. 160, 2). — ἐξερράγη, the excitement broke out (like a storm). — οἱ μέν, as if πολλοὶ ἔλεγον preceded; to this corresponds 'Αθη-

ναΐοι δέ, &c. — ἀμύνεσθαι depends on some word like κελεύοντες understood with 'Αθηναΐοι, &c.

53. λαθών, secretly. — ἐπεδέκοντο πολιήτας: after the great losses sustained at Thermopylae and later at Plataea, Thespiae was obliged to admit new citizens. This Sicinnus was an Asiatic by birth, and probably spoke Persian. — λάθρη = λάθρη (G. 182, 2). — φρονέων τὰ βασιλέος, favoring the King's cause. — παρέχει, affords you an opportunity.

Page 176. — περιίδητε διαδράντας, allow to escape: notice the tense of the participle (G. 279, 3). — πρὸς ξαυτούς, against each other (G. 146, N. 3).

The first object of Themistocles was certainly to make a retreat of the Greek fleet impossible, as he believed that thus only could the progress of Xerxes be checked. He also wished to divert the attention of the Per ian commanders from their original plan of attack to an entirely new one of cutting off a retreat, thus making them careless at the critical moment, and perhaps inducing them to divide their fleet. It can hardly be doubted, however, that here—as in his later stratagem (§ \$5)—he had a crafty scheme for "laying up treasure" (ἀποθήκην μέλλων ποιήσεσθαι, § \$4) with the King, in case the Greek cause should fail or he himself (as actually happened) should be driven to seek the protection of Persia.

54. τοῦτο δέ, secondly. - ἀνηγον ... Σαλαμίνα, they brought their west wing up to Salamis, sailing round the island (or surrounding the island, i. e. with ships stationed at important points). This refers to the ships which formed the west wing as they were stationed the evening before the battle (see note on § 50). — οἱ ἀμφὶ . . . Κυνόσουραν τεταγμένοι, those who had been stationed about Ceos and Cynosura: it is now generally agreed that this Cynosura must be some point of Salamis, and not the Cynosura of the bay of Marathon. The word (lit. dog's tail) means simply a long point of land, and the eastern point of Salamis suits the description better than any other. Ceos must be some place or point in the immediate neighborhood. - κατεῖχον . . . πορθμόν: the ships just mentioned, which were lying off Cynosura at nightfall, now advanced and blockaded the channel between Salamis and the peninsula of Piraeus (in which is Munychia). — ἀπεβίβαζον τῶν Περσέων (cf. πολλούς των Περσέων, above), se. τινάς (G. 170, 1). -- ώς ... ¿ξοισομένων, because (they thought) both the men and the wrecks would be especially likely to be brought ashore here. — έν πόρω, &c., i. e. in the passage where the battle was to be fought.

The description of Herodotus, thus interpreted, agrees in all essential points with that of Aeschylus. The great tragedian, who had fought in the Athenian ranks of Marathon, was also in the battle of Salamis. It is to be assumed that no account of the position of the Persian fleet on that eventful morning can be correct, which does not agree with his description in the "Persians." This tragedy, exhibited in Athens in 472 B. C., contains a graphic account of the battle, which a messenger, just arrived at the Persian court from Salamis, narrates to Queen Atossa, the mother of

Xerxes. The three principal points mentioned by Herodotus in § 54 are prominent in Aeschylus. The landing of Persian troops on Psyttaleia, and their slaughter, are made a most important part of the story (see note on § 75). The stratagem of Themistocles is mentioned as the chief cause of the Persian defeat. In consequence of this, Xerxes first orders a triple line of ships "to guard the passage out and the roaring straits" (i. e. the southern entrance of the straits of Salamis); then "others ("to guard," or "to sail") in a circle round the isle of Ajax" (i. e. Salamis). The former are the ships described by Herodotus as holding "all the channel as far as Munychia"; the latter must be "the west wing," which the Persians bring round to Salamis (κυκλούμενοι). This last is made clearer by the statement of Diodorus, that Xerxes sent round the Egyptian ships to blockade the passage between the northwest point of Salamis and the mainland of Megara. This is the movement to which Aristides refers in § 58. We may suppose that other ships were placed at other points around Salamis, where they would be of service if the Greeks made their expected attempt to escape by night. Aeschylus then describes the disappointment of the Persians when no signs of flight appeared; and their consternation, at break of day, when, as the sun rose, they heard the solemn paean - the war-cry of the Greeks - and the blast of the trumpet echo from the hills of Salamis. He represents the attack as begun by a Greek ship. The battle seems to have been fought chiefly within the straits, so that the Persian right extended towards Eleusis, and their left towards Piraeus (§ 62). The Persians probably advanced in line from the open sea into the narrows, where they were soon thrown into confusion from want of room. Aeschylus speaks of the stream (perma) of the Persian fleet, which probably refers to their mode of entering the straits. The Persians were so soon thrown into confusion, that the fight must have rapidly lost its regularity, and probably no systematic plan of the Greek commander was carried out. This explains the confused accounts which we have of the progress of the battle, as to which Herodotus (§ 64) confesses himself unable to give details.

The battle of Salamis was fought on the 20th of September, 480 B. C.

55. συνεστηκότων, in conflict (see note on II. § 36, above). — 'Αριστεί-δηs: Aristides, who had been one of the generals at Marathon, was banished from Athens by ostracism (see Dict. of Antiquities) in 482 B. C.; but his sentence had been revoked since the invasion of Xerxes had begun, on the motion of Themistocles, his bitter enemy and rival. Recalled too late to return to Athens, he thus joined the Athenians in their camp at Salamis the night before the eventful battle, bringing news of the movement of the Persians which was most welcome to Themistocles.

Page 177. — 56. περί τοῦ, &c., on the question, &c.— ἴσον ἐστί, it is all one. — Πελοποννησίοισι is to be joined with ἀποπλόου.

57. ἐξ ἐμέο, at my instigation. — παραστήσασθαι, to bring them over, i. e. to my opinion. — ὡς οὐ ποιεύντων . . . ταῦτα, because (as they will say) the barbarians are not really doing this (G. 277, N. 2).

58. ήκαν και ἐκπλῶσαι, indirect discourse for ήκω και ἐξέπλωσα. — τοὺς ἐπορμέοντας shows that the sea between Salamis and Aegina was occupied during the night by part of the Persian fleet (see note on § 54).

Page 178. — ἐπείθοντο here takes the accusative, as in II. § 34.

- 59. ἐς τὸν τρίποδα: this tripod was erected after the battle of Plataea. A portion of the pedestal, 16 feet high, is now in Constantinople; and the names of the states which "overthrew the Barbarian" (including the Tenians) are still to be read in the Doric inscription. (See Rawlinson's Herolotus, IV. p. 395.) τῆ Λημνίη: see § 11, above. κατέδες, supply τὸ ναυτικόν.
- 60. τῶν Τηνίων is adnominal genitive with ῥήματα where we should στρετ ὑπό and the genitive with λεγόμενα. καὶ οῖ (G. 151, N. 3) . . . ποιησάμενοι, used irregularly for the genitive absolute, as if other speakers besides Themistocles were to be mentioned in apposition. ἐπιβατέων, marines, fighting men on a ship, as opposed to sailors and rowers: ἐπιβάτης originally means any one who embarks (ἐπιβαίνει); see below, § 89. προηγόρευε εὖ ἔχοντα ἐκ πάντων, i. e. made the best speech of all. τὰ δὲ ἔπεα . . . ἀντιτιθέμενα, and his words throughout contrasted things nother with things baser. ὅσα refers to τούτων. καταστάσι, constitution. καταπλέξας, having brought to an end. τριήρης: see § 46, above. ἀνῆγον, got under way, i. e. began to advance: in the next line, the middle is used in the same way, without νέας.
- 61. ἐπεκέατο, were close upon them.—ἐπὶ πρύμνην ἀνακρούεσθαι (also without ἐπί) is to back water: the statement is, that most of the ships at first backed water and were on the point of running ashore on the island behind them.— ἐξαναχθείς, advancing from the line. Ameinias is said to have been a brother of Aeschylus; another brother, Cynegeirus, fell at Marathon (I. § 20).— φανεῖσαν agrees with γυναῖκα implied in the preceding accusative.

Page 179. — ἀνακρούεσθε (G. 200, N. 7).

- 62. κατά, opposed to. πρὸς ἐσπέρης and πρὸς τὴν ἡῶ here are northwest and southeast; Eleusis and the Piraeus giving the general direction of the Persian line. Θεμιστοκλέος ἐντολάς; see § 18, above. χρήσομαι... οὐδέν (G. 188, 1, κ. 2). εὐεργέτης ἀνεγράφη: "Recording the name is repeatedly spoken of in the inscriptions of Assyria and Babylonia as the highest object of man's ambition. See Esther vi. 1." (Rawlinson.)
- 63. τῶν νεῶν, i. e. Persian, as τούτους refers to certain Persians. ἔμελλε... συνοίσεσθαι, the result was bound to be such, &c. ῆσαν καὶ ἐγένοντο, were and proved themselves. αὐτοὶ ἐαυτῶν, compared with themselves (i. e. at other times): the comparative here takes two constructions, a genitive and a clause with ἤ, the former being inserted merely for emphasis.
 - 61. μετεξετέρους, individuals. 'Αρτεμισίην: as Artemi ia was queen

of Halicarnassus, the birthplace of Herodotus, he makes more special mention of her. (See also note on § 50, above.) — καί ή: see below.

- Page 180. ἔμπροσθε γάρ: the clause introduced by γάρ ends with ἐοῦσα, after which ἔδοξέ οἱ, it pleased her, irregularly takes the place of a personal verb belonging to καὶ ἥ. πρὸς . . . μάλιστα, close upon. τὸ καὶ συνήνεικε, which succeeded too: see § 66, below. φέρουσα, bearing down. ἀνδρῶν τε . . . καί: this implies that the ship was not only (τέ) manned by Calyndians, but also (καί) bore the king (?) of Calynda (a Carian town): ἐπιπλώοντος is genitive absolute.
- 65. εἰ μὲν καί τι... ἐγεγόνεε, even if we admit that she had had some quarrel with him, still, &c. μέντοι is used like δέ in apodosis (G. 227, 2). παραπεσοῦσα: Herodotus used συγκυρέω (as well as συμπίπτω) with the participle, like τυγχάνω in Attic (G. 279, 4).
- 66. ἀπὸ τούτων, by what she had done (not especially κακόν). καὶ τόν (G. 143, 2): so καὶ τούς. φάναι, assented (imperfect). ἐπισταμένους, recognizing; but ἠπιστέατο, believed (wrongly). αὐτῆ συνήνεικε, proved fortunate for her (Krüger), as in § 64, above; γενόμενα being causal: but συνήνεικε may perhaps be taken with γενόμενα, happened to result fortunately, like συνεκύρησε in § 65 (we have, however, συνήνεικε γενέσθαι in § 66). καὶ τὸ . . . γενέσθαι, and especially the circumstance, that, &c., referring to τά τε ἄλλα. γεγόνασί μοι (G. 184, 3, N. 6).
 - 67. $d\pi \delta \delta \delta \delta (sc. \ \delta \theta a vo v) = d\pi \delta \theta a vo v.$
- Page 181. ἐν χειρῶν νόμω, in the hand-to-hand conflict. ἀποδεξόμενοι here belongs to ἀποδείκνυμι, as ἀποδεξάμενοι in II. § 17: see note on I. § 6.
- 68. ώς . . . ἀπολοίατο (G. 122, 2), i. e. that the collision was not accidental. ώς προδόντων, sc. τῶν Ἰώνων, because (as the Phoenicians charged, ώς) they had been traitors: the genitive absolute is more emphatic than the simpler ώς προδόντας would have been. τοιόνδε, as follows. κατεδύετο . . . κατέδυσε: notice the difference in the voice and the tense. τῆς καταδυσάσης νεός, the ship which had sunk them. ἐσχον, took possession (not had or held).
- 69. ἐκέλευσε, sc. τινάς as subject of ἀποταμεῖν. αὐτοί refers to the Phoenicians generally, who were to be taught a lesson. ὅκως... ἔδοι, whenever he saw (G. 233). ὑπό, at the foot of: the eminence on which Xerxes sat during the battle is low compared with the higher mountain of which it is a projection. πατρόθεν, i. e. adding his father's name to his own, in the Athenian style. προσεβάλετο... πάθεος, i. e. he contributed somewhat (τι) to this disaster of the Phoenicians (G. 170). φίλος ἐών, sc. τοῖς Ἰωσι.
- Page 182.—70. ἐν τῷ πορθμῷ, between Psyttaleia and the Piraeus. The battle was fought between Salamis and the mainland, so that this remote position of the Aeginetans could still be called *in the channel*: hence ἐκπλωόντων and ἐκπλωούσας.

- 71. διώκουσα νέα, (sc. πολεμίην). τὴν προφυλάσσουσαν ἐπὶ Σκιάθω: see note on III. § 5. κατακοπέντα, badly mangled, cut up. τῆς στρατηγίδος, the flag-ship (of Themistocles). ἐς τὸν μηδισμόν refers to the charges made against the Aeginetans before the battle of Marathon: see I. § 3. ὑπό, to the protection of.
- 72. ἤκουσαν ἄριστα, gained the greatest glory: εὖ (or κακῶς) ἀκούειν = bene (or male) audire. ᾿Αρτεμισίην: see § 65, and note on § 61. πρότερον ἢ εἶλε = πρὶν εἶλε, before he had captured, priusquam cepieset (G. 240, 1; 232, 2). ἢ after μιν = or. ὃς ᾶν ἕλη, [to anybody] who should take her alive (G. 248). γυναῖκα: so Demosthenes afterwards resented the Athenians' fear of the later queen Artemisia of Caria (the builder of the Mausoleum), calling her βάρβαρον ἄνθρωπον, καὶ ταῦτα γυναῖκα, a barbarian, and a woman at that.
- Page 183. ἦσαν δὲ... Φαλήρω repeats the statement of the last sentence in § 71, after the digression.
- 73. ώς δε ... γίνεσθαι, and when they came, δc. (G. 260, 2, N. 2). ίρδν 'Αθηναίης Σκιράδος: this was probably on the southern point of Salamis. οὕτε τι ... εἰδόσι for οὐδέν τε ... εἰδόσι. ἤρῶντο (ν. ἀράομαι), prayed.
- 74. οἶοί τε, ready. ἐπ' ἐξεργασμένοισι, after all was over. οὐ μέντοι, &c.: Herodotus, who evidently disbelieved this story, (as Rawlinson remarks) "recorded it more on account of its poetic character than from ill-will towards Corinth."
- 75. κατεφόνευσαν: this is represented by the messenger in the *Persians* of Aeschylus as taking place after the battle, and as the worst disaster of the day. The Persian here slain are called "the finest, the bravest, the noblest, and the first in the King's confidence." (See § 54, above.)
- Page 184. 76. Κωλιάδα: this was on the Attic coast, a little more than two miles southeast of Phalerum. ἀποπλησαι, to fulfil, governs τὸν χρησμόν, which is explained by τόν τε ἄλλον... Μουσαίω, and irregularly by τὸ εἰρημένον, &c.: for the latter we should expect τὸν κατὰ τὰ ναυήγια... εἰρημένον. ἐλελήθεε, had escaped the notice of. φρύξουσι in the oracle must mean shall roast (i. e. cook) with the wood of the oars which shall drift ashore. The MSS. have φρίξουσι, which might mean shall shudder at the sight of oars (?). The following words, ἀπελάσαντος βασιλέος, favor the common emendation φρύξουσι.
- 77. χῶμα διαχοῦν, to build a mole or dam from the Attic shore to Salamis. He also (τέ) began a bridge of boats, and pretended to be preparing for another sea-fight, while he was really planning a retreat (δρησμόν). ἐκ παντὸς νόου, in real earnest. πολεμήσειν is irregular after παρεσκεύασται (G. 202, 3.
 - 78. παραγίγνεται, travels (lit. comes in, arrives). οὕτω, with such skill.

 Page 185. ὅσων ἀν ἢ (G. 225). μὴ οὐ (G. 283, 7; 263, 1, N.). —

- κατ' ἄλλον, by one after another, a strange expression (perhaps a mistake) for κατ' ἄλλον και ἄλλον. λαμπαδηφορίη, torch-race, like λαμπάς (I. § 7).
- 80. Μαρδόνιον: see below, § 86. πειρεόμενον, in attempt, i. e. so far as he could, belongs to the subject of ποιέειν. ές τοσοῦτο ἐγίνετο, thus far did matters advance. ὡς τάχεος εἶχε (G. 168, N. 3). διαφυλαξούσας... βασιλέϊ, to guard the bridges for the King's passage (G. 265). Ζωστῆρος: Zôster is a promontory of Attica about half-way between the Piraeus and Sunium. ἐπὶ πολλόν, to a great distance.

Page 186. — 81. ἤλπιζον, they supposed, followed by είναι in indirect discourse (G. 203).

- 82. εἰ λύσουσι ... τοῦτ' ἄν ... ἐργάσαιντο: the direct form would have the same tenses and moods (G. 227, 1). ἡσυχίην μὴ ἔχειν, to avoid keeping quiet. ἄγοντι μέν = ἐὰν μὲν ἄγη (G. 226, 1). οὕτε ... ἔσται, neither can anything succeed. κομιδή, return. τὸν ἐπέτεον αἰεὶ καρπόν, the harvest of each successive year. ἀλλά belongs to ἐατέον εἶναι (sc. ἔφη). ἐs δ ἔλθη, until he comes, without ἄν (G. 232, 3; 234).
- 83. μεταβαλών, turning, i. e. from the others to the Athenians. ώρμέατο, were eager (set out). καὶ ἐπὶ σφέων αὐτῶν βαλλόμενοι, even taking it
 upon themselves, i. e. on their own responsibility. ώλλοι = οἱ ἄλλοι.
- Page 187. πολλοῖσι, many occasions. ἀναλαμβάνειν, retrieve. ευρημα, good luck or godsend: the idea is, that the rescue of ourselves and of Greece is a piece of special good fortune.
- 84. καταβάλλων τὰ ἀγάλματα: the Persian religion, like the Jewish, was uncompromisingly hostile to idols (iconoclastic). A Persian therefore might commit acts with no sacrilegious intent which would be gross impiety in the eyes of a Greek. — ἀπεμαστίγωσε: see II. § 9, above. άλλ' ... γάρ, but, since. — ἐπιμεληθηναι (G. 270), let us care for: we should expect δει here. — καί τις (G. 150, N.). - ἀποθήκην: see note on § 53. τά περ ἐγένετο: Themistocles took refuge in Persia after the death of Xerxes, when he claimed the favor of the King on the ground of the services rendered to the Persian cause at this time, confessing and boasting that his action had been treacherous to the Greeks. It may be doubted whether he deceived the Greeks, or the Persians, or both. Grote remarks: "There existed in the mind of this eminent man an almost unparalleled combination of splendid patriotism, long-sighted cunning, and selfish rapacity. . . . Moreover, a clever man tainted with such constant guilt might naturally calculate on being one day detected and punished, even if the Greeks proved successful."
 - 85. διέβαλλε, deceived them. Connect σιγάν τὰ (= à) ἐνετείλατο.
- Page 188. ἀπέπλωον ὀπίσω: after this, Themistocles sent threatening messages to many of the Greek islanders, by which he extorted large sums of money, which laid the foundation of his great wealth of 80 or 100 talents. At Andros he demanded payment in the name of "those mighty Gods of Athens, Persuasion and Necessity"; but the Andrians refused in

the name of their "two unprofitable Gods, who never desert their i land, Poverty and Helplessness," and submitted to a siege, in which they baffled all the efforts of the Athenians.

- 86. ἔδοξε with προπέμψαι (G. 202) means it seemed good; but with είναι (G. 203) it means it seemed, and so with the following infinitive. οἰκ ἔφη, i. e. said that he would not. τριήκοντα μυριάδας: this is the army which remained in Greece during the winter, and was defeated at Plataea in the following year (479 B. C.).
- 87. οὐδὲν μέρος, i. e. no important part, compared with the host with which he entered. οἱ δέ (G. 227, 2).
- Page 189.— ἴνα . . . γίνοιτο ἐλαύνων, wherever he happened to come in his march, depends on the frequentative force of ἐπιτάσσων (G. 233). ἄρμα τοῦ Διός: see note on II. § 13, above. ἀπέλαβε, receive back: so ἀποδίδωμι means give back or repay. νεμομένας, as they were in pasture, refers to the eight white mares (called simply ἵπποι λευκοί in II. 13) which drew the sacred chariot: compare the poetic use of ἀφ΄ ἵππων, &c., referring to the chariot.
 - 88. τῆσι νηυσί: see §§ 80 and 96. ἐμπιπλάμενοι, gorging themselves.
- 89. ὅδε, as follows, after λεγόμενος; not ὅδε λόγος (without ὁ): this is probably a specimen of the tales current in Greece which were invented to malign the servile temper of the Asiatics. χειμαίνεσθαι (sc. τὸν βασιλέα), was suffering from the storm. ὥστε = ἄτε (G. 277, N. 2). ἐπιβατέων, here probably simply passengers: see note on § 60.
 - 90. κηδόμενος (G. 280). οἶκε = ἔοικε.
- Page 190. ἀποσωθήναι, was brought safe. ώς δὲ ἐκβήναι (G. 260, 2, N. 2).
- 91. οὔτε ἄλλως οὔτε τὸ... πάθος, neither in other points, nor as to this which [is said to have] happened to the Persians. ἀντίζοον μὴ οὖκ ἄν ποιῆσαι τοιόνδε, opposed to the idea that he would have done something like this: μῆ is used because of the negative idea of ἀντίζοος (G. 283, 6), while οὖ is added because of οὖκ ἔχω (G. 283, 7.) τοὺς μὲν καταβιβάσαι (se. ἄν) is added (by apposition) to explain ποιῆσαι ἄν; but ὅκως οὖκ ᾶν... ἐξέβαλε reverts to the construction which ποιῆσαι ἄν represents (ἐποίησε ἄν).
- 92. τραπόμενοι, after the fruitless siege of Andros: see note on § 85. ἐγένετο ἀνδριάς, a statue was made.
- 93. τῷ γενομένω, to him who had shown himself. διενέμοντο, gave their votes; lit. distributed among themselves, because all voted for some of those present.
- Page 191. δεύτερα (adverb), in the second place. συνεξέπιπτον, happened (fell out) to agree: see § 30. ἐμουνοῦντο, had but one vote apiece.
- 94. ἀκρίτων, in active sense: Kriiger, however, interprets it unjudged, with their merits undecided. ἀριστήϊα μέν: we must understand ἀνδραγαθίης or some such word; Plutarch says (Them. XVII.), Εὐρυβιάδη μέν

ἀνδρείας, ἐκείνῳ (i. e. Themistocles) δὲ σοφίας ἀριστεῖον ἔδοσαν. (Stein will even insert the word in the text.) — ἱππέες: the 300 knights were the regular body-guard of a Spartan king when he went into battle; Leonidas, however, chose a special band of 300 to accompany him to Thermopylae (see note on III. § 21).

95. ώς... ἔχοι depends on the idea of saying in ἐνείκες. — Τιμόδημος: we must suppose this man to have been a native of Belbina, a little island near Sunium, and to have been made an Attic citizen and enrolled in the deme of Aphidnae. Plato and many other writers tell the same story of a Seriphian, without making him a citizen of Athens. — ἐών, if I were, = εἰ ἡν (G. 222; 226, 1), and if thou wert. — ᾿Αθηναῖος must here mean born in Athens.

96. ναυτικός, sc. στρατός. — ὁ Ξέρξεω περιγενόμενος, unless ὁ is inserted before the participle, will mean which remained to (belonging to) Xerxes. — προσέμιξε, arrived at. — Κύμη, in Aeolis, on the coast of Asia Minor.

In the following spring, the army of Mardonius re-entered Central Greece, and again occupied Athens; the Athenians, as before, retreated to Salamis. At the great battle of Plataea, in which the Greeks were commanded by the Spartan Pausanias, Mardonius was defeated and slain, and his army nearly annihilated. This disaster, with the defeat in the sea-fight at Mycale, on the same day, was the final act of the Persian wars in Greece.

THUCYDIDES.

Thuckpides is by universal consent acknowledged to be the first of Greek historians. The conscientious care with which he collected and sifted his materials, the calm unprejudiced spirit in which he judged both eyents and persons, the clear conception which he formed of the tendencies of his age, and of the secret springs of political action, and the acuteness displayed in the philosophic observations with which (unfortunately too seldom) he accompanied his narrative, have rarely been equalled and never surpassed. His sole work is the History of the Peloponnesian War, in eight books, which includes the period from the beginning of the war in 431 B. c. to the middle of 411 B. c., where it breaks off suddenly. Xenophon finished the history of the war, and continued the narrative to the battle of Mantinea (in 362 B. c.), in his Hellenica, a work which makes the greatness of Thucydides conspicuous by striking contrast.

Little is known of the life of Thucydides: in the first sentence of

his history he calls himself "an Athenian," and states that he boron to write his account of the Peloponnesian War at the very the uniform of the struggle, foreseeing its magnitude and the importance of the prize at stake. He elsewhere tells us that he continued his labors until after the end of the war in 404 B. c. (See page 117.)

The passage here given is taken from the fourth book. It contains the account of the fortification of the Messenian Pylus in 425 g. c. by the Athenians under Demosthenes (the same general who twelve years later fell a victim in the disastrous Sicilian expedition), the attempt of the Spartans to dislodge them, the blockade of the Lawdaemonian force in the little island of Sphacteria, the appointment of Cleon to the chief command, and the final surrender of 202 Lace Lacmonians, including 120 real Spartans, - such a prize as had never before fallen into an enemy's hands. The account is especially enlivened by the brilliant and amusing episode of Cleon, the leather-dresser and politician, the great popular leader of the day at Athens, who complained bitterly (and probably with reason) of want of energy in the siege of Sphacteria, saving it would be easy to take the island "if the generals were men," and he would have done it himself if he had been general. Nicias resigned his office of general, and nominated Cleon as his successor. The latter accepted unwillingly, and only in consequence of the clamor of the people; but he did it with the characteristic boast, that within twenty days he would either bring home the Lacedaemonians as prisoners or leave them dead on the island. This promise he actually performed to the letter, and the Spartan prisoners were brought back as Cleon's prize. Thus the attempt of Cleon's enemies to make nim ridiculous and to ruin him ended in giving him still greater glory and wider influence.

The present extract begins with the second chapter of the fourth book, and ends with the forty-first. About one third of the whole passage, as it stands in Thucydides, is here omitted.

Page 192.—1. τοῦ ἦρος, i. e. the spring of 425 B. C. — ἡγεῖτο δὲ, ἐε., a form of words often used by Thueydides in describing the Peloponnesian invasions of Attiea, of which this was the fifth. — τὰς . . . ναῦς, i. e. the ships mentioned at the end of Book III. In the preceding winter Athens had voted to send 40 ships to Sicily, and had chosen three commanders, one of whom, Pythodorus, went immediately; — whence the two others are called here τοὺς ὑπολοίπους.

2. ἄμα παραπλέοντας, as they coasted along (G. 277, N. 1). Coreyra (Corfu) lay on the route by which the Athenians usually sailed to Sielly, following the coast as far as possible. — φυγάδων: these were of the expelled oligarchial party, restored and sustained by the Spartans: they had already (B. C. 427) provoked a bloody and desperate revolution in Coreyra.—

- αὐτόσε, i. e. to Corcyra. καὶ λιμοῦ ὄντος, &c.: here καί connects τιμωροί and νομίζοντες, while ὄντος is causal. κατασχήσειν τὰ πράγματα, that they should gain the mastery. ἐξ ᾿Ακαρνανίας, Demosthenes had commanded an army in Acarnania the year before. αὐτῷ δεηθέντι, at his own request.
- 3. ἐγένοντο . . . κατὰ τὴν Λ., arrived off the coast of Laconia. ἠπείγοντο, wished to press on (G. 200, N. 2).
 - 4. ἠξίου, called upon them, asked them.
- Page 193. εὐπορίαν, sc. οὖσαν (G. 280). ἐπὶ πολὺ τῆς χώρας, i. e. a large extent of the country: ἐπὶ πολύ is used as a neuter noun and one of the subjects of ὄν (see § 16). σταδίους, i. e. about 46 miles. ποτὲ οἴση (G. 204, N. 1). τὴν πόλιν δαπανᾶν, to put the state to expense.
- 5. ὕστερον... κοινώσας, implying that he communicated his plan to them without success. ὑπὸ ἀπλοίας, i. e. detained by the storm which brought them into Pylus. περιστᾶσιν, coming round, or setting to work (Arnold), agreeing with στρατιώταις. λογάδην, picking the stones, an adverb of manner. ὡς... ξυμβαίνοι, as each piece happened to fit (G. 233). πηλόν, mortar. ἐγκεκυφότες (se. οὕτως) ὡς, stooping [in such a way] that, as a final clause; or ὡς μέλλοι may be taken like ὡς... ξυμβαίνοι, above (G. 233). ὅπως μὴ ἀποπίπτοι (G. 216).
- 6. τὰ ἐπιμαχώτατα, the parts most exposed to attack. ἐξεργασάμενοι (G. 279, 4). αὐτό, of itself, naturally. ἐποιοῦντο, se. τὸ πρᾶγμα. ὡς . . . οὐχ ὑπομενοῦντας σφᾶς, accusative absolute (G. 278, 2, N.; 277, N. 2), in the belief that they (the Athenians) would not withstand them (σφᾶς, Spartans). ληψόμενοι agrees with the subject of ἐποιοῦντο, and is therefore not in the accusative absolute. ἐν ταῖς ᾿Αθήναις, in Attica, all of which was politically a part of Athens: see, below, ἐν τῆ ᾿Αττικῆ.
- 7. ώς ... κατειλημμένης, we should expect the acc. (G. 280); but the genitive is occasionally used, as this case generally follows πυνθάνομαι (G. 171, 2). οἰκεῖον σφίσι (sc. εἶναι), as we say, it came home to them.
- Page 194. πρώ ἐσβαλόντες refers to the invasion of Attica. χειμών, bad weather.
- 8. οἱ ἐγγύτατα τῶν περιοίκων, i. e. those who were nearest to the city of Sparta. The perioeci were descendants of the old Achaean population of Laconia, which had been subjugated by the Dorian invasion; they formed an intermediate class between the Dorian aristocracy (οἱ Σπαρτιᾶται αὐτοί) and the Helots (who were slaves). ὑπερενεχθεῖσαι, carried over the isthmus by machines. A canal had been cut through this Leucadian isthmus about two centuries before, but it had since been choked by sand so as to be impassable. πεζός here means land force, as it opposed to naval forces: see note on Herod. II. § 23. προσπλεόντων (temporal). Φθάσας, hastily. ἀγγεῖλαι (G. 265).
- 9. καί connects εἰργασμένον and ἐνόντων, as both contain reasons for ἐλπίζοντες ... αἰρήσειν. ἢν ... ἕλωσι might have been εἰ... ἕλοιεν (G. 248). ἐs αὐτόν (G. 191, N. 6).

- 10. Σφακτηρία, the long island now called Splangia, which he rly do a the entrance to the great bay of Navarino. The channel con both the convergence ever, are now much wider than they were in 425 m.c. See plan of Pylan.

 —τη μὲν...τη δέ, on one side (i. e. the northern), and on the other.
- Page 195. ὀκτὰ ἢ ἐννέα, se. ναυσὶ διάπλουν, i. e. cicht or nine hipseould sail through the channel abreast. ἀντιπρώροις, with their process facing (any one entering the bay).
- 11. τῶν καταλειφθεισῶν: of the five ships left him (§ 6) two had been sent to summon Eurymedon (§ 8). προσεσταύρωσε, he built a state of to defend them) in addition to the protection afforded by the fort. παραγενόμενοι (G. 279, 2).
- 12. ἢν προσβάλλη, sc. ὁ πεζός (G. 248). ἐ.κείνους, i. e. the Lee due-monians.
- 13. ἄραντες: Thueydides often uses αξρω intransitively (perhaps with ναξς or στόλον understood) of making a movement with a fleet of an army.
- Page 196.— οἱ δὲ ... ἐποιοῦντο: the meaning is, that they make divisions, each containing few ships; and made their attacks with single divisions, allowing the others to rest in the mean time. ἐν μέρει, in turn, belongs equally to ἀναπαύοντες and to the following words. εἴ πως ... ἕλοιεν, in case they should succeed in capturing the fort, &c. (G. 226, 4, N. 1).
- 14. ἐγένετο, made himself (not was). σχεῖν, like προσσχεῖν above, to effect a landing. ἀποκνοῦντας follows ὁρῶν ((4. 250). τῶν νεῦν (5. τινάς) belongs to ξυνδιατρίψωσιν. ξύλων, (mere) timbers. φειδομένους belongs to the omitted subject of περιιδεῖν. πεποιημένους ((4. 279, 3). ὀκείλαντας belongs to τοὺς ξυμμάχους, which is subject of κρατῆσαι as well as of ἀποκνῆσαι.
- 15. τοιαῦτα and πολλά (G. 159, N. 2). παρεξειρεσία was applied to those parts of the ship (either at the bow or the stern) which were beyond the seats of the rowers, ἔξω τῆς εἰρεσίας. περιερρύη (v. περιερέω). shipped from around (his arm). προσβολῆς depends on ő, being attracted from the antecedent clause where it would depend on τρόπαιον. τῶν ᾿Αθηναίων . . . ὑποχωρούντων (G. 277, 2), connected by καί with the causal dative χαλεπότητι.
- 16. καὶ ταύτης, and that too, as often καὶ ταῦτα. ἐπὶ πολὺ τῆς δόξης is nearly equivalent to πολὺ μέρος τῆς δόξης, ἐπὶ πολύ being us al almost like a substantive (see § 4). The meaning is, it made at that time much of the glory of the one (the Spartans) that they were peculiarly an inhand propie, &c., and of the others (the Athenians) that they were maritime, &c. ἐν τῷ τότε (G. 141, N. 3). ἠπειρώταις, predicate after εἶναι (G. 135, N. 8); το θαλασσίοις, sc. εἶναι.
- Page 197. 17. παρ-έπεμψαν, sent along (the coast). 'Ασίνην, on the Messenian Gulf. ἐλπίζοντες... μηχαναῖς: the principal idea is in ἐλπίζοντες... ἑλεῖν (G. 203, N. 2), while ὕψος μὲν ἔχειν interrupts the main construction, depending loosely on the idea of thinking implied in ἐλπίζοντες

(G. 203), — hoping, although the wall was high, still to take it by their engines, since it was particularly easy to land (ἐπειδὴ ἀπόβασις μάλιστα ῆν). — ὅπη καθορμίσωνται (G. 244, last ex.). — ἢν μὲν . . . ἐθέλωσι, se. οἱ Λακεδαιμόνιοι (G. 247); an apodosis like ὡς ναυμαχήσοντες, to have a sea-fight, is to be supplied from ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν. — εἰ δὲ μή, otherwise; see Greek Moods and Tenses, § 52, 1, N. 2: the full sentence would be ἢν δὲ μὴ ἐθέλωσι. — ὡς αὐτοὶ ἐπεσπλευσούμενοι, with the intention of themselves sailing in against them (G. 277, N. 2). — καὶ οἱ μέν, i. e. the Lacedaemonians. — ἀ διενοή-θησαν: see § 9. — φράξαι, in apposition with the antecedent of τ. — οὔτε . . . ἔτυχον ποιήσαντες (G. 279, 4), nor did they happen to do.

18. γνόντες, perceiving, i. e. that the entrances were open. — ἐκάτερον: see § 10. — καὶ μετεώρους . . . ἀντιπρώρους, both already aftoat and with prows pointing towards them. — ὡς διὰ βραχέος, as (was likely) at so short a distance, belongs to what follows. — ἔτρωσαν, disabled, seldom used of ships. — αὐτοῖς ἀνδράσιν (G. 188, 5, N.). — ἐν τῆ γῆ, where we should expect ἐς τὴν γῆν; by a mixture of two expressions, ἐν τῆ γῆ οὔσαις and ἐς τὴν γῆν καταπεφευγυίαις. Krüger remarks that this use of ἐν for ἐς is found in Attic Greek only with the perfect. — πληρούμεναι, i. e. as they were taking their crews on board. — ἀναδούμενοι, making fast to them (G. 98, N. 1).

19. ἐπεσβαίνοντες, see ἐπεσπλευσούμενοι in § 17, above.

Page 198.— τῶν νεῶν, genitive after ἐπιλαμβανόμενοι (G. 171, 1), instead of accusative after ἀνθεῖλκον. — ἐν τούτῳ . . . παρῆν (for ἐν τούτῳ τῷ ἔργῳ . . . ῷ τινι μὴ καὶ αὐτὸς παρῆν), each man believed that there had been slow progress in any work in which he had not been personally present: κεκωλῦσθαι represents the impersonal κεκώλυται, there has been a hindrance, of the direct discourse; for ῷ μή τινι παρῆν, see G. 232, 1. — ἀντηλλαγμένος, mutually changed. — περὶ τὰς ναῦς belongs to ἐγένετο θόρυβος. — ὡς ἐπεῖν (G. 268). — ἄλλο οὐδὲν ἢ, i. e. they were doing nothing else than. — ὡς ἐπὶ πλεῖστον, as far as possible. — περιέπλεον, they sailed round the island, in token of defiance. — καὶ ἀπὸ πάντων, i. e. from all, as well as from the few mentioned in § 8.

- 20. τὰ τέλη, the magistrates, used like ai ἀρχαί, the authorities: it takes masculine participles (G. 138, N. 4). ώς ἐπὶ συμφορᾶ μεγάλῆ, upon what they acknowledged (ώς) to be a great calamity. παραχρῆμα, on the spot, belongs to ὁρῶντας; and ὅ τι ἀν δοκῆ to βουλεύειν. ἀδύνατον ὄν (G. 280). παθεῖν and κρατηθῆναι depend on κινδυνεύειν. παθεῖν τι is a common euphemism for θανεῖν. τὰ περὶ Πύλον is used as if σπεισαμένους preceded, having made a truce for the neighborhood of Pylus: like σπένδεσθαι ἀναίρεσιν τοῖς νεκροῖς, to make a truce for the removal of the dead (Thucyd. III. 24).
- 21. Λακεδαιμονίους . . . παραδοῦναι (G. 271). ὅπλα ἐπιφέρειν, like πόλεμον ἐπιφέρειν.

Page 199. — σῖτον τακτὸν καὶ μεμαγμένον, meal (lit. grain) in a fixed quantity and ready-kneaded: a χοῖνιξ was about a quart, and a κοτύλη about half a pint. — κρέας, a piece of meat, of course limited in size. — θες ά-

ποντες are Helots. — ὁρώντων τῶν 'Αθηναίων, under the inspection of the Athenians. — ὅσα μὴ ἀποβαίνοντας, so far as (they can) without handling.

22. ὅτι δ' ἄν . . . παραβαίνωσιν καὶ ὁτιοῦν, and whetever of the terms either party shall transgress, even in any particular, — ἤν τι . . . παραβαίνωσιν (G. 232, 3). — λελύσθαι, shall (at once and beyond question) he raid (G. 202, 2, N. 2).—ἐσπεῖσθαι αὐτάς, that it (the treaty) shall be considered as heaving been made. — μέχρι οὖ, until, takes the subjunctive or optative like the simple μέχρι (G. 239, 2): for ἄν omitted, see G. 239, 2, N.1.—οἱ ἐκ τῶν ᾿Αθηνῶν, lit. the ambassadors from Athens, by prolepsis (πρόληψις, anticipation). ἐλθόντων (se. τῶν πρέσβεων), on their return. — λελύσθαι, perfect (as above), shall be (finally) void; while ἀποδοῦναι is the aorist infinitive in its ordinary use (G. 202), shall return. — ὁμοίας οἵασπερ refers to the condition of the ships. — παραλάβωσιν refers to the future (G. 232, 3), its apodosis being found in ἀποδοῦναι. — ἐπὶ τούτοις, on these terms.

Four chapters here omitted contain the speech of the Spartan embassy in the Athenian assembly. "Their proposition was in substance a very simple one, — Give up to us the men in the island, and accept, in exchange for this favor, peace, with the alliance of Sparta." Grote.

- 23. τοσαῦτα (G. 148, N. 1) refers to the speech here omitted. ἐπιθυμεῖν, κωλύεσθαι, δέξεσθαι, and ἀποδώσειν represent in the direct discourse ἐπεθύμουν, ἐκωλύοντο (G. 203, N. 1), δέξονται, and ἀποδώσουσιν. σφῶν, the Spartans (G. 144, 2). διδομένης, offered (G. 200, N. 2). τὰς σπονδὶς... ποιεῖσθαι πρὸς αὐτούς, that they now had the treaty in their own power, to negotiate it with them (the Spartans) whenever they might please. ἑτοῖμος is here declined with two terminations (G. 63, N). ποιεῖσθαι is middle, and has σπονδάς understood as its object.
- 24. τοὺς ἐν νήσφ is subject of κομισθῆναι: ὅπλα and σφᾶς αὐτούς are objects of παραδόντας. ἐλθόντων, see § 22, above. Λακεδαιμονίους, subject of κομίσασθαι, recover. ἀπὸ... ξυμβάσεως, i. e. by the Thirty Years' Truce, made in 445 B. C., by which Athens gave up all her rights in Peloponnesus. (See Thucyd. I. 115; Grote, Vol. V. Chap. 45.) κατὰ ξυμφοράς, in consequence of defeats. δεομένων . . . σπονδῶν, heing then somewhat more in need of a truce: for τι, see G. 160, 2.

Page **200.** — 25. ξυνέδρους, i. e. a committee. — σφίσιν (G. 144. 2), i. e. for the Spartans. — οἴτινες . . . ξυμβήσονται (G. 236, N. 3). — πολὺς ἐνέκειτο, was vehement against them (G. 138, N. 7). — γιγνώσκειν . . . πρότερον, imperfect infinitive (G. 203, N. 1). — ἔχοντας . . . αὐτούς (G. 280). — οἴτινες, causal relative (G. 238). — εἰ διανοοῦνται (G. 248, 1). — τι helongs to ξυγχωρεῖν (G. 159), to make any concession. — οὐ τυχόντες, not having gained [their object]. — ποιήσοντας, like ὄν, depends on ὁρῶντες.

26. ἰσχυριζόμενοι, maintaining stoutly (ἰσχυρῶς). — λελύσθαι, usud as in § 22. — ἀδίκημα, as an act of injustice, follows τὸ τῶν νεῶν.

27. τὰ περί Πύλον ἐπολεμεῖτο, passive for τὰ περί τὸν Πύλον πολεμεῖν, to carry on the war about Pylus (G. 198). — ὁπότε . . . εἴη, belongs only

to the preceding clause, except, in case of a wind, &c. (G. 233). — έβδομή-κοντα, see § 17.

Page 201.— εἴ τις παραπέσοι (sc. καιρός), in case one should occur (G. 226, 4, N. 1), not an indirect question. — ώστε... σῶσαι, connected with καιρόν.

- 28. ὅτι μὴ μία, except one; here ὅτι was originally the relative ὅτι, and the ellipsis was ὅτι μὴ ἦν μία (none which was not one). οἷον εἰκὸς ὕδωρ, such water as was to be expected (i. e. on the coast, ἐπὶ τῆ θαλάσση). αἷ μὲν . . . ὅρμουν, i. e. some of the ships came near the shore for the crews to take their meals, while others were anchored at some distance from the shore.
- 29. οὕς, causal, = ἐπεὶ αὐτούς (G. 238). ἡμερῶν (G. 179, 1). ἐν νήσφ, sc. ὄντας. αἴτιον ἦν (G. 135, Ν. 4). τὸν βουλόμενον, quemvis, subject of ἐσάγειν. ἀληλεσμένον, ν. ἀλέω (G. 102). τάξαντες, &c., having fixed [its price] at a large sum, i. e. offering a high price for it. ἐσαγαγόνει, past to the future idea of giving implied in ὑπισχνούμενοι. τῆς νήσου, partitive genitive.
- 30. ἐτήρουν ἀνέμφ καταφέρεσθαι, they watched [for a chance] to be carried in by the wind: opposed to ὅσοι δὲ... ἡλίσκοντο. The intermediate words explain ἀνέμφ καταφέρεσθαι. τοῖς δέ, as if τοῖς μέν (referring to the Athenians) had preceded ἄπορον. ἀφειδής, reckless, without regard to risk: the following clause with γάρ gives the reason of their recklessness. τετιμημένα χρημάτων, rated in money, i. e. since it was understood that a certain sum would be paid for them if they were injured (G. 142, 3). οἱ ὁπλῖται, i. e. of the besieged. ἐφύλασσον, were watching (for them). κατὰ τὸν λιμένα, i. e. on the side of the great harbor. καλωδίφ, by a cord, diminutive of κάλως. μήκωνα, poppy-seed, which mixed with honey was taken to relieve hunger. λίνου σπέρμα, flax-seed.

Page 202. — σφας (G. 144, 2) is the object of λανθάνειν, to which τοὺς ἐσπέμποντας οr τὸ ἐσπέμπειν is understood as subject.

- 31. την φυλακην ἐπιλάβοι, might come upon their blockade. ἔχοντάς τι ἰσχυρόν, having some strong ground of confidence. δεξάμενοι (G. 277, 2).
- 32. κωλύμης, see § 24. ταὐτὰ οἷς διέβαλλεν = ταὐτὰ ἐκείνοις οὕς (G. 153, N. 1). for the case of εἰπών and ψευδής, see G. 138, N. 8. φανήσεσθαι may depend on ἀναγκασθήσεται, in the exceptional construction noticed in G. 202, 3 (see Greek Moods and Tenses, § 27, N. 2, a); or it may depend on γνούς irregularly, and by a change of construction. καὶ ώρμημένους . . . γνώμη, even somewhat more inclined in mind. ἀπεσήμαινεν, he alluded. ῥάδιον εἶναι depends on the idea of saying implied either in ἀπεσήμαινεν or in ἐπιτιμών. παρασκευῆ, with a (proper) force. εἰ ἄνδρες εἶεν, if the generals were men, representing εἰ ἄνδρες εἰσίν of the direct form (like εἰ μὴ πιστεύουσι and εἰ δοκεῖ above); not the same with εἰ ἄνδρες ἦσαν. αὐτός γ' ἀν . . . ποιῆσαι τοῦτο, he would have done this himself, if he had been in command. See G. 211 and 222 (ποιῆσαι ἄν = ἀτοίησα ἄν). αὐτός is adjective (G. 145, 1); for its case see G. 138, N. 8.

- 33. ἐs τὸν Κλέωνα, against Chon. ὅ τι οὐ . . . πλέει, [+ kin] why he did not sail, even as things stood. εἰ φαίνεται, if it appeared, much there been εἰ φαίνοιτο, like εἰ . . . εἶεν in § 32. τὸ ἐπὶ σφᾶς είναι, so par a they (the generals) were concerned (G. 268, N.). ἀφιέναι, residual. παραδωσείοντα (desiderative of παραδίδωμι), wished to transfer it [the command].
- Page 203. οὐκ ἔφη . . . στρατηγεῖν (G. 138, N. 8). Οὐκ ἄν οἰόμενος . . . τολμῆσαι, here τολμῆσαι ἄν = τολμήσειεν ἄν (G. 211) : σπηρείο ποιῆσαι ἄν in \S 32.
- 34. ¿ξανεχώρει (transitive), sought to escape from what he had said. Our έχων όπως ... έξαπαλλαγή, indirect question for πως έξαπαλλαγώ: (G. 211). not knowing how he should longer evade, fr. - ούτε φοβείσθαι . . . πλεύσεο bal τε λαβών, &c. represents ουτε φοβούμαι . . . πλεύσομαί τε λαβών, &c., or the direct form; so below, ταῦτα ἔχων ἡ ἄξω . . . ἡ αὐτοῦ ἀποκτενώ. λαβών and έχων see G. 138, N. 8. - έκ τε Αίνου, from Acnos, on the cont of Thrace; this τέ would naturally stand after πελταστάς. - ήσαν βεβοηθηκότες, periphrastic pluperfect (G. 118, 4). — αὐτοῦ, on the spet. ασμένοις έγιγνετο, were pleased with what had happened, lit. it happened to them pleased (G. 184, 3, N. 6). — τοῦ ἐτέρου, one or the other (of two). άπαλλαγήσεσθαι depends (in sense) on λογιζομένοις, being in apposition with τεύξεσθαι. - χειρώσασθαι would regularly stand in the same construction (i. e. in the future), but it depends on the idea of hoping implied in the preceding words (see G. 203, N. 2): translate ή σφαλείσι . . . χειρώσασθαι, or, if they should be disappointed in this calculation (i. e. in getting rid of Cleon), [hoping] to get the Lacedaemonians into their hands. - obaλεῖσι = εἰ σφαλεῖμεν (G. 226, 1).
- 35. διαπράξαμενος and προσελόμενος belong to Κλέων understood. προσ-ελόμενος, taking, in addition to himself; so προσ-έλαβε. ώρμηντο, were eager. ρώμην... παρέσχεν, also the burning of the island gave him encouragement. στρατοπέδω follows προσβάλλοντας. βλάπτειν αν depends on ἐνόμιζε, to be supplied from the preceding clause.
- Page 201.— 36. τοῖς ἐσχάτοις προσίσχοντας (G. 138, N. 8): the Athenians were obliged to land on the edge of the island to take their meals. διὰ προφυλακῆς, under guard (lit. an outpost). κατὰ μικρὸν τῆς ὕλης, a smale extent of the forest: cf. ἐπὶ πολύ, § 4, above, and note. ἔλαθε κατακανθέν (G. 279, 2): for [καί] see below. ἐλάσσοσι, for a less number than they pretended: ὑπονοῶν (with πρότερον) is imperfect participle (G. 204, N. 1). τήν τε νῆσον . . . οὖσαν: this clause is transferred from its usual place after ποιεῖσθαι by Classen, on Krüger's suggestion: καί above is enclosed in brackets by Classen. Without these changes the passage is hardly intelligible. ἀξιόχρεων . . . ποιεῖσθαι, i. e. a thing which deserved greater pains on the part of the Athenians.
- 37. ὡς ήξων (G. 280, N. 4). ἄμα γενόμενοι = ξυνελθόντες. σφίσι, the Athenians. κελεύειν παραδοθναι depends on προκαλούμενοι, but is also understood with βούλοιντο: summoning them, if they wished, to communed,

- δ·c. ἐφ' ῷ, on condition that (G. 236, N. 2): τηρήσονται, as passive. ξυμβαθη̂: the active would be συμβαίνειν τι, to make some agreement (G. 159, N. 2). See §§ 55, 56. νυκτός, i. e. before daybreak, included in τῆ ὑστεραία. ὀλίγον belongs to πρὸ τῆς ἔω. τῆς νήσου, partitive genitive after ἐκατέρωθεν, which implies that they landed from both sides.
- 38. ώδε, as follows. διετετάχατο (G.118, 5, N.). καὶ ὁμαλώτατόν τε καὶ περὶ τὸ ὕδωρ, and what was at the same time (τέ) most level and near the water. αὐτὸ τοἴσχατον, the very farthest [corner] of the island, explained by τὸ πρὸς τὴν Πύλον.
- Page 205. λίθων (G. 167, 4). λογάδην: see § 5. εἰ... κατα-λαμβάνοι, i. e. if they should be driven to a forced retreat; βιαιοτέρα: the comparative implies greater compulsion than they then had reason to expect.
- 39. οἷs ἐπέδραμον (G. 187), see δρόμω, end of § 37: ἐπιτρέχω in this sense may take the accusative. λαθόντες τὴν ἀπόβασιν, not being perceived in their landing (G. 160, 1): although this belongs to 'Αθηναῖοι, it is connected by καί to the other descriptive clause ἔν τε ταῖς εὐναῖς ἔτι, which refers to φύλακας. αὐτῶν refers to φύλακας: the participial clause is more prominent in the genitive absolute than if the participle agreed with its noun. ἐς ἔφορμον: see § 27. ἄμα δὲ ἕω (G. 186). θαλαμίων: these were the rowers of the lowest bench of a trireme, those of the upper and middle benches being called θρανῖται and ζυγῖται. ὡς ἕκαστοι (sc. ἔτυχον), in various ways. κατεῖχον (neuter), were stationed.
- 40. διέστησαν, divided themselves πρὸς ὅ τι ἀντιάξωνται, indirect question (G. 244). ἀμφίβολοι, properly, in a position in which they were attacked on every side (πανταχόθεν βαλλόμενοι); here perhaps simply in perplexity, not knowing which way to turn: see § 47, below. ἐκατέρωθεν: on either side.
- 41. οἱ περί (G. 141, N. 3). ὅπερ ἦν πλεῖστον = τὸ πλεῖστον, or οἱ πλεῖστοι, the greater part. ἐξ ἐναντίας, in front of them, opposed to ἐκ πλαγίου, on the sides. οὖτοι, i. e. οἱ ὁπλῖται, called ἐκεῖνοι below.
- Page 206. προσκέοιντο (G. 233; see 127, VI.). καὶ οῖ, and they (G. 151, N. 3). προλαμβάνοντες τῆς φυγῆς, getting the start in flight (lit. securing beforehand a part of their flight), like προλαμβάνειν τῆς ὁδοῦ (G. 170), τραχέων ὄντων, sc. τῶν χωρίων, expressing the cause of προκαταλαμβάνοντες, and connected by καί to the causal dative χαλεπότητι. ὅπλα, i. e. the heavy arms of ὁπλῖται.
- 42. προσπίπτοιεν, sc. οἱ ψιλοί (G. 233). ὄντας (G. 280). τῷ ἀμύντοθαι, in their defence. νεωστὶ κεκαυμένης, see § 36. ἐχώρει πολὺς ἄνω, rose thick. τὸ πρὸ αὐτοῦ, what was before him, αὐτοῦ referring to τινά understood as subject of ἰδεῖν.
- 43. πίλοι, cuirasses of felt (Liddell and Scott), or perhaps "stuffed clothing of wool or felt" (Grote). ἔστεγον, were proof against: στέγω (cf. Latin tego) means to keep out what is outside (as applied to a ship which does not

leak), or to hold a liquid without leaking. — βαλλομένων, who then this Lacedremonians) were hit. — οὐδὲν . . . χρήσασθαι, compart to τάτοις χρήσομαι; (G. 188, 1, Ν. 2). — τοῦ προορᾶν (G. 262, Σ) : τῷ ἄψω τι little to the meaning of προορᾶν, to look forward with the sight. Κινδύνου τε . . . καὶ οὐκ ἔχοντες, these two clauses denote the circumstances of what precedes (G. 277, 6). — καθ' ὅ τι . . . σωθῆναι, indirect question depending on ἐλπίδα; the idea being, they were in despair when they thought how they could defend themselves and be saved.

44. ἀναστρέφεσθαι (like Latin versari), to more about in a place; sometimes simply to be. — ξυγκλήσαντες, closing their ranks, forming a close body. — ἐνέδοσαν, gave way, retired. — πολλώ (G. 188, 2).

Page 207. — παρὰ πᾶν, sc. τοῦ ἐρύματος. — ἦπερ ἦν ἐπίμαχον τοίστε to παρὰ πᾶν, as if this were an adverb like πανταχῆ.

- 45. χωρίου ἰσχύϊ, owing to the strength of the place. περίοδον αὐτῶν καὶ κύκλωσιν οὐκ εἶχον = περιιέναι αὐτοὺς καὶ κυκλοῦσθαι οὐκ εἶχον: with the verbal nouns ἔχω has the same force as with the infinitive. For αὐτῶν, ο G. 167, 3. ἔξ ἐναντίας, in front, i. e. directly upon them ἄσασθαι, like ἔξελάσασθαι below. σφῶν τῆς κυκλώσεως, like αὐτῶν κύκλωσιν αἰνονε. ἐς τὰ πλάγια, the act of surrounding, κύκλωσις, implies an attack upon the sides (G. 191, N. 6).
- 46. ἀπέραντον ἢν, it (the business) was endiess ἔφη, &c.: the direct discourse would be: ἄλλως (in vain) πονοῦμεν ἡμεῖς · εἰ δὲ βούλεσθε ἐμοὶ δοῦναι . . . μέρος τι, περιιέναι (લ. 265) . . . ὁδῷ ἢ ἄν αὐτὸς εὐρω, δοκῶ βιάσασθαι (I have a mind to force) τὴν ἔφοδον. When δοκῶ has this meaning, the dependent infinitive does not stand in indirect discourse (લ. 202 and 203). κατὰ νώτου αὐτοῖς, in their rear (લ. 184, 3, Ν. 4). . . κατὰ τὸ ἀεὶ παρεῖκον . . . νήσον, i. e. wherever he could find a place which offered a foothold on the steep cliffs of the island; ἀεὶ being used as in ὁ ἀι βασιλεύς, whoever was king. περιελθῶν ἔλαθεν, he got round und s read (લ. 279, 4). τοὺς μέν, the Lacedaemonians; τοὺς δέ, his friends. τῷ ἀδοκήτω, by the unexpected act, or by the unexpectedness of the act (લ. 139, 2).
- 47. γιγνόμενοι . . . ξυμπτώματι, falling into the same mischance: σίμπτωμα (rare in classic Greek) means properly the coincidence of one thing with another (whence our symptom); then accident, mischance. ως είκάσαι (G. 268). τῷ ἐν Θερμοπύλαις, se. ξυμπτώματι, depending on τῷ αὐτῷ (G. 186). οὖτοί τε corresponds to ἐκεῖνοί τε, and the following words (through ὑπεχώρουν) belong to it, leaving οι Λακεδαιμώνει without σ verb. πολλοῖς τε . . . καὶ ἀσθενείς σωμάτων gives two remonstant ὑπεχώρουν, and διὰ τὴν σιτοδείαν gives the reason for ἀσθενείς.

48. γνούς (G. § 138, N. 2, b) would regularly have been γνόντες: ἐπαυσαν. (G. 135, N. 1.)

Page 208. — ὅτι . . . διαφθαρησομένους: after γνούς we might have either ὅτι διαφθαρήσονται (-σοιντο) or διαφθαρησομένους without ὅτι (G. 280); a mixture of constructions like this in so simple a sentence probably comes from mere carelessness. — εἴ πως ἐπικλασθεῖεν (G. 226. 4, 8. 1:

- 248, 2), in case they should be broken in spirit: if [τὰ ὅπλα παραδοῦναι] is not an interpolation here (as it seems to be), it must depend on the idea of compulsion or persuasion implied in the preceding words. τοῦ δεινοῦ (G. 175, 2). παραδοῦναι may depend on ἐκήρυξαν or on βούλοιντο (or on both): either they proclaimed (to them) to surrender, &c., if they wished; or they proclaimed (to them), if they wished to surrender, &c., to do so. ὥστε βουλεῦσαι, on condition that (G. 266, 2) they (the Athenians) should determine. ὅτι...δοκῆ (G. 232, 3). παρῆκαν...ἀνέσεισαν, lowered their shields and waved their hands, to signify assent. προσίεσθαι, assent to (lit. admit): the participial construction common with δηλόω (G. 280) is not used here, as the expression δηλοῦντες προσιέμενοι would be awkward.
- 49. ἐκείνων, the Lacedaemonians. ἐφηρημένου, chosen as successor (ἐπι-). εἰ... πάσχοιεν, in case anything should happen to those (the other two).
- 50. διακηρυκεύσασθαι, to send heralds over (δια-), implying to ask; on which idea ὅ τι . . . ποιεῖν depends. ἐκείνων . . . ἀφέντων, the Athenians not letting any one of them (the Lacedaemonians) go on this errand. ἀπήγγειλεν ὅτι (લ. 241, 1, end): the quotation is here direct, and ὅτι is not to be translated. μηδὲν αἰσχρὸν ποιοῦντας, provided ye do nothing disgraceful.
 - 51. διεκομίσαντο, carried their dead over (δια-) to the mainland.
- Page 209.— 52. ὀκτώ, genitive with ἀποδέοντες (G. 77, 2). Σπαρτιάται: of the 292 prisoners, about 120 were full-blooded Spartan citizens, some of them of the first families in Sparta; the others were Lacedaemonian perioeci (see note on § 8). οὐ σταδία, not a regular hand-to-hand battle, pugna stataria. ἐν αἶς... ἀπήεσαν, while the ambassadors went away; but the emendation ἀπῆσαν, were absent, is generally accepted here. λάθρα, as described in § 30. ἐνδεεστέρως... ἐξουσίαν, i. e. more sparingly than the state of his supplies required.
- 53. ἀπέβη, was fulfilled (lit. came out). ἄσπερ ὑπέστη, as he undertook to do: see § 34. μάλιστα qualifies παρὰ γνώμην. ἡξίουν... παραδοῦναι, i. e. they did not think it possible for the Lacedaemonians to surrender their arms (lit. they did not expect the Lacedaemonians to surrender, εc.). ἀποθνήσκειν, sc. ἡξίουν.
- 54. μη είναι (G. 283, 6). καί τινος . . . τῶν ξυμμάχων: Thucydides seems to wish to relieve the Athenian citizens from the charge. δι' ἀχθ δόνα, to annoy him. εἰ . . . κάγαθοί: the question was asked in a way which implied that those who were not killed were not καλοὶ κάγαθοί. εῖναι ἄν = ἡν ἄν. τὸν ἄτρακτον, the shaft, used both for a spindle and for an arrow; the words λέγων τὸν οἰστόν imply that ἄτρακτος was not the common Attic name for arrow. ὁ ἐντυγχάνων . . . λίθοις, he who happened to be struck by (lit. he who met with) stones, &c.
- Page **210**. 55. μέχρι οὖ τι ξυμβώσιν (G. 239, N. 1), until they should have come to some (τι) agreement: see § 37 (συμβαθή). ἐξαγαγόντες

(G. 138, N. 8). — ώς ἐς πατρίδα ταύτην, for ἐς ταύτην ὡς ἐς πατρίδα, το la joined with πέμψαντες. These "Messenians of Naupaetus" στος miled in this place (in Ozolian Locris, north of the Corinthian Gulf) by else Athenians, who took them under their protection after the aureods of Ithome (in Messenia) in 455 B. C. (For the revolt of the Helm and the long siege of Ithome, see Grote, (hap. XLV.) — ονσης, shown by ποτέ το be imperfect (G. 204, N. 1), which was a part, &c. See § 4, alove: and ἀμαθεῖς ὄντες, below. — ὁμόφωνοι, of the same (Greek) dialect.

56. μη ...τι νεωτερισθη, lest some revolution of still greater magnitude should be stirred up for them in the country: this represents an antive construction νεωτερίζειν τι τῶν κατὰ τὴν χώραν, to revolutionize some of the affairs in the country. For σφίσι, see G. 184, 3, N. 4. — ἔνδηλοι είναι: a participle is understood, to be supplied from οὐ ῥαδίως ἔφερον (G. 280, N. 1). — κομίζεσθαι, to recover. — φοιτώντων, genitive absolute with a pronoun to be supplied from αὐτούς. See note on § 39, above. — ἀπράκτους, active, = οὐδὲν πράξαντας.

In the year after the taking of Sphaeteria (B. C. 424), the historian Thucydides was appointed to a command in Thrace, where he had a family estate in a district rich in gold mines. While he was in command, Amphipolis was suddenly attacked by the Spartan Brasidas. Thucydides was summoned to bring aid; but Brasidas entered Amphipolis a few hours before Thucydides with his fleet sailed into the mouth of the Strymon, at Eion, about three miles below Amphipolis. For this misfortune or fault the historian was banished from Athens. His exile (of "twenty years," as he says) he spent in regions under the Spartan rule, chiefly in Peloponnesus, gathering the materials of his history. His death took place about B. C. 401, when he was near the age of seventy.

INDEX

TO THE SYNTAX OF GOODWIN'S ELEMENTARY GREEK GRAMMAR, WITH PARALLEL REFERENCES TO HADLEY'S AND CROSBY'S GRAMMARS.

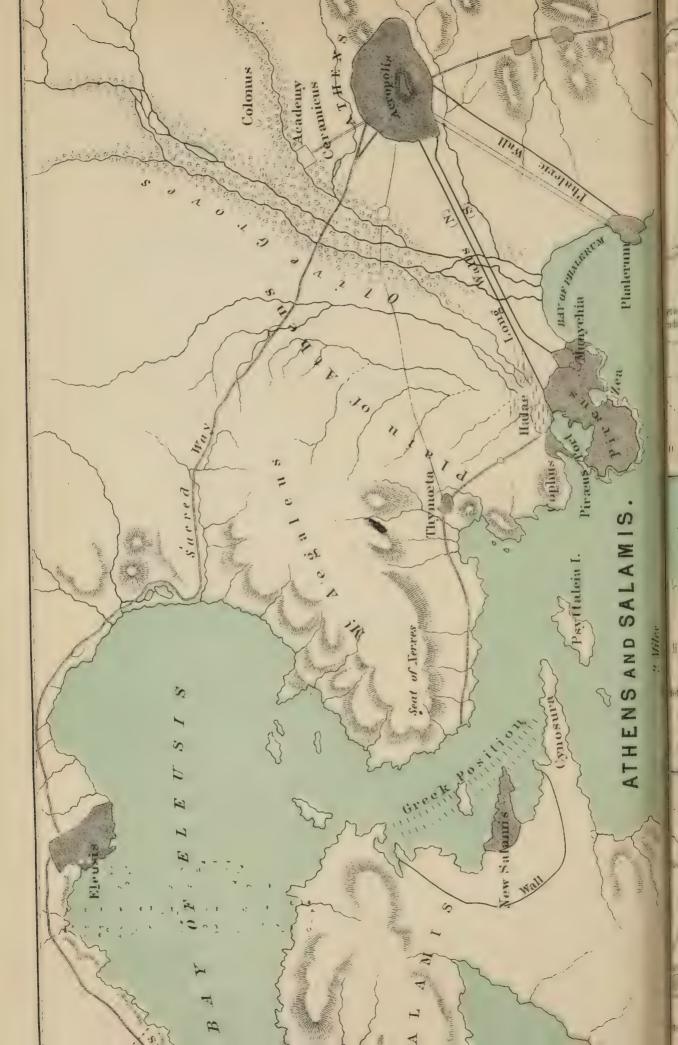
				•	
Goodwin.	Hadley.	Crosby, 1871.	Goodwin.	Hadley.	Crosby, 1871.
§ 133	485	57 s	§ 157, 1	539	400
134	485	400, 571, 666 s	2	543	484
135, 1	497	568	158	544	472
2	515	569	159	547	477 s
3	514	493 s	160, 1	549	481
136	540	59 a, 393 b	2	552	483
137	499	393 s	161	550	482
N. 1	675	394 c	162	551	472 g
2	500	393 d	163	545	476 d
3	501	396	164	553	480 c
4	-	394 b	165	553	480 b
138	498	504, 493 s	166	556	480 a
139, 1	493	506	167	558	435 s
2	495	507	168	559	415 s
140	524	516 s	169	570	421 s
141	525	520 s	170	574	423 s
N. 1	530	$522 \mathrm{\ s}$	171, 1	576	424 s
2	527	530 e	2	-	432
3	492	526	3	-	407
4	509	527 s	172	575	414
5		527	173, 1	577	429
6	www.co	664	2	_	431 c
142, 1	538	523, 1	3	_	429 f
2	_	523, 2, 3	174	579	404 s
3	_	523 b	175	585	408
4	538	524	176	582	412
143	525	518 s	177	583	699
144, 1	667	536	178	578	431
2	668	539	179	591	433
145	669	540 s	180	587	444
146	670	537	181	587	437 b
147	675	538	182	588	445
148	678	542 s	183	790	675
149	682	564	184	594	452 s
150	683	548	185	595	452 s
151	503	549 s	186	603	449 s
152	510	551	187	605	699
N. 1	811	551 f	188, 1	606	466 s
2	812	559 a	2	610	468
153	818	554 s	3	600	461
154	817	551 s	4	600	458
155	815	564 b	5	604	465 s
1 56	808	562	189	613	469 a

INDEX.

Goodwin.	Hadley. C	rosby, 1871.	Goodw	in. 1	Tadley. C	rosby, 1871.
§ 190	612	469 b	§ 236		710 c, 835 a	
191	614	688 s	237		771, 875 f	671 d
192	620	688 a	238		822	558 a
193	614	699	239		755, 758	
194		685 s	240		771	641 d
195	684	577	241		733 s	703 d
196	693	30 a	242			62 k
197	693				735, 783	643 e
		586 s	243		735 s	643 s
198	694 b	586	244		737	647
199	687	578 s	245		735 c, 736 a	
200	695	590 s	246		714, 783	659 s
N. 1	699	609	247		738	643 s
2	702	594	248		729, 731	643 e
3	698	612	249		863 b	701 i
4	699	604	250		869, 877, 731	701 j
5	701	591 s	251		721, 834	638
6	712	268	252		723, 755	655 s
7		609 s	253		720 a, 833	628 a
8	_	597	254		720 b, 723 a	
9	Table 1	601	255		720 e	617 b
201	696	001	256		720 c	
202	720	590 s	257		845	647
203						627
	733	643 s, 659 s	258		763	663 s
204	788	660	259		763, 778	663 a
205, 1	697	602	260		764	663 d
2	707	606	261		767	663 d, e
206	746	616	262		780 - 82	663 f
207	744	618	263		580, 764	664, 713
208	745	620	264		778	522 d
209	747	619	265		765	664
210	748	618	266		770	671
211	783	658 a	267		813	671
212	757	621 s	268		772	665, 671 c
213	719	613 s	269		784	670
214	727	623	270		508 b	670
215	739	624 s	271		id.	670 a
216			272		779, 541	670 b
	739	624 s, 650	273		508 b	
217	756	624 b				669
218	743	624 s, 650	274		769	703 d
219	732	631 s	275		785	673
220	745	631 s	276,		785	678
221	744	631 a		2	786	678
222	746	631 b	277		788	674
223	747	631 c	278		790	675
224	748	631 d	279		796	677
225	729 b, 749 a	634	280		803	659, 677
226	751, 722, 783		281		804	682, 3
227	750	649 s	282		824	687
228	830	639	283,	1	832	686 b
229	755	549	_00,	2	833	686 a
230	755	640		3	837	686 c
231	757	641		4	835	686 d
232	761, 757 s	641		5	840	686 e
233				6	838	713 d
	758	641		7		713 f
234	759, 738	641			846	
235	760 d	649		8	843	713 a, j

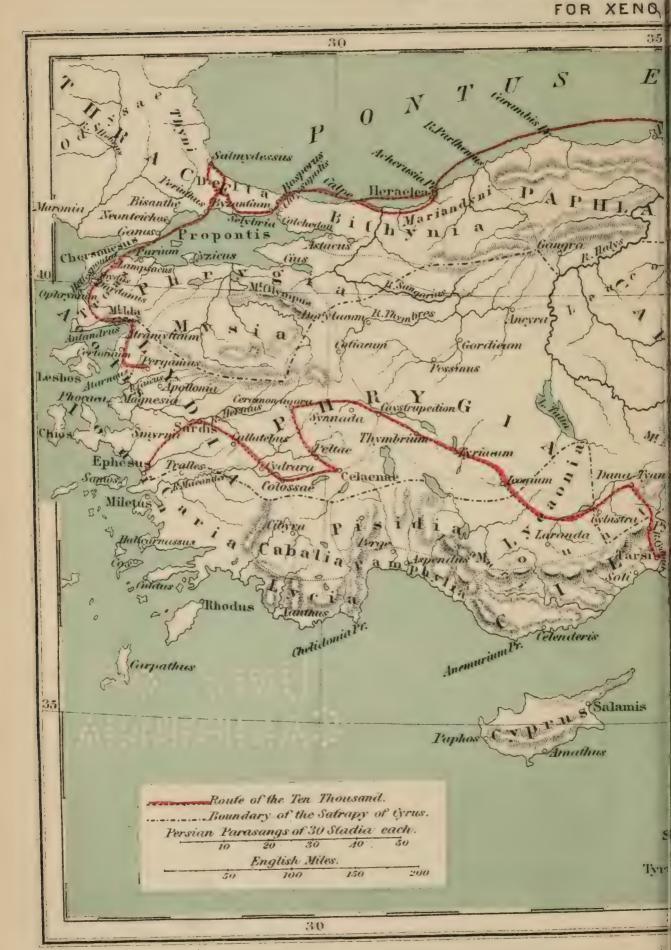
SOME OF THE IMPORTANT DATES OF GREEK HISTORY.

Legislation of Solon		•		•		•	B. C.	594
11: 6		•	•		•		560 -	510
Conquest of Asia Minor by Cyrus				•		•		546
Hippias, son of Pisistratus, expelled			•				•	510
Democratic Constitution of Clisthenes .		•						507
Ionic Revolt in Asia Minor		•	•				•	500
Defeat of the Revolt: Miletus taken .				•				494
First Persian Invasion: Battle of Marathon								490
Invasion of Xerxes: Thermopylae and Arter	nisi							
				J /				480
Battles of Plataea and Mycale	•		_					479
Athens fortified by Themistocles			•				•	478
Confederacy of Delos							out)	477
Cimon banished: Ascendency of Pericles .	Ť	•	•			`		461
Thirty Years' Truce between Athens and Spar	ta	١.	,					445
Peloponnesian War		,	•				431 -	- 404
Death of Pericles		Ĭ.			·			429
Seditions at Corcyra		•						427
Pylus and Sphacteria		٠.			Ť			425
Peace of Nicias (Truce for Fifty Years)			•	·	•	•		421
Sicilian Expedition					•		415 -	
Revolution at Athens: Oligarchy of 400			•	Ť				411
Sea-Fight at Arginusae		٠.			•		•	406
Battle of Aegospotami			•				•	405
Capture of Athens: Thirty Tyrants.		٠.						404
Athenian Democracy restored			•			·		403
Retreat of the Ten Thousand	•	٠.		•				400
Death of Socrates			•	Ť		·		399
Battle of Leuctra: Spartans defeated by Epar					•			371
Battle of Mantinea: Death of Epaminondas						·		362
Accession of Philip of Macedon				•				360
Phocian or Sacred War			•	·			357 -	
Amphissean Sacred War					Ť			339
Battle of Chaeronea: Death of Isocrates .								338
Death of Philip: Accession of Alexander		Ť,			Ĭ		•	336
Campaign of Alexander: Conquest of Persia							334 -	
Death of Alexander					Ť			323
Death of Demosthenes							•	322

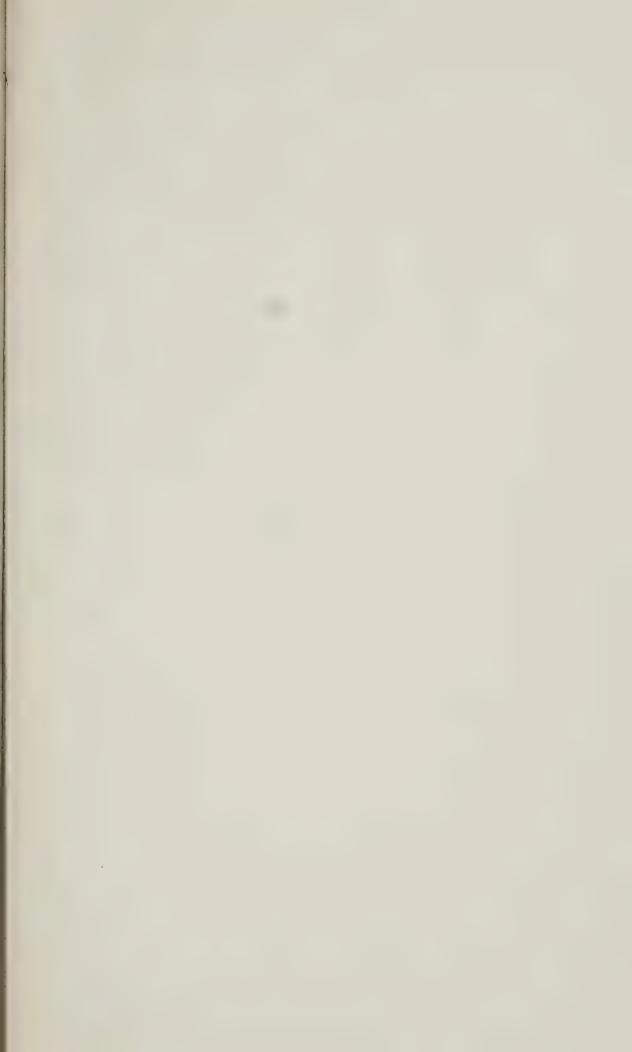
THERMOPYLÆ. ercheios R - Willia Anticyra f .. 1 1 Melas R. Nicaea Alpenus Meladupygon Camp of Xerxes Trachis Heraclea M Trachinia Callidromos Woloded Hills Tarphi (Phar vgae THOCIS. ORI of Hydarnes Puth MAGNESTA Myrmex o Aphelac Posidion Pv. hiofis ARTEMISIUM. Artemisin .. Milis. FUTBLEA @Tricorythus Persian Camp Marsh Corephasiogi Jersian Herr Spline fegra N.OVARINO P! Cynosura lèracleum MARATHON. Prohalinth

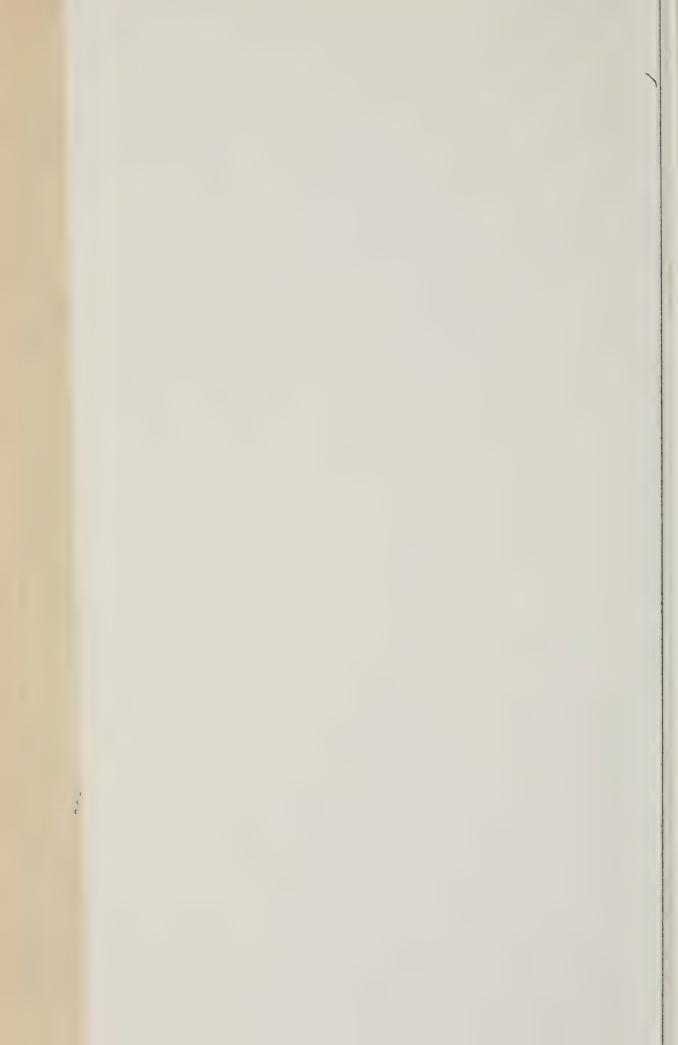

LOUSAND GRUNCS, ANABASIS.

HOME USE CIRCULATION DEPARTMENT MAIN LIBRARY

This book is due on the last date stamped below.

1-month loans may be renewed by calling 642-3405.

6-month loans may be recharged by bringing books to Circulation Desk.

Renewals and recharges may be made 4 days prior to due date.

ALL BOOKS ARE SUBJECT TO RECALL 7 DAYS
AFTER DATE CHECKED OUT.

REC'D CIRC DEPT MAR 2 1 '74 91

SEP 2 6 1977 REC. CIR. AUG 26 77

MAR 1 7 1981 _ 1

JAN 15 1982

REC CIR JUN 8'83

NOV 21 1985

RECEIVED BY

DEC 6 1985

LD21-A30m-7.73 (R2275810)476 A-32

General Library University of California Berkeley GENERAL LIBRARY - U.C. BERKELEY

